T. HRUBÝ

NOVÝ ÚSVIT

Vede a vydává nakladatel B. Kočí v Praze. — 1932 — Tiskne K. Hofrychtr
v Rovensku p. Tr. — Novinová sazba povolena pod č. 41080-VII-1932.

TOMÁŠ HRUBÝ

NOVÝ ÚSVIT

Druhá trilogie epopeje V soumraku lidstva

II.

SVĚT PROTI SVĚTU

Ilustroval Josef Chovan

1932

NAKLADATEL B. KOČÍ, PRAHA

KNIHTISKÁRNA K. HOFRYCHTRA
V ROVENSKU POD TROSKAMI

I.

„Prchněme odtud! Nezůstávejme zde, Fráňo! Přijdou na nás, zabijí nám naše děti!“

„Pro Boha, Toničko, buď klidná! Celá se chvěješ.“

„Bojím se, Fráňo! Tolik se bojím.“

„Jak jsem rád, že jsem zase doma! Jedinou noc jsem byl pryč, musil jsem zůstati v Brně, a najdu tě takhle uděšenou.“

„Nespala jsem celou noc, Fráňo –,“ vzlykala mladá žena.

„Ale, Toničko, vždyť po celá tři léta, co jsme tady pod Hostýnem, nedošlo zde k ničemu. V celém okolí se nic nestalo. A vyrostla tu znova Bystřice, vyrůstá Holešov.“

„A což Klejtek? A učitel Kalina?“ namítla žena Fráňova.

„Klejtek, milá Toničko, vpadl přímo na ně na Bedlině. A nešťastný Kalina si také zašel pro smrt na Hostýn. Chtěl vyzkoumati tajemství zelených světel.“

„A přece zelená světla vraždí,“ trvala Tonička na svém.

„Jistě, o tom není pochyby,“ přiznával Fráňa. „Ale záludně, uchvacují zabloudilé kusy od stád, napadají také osamělé chodce, ale vždy se zřejmě snaží uchvátiti kořist tak, aby nemohli býti uviděni.“

„A včerejší případ u Vsetína? Ten mne tolik polekal, zpráva přišla po tvém odchodu.“

„Není odchylkou,“ vykládal Fráňa. „Napaden byl osamělý chodec, náhodou však právě v onom okamžiku přihnalo se aero, jež se mihlo přes kopec a naskytlo se k dramatu –“

„A při tom bylo vskutku spatřeno zelené světlo."

„Ano, o tom nemůže být pochyby. Nikdo také nepochybuje, že celá řada přepadení, jež se dějí nyní na Moravě, na Slovensku, někdy však i v zcela jiných, dálných částech Evropy, jsou dílem zelených světel."

„Ale nedělali toho dříve."

„Zdá se," krčil Fráňa rameny. „Není vyloučeno, že se tomu naučili teprve na Kalinovi. Zachutnala jim krev –"

„A čím se živili dříve?" zastavovala se Tonička.

„To je záhadou. Vždyť nevíme vůbec, co to je."

„Nebylo přece takových tvorů na naší zemi."

„Nebylo, zda se, do přechodu Manoniny hvězdy."

„Jak strašlivé to příšery!" třásla se mladá žena hrůzou. „A jak se rychle dostávají s místa na místo! V Italii je bylo vidět, ve Francii, v Londýně – Ale vždy se navracejí sem, zde mají hlavní sídlo. Proč pak, Fráňo?"

„Bůh ví," odpovídal Fráňa nejistě. „Snad – ale to jsou všechno pouhé domněnky. Hlavní pro nás je, že svoji kořist loví zřejmě úmyslně dále od Hostýna. Nám přece od Klejtkovy smrti nebyl zkřiven ani vlas."

„A což případ Bretrův?" tázala se Tonička. „To přece bylo zde blízko."

„To bylo blízko," přiznával Fráňa. „Ale s tím neměla zelená světla nic společného."

„Kdo tedy byl pachatelem?"

„Kdo byl pachatelem?" opakoval Fráňa skoro zamyšleně. „Snad se časem ukáže. Zatím jen víme, že byl Bretr dělníkem ve dvoře, založeném po nás níže v údolí. Při návštěvě známých někde v Olomouci dostal se do hádky a zranil nebezpečně dva lidi najednou. Ukázalo se pak, že byl Bretr známý rváč, ale soudu tvrdil, že se v oné rvačce pouze bránil a soud tomu uvěřil."

„Byl osvobozen," poznamenala Tonička.

„Ano, byl. A jeho druhové ze sousedního dvora doprovázeli jej radostně domů. Domů také došli, bylo již večer, chvíli oslavovali ještě Bretrovo vyváznutí. Mezitím Bretr vyšel z místnosti a již se nevrátil. A není po něm stopy od té doby.“

„A to že neudělala zelená světla?“ ptala se Tonička.

„Určitě ne,“ tvrdil Fráňa. „Protože zelená světla vždy nechají těla svých obětí na místě. Nechtějí být uviděna při loupeži, ale oběť zanechají na místě, snad pro postrach.“

„Ale potom Bretr –?“

„Byl zahuben, či snad pouze odstraněn se strany jiné,“ vykládal Fráňa. „A je mnoho případů obdobných, ztrácejí se náhle lidé, kteří stáli před soudem, pro zločin nějaký a byly propuštěni ze žaloby. Jen v poslední době zmizeli tak lidé divným způsobem v Praze, v Berlíně, i jinde v menších městech –“

„A pachatel nebyl nikdy zjištěn,“ poznamenala Tonička.

„Nebyl,“ potvrzoval Fráňa. „Je sic podezření, ale –“

„Zelená světla v tom nejsou,“ dodával rychle. „Je vidět,“ řekl ještě, „že jsou ještě jiná nebezpečí.“

„Pro nás však jsou nejhroznější tato světla příšerná,“ trvala Tonička na svém. „A jsme tu opravdu příliš blízko –“

„V nebezpečí stejném budeme i jinde,“ mínil Fráňa.

„Možná. Ale tady dojde brzy k boji. Lidstvo nemůže se nechat vraždit takhle beztrestně, musí zakročiti proti těmto příšerám.“

„Jistě. Ale člověk zvítězí v tom boji.“

„Nevím,“ pochybovala žena Fráňova. „Mají zvláštní sílu, úžasnou a neznámou.“

„Mají, pravda!“

„A pak tady bude zle. Kdo ví, co se tady bude díti? Proto bych tak ráda odtud! Pryč, daleko!“

Fráňa byl opravdu na rozpacích. „Šel bych odtud," řekl, „ale nerad bych se rozcházel se strýčkem. Slyšela jsi snad, že by rád převzal zdejší dvůr do nájmu podle majetkových zákonů. Bude nás tu potřebovat."

„Zůstane tu dosti přátel," namítla Tonička, „i Mára chce zůstati a také Elisa. Při nových strojích, které nyní máme, není třeba tolik pracovníků."

„Není, pravda," povoloval Fráňa. „Ale právě tím zas výnos stoupne, nebude tu špatně, Toničko! Strýc Marek nás neodstrkuje, a považ, dva hošky máme, a brzy může přijít následnice –," usmíval se mile na ženu.

Ale nerozveselil jí. „Nemohu si pomoci," mluvila úzkostlivě, „právě pro děti se bojím. A něco mi říká, že jim hrozí nebezpečí, brzy, Fráňo!"

Rozplakala se, pláč roztřásl útlou její postavu

„Ženo!" konejšil jí Fráňa. „Pohleď, děti sem jdou!"

Vskutku, s nádvoří se ozval dětský hovor, smích.

„Violka!" vytrhla se Tonička, „vzala mi na chvilku děti!"

Obrátili se ke dvoru. Z nádvoří vychází drobounké plavovlasé děvčátko, pravicí řídí kočárek, levicí vede hezoučkého, asi dvouletého kloučka, růžového, buclatého. Umazané ručky natahuje hošík k matce:

„Mami! Mami!" žvatlá. „Violto, pust, k mami!"

Rozběhl se, k matce klopýtá, až kučeravá hlavička se třese.

„Stanku! Hošku! Sladký, drahý hošku!" běží mu vstříc matka a pozdvihne jej v objetí. A přikročí ke kočárku, u něhož Violka poodkrývá záclonku a tiše praví:

„Jiříček spí."

II.

Ve hlubokém zadumání stál Azetti na terase vatikánské hvězdárny. Den se schýlil k noci, na západě nad lesknavým pruhem moře zapadalo slunce v moři plamenů. Noc se blíží od východu, jemná mlha zahaluje Campagnu. Na ztemnělém obzoru se počínají zvolna rozplývati obrysy hor albánských.

Slunce zapadlo, zář na obzoru pohasíná. Šeří se, již stmívá. Slabý svit se se západu sune k severu. A Azetti stále stojí na terase, nepohnutě, zabrán v myšlenky. Neveselé, teskné.

Bylo málo svitu, málo klidu v duši hvězdářově. Musilo to být? Přec minulost se potopila do nesmírna nebytí, co bylo, není, nikdy nebude. Jaká divná síla nedávala štěstí vstupu do rodiny Azettiho? Což bude Mira do skonání truchlit, tesknit? A srdce Azettiho stále bude proto lkát? Nespadne nikdy tato kletba s jejich rodiny?

Tisíckrát se vrací do ubohé hlavy Azettiho výtka: Způsobils to sám! Tehdy, když jsi následoval Miru na hřbitov, měls ji nechat, vzbudil jsi jen její vzdor. A v duši její od té doby neuhasl.

Azetti si pamatuje, příliš dobře pamatuje onen výjev. Za návštěvy Alnorovy v Římě bylo, odešel a řekl, že jde k Bertinimu, ale ukryt číhal, pozoroval. Vědět chtěl, zda půjde Mira nyní z domu. Šla. Tajně jako zločinec se plížil za ní, srdce jeho divě bušilo: „Půjde na hřbitov?“

A šla. Azetti se plížil za ní, viděl ji, jak došla k mohyle, kde do daleka svítil nápis jménem Gangolovým, jak klesla u mohyly na kolena. Vše mu říkalo, by couvl, obrátil se, odešel. Aby nikdy nezvěděla Mira, že ji viděl – tu a tak – Ve vážných chvílích zachovat klid – veliký dar! Také velké umění. Nedovedl toho Azetti. Krev mu zabušila ve spáncích, musil dopředu. A šel a stanul vedle ní.

„Tak ho tedy želíš, ty –?“ vzkřikl hněvem otřásán.

A proti němu vztýčila se postava, oči její divě zahořely, nenávist z nich šlehla, krutá, zlá. „Ano, tak!“ odvětila krátce, hrozivě. A Azetti sklesl, obrátil se a prchal – Žal mu srdce zaplavil.

Od té doby byli v jejich domě jen dva nepřátelé, nepřátelé odsouzení ke společnému žití. Marně pokoušel se Azetti, zdali by se našla cesta k smíření. Srdce Miry bylo divně uzavřeno, vychladlo. Přítomnost jí byla mlhou podzimní, jíž bylo nutno jít. Šla jí, pěstujíc si v duši upomínky na vlahý čas jarní. Šťastné chvíle měla – u pomníku Gangolova.

Kolikrát již vyňal Azetti, když Miry doma nebylo, ze zásuvky svého stolu, dobře utajené, oba dopisy! První, kterým lákal Gangola zpět k sobě Miru, druhý, kterým – Mávl Vždycky rukou, když sem domyslil.

„Co by asi řekla, kdyby toto četla?“ myslíval si často. „Změnila by se? Pochopila by přec, kdo ji opravdu měl rád? Ale nedůvěřivě sám potřásl hned hlavou. „Vždyť by ani nevěřila,“ napadlo mu. „Možná,“ dodával si, „žena –“

„Žena!“ napadlo mu zase. „Je přec matkou! Matkou dětí mých!“

„Pravda,“ usuzoval dále. „Je dobrou matkou. Ale není víc! Nutnosti se podrobila, splnila svou povinnost. Plní ji i jako matka, jejich malí blíženci, hravý Bibí a něžná Aňa, nemohou si stěžovati. Nejsou zahrnuti zvláště něžnou láskou mateřskou, ale pokud mohou na jevo dát děti dvouleté, ukazují mnoho lásky ke své matce. Důkaz, že i Mira je má ráda.

Ale žena? Azettimu zůstala vždy cizí. Cizejší, než tehdy, když poprvé jí stiskl ručku po setkání v domě Vestálek. Dům jejich je domem pustoty a domem mlčení. A přece dvě milé děti smějí se tam, skáčou v dětském pokoji!.

Po tři roky snáší Azetti již tento stav. Ne vždycky stejně. Ještě jednou pokusil se vzepřít, tehdy, když se

ukázaly první známky Miřina mateřství. Zdálo se mu, že má nyní na ni plné právo, nyní že jest jeho. Počal znova sledovati Miru, pátrati, zda dochází i nyní na Campo Verano.

Chodil nenápadně podél svého domu, čekal, až se Mira objeví. Nebo obcházel z povzdálí hřbitov, ulice, jež k němu vedly. Kolikrát se potloukal tak celé hodiny, skrýval se i na hřbitově v jeho zášeřích. Bloudil kolem Gangolova pomníku, prohlížel i stopy nohou v písku, hledaje, zda nenajde tam otisk, jenž by podoben byl stopě Miřině.

Pošetilé počínání, byl si toho vědom, ale cos ho táhlo, nutilo a hnalo, aby zvěděl – Co? Co chtěl vlastně vědět? Což mu nestačilo to, co mohl doma vidět? Jeho žena, matka budoucí – Proč pak truchlila i nyní? Proč tak zřídka zahrál úsměv kolem jejích rtů, a když, proč byl divně teskný, trpký? Sedávala zasmušilá, nebo procházela domem jako stín. I teď v této době?

I teď často dívaly se její oči do prázdna a bloudily neznámem. Viděl ji, jak sedí nad knihou, však nečte. Vyšívala, náhle ustala a její oči pozdvihly se, zadívaly v neurčito. A občas zachytil jen letmý sice, kradmý pohled, ale vytušil, že pozoruje Azettiho, čeká, až by odešel. Aby mohla rychle přehoditi přes ramena šat a vyběhnouti, k němu jíti, Gangolovi – mrtvému.

Azetti chtěl Miru přistihnouti. Chtěl jí říci, něžně, měkce: „Hleď, má ženo milá, spojeni jsme životem, nyní osud chce nás spoutat poutem nejdražším, odvrať se od minulosti, zapomeň, buď již pouze mojí, naší!“

Řekl jí to takhle nějak jednou, brzy po svatbě, kdy poprvé si všiml smutku v tváři svojí mladé ženy. Dříve se mu zdálo, že tak teskní po rodičích, kteří vzdálili se z Říma na sever, nyní pozoroval, že ji svírá jiný smutek. Chtěl ji tedy získat, aby plně byla jeho, ženou milou, oddanou – Ale Míra vytrhla se tehdy z jeho rukou, s pláčem uprchla. A vyhýbala se mu ještě více,

smutek ještě těžší ležel v její tváři. Nemluvili spolu potom nikdy o tom, co je dělí.

Na matku svého dítěte však myslil Azetti že právo má. A proto hlídal zase Miru, chtěl ji usvědčit. Viděl, že to cítí, že je v střehu, ale neustával. Konečně ji jednou zahlédl. Zahalena v rouchu vešla do ulice, která vedla k hřbitovu. Běžel za ní, ale vzpomněl si, že bude lépe, nechá-li ji dojít na hřbitov. Jen však myšlenka ta prošla jeho hlavou, již se žena ohlédla.

Spatřil prudké pohnutí na její tváři, ale ihned na to chladný klid. Musil nyní k ní. A došed, ptal se mírně, třesoucím se hlasem: „Kam jdeš, Miro?“ Otázka ta byla plná úzkosti a strachu.

„Tamhle do obchodu!“ ukázala. Ale chladně, cize, tak, že Azetti se neodvážil dalších otázek. Nepromluvila již, až teprve před obchodem. Podala mu ruku, byla studená. Byl tolik na rozpacích, jako kdyby on byl býval přistižen. Vsedl do vozu uliční dráhy, odjel na svou hvězdárnu.

Uviděl se s Mírou teprve až večer. Ale jaký to byl pohled, jenž jej první stihl z jejích očí? Zprvu strach byl v nich, to cítil, pak se podivně rty její stáhly. Chápal, že ví, že jí dále nestopoval. A hned v jejích očích šlehl posměch, nyní věděl dobře zase on, že po jeho odchodu šla přece Mira na hřbitov!

„K němu! K tomu –!“ zasyčelo v jeho duši zle.

Tak se ani tehdy nenašli, v době, kdy i dravci přitulí se k sobě něžněji a spojují se na obranu svého mláděte. A přišly děti, ihned dvě a Azettiho zklamala i naděje, že nad kolébkou přikloní se k němu žena něžněji a důvěrněji stiskne jeho ruku.

Ve chvíli, kdy každá matka zahledí se s láskou na své dítě, v tuto svatou chvíli Mira znavená se smutně odvrátila od dětí a její pohled letěl oknem k obloze. Azetti pak dobře věděl, co v tu chvíli letí duší ženinou:

„Kdyby byly jeho –“

Beze slova odešel. A dál se vlekl těžký život mezi nimi, ač dvě dětská líčka růžověla mezi nimi, dvojí očka smála se a ručky vztahovaly – Nenašli se. Škoda štěstí, nesmírného, které nepřišlo!

A Azetti by tolik potřeboval posily, neb aspoň klidu v duši! Veliké je dílo, které zamýšlí. Nezůstane omezeno na obrovský dalekohled, jenž se staví tamo, kde se z temna zdvíhá mocný kolos kopule. Azettiho záměry jdou dál. Bude třeba zblízka prozkoumati divnou hvězdu, která místo staré dobré luny hrozivě se dívá na zemi svým zelenavým okem. Tolik podivného je na jejím povrchu a nevysvětlitelný jest i její pohyb. Bude třeba najíti cestu k ní. Azetti ji najde.

Najde v práci útěchu. Najde v ní i štěstí? Nebeské, snad – Ale štěstí lidské? Což mu navždy bude odepřeno? Nenalezne ženy, která přitiskla by k němu hruď svou, chvějící se srdcem, jež by bilo pro něho? Nenajdou se s Mirou? A i jejím blahem bude pouze – pomník Gangolův?

Azetti si teskně přetřel čelo. Zadíval se po nebi, hle, slabý úsvit, provázející běh slunce, posunul se skoro na půlnoc. Podíval se k východu. Vskutku, obloha již rudne. Jakou divnou barvou, rudě zelenou! Teď se zjevil velký, jasný srpek.

Nova Inka, na kterou dnes hvězdář čeká, vychází.

III.

Nádherné ráno teplého jarního dne. Slunko vyskočilo, rozehřálo se, vlahý větřík táhne od západu. Květy slastně vzdychají a sladká vůně vane jak sadem, tak pískovým nádvořím brněnského Grahamova domu.

„Ráz! Dva! – – – Ráz! Dva!“

„Dobře! Dál!“

„Ráz! Dva! – – – Jen silněji! Nic se neboj. – Ráz! Dva!“

„Pozor! Kryj! – Levá! Dobře. – Hlava. Spod. Střeh! –“

„Velmi dobře! Bude z tebe šermíř, Petrušo!“

„Nikdy nebudu to umět jako vy,“ vrtí Petrušenka hlavou.

„Bloudku, natlučeš mi, brzy! Uvidíš! –“

„Jen kdybyste byl pořád tady –!“ vzdychá Petruša.

„Budu, jak to půjde.“

„Zas nám ujedete, jistě,“ ozve se v tom hlásek za nimi.

„Marušenko, co pak bručíš?“ zasměje se Bukov.

„Že nám všichni pořád odjíždíte: Nejhodnější ještě je z vás strýček Graham. Vstal už, nevíte?“ A hravá očka dívenky se zahleděla vzhůru k oknům.

„Nevím, ale pochybuji – Myslím, že zas dlouho do noci si včera popracoval, možná –“

„Ach, to každý večer dělá tak. Udře se nám! Musíme ho nechat vyspat, za chvíli se půjdu podívati na něho.“

„Už všechno umíš, Maruško?“ zavolal Petřík, vida, že dívka nese v ruce knížku, ze které se asi učila.

„Skoro, Petříku!“ směje se sestra. „Jen mi ještě polovička chybí.“

„To tě dohoním!“ zavolal Petřík.

„Ale musíš chvátat!“

„Potom!“ smál se hoch. A obrátil se k doktorovi: „Já mám času dost. Za chvilku to budu umět.“

„To vím, znám tě,“ usmívá se lékař.

„Tak, dál! Pojedeme!“ zavelí.

„Teď! Střeh! Ráz! –“

Inženýr Graham odstupuje od okna, u něhož byl hovor vyslechl. Slabý úsměv přeletěl mu tváří, laskavým pohledem doprovodil dívenku, jež mizela

zase v zeleni zahrady. Podíval se na papír před sebou, aby se dal do další práce.

Inženýr Graham je vlastně pořád v práci. Je stále zaměstnán a úkol za úkolem řeší jeho bystrá, zdatná hlava. Mnoho vykonal. Byla pěkná řada vynálezů, které učinil již v Americe, než ji opustil. Potom srostl s Evropou a hlavně s Brnem. V Brně vykonal své dílo životní.

Velké byly jeho práce před Personem a i za Persona. V Personově době zabýval se dílem, o němž neměl potuchy, že tak se vbrzku uplatní. Byl to přístroj, který lámal sluneční paprsky, aby je soustředil na zemi.

Byl téměř hotov, když přibyli Grahamovi zvláštní hosté: Prefekt Habr s druhy. Tajil je u sebe dlouho. Došlo k blouznivému útěku Svatovu za vidinou milované Eriky, Svat byl v rukou Personových. Velké bylo nebezpečí této chvíle, pro Grahama největší.

Ale srdce Antřino se vzepřelo uskoku Personovu, a zakročil doktor Allrighton. Přivedl Svata zpátky do Brna a právě v osudovou chvíli, kdy již pohyb magnetické střelky počínal hlásiti příští hrozné hvězdy. A Svat splnil poslání, jež osud určil Nekolovu rodu – skvělou myšlenkou, by člověk změnil dráhu bludné hvězdy, přivodil pád její na slunce a vzkřísil slunce k nové činnosti.

Tu to byly Grahamovy stroje, jež se hodily a přeměněny na obrovské elektromagnety vykonaly zázrak, strhly hvězdu s její dráhy. Manonina hvězda padla na slunce a probudila je, byl zachráněn i ohrožený Mars. Dílo stálo oběti, ale osvobodilo člověka dvojnásobně, od zániku mrazem, a od tyranie Personovy.

Pro stroj Grahamův teď byla práce opačná, Graham nařídil jej, aby paprsky sluneční rozptyloval a tím zemi chladil, Saharská Metropole vděčí tomu zařízení, že

může být pohodlně obývána. Stojí na návrší za bývalými kdys vápenkami Nekoly, praotce rodu Svatova.

Ale Graham badá dál. Má teď výborného pomocníka v inženýru Sibirjakovi, který je znamenitou silou a za pomoci jeho chce se odvážiti i nemožného. Říká, že mu bude vzorem Rob a že se pokusí ho nahraditi. Mnoho se mu podařilo. Válečný stroj, kterým mohl zastrašiti postup prudkého Snědého Kida při jeho násilném navrácení k Tise, byl snad první, který vyšel z jeho ruky po vzkříšení slunce.

Ale jde též o styk mezi pevninami. Denně mluví Amerika s Evropou a naopak, Řím volá Washington a Washington zas volá Prahu, dorozumívá se Molker s Azettim a s Lermontem a Habr s presidentem Ameriky, stejně ovšem hovořívá s Amerikou, stále Novým světem, Londýn, Paříž, Berlín, Varšava i Vídeň.

Co bude však, až elektrické závory započnou svoji činnost? Je přec zhola nemožno, by přestal tento živý, nutný styk. Ale jak jej vésti dále? Dosud nepronikla žádná vlna závorou, mocná energie, kterou vrhají uzavírací stroje, ruší každou vlnu, jež by chtěla jíti napříč závorou.

A tak marně namáhá se každá hlava vědců amerických, v čele s Macem, bratrem Rallovým, ale namáhá se marně také Graham v Evropě. Úkol zdá se nerozluštitelným, snad je, co ukládá, vskutku nemožné. Ale jaké budou z toho obtíže, až uzavrou se závory? A uzavřít se musí, nutí tomu strachy z Číny, mlčelivé, tajuplné, hrozivé.

Proto tráví Graham dny i noci v laboratoři a nad pracovním stolem. Úsilovně pracuje, ale je to těžká práce. Práce potřebuje vznětu a tím jest jí úspěch. Úspěch dodá vnitřního uspokojení a povzbuzuje k další činnosti.

A Graham si věru zaslouží, aby práce blažila mu duši. Obětoval se jí celý, obětoval jí své lidské štěstí. Zůstal svoboden, jde žitím sám, bez stisku milé ženské ruky, bez pohledu drahých očí. Je mu hodně přes třicet, čas jeho přechází – a dokola je ruch a život, i zásluhou jeho, Grahamovou – Ne, ne – neuvažovati takto! Ostatně – a v duši se mu rozjasnilo – nač by stěžoval? Vždyť i jemu nebyl osud nepříznivým – dal mu Marušenku.

„Marušenka!“ ozvalo se v duši inženýra Grahama.

„Marušenka!“ odpovídá zdáli ozvěna.

Co to řekl včera doktor Bukov? „Bože, jak ho má to dítě rádo!“

A co řekla k tomu Jela Nekolova? „A on ji!“

„Marušenka!“ zvoní v hlaví inženýru Grahamovi. „Marušenka!“

Zavřel oči, sklonil hlavu do dlaní. A výjev za výjevem letí jeho hlavou. Jak sem přišli, Habr s druhy, s nimi Kaspar, jeho obě děti. Hned se spřátelily s ním a Maruška hned od počátku připnula se k němu jako mladý stonek révy ke své opoře. Ale přišel hrozný večer, Špilberk, ztráta otce, těžký žal! A Maruščina nemoc, velmi nebezpečná.

„Vy jste ji udržel při životě,“ slyší slova doktora Bukova, když krise byla překonána. A vidí drobné dítě, když poprvé se dostalo ven z lůžka, jak mu, potácivě ještě, přišlo vstříc a políbilo ruku a jak řeklo oddaně:

„Vy jste mi zachránil život, teď jsem vaše.“

Proč si tehdy vzpomněl na pohádku, kterou vyprávěl, jí, když se vrátil ze Saharské Metropole? O dítěti, které želelo pro krásný modrý květ, ale utěšilo se, když našlo červený – Dobře, že na to již zapomněla! A že tehdy nerozuměla!

Uplynuly od té doby skoro tři roky. A v nich? Dítě zesílilo, přispěl k tomu pobyt v krásném kraji pod Ďumbierem. Ale ke Grahamovi přilnulo ještě víc.

Kdyby mohlo, snad by kroku neudělalo bez strýce Grahama. Kdyby na něm záleželo, nesměl by strýc Graham udělati kroku bez ní.

A jak mlčelivé, pilné a opravdu bystré děvče je! Věru, málo takových! Za vedení Grahamova, pod dozorem dobré Jely rozvíjí své síly tělesné i duševní, rajský květ z ní bude za osm, za devět let! Bude potom povinností Grahamovou postarat se, aby se dostala do dobrých rukou, opravdu jí hodných.

Zaslouží si štěstí, Marušenka! Musí najít červený květ lásky – za otcovskou lásku náhradu. Do té doby vším jí bude Graham – bratrem, otcem, matkou.

Pak nastane loučení. Bude těžké. Ale musí být.

Bude bolest. A útěchou zbude – práce! Tma je náhle před Grahamem. Cos mu měkce zahalilo oči.

„Kdo je?“ ptá se měkký hlásek za ním.

„Nevím,“ odpovídá s úsměvem.

„Hádat – strýčku!“ ševelí znova za ním přetvářeným hlasem.

„Petruša!“ žertovně hádá Graham.

„Ne – chyba! Znovu!“ chichtá se hlásek za ním.

„Marušenka!“ řekne tedy. A zdvihne ruce k hlavě a zachytí dvě slabé, teplé ručky.

„Ano!“ ozve se za ním a ručky mu uvolňují oči. Ale již se přes rameno jeho sklání drobná, kučeravá hlavinka a hlásek dívčin vážní:

„Ty nesmíš být smutný, strýčku Grahame!“ vane to jemně k němu.

„Ty nesmíš být nikdy smutný!“ zní znovu k němu.

„Marušenko! Dítě!“

„Ráz! Dva!“ doléhají zvenku povely.

„Ráz! Kryj! Dobře, dál!“

„Ráz –“

IV.

„Ne, pane presidente, nikdy se s tím nesmířím! Není tohle v pořádku, již zas není člověk jako člověk, zas je nerovnost a vzrůstá každým dnem. Musí se již něco stát!“

„Vliv můžeme míti, Klejtku, pouze na platovou výši. Jenom tady by se dalo něco dělat, dál jsme bezmocní. Jak kdo naloží s výdělkem, jak svůj život utváří, tohle řídit jednotlivci nikdy možno nebude –“

„Platová výše! To ovšem –,“ promluvil Klejtek rozpačitě.

„Jsou teď platy přece stejné,“ klidně prohodil president Habr.

„Pouze zdánlivě, řídí se výkonností,“ řekl Klejtek.

„Myslíte, že na tom se dá něco měnit?“ ptal se Habr zcela klidně.

„Nevím, to by asi sotva šlo,“ přiznával sám Klejtek.

„Vidíte,“ ukázal Habr, „tady máte první pramen nerovnosti!“

„Ale rozdíly jsou také u lidí, u kterých jsou celkem stejné výdělky,“ chytal se Klejtek.

„Ah, tak! Jeden ušetří a druhý nic nemá – že?“ mínil zase Habr.

„Celkem ano, je to tak! Jsou lidé, kteří jako kdyby dělali zázraky. Kde nic, tu nic, najednou mají prostředky, napřed malé, za chvíli jsou dál a než se nadějí ostatní, jsou tu mezi nimi lidé, hrnoucí se do popředí. Ostatní jsou utlačeni, nespokojeni –,“ vykládal Klejtek dál.

„K tomu přijde nynější řád hospodářský, s jeho volností, jež byla na počátku chytře zastřena, ale velmi dobře vymyšlena. Těmhle lidem ovšem výborně se hodí, přebírají do své správy obchody i živnosti –“

„Jsou však přece omezeni,“ poukázal president, „musí si vést stejně jako státní podniky, prodávat

nemohou dráže, když někoho zaměstnávají, musí mu platit aspoň tolik, kolik platí státní podniky –“

„To konečně ani nejde jinak,“ mínil Klejtek skoro dotčen, „kdo by u nich koupil, když by byli dražší nežli státní podnik vedle nebo za rohem, a kdo by jim dělal za menší plat?“

„To je také pravda,“ mínil Habr.

„Spíše se to kloní k opaku!“ prohlásil Klejtek, „a státní podniky budou mít co dělat, aby udržely s jedné strany zákazníky, s druhé zaměstnance –“

„To je ovšem smutné,“ soudil zase president. „Ale co v tom dělat? Měly by státní podniky –“

„To nikdy nepůjde!“ odmítal hned Klejtek. „Ale vůbec se nemělo to zaváděti takhle – plat a kupování – státní výroba a příděl, zde to máš –“

„To bylo,“ upozornil Habr, „ale osvědčovalo se velmi špatně. Vskutku nikdo po tom netoužil. A kdybyste se svých druhů i nyní zeptal, nevím, kolik by jich bylo, pro to kromě vás.“

„Získal jsem jich mnoho,“ tvrdil Klejtek. „A bude jich přibývat –“

Habr pokrčil rameny. Měl tvrdé slovo na jazyku, ale udržel se.

„Musí nás přibývat, protože to, co se děje, opravdu, už dráždí –“

„Co myslíte hlavně?“ ptal se Habr.

„Vznikání nové třídy lidí, o kterém jsem mluvil. Nové kasty, která za tak krátkou dobu se vyšvihla nad ostatní –“

„A co bych měl já v tom dělat?“ ptal se president.

„Zakročit a zamezit to. Bude v brzku, myslím, na podzim zas kongres zástupců všech států evropských – všude mají tyto bolesti –“

„Vzrůstající nerovnost?“ zeptal se Habr záhadně.

„Ano,“ potvrdil Klejtek.

„Je třeba o věci uvažovat,“ povoloval Habr vstávaje. „Jest ovšem mnoho starostí, velkých í malých. A jsou různé problémy. Co jsme nyní přetřásali, je starý problém lidstva. Velký problém!“ dodal Habr.

„Věříte,“ pokračoval, „že tuto těžkou práci mi často ulehčuje zabývání se věcmi menšími. Je se třeba trochu rozptýliti –“

„Věřím rád,“ souhlasil Klejtek, „máte velké úkoly. Velké hlavy lámání!“

„A víte, kde si nejvíc odpočinu po práci?“ zeptal se Habr. „V zahradě,“ sám odpověděl, „to je místo mého odpočinku.“

„I já mám rád stromy,“ usmál se Klejtek.

„Však jste býval v Africe přidělen v sadech, vím,“ usmál se zase Habr.

„Byl, byl,“ řekl Klejtek, polichocen, že je tak znám jeho život panu presidentovi. „Než jsem přišel, před Personem bylo, do Prahy, byl jsem dlouho v Saharské Metropoli, pracoval jsem v městských sadech na nábřeží.“

„Vyznáte se tedy v zahradnictví –,“ poznamenal Habr.

„Jak pak by ne?“ zasmál se Klejtek samolibě.

„Vidíte, to byste mi mohl poradit,“ prohodil Habr, „hleďte,“ přistupoval k oknu, „tady dole, jsou vedle sebe tři stříbrné smrky. Vidíte je?“

„Vidím – v jedné řadě – ty –,“ ukazoval Klejtek.

„Ano,“ pravil Habr. „A podívejte se, dva krásně rostou, jedna radost, a třetí je vedle, ale jak tam krní – Co s tím?“

„To je jednoduché,“ smál se Klejtek, „vyhoďte ho, dejte tam zasadit nový! Z toho nikdy nebude nic –“

Zarazil se – Habr se podíval vážně na něho.

„Vidíte, Klejtku!“ řekl, ale se shovívavým úsměvem. „Sám jste si dal odpověď i pro náš velký problém –“

„Ovšem,“ řekl, „tady chápete, co jedině je rozumné a správné, ale v živobytí lidí chcete omeziti, co je zdravé, silné –“

„Ale takhle nikdy klidu nebude!“ chytal se Klejtek za hlavu.

„U nás ne,“ zavrtěl Habr hlavou.

„Myslíte zde, kde já štvu lidi –,“ zvolal Klejtek.

„Nebudete vy, zas bude jiný,“ klidně řekl Habr. „Co má v sobě lid, to vydá ze sebe –“

„A vždycky tedy bude zápas?“ ptal se Klejtek bezradně.

„Patrně, občane Klejtku!“

„Ale vy sám jste byl přece proti nynější úpravě hospodářské!“ řekl Klejtek. „Proto jsem k vám přišel dnes –“

„Byl, ale asi jinak, než vy jste si vyložil. Při tom však jsem stejně čekal, že ať tak či onak půjde vývoj dál ve věčném kruhu –“

„Jak to myslíte? Nerozumím dobře,“ zastavoval se Klejtek.

„Asi takto! Hleďte, kdybychom byli zavedli vše společné, jak kdysi bývalo, a volnou práci za vedení státu bez peněz a s příděly – co by se bylo dělo? Byl by jistě vyvstával proud pro majetek soukromý a pro soukromé podnikání. Není-li pravda, příteli?“

„Jistě!“ přiznal Klejtek. „To přec už zde bylo!“

„Dobře!“ řekl Habr. „Nuže, zaveden byl opak, třeba v skromné míře a opatrným způsobem, jenž chrání práci člověka. A co je nyní?“

„Bouříme se. Chceme komunu,“ přiznal se Klejtek.

„Vidíte! A to je život lidský!. Jiný nebude.“

„Pane presidente, není to však dobře!“ mluvil Klejtek hlasem varovným.

„Vím, že není,“ odpověděl Habr. „A řekl jsem to mnohokrát. Také tehdy, kdy šlo o první Personovu

vzpouru a poslání vůdců bílých na Atlantidu. Řekl jsem: Je chyba, že člověk není dobrý –“

„A nezlepšíme ho?“ zeptal se Klejtek bezradně.

„My zatím sotva, příteli! Zejména ne takhle!“ dodal s otcovskou výstrahou.

„Co tedy dělat?“

„Snad jen, co jsme dělali,“ odvětil Habr. „Hajme každý svoje mínění, prosazujme slušným způsobem, nezapomínajíce však nikdy zájmů společných!“

„Stojím nerad proti vám –,“ hotovil se Klejtek k odchodu.

„Jde o věc, příteli!“

„A nemohu si pomoci,“ loučil se Klejtek, „měl jsem dojem, že vy sám jste proti všemu soukromému –“

„Ne, příteli! Nejsem proti soukromému vlastnictví. To rozumně omezeno bude vždy podkladem lidské kultury. Ale výrobní prostředky, jsou-li v rukou soukromníka, povedou vždycky k vykořisťování práce. Musí proto býti –“

„– v rukou vyrábějících!“ dohadoval se Klejtek.

„Ne, nikdy! To by stejně vedlo k vykořisťování. To už zde bylo –“

„Uhelný svaz!“ vzpomněl Klejtek.

„Ano,“ řekl Habr, „příklad nejlepší.“

„Proto,“ končil rozmluvu, „výrobní prostředky patří do rukou celku.“

„Ale nevýhody toho –“

„Vyváží vždycky větší spokojenost všech, zejména pracujících, kteří vidí vyloučenu možnost, aby z jejich práce těžil jedinec.“

„Ovšem,“ pozastavil se Klejtek, „ale nynější stav je jiný –“

„Jest,“ přiznal Habr.

„A nemůžete působit –?“

„Ne, občane Klejtku! Nyní to není možno,“ potřásl Habr hlavou.

„Dobře!“ řekl Klejtek úsečně a zdvihl se k odchodu.

„Každý dělá po svém,“ řekl ještě, obrátiv se na cestě.

„I vy –,“ dodal, „ale také já! S tím se rozejdeme.“

„Nelze dělati nic jiného, aspoň zatím,“ podával Habr Klejtkovi pravici. Klejtek již odcházel, náhle však se zastavil.

„Abych nezapomněl, pane presidente, chtěl jsem ještě upozornit – mnozí mezi námi soudí, že již bylo dosti sporů mezi žlutými a námi, že by bylo třeba klidu –“

„Souhlasil bych s vámi,“ řekl Habr velmi vážně, „věc však nezávisí pouze od nás.“

„Snad,“ připouštěl Klejtek, „ale mohlo by se podniknouti něco k smíru –“

„Jest již dohodnuto, příteli, věc bude provedena po schválení v Radě. Výsledek – ovšem –,“ pokrčil Habr rameny.

„Je třeba jen chtít,“ prohodil Klejtek.

„Uvidíme, stačí-li to.“

V.

Zas Azetti volným krokem stoupá ke své hvězdárně, nad níž s večerem se budí první hvězdy. Jako vždycky, za prací jde a pro útěchu. Útěchy je tolik třeba a práce se dere sama. Dnes ráno ho volal starý Molker s Rallem Alnorem; sedíce u svého teleskopu na své hvězdárničce na pobřeží floridského moře čímsi překvapeni zavolali Azettiho. Hlásil se jim hned, byl na své hvězdárně.

„Máme zase spory,“ počal starý Molker. Mimoděk se musil Azetti mu pousmáti. Vždyť beze sporů Molker s Rallem nikdy nebyli. Otázal se tedy skoro rozveselen:

„Oč vám tedy jde?“

„Je toho hned více,“ ozýval se Molker. „Sledujete průměr Novy?“ tázal se.

„Ano, samozřejmě.“

„My jej počítáme každý zvlášť „ Azetti se zase usmál, věděl, že Rall s Molkerem vše provádějí dvakrát, zdánlivě sic, aby mohli pozlobiti druh druha, vloudila-li se mu chybička, ale hlavně proto, aby měli jistotu, že došli k správným výsledkům.

„Rall měl úkol, vypočíst jej předešlého měsíce, já své měření a výpočty jsem prováděl až nyní. Ale máme každý jiný výsledek.“

„Správný bude asi pouze jeden,“ pousmál se Azetti.

„To si myslím,“ souhlasil s ním Molker, „ale Rall mi tvrdí, že se nezmýlil, měření že provedl si přesně, a totéž říkám já, přece však máme rozdíl.“

„Jistě nepatrný,“ řekl Azetti.

„Ovšem, ale nepatrný rozdíl je přec také rozdíl. A při stejných nástrojích, tak přesných, jak máme zde, je rozdíl vyloučen.“

„Co jste vypočítal vy?“ zeptal se Azetti.

„Třiatřicet minut, dvacet sedm a šest setin vteřiny,“ hlásil Molker.

„A Rall?“

„Třiatřicet minut, dvacet sedm a pět setin vteřiny. Jaká pak je vaše hodnota?“ odpovídal i ptal se Molker.

„Třiatřicet minut, dvacet sedm a tři setiny vteřiny.“

„Nu, to je dobré!“ zachechtal se Molker. „Vždyť vy máte zase něco jiného!“

„Pravda!“ zarazil se Azetti. „Ale výpočet je správný,“ omlouval se.

„Jak pak správný? Což má Nova průměry tři?“

„Měřil jsem ji už před několika měsíci,“ mimoděk řekl Azetti.

„A nevšiml jste si ani, že vám vyšlo víc, než stanovili jsme před dvěma roky u vás s Lermontem?“

„Ne, nevšiml – je nepatrný rozdíl – a – mám mnoho práce –“

„To je tedy parallaxa čtvrtá,“ rozzlobil se Molker. Ale přecházel zas ke starému veselému tónu. „Pánové, zde Rall je vedle mne a slyší všechno, chci jít do pense – vzal bych vás oba s sebou, patříme tam všichni, když nedovedeme zjistiti průměr souputníka, který běhá zemi kolem nosu.“

„Já jsem žádal pana ředitele o shovění,“ ujal se teď v telefonu slova Rall, „a navrhl jsem, abychom se dorozuměli i s Lermontem a provedli měření znovu. Možná, že ho potom do té pense přibereme –“

Společný smích – v Evropě i v Americe. Ale náhle vážní Rall: „Jestliže se ovšem neukáže –“

„Že se parallaxa Novy mění,“ dodal docela už vážně Azetti. „Neboť věc je velmi zvláštní, že jsme sice došli k parallaxám čtyřem, ale že je každá později měřená –“

„– větší!“ dodal Rall.

„Nejsme-li my stále větší – vrtáci!“ nemohl si Molker odepříti, aby nezavolal do telefonu.

„Uvidíme, přezkoumáme měření i výpočty,“ dodával Rall. „Podívejte se vy také po tom laskavě!“

„Podívám, rozhodně,“ souhlasil Azetti. „Vaše zprávy velice mne překvapují.“

„A ohlédněte se při tom také trochu na krajinu u rovníku Novy, třeba na Rovníkový vrch,“ mluvil zase Molker, „možná, že tam uhlídáte něco zajímavého!“

„Zase změna na povrchu?“ ptal se Azetti.

„Zdá se,“ odpověděl Molker. „Neveliká, ale podivná, jako silná věž to vypadá. Ale dívejte se na to po nově, kdy se to promítá do prostoru. Teď je na to vidět zplna i skoro to mizí.“

„A co myslíte, že by to mohlo býti?“ otázal se Azetti.

„Milý pane Azetti,“ přes Atlantik bylo cítit v telefonu, jak se Molker směje, „kdybychom to tady věděli, asi bychom se vás na to netázali v Evropě.“

„To je svatá pravda,“ usmál se teď také Azetti, „promiňte mé naivnosti!“

„Už se stalo, příteli,“ vesele řekl Molker. „Jen bych byl rád, abychom byli také takhle veselí,“ obrátil náhle na ráz vážný, „až se dozvíme, co vlastně se to děje nahoře.“

„Doufejme,“ těšil Azetti, „že naše obavy zůstanou obavami!“

„Je to zatím nejlepší nekalit si nálady,“ souhlasil Molker. „Zvláště tady u nás v Americe –“ dodal záhadně.

„Copak? Máte zvláštní důvod k radosti?“ tušil Azetti, že Molker chce něco říci.

„Důvod máme, ano, ale u nás není zrovna zvláštní.“

„Můžete jej říci?“

„Ano, mohu, malý okamžik – přichází sem zrovna naše Inuška, to jest paní Alnorová – tak – už bude slyšet –,“ hlas starého hvězdáře se zachvěl čtveráctvím, ale také měkkou něhou –

„Víte tedy, pane řediteli, co je v Americe nového?“ hovořil najednou spěšně, aby mu nebylo zabráněno dopovědět, „že u Alnorů letos o podzimu – přijde třetí –“

„Pane řediteli!“ zazněl v telefonu zvonivý hlas paní Inky.

„Je to pravda!“ volal Molker.

„Není,“ bránila se paní Inka.

„Tak co?“ spouštěl Molker.

„Jak třetí?“ zasmála se paní Inka vesele, „Vždyť tři už máme –“

„I zatra, pravda, druhá byla dvě,“ chechtal se Molker do mluvítek, „ale třeba zase budou –“

„Pane řediteli –,“ zlobila se paní Alnorová. „A ty nezakročíš!“ bylo slyšeti durdivý hlásek, jak se obrátila na manžela. Ale ten se vedle jenom nahlas smál, bylo slyšeti jeho hlas.

„Šťastní lidé!“ řekl teskně Azetti, když pohovořiv ještě s paní Alnorovou hovor ukončil a odkládal sluchátka. Chtěj nechtěj musil přirovnati svůj rodinný život k tomu, co teď k němu promluvilo přes oceán. Mezi nejvážnější prací, mezi obavami o budoucnost, co tu srdečného přátelství, tak upřímného, čistého! Co tam úcty vzájemné i v takové veselosti, co tam opravdové lásky!

A u něho, v jeho rodině? Jako doklad vynořil se Azettimu v mysli výjev, který se přihodil včera v zahradě jeho nové vily u jezera albánského. Pořídil tu vilu pro Miru a pro děti, aby měly kam se uchýliti z hluku velkoměsta. Díků za to nečekal, také jich však neslyšel. Němě přestěhovala se Mira do nového sídliště, poznamenavši, že za čas stejně bude musit vrátiti se s dětmi do Říma. A žilo se stejně pustě, na vile, jak dříve v Římě.

Ale včera navrátil se Azetti dřív domů z Říma. Mira s dětmi byla na zahradě, Azetti šel za nimi. Byli u místa, kde zahrada se rozšiřovala o novou část, dosud zhola pustou. Dělníci tam pracovali, velké balvany tam dobývali ze země a odváželi na vozících, silných, nízkých. Azetti jda mimo naložený vozík ze žertu vzal za voj, pokoušeje se uvést jej v pohyb.

Ale vůz se ani nepohnul. Tu přistoupil dělník, s úsměvem se chopil vozíku a vskutku hračkou popovezl jej kus dále. „Máte málo síly, pane řediteli!“ řekl s úsměvem. „Je dobře viděti, že namáháte pouze hlavu a ne ruce!“

Azetti se také usmál, náhodou však podíval se na Miru. Žasl, co v její tváři četl při svém letmém pohledu, jímž zřejmě ženu překvapil. To byl posměch,

co zahlédl dosud hrát na jejích rtech. Jako by byl býval udeřen, se obrátil a odcházel. V duši pálila ho myšlenka: Což je možno, aby žena milovala muže, kterým pohrdá? U kterého i taková maličkost se hodí, aby snížila ho v jejích očích?

Kolikrát se od té doby vracel k této chvíli, ale též k těm myšlenkám! A tolik věděl, to mu bylo jasno: Miluje-li žena muže opravdu, jest jí bohem, jediným. Omlouvá mu jeho chyby, chápe jeho slabosti, nejsou pro ni vůbec chybami ni slabostmi, přikrývá je ve své duši sama láska rouškou růžovou.

Ale Mira? Ničím není u ní jeho práce, její výsledky. Podceňuje ho a pohrdá jím. A bylo to přeď ní, předevčírem, kdy se přišel podívat na Azettiho dílo Bertini, sám prefekt italský! Prohlédl vše právě, když se Mira blížila. Podal ruku Azettimu a s vřelou vděčností se rozhovořil:

„Je to velké dílo, velká věc! Jsme hrdi na vás, příteli, jste vskutku ozdobou své vlasti, okrasou! Mějte upřímný můj dík!“

Azetti se zastavil, v myšlenkách i v chůzi. Znova zabolelo v jeho duši, zahořel v ní posměch, který viděl včera planout v očích ženiných. Nezaslouží si ho, ne! Jednání Miřino je – Ale násilím se vytrhl z těchto úvah. Obrátil se vzhůru, tam, kde v polotemnu rýsují se tvary mocné stavby, jeho práce. Práce jeho hlavy, dílo jeho vrcholné. Dalekohled nebývalých rozměrů, výkonnosti takové, že za pomoci jeho budou hravě rozluštěny všechny záhady, jež poskytuje divný povrch Novy. V brzku bude dílo hotovo a ukáže se, je-li život na Nově a jaký.

Hvězdář zrychlil krok a dospěl k stavbě. Sám naplněn divnou úctou vkročil otevřeným vchodem do budovy rozestavěné. Viděl v pološeru vyrůstající mocný pilíř v středu velké dvorany, základ pro

mohutný dalekohled. Podíval se vzhůru spletí trámoví, nad nímž byla usazena již část kupole.

Však, hle!

Azettimu ztuhla krev. Mezi trámy – tam nahoře – světlo!

Azettimu ztuhla krev. Mezi trámy - tam nahoře - zelené světlo.
(Str. 30)-

Teď se mihlo, vyklouzlo ven mezi mřížovím postranního okna –

Zelené světlo!

VI.

„Slyšeli jste zprávy z jednotlivých odborů, vážení přátelé, a doufám, že jste je vyslechli celkem s uspokojením. Situace lidstva na evropském kontinentě není nejlepší, ale není také zlá. Prožíváme ovšem doby vážné, plné zodpovědnosti. Budujeme nové domoviny, oživujeme své země, po staletí proměněné v pouště ledové. Je potřeba práce nesmírné a zvýšeného úsilí všech lidí v těchto zemích. Vykonáno bylo sice mnoho, máme sídla, máme obživu, je však nutno dále zdokonalovati všechno, rozšiřovati a zpevňovati – pouze namáhavá práce čeká nás na další naší dráze. Ale počítáme s tím a půjdeme vpřed důsledně a pevně.“

A dále mluvil pan president Habr v shromážděné Radě Spojených států evropských.

„Nedáme se zatím rušit úvahami o budoucích změnách v hospodářském řádě, nemíníme také připustiti spory o nich, pokud nebude to nutno. Tvrdit nebudeme, že je naše zařízení nyní dokonalé a že nemůže být lepší. Zařídili jsme své věci, jak se dalo, svornou dohodou, výslovně na zkoušku. Nikdo nebude snad vymáhati změny, pokud není na ně čas, a snad pouze proto, aby změny byly. Necháme vše v běhu, jak je nyní, budeme si ovšem dobře všímat výsledků. Podle nich, až bude úsudek náš určitý, dál zařídíme, čeho bude potřebí.“

„Jest však jistě ještě mnoho jiných věcí, které vyžadují naší pozornosti. O záhadě tak zvaných zelených světel na Moravě, o jejich řádění již bylo

jednáno. Bude nutno zakročiti, ale bude třeba velké opatrnosti. A ne bez důvodů bylo tady zdůrazněno, že je nutno vyšetřiti, zda-li vskutku činy, o něž jde, jim dlužno klásti na účet. Přímého důkazu dosud není, co se tvrdí, je sic velmi pravděpodobno, však jisto není. Velkou většinou jste proto rozhodli, by se tajuplný úkaz dále pozoroval a aby se vyčkávalo určitého zjištění.“

„Zdá se, že tu vskutku zasahuje také jiné působení. Nevysvětlitelné ztráty lidí, zvláště lidí pro zločiny žalovaných, ale soudy propuštěných, překvapují a lze těžko najíti a usvědčiti pachatele. Významné je, že nedošlo dosud nikde ke zjevnému zločinu v tom směru, k ztrátě životů, k činům –“ zde se president odmlčel, „– kterých nebylo by možno odčiniti. Také v této věci jednání dnes bylo odsunuto, blízká budoucnost nám jistě sama podá vysvětlení.“

„Nejožehavější otázkou je ovšem poměr evropského lidu k Číně. Zde je třeba vyjasnění ihned, ježto váhání by mohlo míti nedozírné následky. Také Amerika vybízí nás, abychom v té věci byli velmi opatrni, sama však své stanovisko má již pevné, jasné. Amerika Číně nevěří a čeká další ohrožení bílých lidí v Evropě i v Americe. Proto v době nejbližší se Amerika obklopí zas elektrickým pásem, jakým byla chráněna a také skvěle ochráněna na svém starém území. V Americe pracuje se nyní s plným úsilím, aby toto dílo bylo dokončeno a tím aby byla zajištěna klidná budoucnost pro Ameriku:’ „Ještě více však jde o nás, o Evropu. Jsme sousedi Asie a vždy jsme byli první, kteří byli napadeni žlutými. Není tomu dávno, co jsme odrazili útok poslední. Proto nezbývá než počítati s dalším ohrožením, s další obranou. Bylo proto usneseno před nějakou dobou, jak vám známo, aby byly zahájeny přípravy a první práce k uzavření Evropy.“

„Důvody pro toto opatření byly tehdy všem nám jasné. I když nehledíme k minulosti, přítomnost je sama hrozivá. Čína stojí zřejmě nepřátelsky proti bílým i za nových poměrů. Při přesunu z jihu do svých starých sídel ponechali žlutí na ostrovech Sundských všechno, co nebylo ryzí čínské krve. V nové vlasti vyhýbají se pak všemu styku s bílým lidstvem, žádná jejich vzdušná loď se nevypraví k nám, žádná nevypluje k Americe.“

„Zjistili jsme ovšem stopy čínských návštěv u nás, ale krytých, tajemných. Tedy výzvědných a nepřátelských. Jinak stojí Čína sama a nám dává najevo, že nepřeje si s námi přátelství. Rozumíme tomu, co se oznamuje čínskou vládou v pravidelných radiových zprávách, sice lidu čínskému, ale úmyslně vysílací silou takovou, aby slyšela to jasně Evropa i Amerika, toto čínské poselství:

„Čína nemá v světě přátel, Čína přátel nehledá. Čína nezapomněla na staré křivdy, Čína nezapomene jich nikdy, Čína je si vědoma své síly, Čína klidně stojí sama. Bude v světě sama –“

„Záhadou by mohla býti tato slova poslední: Bude v světě sama – Co se myslí těmi slovy? Nechme ovšem zatím dohadů a hleďme na své poměry! Zatím co je v Číně zřejmě jednota, a proti nám, jak víte, u nás mínění se dělí. Část našeho lidu staví se i proti snaze, aby bílá Evropa se ohradila elektrickou závorou. Jsou i lidé, kteří přes vše, co je známo, naléhají na dorozumění s Čínou.

V rukou vašich je text noty, jež má býti odeslána čínské vládě. Ovšem po dotazu radiovou cestou, zda se může kurýr s naší notou přiblížiti čínské hranici. Touto notou má být tedy činěn pokus, je-li možno dorozuměti se s čínským lidem. Má být vyhověno našim občanům, již věří v možnost dohody.

Nota ukazuje stručně na společné zájmy všeho lidstva, na vysoké cíle. Upozorňuje na možná nebezpečí, která hrozí všemu lidstvu, zmiňuje se o záhadě Novy. Dokládá, že bude asi třeba mocné spolupráce lidstva bez rozdílu krve, aby lidstvo v budoucnosti obstálo. Evropa že ochotna je podat ruku k součinnosti a že žádá Čínu, aby také ona postavila se na stanovisko spolupráce. Na konec se navrhuje ustanovení společného výboru, jenž by předpoklady pro společný postup sestavil a sjednal.

Sotva bylo by lze říci v této věci něco více. Ale vyslovte se, prosím, přejete-li si snad doplňků, či širší rozpravy o této věci, či zda souhlasíte s odesláním noty bez dalšího výkladu.“

Přihlásil se Longine, prefekt pařížský. A stručně řekl toto:

„Všichni víme, proč se tato nota odesílá. Má být učiněno zadost oněm našim občanům, kteří soudí, že se mohlo učiniti více k odstranění nepřátelství mezi žlutými a námi a že třeba použíti každé cesty, jež by mohla vésti k smíru. Mohou míti pravdu. A my nemůžeme beze všeho odmítati jejich mínění. Má být pokus učiněn, jak oni soudí. Ať se učiní! Nota obsahuje vše, co dá se v této věci říci, upřímná je, při tom důstojná. Navrhuji, aby bez rozpravy bylo její vypravení schváleno a to tak, jak navrhuje pan president Habr.“

„Dodávám však,“ řekl Longine vážně, „aby zatím beze všeho přerušení, se vším úsilím se pokračovalo v pracích, které míří k ochránění Evropy.“

Jednomyslně byl schválen návrh Longinův a v plném rozsahu.

VII.

„Jsi tedy, Ssi-wene, docela připraven k velkému pokusu?“

„Jsem připraven zcela, velký Šanwangu! Jak jsem řekl, dám se večer na cestu.“

„Schválili jsme jako Rada tří již dříve podnik Ssi-wenův, není třeba rozpaků a dalších jednání,“ netrpělivě se vmísil starý Mienthu v Šanwangův hovor se Ssi-wenem.

„Vím, že věc je rozhodnuta. Ale přece musím znovu promluviti se Ssi-wenem. Jde přec o velikou věc – Ssi-wene, jsi si plně vědom velké zodpovědnosti, řekni, podle tvého přesvědčení není nebezpečí pro Čínu?“

„Není, velký presidente! Můžeš býti zcela ubezpečen. Za prvé jde pouze o zkoušku a právě tato zkouška má mi po všech stránkách ukázati, co má látka dovede. Vlastně jdu věc dále studovat a to na skutečnosti a ve velikém měřítku. Místo vybráno mám zcela spolehlivé, nemůže se státi nic. A konečně je jisto, moře pro tuto věc činí nepřekonatelnou překážku a naše země, velký Šanwangu, je obklopena mořem se všech stran. Opakuji, můžeš býti bez starosti.“

„Já mám k Ssi-wenovi plnou důvěru,“ řekl na to starý Mienthu a skoro nepřívětivě se podíval po presidentovi.

„Věřím také Ssi-wenovu geniu,“ dodával Šanwang, mám však dojem, že je v této věci třeba svrchované opatrnosti. Pouze proto jsem se tázal ještě jednou.“

„Nic se státi nemůže,“ klidnil Ssi-wen presidenta. Postarejte se však, aby v stanovené lhůtě byla dokončena elektrická závora.“

„Kdy se míníš vrátit?“ ptal se Šanwang.

„Nebude to před čtvrt rokem. Bude třeba času na počátku, po pokuse samém nemohu se vrátit před projitím jisté doby, celkem přes čtvrt roku čítám.“

„A pak?“ ptal se Šanwang vážně.

„Dopadne-li zkouška dobře, o čemž nepochybuji, hned přikročíme k činu. Ale potom ihned musíme být uzavřeni.“

„Pravda, neboť – stačilo by –,“ uvažoval president.

„Máš již všechno s sebou?“ otázal se Mienthu, zřejmě, aby hovor zavedl se jinam. „Všechno, odjedu hned odtud.“

„Se Sien-li jsi se rozloučil, i s dětmi?“ zeptal se Šanwang.

„Ano, včera. Do rána jsem pracoval pak o své věci, nešel jsem však ze své laboratoře již domů – vím, je třeba vskutku opatrnosti.“

„Máš krásné děti, milé,“ řekl president.

„Ano, malý Hatu můj a Mata jsou dva andělíčci,“ odpověděl Ssi-wen se zběžným úsměvem.

„A tvá Sien-li je anděl dokonalý. Rozkošný!“ poznamenával Mienthu. „Ale zlobí se asi na tě zase.“

„To víš, není šťastna mojí nebezpečnou prací, která vzdaluje mne od rodiny, i když jsem zde, doma. Naříká pak ještě více, když se musím vzdáliti na delší čas z vlasti.“

„A nyní, v rozpuku jara,“ zasmál se starý Mienthu.

„Nelze jinak,“ řekl Ssi-wen, „ostatně se blíží vyvrcholení mých snah, mé dlouholeté práce.“

„A konečný úspěch – nesmírný úspěch!“ zvolal Mienthu zachvácen nadšením. „Jen vzhůru!“ volal. „Vzhůru, bez obav a bez ohledů!“

Šanwang zaváhal, snad chtěl ještě říci něco k tomu. Ale v tom se slabě ozval zvonek na stole. President se obrátil a zdvihl naslouchátko telefonu. Několik jen okamžiků poslouchal, tvář jeho se stahovala stále vážněji. Pak vzrušen povstal.

„Okamžik jen, pane tajemníku!“ řekl do telefonu. „Hned odpovíme.“

„Přátelé!“ obrátil se k druhům. „Zpráva velmi vážná! Státní tajemník náš Li-Čan hlásí, že právě volá vláda Spojených evropských států –“

„Vláda Spojených evropských států?“ žasl Ssi-wen.

„A co chtějí?“ ptal se Mienthu.

„Chtějí poslati nám notu,“ odpovídal Šanwang. „A chtějí věděti, zdali se smí jejich kurýr přiblížiti s notou k našim hranicím.“

„Obhlédnouti naše přípravy pro uzávěru země!“ vzkřikl zlostně Mienthu.

„A co chtějí se svou notou?“ ptal se Ssi-wen zachmuřeně.

„Nabízejí dohodu a spolupráci, sestavení společného výboru,“ odpovídal Šanwang.

„Spolupráce! A společný výbor! S nimi!“ rozhorlil se Ssi-wen.

„S bílými vrahy!“ křičel Mienthu a zdvihl divě ruce. „Nemáme nic společného s nimi – s těmi –!“ zajíkal se nenávistí.

„Nyní, když je máme u svých nohou! Nyní s nimi jednat? Nikdy!“ řekl Ssi-wen rozhorlen. „Nikdy! Nikdy!“ přidával se Mienthu.

„Máme jiné jednání a co nevidět začne!“ zašklebil se Ssi-wen.

Šanwang se nepohnutě díval na horlení svých druhů v Radě tří. Až když se vybouřili, tázal se bezbarvým skoro hlasem:

„Jste tedy oba proti zahájení rozprav s Evropou?“

„Oba! Oba!“ jedním dechem zvolali.

„A žádáme urychlení prací k uzavření Číny!“ dodal Ssi-wen.

„Ano, a pak – ať –,“ hovořil Mienthu, zdvíhaje pravici k hrozbě.

„Odpovíme tedy?“ ptal se president.

„Deskou, která v Číně rozhlas začíná a končí!“ zvolal Ssi-wen.

„Ano, naší deskou! To je naše odpověď," přidával se Mienthu.

President Šanwang beze slova zdvihl naslouchátko telefonu, zavolal si Li-Čana, státního tajemníka. A v několika okamžicích slyšel Habr v Praze s druhy svými čínskou odpověď. Na vlnách radia se nesla širým světem, dalekým a mocně hlaholila:

„Čína nemá v světě přátel, Čína přátel nehledá. Čína nezapomněla na staré křivdy, Čína nezapomene jich nikdy. Čína je si vědoma své síly, Čína klidně stojí sama. Bude v světě sama –"

VIII.

„Kde jsi byla dnes, Elisko?" tázala se Tonička mladého děvčete, jež cestou od Bedliny k Holešovu zvolna přicházelo ke dvoru, majíc hlavu sklopenu a v ústech stonek s modrým polním zvonkem.

„Nikde, Toničko!" pozdvihla hlavu tázaná. Na Toničku se dívaly dvě hnědé oči z okrouhlého, souměrného obličeje, příjemného výrazu, do zdravého snědа sluncem opáleného.

„Vyšla jsem si jen sem pode dvůr," pokračovala Elisa, „podívat se po dětech."

„Kdes tam šel Mára," myslila si Tonička skoro se smutkem.

„– a potkala jsem Mastákovou Marynu. Seděly jsme spolu na mezi a vyprávěly."

„Maryna," vzpomínala Tonička, „to je žena železničního strážníka?"

„Ano, tady dole pode dvorem."

„Ty ji znáš, Elisko?"

„Ano. Ale ne z Prahy, tady jsem se s ní setkala. Chodívám ráda v tu stranu k Holešovu."

Tonička rozuměla, proč – Ale nezmiňovala se. „Jsou tam v domku hlídači dva, myslím,“ řekla, aby přivedla rozhovor dále.

„Ano, ale druhý je svobodný. Ale je to prý nemluva, říkala Maryna. A pořád prý chce pryč.“

„A Maryna se, myslím, velmi ráda baví,“ usmála se Tonička.

„A jak!“ řekla Eliska. „Je vůbec divná, nelíbí se mi. Proto jdu také již domů, ač je ještě času dost.“

„Pravda, je neděle a krásný čas,“ chválila Tonička. „A jak sluníčko zas hřeje!“ Polovice dubna, všechno kvete a hotový ráj je dokola.“

„Je krásně. Život by mohl být hezký – proč si jej lidi, Toničko, sami ztrpčují?“

„Ale jdi, Elisko! Co tě napadá zase smutek?“

„Ne, Toničko, ne!“ červenala se Eliska. „Já nemyslím sebe, ale vzpomínám si, co mi Maryna vyprávěla.“

„Ale Maryna je sama mnohým vinna, ne-li vším!“ upozorňovala Tonička vážně. „Bere život příliš zlehka a to se mstí!“

„Pozorovala jsem to právě z její řeči,“ přikyvovala Eliska, „a proto jsem se zmínila, že lidé si kazí život sami.“

„Ale Maryna jej zkazila i svému muži,“ poznamenala Tonička.

„Jistě, povídá to ostatně přímo –“

„Povídá prý vůbec mnoho,“ řekla Tonička. „Žádné ženě to nesluší!“

„Zdá se mi, že povídáním chce zamluvit svoji vinu. Ale za hovoru vlastně prozradí na sebe více, než se jí samé zdá. Vykládala mi dnes svůj život, stojí za poslechnutí.“

„Pojď, sedneme si chvíli tady. Děti si hrají, opravdu, jako bychom jich neměli, jak tiše všechny se chovají!

Vyrušovat nebudou. A ty trochu vyprávěj, třeba o Maryně, vždyť je to nejbližší naše sousedka!“

„Budu vyprávěti ráda,“ usedala Eliska vedle Toničky, „A je dobře slyšet něco takového, člověk aspoň sám je spokojenější se svým –“

„Pravda. Tak povídej, Elisko!“

„Povím to jen krátce,“ začínala Eliska. „Maryna ovšem vykládala mi to celé odpoledne. Vyprávěla tedy, že pochází z Brna. Její matka byla zaměstnána v potravním skladě. O otci se vůbec nezmiňovala, tak nevím. Ale říkala, že se jim vedlo dobře.

Skoro se tím chlubila, že již v mládí nedalo se s ni vydržeti. Mívala potíže ve škole pro přílišnou svou bujnost, byla prý už ve dvanácti letech silná, vyspělá a velmi hezká dívčina. Už se po ní ohlíželi chlapci a i dospělí a matka prý často ji musila rozháněti ze schůzek.“

„Je dosud velmi hezká,“ uznávala Tonička, „a statná je, myslím, že se po ní ohlížejí dosud.“

„Také myslím. A Maryna to ví,“ usmála se Eliska, „zakládá si na tom stejně, jako dříve.“

Tonička jen pokrčila rameny.

„O svých dobrodružstvích v mládí navyprávěla mi mnoho,“ pokračovala Eliska. „Místy jsem se skoro divila, co vše mi povídala. Nejvíc ovšem horovala o mladém právníku, teď prý však je již delší dobu doktorem, jmenovala jej jen Jurkou. Seznámila se s ním v létě před příchodem hvězdy, když už Jurko dokončoval svoje studie.

Byl prý roztomilý hoch a měla ho ze všech nejraději. Neboť u ní to prý bylo divné, líbil se jí každý, kdo byl hezký, říkala. A když jsem se nad tím trochu podivila, vysmála se mi, že prý jsem zpozdilá.“

„A co pak jí ta její chytrost vynesla?“ zeptala se Fráňova žena skoro rozhněvaně, „má teď, myslím –“

„Nechtěla jsem jí to říci, ale myslila jsem si to také. Jak vyprávěla, šla vlastně z ruky do ruky. Byla nejšťastnější, zapískal-li na ni za rohem Jurko, to bylo jejich smluvené znamení, ale když přišel jiný, vyšla s jiným.“

„A kdy se potkala s Mastákem?“ tázala se Tonička.

„Až později. Předtím se o ni počal ucházeti nádražní zřízenec Kodela. Silný, v obličeji zdravě červený, líčila jej, hodně domýšlivý a skoro rváč. Měl už hodně potýček za sebou. Ale myslel s ní prý vážně, chtěl ji za ženu. Jurko, s tím nebylo nic –“

„Jaké zaměstnání měla Maryna?“

„Byla, když vyrostla, s matkou ve skladě, to jsem zapomněla říci. A Jurko měl ovšem jiné spády, ale za Marynou chodil stejně a měl prý ji náramně rád. Matka jí ovšem radila Kodelu a Maryna nebyla proti tomu.

Ale nemělo to být, vlastně to Maryna pokazila sama. To už bylo na jaře po přechodu hvězdy – vzpomínala jaký to byl krásný čas, co prožili s Jurkou, jak běhali do přírody ven – o nějakém svátku tehdy vyšla s Kodelou a zastavili se někde za městem na nějaké taneční zábavě, jen volně, v přírodě. Přišli tam však nějací veselí chlapci, Maryna se jim zalíbila, šla z ruky do ruky, smála se na ně – až toho měl Kodela dost a udělal zle. Došlo ke rvačce a divoký Kodela vážně poranil dva z hochů.“

„Zavřeli ho, dostal pak tři roky,“ povídala Maryna, „a já se musila vdávat.“

„Musila se vdávat?“ zdvihla Tonička obočí.

„Říkala tak.“

„A měl si ji podle všeho brát Jurko,“ poznamenala Tonička.

„Říkala, Jurko že si jí vzít nemohl, ale dal prý jí radu –“

„Aby si vzala někoho jiného, trochu staršího –“

„A hned – povídala. A matka prý ji seznámila s Mastákem, jenž byl také nádražním zřízencem.“

„A vzala si opilce –,“ řekla Tonička.

„Snad ne,“ vykládala Eliska. „Masták prý byl velmi hodný člověk. Byl prý tichý, skoro zádumčivý, ale pracovitý, velmi spolehlivý a ve službě oblíben –“

„Bylo to tedy jinak!“ chápala Tonička.

„Maryna říkala, že tomu sama nerozumí. Krásně prý se shodli, spočátku. Než se narodilo dítě, bývala prý Maryna většinou doma, raději se starala o domácnost, protože se nechtěla ukazovati lidem. Ale dítě prý umřelo brzy po narození, občas prý vyšli mezi lidi a začínalo býti zle. Nemohla prý za to, že se pořád lidem líbí, zasmála se někdy na někoho, ale Masták nechtěl být s tím spokojen.“

„Neukázal se zas Jurko?“

„Ano, a zdálo se mi, že proto byl velký výstup. Přijel prý za Marynou, tehdy byli někde na druhé straně za Brnem, ale Masták je z trati zahlédl, když se vraceli ze schůzky. Jurko prý utekl – ale kam prý měla utéci ona? Ale Masták se prý zlobil každou chvíli, vypráví Maryna, nic mu nebylo vhod. A začal pít a zanedbávat službu, marně prý ho Maryna napomínala a prosila. Začala prý tedy také dělat po svém, dopadlo to tak, že už měl být Masták ze služby propuštěn. Maryna to uprosila, ve službě Mastáka ponechali, ale přeložili ho sem.“

„Jsou tady už více než půl roku,“ vzpomínala Tonička.

„Jsou a vedou to prý skoro tak, jak dříve. Kodela už si trest odbyl, také mu to nějak zkrátili, slouží zase někde a Marynu nyní mrzí, že si nepočkala na něho. Masták už zde, co slouží, dostal druhou důtku –“

„A co vlastně provádí?“ ptala se Tonička.

„Když prý mu něco přeletí, vypráví Maryna, sebere se a uteče, nechá dráhu drahou a jde někam zapíjet

svůj vztek. Maryna prý už kolikrát musila trať obcházeti sama a sama stává s praporečkem u trati, když jede mimo vlak."

„Je velmi zarmoucena, vykládala mi, že takový život nevydrží, ale že to stejně u nich špatně dopadne. Mastáka prý takhle pustí ze služby, a Maryna s ním prý bídu dříti nebude. Půjde prý ke Kodelovi, bude-li o ni stát, dokládá ovšem."

„Těšila jsem ji, jak jsem mohla, a radila, aby zkusila muže upoutat a přimět ho k řádnému živobytí, ale mávla pouze rukou, že prý je to vše marno. Masták že jiný nebude – a ona také ne –"

„A v tom je to, Elisko!" ukázala Tonička. „Maryna by měla býti jiná!"

„Měla. Je to smutný obrázek, její vyprávění –"

„A je vidět, že Mastáka zkazila Maryna sama," ostře sekla Tonička.

„Říkala, že byl dříve řádný, svědomitý."

„Právě. A obyčejně je ženatý muž, když mu přibude starosti a zodpovědnosti, ještě pořádnější, než byl za svobodna. Je-li tomu naopak, je skoro vždycky vinna žena –"

„Konečně se netají, že se bavila i vdaná, že za ní přišel zase Jurko – s hrdostí vykládala, že je už ve státní službě – a že s tím Masták nesouhlasil."

„Možná, že se tomu divila," ušklíbla se Tonička.

„Říkala to, jako by se jí děla křivda –"

„Sama si upletla bič," mluvila Tonička vážně, „nesmí se divit, že je bita. Jen aby z biče nebylo něco horšího."

„Půjdeme však už, Elisko, hle, náš kluk sem běží!"

Zdvihly se, Tonička napřáhla náručí, proti Stankovi, který běžel po cestě dolů k ní.

Eliska se obrátila, podívala se po cestě k Holešovu. S povzdechem se obrátila.

A tu pohlédne ke dvoru – hle – Mára se horem k němu blíží!

Slza se zaleskla v dívčině oku – Mára se vyhnul, když ji spatřil seděti zde s Toničkou –“

Ale tu zazvonil nový dětský smích, zástup drobotiny se hrnul zdola. Odtrhlo se od něho milé plavovlasé děvčátko, rozběhlo se k Elise.

„Mamičko! Mamičko!“ zavolalo radostně.

„Violko! Děvuško!“ vztáhla Elisa obě ruce vstříc běžícímu dítěti.

IX.

Významné bylo dílo Azettiho. Bylo vskutku zapotřebí, seznati blíže divné těleso, záhadné, které studeným svým světlem dívalo se do nocí lidí. Mnoho podivného se dělo na povrchu jeho, zdálo se, že mohlo by to jednou míti nemalý vliv na osudy země. Ale dosavadní prostředky ni zdálky nestačily na odkrytí záhad Novy Inky. Azetti se proto rozhodl, by na pahorku vatikánském, v čistém jižním prostředí, byl vybudován velký dalekohled mohutnosti takové, aby bylo možno docíliti zvětšení daleko mohutnějšího, než jakého bylo možno docíliti až dosud. Velmi dlouho bylo zvětšení, při dalekohledech hvězdářských užívané, skoro stálé, zvětšovaly nejvýš třitisíckrát, pak zvětšení dostoupilo na pět tisíc, Azetti však doufal dosáhnouti zvětšení skoro dvakrát většího.

S tímto přístrojem chtěl pozorovat Novu za pomoci odborníků světových, Lermonta, Molkera i manželů Alnorových. S těmi všemi projednal svůj návrh, souhlasili s ním a spolupracovali s Azettim na jeho podrobnostech. Potřeba však bylo získat k tomu souhlasu vlády a podpory její. Šloť o dílo mimořádné, směřující ku prospěchu všech.

Zajel tedy Azetti do Prahy a s ředitelem strahovské hvězdárny Lermontem se obrátili k presidentu Habroví. Vyslechl je vlídně, zpraven byv již dříve od Lermonta o věci, a odpověděl přátelsky:

„Návrh vámi přednesený a tak významnými vědci podporovaný se musí provésti. Tím spíše, že zjevy na Nově jsou vskutku příliš vážné a žádají rozluštění velmi brzkého. Přednesu váš návrh v Radě národů a doporučím jej co nejvřeleji. Nepochybuji, že přijat bude.“

Také byl a Azetti za pomoci přátel a za spolupráce nejvybranějšího sboru odborníků technických se pustil do díla. Vyhledáno nejvhodnější místo, položeny základy. Rychle se k nebesům zdvíhala stavba, jež měla pojmouti největší teleskop, jaký kdy postavilo lidstvo. Proslulé optické závody, které se z Neapole vrátily do obživlé Jeny, pracovaly o čočkách docela zvláštní soustavy, jež slibovala výkon přímo zázračný.

To bylo dílo Azettiho. Velké dílo, které přinášelo slavnou pověst svému tvůrci Azettimu. Azetti mu také věnoval své všecky síly. Pokud nebyl zaměstnán svou hvězdárnou, dlel na stavbě a zajížděl i do továrny jenské i do železáren Armstrongových v Neapoli, aby dokonale sledoval, jak práce postupují.

Otřásl jím večer, kdy mezi trámovím lešení pod kopulí, jež spěla ke konci, byl spatřil divně světlo, zelené. Azettimu byly dobře známy všechny příhody, jež udály se na Bedlině, později pak na Hostýne. Věděl, co vše přičítá se zjevům záhadným, jež všeobecně byly označovány jménem „zelená světla“. Nyní uviděl zelené světlo prostřed svojí stavby. Co to znamená? Azetti hned tentýž večer svolal lidi, prohledali celou stavbu. Nenašli však pranic podezřelého. I v dnech dalších, večerech i nocích, byla stavba střežena, co nejbedlivěji. Ale neudálo se nic

vážného, nebylo žádné poruchy. Zeleného světla po Azettim tu nikdo jiný nespatřil.

A tak stavba spěla výše, objednané práce zdárně pokračovaly. Byla naděje, že bez závady bude dokonáno velké dílo, jedinečné mezi výtvory, jež vyšly z lidských rukou. Je se možno diviti, že Azettiova hruď plnila se radostí, ale také hrdostí? Když se všech stran se hrnulo tak skvělé uznání a tolik pochval za to, co tu bylo vykonáno hlavně jím.

Ale nemůže být divno, že teď ještě tíže nesl chladnost, skoro nevážnost, jíž předmětem byl doma, u své ženy. Její chování se neměnilo, zůstávala její stará nevšímavost, odměřenost k muži, která často přecházela v nenávistné pohrdání.

Nyní, na vrcholu slávy, počal Azetti se aspoň v duchu vzpírat proti úloze, kterou měl ve své rodině. Patrně bylo tak souzeno, aby nelad mezi ním a jeho ženou vyvrcholil právě v této době. I velikost a úspěch Azettiova díla byl k tomu pomocí. A přispěl nemálo i přítel Azettiův Stefano.

Při náhodném setkání, kdy navracel se vesel ze schůzky přátel, potkal Azettiho a zeptal se na jeho ženu. Když uslyšel, že její chování se nezměnilo, ač společné jejich děti batolí se mezi nimi a slabýma ručkama je k sobě táhnou, otce a matku, tu řekl Stefano skoro ostře svému příteli:

„Myslím, že je také v tobě hodně viny. Jsi příliš měkký, shovívavý, chceš na ni působit jen svojí láskou. Ale někdy třeba ukázat i tvrdost, býti vskutku mužem. A konečně ženě, která nechce býti opravdovou ženou, je snad lépe otevříti dveře –“

„Máme přece spolu děti –,“ hrozil se Azetti.

„To má ona vědět také,“ odsekl Stefano podrážděně. „Snad spíš než ty, je přece jejich matkou!“

„Není ovšem třeba ihned nejhoršího," dodával konejšivě, vida Azettiovu zaraženost, „mluvil jsem jen obrazně, ale je dobře dáti ženě na vědomí, postrádatelným že není nikdo, zvláště, kdo jím nechce být."

Tak znenáhla mnoho věcí spolupůsobilo. A musilo se schýliti k bouři – Nadešla, osudu vhod.

Byl večer a děti se strojily k spánku. Byly roztomilé, malý Bibí a drobounká Aňa, jak je zamilovaný otec pojmenoval podle svého otce a ženiny matky, Fabiána a Agnes. Byl k spaní čas, ale dětem se ještě nechtělo, hrály si a dováděly, smály se. A tu zakročila matka, ostře, jak již bylo v její povaze.

Ze hry došlo k pláči. Azetti připomněl ženě, že by cíle bylo možno dosáhnouti i bez rozplakání dětí. Ale Mira odpověděla, že budou děti lépe spáti, když se vypláčí. Načež Azetti, že děti, pokud to jde, mají jíti vesele svým mládím. Mládí má být radost, smích. Strach dětem škodí, následky se často dostaví a provázejí celým životem.

„Jsou mé!" odsekla Mira, patrně cítící pravdivost mužových slov, a proto rozhněvaná. „Mohu si s nimi dělat, co chci!" dodala ještě zlobněji.

„Jsou snad také mé," připomněl Azetti ještě mírně.

„Tělem, jsou –," uhodila Mira posupně, zle.

Hlava se Azettimu zatočila. Tak nestoudně se přiznat žena muži k stesku po jiném!

„Duchem tedy –?" vzkřikl.

Neodpověděla. Ale tvrdě pohlédla ven oknem, odvracejíc se od muže.

„Jsou Gangolovy!" vybuchl Azetti divoce.

Jako udeřena se Mira obrátila. Žasla nad mužovou prudkostí. Ale ustoupiti nedovedla, nebylo to v její povaze.

„Snad –," řekla proto zavile.

Azetti se vzpřímil. Celý jejich dosavadní život přeběhl mu před očima, všechny trpké chvíle, které vytrpěl již za tři léta s Mirou. Bylo dostoupeno vrchole, to cítil. A uplatnila se snad také slova Stefanova.

„Pak ty celá také patříš duchem jinému!“ postavil se prudce proti Miře, od níž děti utekly a polekány marně se snažily dostat do svých postýlek.

Ale také Mira se vzepřela. „Patrně!“ vzkřikla vášnivě a vzpřímila se hrdě proti Azettimu.

Azettiho hlava zakolotala. Zase mu projela hlavou slova Stefanova.

Prudce vykročil proti Miře.

„Nestoudnice!“ vzkřikl. „Já tě nepřinutil sem! Ty šla jsi dobrovolně!“

„Dobrovolně?“ ušklíbla se Mira, hledíc co nejhůře poraniti Azettiho.

„Tož ne dobrovolně?“ zvolal Azetti. „Ale pak to naprav! Nedržím tě – jdi!“ vzkřikl hlasem divokým.

„Oh, takhle?“ zaúpěla Mira, jeho ranou zasažena.

„Ano, takhle!“ odpověděl tvrdě Azetti.

Tak se rozešli v ten večer. A byl den květnový, z prvních dnů tohoto měsíce, měsíce mládí, krásy a lásky. Měsíce štěstí – Druhého dne se Azetti probudil as o půl sedmé ranní hodině. Oblékl se rychle a nahlédl do ženiny ložnice.

Žasl. Na pohovce spala Nina, obě děti ve svých postýlkách, dřímaly sladce. Miry však tu nebylo. Služku probudil krok pánův, protírala oči, oznámila, že se paní vzdálila as před hodinou, poslavši sem služku ke hlídání dětí.

Nevole zatřásla Azettim. Obrátil se, přehodil plášť přes ramena, vyšel z domu. Zvláštní, neuvažoval a nepřemýšlel o ničem, ale jako stroj a zcela samozřejmě zamířil na Campo Verano.

Opatrně prošel vchodem, jako duch se plížil známými již cestičkami. Nyní stanul na několik kroků od mohyly, také dobře známé, kolikrát tu stál již někde blízko, zrovna jako dnes, a pohlížel na nepříčetné počínání ženy.

A dnes? Zas, hle! Je tam, klečí u společné hrobky padlých sicilských – teď líbá nápis – jméno – Achill Gangola!

Plana nenávistí obrátil se Azetti, zamířil k východu ze hřbitova. Zachmuřen došel domů. Služku slyšel rachotiti něčím v kuchyni, zašel do ložnice ženiny a zasmušile zahleděl se do růžových tvářiček svých dětí.

Dlouho nad nimi tak stál a smutek se svíjel na dně jeho duše. Konečně se obrátil a zašel do své ložnice.

A jen vkročil, hle! Zvoní telefon.

Přiložil k uchu naslouchátka. Stefano se hlásil.

„Co se stalo?“ ptá se Azetti.

„Doktor Gangola se včera večer vrátil do Říma. Je živ –“

X.

„Byla bych raději u vás, mamičko!“

„Vidíš, že tu je paní Mastáková,“ odmítala Elisa mírně, hladíc Violku po rusých kadeřích.

„Počkala bych stranou, třeba na zahrádce,“ prosila Violka.

„Počkej tedy,“ svolovala Elisa, „ale u dětí, jsou tady pode dvorem, dej na ně trochu pozor. Zavolám tě potom.“

„Děkuji, mamičko! Už běžím.“

„Je opravdu poslušná,“ uznávala Maryna, dívajíc se za odbíhajícím děvčátkem. „Zaškemrá sice –“

„Je přece ještě dítě,“ omlouvala Elisa svou svěřenku.

„Pravda, ale nenaléhá, nerozpláče se, ani nerozbručí.“

„Mnoho zkusila. A takové děti obyčejně dovedou ocenit upřímnou ochranu a vděčně se jí oddávají.“

„K vám musila přilnouti, nedivím se jí. Staráte se o ni velmi pečlivě.“

„Mám ji opravdu ráda,“ vysvětlila Elisa prostě.

„A jak vlastně k vám přišla?“ zeptala se Maryna.

„Byla to prý nějaká podivuhodná příhoda, jak jsem slyšela.“

„Podivuhodná!“ usmála se Elisa. „Ovšem,“ přiznávala, „dělo se mnoho divných věcí, v posledních dobách. A má setkání s Violkou byla vskutku zvláštní.“

„Povídejte! Vyprávějte!“ naléhala Maryna žádostivě. „Zachránila jste jí prý život –“

„Já jí?“ zastavila se Elisa. „Spíš ona mně.“

„To dítě – vám?“ užasla Maryna.

„Divíte se, a přece je to pravda,“ pravila Elisa. „Poslyšte tedy, jak jsem se potkala s Violkou!“

„Vyprávějte!“ pobízela Maryna. „Stalo se to prý při přechodu hvězdy, v Praze.“

„Ano, v oněch strašných dnech,“ počala Elisa své vyprávění. „Byly hrozné chvíle, vládl Person, krutě, bída byla, a když bylo nejhůře, blížila se Manonina hvězda. Byly bouře, v Praze snad nejprudší a s nebe hrozila zkáza. Blížila se víc a víc, kryt hořel její divnou září v noci, ve dne v noci však se třásl. Neustále se rozléhal, praskot, řinkot skel a rachot železa –“

„U nás v Brně bylo také tak,“ vzpomínala Mastáková.

„Stále víc se třásla země,“ vyprávěla Elisa dále, „domy začaly se bořit, lidé umírali v troskách, ale plenilo se, vybíjelo, a zas přijížděla stráž a bez milosti střílela – ach, jak hrozné vzpomínání – co chvíle, to nebezpečí života, každým okamžikem hrozila smrt – všem –“

„Tehdy se také zřítil váš dům – a –“

„Ano – zůstala jsem sama,“ zašeptala Elisa v slzách, „ale –,“ vytrhla se, „s Violkou jsem se setkala dříve, asi dva dny předtím.“

„Zašla jsem tehdy do chrámu v Karmelitské ulici, hvězda snad vycházela, bylo trochu tišeji.“

„Do kostela?“ pozastavila se Maryna.

„Ano, chrámy byly plné, lidé naříkali, modlili se. Stála jsem tedy tehdy stranou, v chrámě bylo málo lidí, a jak stojím, na několik kroků ode mne se obrátí starší žena s děvčátkem k odchodu z chrámu. Jdou, ohlédnu se po nich, a tu dívenka podívá se na mne. A jak mne spatřila, vytrhla se stařeně a běžela ke mně.“

„Mamičko! Mami!“ volá a chytá mne za ruku.

„Žasnu, ale vlídně se na dítě usmívám. Žena, které dítě odběhlo, se přiblížila a s omluvami je odváděla. Rozplakalo se, obracelo se po mně. I rozběhla jsem se k němu.

„Omluvte ji!“ mluví stařena. „Je hrozně rozrušena, neměla nikoho na světě, znala jen pěstouny, docela cizí lidi, a ti včera oba zahynuli, dítě bylo zachráněno zázrakem –“

„Ubohá,“ hladila jsem dítě. A tu se mi stařena lépe podívala do tváře.

„Bože, proto k vám běžela –,“ zvolala udivena.

„Proč pak?“ táži se.

„Jste úžasně podobna její matce,“ vysvětlovala mi stařena. „Nepamatuje se sice na ni, má jen její obrázek v medailonku na krku – úplně vaše podoba –“

„Chtěla jsem něco na to říci, v tom však hrozný otřes, kymácí se země, v oknech, v stropu praská – A třesk – úder – ohlédnu se, velká, těžká socha spadla na místo, na němž jsem předtím stála – s rachotem se rozletěla –“

„Byla by vás zabila,“ pravila Maryna.

„Docela jistě.“

„A od té doby máte Violku?“

„Ne, tehdy se strhl poplach, všechno utíkalo z chrámu,“ vyprávěla Elisa, „odtrhli nás, když jsem se octla venku, nespatřila jsem již ani staré ženy, ani dítěte.“

„A kdy jste se zase sešly?“

„Dva dny nato, vlastně v noci, při přechodu hvězdy,“ otřásla se Elisa. „Byla jsem už sama,“ hovořila smutně, „na rodiče prchající sesul se kus zdi, já vyvázla a násilím mne odvlekli – pak drželi mne na náměstí, kam se lidé sběhli, uděšenou, zoufající – neviděla jsem a neslyšela – kolem rachot, praskot, nářek – a přece jsem náhle v tom všem uslyšela dětský pláč – pohlédnu – děvčátko, jež ke mně den předtím v chrámě přiběhlo, se potácí tu samo, poraněno –“

„Zavolala jste ji,“ bez dechu přidává Maryna.

„Vrhla jsem se k ní, vykřikla a tu mne shlédla. „Mamičko!“ zavolala a přiběhla. Vzala jsem ji do náruče – přitiskla se ke mně – a od té doby je Violka má a já jsem její,“ končila Elisa svoje vyprávění a slzami, jež oči zaplavily, blesklo štěstí.

„Opravdu zvláštní případ,“ divila se Mastáková. „Ale že se nikdo o ni nepřihlásil?“.

„Zůstalo dětí samých, tehdy,“ řekla teskně Elisa. „A slyšela jste, že dítě bylo u pěstounů, že nemělo nikoho.“

„Pravda,“ vzpomínala Mastáková.

„A já proto jsem ji ani nehlásila jako nalezenou, nechala jsem si ji, šťastna, že ji mám. Byla tolik milá – měla jsem ji dáti cizím lidem? Kdož ví, jak by se as byla u nich měla!“

„A Violka sama nevěděla pranic o svých rodičích?“

„Nepamatovala se na nic, ani svého jména neznala. Když jsem se jí ptala, jak ji jmenovali její pěstounové, říkala mi: „Olka“.

„Asi – holka –“, zasmála se Maryna.

„Také jsem tak tomu rozuměla,“ připouštěla Elisa, „ale počala jsem ji říkati – Violka – aby to bylo podobné tomu, co mi řekla.“

„Chudák dítě!“ zasmušila se i Maryna, „ani jméno jí nezůstalo po rodičích!“

„Kromě matčina obrázku,“ dodala Elisa. „Ten si vždycky chránila, říkali jí prý vždy, aby si naň dala pozor, že je to její maminka.“

„A je vám ten obrázek vskutku podoben?“ ptala se Maryna zvědavě.

„Snad, trochu,“ pousmála se Elisa jemně. „Uvidíte ostatně. Violko!“ zavolala.

„Hned, maminko!“ ozvalo se kdesi a již přibíhalo děvčátko a plavé vlásky vlály kolem jeho hlavičky jako svatozář.

„Ukaž medailonek, Violko!“ řekla Elisa vlídně.

Se zvláštní pozorností sáhlo si děvčátko ke krku a vyňalo z pod šatu malý medailonek na zlatém řetízku. Tiše jej otevřelo. Objevil se obraz mladé, sličné ženy, se zádumčivýma a velikýma očima, podlouhlou, bledou tváří.

„Opravdu, úžasná podoba!“ divila se Maryna, zdvíhajíc oči od obrázku k obličeji Elisinu a zas hledíc na obraz.

„Mamička!“ zašeptalo vřele dítě a zavírajíc medailonek uchopilo náhle ruku Elisinu a přitisklo k ní rtíky.

„Ale, dítě!“ promluvila Elisa dojata a pohladila kučeravou hlavu dítěte. „Běž si zase, běž!“ dodávala, tlumíc pohnutí.

„Je jistě velmi milá,“ uznávala Maryna, když se Violka vracela k dětem.

„Dítě. A děti jsou štěstím života,“ řekla Elisa vřele.

„Snad, ne vždycky,“ odpověděla na to Maryna s náhlou lhostejností.

„S dětmi je hezky,“ opakovala Elisa.

„Bez nich možná ještě lépe,“ trvala Maryna na svém a počala si upravovati účes.

„Ale jděte!“ divila se Elisa. „Jistě byste také chtěla míti děti. A budete je mít.“

„Já?“ ohrnula Maryna rty. „To pochybuju. Takové mazání s tím!“ doložila opovržlivě.

XI.

Nedaleko silnice z Bystřice do Holešova, opodál pod bedlinským dvorem, nový domek strážní. Na nízkém svahu stojí, před ním na jih zahrádka, dělená pěšinkou, po níž se jde k sestupu ke trati podzemní dráhy. V domku chodbou rozděleny dva byty, k východu rodinný s kuchyní, k západu jedna místnost pro druhého, svobodného zřízence. I před oknem z tohoto pokoje, hledícím k západu, je zahrádka a vzadu za domkem, na nízkém, volně stoupajícím svahu vybujelo mladé ořeší.

Vyjdeš z domku pěšinou přes zahrádku a temným vchodem sestupuješ neširokým schodištěm, až dojdeš ke kolejím dráhy. Z Brna vede do Žiliny na Slovensku, dosud zůstávajíc pod zemí. Byl úmysl, vybudovati ji znovu na povrchu země, nedošlo však dosud k tomu. Bylo mnoho práce nutnější, a dráha v podzemí je dobře chráněna, neničí jí povětrnost, povodně a přívaly, v zimě nemůže jí zavaliti sníh.

Udělali jen v určitých vzdálenostech otvory pro větrání, nad zemí je obehnali bílou zídkou, ale zkušenosti s tímto opatřením nejsou nejlepší, ježto větrání je nyní i těžší nežli dříve, kdy se čerstvý vzduch hnal dlouhým uzavřeným tunelem.

Traťové hlídače však uvolnili z podzemí. Nastavěli jim pěkných domků podél trati, ovšem nad zemí, ke trati jim udělali sestup. Pohodlně hlídač může

přecházeti po své trati, když vlak jede, stojí na svém místě proti sestupu. A po své práci na trati se vrací na zdravý vzduch ven, k slunci, do domku a zahrádky.

„Nebyl by tu špatný život, hezky je tu, veselo, dvůr pod Bedlinou blízko, i plat není špatný, mohli bychom tady žíti jako v ráji,“ zahovořil zrovna o tom temně Masták, přecházeje dlouhým krokem po kuchyni.

„Záleží jen na tobě,“ mluvila ostře, zlobně Maryna. Seděla u kamen, loupala brambory – pochoutku, ba lék ještě před třemi, čtyřmi lety – nyní zase vítaný a chutný pokrm pro všechny.

„Co pak je to rozum,“ hovořila dále, „sebrat se a táhnout někam k Holešovu a trať nechat být? Já vím, že se nic nemůže stát, ani bys tu nemusil být, celá tvoje práce je tu pro kočku, ale předpis je, že má tu hlídač být, když jede vlak, má tamhle dole státi s praporečkem. Ovšem, komu je hospoda milejší než služba –“

„Neměl jsi se ženit –,“ zaštípla ještě.

„Neměl!“ obrátil se prudce Masták. „Nejsem dělán na věčné hádky! A když, měl jsem si vzít ženu pořádnou –“

Maryna se nerozzlobila. Podívala se mstivě po muži i řekla:

„Když ti byla hezká milejší!“

Masták spolkl posměch. Obrátil se však k oknu a platil:

„Taky už to není tak slavné!“

Vztek zalomcoval Marynou. „Tak proč nedáš už jednou pokoj?“ vykřikla. „Proč neustále týráš? Tyrane!“

„Proč pořád běháš? Proč se nedržíš své domácnosti? Běhno!“

Urážka Marynou nezachvěla. Neslyšela jí poprvé.

„Nenaběhám toho tolik. Byla včera neděle, co bych dopoledne doma dělala?“

„A kdes byla? Mluv!“ rozkřikl se Masták.

„Chodila jsem po městě,“ lhostejně pohodila hlavou.

„Do noci?“

„Nebyla noc, když jsem přišla.“

„A s kým jsi chodila? Přiznej se!“ naléhal muž. „S panem Noblem, ne?“

„Bude brzy ženat!“ ohrnula Maryna nos.

„Tak brzy to nebude. Ale připravuje se na to, s tebou,“ posmíval se Masták. „Kdy pak tě s ním viděli naposled? Snad jsou to dva týdny. Budeš povídat!“

„Ale co pak já někoho hlídám, kdy se ožení, co?“ rozkřikla se Maryna, rozhněvaná vzpomínkou na Jurkovu ženitbu.

„S kým jsi tedy v neděli chodila? Mluv! S tvým Jurkem, či s kým?“

„S kým bych byla chodila? Sama!“ bránila se Maryna vztekle.

„Ty a sama!“ řekl Masták kousavě. „Bylo na tobě vidět, jak jsi se vrátila!“

„Tos přišel ty včera hůř!“ odbíjela Maryna muže.

„Ale od čeho!“

„Chachacha!“ zachechtala se Maryna. „Od čeho,“

„Opilče!“ vyhrkla. „A teď máš nové porušení služby, dostaneš zas důtku a pojedeš!“

„To je možné. Půjdeme dělat do dvora,“ řekl Masták lhostejně.

„Já ne!“ vstala Maryna od kamen. „Pak si můžeš dělat, co ti libo, a jít kamkoli. Já už se obejdu!“

„To uvidíme,“ řekl Masták podivně, stoje u okna a dívaje se z něho.

„Prokleté živobytí!“ zahřešila Maryna.

„A prokletý, kdo takovým je udělal! Prokletý, Maryno!“ obrátil se hlídač od okna. „Já jsem nebyl takovýhle,“ zahovořil trpce, „ty jsi ze mne udělala

ničemu. A jen ty mi pomůžeš ze služby! Nesnesu, co děláš –“

„Co pak dělám? Dokaž mi to, ty!“ vyskočila proti muži Maryna.

„Běháš, sháníš, jako –“

„Budeš povídat!“

„Povídají jiní a nemluví lež. A já už jsem z toho blázen!“ zanaříkal muž. „Týráš mne a mučíš! Nevydržím toho dál –“

„Nic nedělám!“ vykřikla žena tvrdošíjně. „Ty však děláš!“

„A budu dělat! Řekl jsem ti, jak budeš pryč hodinu, budu já pryč dvě, jak se ztratíš na odpůldne, ztratím se já na den! Nepovolím –!“ udeřil Masták pěstí do stolu. Já ti ukáži –!“

Krok se ozval venku, hlídač spustil napřaženou ruku, pěsť zaťatou.

Klepání se ozve ode dveří. Masták rychle přistoupil k nim, pootevřel. Za dveřmi stál druhý hlídač, bydlící s ním v domku, starší muž, však svobodný, hodný, klidný člověk.

„Co je, Balko?“ otázal se Masták.

„Je tu pan inspektor, máš k němu jít!“

„Vidíš! Už to tady máš!“ zachechtala se žena škodolibě. „To tak nejde, nechat dva rychlíky přejet bez hlídání!“

„Mohla sis tam stoupnout ty!“ vzkřikl Masták.

„Já?“ ohradila se. „Nebyla jsem –“

„Hahaha! Doma jsi nebyla! Mne jsi vydrážďila k pitomosti, a když jsem utekl, běžela jsi zase! Běhno!“ skočil po Maryně, zaražené, jak se prořekla. Ale uskočila, chopila se stolu těžké závaží a postavila se proti muži.

„Jen pojď!“ sípala, chvějíc se zlostí.

Masták se otočil, na dveře se klepalo podruhé. Vzal čepici a s povzdechem vyšel.

Chladně mu na pozdrav odpověděl inspektor, jenž s druhým hlídačem stál u sestupu ke trati.

„Kdo měl službu předevčírem odpoledne?“ tázal se inspektor bez dlouhých úvodů.

„Já,“ řekl Masták zaražen.

„Ale na trati jste nebyl.“

Masták neodpověděl.

„Dva rychlíky přejely tu a všechny vlaky osobní hlásily, že zde zůstala trať bez dozoru.“

„Nic se nestalo, pane inspektore –“ zaprosil Masták.

„Myslíte to opravdu?“ zeptal se ostře inspektor.

Masták zesinal. „Nevím –,“ koktal.

„Já vám tedy povím,“ počal inspektor odměřeně. „Vlak, jenž přijel v patnáct deset do Bystřice, hlásil, že zde právě, v tomto úseku při projíždění udeřilo něco do střechy posledního vagónu. Bylo vám hned telefonováno, abyste trať prohlédl, ač je to vaší samozřejmou, předpisy uloženou povinností. Po přejezdu vlaku máte projít trať. Byl jste tady, když se vám telefonovalo?“

„Nebyl,“ přiznával se Masták temně.

„Víme,“ pokrčil inspektor rameny. „Nehlásil jste se v telefonu.“

„Přijížděl však k vašemu úseku osobní vlak z Holešova. – ten musil být zastaven –“

Masták se zděsil, tohle nevěděl. I Balka zbledl, se soucitem se podíval na Mastáka. A inspektor pokračoval:

„Shledalo se, že vypadl z klenby velký kámen, položili vám jej u vchodu. Zde jej teď přinesl pan Balka,“ ukázal na velký kámen, ležící u jeho nohou. Masták v rozrušení si ho všiml teprv teď.

„Dovedete si představit, co se mohlo státi?“ rozhorlen se tázal inspektor. „Tenhle kámen mohl vypadnouti také po odjezdu osobního vlaku z Holešova

a na kámen by byl narazil rychlík od Žiliny. Chápete, k jak hrozné katastrofě mohlo tady dojít?“

„Vaší nedbalostí,“ dodal inspektor.

„Byl jsem –,“ koktal Masták skleslý, zdrcený.

„Byl jste v Holešově, šel jste odtud večer spit a policejní hlídkou zapsán pro výtržnost,“ doplnil suše inspektor.

„Dvě důtky jste měl, Mastáku,“ končil inspektor své řízení, „co bude nyní, uvidíme. Tenhle kámen dejte do mého služebního vozu,“ požádal pokynem Balku, „bude prohlédnut provozním inženýrem a bude podle jeho návrhu rozhodnuto, zdali máte být propuštěn cestou služební, či zdali bude na vás podávána žaloba pro lehkovážné ohrožení bezpečnosti.“

Inspektor se obracel k odchodu.

„Abych nezapomněl, pan Balka žádal za přeložení na jiné místo –“

„Nemohu tady sloužit dál –,“ omlouval se Balka, skoro více Mastákovi nežli inspektorovi.

„Bude vystřídán a ještě dnes.“

„Odjedete večer do Holešova,“ obrátil se k Balkovi, „tam vám bude oznámeno příští přidělení.“

Balka poděkoval, zřejmě uspokojen.

„Vám sem přijde náhrada za pana Balku ještě dnes,“ oznámil inspektor ještě Mastákovi, sestupuje po schodech ke trati, kde čekal na něho jeho motorový vůz.

„Ten kámen!“ pokynul Balkovi.

Balka zdvihl kámen a sestupoval v patách inspektorových.

Toho dne k večeru přijel po trati od Bystřice služební vůz a zastavil před schody ke strážnímu domku. A za okamžik vystupoval po schodech mladý muž, silný, zdravím kypící a oslňující svou plnou, ruměnnou tváří.

„Balko! Balko!“ křičel, postaviv na zemi plný baťoch a těžce oddychuje po výstupu po schodech.

„Máš tady vůz, pojede dál do Holešova,“ volal na Balku, jenž vyběhl ze dveří domku. Zdvihl pak baťoch a volně kráčel k domku.

Tu se otevřely dveře domku znovu a v nich se objevila Maryna.

Rozpřáhla ruce a nadšeně zvolala:

„Kodelo!“

XII.

„Všechno možné jsem už zkoušel, příteli!“ mluví Graham k svému spolupracovníku, inženýru Sibirjaku.

„Proraziti nelze?“

„Není možno,“ odpovídá Graham. „Síla elektrických paprsků, které vrhány jsou bateriemi a tvoří elektrickou závoru, je taková, že utvoří si pole ve svém dosahu, kterým neproniknou slabé vlny radiových přístrojů.“

„Zkoušel jste je sesilovat?“ ptá se Sibirjak. „Ovšem,“ namítá hned sám.

„Právě,“ dopovídá Graham jeho myšlenku, „radiový zdroj je vzdálen, síly radiových paprsků ubývá vzdáleností, nelze ani myslit, že by mohly překonati sílu paprsků nad jejich baterií.“

„Což vytvořiti nějakou cestu skrze závoru, myslím cestu, chráněnou před vlivem elektrické závory?“

„Vše jsem zkoušel. Pokusil jsem se o zhotovení jakéhosi tunelu, jenž by, dobře isolován, radiové vlny provedl.“

„Ale pokus selhal.“

„Ano, ježto není isolace, jež by odolala vlivu paprsků, nehledě, že tyto působí i s obou stran, skrz tunel sám. Učinil jsem proto pokus celkem podobný,

ale přece trochu jinak upravený. Zachytil jsem radiové vlny daleko od závory a vedl jsem je káblem pod vodou i pod žerní, daleko za hradbou jsem je zase vyvedl –“

„Výsledek byl týž,“ dodal Sibirjak.

„Ano,“ potvrzoval Graham, „neboť síla závory jde pod moře i pod zemi a bůhví kam až by se musilo jít do hlubin, aby umenšil se její vliv.“

„Vzpomínám, jak za Persona Kolmen se pokoušel proraziti elektrickou závoru, také posílal své ponorky hluboko pod hladinou, ale marně, všechny zhynuly,“ pravil Sibirjak.

„Také jsem si na to vzpomněl,“ řekl Graham. „Je to vlastně případ týž.“

„A co Mac Alnor,“ tázal se inženýr Sibirjak, „prováděl pokusy s vámi, ale sám je, myslím, také bezradný.“

„Jako já. Navrhoval, že by se snad mohla na čas vypnout závora a dorozuměti se zatím.“

„To je hodně nebezpečné.“

„Jistě. Za prvé to omezuje možnost dorozumívání na určitý, předem umluvený čas, vedle toho však je možnost, že by na okamžik takový si počkal nepřítel a využil ho.“

„To by jistě ukázala zkouška,“ mínil Sibirjak.

„Tu jsem také provedl,“ vyprávěl Graham. „Na úseku, který má již starší Alnor hotový, postavil jsem vzducholodi, řiditelné z dáli, sám jsem v jiné vzducholodi čekal hodně daleko za závorou. Když zastavil Alnor činnost baterií – okamžik mi ovšem napřed nesdělil – moje přístroje mi ihned ukázaly, že je volno před nimi. Vrhl jsem své vzducholodi vpřed a zahlučely Alnorovi nad hlavou, dřív, nežli mu napadlo, že mohly už vyraziti.“

„Právě, pole vlivu baterií není příliš hluboké a nepřítel se může přiblížit až těsně k nim a vyčkat vhodné chvíle,“ soudil Sibirjak.

„Ano," Graham souhlasil, „je možno se spustit se vzdušnými loďmi na moře, či potopit se pod hladinu, vyčkat a pak prorazit. Alnor uznal sám, že nutno hledat způsob jiný. Ovšem jsme ho nenašli a já se vrátil do Evropy s nepořízenou."

„S nepořízenou, však s chutí do práce a s nadějí tak jako vždycky nezlomenou," pousmál se Sibirjak.

„Budu se bít, najíti to musím, tedy najdu!" řekl Graham s důvěrou.

„Při takovémhle smýšlení jistě. Jste už ostatně už zas v práci," ukazoval Sibirjak na Grahamův stůl.

„Ano, mám zde model naší závory, počítám již s naší, podle naší soustavy. Vidíte zde baterie, postavené do určitých vzdáleností od sebe – vše je počítáno poměrně a přesně odpovídá skutečnosti. Přístroj vysílací řídí děti vedle v místnosti, abych dostal náležitou vzdálenost. Vlny vysílané proti této závoře působí za ní na přijímač, který zapojuje proud do žárovky."

„Petrušo!" obrátil se Graham k dětem. „Zapni obyčejný vysílací přístroj – máš jej nařízený sem?"

„Ano, strýčku, mám," odpovídal hoch.

„Tedy stiskni!" velel Graham.

„Teď!" ohlásil Petruša. A v okamžiku zaplanula žárovka za řadou baterií.

„Nyní zapnu já zde baterie," pravil Graham. „Hle!"

Žárovka rázem uhasla, jak zazvučely slabě baterie.

„To jsme ovšem věděli," obracel se Graham k Sibirjakovi.

„Dosti, strýčku?" ozval se v tom hlásek Maruščin.

„Ano, vypněte to!" odpověděl Graham. Uzavřel proud baterií, žárovka za nimi zasvítila, ale již zase uhasínala, jak vypojen byl vysílač ve vedlejší místnosti.

„Na tohle jsem tento model nezřídil," hovořil Graham. „Dělám jiné pokusy, vím, že jen na zdařbůh, ale přece doufám –"

„Náhoda je velká pomocnice," přiznával Sibirjak vážně.

„Počítám s ní," řekl Graham prostě. „A vycházím z toho, že jsou mnohé druhy paprsků, jichž působnost a význam jsou nám neznámy. Překvapily kdysi Röntgenovy paprsky, jež pronikaly hmotami, pro paprsky jiné neproniknutelnými. Ale Röntgenovy paprsky byly překonány průrazností jiných paprsků – není tedy vyloučeno, že se něco objeví, co půjde i skrz takovouhle překážku."

„Ano, je třeba neochabovat a zkoušet," povzbuzoval Sibirjak.

„To teď činím, děti pomáhají. Tak zde pracuji a nepovolím!"

„Hleďte!" pokračoval Graham, „tohle je zas pokus jen tak, namátkou. Sestrojil jsem cosi, paprsky to vrhá, zcela zvláštní, ovšem, proniknou-li –?"

„To zde zkouším sám," ukazoval, „a hned proti bateriím, na krátkou vzdálenost. Žárovku to rozsvítí – hle!" – stiskl páku, v přístrojku, jenž ležel před ním, zahučelo, žárovka za řadou baterií zazářila.

„Nyní uvedeme v činnost baterie," řekl Graham, „závora je v činnosti – ovšem – hasne žárovka," pokrčil rameny.

„Znovu!" řekl. „Napřed zapneme si baterie, nyní tento přístrojek!"

„Nic!" řekl klidně. „Energii strojek vysílá a silnou, to je jisto, ale energie tato nepronikᠠzávorou."

Znovu provedl týž pokus, ale stejný výsledek.

„Jdi, nejsi k ničemu!" odsunul Graham stroj.

„Snad k něčemu je přece, strýčku Grahame!" ozvala se náhle Maruška a vyšla ze sousední místnosti.

„K čemu pak?" tázal se Graham s úsměvem.

„Pohleďte sám, strýčku Grahame!" pravila dívka a postavila na stůl před Grahama kompas.

„Co pak je s ním?" ptá se Graham.

„Ukazuje obráceně," praví Maruška. „Severní pol míří k jihu, jižní k severu."

„Vskutku!" žasnou oba inženýři. Dívají se na magnetku, není pochyby, je obrácena."

„A to je tímhle přístrojem?" táže se Graham udiven.

„Ano," odpovídá dívka. „Obrátil se v okamžiku, kdy jsi zapjal tento stroj. Poslouchala jsem tě a magnetku náhodou jsem měla před očima."

„Pak je to tvůj vynález! Maruško!" radostně zvolá Graham.

„Nesporně," směje se Sibirjak. „My dva na to nepřišli."

„Já také ne," přidal se Petruša, „já jsem byl ještě u radia."

„Tedy Marušenčin stroj to bude, dcerko!" tiskne Graham ruku dívčinu. „Hříčka sice – ale –"

Podíval se na přítele Sibirjaka, Sibirjak zas na něho.

„Kdož ví!" pokrčil Sibirjak rameny.

„Pravda," přidával se Graham vážně.

„Marušenko, dítě!" pohladil plavé vlásky dívčiny.

XIII.

„Můj názor v té věci nebyl bez důvodů. Jsem zvyklý se dívati na věci střízlivě, nepřenáším nebe na zemi ani zemi na nebe, jako –"

„Jako –?" zdvihla paní Inka obočí.

„Jako dělávají jiní lidé, kteří si tu na té naší hříšné zemi zařídili opravdové nebe –"

„Promiňte, pane řediteli, vzpomeňte si, že my s Inkou jsme se vskutku vzali trochu nad zemí, ne sice v nebi, ale k němu blíž –," upozornil Rall.

„Pravda, pravda," pokýval ředitel Molker lysou hlavou, „vy jste zvláštní párek, opravdu, je s vámi těžko – ale v tom mám pravdu zase já, že jen proto

nemusíte vše nahoře malovat si tak, jak je to dole. Proto že vám se nyní daří dole tak hezky, jako se vám dařilo dřív nahoře.“

„Nic nemalujeme, pane řediteli, je už dávno namalováno. Jen to chtít vidět a věřit očím.“

„Už to dělám, paní Inko, nebuďte jen na mne tolik přísná a nechte mi aspoň čestný ústup!“

„Ah, je-li to takové, pak ovšem mlčíme a posloucháme.“ řekla paní Inka.

„Posloucháme – hm –,“ zasmál se Molker.

„Ano, posloucháme,“ stavěl se Rall Alnor za svou ženu.

„Tedy i pan Alnor má za samozřejmé, aby se muž řídil podle ženy,“ štípl starý Molker.

Maličko se zachmuřila paní Inka a povídá: „Myslím, že se mělo vykládati, jak náš pan ředitel Molker se oprostil od bývalých omylů.“

„Omylů? Aj! Hm – ale –“

„– tedy –,“ zasmála se paní Inka vesele.

„– tedy, pravda,“ rozhovořoval se Molker, „bránil jsem se proti tomu, aby se jen z romantické nálady věřilo, že Nova je svět jako naše země, že jsou na ní lidé, ušlechtilí tvorové, že se milují a mají děti, tři za dva roky, za tři pět –“

„Tohle je věda!“ pohlédla paní Alnorová ostře na starého přítele. „Není-li to zastírání jakýchsi rozpaků i pomocí vtipů, které –“

„Na mou duši, že už budu hodný! A že máte pravdu,“ obrátil se Molker. „Kroutil jsem se trochu, ale nyní budu mluvit bez šetření –“

„Sebe, ovšem,“ podotkla paní Inka.

„Ano,“ slíbil Molker pokorně. „Ah,“ podíval se ke dveřím, jimiž vcházel otec Inčin, starý Graham. „Stejně jsem už nucen ustoupiti na celé čáře, vždyť vám jde další pomocník a je to dokonce sám váš pan otec. Je proti mně nyní převaha drtivá –“

„Nelze mluvit o převaze,“ zasmála se paní Inka, když všichni vřele vítali státního tajemníka. „Pravda rozhodne si sama, bez ohledu na své pomocníky nebo protivníky Ale jsem ráda, že tatíček přišel, aby slyšel vaše vyznání.“

„Jsem rád i já,“ usmál se Molker, „že budu mít posluchače, jemuž budu moci zevrubněji vyložiti svoje názory.“

„Jde zase o Novu,“ pochopil Graham. „Nerušte se tedy mým příchodem a hovořte!“

„Ano,“ přisvědčil Molker. „Jde o Novu a starý náš spor, zda je na ní život, čili nic. Tedy,“ pokračoval, „já ubohý hříšník jsem byl přesvědčen, že není pravda, co se povídá o životě ve vesmíru, že prý je tam zcela běžným zjevem. Že prý není důvodů, aby naše slunce bylo jiné nežli jiná slunce ve stejném období vývojovém, že tedy také jiná slunce mohou míti svoje průvodce, planety. A je-li život na planetě naší, je-li určitě i na Martu, že není příčin, proč by nebyl také na planetách jiných sluncí. Že může být život všude, kde je kyslík, voda, přiměřené teplo, to jsem chápal, ale soudil jsem, že případů těch není mnoho.“

„Mínil jsem,“ hovořil Molker dále, „že by život vskutku mohl býti ve vesmíru hojný, kdyby se planety byly rodily dle Laplaceovy domněnky. Že se totiž na slunci, když bylo ještě v tvaru mlhoviny, příliš rychlým otáčením slunce silou odstředivou na rovníku vytvořil pás, který se odtrhl od slunce a utvořil nové těleso nebeské. Kdyby výklad Laplaceův byl správný, pak ovšem každé slunce za určitých okolností tvořilo by svoje planety, planety by chladly, houstly, zvolna by se staly schopnými, aby se na nich udržel život. Pak by ovšem život ve vesmíru byl zjevem pravidelným.“

Ale já již theorii Laplaceově nevěřím. Je mnoho příčin, proč jí věřit nemohu. Uvedu jen hlavní. Za prvé je možno vypočísti, s jakou rychlostí se slunce otáčelo

v dávné minulosti. Nyní se povrch sluneční otočí jednou kolem osy asi za 26 dní, počítám s dny starými, jak byly před přechodem Manoniny hvězdy. Při tomto pohybu se nedá vůbec zjistiti zploštění slunce, ani nejjemnějšími měřícími přístroji ho nelze dokázati. V minulosti ovšem otáčení slunce bylo rychlejší, je možno vypočísti, že se pohybovalo tak rychle, jako nyní Jupiter. Jupiter se otočí kolem své osy za deset hodin a je při tom zcela mírně zploštělý. Tak asi bylo zploštělé kdysi slunce, do roztržení tedy mělo daleko.“

I kdyby však bylo došlo k takovému roztržení hmoty sluneční, nebyly by vznikly naše planety. Nyní víme, že by se bylo slunce roztrhlo na dva stejné kusy, jako se roztrhne setrvačník, příliš rychle roztočený. A víme vedle toho také, že i kdyby byla do prostoru odvržena mlhovinná hmota, že by se nezhustila v planetu, že by spíše rozplynula se do prostoru, protože by jí bylo málo a její vzájemná přitažlivost příliš nepatrná. Tohle všechno dá se přesně dokázati za pomoci matematiky.

Jsem tedy přesvědčen, že naše sluneční soustava povstala jinak. A věřím teorii slapové. Dle této povstala sluneční soustava při přechodu jiné velké hvězdy v blízkosti našeho slunce. Tehdy silou přitažlivou tohoto cizího tělesa se zdvihl na povrchu slunce obrovitý příboj, který dostoupil té výše, že část hmoty sluneční se odtrhla od slunce. V podobě válce, ke koncům se úžícího, odletěla do prostoru, roztrhla se a utvořila několik těles nových.

Proto jsou planety rozděleny tak, že u slunce jsou nejmenší – Merkur, Venuše, pak se přichází k větším – Země, Mars, – uprostřed jsou největší, Jupiter a Saturn, a dále zase přicházejí menší, Uran, Neptun, Pluto. Asteroidy, drobné planety, jež obíhají mezi Martem a Jupiterem, povstaly rozpadem velké jedné planety. Je tu ovšem jakási nesrovnalost, Mars je menší nežli země a Uran je menší nežli Neptun, ač by

podle jejich pořadí to mělo býti naopak. Ale neshodu lze vysvětliti tím, že Mars i Uran byly kdysi větší, planety tyto že jsou již jen zbytky větších těles nebeských.

Že je tato theorie velmi pravděpodobnou, lze viděti i z počtu měsíců, jež mají naše planety. Nejmenší hned ztuhly, ze stavu plynného přecházely v kapalný, nemají proto měsíců Merkur, Venuše a Pluto. Z větších planet odtrhla se hmota vzdutá působením slunce a utvořila měsíce, protože velké planety při své velikosti houstly pomalu. Mají proto největší planety největší počet měsíčků, 9 Jupiter a 9 Saturn, ostatní jich mají méně, Uran 3, Mars 2 a země s Neptunem po jednom.

Dle toho všeho vzniká soustava, podobná soustavě sluneční, jen tehdy, když se ve vesmíru potkají dvě hvězdy. Hvězda sama o sobě nemůže vydati planety. Ale potkání dvou hvězd ve vesmíru je událost velmi řídká. Vesmír je úžasně prázdný, hvězda od hvězdy je nesmírně vzdálená. Hvězda proto může letět miliony milionů let prostorami vesmíru a nepřiblíží se jiné hvězdě na dosah.

Ale jest-li tomu tak, pak je naše sluneční soustava se svými planetami zjevem zcela výjimečným mezi hvězdami. Život potom byl by mimo naše planety jen zcela řídkým úkazem. A proto by bylo vskutku zvláštní náhodou, aby Manonina hvězda, se kterou se potkalo naze slunce, byla také z oněch výjimečných hvězd, jež vytvořily život na své planetě. Aby se sešly zrovna takové dvě hvězdy.“

„Proto,“ končil starý Molker svoje výklady, „proto jsem byl od začátku z důvodů jen rozumových přesvědčen, že na Nově není života a nebylo. Usuzoval jsem však dále: Nova řítila se prostorami vesmíru s hvězdou Manoninou po tisíce, miliony let. Manonina hvězda byla hvězda vyhaslá, nedávala tepla ani světla

své planetě. Rozzářila se sic jednou, na konci třetího tisíciletí po Kristu, pak – snad – asi po pěti stech letech na chvilku, ale jinak tisíce let hnala se mrazivými prostorami vesmíru.“

„Ani tehdy, kdyby byli skryti obyvatelé Novy v jejích útrobách, jak předpokládala paní Alnorová, možno nebylo, by udržovali se při životě. Neboť jisto je, že v mrazu ve hvězdném prostoru při jeho 273 stupních Celsia pod nulou, by promrzlo i těleso Novy a i v jejím nitru by zahynulo všechno, co by žilo.“

„Bylo tu tedy příliš mnoho pravděpodobnosti,“ hovořil starý Molker trochu kousavěji, „vracím se i k tomu, že Manonina hvězda narazila v roce 2976 na mlhovinu – tehdy se rozzářila a uviděl ji Bertrand na Venuši, saharské své hvězdárně – pak po pěti stech letech – a v roce 4001 táž hvězda se přiblížila k slunci. Zatím co podle počtu pravděpodobnosti se hvězda může pohybovati prostorem s největší rychlostí miliony milionů let a nepotká se s hvězdou –“

„Pane řediteli!“ nezdržela se paní Inka a lehký smích jí otřásl.

„Oh, já – pravda!“ zarazil se Molker. „Teď jsem si dal!“

Zasmál se i starý Graham, Rall však ujímal se svého učitele: „Ale přec má pan ředitel pravdu, je to vskutku, velmi pravdě nepodobné!“

„Ale stalo se to, mistři!“ útočila paní Inka. „Hvězda Manonina se rozzářila v roce 2976 v souhvězdí Blíženců, jistě při setkání s mlhovinou, ještě jednou později, a přiblížila se po tisíci letech k zemi, k slunci. To je skutečnost, ukazující cenu vašich pravděpodobností a pravděnepodobností.“

„Pravda! Jsme už vskutku staří,“ zlobil se Molker sám na sebe. „Ale bojovat se bude až do konce,“ obrátil se proti mladé soupeřce. „Měl jsem dostatečné důvody, bych nevěřil, že Manonina hvězda přinesla

nám z nekonečných dálek vesmíru těleso s vyvinutým životem. Změny, které byly pozorovatelny na povrchu Novy, mohly býti způsobeny teplem slunečním a dešťovými přívaly. Okrouhlé otvory do povrchu Novy mohly býti právě způsobeny vodou, vnikající dovnitř Novy.“

„Nebyla to tedy pouze paličatost – stařecká –,“ podíval se významně po paní Ince, „měl jsem dostatečné důvody se vzpírat proti tvrzení, že na Nově je život, že je obydlena.“

„Měl jsem – praví pan ředitel,“ řekla Inka s mírným úsměvem, „ale jak se nyní staví pan ředitel, jak to jednou řekl? – myslím, že – k nápadům příliš horkých nezkušených mozků?“

„Ach, vidíš, otče,“ obrátil se Molker ke Grahamovi, „jak těžký je boj s tvojí dcerou. Ubohý Rall –“

„Nemohli bychom se přidržeti předmětu?“ zasmála se paní Inka, nedávajíc si rušiti svého klidu Molkerovou poznámkou.

„Prosím, nyní tedy,“ pomalu se Molker odhodlával k přiznání, „mám dojem, že změny na povrchu Novy nejsou samy sebou. Děje se tam něco. Velmi divná jsou mi také zelená světla, o kterých nám stále docházejí zprávy z Evropy. Nemohu si při tom nevzpomenouti na naši jízdu při přechodu Manoniny hvězdy, kdy nás táhla síla Špilberku, na zelená světla, která se nám mihla tehdy zcela blízko v mracích.“

„Celkem, přiznávám se beze všeho,“ končil starý Molker, „že se vzdávám svého zásadního odporu proti myšlence své asistentky paní Alnorové. Ale, a to říkám přímo, jak jsem stár a na obloze doma, nerozumím tomu a nechápu toho. A mám dojem, že je všechno vzhůru nohama, i věda. A pro nás staré, nechápavé, že je čas, jít do pense.“

„Milý příteli, na pensi tvůj výklad nevypadá,“ smál se Molkerův druh Graham. „Potýkáš se věru statečně.

Že věc může býti jinak, než se zdála zprvu, co pak na tom?“ těšil Molkera.

„Vše se vyvíjí, i věda, pane řediteli!“ přidával se Rall, „Co názorů již změnilo se ve vědě! A každý je pokrokem naproti dřívějšku, i když je sám časem překonán novým poznatkem.“

„Tak vidíte, pane řediteli,“ mluvila dál paní Inka, „nic se nestalo, že díval jste se na věc ze začátku jinak. Měl jste svoje názory, své přesvědčení, podle nich jste musil souditi tak, jak jste vskutku soudil. Mládež, to je přirozeno, snáze vybočuje z cesty. Někdy je to dobře, ale také ne vždy.“

„Já jsem ovšem vždycky byla revolucionářka. Nevím, kdo má o to zásluhu,“ pokračovala.

„Otec Graham je velice klidný člověk,“ štípl přece Molker. Ale paní Inka se nedala.

„Pak to bude výchovou. A pamatuji-li se dobře, byla jsem jen asistentkou pana ředitele Molkera.“

„Výborně! Znamenitě!“ rozesmáli se Rall i otec Graham. Ale paní Inka pokračovala hned:

„A dobře mně dosud v hlavě vězí slova pana ředitele, jenž mi kdysi pravil: Staré poznatky i osvědčené zákony jsou pilíře. Z nich se musí vycházet. Ale neuškodí, zalomcuje-li se jimi občas jak se patří, zdali neztrouchnivěly už. A hned nahraditi novým, co se přežilo!“

„Co vy všechno nepamatujete!“ spráskl Molker ruce. Ale s láskou zahleděl se na půvabnou hlavu mladé ženy, žačky své.

„Všecko, co jste mi kdy řekl, je mi svaté,“ vřele odvětila paní Inka. „Ale abychom se přidrželi předmětu,“ napomenula se sama, „tedy: Neměla jsem nikdy důvěry ve výklady, snažící se dokázati, že je život ve vesmíru velmi řídký. Jisto je, že nemůže být života na hvězdách, jež mají povrchové teploty asi od 1650 do 30.000 stupňů, ba i více, a teplotu vnitřní

ještě větší. Pravda je, že velká část hmoty ve vesmíru má teplotu milionů stupňů, kdežto život je možný jen při teplotě v úzce vymezených hranicích. A je jasno, že může být život pouze na planetách, jež by měly obdobné poměry s naší zemí.“

„Jako hvězdářka se také nezabývám otázkou po smyslu života. Je-li život vrcholem a cílem, zdali všechno dění ve vesmíru spěje k němu a zda všechno, co se děje, rození hvězd z mlhovin a jejich vysílání nesmírných spoust energie do pustiny vesmíru, jejich pozvolné chladnutí vyzařováním této energie, jsou jen přípravou pro konečný vznik života. Či zdali je život něčím jako chorobou, která postihuje hmotu, která zestárla, pozbyla teploty a schopnosti vysílati krátkovlnné záření, jímž by hmota mladá zahladila životní zárodky, jako zahlazuje tělo horečkou svou bacily, jež vnikly do těla.“

„K tomu všemu nehledíc však soudím, že život nemusí býti zjevem ve vesmíru zcela výjimečným. Hvězd je mnoho, pane řediteli! Bystrý zrak jich vidí za úplně temné, bezměsíční noci na 3000, pětipalcový dalekohled jich ukáže 9 milionů, ale stopalcový zrcadlový dalekohled cestou fotografickou jich zjistí 1500 milionů. Ale pouze v soustavě mléčné dráhy, ke které my patříme, je jistě víc než stokrát více hvězd. A soustava mléčné dráhy není ve vesmíru jediná, jsou miliony takových soustav. Co tu tedy hvězd, v jak různých obdobích vývoje jsou! Jistě jest jich mnoho ve stavu, jenž není dalek stavu našich planet.“

„A jsou hvězdy podvojné, z nichž jedna ze složek jest již temná, jsou hvězdy mnohonásobné. Nejsou tu poměry obdobné se vztahem slunce k planetám? Nehledě k tomu, že slapová teorie není víc než teorie. Je nad pravděpodobnější nežli teorie Laplaceova, nic však víc. Nikdo neví s určitostí, jak se vytvořila sluneční soustava. Pravda, že by byl život také mimo

tuto soustavu, nikdo nedokázal. Také nedokáže, to je jisto. Také to však nikdo nevyvrátí, to je nesporné!“

„Mistře, blahopřeji k učedníku!“ pousmál se otec Graham, mysle, že už paní Inka svůj výklad ukončila.

„To je také jediná má útěcha při tomto, jak bych to nazval?“ prohrábl si Molker zbytek šedých vlasů, „řekněme, poučení.“

„Hlavní teprve přijde, pane řediteli!“ řekla stručně žena Rallova.

„Tak! Ještě něco?“ povzdychl si ředitel.

„A hlavní věc, jak jsem již řekla,“ vykládala paní Inka klidně dál. „Vycházel jste stále totiž ze své teorie slapové, dokazoval jste, že život není mimo naši soustavu, ježto není jiných soustav podobných. Nebo, jsou-li, že jsou pořídku. Dokazoval jste, že není možno, že by byla Nova Geminorum Manon přinesla k nám život z hlubin vesmíru.“

„Ale – pane řediteli – kdo to někdy tvrdil?“ tázala se paní Inka.

„Tvrdila jste, že je život na Nově,“ odvětil Molker.

„Ano. A vy jste to popíral, dokazuje, že nemůže býti život na tělese, které přišlo z dalekého vesmíru. Je však jisto, že k nám Nova přišla až z hvězdného prostoru?“

„Odkud tedy přišla?“ v úžasu se tázal Molker.

„To budeme nyní hledat, spolu, pane řediteli,“ hovořila klidně paní Inka. „Já jsem už na cestě, ale na začátku, docela na krajíčku –“

XIV.

Azetti nemohl učiniti nic jiného, nežli učinil. Vrátiv se z Campo Verano a rozžehnav se se svými dětmi, o nichž předpokládal, že je nyní ztratí, sečkal ve své pracovně, až Mira se vrátila. A když odložila lehký

letní klobouč ek a obrátila se k zrcadlu, aby upravila svůj černý, kučeravý vlas, otázal se chladně:

„Byla jsi na Campo Verano?“

„Byla,“ odvětila Mira bez váhání, pevně.

„U mohyly, na níž stojí nápis: Achill Gangola?“

„Ano,“ řekla Mira skoro vyzývavě.

„Nebudeš tam už musit chodit,“ řekl na to Azetti.

„Proč?“ zeptala se Mira studeně a zřejmě se stavěla do střehu.

„Protože doktor Gangola je živ.“

Mira stála jako sloup.

„Vrátil se. Je v Římě,“ dodal Azetti.

Mira ztrnulá. Smrtelně zbledla, zapotácela se. Těžce lapajíc dech, zasípala:

„Co – že? – Gangola – je – živ?“

„Ano,“ potvrdil jí Azetti se stejným chladem.

„Ježíši Kriste!“ zaúpěla Mira. Zalomila rukama, vykročila. Potácela se z komnaty. Azetti ji slyšel, jak sklesla ve vedlejší místnosti na pohovku a jak křečovitě vzlykala.

Váhal malý okamžik. Má jít k ní a utěšovati ji? Získati ji laskavostí?

„Bláhovče! Což šílíš?“ ozvalo se v jeho duši. „Nenaklonil jsi jí, dokud byla přesvědčena, že je Gangola mrtev. Nyní by ses o to pokoušel?

Beznadějně mávl rukou. Cítil nezvratně, že se ocitli na vrcholu, s něhož nyní možno pouze dolů a to divým srázem.

Azetti šel po své práci, zašed ještě ke svým dětem. Přirostly mu ještě úže k srdci, nyní, kdy – Nechtěl domysliti. Nechtěl starati se, co as dělá Mira. Věděl, že by bylo všechno zbytečné, co přijíti musí, určitě že přijde.

Ale trudno bylo v jeho srdci celé dopoledne. Ani práce nedovedla rozptýliti těžké chmury, které táhly jeho duší. Snažil se jen odvrátiti mysl od domova, od

Miry. Málo se mu dařilo. A když nic jiného, kradmo proletělo jeho duší jako teskný výkřik: „Děti! Moje děti!“

Přišel domů v poledne. Již zvenčí slyšel dětský pláč. Vběhl do dětského pokoje a našel děti samy. Nina přiběhla, však bylo na ní patrno, že je poplašená, bezradná, zpozoroval, že je na rozpacích, čím se má spíš zabývati, zdali obědem, či dětmi.

Azetti se neptal po ženě. Uklidnil děti, zavedl je do zahrady a nechav je na trávníku navracel se do domu. Šel rovnou do svého pokoje. Současně otevřeli dveře jeho Azetti a s druhé strany Mira. Azetti však žasl. Jako litice se vrhla žena proti němu.

„Bídáku!“ vykřikla chraplavým, nenávistí se třesoucím hlasem.

„Bídáku! Bídný!“ opakovala a přímo zasyčela záštím.

„Proč, paní? Jaký důvod máte k těmto urážkám?“ tázal se Azetti, hledě zachovati klid.

„Podvedl jste mne! Hanebně, nízce! Zatajil jste dopis, zaslaný mi z pole od doktora Gangoly. Tím jste mne dostal – oh, vy!“

Azetti se ohlédl po svém psacím stole. Pochopil, jeho stůl byl vypáčen. Byla otevřena také tajná zásuvka, v níž choval Gangolovy dopisy – Azetti se zachvěl. Prolétla mu myslí myšlenka, že měl odstraniti tyto listy, spáliti. Ale hned zas chápal, že by ani to nic platno nebylo. Nemohl být jiný konec, když je dr. Gangola živ a navrátil se do Říma.

S trpkým úsměchem se obrátil k Miře.

„Ano, žasnete!“ zuřila však tato, „zde mám důkaz vaší ničemnosti!“

„Opatřený ničemností!“ musil říci Azetti.

„Ať jakkoli, mou povinností bylo hledat dopis, který mi psal z války doktor Gangola a kterého jsem nedostala. A já jsem jej našla. Přiznejte se, zadržel jste

tento dopis, určený mé osobě?“ křičela Mira rozhořčeně.

„Zadržel. K vašemu dobru, Miro!“ vážně řekl Azetti.

„K mému dobru!“ zasmála se Mira divoce. „Abyste mne uzmul muži, který mne měl rád a který volal mne zpět k sobě! Oh, jaká podlost!“

„Snad, Miro!“ povzdychl Azetti. „Ale neomlouvá – láska?“

„Láska!“ šíleně vybuchla Mira a zalomila rukama nad hlavou. „Láska!“ chechtala se skoro šíleně. „Proti takové lásce!“ dodala horoucně.

„Proti lásce Gangolově, Miro?“ zeptal se Azetti mírně.

„Ano, proti nekonečné, vpravdě mužné lásce doktora Gangoly!“

„Našla jste dopis pana doktora Gangoly, poslaný vám,“ zahovořil Azetti již klidně. „Pod ním ležel dopis pana doktora Gangoly, zaslaný mně. Obdržel jsem jej den po zachycení dopisu vašeho. Právě ve chvíli, kdy jsem spěchal k vám, bych vám vydal zachycený dopis.

Četla jste také tento dopis, který psal pan doktor mně?“

„Nečetla,“ odvětila Mira, zřejmě zaražena klidem Azettiovým. „Mně stačil dopis můj.“

„Přečtěte si tedy také dopis můj!“ pravil Azetti a přikročil k stolu. Pohleděl do zásuvky, vskutku, dopis Gangolův, dosud pomačkaný, tu ležel v ní. Zdvihl jej a podal Miře.

„Prosím, zde čtěte, co psal doktor Gangola zas mně! Po dopisu vám!“

Beze slova se chápala Mira dopisu. Počala čísti.

A již po první řádce počala se chvíti, pak otřela si i zmateně čelo. Sáhla po dopise prvním, srovnávala písmo obou. Nemohlo být pochyby, písmo obou listů bylo stejné.

Zmateně pohlédla na manžela. Klidně na ni hleděl, soucit se zračil v jeho očích. Vida nyní, co se děje v duši Miřině, pravil mírným hlasem:

„Řekl jsem vám, že jsem tento dopis dostal, když jsem byl na cestě k vám se zadrženým vaším dopisem. Po přečtení jeho jsem se vrátil, chtěl jsem, abyste se nikdy nedozvěděla o žádném z těchto dopisů. Nejednal jsem dobře?“

„Snad –,“ zakolísala, „ale potom – on –“

Vzpřímila se. „On!“ vykřikla. „Tento dopis musí viděti on!“

„Nemám pranic proti tomu,“ uklonil se Azetti.

„Byla jste u něho –,“ řekl.

Mira neodpověděla.

„Řekl vám o dopise prvním,“ mluvil tedy Azetti, „nezmínil se o druhém. Bylo by správné ho usvědčiti.“

„Ano! Usvědčiti ho! A před vámi!“ zahořela Mira vášnivou pomstychtivostí.

„Doprovoďte mne!“ naléhala horečně.

„K němu?“

„K němu!“

Azetti neodpovídal. A v minutě je unášelo auto ulicemi Říma k vile pod Pinciem. Azetti znal tuto vilu. Bydlíval v ní jeho známý, nyní dlící daleko. Nyní tedy se zde ubytoval dr. Gangola.

Ale nedomyslil, auto stálo. V několika okamžicích otevřeli dveře, vešli. Proti nim stál doktor Gangola. Azetti ho viděl poprvé. Zarazil se, patře na něho. Bezděčný odpor zdvihal se v jeho duši.

„To je tedy onen slavný lovec žen?“ táhlo jeho myslí. „Uchvatitel, jemuž žádná neodolá? A kterému podlehla i Mira?“

„Co u tohoto člověka táhne ženy?“ usuzoval v rychlosti. Před ním stál muž ne veliký, silné ovšem, rozložité postavy. Tváře skoro vyhublé, a zažloutlé, v

nich dvě malé, zřejmě potměšilé oči. Jak mohl být tento člověk milým někomu?

Ale podíval se znovu na Gangolu a mimoděk se zachvěl. Střetl se se sebevědomým a pevným pohledem, cítil zvláštní sílu lékařovy osobnosti, převládající a podmaňující. Letmo ohlédl se po Miře a viděl, že zrakem přímo visí na doktorovi.

Azettiho jistota, se kterou vcházel do příbytku Gangolova, náhle zakolísala. Nyní zachytil i záblesk posměchu, jenž přeletěl přes Gangolovu tvář. Cítil mimovolně, že je proti němu člověk špatný, všeho schopný. Přesvědčil se o tom hned.

„Pane doktore," začala Mira chvějícím se hlasem, „mluvili jsme spolu o dopise, který jste mi poslal z Sicílie a který mne nedošel. Zjistila jsem, že dopis ten zachytil pan Azetti, jenž nyní je mým mužem. Ale pan Azetti tvrdí, že mi tehdy zachycený dopis chtěl vrátiti, ale že tak neučinil pro váš druhý dopis, který jste psal jemu. Je tomu tak, pane doktore? Psal jste tento dopis panu Azettimu? Slyšte, takto zní!"

„Pane řediteli! V zastrčeném koutě bojiště v náladě trochu měkké jsem před několika dny napsal slečně Miře nerozumný list, jenž by mne možná v mnohém nepříjemně zavazoval. Již dnes by mi byly jeho důsledky nemilé. Oznamuji Vám to jsa přesvědčen, že tu věc dobře srovnáte. Nic nenamítám proti Vám jako svému následníku u slečny Miry, za kterou jsem právě našel skvělou náhradu. Její podobiznu jsem věnoval kamarádu, sběrateli hezkých obrázků, a mám tím tuto historii za vyřízenou, doufám, že i k Vaší spokojenosti.

Váš Dr. Gangola."

Mira dočetla list.

Oba, Azetti i Mira, zraky viseli nyní na obličeji Gangolově. Ale jak rozdílné oči se na Gangolu dívaly! Azettiho, nepřátelské, podezíravé a přesvědčené o podlosti sokově, druhé Miřiny, však doufající, věřící a

litující. Byl proto různý dojem, když doktor Gangola, spatřiv dopis v ruce Miřině, se zakolísal, oči jeho zamžikaly nejistě a na tváři, ač nehybné, jak z kamene, jen stínem přeletělo slabé chvění nejistoty, rozpaků, zatím co svraštělé čelo svědčilo o usilovném přemýšlení.

V tom okamžiku pochopil Azetti vše, i vytušil, co přijde, kdežto Mira jako omámená vpíjela se do doktorova zjevu, tkvěla rozechvěná na rtech jeho, žádajíc, aby přinesly jí vykoupení.

Dočkala se.

„Psal jste vůbec někdy nějaký dopis panu Azettimu?“ tázala se znovu.

„Nepsal,“ vzchopil se již doktor Gangola, jsa rozhodnut a zase svůj.

„Psal jste tento dopis?“ zeptala se Mira hlasem, který se chvěl rozrušením, ale v tuše vítězství již jásal.

„Zde je vaše písmo!“ upozornil Azetti, ukazuje na Gangolův dopis Miře.

Doktor Gangola vzal oba dopisy do rukou. Jeho oči zlomyslně zamžikaly, rty se divně stáhly.

„Nepsal jsem tohoto dopisu,“ prohlásil pevně, ukazuje na Azettiův dopis.

„Dovolte, vždyť je to stejně písmo! Podívejte se přec!“ žasl Azetti, ač obrat tento čekal.

„Je to dobře napodobeno, ale není to mou rukou psáno,“ opakoval doktor důrazně.

„Dostal jsem ten dopis v této obálce, s razítkem polní pošty, hleďte, zde je datum!“ pokoušel se hájit Azetti. „Kdo by byl měl zájem –?“ dodal bezradně.

„Někdo patrně měl zájem,“ navázal doktor ostře na poslední slova Azettiho, „když mé písmo padělal!“

„Takové podlosti –!“ vzkřikl Azetti.

„– je schopen člověk, který dovede krást cizí dopisy!“ přerušil ho povýšený, pohrdlivý Miřin hlas Ohlédl se po ní. Stála tady planoucí a vítězná a divoce

jiskřící se její zraky drtily ubohého, nešťastného Azettiho. Pokusil se ještě naposledy zaútočiti na její rozum a rozmysl:

„Je důkaz, Miro, pro pravost tohoto dopisu,“ řekl bera jí list z ruky. „Zde čtete: Její podobiznu jsem věnoval kamarádu – a vaše podobizna vskutku byla v rukou jiného. Myslila jste podle ní, že doktor Gangola je mrtev.“

Zmatena se Mira ohlédla po Gangolovi. Neboť poznámka Azettiova byla velmi vážná. Ale Gangola si lehce pomohl. Pokrčil rameny a řekl s líčeným smutkem:

„Ah, ubohý Facetti! Nesl v den pohromy můj tlumok – a v něm byla vaše podobizna.“

S drtivým pohrdáním se podíval Azetti na Gangolu. Ale pokrčil zas jenom rameny, proti jeho lži byl zase bezmocný. Avšak Mira vzplanula novou žhavou nenávistí.

„Jste bídák, pane Azetti!“ vykřikla. „Podvedl jste mne, ukradl, a nepoctivě získal – podvodem jej vzdálil ode mne! Nešťastnou jste mne učinil na můj celý život – trest musí být! Trest!“

„Jako je Bůh nade mnou!“ zvolal Azetti, „dostal jsem ten dopis, jím se řídil! Vás chtěl jsem ušetřiti zklamání i ponížení,“ obrátil se pouze k Miře, „moje svědomí je čisté.“

„Vaše prohlášení, že jste tento dopis nepsal, pane doktore,“ řekl pak Gangolovi, „je věcí vaší cti. Nechci soudit, bude soudit jiný, mocnější nás všech. Ale vina někde je. A bude pro ni trest.“

Uklonil se, odešel.

Mira zůstala u Gangoly.

XV.

„Nuže, jak pak stojí naše věci, Clarcku?“

„Není snadno říci jednou větou, pane doktore!“ pokrčil Clarck rameny. Jeho drobná, suchá postava se tím divně pokřivila, Allrighton se sám podivně podíval na něho.

„Mám celkový dojem, že se malé naše podniky dost daří,“ mluvil dále Clarck, „ale velké že nám váznou.“

„Dívejme se zatím na to, co se zdařilo!“ řekl povzbudivě doktor.

Ale Clarck se pohnul nespokojen. „Mně by byl milejší Bolek, nežli tucty jiných drobných ničemů.“

„Můžeš zachytiti Bolka?“ otázal se doktor místo odpovědi.

„Je jak had!“ skrz zuby cedil Clarck.

„Je chytřejší nás,“ pokrčil dr. Allrighton rameny.

„Je ve výhodě proti nám,“ vztýčil se Clarck dotčen. „Požívá ochrany veřejnosti, státu, zaručil to sám pan Habr – My, když něco podnikáme, musíme jen kradmo, potají –“

„Myslím, pane doktore,“ dodával ostře, „že by bylo třeba trochu méně se bát veřejnosti.“

„Počítat s ní musíme,“ pokrčil dr. Allrighton zas rameny, skoro v rozpacích.

„Ano, počítat se musí s veřejností tolik, že se nezapomene, že je tu policie a tak zvaný zákon. Ne však couvnout pro udivený pohled Habrův nebo pro zamračení Bukova.“

„Dosud dělali jsme, Clarcku, po svém,“ bránil se dr. Allrighton.

„Dělali, toť pravda! Ale co? Jen co by tak příliš nevzbudilo rozčilení lidí, kteří sami mají strachy o sebe.“

„Nemyslíš snad pana presidenta?“ zalekl se doktor.

„Myslím doktora Bukova,“ opravil Clarck doktorovo mínění, „který měl by býti z prvních, kteří –“

„Je snoubencem Jely Nekolovy, třeba neveřejným,“ poznamenal Allrighton.

„Snoubenec a neveřejný k tomu, zdá se mi, že neznačí tak mnoho. Dalo by se dělat, ale hned! Je pravda, až bude mužem sestry Nekolovy, že budeme bezmocní.“,

„Ne, můj milý Clarcku!“ odmítal dr. Allrighton rozhodně, „tohle necháme, aspoň zatím! Máš tu mnoho jiných, vyloženě zralých pro nás. Mluvme o těch nyní.“

Clarck se odmlčel. Zřejmě se mu chtělo odporovati. Však přemohl se.

„Jak pracují nyní naši lidé?“ ptal se doktor znova, pobízeje Clarcka k hovoru.

„Máme nyní lidi rozděleny po Evropě,“ počal tedy přece Clarck, „sledujeme význačnější události, hlavně zločiny. Máme v patrnosti soudy v hlavních městech, případy, jež svědčí o zločinnosti a zřejmé zatíženosti provinilců, jsou bedlivě studovány lidmi našimi.“

„O každé věci jsou vedeny celé spisy, pokud nepostačuje nám vyšetření úřední, vyšetřujeme svými odborníky sami. Případ pouštíme hned se zřetele, spisy odkládáme do archivu, jakmile je provinilec soudem odsouzen na doživotí nebo k trestu smrti.“

„Měl jsi říci, že jsme byli my, kdož zavedení trestu toho prosadili,“ upozornil dr. Allrighton.

„Ano, správně, v této věci zapůsobili jsme velmi silně. Že jsme měli pravdu, a že trestu toho bylo vskutku třeba, je patrno z toho, že jen za poslední týden byly v Evropě dvě popravy provedeny, v Toledu a v Paříži.“

„Obě hodně naší zásluhou.“

„Ano, v obou případech jsme vlastně my opatřili soudu jasné důkazy o vině žalovaných.“

„Nepracujeme tedy bez úspěchu!“ usmál se dr. Allrighton.

„Také ne s výsledkem skvělým!“ řekl k tomu Allrightonův soudruh kysele. „Tohle není, co jsme chtěli původně.“

„Řekli jsme si však, že postup náš bude volný, aby vůbec nebudil pozornosti –“

„Řekl jste to, ano,“ přiznal Clarck. „Nevím, však, proč – najednou –“

„Vidíš, nezbytno je držeti se v stopách lidské spravedlnosti a jíti, aspoň pro zdání, s ní společně,“ pokrčil dr. Allrighton rameny.

„Pak je ovšem postup velmi pomalý a úspěch –“

„Skoro roven nule, chtěl jsi říci, jak vím, jak se na to díváš,“ zahovořil Allrighton, „ale věř mi, že se mýlíš. Jdeme, jdeme pomalu, však jistě.“

„Byl bych rád, kdyby to bylo pravda,“ řekl Clarck. „Ale zdá se mi, že uniká nám příliš mnoho.“

„Na příklad?“ tázal se doktor.

Clarck hned neodpovídal.

„Vidíš!“ zasmál se Allrighton. „Nenajdeš jednoho případu, kdy bychom pustili vyloženého zločince z ruky. Buď je v rukou státní bezpečnosti, nebo námi učiněn neškodným.“

„Jen nech věčné nespokojenosti a hleď obezřetně pracovati dále jako dosud!“ končil dr. Allrighton spor s Clarckem.

„Co je nyní s Odarinem?“ přešel k denním záležitostem.

„Je ve Švýcarech,“ odpovídal Clarck. „Byl usvědčen ze dvou případů loupeže, bude souzen příští týden v Bernu.“

„Byl Odarin vskutku dříve činným pod jménem Etisen?“

„Ano, to je prokázáno,“ pravil Clarck.

„A Etisen byl před přechodem hvězdy zavřen pro zabití v Toulu.“

„Ano, byl. Případ pro jistotu prošli naši právníci a shledali vinu prokázanou.“

„Dobře, tedy Odarin se hodí. Nepustit ho s očí!“ rozkazoval doktor.

„Je teď v Bernu náš agent se dvěma zřízenci. Je podezření, že se Odarin pokusí o útěk. Jeho cela je hlídána ve dne v noci –“

„Strážním oddílem?“ zeptal se Allrighton.

„Ne, našimi lidmi. Správa vězení nemá tušení o jeho úsilí. My však víme, že má venku spojence a že si již objednával potřebné přístroje pro vylámání mříží.“

„Dobře. A co Ahlbacher? V Berlíně?“

„Byl dnes řádně popraven,“ prohlásil Clarck. „Zde už je zpráva v novinách. Ale já ji dostal včera večer.“

„Měl prý potomstvo, je něco na tom?“

„Ahlbacher byl sice ženat, ale jeho žena dětí neměla. Jinak –“

„To je právě to,“ dodával Clarck mrzutě, „že vše je polovičaté! Jak najít, kde takový lupič světový má všude děti? Takhle se zlo dále rozlézá!“

„Můžeme chtít pouze to, nač stačí lidská moc,“ konejšil Clarcka jeho velitel. „Zde se stalo, co se udělati mohlo. Dále – uvidí se. Zůstalo-li po něm špatná setba, musí se jít po ní.“

„To je právě úkol naší práce nynější: Dodržeti, co nám bylo uloženo zákonem, byť nedobrým, ale při tom přece nashromáždit tolik látky, tak úplně přesvědčivé, aby našemu návrhu, třeba ve zmírněném způsobu, se musil přizpůsobiti i zákon.“

„Získáváme také tím, že opatřujeme si materiál pro svou práci vědeckou, pro své zkoušky, které musíme tak vypracovat, aby nebylo ni nejmenší závady, aby nebylo jediného případu, který by našemu tvrzení odporoval.“

„A tohle všechno se nám daří, Clarcku! Tedy hezky klid a pracujte jen dále!“

„Byl jste na Ostrově pramenů?“ zeptal se náhle Clarck.

„Byl,“ odpověděl Allrighton.

„A doktor Addison?“ zeptal se Clarck a pohlédl nejistě na doktora.

„Jest ještě opatrnější, než já a žádá větší množství materiálu,“ odpověděl Allrighton. „Jinak je s postupem práce celkem spokojen.“

„Ale vyřkl již svůj konečný úsudek?“, tázal se Clarck dychtivě.

„Nikoli. Jak jsem řekl, míní, že je třeba více pokusů.“

„Slíbil, myslím, před nedávném, že pošle zevrubnější zprávu o dosavadním postupu/’ zvídal Clarck nenápadně.

„Ano, slíbil. Očekávám ji v době dosti blízké.“

„Kdy asi? Psal vám jistě o tom.“

„Asi za měsíc, tak aspoň doufá,“ odvětil dr. Allrighton. Nezahlédl při tom záblesk uspokojení, jenž přeletěl Clarckovou tváří.

„Asi za měsíc,“ rychle v duchu uvažoval Clarck. „Dáme si v té době pozor.“

„Proto také trochu váhám,“ omlouval se dr. Allrighton, „rád bych, abychom své zkoušky měli pevně, dotvrzeny odborníkem takového významu, jaký má doktor Addison.“

„Snad stačí práce naše,“ lhostejně mínil Clarck. „Ovšem, potvrzení dalších odborníků neuškodí.“

„Právě,“ chytil se dr. Allrighton jeho slov. „Proto jsem tě prosil, abys nečinil prozatím nic, co nebylo by možno změniti.“

„Dobře,“ odpovídal Clarck a zatvářil se velmi klidně. „Ostatně dělám pouze to, co mi bylo vámi nařízeno.“

„Neusmrtíš tedy ani Bolka ani Frohena, i kdyby ti třeba padli do rukou,“ řekl doktor vážně. „Pan

president Habr si přál, aby bylo zahlazeno vše, co bylo. Nemůžeme mu vyhověti plně, naše cíle vyžadují, aby bylo zabráněno rozmnožení zla, a zde je pramen nesporný. Ale postačí nám jistě, když je znemožníme, dopravíme do bezpečí, kde si mohou žíti po svém, ale pod dohledem naším.“

„Vy jste nařídil,“ uklonil se Clarck. Ale zřejmě byl obmysl, uskok v jeho odpovědi. Doktor Allrighton však toho nepostřehl. Odcházeje ptal se ještě:

„Po Bolkovu děcku ještě pátráte?“

„Ano,“ odpověděl mu Clarck lhostejně.

„Práce zbytečná,“ zamávl doktor Allrighton rukou.

„Jak myslíte,“ ušklíbl se Clarck za Allrightonem, který odcházel.

Jen zašel, Clarck přistoupil k telefonu.

„Haló! Haló!“ volal. „Zde Clarck. Naši lidé?“

„Ano. Naši lidé,“ zněla odpověď, zřejmě smluvená.

„Je Meier přítomen?“

„Není, právě odešel.“

„Oznamte mu, až přijde, že je pan doktor velmi rozmrzen, že nenašlo se dosud ani stopy po dvou lidech, které už tak dlouho hledáme. Rozuměli jste?“

„Ano, a oznámíme ihned Meierovi, jak se dostaví.“

„Dobře. A upozorněte ho ještě, oznamoval nedávno, že má stopu jakousi po žábě staršího z nich, ať vynaloží všechno, aby v této věci došel úspěchu. Velmi by se zavděčil tím panu doktorovi.“

„Hotovo,“ končil Clarck rozhovor a odkládal naslouchátko.

XVI.

„Kodela!“ zvolal Masták, podávaje ruku příchozímu.

„Kodela!“ opakoval sám k sobě. Věděl, že je rozhodnuto.

Mávl rukou a odešel ven na trať.

Ale Maryna skočila za Kodelou do jeho pokojíku hned, jak Masták zmizel, skrčen, na schodech.

„Kodelo! Ty tady!“ otevřela mu svou náruč.

„Já, ano!“ odpověděl, tiskna k sobě její plnou, vzdutou hruď.

„Měl bych tě vlastně zabít, zmije!“ řekl přidušeně, hrozivě. A pravou rukou sevřel její hrdlo.

„Zab mne! Ale měj mne rád!“ vydechla chvějíc se rozkoší v jeho rukách.

Měl ji rád.

A líbilo se mu na novém místě, kde kynula mu oddaná a měkká náruč ženy, kterou měl rád jako dívku, po které již tehdy marně toužil, ale které obětoval skoro tři léta svého života. Hněv, jenž uchvátil ho v první chvíli, byl až příliš oprávněný, mohl zazlívati Maryně, že nepočkala na něho.

Že čekati nemohla, věděti nemohl. Maryna tak chytrá byla, aby se mu nepřiznala. Měl snad zvědět, jak bylo kdysi s Jurkem? Snesla proto raději výčitku, že málo stála o něho, a svedla všechno na matku, jež prý ji chtěla míti z domu.

Hezké ženě se lehčeji odpouští. Zvláště když je svolná vykoupiti odpuštění vším. A Maryna byla ochotna. Její láska ke Kodelovi se zdvihla, vykypěla divoce ve var. Ničím nebyl Masták, protivný, a starý, opilý.

A tak měl-li dříve Masták v domě peklo, nyní nastalo mu peklo horoucí. Neboť žárlil na svou mladou ženu, měl ji vskutku rád. Viděl ihned, co se děje, nemínil však k tomu mlčeti. Nechal ovšem ženu v domku s novým druhem hned po jeho příchodu. Proto, že mu ani nenapadlo, že by vskutku Kodela o jeho ženu stál.

Masták slyšel, jak Maryna uvítala Kodelu. Ale viděl také, jak se Kodela zle podíval na Marynu, zlověstně.

Myslil, že Kodela nezapomněl Maryně, že zpronevěřila se tak snadno a brzy jeho lásce. Vdát se za několik týdnů, jen se za Kodelou zavrou dveře žaláře! K vůli ní, Maryně, když z lásky k ní a z obav o ni pochroumal své soky!

Masták cítil sám, že sám by jednal jinak, že by Maryně vše odpustil. Ale věděl, že je slaboch, znal se, podle sebe jiné necenil. Myslil, že spíš mohla by se žena zlobit na něho, že odešel a zanechal ji bez ochrany, v rukou Kodelových.

Přesvědčil se ovšem brzy, že se zmýlil. Byl překvapen a zhloubi duše otřesen. Co měl nyní počít, když měl škůdce v domě? A když při tom jeho služba nutila ho, aby z domku odcházel. Měl po každém vlaku vždycky přejít svoji trať. Takový kus – co se zatím mohlo doma dít?

A přec dělal, co jen mohl, hlídal Marynu jak drahokam. A nejrůznějšími způsoby hleděl znemožniti, aby v jeho nepřítomnosti se nescházela s Kodelou.

Překvapoval je. Šel ze světnice, když Kodela byl ve svém pokojíku, prošel kuchyní a vkročil do chodby, otevřel dveře, zase zavřel, jako by byl vyšel ven, ale zůstal na chodbě. Když poprvé tak udělal, hned se dveře u kuchyně rozlétly, v nich Maryna dychtivá a zářící –

„Zapomněl jsi – tady – něco,“ vykoktala, ale tvář její se dále smála.

„Co pak? Co že jsem zapomněl?“ vracel se a naléhal.

„Ale – něco – opravdu nevím, co mi to napadlo,“ smála se mu do tváře.

Udělal podruhé jinak. Zas vycházel, Maryna zas v kuchyni, vyšel na chodbu, pak vskutku ven. Ale stoupl rychle k oknu kuchyně a nenadále podíval se do něho. Vskutku – v okně dychtivý pohled ženin, pátrající, zdali vskutku vyšel ven.

Nebo sestupoval po schodech, jako by šel na trať, ale udělal několik kroků, obrátil se, rychle běžel zpět. V jenom oči maje vychýleny přes okraj schodů, pozoroval, co se v domě děje.

Šel i na trať, ušel kus, aby myslili, že dal se na obvyklou pochůzku, ale najednou se vrátil, úprkem a vyběhl po schodech, vpadl do domku. Hledal Marynu a jeho srdce zavýsklo, když ji našel dosud klidně u nádobí, nebo u práce, v které byla, když odcházel ven.

Mluvil přímo s Marynou, žádal ji, aby nedělala pletek s Kodelou.

„Jsi ty blázen!“ odsekla mu pohrdlivě. „Jaké pletky? Když ho potkám, pozdraví, já odpovím, toť vše!“

„Já nestojím o něho, on o mě,“ říkávala. „A kdybych ho byla chtěla mít, mohla jsem na něho počkat.“

To byl ovšem důvod hodně pádný. Uklidňoval ho.

Zvláštní bylo, že Mastákovi nebylo ni trochu podezřelým, že je žena nyní k němu mnohem hodnější. Mluvila s ním hezky, byla jako med. Ale zarážело ho, že Maryna se nyní drží doma. Dříve musila si občas vyrazit, nebyl by ji udržel, byť by ji byl přivázal. Teď jí ani nenapadlo hnout se z domova.

Překvapoval ho i Kodela. Jak je tomu dávno, co se plašil za každou sukní, kterou uviděl? Nyní si odbude svoji službu, proběhne se někde po okolí, domů. Dokonce i čte! Kodela! Že by ho byli takhle obrátili ve vězení? Či v tom vězí něco jiného? A co – než Maryna?

Ale dlouho se mu nedařilo v jeho pátrání. Ve dne vskutku, aspoň se mu zdálo, nescházeli se ti dva. A což noc? napadlo mu najednou. Pravda, v noci Masták spával jako dřevo. Maryna to věděla. „Mohl by se barák zbořit, tobě spadne na hlavu!“ vysmívávala se jeho spaní.

Dal si tedy pozor, jda spát večer, umiňoval si, že určitě se vzbudí v hodinu, kdy Kodela měl jíti po trati.

Umiňoval si, však probudil se pozdě, skoro k ránu. Maryna na svém lůžku spala jako zabitá.“

„Bude třeba, cvičit se v probouzení,“ řekl si, a také se cvičil. Kazil si spánek tak dlouho, až skutečně se začal probouzet. Nevěděl, chudák, že nežli procitne, úplně, že se několikrát obrátí sem tam a několikrát zabručí. Kdyby byla chtěla, mohla Maryna jít, kam by chtěla, než se Masták vzbudí docela, může být zcela pomalu a pohodlně ve své posteli.

A přece se jednou vzbudil náhle. Vyskočil a rozsvítil – hle, Marynina postel prázdná –

Vyskočil – tu přicházela – oči mhouří před světlem.

„Kdes byla?“ vzkřikl na ni přidušeně.

„Venku, blázne!“ odpovídá rozmrzele.

Ale Masták nyní nevěřil. Zamkl na noc dveře, klíč vzal k sobě.

„Bude zamknuto!“ prohlásil tvrdě Maryně, když se ho ptala, co to je.

A zvláštní, od té chvíle začalo zas peklo v domě Mastákově. Horší, nežli bylo dřív. S Marynou se nedalo vydržeti, pro maličkost nadávala, hledala příčiny k hádce a hned vždy řádila jako saň. Také Kodela odložil svůj stálý úsměv a Masták narážel u něho nyní stále na schválnosti.

Ale Maryna počala zase odcházeti z domu, ku podivu, odcházel vždy také Kodela. Masták nezvěděl, proč, kam. Maryna ho tvrdé odbývala, Kodela se na otázku Mastákovu, která měla býti nenápadná, drze počal Mastákovi smát.

Masták pozoroval, že Maryna odcházívá k Holešovu, ale vracela se příliš brzy, dřív, než mohla dojít do města. Kodela odcházel později. Masták vypočítal, že i Kodela se vrací příliš brzy, obyčejně chvíli za Marynou. Pak si všiml, že je cestou k Holešovu nově vysázené mlází, na které však nebylo viděti od strážního domku.

Pochopil, že tam se schází Maryna s Kodelou. Toužil po tom, uvidět je tam a překvapit je. Ale chodili pryč vždy, když Masták měl službu. A Masták se nyní bál i hnout, dosud nevěděl, jak bude rozhodnuto o jeho provinění posledním, s nešťastným spadlým kamenem.

Jen v noci nebyl by ho nikdo přiměl, aby procházel svou trať. Seběhl v poslední chvíli dolů ke trati, ukázal se, když jel vlak, a spěchal zase zpátky do domku. Obyčejně se kradl tiše jako kočka, naslouchaje, pátraje – Noci Mastákovi byly trýzní, potácel se mezi spánkem, mezi střehem, probouzel se, naslouchal. Trýzní byly Mastákovi dni, překvapoval, skrýval se a hlídal. Věděl, že je při tom pro posměch a že všechno jeho úsilí je marné. Ukazoval mu to u Kodely pustý smích, u Maryny jizlivý, ale škodolibě spokojený, šťastný úsměv.

V hlavě Mastákově začínalo býti pusto, prázdno. Chodil zachmuřený, nemluvný, oči divoce se leskly. Maryna zas bujně pobíhala, nalézala sousedky, z nich nejraději Elisku, pomlouvala muže, stěžovala si na něho, naříkala.

„Zvláštní je, že velmi málo mluví o Kodelovi,“ pravila jednou Eliska Toničce, když ji zase jednou Maryna chytila a dlouze jí vyprávěla o útrapách, jaké má teď s mužem.

„Tam to divně skončí,“ odpověděla Tonička s lehkým pokrčením ramen.

A skončilo.

XVII.

„Paní prozatímní asistentko hvězdárny páně Rallovy –!“

„Proč prozatímní? Dovolte, pane řediteli!“

„Jednak, protože je hvězdárna prozatímní –“

„To nemá co dělat s postavením asistentky!“

„Má! A potom, prosím vás, snad nebudete chtít číst dále ve hvězdách, až na příklad za tři roky budete mít příležitost číst své štěstí asi v sedmi párech dětských očiček.“

Paní Inka se rozesmála. „Dovolte, pane řediteli,“ řekla, „snad nám nepřibudou za tři roky čtyři děti!“

„Nyní,“ zdvihl ředitel Molker obočí, „můžete jich mít za ty tři roky osm!“

„Pane řediteli, vy jste hrozný!“ durdila se mladá žena Rallova. „Co vás to zas chytlo? Jste vůbec tak bručivě naložen, nyní – „A zvláště večer, nevšimla jste si?“ tázal se starý učenec.

„Nepozorovala jsem nic takového. A také nevím, proč byste večer –“

„Protože ta vaše krásná hvězda – vaše Nova Inka – nyní večer zapadá hned za sluncem. A mně se po ní stýská.“

„Jaká nenávist jde z těchto slov!“ žertovně se leká paní Inka. „A přece jste ji s počátku tak miloval!“ dovolila si poškádliti starého otcovského přítele.

„To jsem ještě myslil, že bude as taková, jako její jmenovkyně,“ odpověděl Molker s úklonou.

„Ale jděte! Lichotníku!“ usmála se Inka. „Vidíte,“ připomínala, „žena měla pravdu! A Nova vás zklamala.“

„Zklamala a dokonale! Ta nám ještě něco vyvede, potvůrka!“

„Je daleko,“ mínila paní Inka.

„I čerta! Od té doby, co se nám tu procházela Manonina hvězda za humny, mám nedůvěru k nebi. A pak, víte, mrzí mne, když taková hvězda tisíce let letí tam a tam – a pak se na ni kývne, a už běží stranou. To byl velmi špatný příklad, co nám dala Manonina hvězda –“

„Přejdou zas tisíce let, než dojde zase k podobnému zjevu," mínila Inka.

Molker pokrčil jen rameny. „Nebaví mne to takhle," řekl, „raděj toho nechat!"

„To hned nebude!" usmála se Rallova žena.

„To si také myslím!" vzchopil se starý ředitel. „Je mi teprv přes šedesát let, a já budu svět i oblohu týrat do osmdesáti, to vím!"

„Tak zlý nejste, netýráte oblohu a svět také ne," smála se paní Inka. „Ale že to budete dělat do osmdesáti let, je omyl."

„Myslíte?"

„Aspoň do sta!"

„To by bylo trochu mnoho," odmítavě kroutil hlavou Molker. „A co se táhne, nikdy není hezké. Ostatně, svůj hlavní úkol jsem už splnil –"

Něco v tom vězelo, paní Inka to cítila. Zeptala se tedy: „Co pak to bylo?"

„Z toho svého nezvedence jsem přece něco udělal, nemyslíte?' Vycepoval jsem vám ho! Je z něho manžel!"

„Převýborný!" zasmála se žena Rallova. Ale vřelost se chvěla v jejím hlase, i když dodávala: „To je pravda! To se musí uznat!"

„Mám tedy přec nějakou zásluhu na úctě."

„Máte, velkou! A máme vás za ni velmi rádi," s novou vřelostí řekla Inka.

„Já vás také, oba," usmíval se Molker. „Že vás někdy zlobím –"

„Pane řediteli!" zasmála se paní Inka.

„Mívá to svůj důvod někdy," řekl hvězdář. „Jako před chvílí že jsem vás zlobil –"

„Také mělo důvod?"

„Mělo," potvrdil Molker. „Podíval jsem se na vás, jak vám to v tom výjimečném stavu sluší –"

„Pane řediteli! Nezlobte zas!“ durdila se mladá žena.

„A pak jsem se podíval tamhle na Novu, vidíte její srpek, jak svítí –“

„Vidím. Ale jak to patří dohromady?“

„Dobře. Napadlo mi, jak to tam asi vypadá, jestli to, co je tam živého, se rozmnožuje tak jako lidstvo zde.“

„Vy už tedy docela věříte, že mohlo by tam býti něco živého?“ vítězně se zasmála mladá hvězdářka. „Už to tedy není pouze mechanická činnost půdy?“

„Dejme tomu, že není!“ odpovídal Molker klidně. „A nechajíce všeho posmívání přidržme se otázky, jež byla položena! Jakou odpověď byste vy na ni dala, paní Alnorová?“

„Odpověď je velmi těžká, pane řediteli! Chybí ještě mnoho předpokladů.“

„Chybí, pravda!“ pokyvoval Molker hlavou. „Za prvé, mnoho-li toho tam vůbec bylo na počátku –“

„Právě!“

„Ale kdyby jich tam tehdy bylo bývalo tolik, co se jich tam vešlo?“

„Bude jich tam velmi brzy více, než se vejde.“

„Tak!“ pokývl Molker vážně. A dodal: „A teď si představte, že to něco, co tam leze – nebo spíše, myslím – lítá –“

„Aj!“ zastavila se paní Inka. „Proč – lítá?“ ptala se napjatě a vítězné sebevědomí jí hrálo kolem vábných úst.

„Inu, jen tak,“ zúmyslně uhýbal astronom, „pouze nápad mrzutého dědka, který by sám rád aspoň lezl, a když to dobře nejde, vidí jinde všechno čipernější –“

„Bože, pane řediteli! Umíte vy hezky – mluvit nepravdu!“

„A že vy mne hned, ale ihned prohlédnete!“

„Znám vás asi dlouho,“ mínila paní Inka.

„Dlouho! Nejste ještě ani dlouho na světě!“ odbíjel Molker, zevně pohrdlivě, uvnitř krásnou poklonou.

„Nechajíce všeho posmívání, přidržme se otázky!“ opakovala paní Inka se smíchem před chvílí pronesená Molkerova slova.

„Výborně!“ zasmál se. „Dala jste mu! Ale tedy! Představme si, že hmyz, který leze po Nově –“

„Proč hmyz? Třeba lidé!“

„To je zcela jedno – že tedy tento hmyz má kratší dobu dospělosti, nežli člověk!“

„Bude se množiti ještě rychleji než tady člověk,“ vyvodila paní Inka důsledek.

„Myslíte opravdu, že slunce tam působí zrovna tak jako tady?“ tázal se Molker jakoby nic.

„Jestliže tam také svítí, skoro bych myslila,“ řekla na to paní Inka stejným způsobem.

„A myslíte, že to na neony – myslím obyvatele Novy – působí také takovým způsobem?“

„U nás vidíme to působení na všem, co žije a dýchá – opravdu nenalézám důvodu, proč by to na Nové nepůsobilo stejně na všechno, co žije a dýchá.“

„Jak velmi hezky usuzujete!“ povídal Molker. „Ale prosím vás, paní prozatímní asistentko hvězdárny, pro boha, proč tohle je? Proč to je, že se vše rodí a rozmnožuje bláznivým kvapem kolem nás?“

„Víte, pane řediteli, abych mohla odpověděti na tuto otázku, dovolím si posaditi se,“ pravila paní Inka.

„A mohla byste si dovoliti přestati s tím prohlížením starých fotografií nebeských, je už z toho stejně málo pravda –“

„Právě bych vám ráda dokázala, že se, promiňte, mýlíte –“

„Už zase?“ zahorlil starý hvězdář.

„Jen podruhé – v té nové době,“ řekla Inka, jako by o nic nešlo, „a právě proto budu prohlížeti své obrázky dále. A při tom vám vysvětlím, proč podle mého

„asistentského“ a „prozatímního“ rozumu se teď u nás všechno rozmnožuje tak úžasně rychle.“

„Jsem strašně zvědav, paní –“

„Dost!“ přerušila ho Inka klidně. „Tedy: Myslím, že se neděje nic bez důvodu. A že příroda je velmi důmyslná. Podle mého názoru je tvorstvo na všech planetách. Nejen na planetách naší sluneční soustavy, na planetách všech sluncí.“

„Pokud je slunce mají,“ odvážil se podotknouti Molker.

„Rozhodně,“ sekla ho paní Inka, „planety u sluncí, která planet nemají, jsou výjimkou, a na nich není nic.“

„Ale teď už opravdu mlčím!“ přikryl si Molker ústa.

„Prosím,“ pochválila mu to Inka krátce. „V našem případě je ovšem řeč o planetách naší sluneční soustavy. Naše slunce chladlo, chladlo tak, že ztratilo mnoho ze své síly. Tvorstvo na jeho planetách nedostávalo již tolik tepla, kolik potřebovalo dle původních svých přirozených podmínek. Hynulo a ubývalo ho.“

„Na zemi tak zvolna vymíral člověk, ale s ním všechno ostatní rostlinstvo i živočišstvo. Na ostatních planetách je jistě tvorstvo jinak ustrojené, poněvadž jsou tam jiné životní podmínky. Je jistě rozdíl mezi Venuší, která při své vzdálenosti 107 milionů kilometrů od slunce je zaplavena energií sluneční, a třeba mezi Saturnem, jenž je od slunce vzdálen 1.400 milionů kilometrů i dostává ovšem sluneční energie daleko méně.“

„Jen tak mimochodem, pane řediteli, myslíte, že na Jupiteru jest ještě možný život?“ přerušila paní Inka najednou svůj výklad otázkou.

„Proč by nebyl možný?“ krčil Molker rameny. „Je vzdálen od slunce na 730 až 807 milionů kilometrů,

ale jistě dostává ještě dosti tepla od slunce, aby na něm život možný byl.“

„Dobře. Děkuji,“ řekla Inka a ani se nedívajíc na ředitele Molkera hovořila dále:

„A to by byl asi důvod toho, co teď vidíme okolo sebe. Tvorstva je všude málo. Příroda ho chce mít tolik, kolik ho má být. Učinila tedy opatření, aby ho zas přibylo, teď, kdy to může být. Proto Manonina hvězda dodala slunci nějakou látku, která dává jeho záření podivnou sílu, jež všude život rozmnožuje. To by asi byl můj náhled.“

„Hm!“ řekl Molker záhadně. „Takhle by mohlo býti tak. Ovšem,“ připojil, „nevíme, je-li tomu tak, ale dejme tomu,“ ukázal na západ, „že je tamhle na té naší oběžnici hmyzu tolik, kolik se ho vejde – proč tam na to padá tato divná síla?“

Podíval se na paní Inku. Zdvihla obočí a podívala se na něho. Pak řekla:

„Příroda pracuje ve velkém. Jedinců a podrobností nedbá.“

„Ale má-li vše v přírodě účel?“ nadhodil Molker.

„Konečně jej může mít i toto,“ řekla tedy Inka. „Ale ne vždy je nám tento účel patrný. Na příklad o dešti, jistě myslíme, že padá proto, aby rostlinstvo dostalo vláhu, že?“

„To jistě,“ odpovídal Molker, trochu nejistě.

„Tak až bude pršet, jděte se podívat, zdali také prší na kameny –!“

Molker vyskočil. „Škoda, že neprší!“ sáhl si do zbytku šedých vlasů za uchem.

„Proč pak?“

„Šel bych se podívat – jen abych byl pryč!“

„Něco za něco, pane řediteli! Snad to doopravdy tak nebolelo?“ smála se Inka.

„Nu, tak trochu, tuhle!“ sáhl si Molker levou rukou na záda.

„Zapomenete na to, pane řediteli, dám-li vám nyní zase já otázku.“

„Tož – honem!“ pobízel Molker.

„Řekněte mi, pane řediteli, kdyby to, co na Nově provádí všelijaké rejdy, ten váš hmyz, kdyby to bylo o několik statisíců let starší než člověk? Mohlo by to být?“

„Proč by nemohlo?“ pokrčil Molker rameny.

„A kdyby bylo? Jak by asi vypadali vaši neoni?“

„Věděli a dovedli by asi víc, než my,“ pověděl Molker.

„A kdyby se pustili do nás?“

„Byl by v tom asi hodně větší rozdíl, nežli kdyby se naše děla, strojní pušky, vzducholodi a otravné plyny utkaly s vojskem Hanibalovým,“ řekl Molker vážně.

„Máte pravdu,“ rozvažoval skoro, „to by byla švanda!“

„Pěkně děkuji!“ mínila paní Inka.

„Já také!“ přidal se k ní Molker.

Obrátil se však, hle, přicházel sem Rall.

„Hle, paní Inko, váš zbytečný mužský ochránce se blíží,“ řekl, ukazuje na Ralla.

„Proč zbytečný?“ zastavila se paní Inka.

„Poněvadž se dovedete obrániti sama,“ smál se Molker.

„Příteli!“ podával ruku Rallovi. „Jdeš už včas!“

„Proč pak?“

„Abys mne zachránil.“

„Vás?“ smál se Rall vesele. „Zase jste se utkali?“

„Pan ředitel začal,“ zasmála se šťastně na manžela paní Inka. „Bránila jsem se jen.“

„A výsledek byl?“ ptal se Rall.

„Byl jsem bit,“ žertovně si postěžoval Molker.

„Moc?“ litoval jej žertem mladý Alnor.

„Ne, jen jako obyčejně.“

„To dostačí!“ zasmál se Rall.

„Dám zase chvíli pokoj," sliboval Molker.

„O, tím to není vyřízeno!" zasmála se paní Inka. „Máte u mne schováno a počítejte s vyrovnáním!"

„Brzy?" lekal se Molker.

„Až najdu, co hledám," řekla Inka záhadně a dále přebírala se v kupě malých i velkých obrázků, různých to svých fotografických snímků nejrůznějších předmětů nebeských.

Ale Molker se obrátil k mladému svému příteli a řekl:

„Počkej, dobře, že jsi přišel! Vynahradím si to trochu na tobě."

„A to je pěkná vyhlídka!" zasmál se Rall. „Tak co pak máte?"

„Něco je tady už pro tebe připraveno."

„Překvapení nějaké?"

„Ne, docela obyčejná věc. Podívej se, slunce je nad západem a na levo od něho svítí srpek Novy. Máš tamhle nařízený dalekohled na ni, běží s ní. Je připojen spektroskop a zachyceno současně také slunce. Ale budeš to musiti trochu seřídit, bude to zatím kousek od sebe, protože Nova a slunce mají trochu různý pohyb. Už to máš?"

„Hned," odpovídal Rall. „Tak, hotovo!" hlásil.

„Máš tam teď dvě vidma, že?" řekl Molker.

„Ano, nahoře vidmo Novy a pod ním vidmo slunce."

„Hezké barvičky, co? Pěkně jdou od fialové k modré, zelené, žluté až k červené – ve slunečním vidmu jsou některé čáry nové, které tam nebývaly –"

„Velmi pěkné," odpověděl Rall záhadně.

„Paní prozatímní státní a tak dále, podívejte se laskavě také!" žádal Molker paní Inku.

„Jen k vůli vám, pane řediteli!" odpověděla a přikročila k teleskopu. Dívala se chvilku, potom pokrčila rameny a prohodila: „Tohle říkám já už hodně

dlouho. A ráda bych vám k tomu pověděla ještě něco více. Snad to najdu.“

A pokračovala v přebírání svých obrázků.

Rall se znovu zadíval do dalekohledu.

Rall se znovu zadíval do dalekohledu. (Str. 103.)

„Že je to dnes zvláště krásně vidět!“ řekl Molker.

„Jest. Opravdu,“ hovořil, když se od očnice teleskopu odchýlil, „vidmo Novy nemá ani jedné z nových čar, jež přibyly ve vidmu slunce po spadnutí Novy Geminorum Manon na slunce.“

„Čili?“ zdvihl Molker obočí.

„Nova se nehlásí k Manonině hvězdě.“

„Právě. Ale počkej, ještě něco bych ti rád ukázal,“ přistoupil Molker k teleskopu. „Tohle sklíčko si teď vsuneme do cesty světlu z Novy. Tak,“ pohleděl do očnice, chvilku přístroj řídil. Teď se podívejte!“ pozdvihl se.

Paní Inka pohleděla, nedívala se dlouho. Ale pokrčila zase rameny a odcházejíc, neřekla nic víc a nic méně nežli: „Hm!“

Ale Rall byl skoro překvapen. „Opravdu!“ zvolal. To je skoro vidmo sluneční! Jak kdysi bylo, ovšem!“

Starý astronom byl zřejmě velmi potěšen. „Dalo mi práce, než jsem na to přišel, čím zachytit některé z paprsků, ale zdařilo se. Teď se to dá vidět, krásně!“

„Tohle jsem si vskutku ještě neuvědomil!“ prohodil mladý Alnor, znovu patře upřeně do okuláru dalekohledu.

„Máš ještě čas na plnou moudrost,“ řekl starý Molker shovívavě. „U člověka dostavuje se až v mnohem vyšších letech –“

Paní Inka se nedovedla překonati. Zdvihla hlavu a podívala se tázavě na ředitele Molkera. „V kterých pak?‘“ uklouzlo jí se rtů.

„Tak po sto třiceti,“ odvětil Molker s lehkou úklonou.

„Pan ředitel Molker ovšem se dal překonati pravdou mnohem dříve,“ uznale dodala paní Inka k těmto slovům.

„A chce vás v ní překonati,“ řekl Molker. „Nechme toho však,“ pokračoval. „K vědě! Mám tu ještě jednu

chytačku na tohle těleso, které se nám vetřelo na naše pořádné nebe. Pamatujete se, že jsem si sestrojil velmi citlivou střelku magnetickou, s připojeným zrcadélkem, od něhož odražený světelný paprsek se pohybuje na temné stupnici a ukazuje denní pohyb magnetické střelky. Mám ji ve vedlejší místnosti.“

„Jest nám známo. Prohlásil jste, že si budete sám zaznamenávati, jak veliké budou každého dne výkyvy magnetky. Nepřál jste si, abychom vám v tom pomáhali –“

„Ani já tam nesměla,“ řekla Inka s výčitkou.

„Pravidlo – jako zákon!“ odpověděl Molker slavnostně. „Platí pro všechny –“

„Ale já tam byla,“ prohodila najednou paní Inka klidně.

Okamžik – pak výbuch smíchu u všech tří.

„Nu – tohle!“ žasl Molker. „A vždyť přece nosím pořád klíček u sebe!“ najednou si vzpomněl.

„Ale vedou tam přece druhé dveře, zezadu!“ upozornila Inka klidně.

Nový smích. A paní Inka dodává:

„Nesmíte se zlobit, pane řediteli! Já jen vykonávala váš rozkaz.“

„Jaký rozkaz?“ podivil se Molker.

„Vždycky přece jste mi říkal: Řádný asistent se musí každý den aspoň dotknout každého přístroje na hvězdárně.“

Se smíchem se obracel Molker ke dveřím a vyjímaje klíček, pravil:

„Stejně tam nic není vidět.“

„Také jsem nic neviděla,“ řekla Inka.

„Pouze tohle!“ ukázal Molker na stupnici, osvětliv místnost.

„Řekl jste, že budete si dělati pravidelně svislé čárky, označující, kam při svém denním kývání až dojde magnetka.“

„Také jsem je dělal, celý měsíc," řekl Molker sebevědomě.

„A kde jsou," zeptala se zvědavě paní Inka, dívajíc se na stupnici.

„Tuhle," ukázal ředitel.

„Ale byla tam jen jedna čárka na levo a jedna napravo, ve stejných vzdálenostech od středové polohy, označené čárkou červenou.

„Vidím pouze dvě," neprozřetelně se vyjádřila paní Inka.

„Ale je jich tam šedesát," řekl nyní Molker zlomyslně, „třicet zde a třicet tam. Ale je jich vždycky třicet na sobě."

Bouřlivý smích odměnil žert starého astronoma, jenž se mu vydařil.

„Tak trochu jsme vyrovnáni!" uklonil se škádlivě paní Ince.

„Ne docela! A nezapomeňte, že ženy rády pekou oplatky!" hrozila vesele nerozhněvána paní Inka.

„Ale vážně vzato tohle znamená," ukázal Rall – „Že magnetická střelka provádí si nerušené svoje kyvy, ať je Nova na východě oblohy, či na západě," dodal Molker.

„A teď vzpomeňte si, co nám prováděla magnetka při blížení se Manoniny hvězdy! Hvězda Manonina byla ještě bůhví kde a už se denně hlásila svým působením na magnetku. A když byla blíže, magnetická střelka přímo bláznila."

„To je pravda," uznával Rall.

„Tedy – nyní uvažujme!" pravil Molker. „Kdyby byla Nova družkou Manoniny hvězdy, ať už povstala dle Laplace odtržením hmoty silou odstředivou nebo podle teorie slapové působením mimo letícího tělesa, vždy měla by stejnou hmotu s Manoninou hvězdou."

„Jistě," řekl Rall.

„A stejná hmota patrně by měla stejné vlastnosti,“ mínil Molker.

„Samozřejmě,“ přiznával Rall zase.

„Pak by tedy také Nova působila silně na magnetku,“ dokonči] vítězně Molker. „Ale toho, jak vidíme, není.“

„Čili?“ tázala se paní Inka s úsměvem.

„Jak řečeno,“ řekl Molker, „Nova nehlásí se k Manonině hvězdě.“

„Pane řediteli!“ zajásala paní Inka. „Překonáváte mne a na naší cestě jste už skoro přede mnou.“

„Na naší cestě? Jaké?“ zastavil se Molker.

„Na cestě k poznání,“ zasmála se žena Rallova.

„V tomhle něco je,“ obrátil se Molker k Rallovi. „Ale vědět, co –!“

„Člověk často neví,“ odvětila paní Inka záhadně. „Já teď na příklad též nevím, hned dvě věci najednou.“

„Aj, které pak?“ ptal se starý astronom.

„Proč teď mlčí Mars?“ udeřila náhle paní Inka. „Mluvte, pánové!“

Zaraženi pohleděli druh na druha. Molker, ředitel, a jeho mladý spolupracovník.

„Pravda,“ přiznal Molker, „dříve hlásíval se Mars. Před příchodem Manoniny hvězdy docházely přesně s něho signály.“

„A po přechodu hvězdy bylo vidět na něm světla a pak paprsek, jenž ukazoval k Nově,“ dodal Rall.

„Od té doby – pranic!“ řekla paní Inka. „Není to snad podivné?“

„Jistě. Jistě,“ uznávali oba muži.

„Jest mnoho divného,“ pravila náhle paní Inka. „Pan ředitel mi snad promine, že moje žensko-asistentská prozatímní zvědavost šla příliš daleko –“

„Pane řediteli,“ pokračovala, „vy jste zkoumal pohyb magnetky velmi důkladně, fotografoval jste

dokonce i pohyb světelného paprsku, odraženého od zrcadélka na magnetické střelce.“

„Ano, je tomu tak,“ přiznal se ředitel Molker. „Našla jste asi vyvolané snímky ve stolku –“

„Ovšem – a tady jest jeden,“ předložila najednou paní Inka oběma přátelům dlouhý proužek papíru. Po jeho délce byla naznačena dráha světelného paprsku, od své krajní polohy šla trochu níže zpátky.

„Neviděl jste na něm nic zvláštního?“ zeptala se paní Inka trochu potutelně.

„Ne, nic,“ odpovídal Molker nejistě.

„Neprohlížel jste ho drobnohledem?“

„Nenapadlo mi, ne,“ přiznal se Molker.

„Pak se podívejte semhle!“ postavila Inka náhle silné zvětšovací sklo nad jedno místo čáry.

Starý hvězdář dychtivě se sklonil ke sklu, hned však skoro vykřikl:

„Zatrhnutí! Zřejmé!“

„Tady sebou trhla magnetická střelka!“ opakoval vzrušen, zdvihaje se od papíru.

„Tady také,“ řekla paní Inka a položila lupu o kus dále.

„Vskutku,“ potvrzoval Molker, když se znovu podíval. „Pohleď, Ralle!“ postupoval místo Alnorovi.

„Ano, to je nepochybné,“ souhlasil i Rall, nahlédnuv do skla.

„Je to pouze ještě na jediném proužku,“ řekla paní Inka. „Snad náhodou je to vždy v době, kdy je Rovníkový vrch na druhé straně Novy, odvrácené od země. V obou případech ta strana Novy hledí k Martu.“

„A co by to bylo?“ žasli oba mužové.

„Nevím ani já – zatím,“ zažertovala paní Inka, ale její tvář se hned při jejím vtipu zasmušila.

„Snad až vyzkoumáme, co to doopravdy je na Rovníkovém vrchu,“ doložila záhadně.

XVIII.

Nebylo nikdy útulno a milo v Azettiho domě. Ale o podivném poměru, v němž Azetti a jeho žena žili, dříve vlastně nikdo nevěděl. Snad tušilo něco občas služebnictvo, veřejnost však měla Azettiho rodinu za klidnou, spokojenou, nelišící se nikterak od jiných. Až ovšem na Stefaniho, ale Stefani byl Azettiovým přítelem a uměl smlčeti, co věděl.

Jinak ovšem bylo, když se vrátil Gangola. Mira neuznala ani za nutné, by skrývala se se svým vztahem k doktorovi Gangolovi. Docházela veřejně a za bílého dne do vily Gangolovy, ukazovala se venku s Gangolou. Dělali tak, jako by si byli řekli, že jim po ostatních není nic, Mira jako žena neohlížela se, zda ji druzí odsoudí.

Mnoho pomohla jim Gangolova obliba. Ač se v Římě obyvatelstvo před třemi lety vyměnilo, přece zbylo mnoho těch, kteří dříve znali Gangolu a kteří ho měli rádi. Uvítali jeho návrat, vyprávěli druhým o veselém doktorovi, a tak stal se Gangola zas v Římě oblíbenou, známou osobou. Tato obliba pak působila, že se Gangolovi odpouštělo víc, nežli by se bylo promíjelo jinému.

Ale vedle toho návrat Gangolův si vynutil, aby doktor pověděl, co dělo se s ním vlastně za osudných okamžiků při vzlétnutí sicilského loďstva a co potom. Mnozí byli na to žádostivi, příběh lékaře, jenž do boje šel dobrovolně jako důstojník a velitel oddílu leteckého, musíl býti zajímavý. Tím spíše, když se po skandálu v domě Azettiově po městě rozneslo, že Gangola šel tehdy do pole z nešťastné lásky ke krásné Miře.

Gangola tedy musil podat zprávu o podivných oněch událostech. Podal ji svým známým, prostě, bez velikých příkras, ale právě proto působila. Věřilo se jí, ač jistě mnohé překvapila. Učinila Gangolu hrdinou dne a miláčkem obecenstva.

Gangola byl tehdy, jak vyprávěl, v čele svého oddílu, když přišel rozkaz, aby se hned skončil zápas s Italy a všechny síly by se vrhly proti žlutým, směrem k Černému moři. Dal rozkaz k odplutí a oddíl vzlétl. Ale ihned na to nevysvětlitelnou náhodou ho došel rozkaz jeho velitele, aby znovu přistál.

Poslechl, ale viděl, že vše ostatní se hrne na severovýchod. Viděl také rozkacenost živlů, tušil brzkou katastrofu Etny. Vzlétl tedy rychle sám, aby shlédl, co se vlastně děje. Rychlým letem dal se na východ, ale v okamžiku tom se neslýchanou silou kužel Etny rozletěl a Gangolův stroj vržen byl strašnou silou skoro téměř k východu.

Chápal, že by bylo marno pokoušeti se o pomoc jeho lidem, kteří dole zůstali. Nebylo to ani možno v rozzuření živlů. Věděl, že jsou branné síly bílých na severu od něho. Prostřed rozžhavených mračen, lijáku a hromu dostal se až na pobřeží černomořské.

A měl štěstí, ale štěstí měli také bílí. Nečekaně ocitl se v boku oddělení nepřátel, jež hnalo se již divým letem, aby vpadlo bílým v bok. Gangola neváhal a se strany se vrhl na žluté. Ač sám jediný, že přišel na ně náhle a tam, kde ho nečekali, rozrazil je, zničil řadu vzducholodí nepřátelských. Kolísali, obrátili se pak na něho. Zatočil se stranou – nevadilo již, neb křídlo bílých bylo zachráněno – za prudkého boje couval.

Náhle rachot v stroji. Pokřik ze strojovny – zasažen byl tomodyn. Gangola byl ihned rozhodnut. Skočil k volantu a obrátil své aero k mořské hladině. Řídil je tak, jako kdyby padalo. Oklamal tím nepřátele, nechali

ho, aero klidně padlo na vodu, mezi nebetyčné, řvoucí vlny. Vidělo vítězství bílých, k němuž tolik přispělo.

Ale boj se hnal již dále, končil ostatně a zbytky žlutých prchaly, pokud nestrhla je síla Špilberku. Bouřilo se ovšem moře stále víc, mraky padaly. Tomodyn byl zatím trochu opraven, i vzlétli. Ale uchvátil je vichr, divý orkán, marně zápasili s ním. Když prohlédli skrze potrhané cáry mraků, uviděli – Nil.

Přistál tedy Gangola, je samozřejmo, s lodí porouchanou v Egyptě. Nebyl sám, již toho dne se dostaly tam také jiné bílé stroje. Ovšem nebyl bez ran, stejně jako jeho soudruzi. Skončilo to nemocnicí, Gangola si poležel v ní dlouho. A když počal přecházeti, kupili se kolem něho staří známí z dřívějšího pobytu, žadoníce, aby zůstal v Egyptě.

Vyhověl jim. Vždyť ho nikdo jinde nepostrádal, ale v Egyptě ho měli rádi. A Egypt je krásná země, horká nyní trochu, co se znova rozesmálo slunce, ale přec jen příjemná. Dobře se mu dařilo, byl velmi spokojen. Až mu vjel zas do noh starý neklid, Gangola byl vždycky tulák. Vzpomněl si i na přátele jinde, v Římě nejprve, dal se tedy na cestu.

Tak dostal se do Říma, končil doktor Gangola své vyprávění. Ovšem na čas, nevydrží ani tady dlouho. Podívá se zase dále, jak vyhlíží nyní svět.

To byly tedy Gangolovy osudy, jak sám je vyprávěl. Letěly Římem a šířily se dále. Muži žasli, ženy byly nadšeny. A všichni promíjeli Gangolovi novou aféru, která vlastně stala se víc Azettiovou, neboť byl to Azetti, jenž úskokem, a nepěkným, kdys přebral Gangolovi nevěstu. Gangola jen oplácí. A není-li zrovna nejvěrnější staré lásce své, také není divu. Také ona se ho zřekla příliš lehko, tenkráte, před třemi lety.

Vyhrál tedy Gangola a vyhrál všechno. Ostatně byl hodně chytrý, hleděl, aby se věc nestávala příliš křiklavou. A zachoval si rozvahu tu ihned od počátku. Azetti po dopisové scéně předpokládal, že se Mira k němu nevrátí. Se zármutkem hleděl na své obě děti, které zastal doma hrající si, netušící, jaká bouře, osudná, se žene kolem jejich malých hlav. Věděl, že má Mira děti vskutku ráda, ale myslil si, že znovu vášnivě vzplanulá její láska ke Gangolovi vše překoná, i její lásku mateřskou.

Ale Mira přišla večer téhož dne. Azetti jen kradmo na ni pohleděl a viděl, že se vedle neúprosné nenávisti k němu v jejích lících jeví ještě jiný rys, mluvící o pocitu trpkého zklamání. Měl dojem, že by Mira byla u Gangoly zůstala, ale že ji domů poslal Gangola.

Jen nádech škodolibého zadostiučinění proletěl jeho duší. Soucit ihned převládl, s ním ovšem také trpkost, že teď o osudu jeho rodiny a jeho života již rozhoduje jiný.

„Či snad přece zvítězila v Miře matka?“ otázal se sebe sám. Ne, nemohl tomu věřiti. Tolik nedůvěry k Miře měl. Trpké zkušenosti tří let a pak ještě trpčí výjevy dnů posledních mu ukázaly dobře její povahu, již věděl, co se od ní dá a nedá očekávati.

Proto nepochyboval, že zásluhu o zachránění Miry jejím dětem má jen Gangola. Také dobře chápal, že to u Gangoly nepůsobí ohled na něho, na Azettiho, nýbrž starost o Gangolu samého. Bylo mu též jasno, že to nebyla snad stará láska k Miře, která přiměla Gangolu k popření, že psal dopis Azettiovi. Byla to ovšem touha po Miře, vždyť Mira byla krásná žena, které manželství a mateřství jen krásy přidalo. Ale nejvíc působila zlomyslnost a pak ovšem ostych před Mirou, jíž se nechtěl doktor přiznati, jak nabízel ji druhému hned po dopise, který napsal jí.

Z toho všeho soudil Azetti, že sotva se bude Gangola i nyní dlouho Miry držeti a že se sotva na trvalo omezí jen na ni. Nebo že by se byl starý světák Gangola tak změnil? Mohlo by se tomu věřit?

Brzy zdálo se, že ne. A první, kdo ho o tom přesvědčoval, byla sama Mira. Její zaražení z prvního dne sice brzy přešlo. Snad uznala sama, že je to tak lepší, zůstane-li třeba pouze zatím doma. Již den druhý byla veselá, a když se večer navrátila od Gangoly, nezdálo se, že by mohla býti žena spokojenější a klidnější.

Ale den šel za dnem, neušlo jich mnoho a na jasném čele krásné Miry objevil se stín. Jen přeletěl, však druhý den – a byl tu zas. A brzy zjevně starost sedala si na Miřino čelo, rty se zapomněly smát, a když si nevzpomněly, že se mají smát, svíraly se bolestně.

Azetti? Je jisto, že to viděl. Všemu rozuměl. Vždyť slyšel vyprávění o divokých Gangolových zábavách, o hýření, při němž na pořadu byly ženy a pak zase ženy. Ale radost z toho neměl. Nemohl. Tak rozumný už byl, že chápal, že vše je ztraceno. Šlo o sečtení účtu, který už byl podtržen. Kdo jej sečte, co pak na tom? Kdo jej zaplatí, to věděl: Všichni, kromě Gangoly. Nejvíce ty malé, drobné jeho děti.

Nebylo mu proto lehko, když za měsíc asi po návratu Gangolově zastavil ho přítel Stefano a rozmlouval s ním o docela vedlejších, zbytečných věcech. Aby mu při rozchodu mohl stisknout ruku a pronésti tato slova:

„A pak, milý příteli, jak myslím, už se blíží čas, kdy se někdo bude chtíti k tobě vracet a předstírat kajicnost. Ale bude to jen z nouze ctnost, a proto nevěř ničemu a zůstaň neúprosným. Učinil jsi dost už tím, že jsi dosud neučinil nic.“

Azetti jen stiskl přítelovu ruku. Divil se, že došlo by tak brzy k něčemu podobnému. Také nedošlo. Neboť osud měl past dávno připravenou, avšak netušenou.

XIX.

„Je to jistě zvláštní věc," hovoří inženýr Graham k Sibirjakovi. „Marně se pokouším o výklad, jak vlastně to působí, a co to je. Myslím, kdyby se tak k tomu postavili muži, kteří v dávné minulosti magnetem se zabývali, že by se podivně na to podívali."

„Petrušo!" napadlo mu najednou. „Pojď sem, hochu!"

Přiběhl z vedlejší místnosti Petruša a ukloniv se inženýru Sibirjakovi, stanul před Grahamem s němou otázkou.

„Kdo pak objevil magnetismus, Petrušo?" s úsměvem se Graham zeptal hocha.

„Thales Miletský, v šestém století před Kristem," odpovídal hoch. „V Malé Asii u města Magnesie byla totiž nalezena ruda magnetovec –"

„Dobře, dobře," pousmál se Graham. „Řekni nám hned, jak se kdysi vysvětlovaly úkazy magnetické."

„Soudilo se kdysi," plynně vyprávěl hoch, „že je v železe dvojí magnetické fluidum, které v obyčejném stavu železa se ruší navzájem, ale při magnetování se od sebe odděluje a shromažďuje každé na jednom pólu magnetu. Vzájemným přitahováním a odpuzováním těchto fluid že povstávají všechny úkazy magnetické."

„Správně, Petrušo! Nyní však vykládáme podstatu magnetismu jinak."

„Nyní vysvětlujeme zjevy magnetické teorií molekulárních magnetů, soudíme totiž, že každá molekula železa je magnet v malém. Tyto malé magnety jsou v železe magnetickém neuspořádány,

takže jejich vliv se ruší vzájemně. Magnetováním se molekulární magnety srovnají určitým směrem, takže každý pól směřuje k jednomu konci magnetu. Souhlasné póly na koncích se zesílí, kdežto uprostřed se jejich síla ruší, takže povstává nepůsobivé, neutrální pásmo.“

„Dobře, Petrušo!“ pochválil Sibirjak chlapce.

„Hezky odpovídáš, vskutku,“ připojil se Graham, „ale mohl bys nám ještě říci, jak vykládáme vznik molekulárních magnetů.“

„Velký francouzský fysik Ampére vykládal jej obíháním elektrických proudů kolem molekul. V teorii elektronové jej vysvětlujeme obíháním elektronů kolem jádra atomu.“

„Velmi dobře,“ pravil Graham. „V našem strojku – vlastně v Maruščině strojku,“ pousmál se – „Ano, strýčku Grahame,“ objevila se ve dveřích vedlejší místnosti Maruška, „je můj, protože jsi mi jej dal.“

Zasmáli se dívčině, Sibirjak však vážně připojil: „Zůstane mu již toto jméno, žádná pomoc. A možná, že to není věc jen tak bezvýznamná, jak se zdá.“

„Víš, Marušenko, že se o tvůj objev zajímá i pan president Habr?“ navazoval Graham na poznámku Sibirjarkovu.

„Pan president?“ žasla Maruška a bratr Petr s ní.

„Ano, a na jeho pokyn hotovíme hned dva velké takovéhle stroje, pomocí nichž budou prováděny další zkoušky s touto novou věcí.“

„Jsou už v práci,“ dodal Sibirjak.

Poslední část rozhovoru toho zaslechla Jela, jež přišla připomenout dětem, že je čas na dopolední přesnídávku, po níž čekají je další úkoly. Se zájmem poslouchala rozhovor a zeptala se, pozdravivši se přátelsky s oběma inženýry:

„Může míti opravdu věc tato tak veliký význam?“

„Může,“ řekl Sibirjak. A Graham dodával:

„Nikdy nelze říci, k čemu se dospěje z nějakého nově objeveného poznatku. Petruša nám podá důkaz,“ obrátil se k hochovi, „a vyloží nám, jak došlo k objevení elektrického proudu.“

„Podnět k objevení elektrického proudu dal asi roku 1780 – podle pamětní desky v Bologni až roku 1786 – italský lékař a profesor anatomie v Bologni Galvani.“

„Byla elektřina známa už předtím?“ přerušil Petrušu Graham.

„První si všiml elektrických úkazů zase Thales Miletský, pozoroval, že jantar, tře-li se, přitahuje lehké předměty. Jantar se jmenoval řecky elektron a ze jména toho povstal název elektřiny. Ale teprve roku 1600 poznal Gilbert, že i jiná tělesa třením se stávají elektrickými. A až do Galvaniho byla známa jen elektřina statická, rovnovážná, ne elektřina v pohybu, proudící.“

„A jak na svůj objev přišel Galvani – ovšem –“

„Po něm vlastně Volta,“ řekl Petruša.

„Tak, řekni nám to tedy stručně!“ vybídl hocha Graham s úsměvem.

„Galvani pozoroval, že žabí stehénka, na stole ležící, pokaždé sebou trhla, když v blízkosti přeskočila jiskra z elektriky třecí. Myslil – a správně – že to působí elektřina živočišná ve svalstvu žabích stehýnek. Chtěl zkusiti, bude-li na tuto elektřinu živočišnou působiti elektřina ovzduší, a pověsil stehénka měděnými drátky na železné zábradlí.“

„Co potom shledal?“

„Že sebou stehénka trhala, kdykoli se dotkla zábradlí, stejně jako při elektrickém výboji. A byl přesvědčen, že tu působila elektřina ovzduší na živočišnou elektřinu v svalstvu nožiček.“

„Měl tentokrát pravdu?“

„Neměl. A postavil se proti jeho myšlence jeho krajan Volta, profesor na universitě v Pavii, později v

Padově. Tvrdil, že při pověšení žabích nožek měděnými drátky na železné zábradlí se vytvořilo elektrické napjetí dotykem dvou různých kovů, železa a mědi. Aby tvrzení své dokázal, sestavil svůj sloup, sestávající z dvojic desek zinkových a měděných, mezi nimiž byl vždy složen kotouč z plsti, navlhčený slanou vodou. Tento sloup vydával první elektrický proud, ale elektřina takto, pomocí článků buzená, se nazývá dle Galvaniho galvanickou."

„Velmi dobře, Petrušenko!" pochválila nyní Jela hocha, který se rozzářil radostí.

„Ano, správně jsi vše vyložil," ujal se slova Graham. „Ovšem, my zde máme místo proudu elektrické vlny, vysílané tímto aparátem, jejich působení na magnetku mělo by však býti stejné jako působení proudu. A – zdaž víte, – kdo objevil působení elektrických proudů na magnetku?"

Petruša se trochu zarazil a podíval se na Marušku. Ta však ihned přiskočila s pomocí:

„Byl to dánský fysik Oerstedt." řekla, „profesor v Kodani."

„Ano," kývl hlavou Graham. „A kdo vyřkl pravidlo, jak působí proud elektrický na magnetku?"

„Ampére, velký fysik francouzský," řekla Maruška.

„A pravidlo Ampérovo praví?"

„Severní pol magnetky se uchyluje k palci ruky, položené směrem proudu dlaní k magnetce."

„Tedy do leva," prohodil Sibirjak.

„Ano," souhlasil Graham. „A tento divný přístroj řídí-li se Ampérovým pravidlem?" připojil otázku.

„Nikoli. Zde jde o působení zcela zvláštní, vlny tohoto přístroje převracejí zřejmě polohu molekulových magnetů, takže póly magnetu se vyměňují, severní se obrací k jihu, jižní k severu."

„A na jak daleko jde působení strojku?" tázala se Jela.

„Je to slabý přístroj, pouhý model, ale jeho působnost je velmi silná, zasahuje daleko. Zjistili jsme změnu pólu na vzdálenost několika kilometrů, vrhla-li se energie jedním směrem."

„A je zvláštní, že je změna trvalá," upozornil Sibirjak.

„Ano, magnet, který byl zasažen výboji tohoto strojku, obrátí se –"

„Hned?" tázala se Jela.

„Obrací se ihned, ale pomalu," odvětila Maruška. „A obrácený zůstane."

„Máte tedy všechny střelky obrácené," poznamenávala Jela.

„Dají se však přemagnetovati," upozorňovala Maruška.

„Jest ovšem otázka, jak budou působiti velké stroje, které stavíme," nadhodil inženýr Sibirjak. „Jakou změnu budou totiž vyvolávat v magnetu, zda nebude snad trvalejší."

„Budou brzy hotovy?" ptala se Jela.

„V několika týdnech, konstrukce je celkem jednoduchá," odpovídal Graham.

„Je to cívka –," začínala vysvětlovat Maruška, prostřed věty však se zarazila, pohlédnuvši na Grahama.

„Aj!" divil se Graham, povšimnuv si zmatku dívčina, „Tys už se dívala dovnitř?"

„Ano," přiznala se Marušenka kajícně, „zkoušeli jsme s Petrušou –"

„Blahopřeji k úspěchu!" zasmál se Sibirjak na Grahama. „Máte žáky vskutku chápavé."

„Ano, budou to dva inženýři," řekl Graham bodře. „Petruša to převezme zde po nás a Marušenka –"

„Marušenka se vdá," položila Jela ruku na rameno dívčinky.

„Skoro by jí bylo škoda, Marušenko, nevdávej se!“ zažertoval Sibirjak.

„Vdám se,“ točila však Marušenka hlavou.

„A koho si vezmeš, čertíku?“ tázal se Sibirjak se smíchem.

„Strýčka Grahama, přece –,“ řekla Marušenka klidně.

XX.

Stín padl na rozlehlé nádvoří bedlinského dvora. Šedavý avion stanul nade dvorem, pak se zvolna snášel k zemi. Nedotkl se skoro ještě země a na nádvoří vyběhla z domu Tonička.

„Fráňo! Fráňo!“ rozvzlykala se a padla do náručí mužova.

„Pro Boha, Toničko! Co se stalo?“ žasl muž.

„Fráňo – Bože – Fráňo!“ plakala Tonička usedavě.

„Toničko, mluv! Stalo se něco? Děti –?“

„Jsou – zdrávy,“ trhaně odpovídá mladá žena. „Ale nesmíš už pryč – na noc – nikdy!“

„Chvěješ se celá, dítě! Víš, že jsem musil. Šlo o součástky stroje, který řídím já, a je stroje nutně třeba, musil jsem počkat, až byla věc hotova. Ale co se stalo, že jsi takhle uděšena?“

„Pojď dovnitř, Fráňo, aby nás nikdo neslyšel. Strýček Marek také nakazoval, abych nikomu se o tom nezmínila.“

„Děti jsou venku?“ zeptal se ještě Fráňa.

„Ano, jsou hned pode dvorem, všechny. Violka je s nimi.“

„Nic se jim nestalo za ty dva dny?“ ptal se ještě Fráňa vcházeje do domu.

„Ne, pranic. Jiříček jen trochu kašlal dnes ráno, ale přešlo ho to za chvilku.“

„Tak co se vlastně přihodilo?“ zeptal se Fráňa, když vstoupili do místnosti. „Co tě tak rozrušilo?“

„Zelená světla,“ vydechla Tonička.

„Viděla s je?“ zeptal se Fráňa „Ano. Hned včera večer.“

„Tady, u dvora?“

„Ano. Byl pěkný večer, děti usnuly, vyšla jsem před dům. Chvilku jsem stála, vzpomínala na tebe, jak se ti v Brně daří. A v tom se mi rozjasnilo nad hlavou – jako když blesk projede, veliký meteor proletěl nade dvorem.“

„Meteor? Ano, pravda, i v Brně se o něm vyprávělo. Ale – co –?“

„Zelená světla? Právě v okamžiku, kdy proletěl meteor nade dvorem a bleskl se k východu, v tom okamžiku vedle jeho dráhy – ne zrovna vysoko – se ukázala zelená světla ve vzduchu. Tuhle asi –“ ukazovala Tonička z okna.

„A viděla jsi je určitě?“

„Zcela jasně. Byla ve dvou řadách, měla jsem dojem, že jsou tři a tři a jedno v předu. Znamenala jsem i jejich pohyb, s velkou rychlostí se hnala k Hostýnu.“

„Patrně se vraceli odněkud a meteor přeletěl blízko nad nimi. Zalekli se a světla jejich zazářila. Bylo už víckrát zjištěno, že v takových okamžicích se jejich světla objeví.“

„Také jsem si to tak vysvětlovala.“

„Ale to tě nemusilo tolik vzrušit. Víme přece, že mají své sídlo tady, u nás. A snad je to pro nás lepší, šetří zřejmě svého okolí. Proto buď klidná, miláčku!“ A Fráňa objal svoji milou ženu a přitiskl ji něžně k sobě.

„Ne, Fráňo, to mne nevzrušilo,“ odpovídala mu žena. „Klidně jsem šla domů, odstrojila jsem se a ulehla. Vzpomínala jsem na tebe, pak jsem se začala modlit, hlavně za děti. A usnula jsem při tom, brzy –“

„A co bylo dále?“ s napjetím se Fráňa tázal.

„Vzbudila jsem se, bylo několik minut po druhé hodině. Zdálo se mi trochu chladno, šla jsem zavřít okno. Měsíc nebylo z tohoto okna viděti, ale svítil. Stál na západě a všechno venku bylo tak divně zsinalé. Otřásla jsem se, jdouc od okna. Podívala jsem se na děti, Staňka spal klidně, i Jiříček, ten však se pohnul, obrátil na druhou stranu a chrupal dále. Měla jsem radost z jejich zdravého spánku, klidně jsem si lehla znovu. Usínala jsem již, když jako by mne něco probudilo. Otevřela jsem oči a podívala se na okno –“

Tonička se zachvěla, když došla sem ve svém vyprávění.

„A co se dál stalo?“ tázal se Fráňa, již sám vzrušen.

„V okně – se strany – se objevilo zelené světlo,“ vydechla Tonička.

„Nebyla to svatojánská muška? Lítají tu v noci –“

„Ne, nebyla. Světlo bylo bledší, zelenavé, ale mnohem větší. Asi jako lidské oko.“

„A hned se zase světlo ztratilo?“

„Až za malou chvíli. Chvíli stálo v okně, zřejmě se dívajíc dovnitř. Pak teprve zmizelo, zase ke kraji okna. Třásla jsem se hrůzou, neodvažovala jsem se pohnout.“

„Ale v ložnici přec bylo temno,“ namítal Fráňa. „Nemohlo sem viděti.“

„Vidí v noci, věř mi, možná lépe, nežli ve dne.“

„Možná,“ povoloval Fráňa. „Zdá se vůbec, že lítají více v noci. Také skoro všechna přepadení, která se jim přičítají, udála se v noci nebo navečer. Ale přece se divím,“ rozvažoval, „co by u nás vyhlíželi?“

„Nevím. Bojím se však, že vyhlíželi nás. A o děti mám strach. –“

„Zvláštní, věru, věc,“ rozmýšlel Fráňa.

„Pojďme odtud, prchněme! Pryč!“ rozplakala se Tonička znovu.

„Ale tady přece jsme až dosud byli bezpečnější než jinde!“ rozvážně upozorňoval Fráňa ženu.

„Až dosud, snad! Ale nyní? Bez příčiny nám nenahlížejí do oken. A co by jinak chtěli?“

„Bože, počkej – snad –,“ trhl sebou náhle Fráňa.

S údivem se na něho žena podívala.

„Víš, co by v tom mohlo být?“ řekl Fráňa.

„Nevím. Co myslíš?“

„Zrcadlo. Naše zrcadlo!“

„Zrcadlo!“ žasne žena. „Ale jak by o něm věděli?“ pozastavuje se.

„Zcela dobře,“ počal Fráňa vykládati. „Pamatuješ se, jak jsem před třemi dny přišel domů pozdě večer?“

„Ano,“ potvrdila žena. „Bylo den po oné velké bouřce.“

„Ano, tu to bylo,“ potvrzoval muž. „Šel jsem tedy od Bystřice, měsíc svítil na východě. Za mnou stál, můj dlouhý stín běžel přede mnou po cestě. Když se objevil náš dvůr zde za návrším, pozdvihl jsem hlavu. Užasl jsem, v našich oknech bylo ostré světlo. V prvním okamžiku jsem se lekl, že snad u nás hoří, vyděsily mne asi ohně, po té bouřce, které viděli jsme v okolí. Ale hned jsem viděl, že je světlo zelené, pochopil jsem, že zde máte otevřené okno a že měsíc padl právě na zrcadlo.“

„A daleko to mohlo být vidět?“ úzkostně se otázala mladá žena.

„Jistě velmi daleko,“ potvrdil Fráňa.

„Bože, ale pak si mohli povšimnouti zrcadla,“ zanaříkala Tonička.

„To mohli,“ připouštěl její muž.

„Ale pak si pro ně přijdou. A zabijí při tom někoho!“ počínala znovu pláč.

„Neplač, drahá! Proč by zabíjeli? Tehdy si je také vzali a nikomu neublížili. Nepočítej vždycky s nejhorším!“

„Ale tehdy ještě nepoznali lidské krve! Teď však –! Nešťastný Kalina, nebýti jeho – snad –“

„Stejně by bylo k tomu došlo,“ konejšil Fráňa ženu. „A věř mi, vždyť to vidíš, nezabíjejí zde u Hostýna. Mám opravdu dojem, že jsou přesvědčeni, že se o nich neví –“

„Snad, ale –“

„A víš, co?“ vzpomenul najednou Fráňa.

„Co pak?“

„Dáme zrcadlo přímo k oknu. Ať je vidí a potřebují-li je, jen ať si je vezmou!“

„To by snad šlo,“ zaradovala se žena.

„Jistě. Je-li zrcadlo pro nás nějakým nebezpečím, bude nebezpečím menším, jestliže jim zrcadlo sami nabídneme.“

„Výtečný nápad! Hochu, pojď! Hned!“

V okamžiku bylo umístěno zrcadlo u okna na zdi. Ježto vnější okna byla stále otevřena, bylo zcela lehko možno zrcadla se uchopiti zvenku.

„Tak, je připraveno,“ řekl Fráňa skoro s úsměvem. „Libo-li, ať berou! Snad i pochopí, že chtěli jsme jim takto usnadniti práci.“

„Snad, doufejme!“ vzdychla Tonička. „Ovšem, přece –“ pokrčila rameny. „Ale –,“ vzpomněla si náhle, „nač vlastně potřebují zrcadel? Co s nimi chtějí? Či je pravda, že odrážejí zrcadlem světlo slunce k Nově a že se tak dorozumívají?“

„Vykládá se tak,“ odpovídal Fráňa, předstíraje lhostejnost. „Ale to jsou samé dohady, nikdo nic určitého neví. A co by se dohodovali s Novou?“

„Vždyť by snad ani takový odražený paprsek sluneční nedoletěl až k Nově,“ mínila Tonička.

„Což to snad ano,“ připouštěl Fráňa, „paprsek světelný dorazí daleko.“

„A kdyby měli na Nově dobré dalekohledy?“ dodala Tonička –

„Ovšem, zachytili by paprsek. Ale to jsou samé „kdyby“ – kdož ví, zdali je něco na Nově a co?“

„Ale lidé vyprávějí –“

„Lidé vyprávějí vždycky mnoho. Vědí všechno. Ale největší učenci naší doby se neodvažují říci nic určitého o Nově, ani o zelených světlech. Je třeba v klidu vyčkati –“

„Ale v klidu!“ opakoval důrazně Fráňa. „Všechny strachy jsou zbytečné.“

„A o tom, co jsem ti vyprávěla, máme mlčeti?“ ptala se Tonička.

„Strýcovi Markovi jsi o tom řekla, jak jsi už naznačila.“

„Ano, hned ráno,“ přisvědčila žena.

„Promluvím s ním o tom, dorozumíme se spolu. Zatím se nikomu o ničem nezmiňuj! A pojď, podíváme se po dětech! Neviděl jsem jich skoro dva dny.“

Chopil ženu za ruku a vycházel s ní z místnosti. Hovořil klidně, ale klid byl jen na jeho tváři.

XXI.

„Strýčku Marku, dobrý den!“ vcházel Fráňa a zdravil strýce.

„Dobrý den! Buď vítán, Fráňo!“ šel mu Marek vstříc. „Pořídil jsi dobře v Brně?“ ptal se, tiskna ruku mladého muže.

„Dobře, myslím. Ale nevsadil jsem ještě nové součástky do stroje, jdu k vám, jak jsem přijel.“

„Postrašila tě Tonička, že!“ řekl Marek vážně.

„Ano,“ potvrzoval Fráňa. „Uvítala mne pláčem a přišla hned s prosbou, abychom šli odtud.“

„Bojí se,“ pokrčil Marek rameny.

„Ano, bojí se zelených světel. Ale nebojí se o sebe, o děti má strach.“

„Rozumím, rozumím," pokyvoval Marek rozvážně hlavou. „Ale vidí přece sama, že tady, v nejbližším okolí Hostýna, se nepřihodilo nic vážného. Zatím co právě jinde –"

„Pravda, to ví. Ale postrašila ji zase dnešní noc. Vyprávěla vám o tom."

„Ano, vyprávěla," pokyvoval Marek hlavou. „Tvrdila, že se vám v noci dívalo zelené světlo do ložnice."

„Mluvili jsme teď o tom, snažil jsem se ji uklidnit. Ale jsem sám rozrušen –"

„A čím si to vysvětluješ?" ptal se Marek. „Proč by vám zelené světlo nahlíželo do pokoje?"

„Jedna možnost výkladu by byla," odpovídal Fráňa. „Ale je to pouze domněnka. Já jsem se jí však chytil, abych ženu upokojil."

„Co tedy myslíš?" tázal se Marek.

„Nešlo-li zase o zrcadlo –"

„O zrcadlo?" Marek skoro vzkřikl.

„Ano," vysvětloval Fráňa, nechápaje rozčilení strýcova. „Všiml jsem si totiž před několika dny – šel jsem domů večer a Nova vycházela na východě, byla skoro v úplňku – a tu jsem viděl světlo v našem okně – lekl jsem se skoro –"

„Odráželo se světlo Novy od zrcadla!" zvolal Marek vzrušeně.

„Ano," potvrzoval Fráňa, „zdálo se, jako by v bytě hořelo."

„A kdy to bylo?" ptal se Marek.

„Před třemi dny, strýčku!"

„Tedy den po oné velké bouři."

„Ano, ano. Právě druhý den. Pamatuji se," vykládal Fráňa, „jak hučel potok, ženoucí se úžlabinou z Hostýna. A uvědomoval jsem si, že to jest od bouře z minulého dne."

„Oh, teď tomu rozumím,“ hovořil Marek chodě dlouhými kroky po místnosti.

„I tomu, co dnes v noci viděla Tonička?“

„I tomu. Fráňo!“ stanul Marek proti Fráňovi. „A něco ti povím, jistě pochopíš z toho, co a jak. Ale nech vše pro sebe, hlavně bych rád, aby moje žena nezvěděla, co jsem podnikl.

Záleží mi přirozeně mnoho na tom, co zelená světla počnou. Vím, že budou stálým nebezpečím pro dvůr, dokud budou na Hostýně. Mohlo by se stát, že bychom musili dvůr opustit. Chápeš, že by mi bylo toho líto, je dvůr přece trochu moje dílo, moje chlouba.“

„Zajisté, strýčku! Což bez vás –,“ souhlasil Fráňa.

„Těšila mne tedy zpráva, kterou jsem já také zaslechl, že zelená světla opustila Hostýn. Ale chtěl jsem míti jistotu. Uvažoval jsem, že řeknu tobě, abys vypravil se mnou –“

„Jako kdysi na Bedlinu?“

„Ano.“

„Že jste, strýčku, neřekl! Jak rád bych byl šel.“

„Máš, milý Fráňo, ženu, máš i děti, teď je jiná! Nezmínil jsem se ti, šel jsem sám.“

„Vy, strýčku!“ hrozil se Fráňa.

„Ano! Nic se nelekej!“ usmál se Marek. „Jsem přec tady!“

„Použil jsem tedy nedělního odpoledne minulého týdne. Pamatuješ se snad, jak byl parný den.“

„Pamatuji. A k večeru počínala hrozit bouřka.“

„Bylo patrno, že přijde. Husté černé mraky kupily se na západě, pomalu, však jistě stoupaly. Vypočetl jsem to, abych asi na počátku bouřky dorazil na vrchol Hostýna.“

„Až nahoru jste chtěl?“

„Kam to půjde, myslil jsem. Tak daleko, abych zjistil pravdu.“

„A viděl jste je?“ dychtivě se tázal Fráňa.

„Viděl.“

„Jsou tam dosud?“

„Jsou – Ale nebyl bych je asi ani spatřil, nebýt bouřky.“

„Proč pak?“ ptal se Fráňa udiveně. „Jak to vlastně bylo? Vyprávějte!“

„Takhle! Plížil jsem se v pološeru po svahu. Zvolna, více po čtyřech, přikrčuje se tu za kámen, tu za křoví, jež někde nově vyrůstá. Mraky byly stále blíž a níže. Hřmělo zhluboka, čím dál tím duniveji, občas ostře kmitl blesk.

Tak jsem se blížil vrcholu. V tom zasvištěl vichr, prach, kamínky, listí v jedné směsi se svistem se žene kolem mne. Blesk, úder, spustil lijavec. Setmělo se ještě více, blesk však stíhal blesk. A rána za ránou.

Nedbal jsem však, tohle byla chvíle pro mne. Zahalen do nepromokavého pláště lezu dál, přikrčen k táhlému hrbolu půdy, jenž stoupal rovně k vrcholu. Již byl jsem skoro na vrchu. Srdce hlučně tlouklo, zastavil jsem se, abych si oddychl.“

„A zelená světla?“ dychtivě se táže Fráňa.

„Nikde k spatření. Až najednou se ozve divné zasípání. Přitisknu se ještě těsněji k zemi, dívaje se soumrakem a lijákem na vrchol hory. A hle, najednou je vidím.“

„Vyletěli? Jako tehdy?“

„Kde pak! Nízko při zemi jsem viděl světla. Zelená. Ale prchala s vrcholu, dolů.“

„A jak vypadají tito netvoři?“ zeptal se Fráňa.

„Nevím,“ pokrčil Marek rameny. „Nic jsem neviděl, jen světla.“

„A měl jste je blízko?“

„A jak! Hochu! Najednou ti spatřím, jak si jedno namířilo směrem ke mně.“

„Hrůza!“

„Však šla po mně také!“ přiznával se Marek. „Blíž a blíž se sune, rychle, bez hlesu. Na tři kroky ode mne se zastavilo, zdálo se mi, jako by se svítící oko obracelo ode mne. Pak zmizelo.“

„Bylo to k vám obráceno zády –“

„Také jsem si myslil. Krev mi ovšem chladla, srdce sevřelo se děsem. V tom však – blesk! prásk! – hrozná rána – do vrcholu hory udeřilo.“

„Několikrát prý uhodilo v oné bouři do Hostýna,“ pravil Fráňa.

„Třikrát, co jsem já byl nahoře.“

„Třikrát!“

„Ano. Ale zvláštní, jen ti udeřilo poprvé – hned huš! – zelená světla zpátky na vrchol. Již chtěl jsem zpátky, ale – Nové zasípání – zase prchali! Na vše strany rozutíkávají se a zase nízko při zemi – sedm jich bylo – spočetl jsem je.“

„A jedno zase k vám?“ tázal se Fráňa bez dechu.

„Zase. Ale – hrůzo – ještě blíž ti došlo – na dva kroky přede mnou se obracelo, viděl jsem, jak vysoká tráva pod tím lehá, kameny to odhrnovalo – ale zrak nevidí nic, než zelené světlo nad tím –“

„Bože, strýčku! Jak v hrozném jste to byl nebezpečí!“ lekal se Fráňa.

„Nemysli si, že jsem nevzpomínal na Boha a při tom neproklínal svoji smělost – zvláště ve chvíli, kdy podruhé se netvor blížil. Ale byl jsem zakryt hodně travou a pak jsem měl dojem, že je zvíře, nebo co to je, náramně poděšeno, pochopil jsem potom, strachem před bleskem. Neboť, Fráňo, oni cítili, kdy udeří, a předem prchli!“

„Neuvěřitelné!“ křižoval se Fráňa.

„Bylo to však tak. Neboť poprvé utekli, po úderu hned se navraceli. Podruhé zas prchli, ale jen se zvíře přede mnou obrátilo, praskla rána, uhodilo znovu. Ale

zelenavá světla nyní sebou nepohnula. Napjatě se dívám, proč, nechápu.

Přec však vidím, tamhle vzadu na levo se hnulo světlo. Ale prchalo, níž lezlo. A jen odlezlo kus, úder! A tam uhodilo, nedaleko, co dřív světlo bylo, co jsem viděl prchat.“

„A hned potom všechna světla zpátky!“ vypravuje Marek. „Ale pamatuji se, jak vichřice divě zadula, sípáni jsem zase slyšel a pak něco jako cinkot skla. A nyní tomu teprv, Fráňo, rozumím.“

„Hrom jim rozbil zrcadlo, jež odnesli nám poprvé –“ pochopil Fráňa.

„A nyní hledají nové,“ doložil Marek. „A přijdou pro ně, počítej s tím, že co nejdříve.“

XXII.

Utrpení ubohého Mastáka den ze dne vzrůstalo. A blížilo se svému vyvrcholení. Po celou řadu dní štván, nevyspalý, s hlavou bolící a duší rozervanou potácel se po domku a po trati. Bylo mu vždy hůře, tělesně i duševně, počínal se kolem něho točit svět. A cosi divného se dělo v jeho nitru, cítil to, však nerozuměl tomu.

Měl službu ve čtvrtek. Sotva se udržel na nohou, ale plnil svoje povinnosti, co mu síly postačily. Chtěl být přesným, svědomitým, vždyť každou chvíli čekal, že dostane zprávu, jak bude s jeho posledním případem, zda urovná se jeho zanedbání zase v úřadě – v propuštění nevěřil – či zda přece poženou věc na soud. Potom bylo propuštění jisté – Ale co by bylo s ním? Ztratil by Marynu, to věděl. A přejal by ji ten – pohrozil do okna pokojíku.

Protivný chlap! Drzý!

A proč včera přendával ve svém okně, obráceném stranou, k západu, hrnky s květinami? Zbyly tam po Balkovi, který si jich hleděl. Kodela se po nich neohlédl. Masták zaléval je sám, když bylo okno Kodelovo otevřeno. Ne snad z obav, že by zahynuly – ale bál se, že si je vezme za záminku Maryna, aby mohla ke Kodelovi.

A Masták ji nepustí. A ne a ne! Jako poklad ji hlídá, jak princeznu drak. Je jist, že se Kodela po několik posledních dnů ani dotknouti jí nemohl. Ve čtvrtek se ovšem v noci Masták musil vzdálit k vlakům – jinam nešel – ale zavřel Marynu a klíč vzal s sebou. Jestliže zkoušela dostat se ven oknem, měla asi radost – byla přitažena z venku hřebíky, že jimi jistě nepohnula. Ani Kodela, třeba je silný jako býk! Masták si dal práci, když byl Kodela na trati a Maryna odběhla někam ke dvoru.

Byla také celý pátek jako čert, lítala jak divá, se vším třískala. A Kodela se mračil jako noc, chodil kolem něho, nemluvil. Masták se jen smál. A nepovolil, chodil za nimi a jednoho nebo druhého nepustil s očí. Jemu postačilo, viděl-li z nich jednoho!

Ale napjetí to bylo, cítil, jak mu v hlavě zvoní. Ale také mu tam něco tvrdošíjně sedělo a říkalo své staré: Ne a ne!

V pátek večer měl přebírat službu Kodela. Ale nepřebral jí a ohlásil Mastákovi, že je nachlazen a že nepůjde ven. Zase schválnost, ale ať! Masták držel službu dál, ač sotva už stál na nohou.

Ale Masták měl též podezření, že jde ještě o něco jiného nežli o schválnost. Zkusil to. Měl jít k vlaku o šestnácté hodině. Vypočetl si to tak, že běžel k vlaku právě v okamžiku jeho přejezdu. Viděli ho, ihned letěl zpátky.

„Co Maryna?“ myslil. „Dveře měla otevřeny.“

Vběhl do kuchyně, do světnice – prázdno.

Vyběhl ven, rychle oběhl domek, spěchá k ořeší, jež počíná hned za domkem.

Ještě viděl vlniti se větve – větrem? Běží kolem, do světnice – Maryna je tam. Vidí na ní, jak se snaží zadržeti rozbouřený dech.

„Kde jsi byla?“ zahřměl.

„Venku,“ řekla vzdorně.

„S kým pak?“

„Sama!“

„Kde je Kodela?“

„Pasu ho? Co?“ vyjela si prudce.

Vyběhl zas ven, otevřel dveře u Kodelova pokojíku.

Kodela byl doma. Ale okno do zahrádky bylo otevřeno – k ořeší jen skok –

„Co tu chceš?“ vykřikl Kodela zlostně.

Masták zavřel dveře bez odpovědi a odešel.

Přišlo odpoledne, přišel večer. Vlaky jezdily a Masták běhal k nim. Šel k vlaku o dvacáté hodině, vzal si čepici, strojil se k odchodu. Maryna již byla v posteli. Beze slova se obrátil ke dveřím. A Maryna se najednou obrátila k němu – závěr děje započal –

„Nezavírej mne tu zase!“ promluvila ostře.

„Proč?“ obrátil se.

„Proto!“ odsekla.

Neodpověděl a vyšel ze dveří. Nezamkl jich za sebou.

Ale prošel chodbou, otevřel si dveře, dělal, jako by byl vyšel, zase zavřel za sebou a bez hluku se postavil proti dveřím z kuchyně do chodby.

Chvilku bylo ticho. Se srdcem bušícím naslouchal a hleděl zachytiti každý šelest. Nic se neozývá –

Teď však –

Dveře vedle něho v kuchyni se otevřely –

Bez rozmyslu zaťal pěsti, udeřil –

Uslyšel náraz na dveře a těžký pád – vzlyk –

Divoce vyběhl z kuchyně, ven na pěšinku, na kterou se prostíralo slabé světlo zeleného měsíce. Měl čas, vlak duněl, v tunelu již hoří rudá světla, rostou, blíží se – teď s hřměním přeletěla – rudnou v dáli – chabnou –

Ještě udýchán se vrací. Pomalu jde pěšinkou, v duši hluboký stesk nad životem, nade vším. Nezabil jí? Cítil, že zasáhl její hruď, – ale pádem na zem –

Otevřel dveře, vstoupil do síňky, zas zavřel.

„Ach!“ vzkřikl zděšeně –

Prudký úder do prsou ho srazil na dveře –

Chce se zachytiti – ráz! – ráz! – divě rány zasahují hlavu –

„Kode –“, vzkřikl – ale nový úder přirazil mu hlavu ke dveřím, i tma mu mizí – v bezvědomí se svezl po dveřích –

Probudil se ráno.

Vzbudila ho bolest. Sáhne na hlavu a cítí krev, dál sahá, všude hlava otlučená, naběhlá. Dobelhal se do kuchyně, klesl na židli. V umývadle voda, od včerejška teplá, ale voda. Omyl se, maličko osvěžil.

Těžce kráčí do pokoje, Maryna spí. Vskutku spí. Převalil se na své lůžko, usnul nebo omdlel?

Zase se probudil. Vstal, potácel se jako opilý. Byl již dávno bílý den. Podíval se na hodiny, bylo dost času jít k vlaku, který přesně v deset hodin projížděl u domku. Ohlédl se po Maryně, byla venku. Ale byla v zahrádce, a něco dělala. Podíval se na ni, viděl smích na její tváři, spíš to však byl úšklebek. Nyní zdvihla hlavu, zaletěla zrakem k oknu Kodelovu, potom k oknům jejich světnice – vše bylo v těch dvou pohledech, tak různých!

Hlava se mu zatočila, zoufalost ho přemohla.

„Bože!“ zalkal. „To je život? Takhle být zbit – za pomoci ženy – návodu!“

„A co může býti dále? Co mne čeká?“ zaúpěl.

Mdlo mu bylo, musil ven.

Vyšel před domek, zahlédl Marynu. Nyní viděl, že si kartáčuje lehký letní kabátek, který jí tak slušel. Brávala jej vždy, když šla do města. Masták pozoroval, že Maryna dělá, jako by ho neviděla, ale že stranou po něm pohlédla výsměšně, opovržlivě –

„Pro posměch jsem – zbit jako kluk –“

Nemohl se ženě podívati do tváře, musel jíti dál.

Musel – Aby zaslechl z tunelu hlučení – však nebyl to vlak – Spěchá dolů – Právě přejíždí služební vůz – A na něm Balka.

Zarazil vůz. Masták stáhl si čepici do čela.

„Pro Boha, Mastáku, co to tady děláte?“ volá soucitně.

„Co se stalo?“ ptá se Masták zděšen.

„U žádného vlaku od jedenácté hodiny jste nikdo nebyl, je všechno hlášeno. Víš, jdou už po vás – Kdo měl službu?“

„Já,“ vydechl Masták zoufale.

„Na stanici to hned řekli! Také to už připojili k tomu kamenu, jde to k soudu –“

„K soudu?“ vzlykl Masták.

„Bohužel,“ povzdychl Balka. „Říkám ti to, abys aspoň teď dal pozor –“

Odjížděl. A Masták stál, dívaje se za mizejícím světlem.

Obrátil se, přejel rukou čelo. Vyšel na světlo. Maryna dosud se zabývala kabátkem.

Masták vkročil do domu a vešel do světnice.

Vyňal ze stolu papír, inkoust, sedl, psal.

Když dopsal, dal list do obálky, uzavřel ji, nadepsal.

Maryna vešla do světnice.

„Půjdeš do města?“ zeptal se.

„Půjdu,“ řekla a již zase pokoušela se o vzdor.

„Dej mi tohle na poštu!“ podal jí dopis.

„Co je to?“ řekla, pohlédnuvši na obálku. Přečetla nápis, zalekla se. Zdvihla bojácné oči k mužovi.

„Oznámení,“ řekl lhostejně.

Otřásla se. Něco jí trhlo, jako by mu chtěla dopis vrátit. Rozmyslila se však. Zastrčila dopis do kabátku, beze slova odešla.

Pohleděl za ní oknem, dlouze na ni hleděl.

Zašla. Podíval se na hodiny. Byl čas jíti k vlaku o desáté hodině.

Sešel dolů, počkal, až vlak přejel.

Za deset minut měl jeti vlak druhý, s obrácené strany.

Rozpakoval se: Má tu na něho počkat?

Mávl rukou. Obrátil se, vystupoval vzhůru po schodech.

Nevešel do domku, stoupl vedle zahrádky. Díval se za Marynou.

Viděl, jak Marynu už na cestě dohonil listonoš se svým lehkým vozíkem a pozval ji k přisednutí. Vstoupila, jeli.

Masták vzdychl. Obrátil se k domku. Viděl Kodelu, jak vyšel ze zahrádky. Slyšel, jak se Kodela hlasitě zasmál a zahnul nahoru k ořeší. Tudy vedla pěšinka, jíž chodívali ke dvoru.

Masták vešel do domku.

Za několik minut na to duněl podzemím vlak.

Masták nestál na svém stanovišti.

K polednímu vběhla uděšená Eliska k Toničce volajíc:

„Toničko! Hrůza! Tvoje předpověď!“

„Co se stalo?“

„Mastáka našla vyšetřující komise, která přijela na něho, oběšeného v domku!“

Mastáka našla vyšetřující komise oběšeného v domku. (str. 136)

„Oběsil se? Chudák!“

„Byl však celý potlučený – zatkli Kodelu – zabil prý ho –“

„Pro Mastákovou jeli do města –“

XXIII.

„Jsi šťastna, má drahá ženo?“ tázal se Rall, stanuv vedle paní Inky. Dívali se s terasy své hvězdárničky na zahradu, strojící se k večernímu usínání. Západ zvolna hledí, slabá jeho záře sunula se po obzoru. První hvězdy protíraly očka na východě, zatím co se Nova zase chýlila po nebi k obzoru. Její velký srp byl bělejší než Nova v úplňku a vznešeně se nesl oblohou.

Sad po překrásném letním dnu si odpočíval. Sytě zelenavé korunky mladých stromku tiše stály, zvolna temněly. Jen ozdobná osyka občas se slabě ozvala, někde pohnula se větev s usínajícím drobným ptáčkem. Květy vonně oddychovaly a na některých lístcích se pomalu usazoval šedavý nádech rosný.

„Jsi opravdu šťastna?“ přitiskl k sobě Rall půvabné paže mladé svojí ženy.

„Jsem, drahý Ralle!“ zašeptala paní Inka. „Jsem šťastna tak, že nedovedla bych si představiti štěstí většího,“ odpověděla vřele, jemně opírajíc hlavu o rameno mužovo.

„A ty?“ tázala se něžně.

„Má drahá, nevěřím ani někdy, že je tohle život na zemi,“ pravil mladý muž. „Nevím, co by mohlo být jiného v nebi, Inuško, má sladká!“

„Jen ty, ty abys byla šťastna, bych si vroucně přál,“ dodal ještě.

Porozuměla mu.

„Ralku milý, co bych mohla chtíti víc?“ zeptala se.

„Bojím se, že máš teď mnoho starostí,“ vyslovil se konečně.

„S dětmi?“ zasmála se tiše, vřele.

„Ano,“ přiznal se.

„Bloudku milý!“ přitiskla se k němu úže. „Přála bych si, abys mohl býti chvíli na mém místě. Abys viděl, jaké je to opravdové štěstí, míti děti.“

„A přec máš mnoho práce s nimi!“

„A víš, že je tato práce nevýslovně milou, sladkou?“

„Vím, věřím. Ale přece – čtyři už!“

Zasmála se tiše. „Vždyť to není tolik!“

„Ah, je, vím,“ něžně jí odporoval.

„A nevšiml sis něčeho?“ zeptala se ho vážně.

„Čeho, ženo milá? Nevím –“

„Nemůžeš snad ani – A mne také na to upozornily jiné, starší –“

„Opravdu nevím –“

„Příroda je moudrá, Ralle!“ vykládala paní Inka vážně. „Ví, co dělá, a když něco dělá, nedělá to nadarmo. Zařídí si všechno, aby její úmysl se provedl. Stará se, co počne, aby mohlo býti dokončeno, aby bylo možné. Rozumíš?“

„Snad, trochu.“

„Vyložím to jasněji. Ženy, které měly děti před přechodem Manoniny hvězdy, tvrdí, že teď, když přivedou dítě na svět, cítí zvláštní pevnost, sílu, které dříve neměly. Říkají, že jest jim hračkou, vychovávati dvě děti najednou, a třeba tři –“

„Zvláštní!“ pravil k tomu Rall.

„Snad. A vedle toho říkají, že vychovávati teď dítě, je mnohem snazší, nežli bylo dříve. Že jsou děti jiné.“

„Pravda, toho jsem si všiml, naše děti sotva zapláčí. Batolí se to a hraje si to, spustí snad, když cítí hlad, nají se, je dobře. Večer lehnou, spí do rána.“

„Vidíš! A podívej se na nejmenší! Spí! Chce jíst. Nají se. Spí. A velké – sotva jsi si všiml – mami sem – mami tam – jde si hrát – sedí třeba sám – menší si pobroukává – věř, je radost mít děti! Je to zázrak snad –“

„Mnoho dělá, že žijeme volně, ve zdravém a silném vzduchu, kam pak dříve, když se město dusilo pod krytem, dusným, vlhkým –“

„Působí to, ale všechno ne,“ pohnula paní Inka milou plavou hlavinkou. „Je v tom víc –“

„Snad –,“ přiznal Rall. „Ale přece jsem tě litoval, že zase –“

„Bloudku milý,“ přitiskla se k němu. „Což jsi neviděl, jak jsem se těšila a jak jsem byla šťastna?“

„A jak jsem?“ řekla, a když se k ní schýlil, obrátila k němu líc a jejich rty se k sobě přichýlily v slastném polibku.

„Pamatuješ se,“ zašeptala po chvíli, „jak jsem se tě jednou ptala, zdali znají také lásku v dalekých nebeských končinách?“

„Pamatuji se,“ děl něžně. „A vzpomeneš-li, co jsem tehdy odpověděl na tvou otázku?“

„Ano,“ řekla snivě, „že je láska všude, kde je život.“

„Ano, je to tak,“ potvrdil Rall.

„A tamhle,“ ukázala, „na té divné hvězdě –“

„Jsou tvorové jako my, má ženo milá, žijí, milují, rodí se, umírají –“

„Škoda,“ vzdychla, „že nelze říci, kde je láska, že je vždy jen štěstí!“

„Láska je štěstí, má drahá! Vyplňuje-li náš celý život, musíme být šťastni sami, ale rozumím ti, pak i štěstí rozséváme. Ale u koho je láska všechno? A že by byla vším i tamhle –“

Pohleděli oba na Novu, dívali se v lesklý její srp, jenž klesal níž a níž a zvolna se stáčel po slunci.

Náhle sebou trhla paní Inka.

„Hle, Ralku!“ řekla. „Podívej se na temnou část Novy! Nevidíš nic?“

„Nevidím. Ne, Inuško!“

„Mám přece lepší oči než ty, milý muži!“ usmála se paní Inka. „Tady vlevo pohleď, dole! Nevidíš tam něco jako světelný bod?“

„Dole vlevo, blízko vedle okraje!“ upozorňovala paní Inka znovu.

Ale Rall se marně namáhal.

„Ano – vidím! Teď už vidím!“ zvolal Rall.

„Ale co to je?“ dodával. „Je to na Nově?“

„Kde by to bylo? To není v prostoru,“ tvrdila paní Inka.

„Opravdu, není! Je to na Nově!“ divil se Rall.

„Podívejme se!“ vzchopila se žena Rallova. „Tohle přece –!“

Obrátili se a vešli do kupole hvězdárny. Rall nařídil teleskop, otevřev úsek v krytu kupole proti Nově. A již seděl u okuláru a pomocí hledače si nařídil rouru teleskopu. Pohlédl pak na Novu.

„Inuško!“ zvolal.

„Co je to?“

„Počkej! Jen co zaostřím! Teď vidím dobře.“

„Vskutku!“ žasl. „Neuvěřitelno!“ zvolal.

„Co tam je?“ táže se paní Inka nedočkavě.

Spustil hodinový stroj, pohleděl ještě jednou do dalekohledu a vstal. „Posaď se!“ pobízel ženu. „Jsem žádostiv, co řekneš ty.“

Paní Inka už seděla a dívala se.

„Sopka!“ vzkřikla najednou. „Ralle, sopka!“

„Také se mi zdálo,“ řekl Rall.

„Zcela určitě, Ralle!“ tvrdila paní Inka. „Vidím žhoucí chomáč, zřejmě oblak dýmu, promíšený plameny – cos stranou, jako pod tím ještě zářivějšího –“

„Patrně stékající láva,“ vysvětloval Rall.

„Ano, jistě,“ vzrušeně mluvila Inka, „hora se blíží k okraji, vidíme na ni trochu se strany –“

„A podívej se dobře okolo,“ poradil Rall ženě, „přestaň se dívat přímo na vrchol hory!“

„Ano – něco světlého se zdá, tak slabě, že je vidět. Asi osvětlená krajina, že Ralle!“ obrátila se k muži.

„Nemůže to být nic jiného,“ soudil.

„Škoda, že pan ředitel je nachlazen!“ zalitovala paní Alnorová. „To by musil vidět!“

„Dnes je vyloučeno!“ odmítal Rall.

„Vím," řekla, „lékař přece nedovolil mu vyjít ani z postele! Ale bude litovat!"

„Uvidí fotografii!" řekl Rall. „Komoru!"

V mžiku byl přístroj fotografický připojen na dalekohled, nařízen, netrvalo dlouho, obraz pořízen.

„Hned obraz vyvolám, nech laskavě komoru, až povedl-li se snímek!" žádal Rall, odcházeje s deskou vedle do temné místnosti. V malé chvíli byl tu zase.

„Znamenité!" řekl radostně. „Už je deska v lázni. Podíváme se zatím ještě."

Sňali nyní komoru a nasadivše okulár pro přímé pozorování, znovu prohlíželi obraz Novy a podivný zjev na jejím povrchu. Najednou však sebou trhli – v tichu noci zazněl zvonek telefonu.

„Pan ředitel!" zvolal Rall. „Čeho si přeje?"

Chopil se naslouchátek. „Cože?" zvolal. „Ze Severní Hory telefonují?"

„Dobře!" řekl. „Odpovězte jim, že právě se svou asistentkou jsem provedl snímek záhadného zjevu. Ale řekněte jim, že jsme přesvědčeni, že na Nově započala svojí činnost sopka –" Malý okamžik přerušení, v němž patrně dával Molker průchod svému podivení, ale také roztrpčení, že je poután na lůžko v tak významné chvíli. Ale již Rall dokončoval:

„Ano, zcela určitě. Hned zhotovím vám obraz a přinesu vám jej – Ne, vyloučeno, pane řediteli! S postel se nesmíte hnout!"

Paní Inka porozuměla, oč jde. Přiběhla k telefon „Paní Inuško, přec mějte slitování!" prosil starý hvězdář. „Co jsem živ jsem neviděl sopky ani na zemi, představte si – sopka na nebeském tělese! To musím přece vidět. A je na okraji, Rall říká, že zmizí –"

„Pane řediteli!" řekla paní Alnorová přísně, „kdyby deset sopek hořelo na Nově, s osmatřiceti stupni horečky mi nepůjdete z postele! Váš život má větší

cenu, nežli jedno podíváni na žlutavou skvrnu na měsíci.“

„Paní Alnorová, smilujte se!“

„Vyloučeno! Pošlu vám hned Ralla s obrázkem. A přijdu za ním, vyložiti vám to ústně. Na shledanou!“

„Nelze jinak,“ hovořila k Rallovi, jenž už osušoval desku a připravoval se vyrobiti kopii. „To by ho mohlo stát život. Je přece starý člověk!“

„Souhlasím úplně! Nepustíme ho,“ řekl Rall. „Hned půjdu k němu s obrázkem.“

V malé chvíli byl obraz hotov, osušen.

„Podívej se! Velmi krásný obraz,“ radoval se.

„Nádherný!“ chválila paní Inka. „Hle, jak je pěkně všechno znát! Zde je sloup dýmu, ovšem shora, ta jasná tečka je láva –“

„Nemůže být pochyby, mají tam sopku,“ řekl Rall.

„Sopku! Ralle!“ položila paní Inka ruku na rameno mužovo. „Ale pak tam mají také vnitřní teplo!“

„Tvoje myšlenka!“ vzkřikl mladý Alnor. „Opravdu!“ žasl. „Snad přece máš pravdu!“

„Zdá se,“ usmála se Inka blaženě.

„Co tomu řekne pan ředitel?“ tázal se Rall.

„Nepřipomínej mu toho zatím!“ žádala Inka. „Bude ho dost mrzet, že nemůže k teleskopu.“

„Jak si přeješ,“ souhlasil Rall.

„Je mrzuté, že to je právě na okraji,“ dodal. „Než bude moci ven, bude již hora na druhé straně Novy.“

„Patrně,“ dí Inka, „hledíc ještě do dalekohledu. „Už zítra bude blízko okraje, pak bude vidět jen –“

Zamlčela se – „Ralle!“ vzkřikla náhle. „Ralle!“

Vyskočila od dalekohledu.

„Teď vím –!“ zajásala. „Už to vím –!“

„Co pak? Co pak?“ žasne Rall.

Ale paní Inka náhle ochladla.

„Nic!“ řekla. „Pozítří vám to povím! Až –“

XXIV.

Lidový soud v Brně zabývá se Kodelovým případem. Byli vyslechnuti svědci, mezi nimi také Eliska, znova vyslechnuti žalovaní, Kodela, jenž obviněn je z přímé vraždy, Mastákova žena, vlastně vdova, Maryna, viněná ze spoluviny.

Obhájce dr. Skála poznovu se nachyluje k Maryně:

„Můžete-li, aspoň nyní se přihlaste a povězte pravdu o mužově dopise. Vy víte, kam jste jej dala!“

„Nevím,“ odpovídá Maryna.

„To říkáte celé přelíčení, ale nikdo tomu nevěří. Já také ne! Není ani možno, aby někdo přijal dopis od muže, jenž půlhodiny na to skonči život, a aby se neupamatoval, kam dal dopis, když by v něm mohly být velmi důležité zprávy.“

„Řekla jsem jednou, že nevím, tak nevím,“ krčila Maryna tvrdě rameny. „Snad jsem jej dala na poštu –“

„Pak by byl došel na Provozní úřad!“ řekl advokát nevrle.

Maryna zas pokrčila rameny, mlčela.

„Hleďte, v dopise psal jistě váš muž, že si sám vezme život,“ naléhal dr. Skála.

„To jistě nepsal,“ řekla Maryna rozhodně. „Udává Kodelu a mne jistě očerňoval s ním, uškodilo by jen –“

„Možná také, že by velmi prospělo!“ namítl advokát.

„Říkáte přece, že nemůže být Kodela odsouzen,“ obrátila se Maryna.

„Nemůže,“ tlumeně řekl advokát. „Dokud se nepřizná, nemůže se mu nic stát. Odsedí jen ublížení na těle –“

„A mnoho-li to bude, říkáte, že záleží hodně na panu státním žalobci?“

„Ano, velmi mnoho. Jak bude mluvit na konec a jaké podá návrhy pan doktor Jurko Nobl,“ potvrdil advokát.

A dodal ještě:

„Tedy – naposled – paní Mastáková – chcete říci, kde Mastákův dopis je?“

„Ne – nevím ostatně, kde teď je!“

Obhájce se odvrátil od Maryny, sedl na své místo. Nemohl víc dělat, namluvil se do Maryny dost. Ostatně byla věc tak zapletená, že o život Kodelův se báti nemusil. A neodsoudí-li soud z vraždy Kodelu, nemůže odsouditi Marynu ze spoluviny.

Musil však dávati pozor, začínal mluviti státní zástupce. A obhájce věděl, že Kodelův proces je první vystoupení mladého státního zástupce, čekal, že se bude chtíti mladý doktor uplatniti. Zadíval se na něho bystrým zrakem.

Mladý, hezký muž, tváře trochu hubené, lící vysedlých, s očima, z nichž neklidně hledí panovačnost, bezohlednost. Na úzkých rtech pohrává si výsměšek, jenž je tam doma. Odlétá, když oči doktora Nobla zavadí o Maryninu tvář.

A Maryna velikýma, trochu vpadlýma, však stejně krásnýma očima se vpíjí do tváře nedávného milence, jenž nyní dostal do svých rukou osud této ženy. Osud mu chtěl, že před nedávnem byl přeložen z Holešova sem a že dostal zrovna tento případ. Mrzí ho to, vidí rozevřené oči Maryniny, čte v nich dobře, beze slova prosí, připomínají a doufají – Státní zástupce doktor Nobl začíná mluviti. Maryna, hltá jeho slova, hlava jí jde kolem. Jako by zde nebylo Kodely, jako by šlo pouze o ni, o ně dva – upíná své oči na něho – na svého Jurka – a jen jako zdáli slyší úryvky jeho slov:

„– spravedlnost je cílem lidstva – třeba konat spravedlnost –“

„Od začátku se musí sledovat tento případ – a od té ženy zde se musí začít – Uvědomiti si její mládí – dítě

jediné – pečlivá matka – ale dcerka divné sklony v krvi – požitek a zábavy – milostné pletky –“

Maryně se točí hlava. Je to sen? To mluví on? Jurko? Vždyť on ji – nedotknutou –

„– z ruky do ruky – a od milence k milenci – Osud spravedlivý – přivedl ji v cestu muže, který měl být trestem – Kodela – mladý, silný, povaha vždy násilná – ten ji strhl – Ale přišel trest – na oba – připravila jej zas tato žena – pro ni došlo k výtržnosti, v které žalovaný uplatnil svou hrubou sílu – tři léta žaláře výsledek –“

„Odešel – hledána náhrada – a velmi rychle!“

„Jurko!“ zasténalo v srdci Maryninĕ. „Ty?“

„– Masták – dobrý člověk, spolehlivý – ale peklo připravila mu ta žena –“

„Bože! Je to možné?“ svíjí se zrovna Maryna.

„– opilce z něho udělala – nedbalce – To všechno málo – náhodou, či něčím přičiněním – do domku, v němž bydlí Masták, přijde jako druhý zaměstnanec – propuštěný vězeň – bývalý milenec ženy – Kodela.“

„A v peklo horoucí se mění pro tichého Mastáka jeho domov – poměr jeho ženy s Kodelou je veřejným tajemstvím – muka ubohého muže – Ale všechno nestačí – konečně i život padá –“

„– záhada hrozného rána, a vlastně již noci před ním – Slyšeli jste přiznání – Masták srazil zpátky ženu, jdoucí k milenci – za to do krvava zbil ho její milenec – Viděli, že nechce dále mlčet – musili ho odstranit – Proč odchází Mastáková z domu? Uprazdňuje pole milenci – k zabití muže! – Nic není třeba dokazovat – čas – a okolnosti – Kodela se přiznává, že poznovu zbil surově a do krvava nešťastného Mastáka, když žena Mastákova odešla. Prý před ním plivl – A pak se prý Masták oběsil – Prý ze strachu před ztrátou místa pro svou nedbalost –“

„Kdo může věřit této báchorce? – Svobodný muž našel svou bývalou milou vdanou, v rukách slabého může – sáhl po ní, muž se bránil – překážel – jednou z rána, po bouřlivé noci, žena z domu odejde, muž zbude se surovým milencem – za chvíli se najde v domku oběšený muž se stopami strašlivého zápasu –“

„Je z vás někdo tak důvěřivý, aby nechápal, že rány Mastákovy povstaly, když bránil život proti Kodelovi? Kodela že je Mastákovým vrahem, že Mastáka ubil, třeba napolo a oběsil, by opatřil si beztrestnost?“

„To je skutečnost a je na vás, zvítězí-li zřejmá pravda, nebo uplatní-li se víc u vás hloupoučce líčená omluva –“

„Je třeba spravedlnosti –“

Maryna vstala, oči její zahořely – pěst se zdvihla –

Ale obhájce ji strhl, sklesla na sedadlo, divoký pláč otřásl jí, slzy zaplavily oči – Neslyšela návrhu trestu –

Státní návladní usedl. Jeho oči nejistě přeběhly dvoranou, letmo se zastavily nad Marynou – Rozpačitě sundal s očí skřipec, dal se do čistění skel – Nepokojně se podíval, jak vstává obhájce. A obhájce dr. Skála hovořil, Maryna, zalitá trpkostí a tisknoucí svou hlavu v hořkém pláči do dlaní, zase slyšela jen úryvky:

„– ano, jde jen o spravedlnost, nic více a nic méně, ale není spravedlnost ve snaze, přivoditi odsouzení žalovaných, ať jsou vinni nebo ne – a zde je jasno, vinni jsou, ale ne tím, co jim přikládá pan státní zástupce –“

„– o spolužalované není třeba zmiňovati se mnoho – vytýkal leccos pan státní zástupce, co přímo nesouvisí se žalobou – ale k něčemu je nemožno se nezmíniti, že k vytýkaným proviněním vedle žalované bylo ještě třeba někoho – a přece tu stojí před soudem jen žalovaná – pan státní zástupce si měl uvědomiti, že žalovat měl ještě také jiného –“

„Ale vdova po nešťastném Mastákovi je žalována ze spoluviny na vraždě. Nebude-li odsouzen Kodela, není vinna také Mastáková. Stačí tedy zabývat se pouze Kodelou.“

„Pan státní zástupce si udělal věc lehkou. Vylíčil věc, jak mohla být, a řekl: Tak byla! – Ale neprovedl důkazu, že skutečně tak byla. Neprovedl ho, protože ho provést nemohl. – Snad řekne: Jak? Nikdo při tom nebyl, kromě Kodely a Mastáka a Masták je mrtev – Právě, nikdo z nás neví, jak to bylo, jen Kodela a tomu se nevěří, protože je žalován. Ale kdo má opravdu cit pro spravedlnost, řekne: Nevím. Pan státní zástupce říká: Vím.“

„Ale i kdyby věděl, opakuji, musí dokázat. Ale dokázati nemůže. Tedy – Kodela nemůže, nesmí býti odsouzen. To pan státní zástupce ví také – podle své povinnosti však, snad, jinak jednat nemůže. Jeho povinností je prosadit odsouzení – vaše povinnost je jiná, konat spravedlnost. Tím je všechno řečeno – soud je vlastně rozhodnut.“

„Bylo-li třeba však nějakého důkazu, že nemůžete odsouditi Kodelu – a ovšem také Mastákovu vdovu – podal vám jej sám pan státní zástupce. Ne tím, co pověděl, nýbrž tím, co nepověděl.“

„Oba žalovaní jsou vskutku vinni. Ale ne tím, co jim klade nyní obžaloba za vinu. Jsou i jiní vinni – I Masták byl vinen. Mnoho okolností způsobilo, že byl ubohý Masták uštván, ze života přímo vyhnán. Nespokojenost v rodině, Mastákovy toulky, pití, z toho nepořádnost ve službě a její těžké následky.“

„Bylo tady čteno, že už Masták několikrát dostal důtku. Ale provinil se zase, měl být propuštěn a dokonce hnán před soud. Rozrušen po dlouhou řadu dní, nevyspalý, poznovu hnán do služby, když Kodela ji odepřel konati. Hrozná noc, kdy ženu musil ranou

odháněti od milence, ale za to byl hned zbit krutě milencem.“

„Ležel omdlelý na chodbě jako pes, zanedbal tak zase svoji povinnost. Chorý, potlučený, vstal, uvědomil si to. Připomene mu to jeho soudruh, Balka, slyšeli jste, oznámil mu, že nehoda se spadlým kamenem v tunelu jde před soud. Dobře to myslil, napomínal, aby Masták konečně měl rozum. Z opatrnosti nemluvil o vyšetřující komisi – proč? Zde máte klíč k věci – Balka bál se, řekl vám to, že si Masták něco udělá.“

„Rozrušen šel do svého domku Masták. Spatřil svůdce svojí ženy, odplivl si před ním. Opravdu Kodelovi věřím, že to Masták udělal. Ale vzplanul zase také Kodela – je přece muž – nedivte se! Masták prchl do domku a za ním Kodela. Došlo k boji, zuřivému – rány přece se i u Kodely našly, těžké – Ale Masták podlehl. Znovu podlehl.“

„Vítěz chlubně odešel. Zničený a utlučený trpkým osudem, co měl Masták dělat? Takhle žíti dál? Kodela mluví pravdu, že viděl ještě Mastáka v okně. Masták podíval z okna naposledy – pak vzal provaz –“

„Tak to bylo. Věřte mi! Je to zcela přirozené.“

„Ale nevěříte-li přec plně – prosím, ruku na srdce! A řekněte – zda máte důkaz, že to bylo jinak!“

„Nemáte ho. Z vraždy ani ze zabití nemůžete odsouditi Kodelu. Odsuďte ho z ublížení na těle, i těžkého – pro viny, jež byly nad to, škoda, trestu nemáme –“

„Mastáková? Právě – vinna nejvíce – ale tady musí soudit někdo jiný, než-li lidský soud –“

Mohutný byl dojem obhájcovy řeči právě její přímostí a pravdivou bezohledností. Strhl soudce z lidu právě tím, že sám odsoudil svoje svěřence, vyrval jim je z rukou, odkázav je před soud jiný, vyšší –

Roznícen vstal státní zástupce. Rozčilená slova vylétala z jeho úst, mocně bušil do obžalovaných, oba zahrnoval potupami.

Maryna, již ohromená řečí obhájcovou, třeštíc oči hledí vyjeveně na doktora Nobla. A když skončil udeřením pěsti do stolu s hrozným zvoláním:

„Smrt! Jen smrt může býti pokáním! Tady spravedlnost se jmenuje smrt!“

„Tobě smrt, ty lotře! Nízký bídáku!“

– vykřikla Maryna divoce a zdvihla obě pěsti nad hlavu.

Chytili ji, pokoušeli se ji umlčeti. Ale rozzuřila se tím více:

„Lidé!“ vzkřikla. „Tenhle člověk na mne volá spravedlnost! Tenhle člověk vytýkal mi, že jsem padla, že jsem prý šla z ruky do ruky! Ale tenhle člověk byl mým prvním milým, Jurko Nobl byl otcem mého dítěte, ale odhodil mne, když to přišlo, jako věc mne dával Kodelovi, Mastákovi – A teď –!“

Odvedli ji, vlastně spíše odvlekli za srdcelomných jejích nářků, kleteb, soud jí stanovil hned pořádkový trest za její urážky. Ale státní zástupce byl tolik rozčilen, že nezmohl se ani na návrh. Bled seděl na svém místě, vystaven jsa zdrcujícím soudům přítomných, kteří živě rokovali o nenadálé příhodě. A bylo souhlasné mínění, že státní zástupce dr. Nobl ukončil svou dráhu úřední hned na počátku jejím.

Teprve po delší chvíli vrátila se Maryna do soudní síně, skleslá, bledá jako smrt. Těžce usedla hned na své místo. Ale zatím soudci z lidu vynesli svůj posudek. Předseda soudu zjasnil tvář, ale hned ji zase zasmušil: „Vyhrál,“ řekl. „Nebylo lze jinak, není důkazu. Otázka je, bude-li mu to co platno –“

Za vzrušení celé přeplněné dvorany čten rozsudek:

„Zproštěn obžaloby z vraždy i ze zabití. Pro těžké ublížení na těle šest měsíců žaláře.“

„Zproštěna ze spoluviny na vraždě a propuštěna z vazby.“

Mohutný oddech davu –

Kodela se obrací k soudu –

A náhle podklesnou mu kolena – Ruce vztáhl nad hlavu – ale klesly s tělem na zemi – Ležel bez hnutí.

Za šíleného úprku obecenstva a za hlasitého nářku Maryny, již musili držet, aby se nevrhla na mrtvé tělo, obrátil se předseda soudu k přísedícímu:

„Tedy nyní to půjde takhle –“

XXV.

„Nebylo to možno, pane řediteli!“ rozhodně se bránila paní Inka. „Byl jste nemocen, měl jste silnou horečku –“

„Osmatřicet stupňů!“ řekl Molker pohrdlivě. „Tomu říkáte horečka?“

„U vás přece ano, pane řediteli! Jste přece už starší –“

„– pán, snad ne, paní Alnorová?“ rozhorlil se stařec žertovně. „Nejsem vůbec starý, pamatujte si to! A nebudu –“

„Pane řediteli, kdyby vám bylo pětadvacet, nepustila bych vás stejně! Byl jste nachlazen a nachlazení je snad nemoc!“

„Měl jsem, paní Alnorová, rýmu. Nemohu za to, že celá medicína je pro kočku. Ano, pravím, pro kočku!“ zdůraznil, vida, že mu chce paní Alnorová odporovati.

„Lékařství se skvěle osvědčilo,“ hovořila paní Inka, „vyplenilo celou řadu nebezpečných nemocí –“

„Ať si!“ mluvil Molker svéhlavě. „Já vím, co doktoři dovedou! Přesadí vám pravou nohu za levou a levou za pravou, zašijou vám srdce, máte-li v něm díru, ucho vám přišijou na nos – ale na rýmu jsou krátcí.“

„A budou krátcí věčně věkův," se smíchem soudil Rall.

„To si myslím!" horlil Molker dále. „Víte, jak dlouho bude mít lidstvo rýmu?" otázal se a hned odpovídal sám: „Pokud bude míti –"

„– nos – vím," smála se i paní Inka.

„Tedy! A k vůli takové pitomosti, jsem já měl zanedbati takovou příležitost, jako je výbuch sopky na nebeském tělese?"

– měl, slyšela paní Inka – měl zanedbati –!

Nehnula ni brvou ve svém hezkém obočí, však zbystřila pozornost. Nyní ji zajímalo ještě více láteření starého přítele.

„Představte si!" horlil, „přes čtyřicet let troubím po nebesích, nikde takového nic! Za třeskutých mrazů co jsem se nasedal na hvězdárně na Severní Hoře! Co let jsem v těch hvězdách bloudil! S Astrou jsem dokonce jezdil mezi ně a prohlížel je zblízka – nahodilo se snad něco takového?"

„A teď najednou si slunce znova zatopilo, celá hvězda na to padla, přitáhla sem s sebou Novu bůhví z kterých končin všehomíru, aby nám sehrála v teleskopu ohňostroj – a já –"

Paní Inka pohleděla stranou na Molkera. Postřehl to. Rozuměl jí?

„A já dostal rozkaz nehnout se a ležet v posteli. Propást něco, co jsem jakživ neviděl a jakživ nebudu už vidět podruhé!"

„Za dvanáct dní objeví se hora s druhé strany –," lhostejně povídá paní Inka.

„A za prvé se bude koupat ve sluneční záplavě, takže neuvidím na ní nic –"

„Kouř by jistě bylo vidět."

„Kouř! Co pak s tím? Ale nebylo by vidět ani kouř, protože za dvanáct dní už bude dávno po výbuchu. To vy víte, paní Alnorová, právě tak dobře, jako já."

„A netěší vás naše péče o vaše zdraví?“ ptala se skoro vážně.

„Těší, velmi!“ odpověděl. „Ale, uvažte přec – sopka!“

„Předevčírem jste měl osmatřicet, včera třicet sedm dívala se na záznamy teploty, jež ležely na stole.

„A dnes mám šestatřicet osm desetin!“ ukázal vítězně. „Zejtra bude šestatřicet pět a půjdu ven,“ radoval se.

„Vidíte, a mohl jste už dnes!“ obrátila náhle paní Inka ostřeji.

„Už dnes?“ zarazil se nemocný.

„Těch sedmatřicet jste už mohl míti včera, kdyby –“

„Kdyby –?“ nazdvihl se.

„Kdybyste byl poslechl a nešel se večer podívat na sopku na Nově!“ mluvila paní Alnorová, hezky ostře ukrajujíc slova.

„Cože? Vy to víte?“ žasl Molker.

„Jak je vidět!“ pokrčila rameny.

„Jak to víš, Inuško? Je to pravda?“ divil se i Rall.

„Pravda!“ přiznával se Molker zkroušeně. „Ale, prosím vás, jak –“

„Velmi lehko, pane řediteli!“ zasmála se. „Vždyť jste přece řekl: – já měl zanedbávati? – Tím jste přece řekl, že jste nezanedbal. A podívala jsem se vám lip do šibalských očí, a byla jsem doma.“

„Chtějte klamat ženu!“ vzdychl starý astronom a spustil hlavu do peřin.

Ale paní Inka musila účet vyříditi a panu řediteli vyčiniti za neopatrnost, kterou provedl. Rozumí se, že to všechno pověděla vlídně, ale při tom jak se patří. „Můžete být rád a my jsme s vámi, že to takhle dopadlo,“ tak asi to končilo, „ale příště buďte opatrnější na svoje zdraví. Máte je jen jednou. A když je člověk starší,“ pomstila se mu, „musí si ho šetřiti tím víc!“

„Aspoň nemůžete říci,“ obracel se se zadostiučiněním a spokojeným úsměvem, „že jste viděla výbuch sopky, kterého já neviděl. Asistentka nesmí být nad ředitele! Teď to říci nemůžete.“

„Ale, mohu,“ odpověděla paní Inka a tvářila se velmi lhostejně.

„Cože?“ nazdvihl se znovu Molker. A překvapeně se podíval na ženu.

„Co pak?“ tázala se, dělajíc, jako by nechápala podivení obou mužů.

„Vy že jste už dříve viděla výbuch sopky na nebeském tělese?“ tázal se ředitel Molker a měl oči na vrchu hlavy.

„Žertuješ, viď, Inuško?“ zeptal se Rall.

„Naprosto ne,“ řekla prostě.

„To byste mi to snad byla řekla?“ mínil Molker s ostrou výčitkou.

„Řekla jsem vám to,“ odvětila prostě. „Ale nepochodila jsem.“

„Nepochodila?“

„Nevěřil jste mi. A dostala jsem tehdy!“

„Jsem blázen, anebo nejsem?“ zlobil se ředitel Molker.

„Nejste,“ řekla zase jednoduše. „Ale já také ne.“

„Tak to přece blíže vylož, co tím myslíš!“ domlouval své ženě Rall, „pohleď, že pan ředitel je z toho vskutku nešťasten!“

„Ale, pane řediteli!“ zasmála se Inka vesele. „Vždyť přece o nic nejde!“

„Dnes jsme fotografovali Novu,“ začala najednou z čista jasna, „ale sopka je už za okrajem měsíce. Oblak dýmu však je vidět nad okrajem, je to velmi pěkný pohled.“

Dívali se na ni v ustrnutí.

„Přinesl vám Rall ty obrázky?“ zeptala se nevinně.

„Má je pan ředitel tady. Ale chtěl vědět, proč jsi mi nařídila, abych obraz Novy se sopečným dýmem znova vyfotografoval v měřítku pětkrát pět centimetrů?“

„Tady jsou,“ ukázal Molker. „Ale já zas nevím, proč mi sem dal Rall obrázek zmenšený dvakrát?“

„Dvakrát?“ podivil se Rall. „Provedl jsem jen jednu kopii zmenšeniny a dal ji do obálky k většímu obrazu.“

„Tak se podívej!“ rozhorlil se skoro Molker. „Že tu mám menší obrázek dvakrát.“

„A je to stejné?“ zeptala se paní Inka.

„Naprosto stejné!“ odpověděl Molker bez váhání.

„Jistě? Srovnejte je dobře!“ řekla paní Alnorová s důrazem v hlase, jenž však nebyl oběma muži postřehnut.

„Podívej se tedy, Ralle!“ přivolal Molker mladého druha. „To je přece stejné!“

„Je, úplně!“ potvrdil Rall. „Ale já dělal opravdu jen jeden malý obrázek.“

„Nedělala jste druhý vy, paní asistentko?“ ptal se Molker.

„Dělala,“ přiznala se paní Inka zkroušeně.

„A dala jste jej do obálky, aby to Rall neviděl, viďte, čtveračko!“ rozesmál se Molker v peřinách.

„Dala,“ přiznala se zase.

„Ale kdys to, prosím tě, dělala?“ žasl Rall. „Vždyť já jsem zmenšený obrázek okopíroval před lampou, hned jsem jej ustálil a šli jsme sem. Ty jsi nedostala desku ani do ruky, probírala jsi jen svoje obrázky! Kdys to tedy udělala a jak?“

„Před pěti lety jako asistentka hvězdárny na Severní Hoře,“ řekla klidně paní Inka. „Obraťte malé obrázky a podívejte se na zadní stranu!“

Užaslý obrátí Molker menší fotografie. Jedna má na zadní straně nápis:

„Devátý měsíc Jupiterův v 1 hod. po půlnoci dne 20. února r. 3999.“ S úžasem se muži podívali na sebe. Rozuměli.

„Tak tohle překvapení si necháme zatím pro sebe,“ navrhovala paní Inka. „Připravit nás o ně nikdo nezmůže, protože takováhle fotografie,“ ukázala na svůj starý obrázek, „jest pouze jedna.“

„Opravdu to tehdy nezachytil nikdo?“ ptal se Molker.

„Nikdo. Jinak bych byla měla důkaz, že to něco znamená. Musila jsem však tehdy spolknouti poznámku pana ředitele státní hvězdárny na Severní Hoře, že nedovedu rozeznati kaz na desce a že se pak bavím pitomostmi,“ vyrovnala paní Inka starý účet.

„Byl jsem já to osel!“ vzdychl Molker. Paní Inka se čtveračivě podívala po něm.

„Já vím,“ dodával hned Molker ještě zkroušeněji „moc se od té doby nezměnilo.“

A upřímný smích všech ukončil rozmluvu.

XXVI.

„Máš mne opravdu tak ráda?“ pousmál se doktor Gangola a ovinul svou pevnou ruku okolo Miřina pasu. Podíval se na ni, štíhlou, pružnou, oddaně se k němu vinoucí, a žárem touhy zahořely jeho malé oči.

„Mám tě k smrti ráda,“ snivě odpovídala mu Mira. „Měla jsem tě ráda od onoho okamžiku, kdy jsem tě spatřila poprvé.“

„Pamatuješ se na ty doby?“ otázal se něžně.

„Pamatuji. Jak bych nepamatovala!“ usmála se Mira, těsněji se tisknouc do objetí Gangolova. „Čtyři roky jsou už tomu, ale nesčíslněkráte jsem si na ty chvíle vzpomínala, nesčíslněkráte jsem je prožívala

znovu. Vždyť byly tak krásné!“ povzdychla si zádumčivě.

„Bylo tehdy jaro –,“ navazoval Gangola.

„Ano,“ rozohnila se Mira, „bylo jaro, krásné jaro egyptské. V mé duši bylo tak nevýslovně sladko, divně tesklivo, má duše toužila a prahla po čemsi vzdáleném, neznámém, novém, kouzelném. Moje matka hněvala se na mne pro to, lekala se mého blouznivého snění, zazlívala mi mé prázdné touhy.“

„Ale roztrpčovala mne tím jen, prchala jsem od ní, do zahrady, kde vše kvetlo, vonělo a znělo zpěvem ptáčků, které táhlou písní doprovázel Nil. Tam jsem sedávala v tichém loubí, vlny rudých růží nade mnou a za pěšinou nekonečno polí, za ním nekonečný azur nebe nad žlutavým pruhem širých pouští –“

„Byla jsi překrásná uprostřed růží v své touze mládí, dívčím vzruchu, žhavém, neuvědoměném –“

„A tam jsem tě uviděla poprvé –“

„Pamatuji se na tu chvíli.“

„Šel jsi po pěšině podél naší zahrady – málokdo se tam kdy ukázal – díval jsi se do daleka k poušti, myslila jsem, že zůstanu utajena, přála jsem si toho, bála jsem se –“

„Mne, má drahá?“

„Ano, tebe! Něco divného mi srdce sevřelo, cítila jsem, že jde tudy osud –“

„Miro!“ vzdychl Gangola a jeho oči zatěkaly nejistě, podivně zpříměly. Ale Mira, unešená vzpomínkami, tichým, chvějícím se hlasem hovořila dále:

„V tom však upoutaly rudé růže tvoje zraky, obrátil jsi se. A spatřil jsi mne –“

„A moje kroky uvázly, mé oči okouzleny nemohly se odtrhnouti, stanul jsem a uchvácen jsem vnímal divuplný obraz, nebeský tvůj zjev – Miro! –“

Těsněji vinul k sobě Gangola svou milenku a stáhnuv její hlavu na svá prsa drtil ohněm polibků rty její otevřené, oddané a žádající –

„A já nemohla se pohnouti," mluvila Mira po chvíli, když nasytili žízeň žhavých rtů, „cos pudilo mne odtud, něco mocného mne poutalo – Ale v tom jsi promluvil, nerozuměla jsem, nevím, co –"

„Nikdy jsem si nedovedl vzpomenouti, co to bylo," pousmál se Gangola.

„Já však vyskočila, prchala jsem domů."

„Jako růžový obláček jsi se mihla zahradou."

„Od toho dne chodíval jsi často naší tichou pěšinou."

„A má sladká dívenka vždy prchla z loubí, jak mne zdáli spatřila," usmál se doktor.

„Až onoho osudného dne –," povzdychla Mira sladce.

„Dne překrásného –," poopravil Gangola.

„Nikdo nešel po pěšině, všude bylo ticho. Neviděla jsem tě – Ale náhle slabý šustot za mnou, vzadu –"

„Přelezl jsem plot a zastoupil ti cestu, milá!" hladil doktor ručku Miřinu.

„Obrátila jsem se, spatřím tebe – Vykřiknout jsem chtěla, ale výkřik umřel na mých rtech – Utéci jsem chtěla, ale nemohla se pohnout –"

„A já řekl, na to se již pamatuji: Neprchejte, krásná dívko, neprchejte přede mnou! Ať mohu aspoň jednou okouzliti zrak svůj vaší krásou kouzelnou –"

„Ale já se dávala už v běh –"

„Já však tě zadržel.", „Tak pevně, až se mi ztajil dech."

„A potom?" usmál se Gangola.

„Octla jsem se ve tvé náruči –"

„A potom?"

„Tvé rty se rozhořely na mých a vroucí plamen zachvátil mne celou –"

„Miro!“ tiskl k sobě doktor krásnou ženu, pokrývaje lačné rtíky její polibky.

„Snad jsem omdlévala ve tvých rukách,“ zašeptala Mira. „Ale přec jsem jako v mlhách slyšela tvůj hlas. Oh, do smrti si budu pamatovati tvá slova: „Jste nebesky krásná, a já toužím po vás šíleně. Život je touha! Musíte chtít žít! Musíte jít se mnou! Hořím touhou po tom, abych nyní mohl stanout na vrcholu Cheopovy pyramidy, s někým, kdo by mne měl trochu rád, – a tam – tváří v tvář nekonečným prostorům – se zahleděti do upřímných, rozzářených, šťastných očí.“

„Bože!“ vzdychla jsem jen.

„Pojďte!“ řekl jste mi, uchopil mne. Náhle byla cesta plotem –“

„Připravil jsem ji noc před tím,“ s úsměvem řekl Gangola.

„A najednou jsem byla v aeru, s tebou, letěli jsme, výš a výš!“

„Na jih, k Cheopově pyramidě,“ dodal doktor.

„Kraj letěl,“ vzpomínala Mira, „slunce hořelo nám nad hlavou, Nil dosud vidím jako lesklou stužku v levo, na západě nekonečné plání pouště –“

„Bylo to krásné!“ vzdychl i doktor, stržen půvabem Miřina vyprávění i kouzlem vzpomínek.

„Pak objevily se stíny na pokraji pouště, sestupovali jsme, stíny rostly výš a výš – najednou stěna před námi –“

„Cíl,“ poznamenal Gangola.

„Byl to odvážný kousek,“ se zápalem hovořila Mira, „přistát s avionem na vrcholu pyramidy.“

Doktor Gangola se v duchu usmál, slova tato strhla kouzlo, jímž ho uchvátilo vzpomínání Miřino, vždyť kolikrát tam přistál zrovna takhle, s jinou a zase s jinou!

„Vystoupili jsme,“ blouznila Mira dále, „svět kolem nás mizel v daleku, a my tu sami, sami, – oh, drahý!“

V šíleném záchvatu objala Mira Gangolu, dravými polibky pokryla rty jeho, líce –

„Bylo to krásné, Miro?“ tázal se Gangola. Smích zahrál na jeho tváři, v níž zableskla hrdost a sebevědomí.

„Šíleně krásné!“ vydechla Mira přemožena, vyčerpána. „Nikdy bych si nebyla dovedla představiti, že by mohlo býti tak veliké, tak čarovné štěstí.“

„A od té chvíle,“ vinula se znovu k svému milenci, „jsem tvou! Tvou otrokyní, tvojí věcí, tvou, jen tvou!“

„. . . jsem tvou! Tvou otrokyní, tvojí věcí, tvou, jen tvou!“ (str. 161).

Stín přeletěl Gangolovou tváří. Vzpomněl asi na něco, snad chtěl již promluviti. Ale rozmyslil se, ne! Nač ostatně?

„Miluji tě! Jako Boha tebe miluji! Nade všechno tě mám ráda!“ šeptala Mira, přitulená v jeho objetí.

„Nade všechno?“ otázal se.

„Nade všechno!“ povzdychla.

„I nad svoje děti?“ ptal se najednou.

„Nade všecko!“ vzkřikla skoro vášnivě a vzpřímili se v jeho náruči. „Proti lásce k tobě – všechno je mi ničím – všechno!“

Přitiskl ji k sobě, hlavu její přivinul k své hrudi. A pak, dívaje se přes ni oknem komnaty na hlučné, bujným životem kypící město, řekl najednou:

„Příští týden pojedu na ostrov Capri. Přijedeš tam za mnou?“

„Přijedu,“ hned řekla Mira, bez váhání.

„A děti vezmeš s sebou.“

„Vezmu,“ řekla Mira se stejnou oddaností.

XXVII.

„Používám vzácné příležitosti, že sešli jsme se oba v Praze. Aspoň vy zde nebýváte často a já dávno již toužil s vámi promluviti o svých stescích. Dnes by to snad bylo možno, ovšem, budete-li ochoten mne vyslechnouti. Jste jistě mnoho zaměstnán – president Spojených států evropských! A já –!“

„Vůdce Federace lidu pracujícího,“ odvětil Habr klidně, přehlížeje zřejmou zlobu mluvčího. „Velký význam! Velký vliv! Kdybyste ho využíval k dobru lidstva a ve shodě se zákonnou vládou našich států, mnoho dobrého by z toho vzešlo, lidstvo jednou vzpomínalo by vás s velkou vděčností –“

„Zaslechl jsem slovo „kdybyste“, nemýlím se, myslím, pane presidente!“

„Slyšel jste je správně. Nemusíte se mu také diviti – Ostatně i já jsem slyšel od vás ihned v prvních vašich slovech výraz „stesky“ –?

„A je na tom něco?“ zněla skoro podrážděná odpověď.

„Jistě, protože je toto slovo neoprávněné. A to zvláště v ústech člověka, který po celou tu dobu poslední jen mařil dílo výstavby a bořil –“

„Pane presidente!“ vzkřikl Klejtek.

„Řekl jsem již, a co řečeno, je pravda!“ přísně trval Habr na svém. „I já jsem rád, že mi bylo možno setkati se s vámi. Vaše slova sama dokazují, že je toho potřeba. Ukázal jste jimi, jak hledíte na veškerou vykonanou práci. Jsou, pravda, nedostatky, budou vždycky. Ale není správné, když dnes po třech letech usilovné práce, věnované stejně svědomitě všemu lidu, po skutečném pozdvižení lidstva z prachu, když dnes přichází sem vůdce velké části lidu našeho a nejen nemá slova uznání pro provedené dílo, ale první ze slov, která pronese, je slovo – „stesky“ –“

„Pane presidente, divím se,“ chce se brániti Klejtek, „jde přec o pouhé slovo –“

„Četl jsem váš článek v „Deníku pracovníků“, odsuzujete v něm bez rozmyslu všechno, co již bylo vykonáno, štvete, hrozíte. To je také pouhé slovo?“

„Chci jen prospět –“, zmateně se hájí Klejtek.

„Komu? A tímhle! Celku snad? Či –?“

„Dbám vždy lidí, kteří pracují.“

„Všichni pracujeme. Ale vám se zřejmě nechce toho uznati. Hledíte jen k jedné části lidstva –“

„K té, která si sama nedovede pomoci,“ dí Klejtek, rád, že našel vhodnou odpověď. „Ti, o nichž myslíte, že já jich nedbám, pomohou si jistě sami.“

„Mýlíte-li se však?“

„Najdou se již jiní, aby se jim věnovali.“

„Ale nač je třeba takto lidstvo děliti? Což není samozřejmé, že dělení každé musí vésti k boji?“

„Lidstvo se přec dělí samo. Ještě nedávno jsme si přec byli rovni.“

„V bídě!“

„Třebas, ale přece jenom rovni!“ ostře řekl Klejtek.

„Nerozuměl jste mi. Mínil jsem, že rovni jsme si byli pouze potud, že jsme byli všichni v stejné tísni. Ale při tom lidé sobě rovni nikdy nebyli. Ani před Personem, ani za Persona.“

„Nutno tedy k tomu pracovati.“

„Ale vím-li, že je cíl ten nedostižný, není všechna práce na to naložená marností, ba, čirým šílenstvím?“

„Hvězdy mění svoje dráhy, pane presidente, a země svůj běh,“ připomněl slavnostně Klejtek.

„Ale rostlina vždy roste pouze ze země,“ pousmál se Habr.

„To jest?“ nechápal Klejtek.

„Že základní zákony přírodní zůstávají pevné, neotřesené.“

„A nerovnost je také zákon přírodní?“ zastavil se Klejtek rozhněvaně.

„Ano, protože je totožná s volností přírodního vývoje. Všechno se vyvíjí podle svého, tedy každý přírodní tvor jinak.“

„A člověk má tedy složit ruce v klín?“ tázal se Klejtek.

„Nikdy!“ odpověděl Habr vřele. „Je však nutno, hledět vésti lidstvo k štěstí cestou jinou, možnou. Rovnost lidí není nutnou podmínkou pro štěstí člověka. Někdy dokonce by byla pro ně překážkou.“

„Pravda, je možný pes bez pána?“ trpce se ušklíbl Klejtek.

„Necítíte, že jste nechtě řekl velkou pravdu?“ otázal se Habr přísně.

„Možná, že jsem jí neřekl nechtě,“ krčil Klejtek rameny.

„Možná,“ povoloval Habr. „Ale rozhodně je jisto, že jsou doby, kdy je méně včasno zabývati se řešením záhad. Nejsou vždycky naléhavé. A je možno vykonati mnoho dobrého, i když je řešení záhad ponecháno stranou.“

„Hleďte," pokračoval, „co se vykonalo ve třech letech od přechodu Manoniny hvězdy! Neukazuji na Ameriku, která zase pokračuje s nejzdárnějším úspěchem, ač vůbec nevěnuje pozornosti otázkám, jimiž vy se pokoušíte prosytiti život člověka. Ale mluvme pouze o Evropě! Jaký převrat prodělala země, jaký lid! Ještě před krátkými třemi lety člověk v krytech uzavřen a k zemi přikrčen, zemi v poutech zavalenu držel sníh a led. Vzkřísilo se slunko, vodní spousty ohrozily města, celé krajiny. My jsme prorazili cesty vodním tokům, zprostili jsme města krytů, rozmnožili volná obydlí."

„Ale národové toužili se vrátit ve svá stará sídla. Provedli jsme přesídlení, rozsazování lidstva, shodli jsme se, zřídili jsme pevný, řádný pracující stát. Pro něho jsme obnovili dráhy, rozmnožili vzdušné spoje, učinili jsme styk mezi částmi země snadným, levným. Zároveň jsme změnili tvář země, vybavené z okovů, pokryli ji, pustou po staletí, lány polí, luk. První lesy nám již pučí po stráních a po úvalech, školky rozlehlé se všude zelenají jako příslib příštích hájů, zahrad, ladů.

A každý člověk má chléb a každý má i práci. A netěžkou, pokud ovšem bylo možno toho dosáhnouti, díky skvělé myšlence, jež zrodila se v hlavě muže jediného, nadaného jedince, příteli Klejtku! Tomodyn dnes přejal hmotnou práci, dílo geniální hlavy Lesinovy –"

„Dodejte jen, pane presidente," řekl Klejtek, „že to byl též jedinec, jehož božský nápad změnil dráhu Manoniny hvězdy, slunce obrodil a zemi naši vzkřísil!"

„Dodal jste to sám, příteli!"

„A přec lidstvo, pane presidente," namítl zas Klejtek, „to jsou moje masy a ne vaši jedinci."

„Masy sestávají zas jen z jedinců," upozornil Habr. Podceňovati mas nechce také nikdo. O to běží, aby

každý jedinec měl možnost úplného vývoje, aby mohl vyspět, ku prospěchu celku, vašich mas. Miliony lidí mohou těžit z práce jednotlivce, je však nutno, aby nebyl srážen zpět, ba ubíjen.“

„Tahle výtka –“

„Padá přímo na vás,“ bez obalu Habr udeřil, „neboť zlehčování práce není ničím jiným, nežli jejím mařením. A vy, aspoň nyní, neděláte pranic jiného.“

„Nemohu pochválit, s čím nesouhlasím,“ bránil se Klejtek.

„Když však někdo nedělá nic, než že se vším nesouhlasí?“

„I tím může prospět,“ trval Klejtek na svém. „Uvidíte na předmětu, k vůli němuž jsem dnes přišel.“

„Vyslovte se tedy, prosím, určitěji!“ vlídně povzbuzoval Habr svého návštěvníka.

„Řeknu ihned, o co jde. Přišel jsem vás varovati,“ řekl Klejtek záhadně.

„Varovati? Před čím?“

„Před následky politiky proti žlutým. Vidím velké nebezpečí –“

„Já též,“ vážně pokyvoval Habr hlavou. „Ale varovati,“ mluvil dále, „nepostačí. Třeba je dát radu, pomoci –“

„Měli jste se snažiti navázati styky, dorozuměti se.“

„S lidmi, kteří před nedávném, ve společném nebezpečí všeho lidstva, při přechodu Manoniny hvězdy napadli nás zákeřně a učinili pokus zotročit nás?“

„Pravda, byla to sveřepost,“ odpovídal Klejtek v rozpacích, „ale je dlužno všeho zapomenout.“

„Nuže, zapomněli jsme, občane Klejtku! Podali jsme ruku k smíru, obrátili jsme se na čínskou vládu, upozornili ji na společné zájmy lidstva, vyzvali ji k míru, spolupráci – byli jsme však tvrdé odmítnuti. Četl

jste snad odpověď, jež z Číny došla, byla oznámena veřejnosti.“

„Vím, četl jsem, ale přece bych se nevzdal naděje.“

„V dohodu?“ tázal se Habr.

„Snad ne, ale aspoň v klidný život vedle sebe.“

Habr se jen trpce pousmál. „A budeme-li míti s vámi tuto naději, co máme dělat podle vás?“

„To je jednoduché,“ mínil Klejtek, „nevšímejte si jich, nestarejte se, co dělají!“

„Učiní oni totéž vůči nám?“

„Jsou přece lidé,“ odpovídal Klejtek. Ale zřejmě bylo mnoho nejistoty v jeho slovech.

„Byli lidmi také před tisíci lety, když se přivalili do Evropy. Víte o hrůzách, jež potom přišly. A čím byli žlutí jen před třemi roky, kdy se pokusili o zákeřný útok na Evropu v době, kdy se celé lidstvo třáslo strachy o své bytí?“

Slova presidenta Habra těžce dopadala na Klejtka. Ale nemínil přec povoliti. „Byli tvrdě potrestáni v obou případech,“ obracel, „nepodniknou sami útoku. Je ovšem nutno, nedrážditi jich.“

„Nedráždí jich nikdo.“

„Mluví se však o tom, že se Evropa chce obklopiti elektrickým pásem – Pracuje se prý dokonce o tom. Je to pravda?“

„Jest. Ale někdo –,“ odpovídal Habr.

„Vidíme tedy, kdo začíná,“ udeřil Klejtek. „Budeme se moci diviti, jestliže Čína –?“

„Může vadit Číně, jestliže se ohradíme v Evropě? Není přece žádných styků vzájemných, není obchodu, není jediného Evropana na území Číny, jediného žlutého zde v Evropě.“

„Toho jste docílil, pravda,“ řekl Klejtek kousavě.

„Neučinil jsem nic jiného než žlutí,“ rozhodně se Habr ohradil.

„Snad,“ zaváhal Klejtek.

„Ne, snad! Buďme poctiví a spravedliví, občane!“ povstal Habr skoro rozhorlen. „Prohlaste mi jasně,“ mluvil, „je vám známo, že žlutí při svém stěhování do své staré země vymítili z řad svých všechno, co jen trochu souviselo s bílým plemenem, že míšence, pokud u nich byli, zanechali na ostrovech Sundských a že na asijském území si usadili ryzí svůj kmen, ničím neprostoupený. Mluvte, rcete, je vám toto známo?“

„Je –“

„To postačí,“ promluvil Habr spokojeně. „Ale potom nemůžete zazlívati mně, že já jsem totéž navrhoval pro Evropu, totiž odstranění žlutých z jejích hranic a zanechání všech míšenců v Africe.“

„Snad, dejme tomu,“ byl Klejtek v rozpacích, „ale další. Co se nyní děje –“

„Neděje se nic jiného, leč že počítáme s obranou.“

„A tím útok vyvoláte.“

Habr se jen mírně usmál. „Útok vyvolává pouze slabost napadených, a ne jejich připravenost. To vy víte. Či jste pro to, abychom vyčkali útoku nehájeni?“

„Ale nedojde-li k útoku? Potom všechna energie na obranu vynaložená se vyhodila. Co se mohlo za to učiniti pro lid!“

„Dobře! Ale obraťte věc! Přivalí-li se přec útok a zastihne nás bez obrany? Co se stane potom?“

„Nepřivalí se,“ v rozpacích mluvil Klejtek.

„Záruku za to, kdo ji může dát? Uvažte dobře tuto věc! A pochopte, že znemožníte-li nám opevnění Evropy snad tím, že byste vyvolával vnitřní odpor u širokých, lehkověrných davů, udeří-li potom na vás žlutí, občane Klejtku, miliony let kdybyste žil a ve dne v noci do úmoru pracoval, nenahradíte již nikdy ztráty a útrapy, jaké jste svou důvěřivostí byl vyvolal. Je třeba míti přece pocit zodpovědnosti!“

„Ten právě mám, jsem proti zbytečným svárům mezi národy,“ hovořil Klejtek.

„Mezi národy!“ povzdychl Habr trpce. „Ale v národě?“

„I tam bych viděl rád jen dobré,“ skoro vřele se připojil Klejtek.

„Vím, příteli Klejtku,“ odpovídal Habr, „nejste zlý člověk. Proto také přednesu vše, co jste mi dnes řekl, ve společné radě. Uvidíme, jak se k věci postaví. Ale vy.“ – zamířil na Klejtka, „rád bych viděl, abyste už jednou pochopil, že nikdy neporostou lekníny na suchopáru a mateřídoušky v bahně. Život je život a má své zákony. A těch člověk nikdy nezmění.“

„Rval jsem se vždycky s každou překážkou, tím urputněji, čím byla větší. Nemíním se zastaviti ani před nemožností,“ řekl Klejtek hrdě, povstávaje k odchodu.

„Pokud je to vaší věcí soukromou, nelze proti tomu namítati nic,“ odpovídal Habr, povstávaje taktéž. „Ale docházíte-li k věcem, za které by mohl pykat někdo jiný, třeba nespočetné miliony spoluobčanů, je si třeba přísně rozvážiti každý krok,“ dodal Habr varovně.

„Myslíte tím, pane presidente?“ řekl Klejtek skoro vyzývavě.

„Chtěl jsem vám to říci před chvílí, ale nedal jste mi domluviti. Někdo,“ vysvětloval Habr, „pokouší se ochromiti činnost továren, jimž bylo uloženo zhotoviti je pro stanice elektrické uzávěry evropské.“

„Aj, vy to víte?“ vyšklíbl se skoro Klejtek.

„Cítíme ty ruce,“ odpověděl Habr klidně. „A myslíme si, že přebírá velkou zodpovědnost hlava, která ty ruce řídí. Bojíme se také, aby jednou nezplakalo srdce, které k těmto rukám patří.“

„– aby nezplakalo srdce –,“ opakoval si Klejtek, odcházeje z úřadovny Habrovy.

„Eh, pouhé strašáky!“ mávl pravicí.

Vyšel z vládního domu, dva mladí mužové tu čekali, „Nuže?“ tázal se starší z nich.

„Karel do Říma, Jenda do Berlína a já do Paříže! Přitužit! Všemožně zdržovat a mařit stavbu stanic pro elektrickou uzávěru!“ velel Klejtek.

„My jsme pro mír!“ dodal, dávaje se na cestu.

XXVIII.

Jen odešel Klejtek, vstupovali noví návštěvníci k Habrovi.

Přivítal je řadou, inženýry Grahama a Sibirjaka a doktora Bukova. Započal se hovor, zprvu soukromý, president se zeptal Grahama, co zase tvoří dílny brněnské, Graham odpovídal s úsměvem:

„Přiznat by se měl zde kolega,“ ukázal na Sibirjaka, „mám ho v podezření, že nám něco kutí a že nás chce překvapiti.“

„Jestliže dělá tajnosti,“ usmál se Habr, „nutno je a tím počítati.“

„Dělá, zavírá se často do noci,“ žaloval Graham, ale z jeho řeči bylo vidět radost a i hrdost z toho, co se v jeho Brně v jeho dílnách podniká.

„Nemám dosud jistoty, zda věc se zdaří,“ poznamenal k tomu Sibirjak s přátelským úsměvem.

„Nevyzvídáme, ne!“ bránil se Graham. „Máme rádi překvapení, těšíme se na ně už!“

Pan president se zeptal na zdraví rodiny Sibirjakovy, utěšil, jak bylo možno, inženýra, s jehož rtů proklouzl stesk:

„Dost smutno u nás někdy bývá, když jsou obě děti nemocny. Je třeba hledat štěstí v práci. U muže to jde, hůře se ženou –“

„Vy oba dosud svobodni,“ usmál se Habr na druhé, „pan doktor Bukov ovšem na čas a pan inženýr Graham –“

„Na věky,“ zasmál se inženýr.

„To už je jisto,“ dokládal, když president Habr žertem odporoval. „Není také vskutku, nač bych se já ženil! Děti přece už mám, Petrušu –“

„Toho máme spolu na polovic!“ hlásil se doktor Bukov.

„A Marušku!“ dodal Graham. „Ta je moje –“

„Celá, to je pravda!“ dotvrdili Grahamovi druzi. „Marušenka si Grahama vybrala a nedá se mu zcizit!“

Vzpomněli i druhých, přešli jinam v hovoru.

A započali s Klejtkem.

„Jistě zvláštní člověk,“ připouštěl president Habr. „Vážím si však u něho, že jde pouze za tím, čemu vskutku věří, že pracuje upřímně.“

„Nepracuje také pro zisk,“ poznamenal Sibirjak.

„Ne, jemu lahodí sic uznání, vliv u širokých vrstev, ale to je vše. A za to by rád lidstvu pomohl. Ovšem způsobem, jenž jemu se zdá vhodným. Za tím cílem jdeme všichni, co lze proti němu míti?“

„Neupírám jeho snahu,“ mínil dr. Bukov, „ale jde mi o výsledky. Jaké budou, uvidíme. Klejtkovi již vyrůstají pomocníci –“

„Má dva syny,“ vysvětlil inženýr Sibirjak. Obávám se, že se dočkáme, že Klejtek způsobí vládě mnoho starostí a lidu veliké škody.“

„S tím počítám, určitě,“ prohlásil Habr.

„A nedalo by se to s ním nějak zařídit, buď získat ho neb nějak znemožnit?“

Grahamovi druhové pohlédli na presidenta. Patrně se jim Grahamův návrh celkem zamlouval a čekali, co k němu řekne president.

Ale Habr zakýval záporně hlavou.

„Co bychom tím získali? Před časem jsem tady řekl Klejtkovi, aby po svém dělal dál. Řekl jsem mu, nebude-li na lid působiti on, že se najde brzy někdo jiný, který na se vezme jeho úlohu."

„Ne, pánové," řekl Habr ke všem, „na tuto věc nutno hledět jinak. Klejtek jest jen výron svého prostředí, své doby. Je pěnou na povrchu kapaliny, jež se vaří. Odstraňte tu pěnu, přestane se kapalina vařiti? Nikoli, však vytvoří vám pěnu novou."

„Je tomu tak, vskutku! A jen tak lze vysvětliti jeho moc a vliv," přiznával Bukov.

„Je věru podivuhodný," dodal Sibirjak. „Pomalu půjdou dělní lidé z celé Evropy za Klejtkem."

„Jako ovce za beranem," dotvrzoval Graham.

„Půjdou, jistě," řekl Habr. „Ale uvažte si dobře, přátelé, proč chodí ovce za beranem! Ne tak, že je beran, ani ne, že by je on vždy vodil na nejlepší, nejvhodnější místa. Ale proto, že beran dobře vyciťuje, kam by chtěly všechny ovce jít, jde tam napřed a ovce ochotně běží za ním. Beran nevede víc, nežli je sám veden, a to vrozenými sklony, pudy, jež má beran se svým stádem společné."

„Pravda!" musili uznati Habrovi přátelé.

„A zkuste ho jakkoli dostat na jinou cestu," konči Habr, „dokážete, že zůstane sám a davy půjdou dále, po svém, ale za jiným."

„Zdálo se nám, pane presidente," omlouval se Bukov, „že vyrůstá nebezpečí v Klejtkovi. Ale máte pravdu, že vyrůstá v davech."

„A proti těm jsme bezmocni," usoudil Sibirjak.

„Jsme," mínil také Habr. „Nezbývá, než nechat věci být, nespouštěti vývoj jejich s pozoru a zachovati při všem klid."

„Jsou však věci, k nimž je těžko mlčeti," započal doktor Bukov jednati o dalším.

„Myslíte činy zelených světel?" tázal se president.

„Také a mohli bychom mluviti o nich nejprve," uklonil se dr. Bukov.

„Jsou tedy vskutku tyto příšery?" tázal se Graham. „Myslil jsem si přece –"

„Mám zprávy o všech případech, jež kladeny jsou těmto světlům na účet," promluvil president vážně.

„Jsou, o tom nemůže být pochyby. Co je to, nevíme. Všechny dohady jsou zatím bez podstaty."

„Neví se nic ani o podobě jejich," řekl dr. Bukov.

„Neví. Ale obecně se tvrdí, že jde o tvory, kteří velmi prudce se pohybují vzduchem, mají sílu nesmírnou a jsou zcela nepřístupni lidským zrakům. V noci vydávají zelené světlo, jako by měli jediné oko a to svítilo."

„Dříve byli neškodní," řekl Graham. „Nezpůsobili škody, až na jediný případ, kdy právě Klejtkův synovec na ně nenadále vrazil a byl usmrcen. Ale ani potom nebylo o nich slyšeti."

„Až od té doby, kdy vystoupil na Hostýn nějaký zvědavec, aby je pozoroval, a byl od nich zabit, se naučili živiti se lidskou krví," řekl Habr.

„Od té doby dochází k pravidelným přepadům a k vraždám lidí v celém okolí," řekl dr. Bukov.

„V celém okolí, však s výjimkou kruhu kolem hory Hostýna, kde divní tvorové ti sídlí," doplnil president Habr.

„Což jenom dokazuje, že jde vskutku o činy těchto tvorů," dodal Graham.

„Vám jde, přátelé, o zakročení proti těmto tvorům," řekl Habr.

„Ano, země trpí velmi, lid je přestrašen. A nelze dívati se dále nečinně na toto řádění,“ hovořil Bukov.

„Přátelé, věc byla uložena policejní správě brněnské, aby připravila, čeho třeba. Neboť postup v této věci nesmí býti překotný, jde o podnik velmi nebezpečný, který může skončit velkou pohromou.“

„A brněnská policejní správa asi váhá,“ obrátil se Graham na druhy.

„Patrně. Však zakročeno bude a to ihned, jak jen bude možno,“ slíbil Habr.

„Jde však ještě o něco,“ počínal dr. Bukov. „Nevíme, zdali vám byly dány zprávy o tajemných činitelích, kteří rozestřeli svoji činnost po Evropě, snažíce se spravedlnosti buď pomáhat, nebo ji doplňovat.“

„Mám zde zprávy o tom,“ řekl Habr, „vím o věci také z tisku. Dobře jste vyjádřil tuto divnou činnost, pane doktore! Je taková. A pokud tato činnost spravedlnosti jen pomáhá, nebylo by proti ní námitek, ba, byla by dokonce vítanou.“

„Jistě,“ řekl Graham. „Jsou případy, já zvláště si všiml dvou význačných procesů v Berlíně a jednoho ve Vídni, kdy tato skrytá organisace podala soudu netušené důkazy o vině žalovaných a spor, jinak velmi nejistý, rozhodla ve prospěch spravedlnosti.“

„Zajisté,“ odpovídal Habr, „v takových případech nelze si do této činnosti stěžovati. Ale tam, kde tato činnost pokouší se jinak doplniti, co soudnictví vykonati bylo nemožno, je tato věc povážlivou a musí se po ní jít.“

„Je nepochopitelný způsob, jakým se tu pracuje,“ ujal se slova Bukov. „Jde patrně o společnost, jež po ruce má velké prostředky. Zdá se, že je udržován celý sbor lidí, kteří pracují pro stejné cíle v různých oborech. Někdy svědčí výkony neznámých přímo o duchaplnosti.“

„Ale také o bezohlednosti," přerušil Bukova Sibirjak.

„Ovšem. Tehdy, když řádná spravedlnost není s to, by usvědčila obviněného a odsoudila, osobují si tu tito lidé právo, aby zakročili sami. Lidé, propuštění z obžaloby, tajuplně mizí. Jak se podařilo oněm neznámým, že jich zmocnili, je vskutku záhadou."

„Jak už bylo řečeno," poznamenal Graham, „tito lidé mají nevyčerpatelné prostředky, myslím peněžní, mají však také rozličná zařízení, pochody, jež umožňují jim výkon často kouzelnický."

„V této věci dosud úředně se nepodniklo nic," ujal se nyní slova president „Dal jsem sám soukromě lidem velmi schopným pátrat po věci, však dlouhé úsilí se nesetkalo s úspěchem."

„Důkaz provésti zde bude jistě těžko," mínil Sibirjak.

„Zdá se," řekl Habr. „Já mám ovšem o věci svůj názor –"

„Dosud snad úřady váhaly," mínil doktor Bukov, „pokud nebyl zjištěn žádný případ zabití."

„Jistě," řekl Habr. „Nebylo prokázáno nic, čeho by nebylo možno změniti."

„Ale do nynějška ztratilo se beze stopy víc než deset lidí, obviněných z těžkých zločinů, ale propuštěných z obžaloby z nedostatku důkazů. Nuže, tito lidé všichni mohou býti mrtvi –," řekl Bukov.

„Nebo úpí někde uzavřeni, snad i slouží k šíleným pokusům, jsou mučeni třeba, –," připojoval Graham, „Přistoupil však nyní případ brněnský," připojil se dr. Bukov. „Byla vám jistě podána o věci zpráva, pani presidente."

„Byla," odpověděl Habr stručně. „Jde o zabití železničního zaměstnance Kodely po rozsudku, kterým byl zproštěn žaloby z vraždy."

„Ano,“ děl Bukov. „Čin za vinu kladený mu dokázán nebyl, zproštěn býti musil. Ale samozvaní vykonavatelé spravedlnosti v té věci měli názor odchylný – Kodela byl zabit přímo v soudní síni.“

„Čin, jenž vzbudil rozruch obrovský,“ dodával inženýr Sibirjak.

„Veřejnost, již dříve rozčilená, bouřlivě si žádá pořádku,“ ač nerad řekl Graham.

„Proto jsme přišli, pane presidente, k vám,“ uklonil se dr. Bukov hluboce. „Jdeme k vám s nadějí a s plnou důvěrou.“

„A naléháte na ostřejší postup v této věci, na zakročení,“ řekl president Habr.

„Ano,“ odvětil dr. Bukov za ostatní. „Proti původci i jeho pomocníkům.“

„Dobře! Promluvíme tedy o věci s doktorem Allrightonem,“ řekl Habr povstávaje. „Tak jste si to představovali?“ tázal se.

„Ano. Za to jsme chtěli prositi.“

XXIX.

Léto hoří nad Zeleným vrchem. Sytě zelený kraj kolem hýří krásou, opíjí se vůní. Dozrává již setba na rozlehlých polích, počínají rudnout plody v zahradách. A všude květy, květy rozhazují pestrost skvoucích barev, omamují libým dechem, kouzelným.

„Šťastna je země žlutých lidí. Je ve vývoji, skvělém, a ač na počátku, zdar slibuje, rozkvět úžasný,“ hovoří moudrý Šanwang ke starému Mienthu.

„Čína roste, mohutní, je pravda,“ přikývl Mienthu. „Bude brzy rájem, bude pokladnicí, naplněnou bohatstvím. Bude nutno zabezpečiti její budoucnost.“

Šanwang pokrčil jen rameny. „Nádherná je naše země,“ řekl skoro s nádechem stesku. „Je krásnější po

svém obrození, nežli byla kdys. Lid je schopný, čilý, nadějný. Kéž bozi chrání naši vlast,“ povzdychl.

„Ochrání ji, s naší pomocí,“ řekl skoro s výsměchem starý Mienthu.

Šanwangova tvář se zasmušila. „Nelenil jsem nikdy,“ odpovídal přísně, „ale vždy jsem věřil více v pomoc s nebes, nežli ve svou sílu.“

„Pojďme!“ řekl Mienthu, nechtěje dále vésti tento hovor. „Ssi-wen se nám dosud nevrátil, nezbývá, než čekat dále.“

„Pravda, nezbývá,“ připouštěl president Šanwang.

Odcházeli, v malé chvíli pozdvihlo se jejich velké šedé aero do vzduchu.

Malá Sien-li je uviděla ze zahrady u bílého domu na severním svahu Zeleného vrchu. „Šedý velký stroj!“ povzdychla. „Jak přiletěl, tak vzdaluje se zas. A jen tento stroj se tady ukazuje, a pak stroje jemu podobné. Kdy pak uvidíme nad Zeleným vrchem jeho letoun, malý, žlutý letoun Ssi-wenův?“

Zahleděla se do vozíčku, v němž spaly dvě roztomilé, baculaté děti. „Kdy pak nám odletěl, děti?“ zašeptala, jako by hovořila se svými miláčky. „Dávno je to, viďte, děti! Pro nás dávno!“

„Ach, opravdu, dávno!“ zdvihla hlavu malá Sien-li a pohleděla do daleka na rozlehlé, táhlé stráně, chvějící se pod žhavými rety slunce.

„Děti byly ještě maličké, malý Hatu nechodil a milá Mata začínala teprv žvatlat. Ale, pravda, malý Hatu ještě nechodí, ale Matuška už pěkně žvatlá, tátu volá –“

„Ale táta odešel před mnoha týdny, starý Šanwang a ošklivý Mienthu se sice smějí malé Sien-li, že to není zrovna dávno, co šel zase bystrý Ssi-wen do světa, a že Sien-li je příliš nedočkavá –“

„A pak, vlast prý vyžaduje –,“ šeptá malá Sien-li. „A vlast je nade vše – prý – všechno –,“ Sien-li se

zamyslila, oči její vracejí se zdáli, k vozíčku, sem –, „Děti," šeptá v divném snění, „děti – pro ženu – snad – někdy –," oči její objímají kučeravé dvě hlavičky na bělоučké podušce a vlhnou, topí se – „Ne – děti," zatřese hlavou, – „pro mne vše – je – tuto –!"

Zaplakala tichým, šťastným pláčem, nad vozík se sklání, objímá jej.

„Ale Ssi-wen –," vytrhla se. „Vším je –"

Zarazí se, rozpačitě zavrtí svou kučeravou hlavinkou.

„Ne – děti, děti!" zašeptá a skoro bojácně se ohlédne. Ale náhle přemůže ji příval citů – „Ne," vykřikne skoro, „Hatu – Mata – děti! – Vy jste moje – všechno moje – štěstí – život – Děti!"

Probudily se, ospalá očka otvírají se a snad pouze v mlze vidí matku – natahují ručky – malé – slabé.

„Hatušo! Máto, Matuško!" vrhá se Sien-li k dětem, tiskne je, objímá a děti se k ní napínají, lísají se jako koťátka. Malá Mata obejme ručkama šíji maminčinu, malý Hatu třepe ručičkama, natahuje se –

„Mama! Mama!" volá malá Mata.

„Ma – ma –," snese se se rtíků hoškových.

Malá Sien-li se rozjásala, oči její plaví nový příval štěstí.

„Mama? Voláš – mama? – Hošku, milý, sladký – první tvoje slovo – milé slovíčko tvé – a je – mama – dítě!" objímá šťastná Sien-li malého Hatušku, rozplývajíc se blahem.

„Mama – mama –," hlásí se však také Mata, snad i trochu žárlivě.

„Ano – i ty – dívenko má malá, milá!" objímá zas matka dcerušku a překonána štěstím rozběhne se s vozíčkem a s dětmi po pískové cestě mezi keři, mezi vonícími záhony.

„Děti, sladké děti!" volá na ně něžně, udýchána, blažena.

Dobíhaly k jablůňce, hle, první jablíčka se na ní zardívají. A slyš, zvonivý hlásek ozývá se z korunky stromku, ptačí píseň zazní.

„Slyšte, děti!“ zastavuje Sien-li. „Ptáček zpívá –,“ šeptá a ukazuje na pěnkavku, která vykřikuje svou průpovídku se zelené větve.

„Pěnkavěnka – ptáček – zpívá,“ mluví tiše Sien-li a couvá s vozíčkem.

„– áčet –,“ namáhá se malá Matu a ukáže ručkou na strom.

„– áčet!“ rozjásá se malá Sien-li, „– áčet, ano, dobře, Matušinko, dobře!“

Rozběhla se s dětmi zpátky po pěšince, zpívá:

„Děti, děti, moje děti,
moje milé dětí,
vším jste mi, mé sladké děti,
vším, mé drahé děti!

Chtěla bych vám, moje děti,
chtěla bych vám pěti
jako ptáček, milé děti,
na zelené sněti.

Chtěla bych vás, drahé děti,
žitím prováděti
jako ptáček svoje děti
po zelené sněti.

Chtěla bych vás, milé děti,
šťastné uviděti,
pohádku vám štěstí, děti,
věčně vyprávěti.

Děti, děti, moje děti,
moje milé děti,

vším jste mi, mé drahé děti,
vším, mé sladké děti.“

Obrátila vozík, jeli zpět. Naklonila se znovu nad vozíček: „Hatu, Matu, děti milé! Nejsme-li pak šťastni?“

Stín přeletěl. A cosi z něho zůstalo na bílé tváři mladé matky.

„Pravda,“ zašeptala, „mohli bychom býti ještě šťastnější, kdyby on byl s námi. Jsme sami, odešel nám, i matka Liomin šla navždy.“

„Ale vrátí se nám, vrátí,“ hovořila k dětem. „Vrátí se nám tatíček náš. – Posledně jdu od tebe – to řekl, když odjížděl. – Dokončím své dílo, slávu si zajistím, věčnou, nehynoucí, nezměrný vděk národa. – Vám také, dodal potom.“

„A již tolikrát nám slunce přešlo přes Zelený vrch – přijde k nám již, přijde.“

XXX.

„Je na vás, milí přátelé, abyste si ujasnili, jak dále vésti hospodářství na našem dvoře,“ promluvil Marek ke shromážděným osadníkům bedlinského dvora. „Třetí naše žně se blíží ke konci a s nimi doba, na kterou jsme se spojili ke společné práci na zdejším dvoře. Je třeba se domluviti o dalším.“

„Nepotřebuji vám vykládati, že jsme tady vykonali dílo vskutku záslužné. Vy to všichni víte, sami jste se podle nejlepších sil práce zúčastnili, z vaší práce je zdar našeho podnikání.“

„Právem můžeme mluviti o zdaru. Založili jsme zde hospodářství, vystavěli budovy. Vzdělali jsme na úrodná pole půdu, věky ulehlou, na ní podařilo se nám založiti žírné louky. Opatřili jsme svůj statek stroji,

zasadili jsme si dobytek, rozmnožili jej a vypěstovali si dorost.“

„Tohle ovšem dělali i jiní. Ale my se můžeme chlubiti tím, že výnos naší půdy překračuje daleko průměrný výnos jiných statků, ač je naše hospodářství umístěno dosti vysoko a není na úrodné rovině, nýbrž po většině na táhlých svazích kopců. Výnos tento jistě vděčí naše hospodářství pilnější a poctivější práci, kterou naši lidé této půdě věnovali. A to se musí oceniti, za to patří vám všem, milí přátelé, srdečný dík.

Dosud ovšem byl náš podnik veden jako podnik státní. Výnos statku patří státu, my pak vedle zaopatření, jež statek skýtá, obdržíme svoji odměnu, pokud není vyčerpána vybranými zálohami. Všichni ovšem víte, že se vyúčtování provede s námi ne dle výsledku, kterého jsme docílili u nás, nýbrž podle celkového výtěžku všech státních statků téhož druhu.

Usuďte si sami, pokud je to výhodné. Jistě kryt je tímto zařízením podnik, který hospodařil s výsledkem ne dosti příznivým. Podnik, který prospěl velmi dobře, má vědomí ovšem, že přispěl jiným méně šťastným druhům. Tato radost stačí obětavým lidem, snad i bude vzpruhou k stejně pilné další práci. Ale nezakrýváme si, že u mnohých bude takovýto druh odměny za práci míti účinek spíš opačný.

Řeknu přímo, já pro svou osobu bych dělal raději vždy na svém. Důvodů snad uváděti nemusím. Ale při rolnickém hospodaření mám dojem, že statek ve svém celku sotva může patřiti jedinci. Víme také z dávných dob, že také právně spolumajetnicí usedlostí rolnických vždy byla žena, že snad vůbec celý názor byl vždy ten, že celá rodina je majetníkem hospodářství.

To je správné po mém názoru. A rád bych viděl, abychom to stejně zařídili my. Podle zákona je možno,

aby podnik po třech letech převzal soukromník do své vlastní správy. U nás tedy bude možno provésti tu změnu. Byl bych proto, abychom ji provedli co nejdříve. Na podzim se schází znovu zastupitelstvo všech států, bude jistě znovu jednáno o hospodářském zřízení. Směry, které vládnou mezi dělným lidem, znáte. Nevěřím, že bude ihned provedena pronikavá změna zákonů. Ale bývám opatrný, rád mám jistotu. A co chci udělati, neodkládám.

„Dívejme se ovšem na vše jasně a při tom zcela přátelsky. Mohli bychom tady zůstat všichni. Utvořili bychom celek, rovný rodině, hospodařili bychom na účet společný a o případném rozdělení zisků bychom se vždy dohodli.

Bylo by to možno zcela dobře. Jednak dohadovali jsme se vždy bez nesnází, snášeli jsme se bezvadně. Sešli jsme se lidé sobě blízcí, částečně jsme příbuzní, anebo tak dobře známí, že nebylo mezi námi nikdy neshody.

Práce pak by tady bylo vždycky dosti. Dokola je množství nevzdělané půdy, která čeká na ruce. Rozšířili bychom pole, louky, zvýšili stav dobytka, bylo-li by třeba, přistavěli bychom budovy. Vše by šlo a dobře, o tom nemůže býti pochyby.

Je však také jiná možnost, mluvme o ní přímo. Rozděliti se a utvořiti družstva dvě. Zdejší dvůr by při nynějším zařízení strojním mohl býti obhospodařován menším počtem pracovníků. Pamatujete se, abych pouze příklad uvedl, že jsme při prvních žních zdejších ještě sekli obilí a házeli na hromady na poli. Druhý stroj, mláticí, jel po poli a mlátil za námi. Nyní jede nový náš stroj, seče, mlátí, čistí zrno, váže slámu. Po jedné straní se odebírá sláma, po druhé pak zrní, přední řádně oddělené od zadního.“

„To je pouze ukázka,“ hovořil dále Marek, „v jiných pracích je to téměř stejné. Bylo by tedy zcela dobře

možno, aby se část našich lidí oddělila, založila vedle novou usedlost, či třeba šla i jinam, jak by bylo libo. Bylo by pak třeba rozhodnouti, kdo má býti u které skupiny, vedle toho však by byla otázka ještě důležitější, která skupina má zůstati zde, na vybudovaném hospodářství, a která má jíti jinam, začínati znovu.

Rozhodnutí zas by bylo možno různé. Snad by mohl otázku tu luštiti los. Ale nepřipustil bych rád tento způsob, jsme si přece příliš blízcí. Prohlašuji, že bych s lidmi, kteří by chtěli zůstati se mnou, ochotně šel jinam, vedle Bedliny, kde založil bych hospodářství nové. Opakuji, že bych to učinil rád a zcela bez trpkosti a že bych byl zcela šťasten i při tomto řešení.

Uvažte si tedy, přátelé, jak všechno zaříditi. Nechcete-li zůstati však všichni tady, domluvte se, jak byste se seskupili, kdo by mínil zůstat u mne a kdo ne, a dále, přála-li by skupina nová zůstati zde na bedlinském statku.“

Marek domluvil. Vyslechli ho klidně, věc nebyla pro ně nová, hovořilo se již dávno o ní, věděli, že jednou bude třeba učiniti rozhodnutí v ní. Proto také klidně se uchopil slova Markův přítel a druh Pemza.

„Milý příteli, věc myslím bude méně obtížnější, nežli by se zdálo. Za prvé je jisto, že si všichni přejeme přechodu k hospodářství vlastnímu. Ale zcela správně jsi poukázal, že statek rolnický se může vésti pouze společně, ne na účet jednotlivce. Rádi bychom tedy utvořili družstvo, které dělalo by pro sebe. Co získáme, je naše, poctivě se rozdělíme. A budeme spokojenější, když budeme míti takto jistotu, že děláme vskutku pro sebe, přičiníme-li se, přitáhneme, že jsme získali pro naše děti. Chuti k práci nepřidá, když nemáš jistoty, že nedřeš za jiného, který dovede se šetřit a ještě se ti při tom vysměje. A s druhé strany, máme to už tak v krvi, že si na sebe a na své

děti rádi vyděláme sami a že si nedáme říkati, že někdo dělá za nás.

Ale nebude as možno, abychom tu všichni dále byli na Bedlině. Ne, že bychom se tu neshodli. Ne, že by tu práce nebylo. Ale přiznáme se rovnou, bojíme se tady někteří. Snad ne ani o sebe, bojíme se o děti. Pamatujete, jsou tomu tři roky, také sekali jsme pšenici pod Bedlinou, padl tady Klejtek. Trest ho stihl, nikdo ho mnoho nelitoval, ale otřásl se každý.

Od té doby nestalo se tady, pravda, nic. Strašná světla odstěhovala se na Hostýn, Bedlina je bezpečná. Na Hostýně však brzy nato zhynul bystřičky učitel Kalina, zaplativ draze svoji odvahu. A od té doby to začalo. Pravda, zase ne zde přímo u nás. Ale víte, co se děje kol a kol. Zelená světla vraždí. Zatím jinde, dál, snad úmyslně dál. Ale u nás jsou ty příšery, jsou tuhle nad našimi hlavami. A nevím, zdali jste je někdo viděl hodně blízko, tady, já je viděl, nedávno.

Proto chtějí, Marku, odtud někteří. Naši matku – řekne vám to sama – držím tu už dlouho velmi nesnadno. Jsem ochoten tedy jíti odtud s těmi, kdo se přidají, ale půjdeme dál. Na Slovensku celé kraje dosud leží volné, dostávám již déle zprávy od přítele, který začal na rovině pod Ďumbierem. Marku, rozloučím se s tebou nerad, ale půjdu tam.“

Marek mohl pouze pokrčiti rameny a říci:

„Jsou vážné věci, jež jsi uvedl. Ne k tvému přemluvení, ale k upokojení těch, kdož mínili by tady zůstati, bych uvedl: Zelená světla jsou strašným nebezpečím. Ale jsou jím i pro kraje velmi vzdálené. Jsou zprávy, že řádila i na Slovensku. Nelze ovšem přemlouvati nikoho. Jisto je, že tady dosud nezkřivil se nikomu z nás, kromě Klejtka, ani vlas. Doufám, že to bude také dále. Ale zaručit to nikdo nemůže. Proto nelze říci komukoli s dobrým svědomím: „Zůstaň tady, nemusíš se bát.“

„Ale nelze ani dáti radu, aby, kdo se bojí, odebral se jinam. Není vyloučeno, že ho může postihnouti nehoda i jinde. Snadno by pak řekl: „Měl jsem zůstat. Marek neměl radit, abych šel pryč z bedlinského dvorce.“

„Proto říkám všem: Jednejte, jak máte za nejlepší. Radit vám však nikdo nemůže.“

XXXI.

„Fráňo, co my?“ tázala se úzkostlivě Tonička.

Fráňa krčil rameny. „Nepůjdeme přece od strýčka!“ odpovídal zachmuřeně. Ale volno nebylo mu také. Viděl, jak je jeho milá žena znepokojena, bál se o děti tak jako ona. A zde byla příležitost dostati se pryč. Ale opustiti strýce?

„Podívej se,“ mluvil k Toničce, „jak je to dlouho, co jsi říkala, že dívalo se nám zelené světlo do oken. Zrcadlo máš pověšeno v okně,“ hleděl ženu rozveselit, „dosud nikde nic.“

„Ale přijdou pro ně, přijdou. Uvidíš!“ tvrdila bojácně Tonička.

„Přijdou-li, vezmou si je, odnesou a bude vyřízeno. Jako tehdy,“ konejšil Fráňa. „Zdá se opravdu, že myslí, že nikdo neví, že přepadení, o nichž se tak mluví, provádějí oni. Proto neloupí zde v okolí, aby neupozornili na své bydliště.“

„Možná. Ale řekni mi, proč tedy pro zrcadlo by šli k nám?“ tázala se Tonička.

„Víš, co si myslím?“ řekl Fráňa. „Zrcadlo se leskne, odrazí-li se paprsek sluneční od něho, jest jej viděti velmi daleko. Proto je nechtějí nésti zdaleka.“

„Možná,“ mínila Tonička. „Ale přece bych raději – Co ty myslíš?“ táže se Fráni. Ale Fráňa nerozhodně pokrčil rameny.

„Uvidíme,“ řekl po chvíli, „poradím se se strýcem Markem.

Odcházeli zvolna. Vyšli před dům, podívat se po dětech, zvláště po dvouletém Staňkovi, který s Markovic staršími dětmi pobíhal venku.

„Hledáte svého Stanka?“ ozval se náhle hlas.

Obrátili se, viděli Máru a Elisu, jak sedí na lavičce vedle sebe před domem.

„Díváme se po něm,“ řekla Tonička. „Kde je, Eliso?“

„Právě zaběhl s dětmi za stavení,“ ukazovala Elisa. „Půjdete za ním?“ tázala se.

„Ne,“ řekl Fráňa, „chci ještě promluvit se strýcem Markem.“

„Poradit se?“ řekl Mára s mírným úsměvem.

„Ano,“ řekl Fráňa. „Děláte to, myslím, také,“ pousmál se.

„Ano,“ odpověděla Elisa, ale hlas její byl čímsi zastřen.

„Vrátíme se,“ šeptal Fráňa ženě, vraceje se s ní do dvora, „aby si to mohli dopověděti.“

„Shodnou se konečně?“ ptala se Tonička, když vraceli se zpátky dvorem.

„Vskutku nevím, moje milá!“ nedůvěřivě hnul hlavou Fráňa. „Mára je podivín – ale –“

Toničkou cosi zatřáslo. Těsněji se přivinula k mužovi a zašeptala:

„Fráňo, nezlob se na mne, ale já za to nemohu!“

Přitiskl její paži k sobě a odpověděl:

„Ale, bloudku, to já vím.“

„Věř mi, Fráňo, přísahám ti,“ mluvila Tonička, „ani si ho nepovšimnu, oka k němu nezdvihnu, vidím-li jej napřed, vyhnu se mu, nemohu víc dělat. Když pozdraví, odpovím, ale tak cize, lhostejně, jak jen mohu.“

„Dětino, vždyť vím!“ konejšil ji muž. „Znám tě, věřím ti, buď klidná! A nemám vůbec obav před Márou, je jiný člověk nežli Klejtek.“

„Ale divný je,“ poznamenala Tonička.

„Je, vůbec se mi zdá, že s ním všechno není v pořádku. Zdá se, že smrt vytoužené ženy, o kterou tak dlouho bojoval, příliš jeho duší otřásla. Je stále jen zabrán v sebe, sotva mluví, pracuje tak divně, bez účasti, třeba bez ustání, bez oddechu. Snad tu působil i druhý životní jeho neúspěch, nezdar u tebe – mám opravdu dojem, že je Mára člověk ztracený –“

„Ale co si uviděl na mně – takhle?“ zanaříkala Tonička.

„Našel na tobě patrně něco, co mu připomínalo ztracenou jeho ženu,“ mínil Fráňa.

„Mne to tolik mrzí,“ opakovala Tonička.

„Nemůžeš za to, netrap se tím, dušinko!“

„A Elisa ho má vskutku ráda, stojí opravdu upřímně o něho.“

„Vidíš! A proč? Vysvětli to! O Elisu namáhalo se víc mužů ještě v Praze. A i tady nebyla by bez nápadníků, i slušných lidí. Nic platno, nemá pro nikoho smyslu,“ vykládal Fráňa.

„Srdce lidské, divná věc!“ zašeptala Tonička. „Já nemohla bych míti ráda jiného než tebe, Fráňo můj! Nenapadne mi podívat se na nikoho, nezajímá mne nikdo, není vůbec pro mne otázky, zda jiný je také na světě, a jaký je – Ty jsi mi vším –“

„Dítě!“ sevřel Fráňa ručku milé ženy. „Tohle dělá láska. Štěstí, je-li obrácena pravým směrem, k duši, která odpovídá stejnou touhou. Běda ovšem, je-li jinak!“

„Ale všechno časem přebolí i přejde.“

„Také doufám, ženo! Volej přes údolí na protější horskou stráň – odpoví-li s druhé strany milý hlas, voláš jistě podruhé, a voláš dál. Neodpovídá-li bytost s

tebou cítící, čekáš aspoň na ozvěnu. Není-li jí, zkusíš volat znovu, ale zklamán znovu obrátíš se, podíváš se přes údolí druhé – Snad svěsíš hlavu na chvíli, ale pak se ozve ptačí píseň, slunko políbí ti líc, snad potok zabublá – a zvolna zdviháš zasmušené čelo – To je život, ženo, takto jde.“

„A snad rozjasní se také v duši Márově,“ zadoufala Tonička. „A bude pak i líčko milé naší Elisy zas růžovější.“

„Je to možno. A mám dojem, že se přece něco mění u Máry. Živější se mi zdá, přece tu a tam se rozhovoří, zastaví se s lidmi, sám. Toho dříve nedělal.“

„Kéž by Bůh dal!“ řekla mladá žena vroucně.

„Viděla jsi, dnes již sedí s Elisou a radí se spolu.“

„Bože, snad se přece najdou!“

„Doufejme! A pomohlo by mnoho, rozdělíme-li se nyní, aby oba, Elisa i Mára, byli u stejného oddílu.“

„A u jiného nežli my!“

„Na tom bych už netrval,“ usmál se Fráňa. „Nerad bych, abys ty ztrácela tak dobrou přítelkyni, jakou je ti Elisa, a naše děti aby ztratily Violku.“

„Vše by šlo, když by se Mára našel s Elisou,“ povolovala Tonička.

„Mohl by, možná, v tom hodně přispěti i strýc Marek. Bude si svoje lidi jistě vybírat, může zaříditi, aby Mára s Elisou šli společně a zároveň s námi.“

„Zde přichází,“ ukázala Tonička. A vskutku se blížil strýc Marek, jenž vyšel na dvůr a mířil k jeho východu, patrné do zahrady, která byla jeho oblíbeným místem.“

„Strýčku Marku!“ zavolala Tonička.

„Ah, naši manželé!“ usmál se Marek. „A hledáte mne?“

„Ano. Nezlobte se, strýčku, rádi bychom se s vámi poradili,“ hovořil Fráňa.

„Poradili!“ odpověděl Marek. „A slyšeli jste přece, co jsem řekl před chvílí. Je velmi těžko radit v této věci.“

„Ani nám byste nemohl dáti radu, strýčku?“ žadonila Tonička.

„Vám nejméně, právě proto, že jste mi tak blízcí,“ zněla Markova odpověď.

„Co tedy máme dělat, strýčku?“ tázal se Fráňa ve své nejistotě.

„Co dělat, děti? Počkat! Snad se věc rozuzlí sama, Bůh ví, co přinese doba nejbližší.“

„Čekáte něco, strýčku?“ ptala se Tonička úzkostlivě.

„Mám-li říci pravdu, a proč bych jí neřekl, vždyť nejste děti, čekám.“

„Nešťastný bedlinský kopec!“ vzdychla Tonička.

„Snad máš pravdu,“ odvětil Marek. „Neboť kopec bedlinský je zachytil. Ovšem, nebýt Bedliny, byl by je chytil kopec jiný.“

„Vzpomínáte, strýčku,“ hovořil Fráňa, „na otlučenou stěnu bedlinského kopce?“

„Velmi dobře, Fráňo! A pamatuješ se, co jsme o tom hovořili potom – jaká as to byla strašná věc, která na tu stěnu narazila, do kamenné stěny vryla mocné stopy, a přec nezůstala roztříštěna pod stěnou.“

„Ano. A pak jistě vzpomínáte na otvor, v němž vaše děti jednou našly jakési sklo, divné, jehož vůbec nebylo lze viděti, ale které přes to nedovolovalo, aby ruka vjela do otvoru, do kterého oko dobře vidělo.“

„Avšak tato látka brzy na to zmizela. Cos vyhrabávalo ji z díry a ze stěny lomu, děti uviděly zemi lítat na vše strany.“

„Ano, my pak pod lomovou stěnou náhodou jsme našli kus podivné hmoty, lehké, zcela neviditelné. A když zkoušeli ji v Brně, co pak řekli?“

„Že podobné hmoty není na zemi. Nebylo ji možno rozbít, spálit, kyseliny na ni neúčinkovaly –“

„A teď přidejme si k tomu,“ hovořil Marek dále, „co jsme zjistili my sami: Že tu na Bedlině máme divné tvory, také neviditelné, síly nesmírné, ve vzduchu lítající – Dodejme,“ pravil, „že tito tvorové se zřejmě dorozumívají, anebo se snaží dorozumět s Novou –“

„Pročež odnášejí naše zrcadla,“ navázal Fráňa na strýcova slova.

„Ta ať si vezmou!“ mávl Marek rukou. „Nestane-li se nic při tom –“

„Nakázali jste snad Staňkovi, aby se zrcadla co možná vyhýbal?“ zeptal se Marek náhle.

„Nakázali,“ odpověděla Tonička, „ale zvláštní je vám, hoch je stále u zrcadla, shlíží se v něm, zvenku chodí k oknu, včera jsem jej odháněla, vzal si bedničku a po ní se hleděl dostat k oknu, k zrcadlu –“

„V tom buďte rázní!“ napomínal Marek vážně. „Představte si, kdyby –“

Nedořekl – leknutí sevřelo jeho jazyk.

Za rohem, od oken Fráňova bytu zazněl úzkostlivý dětský výkřik –

XXXII.

O čem hovořili do té chvíle Mára s Elisou?

„Pojďte, sedneme si tuto stranou,“ řekl Mára, když odešli Fráňa s Toničkou, a uvedl Elisu před dvůr, kde u průčelní zdi vedlejšího pořadí byla prostá lavička, po jedné straně mladým bezem krytá. Usedli vlastně před předními okny bytu Fráňova, postranní okna, k východu vedoucí, měli nedaleko za nárožím domu.

Slyšeli odtud dětský hovor, smích, pak slyšeli, jak Violka volá:

„Stanku! Pojď sem, Stanku!“

„Budu si hrát tady, u okna,“ žvatlalo dítě, schoulené u zdi pod oknem.

„Dobře, my jsme tedy tady. A nepújdem jinam, přijď pak, Stanku, k nám!“ volala Violka. Hrála si s ostatními dětmi u velké hromady písku, jež tu zbyla od poslední stavby a bývala dětem milým útočištěm. Byly za ní zcela kryty, ztišily se také hned a kromě lehkého ševelení vánku v bezu nebylo ni hlásku slyšeti.

„Bude třeba všechno dobře rozvážiti,“ mluvil Mára volně, usedaje vedle Elisy.

„Jaký je váš úmysl?“ ptala se Elisa klidně, s rukama v klíně. Hleděla před sebe a přes zelenou stráň na vzrůstající křoví na Bedlině.

Mára podíval se vážně stranou po Elise, pak se jeho oči obrátily také do daleka. „Chcete jistě slyšet pravdu, upřímnou a poctivou,“ promluvil po malém okamžiku.

„Ano,“ odvětila dívka, „neboť pouze ta má cenu.“

„Máte pravdu,“ řekl Mára. „Budu tedy mluvit, jak jsem řekl. Bude-li se vám zdát něco podivným neb nesouvislým, promiňte! Mé myšlenky dávno nejsou jasné. A v poslední době je to divný vír, jenž točí se v mé hlavě.“

„Jen mluvte, jak cítíte!“ pobídla dívka. „Já jistě porozumím.“

„Nuže, nevím, čím to je, v poslední době,“ začal, „stále častěji se derou do mé duše staré vzpomínky. Nebývalo tomu, dlouhá léta tkvěla moje mysl jen u jedné věci, u náhlého odchodu mé ženy a u toho, co potom bylo. Ostatní vše bylo zahaleno clonou, nevěděl jsem o tom, pryč to bylo z duše mé.

Nyní, nevím proč a nechápu toho, moje mládí stále vyvstává mi v duši a s ním celý život ostatní. Když tak večer znaven denní prací lehnu, oči zavru, ocitám se v nízkém, dusném bytě, věčně provlhlém, vidím

ustaranou matku, znaveného otce, jeho zasmušilou tvář.

A vše mi táhne duší, těžké chvíle, kdy nám bída vládla, vidím matku plakat, otce utíkati z domova před trpkým obrazem. Vše se mi rozvíjí před očima, otcova smrt, na to matčina. Příbuzní nás děti rozebrali, vidím se v těch cizích koutech, v nichž jsme vyrůstali, nevědouce ani bratr o bratru. Slyším výčitky a trpká slova, vzpomínám i ran.

Pak přišla škola. A zase se vidím v ní. Píši, čtu i počítám, mám vědomí žáka ne snad vynikajícího, ale s klidem sedám v duchu do lavice, knihy na ni kladu, čekám na vyzvání učitele, abych vstal, předložil sešit. I konec svých studií vidím, jak jsem přišel na místo, jež odpovídalo mým schopnostem. Cítím v duši spokojenost oné doby, vzpomínám, i sebevědomí mé tehdy vzrostlo, ač jsem byl vždy tichý, ne-li pokorný.

Pak přicházím k době, která byla nejhroznější z mého života. K mé lásce, k boji o bytost, jež naplnila moji duši, byla mi vším na světě. Byl to boj a cítím, odporem se moje láska stávala vždy mohutnější, stávala se čímsi silným, neukrotitelným.

Vy znáte můj osud, vyprávěl jsem vám jej ještě v Praze. Moje vítězství se stalo porážkou, chvíle nevýslovné slasti rozdrtila zároveň mé štěstí. Ve chvíli, kdy ona stanula mi po boku, v té chvíli jsem ztratil ji. A byl jsem sám.

Otřes duše mé byl příliš silný. Zlomilo se něco v ní. Duch můj ztratil spojení s tímto světem, byl jen u zemřelé. Na ni jsem jen myslil, pro nic jiného v mé hlavě místa nebylo. Nemohl jsem vykonávati své dřívější práce. Stále nižší úkony mi byly přidělovány. Dělal jsem je jako stroj, ale stále špatněji. Po přechodu hvězdy, který přes svou všechnu hrůzu ani nevzbudil mé zvláštní pozornosti, byl jsem mezi dělníky žižkovské továrny.

Nyní stál stroj u stroje. Jednotvárně šel den za dnem, ráno vždy se rozeběhl, rozezvučel stroj, zpíval mi svou pravidelnou píseň, zkolébával, konejšil. Nevím, kdy jsem prvně zdvihl oči od stroje. Ale první pohled utkvěl na děvčeti, svěžím, milém, které stejně jako já až dosud stálo u své práce, hledělo si jí a nevšímalo si ničeho kolem sebe.

Nemusím vám vyprávěti dlouho. Viděl jsem, jak toto děvče nedbá mladých mužů kolem sebe, jak má smysl jen pro svoji práci. Zaujala mne znenáhla její zdrženlivost, nedostupnost. Stále častěji jsem po ní pohlížel. Nechci říci, že zároveň bledl v duši starý obraz. Ne, však druhý pomalu se usazoval vedle starého.

Pak jsem si ji zamiloval, Toničku. Viděl jsem v ní cosi z bytosti své mrtvé ženy, cos mne poutalo k ní, táhlo. Ztroskotal jsem zase, víte o tom. Srdce Toniččino patřilo již Fráňovi.

Nezapírám, že jsem prožíval zas trýzeň odříkání, že bylo prázdno v duši mé a pusto. Zoufal jsem již nad životem, byl jsem jist, že není štěstí pro mne souzeno. A vy víte, že jsem toužil aspoň viděti Toničku a být jí nablízku. Proto jsem šel za ní sem, byl jsem tady s vámi, ač mi štěstí Fráňovo přes všechno vnitřní zapíráni bylo trpkým, bolestným. Ale aspoň jsem ji viděl, mohl jsem ji chránit před Klejtkem. A nebyl jsem tu zbytečným, jak víte.

Minula tři léta od té doby. Věděl jsem, Eliso, že vám nejsem lhostejným. A snad – promiňte, že budu zcela upřímným. –“

„Jen mluvte!“ řekla Elisa zdánlivě klidně.

„Snad to tedy byla chyba, že jsem to věděl.“

„Možná,“ připouštěla Elisa. Její oči upíraly se dál do zeleně stráně, ale ruce v klíně znatelně se chvěly, chvěly se i rty a pod obočím přes úsilnou vůli tlačila se horká vláha.

„Bože!“ letělo jí duší. „Co mi chce as říci? Jak se skončí tato rozmluva? Nepohrobí všechno, več jsem přec jen doufala?“

Ale již slyšela zase dále slova Márova:

„Bojoval jsem dlouhé boje pro svou první ženu, dlouho byla pro mne snem. A zůstala jím vlastně. Přišla láska k Toničce a zase byla nedostupná pro mne, marně se k ní vzpínaly mé tužby. Zvykal jsem si toužit po tom, co je nedostižné. Působila jistě lidská povaha. Jistě lepší ovoce je na vysoké větvi, ale často právě proto pomineme krásný plod, jenž vyzrál dole na větvi, a ruka naše sahá nad něho.“

„Avšak není každé srovnávání pouze na škodu. Znenáhla jsem nacházel i ve vás tady něco, co mne kdysi táhlo k Toničce, vaši odměřenou lhostejnost k ostatním mužům, vaši uzavřenost, soběstačnost. Ani nechtěje a ze začátku nevěda jsem pozoroval vaše jednání. Zdálo i se mi to zprvu s mé strany pouhou zvědavostí, přiznám se vám. Nemálo mne počal zajímati i váš poměr k malé Violce. Řeknu vám též, že mne dříve skoro odcizovalo a odpuzovalo od vás jméno, jež vám dává:

„Mamičko!“

Byl to pocit divně smíšený, který jsem míval při tom slově. Není snadno vyjádřiti jej. Budil dojem, že jste vskutku matkou, tedy, že jste také něčím komus jinému, ne, těžko to pověděti, jak podivně na mne toto jméno působilo. Vzpomínám si, že jsem jednou nechal práce poblíž vás a vzdaloval se, abych neslyšel, jak na vás volá malá Violka. Ale potom jsem se otřásl ve svém nitru. Napadlo mi – proč je ti protivné, že nazývá ji toto dítě mamičkou? Působí snad na tě klep, jen letmo prohozené slovo – že je vskutku její? Ale – potom žárlíš? A proč?

Snad příliš dlouze vykládám – a týrám vás –,“ přerušil své vyprávění tichou poznámkou.

„Ne, jen mluvte!“ zaprosila stejně tichým hlasem.

„Jsem ostatně u konce svých „vzpomínek“ řekněme. Není již mnoho, co říci. K malé Violce jen tolik, že jsem dvakráte naskytl se k tomu, kdy se k vám to dítě tulilo a nikým neviděno projevovalo k vám tolik něžnosti a lásky, že jsem užasl.

A slyšel jsem vás před nedávném, když vám usínala v náručí, jak jste k ní polohlasem řekla: „Spi jen, drahé dítě! A měj mne rádo, jsme obě stejně opuštěny, potřebujeme té naší lásky –“

„Eliso!“ Mára vzrušen vstal a chopil obě ruce plačící dívky. „Kdyby se mne ještě před tím okamžikem byl někdo ptal, kam půjdu při dělení osazenstva bedlinského dvorce, přes vše, co jsem před tím cítil, byl bych řekl: Bude-li mi možno, půjdu tam, kde bude Tonička.“

„Ale po tom, Eliso, nemohu si pomoci a řeknu to – kam půjdete vy – tam půjdu já –“

„Máro!“ vydechla Elisa šťastně a stulila se do Márových chvějících se loktů.

A v tom zazněl skoro vedle dětský výkřik.

Odtrhli se od sebe, Mára první se vrhl za roh budovy. Za nimi přiběhl Fráňa, jenž v hrůze poznal výkřik svého Stanka, za ním Marek.

A tu proti nim se objeví malý Stanka, ve vzduchu je, nevysoko, visí na zrcadle, drží je a křičí.

Mára vrhl se mu vstříc, včas chytil dítě – odhodil je zpět –

Ale náhle se zapotácí, pak je hroznou silou sražen – rudne zem –

Elisa mu spěla ku pomoci – odražena shroutila se vedle zdi.

K dítěti se vrhl Fráňa – zdvíhalo se – zdrávo.

Vzhlédli do vzduchu – vše zmizelo.

XXXIII.

Krásné jitro na zlíchovských kopcích. S východu zářivé slunko líbá svěží, zelenavé stráně, na nichž mezi skalinami dýchá nocí osvěžená travina a něžný horský květ. Háječky mladých jehličin, vykoupány chladnou rosou, zachvívají se pod teplými polibky slunce.

Modré nebe do daleka pne se, srdce okouzlené do vysoka k sobě povznáší. Široký tok mocné řeky tamo hluboko se leskne, do dálky se táhne, rozeklaná údolí se k nebi otvírají. Bílé domy v nich, bílé domy roztroušeny po stráních, s proudem velké řeky, stříbropěnné Vltavy, ve veliké, širé město houstnou.

Vlahý vánek vane, východ voní v něm. Všechno zalito je jasem, sladko tu a volno a cos volá k štěstí –

Teď hejno sněžných holubů se vzneslo nad protější strání, do vysoká spěje bílý tlum – zakroužil a mizí –– tu však – zas se stáčí – v jasném lesku slunce stříbrem zaleskly se bílé perutě – bílý oblak se tam vznáší pod modravou oblohou.

A tam, dole, na modré řece se úběl sněhové vločky mihl, teď druhý, třetí – svižných racků zjev.

„Duše milá, vzpomínám tě! Kdybys byla nyní se mnou!“

„Příteli!“ prosebně promluvil Frohen.

„Hleď!“ obrátil se Bolek k němu. „Jak je krásný svět! K radosti dnes mladým letem volá Bůh – proč nemůže býti ona se mnou, proč nemohu sevřít její drobnou, milou ručku, pohladit jí zlaté vlásky a říci jí: „Jolko, má dcerko zlatá – rád tě mám – ze všeho na světě tebe nejvíc –“

„Upokoj se, Bolku!“ uchopil Frohen staršího druha pod ramenem.

„A zatím ani nevím, jsi-li živa, dítě moje sladké, či zda –“

Nedomluvil, vzlykot zdusil další teskná slova. Ale Frohen uchopil se slova rázněji:

„Žije, nemůže být pochyb o tom. Víš přec, že byl vydán přesný seznam obětí, jež vyžádala sobě strašlivá noc desátého ledna před třemi roky. V seznamu jsou muž i žena, u nichž byla tehdy tvoje dcerka skryta, není tam však jméno tvojí dcerušky, pod nímž u pěstounů žila. Nebylo dítěte toho věku mezi dětmi, kterých nebylo lze označiti jmény. Požáru v té části Prahy nebylo, vodní proud tam nezasáhl –“

„Ale nebyla Jolka ohlášena mezi pohřešovanými,“ namítl Bolek nejistě.

„Nebyla – ale kdo pak ji měl hlásit? Když oba její pěstounové zahynuli?“ obrátil se na Bolka Frohen. „Jen ty jsi o ní věděl, ale prchal jsi přec se mnou z Prahy před příchodem amerického vojska.“

„Pravda!“ zastavil se Bolek. „Ale co se pak s ní stalo? Kam se poděla, má dcerka sladká, Jolka má?“ Slzy se zaleskly ve vpadlých očích Bolkových. „Uchvátil-li ji ten dravec, usmrtil-li mi ji, běda –,“ zahrozil divoce.

„Neuchvátil jí, Bolku!“ těšil Frohen druha. „Kdy by ji byl měl, nač by byl strojil onu léčku, tehdy, jak ohlásil v novinách zprávu o nalezení neznámého děvčátka?“

„Nevím, nevím,“ rozvažoval Bolek, „to byla léčka na mne, při tom mohl mít mé dítě v rukou.“

„Vím, ale kdyby je měl, Bolku, dovedl by tě lapit prostřednictvím jí. Nemyslíš?“

„Pravda,“ připouštěl zas Bolek. „Ovšem, nezabili-li ji hned –“

„Nejsou tak ukvapení,“ soudil Frohen. „Jde jim o tebe a napřed by se vyrovnali s tebou.“

„Inu, je naděje v tom všem, jest, ale pouze naděje.“

„Ach, když je aspoň ta!“ povzdychl Frohen smutně.

„Však jest jediné, co máme,“ dodal Bolek trpce.

„A přece nás musí sílit! Držme se jí, věřme, že vykoupení dočkáme!“

„Dočkáme! Ale kdy? Tři léta se štveme světem, tři léta nás honí jako dravou zvěř, chvíli není klidu, není bezpečnosti.“

„Máme přece ujištění vlády,“ řekl nyní stejně trpce i Frohen, „o své bezpečnosti.“

„Ano, máme. A až se podaří prokletému Amerikánovi odpravit z nás někoho, položí nám pro smích výnos Habrův na prsa.“

„Frohene!“ pokračoval Bolek divoce. „Snad jsme pochybili, že jsme tenkráte šli s Personem, ale jiné viny na nás není, zločin nedotkl se našich rukou –“

„Nezkřivil jsem vlasu nikomu,“ přidával se Frohen temně.

„Je to křivda, tohle zuření, jímž nás stíhá doktor Allrighton.“

„Doktor Allrighton, však ještě spíše Clarck,“ upozornil Frohen.

„Pro mne zodpovědným bude vždycky doktor Allrighton,“ řekl Bolek výhružně. „A věř, ač mi bylo násilí vždy cizím, na konec mne tento člověk donutí – Nerad bych ovšem k tomu sáhl, stále doufám ve smír, v návrat mezi lidskou společnost, k vůli ní – mé dcerce – Kdyby přece –!“

„Škoda, že se nám nezvedlo v Dermattově domě!“ vzdychl Frohen.

„Škoda!“ Bolek souhlasil. „Byli bychom měli moc, mohli jsme si vynutiti klid – vše –“

„Však i takhle, Frohene, ublíží-li mému dítěti, nebo jestliže již něco učinili s ním, ať se třesou! A svět s nimi –!“ Divoká nenávist otřásla Bolkem a jeho pěsti se hrozebně zdvihly.

„Škoda, že to ztraceno!“ pokrčil Frohen rameny.

„Není! Není!“ vzkřikl skoro Bolek. „Cos mi říká, že mé tušení je správné, že ta věc tu jest! A že ji najdu!“

„Kéž by! A pak by byl on první na řadě!“ vybuchl i Frohen.

„Ano, on! Zločinec!“ přidal se Bolek. „Neboť on je původcem a zřídlem zla. Je vřed na těle lidstva!“

„Zlo chtěl odstraňovati a sám páchá zlo na zlo! Ano, jsou zločinci mezi lidstvem, ale největším je on, doktor Allrighton!“ rozzuřil se Bolek.

„Jeho řádění ho brzy znemožní,“ hleděl Frohen upokojiti druha. „Není možno, aby tohle vše prováděl beztrestně.“

„Víš, kolik osob už se stalo jeho obětí?“

„Nedávno zas v Berlíně se beze stopy ztratil člověk, obviněný z vraždy, ale soudem propuštěný, ježto nebyl mu čin dokázán.“

„Vyšel zase od soudu a nedošel již domů?“

„Tenhle domů došel. Ženu má, však dosud bezdětek –“

„A co se s ním stalo?“ tázal se Bolek.

„Nikdo neví. Žena pouze ráno viděla, že muž je pryč.“

„Žádné stopy násilí?“

„Ne – ostatně, nač to? Lidé Clarckovi přec umějí v tom chodit.“

„Omámí to, pravda – jaké tahání!“

„A nyní je zase v Brně ruch.“

„Myslíš s Kodelou?“

„Ovšem.“

„Ten však byl zřejmě vinen.“

„Bolku – neviděl ho nikdo, sám se nepřiznal –“

„Ale nemohl to nikdo jiný udělat! Všichni ho mají za viníka.“

„Nás možná také, Bolku!“ vážně upozornil Frohen.

„Pravda!“ zarazil se Bolek. „Dr. Allrighton se o to postaral.“

„Myslíš, že i štvaní v novinách, jež neustává, je dílem Američanovým?“

„Jistě!“ tvrdil Bolek. „Prosím tě, kdo vůbec stará se teď o to, co dřív bylo. V Habrově dekretu je to dobře vyjádřeno: Lidstvo započíná novou dobu života. Čekají je velké úkoly, třeba je sil všech. Nutno zapomenout starých svárů, křivd, setříti se musí i vzpomínka na viny. K práci musí lidstvo, v ní je očista i spravedlnost. – Podle toho se vskutku řídí všichni, jen dr. Allrighton ne. Chce konat spravedlnost na svou pěst!“

„Kde však na to bere peníze? Bolku, vždyť má ruce ve všem, to přec není zadarmo!“

„Dávno se již tomu divím. A rád bych tomu přišel na kloub.“

„Ale jak?“

„Oh, namířeno mám. Musíme jen k němu blíž – A pomůže nám, doufám, Rob –“

„Myslíš stroje, které jsi uchránil po inženýru Robovi?“

„Ano –“

„Moříš se však s tím už bůhví jak dlouho a marně.“

„Jestliže se nemýlíš,“ usmál se Bolek radostně.

„Zdařilo se ti něco?“ tázal se Frohen s napjetím.

„První už pracuje! A jak!“

„Opravdu?“ divil se Frohen.

„Ano.“

„Ale že nic nevím! Přece –“

„Zkouším to vždy v noci – spal jsi dnes – když najednou –“

„Bolku!“ zajásal Frohen.

„Však jsem se lekl, když to začalo působit! To jsem byl rád, že byla hluboká noc! A honem jsem to zavřel!“

„To si myslím! Vždyť možná, že to působí dost daleko. Jestliže v sousedním domku někdo nespal –“

„Otevřel asi oči!“ zasmál se Bolek. „Ale byl to jen okamžik, byl by si musil myslit, že sní.“

„Ovšem důležitější by pro nás byl přístroj druhý,“ mínil Frohen.

„Těžko říci," krčil Bolek rameny. „Ale sám jsem si myslil, že jsem měl začíti s přístrojem druhým."

„To nevadí, vždyť nyní bys ho stejně nemohl použít."

„Nevím, hochu! Zrovna se mi něco hodilo."

„Opravdu?"

„Ano. Byt zrovna za domem, ve kterém bývá dr. Allrighton v Praze."

„Bylo by to možné?" divil se Frohen. „A mohli bychom tam bez obav? Dělníci ve skladu –"

„Je to pod Strahovem, dvě řady domů, přední do hlavní třídy, zadní do uličky, kde naproti je zahradní zeď. Pro dělníky –," řekl trpce, „zrovna –"

„A Allrightonův byt s tím souvisí?"

„Jen zdi dělí oba byty. Dvory jsou uprostřed domů, souvisí, ale byt doktora Allrightona i tento jsou v postranní části."

„To je skvostné!" radoval se Frohen. „Měls to zajistiti!"

„Už se stalo," usmál se Bolek.

„Výborně!" zajásal Frohen. „Ale zatím zůstaneme zde –," obrátil se, rozhlížeje se dokola. „Je tu tak krásně!"

„Zůstaneme tu, dokud nás zase slídiči Clarckovi nevyčíhají."

„Mně se asi před týdnem nelíbil jeden obličej, který jsem potkal na nábřeží. Ale ztratil se mi, už jsem ho neviděl."

„Dej pozor, Frohene!" varoval Bolek. „A řekni mi vše, co nápadného se ti přihodí! Ať nás nepřekvapí!"

„Kdyby něco bylo, zmizeli bychom raději hned odtud," dodal.

„Stejně nemůžeme nyní s naším Azorem," obrátil se Frohen k domku. „Zarazili by nás s ním, jak bychom se v městě ukázali."

„Vypadá, chudák! Ale ten nás dlouho držet nebude.“

„Myslíš, že pojde?“ řekl Frohen lítostně.

„Určitě! Vždyť je to starý pes, proto ho někdo vyhodil –“

„Nějaký člověk měkkého srdce, který ho nedovedl usmrtit. Proto ho vyvedl za město, aby tu pomalu pocházel hlady,“ řekl Frohen trpce.

„A ujali se ho dva ubožáci, chudí jako on, štvaní však víc než on –“

„Stejný osud sbližuje –“

„Jen aby nebyl docela stejný!“ řekl Bolek. „Azor to už bude míti brzy odbyto.“

„Myslíš?“ řekl Frohen soucitně.

„Vždyť nemůže ani se zdvihnout na nohy, když přijdeme domů. Chudák, sbírá se, ohonem zametá, jen ty psí oči se ještě lesknou –“

„Ale měl bys ho vidět, co dělává někdy, když padne k nám do oken odražený sluneční paprsek! Vyskočí na židli, k oknu a štěká jako zuřivý.“

„Sluneční paprsek? Odražený? Odkud sem padává?“ tázal se Bolek náhle divně zvážněv.

„Tamhle z toho domu za Vltavou,“ ukázal Frohen na vysoký bílý dům, jenž se zdvíhal nad strání na druhé straně řeky. „Z prvního poschodí,“ dodával. „Teď ovšem, v posledních dnech paprsků viděti nebylo, protože bylo víc než tři dny pod mrakem. Slunce se ani neukázalo, nechávalo si to až na dnes, na neděli!“

„Však, slyš! Hle!“ obrátil se.

Za nimi od domku se ozval štěkot. V okně se ukázala rezatá hlava velikého psa, jenž zuřivě štěkal do okna. Ale štěkot byl už chabý, chraplavý.

„Vidíš, paprsek!“ ukázal Frohen.

Za řekou ve vysokém bílém domě v prvním poschodí se okno oslnivě svítí, odraz slunce padá přímo na okno domku. A pes štěká stále zuřivěji.

„Mají tam asi otevřené okno, takže zrovna slunce odráží se sem,“ mínil klidně Frohen.

Ale zarazil se, když pohleděl na Bolka.

„Frohene!“ vzkřikl však již Bolek. „Tohle není okno!“

„A co by to?“ žasl Frohen.

„Hledají směr – na nás –“

„Pomocí slunce?“

„Hledají směr – na nás. Pomocí slunce?“ **(str. 205).**

„Ano – toho si nikdo nevšimne,“ vysvětluje uděšený Bolek.

„Myslíš – paprsky?“ leká se Frohen.

„Ano – chtějí to, tak jako kdysi američtí studenti –“

„Když kosili žluté?“

„Ano – najdou si směrnici pomocí slunce – pak vrhnou tím směrem energii elektrickou –“

„Ale to musí být vrháno se dvou míst,“ poukazuje Frohen.

„Zajisté, paprsky se musí protnout.“

Rozhlížejí se, druhého slunečního paprsku nevidí. V domě přes Vltavu světlo zhaslo.

„Pojď na druhou stranu domu!“ vzkřikne náhle Bolek.

Oběhli dům – hle – tam –

„Pohleď!“ ukazuje Bolek.

Tam jiný dům – na této straně řeky – a plné světlo slunce oslnivě září v jednom jeho okně.

„Pryč!“ vzkřikl Bolek uděšen.

„Pryč! Okamžitě!“

Veběhli do domku, chopili se nejnutnějšího.

„Nic s sebou neber! Přijdeme sem v noci!“

„A Azor?“ ukázal Frohen na psa.

Seděl na okně, ještě udýchán a obracel oči k nim.

„Nemá smyslu brát jej s sebou!“ odmítl Bolek.

„Pravda!“ musil říci Frohen.

Ale napadlo mu něco. Skočil ke stolu, vzal papír a napsal na lístek:

„Tak ať dr. Allrighton –!“

Zasunul lístek do kroužku na obojku psa a skočil za Bolkem.

Přirazil dveře, divokým letem prchal za druhem krytou úžlabinou dolů do údolí.

Azor se udiveně na ně dívá z okna – v tom však – klesl – ztratil se –

XXXIV.

„Ještě je dobře, že nemáme skoro nic!“ prohodil trpce Frohen, V husté tmě klopýtaje úzkou cestičkou se zlíchovské stráně třetího večera po nedělní příhodě.

„Snadno se stěhujeme, že!“ stejně řekl Bolek, opatrně sestupuje před ním.

„Právě.“

„Buď rád, že se stěhujeme!“ pokáral Bolek druha. „A podruhé buď opatrnější a upozorni mne na vše, co uvidíš podezřelého!“

„Nebylo mi to podezřelým. Prosím tě, kolikrát se slunce odráží od okenních skel! Nenapadlo mi –“

„To je právě, že ti nenapadlo!“ odbyl ho Bolek krátce.

„Jen když jsme tady a Amerikánu sklaplo!“

„Však nám předevčírem mnoho nechybělo! Chudák Azor – všiml sis ho!“

„Ležel na okně – i mrtev se díval za námi.“

„Měli jsme zas jednou čas!“ oddychl si Bolek.

„Jistě nás měl za jisté! A dobře to vypočetl, v neděli dopoledne, kdy jsme oba doma –“

„Mohl mu to potom někdo dokazovat! Bylo by to sice nápadné, že bychom tam byli leželi tři –“

„Prosím tě – byli by tam něco nalili, aby se řeklo, že to bylo otrávení, nebo něco podobného! Vždyť to nejsou břidilové, tohle, co dělají, ukazuje, že jsou vyškolení zabijáci –“

„Ale měl asi pan doktor radost, když mu dali moje blahopřání!“ zachechtal se Frohen zlomyslně.

„U psa lístek nebyl?“

„Nikde nebyl, dobře jsem prohlédl celou místnost.“

„A ta smělost, jít se tam pak podívat! Ovšem, chtěli to nějak obratně nastrojit.“

„Měli přijít dnes v noci, mohli jsme je potkat!“ prohodil zle Frohen.

„Bylo by se mu povedlo, udělat z nás vskutku zločince,“ řekl temně Bolek.

„A zbývá nám něco jiného?“ rozhněval se Frohen náhle. „Tři roky už jenom utíkáme, jako zajíci se uhýbáme, kličkujeme. Nedivím se, že jdou po nás jako

po zvěři. Kdyby se musili báti rány za ránu, kdybychom jim také někdy ukázali drápy, však by si dávali pozor!“

Bolek neodpovídal. Ale cítil, že má Frohen pravdu. Ovšem, Bolek měl své důvody. Chtěl se vrátit mezi lidi, chtěl mezi ně uvést svoje milované dítě. Nechtěl přijít jako zločinec – „Uchránili jsme se dosud,“ zahovořil, hledě ukonejšit Frohena, „doufejme, že uhájíme se i dál. Vždycky pro nás bude výhodou, když bude vina spočívati na druhém, ne na nás.“

„Ale aspoň ukázat mu zuby!“ mínil Frohen.

Bolek odpověděl až po chvíli přemýšlení: „Kdyby to tak šlo, tak nějak pěkně – uvidíme.“

„Budeme ho míti nyní po ruce!“ upozornil Frohen „Ovšem, on nás také –“

„Budeme bezpečnější v jeho bezprostředním okolí než kdekoli jinde,“ mínil Bolek. „Tak blízko nás hledat nebudou.“

„Také možná.“

„A pro něho budeme nebezpečnější, takové tušení mám,“ řekl Bolek.

„Teď však pozor, rozejděme se, již se blíží světla!‘ „Sejdeme se až doma?“ ptal se Frohen.

„Ovšem, a ani příště se již nesmíme ukázat spolu! Jednotlivě domů, jednotlivě ven! Snad snáze jim takhle ujdeme.“

„Na shledanou tedy!“

„Šťastnou! Jsem rád, že jsme už z kopce, ze tmy, kde nás snadno mohli čekati –“

Shledali se vskutku doma, v domě v úzké uličce pod Strahovem, a vskutku bez úrazu. Odložili svoje věci na vhodná místa v prostém pokojíku, sedli ke stolu.

„Hlavně tohle že jsme zachránili!“ liboval si Bolek.

„Dědictví po Robovi!“ prohodil Frohen.

„Nikdo o to nestál, když zahynul Rob i s Personem. Nikdo ovšem také nevěděl, nač by to mohlo být. Ujal jsem se toho právem dědictví.“

„Dědictví, jež přineslo jen nenávist.“

„Nenávist a nebezpečí, řekni!“ opravoval Bolek. ‚Ale bezcenné to také nebude.“

„Není-li to hříčka nějaká!“

„Tohle je, tak skoro,“ řekl, stranou pokládaje neveliký přístroj, kulatý, jenž nahoře měl závity ovinutého drátu, vespod hladký plech, jenž tvořil jakoby schránu.

„Co je tam dole?“ tázal se Frohen.

„Tomodyn,“ pozdvihl oči skoro udiveně. „Dává elektrickou sílu této divné cívce.“

„A cívka?“ chtěl vědět Frohen.

Bolek se jen zasmál. „Dej se překvapit!“

„Budu opravdu překvapen, až ten zázrak uvidím?“

„Budeš velmi překvapen, až nic neuvidíš!“ zasmál se mu Bolek.

„Ale já bych raději byl překvapen,“ hovořil dále, bera do rukou druhý přístroj, „touhle divnou věcí!“

Vzal do ruky oblouček, jehož vnitřek tvořil plech, zřejmě isolovaný zasazením na svých koncích do nástavců, nevodivých. Na konci plechu byly zataveny drátky, procházely nástavci, vcházely po obou stranách do protáhlé cívky, která přiléhala k zahnutému plechu. Po straně vycházely z cívky dva dráty, přes metr dlouhé, k sobě svinuté a vcházely svorkou do jiné podlouhlé cívky, vedle níž na podstavci byly dvě svorky a jež byla spojena s nevelkým kolečkem, ovinutým dráty.

„Ještě nevíš, nač by to bylo?“ zeptal se Bolek.

„Nemám ponětí,“ odpověděl Frohen mrzutě.

„Tenhle oblouček přece patří na čelo,“ ukázal Frohen.

„Tak si jej tam postav!“ pobídl Bolek druha.

Uposlechl. „Je mi to trochu těsné," řekl, sahaje si na čelo.

„Inženýr Rob měl čelo užší než ty," poznamenal Bolek. „Pamatuješ?"

„Ovšem, měl vyšší hlavu. A myslíš, že to bylo na jeho hlavu?" ptal se Frohen.

„Zdá se mi tak."

„Tedy by bylo správné, že tohle patří na čelo," ukázal Frohen na oblouček na svém čele.

„Jistojistě," smál se Bolek kysele, „ale co dál?"

„Hm, to já nevím –," řekl Frohen rozpačitě.

„Já také ne," připojil se Bolek. „Cítíš snad něco?" zasmál se.

„Nic –"

„Kolikrát já už jsem takhle s tím seděl! Posledně v našem domku nad Zlíchovem," ukázal na Frohena, jenž se se svou ozdobou na čele tvářil dosti pitvorně.

„A co ty svorky?" ukázal Frohen.

„Vše už jsem zkoušel," mávl Bolek rukou. „Tam patří proud, zapínal jsem jej – nic! A zde," ukázal na podstavec vedle cívky, „se tahle ručička dá posouvati. A tohle kolečko je otáčivé," ukázal, „to všechno vím, ale nic z toho nemám."

„Rob by nám to pověděl," povzdychl Frohen. „Škoda ho!"

„Provedl pěkné věci, pravda, ale –"

„Jaké – „ale"?" zastavil se Frohen. „Rob byl velký muž."

„Byl," přiznal Bolek, „Ale vyjmenuj mi, prosím, co provedl!"

„Jistě skvěle zorganisoval nám vzduchoplavbu za Persona," zahovořil Frohen. „Jak tehdy letěla výroba, co strojů vychrlily továrny, oddíl za oddílem se stavěl, vše díky Robovi, jenž převrátil přímo celou výrobu –"

„Tak to je pravda," poznamenal Bolek klidně, „pokračuj!"

„Pak, pamatuješ, zařízení Personova paláce? Když Person nás nechal v Praze, místnosti se s námi ponořily pod zemi a na místo nich byly jiné!“ hovořil Frohen nadšeně. „A potom světelné úkazy, při návratu Personově, které ohromily vzbouřence! A pás smrti před palácem! Pamatuješ?“

„Všecko, zcela dobře. Dále?“.

„Dále potrestání Verony a Turína –“

„Bylo hračkou, když měl Person v ruce Strucksův předpis,“ přerušil Bolek druha. „O tom ani nemluv! Já jej mít, viděl bys –!“ dodal.

„Tedy podivuhodnou obranu Prahy – opustili jsme ji, odjeli jsme do Brna a stroje na opevněních pálily a pálily – jak s nimi bojovali Američané!“

„Nu? A?“

„Nu – potom –,“ vzpomínal si Frohen.

„Potom sklo, jež bylo průhledné jen s jedné strany, aby Person mohl za ním sedět, dívati se ven a sám byl neviděn!“ rozmluvil se Bolek ostře. „Škoda, že si za to sklo též nevzal ženu Robovu, Rob mohl státi na druhé straně a obdivovati své dílo!“

„Ano,“ končil Bolek rozhorleně, „Rob dal svého ducha jen do služeb Personových, vynalézal prostředky pro zesílení jeho moci, ale lidstvu, co tím dal? Všechno, co vykonal, snad je méně, nežli tamhle ta věc, nepatrná na pohled. O tomhle!“ ukázal na přístroj s obloučkem, „je ovšem dosud těžko mluvit.“

Frohen seděl zaražen. Teprve po chvíli řekl: „Měl jsi mnoho pravdy, stran Roba. Neuvážil jsem si to dosud takhle –“

„To si myslím,“ odpověděl Bolek uspokojeně. „Rob je příklad nadaného učence, který se dal zneužít a svésti s cesty. Úkol vědy je, by prospívala a sloužila lidstvu a ne jedinci.“

„Bezcennými ty věci ovšem také nejsou,“ mírnil svůj ostrý úsudek, „ale kdy pak bude Praha potřebovat zařízení, aby ji hájily stroje bez obhájců?“

„Tohle snad dojde upotřebení,“ poukázal zase na svůj přístroj s obloučkem, „jestliže to rozluštíme.“

„Zapneme tam proud,“ řekl a sáhl po drátech.

Dal si potom sám oblouček na čelo.

Sáhl na posuvné zařízení, posouval ručičku jeho po stupnici, sem i tam.

Chopil se i kolečka a otáčel jím.

„Přítel Allrighton je tamhle!“ ukázal a nařídil kolečko proti zdi, za níž byl byt doktorův.

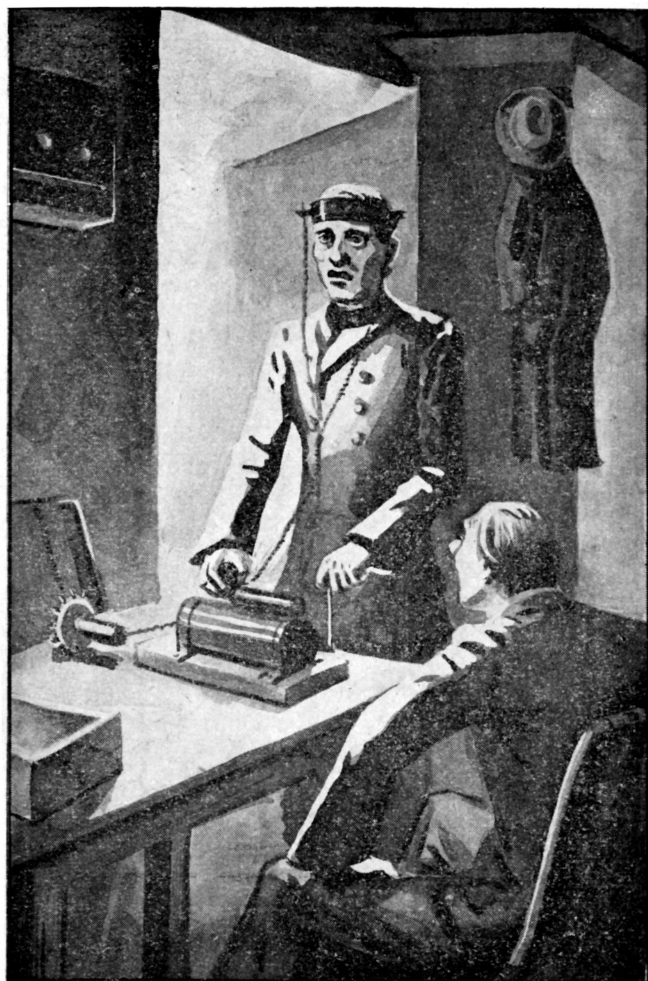
Najednou se mu čelo divně stáhlo.

Obočí se zachmuřilo, oči překvapeně otočily.

Bolek vyskočil, až vytrhl svinuté dráty ze svorky. „Bože!“ vzkřikl „To je on! On!“

„On? Kdo? Co?“ tázal se užaslý Frohen.

„Přístroj, který zhotovil Rob na doktora Allrightona!“

To je on! Přístroj, který zhotovil Rob na doktora Allrightona!
(Str. 214.)

XXXV.

Dva chodci jdou po silnici nad oživlou Zbraslaví. Dva z mnohých, kteří náhodou dnes vyšli v tento krásný kraj. Zvolna vystupují cestou, která dlouho

zavalena sněhy zase povstala ve dřívější své podobě. Vinou se prostorné záhyby, tu zářezy půdy jdou, k lesu stoupají, jenž na návrší zase vysazen se rychle zdvíhá.

Okolo vrchy, údolí mezi nimi, lesklá plocha Vltavy se táhne ku Praze, zleva se k ní pojí proužek Berounky. Milý, krásný kraj, znovu se rodící místo oddychu a osvěžení velkoměsta.

„Jak je tady hezky!“ praví nadšeně první z obou mužů.

„Krásně,“ praví druhý. „Příroda se zase probudila, skoro zázrakem. Nepochopíš, kde se vzalo vše, co kolem tebe roste. A přec nutno věřit, že zárodky toho všeho byly v zemi, po staletí uchovány.“

„Kdo sel tuto trávu?“ ukazuje mladší.

„Kdo květy mezi ní?“ doplňuje druhý.

„Hle tady temně modrý vítod kvete, je si možno představiti něco líbeznějšího než takovýto safírový kvítek uprostřed zeleně trávníku?“

„Venkov je překrásný!“

„A přece bylo třeba nutit lidi ven, nikdo nechtěl z města k zemědělské práci. A je dosud nedostatek rukou venku –“

„V Evropě. Amerika nemá těchto obtíží.“

„Jak jen tohle vysvětliti? Proč je člověk u nás v Evropě tak povahově odchylný od jiných.“

„Myslíš zvlášť od Ameriky.“

„Ano. Je tu přece rozdíl přímo nápadný. Myslívám si často, že je to tím, že v Evropě je člověk nejstarší, už stářím sešlý.“

„Ale lidstvo přece zrodilo se v Polynesii. Tam patrně byl první člověk.“

„Však také jeho přímí potomci již vyhynuli.“

„Také pravda,“ řekl starší z mužů zamyšleně.

„Nebo je to tím, že v Evropě jsme vyspěli příliš rychle? Jsme nevyzrálá ratolest?“

„Nejsme však v něčem vyspělejší než Amerika?“ pozastavil se první muž.

„Zdali nejsme kulturou, chci říci hlavně uměním, i nyní výše nežli Amerika, o tam by se mluvit dalo,“ připouštěl druhý.

„Pravda, možná. Ale příčina dle mého mínění je jasná, proč je život evropského lidstva bouřlivější. Jsme skutečně vyčerpaný kmen, lid, u něhož povolilo nejchoulostivější ústrojí, a to jsou nervy.“

„Proč však nestalo se totéž v Americe?“

„Proto, že lid americký povstal z různých národů, neustále se s nimi mísil dalším stěhováním, tím se zušlechťoval, ozdravoval, kdežto Evropan tu žil sám se sebou, krev cizí odnikud nepřicházela a došlo k degenerování. K úpadku.“

„Kryty k tomu přispěly.“

„Jistě. Evropané žili téměř všichni pod nimi, Američané byli však na volnu. Následky se dostavily u obojích, proto tento rozdíl.“

„Snad bude nyní lépe. Pamatuješ se, jak mluvili jsme před přechodem hvězdy spolu o složení vzduchu?“

„Pamatuji, šli jsme myslím, do divadla, tehdy, kdy měla vystoupiti podvržená Svansonová, Erika.“

„Snad to bylo tehdy, myslím. Říkali jsme tedy, že vlastně lidstvo u nás hyne vlivem vadného složení Vzduchu.“

„Ano, ano, bylo tak. Ovšem –“ a občan se zastavil a postaviv se proti teple vanoucímu vánku, který z jihu táhl přes zelená mlází, vdechl hluboce – „ovšem, tenhle vzduch už není vadný –“

„Ne, je zase rostlinstvo a opatřuje naše ovzduší vším, čeho k zdaru potřebuje živočich. Dokonce již máme sopky –“

„Snad ne Vesuv s Etnou?“

„Tyhle ne, jsou mrtvy a načisto, ale na Liparách se hnul zase vnitřní oheň a prý v Americe, v jižní její části, otevřely se zas mocné sopky.“

„Je-li pravda, že je jejich výparů potřebí pro život na zemi –“

„Pro život rostlinný – ovšem ten svým zdarem zas prospívá živočišstvu.“

„Dobře, zkrátka by zas bylo o nás postaráno.“

„Zdá se. Hle však!“ trhl sebou muž.

Vskutku! Auto za městem!“

„Což, možná, že k tomu dojde, že i za městem se bude jezdit auty. Je to zase něco jiného, než aeroplány.“

„A také to jede rychle. Hleďte, už jsou na kopci!“

„Nás předhoní snadno, my se teprve učíme chodit.“

„Však je tenhle kopec hodně prudký. Není divu, že nás zmáhá. Ale ještě jeden zákrut, a budeme nahoře.“

„Dál v lese jest ještě stoupání. Ale silnice jde mezi mladým lesem, tak rozkošně svěžím, bujným, vonným, že si nevzpomeneš, že jdeš do vrchu.“

„Aj, přípřež!“ usmál se starší muž, obraceje se a zdvíhaje hlavu k obloze.

„Hned dvojnásobná,“ přidával se druhý, „ale trochu vysoko.“

„Vskutku, dva velké aeroplány rychle letí od Prahy. Opouštějí vltavské údolí a míří přímo přes silnici na Báních.“

„Patrně letí na Řím,“ soudí starší z mužů podle směru strojů.

„Asi – budou brzy nad námi. A jak letí stejně, jeden za druhým!“

„Hle! Co se děje?“ vzkřiknou náhle muži.

Opravdu – hle – přední aero náhle zaráží svůj let víc, více – „Klesá! Asi porucha!“

„Pozor! Pozor!“ volá starší muž a táhne druha rychle ze silnice na levo a do polí po mezi, na níž nedaleko bují mladé keře trnky.

Stroj opravdu se snáší na silnici, ale náhle zabočuje stranou, míří na rovinku podál silnice.

„Ale druhý! Pohleď!“

Opravdu, co druhý stroj? Také zmírňoval svou rychlost, zastavoval se, až zastavil, ale zůstal nepohnutě tkvíti ve vzduchu. Jen s větrem se zvolna hnul zas zpátky, plynul ve vzduchu.

„Oh, příteli, to je cesta velkých pánů!“ zahovořil starší k mladšímu.

„A pojď, sedneme si raději k těm trnkám!“ dodal dále kráčeje a vzdaluje se od silnice.

„Proč pak?“ žasne mladší muž.

„Protože v tom aeru je nějaká veličina, která má strach o svou celistvost. Proto měla aeroplány dva, jeden letěl prázdný, řízen z druhého. Ale tady byla opatrnost velmi mazaná, veličina jela v prvním aeroplánu, prázdný nechávala pozadu.“

„K oklamání útočníku asi.“

„Patrně. Ale první stroj má poruchu a musil dolů, prázdný zůstal bez řízení a dělá se pro sebe.“

„Neuletí jim?“

„Zachytnou jej, jak dají stroj do pořádku.“

„Ale dívá-li se nyní někdo na ně, vidí jim už do karet.“

„V této chvíli ano – ale „– aj,“ přikrčil se starší k zemi. „Pozor!“ stiskl druhého.

Ostrý svist – krátký – sykavý –

Cosi prudce vzlétlo – odkud? – Někde za svahem –

Vzkřikli zděšeně.

Žlutý oblak rozletěl se po obloze – těsně vedle bloudícího stroje – zmizel.

Děsná rána srazila je k zemi – Vzhlédli – mrtvé ticho – na obloze prázdno – „Tamhle! Tam!“ ukáží.

Divné těleso se sneslo – udeřilo o zemi. Vzlétla hlína – cosi se kymácí – vrývá do země. A zas je ticho.

Pozdvihnou hlavy, dívají se po mužích, stojících u prvního aeroplánu. Vidí je, jak ztrnule hledí k místu, kde se sřítil druhý jejich stroj.

„Chápou, že se tohle mohlo státi jim," promluví mladší.

„Ano. A nechápou, jak je možno, že se jim to nestalo, když bylo vidět zcela určitě, že stroj ve vzduchu je prázdný –"

„Já to také nechápu," dodal zamyšleně. „Leda že –"

„Myslíte?" ptal se mladší dychtivě.

„Že jim chtěl někdo ukázat, co by se mohlo stát –"

„Nepůjdeme dále?" ptá se mladší úzkostně.

„Půjdeme, ale po té mezi!"

„Bude lepší," souhlasí hned mladší.

„Je viděti, že je lépe míjet cesty, po nichž chodí nebo zdí velcí páni."

„Zvláště, když si na nich dávají takové pokyny," dodal.

Zrychlili krok, zašli za svah. Oddychli si.

Ale tíže bylo dvěma mužům u stroje.

„Kdo tohle byl, Clarcku, kdo nám poslal toto pozdravem?"

„Myslil jsem, že Bolek, pane doktore! Ale –"

„Možná," pokrčil rameny doktor Allrighton. „Ale proč pak nesmetl nás? Úmyslně srazil prázdný stroj."

„Že by to byl někdo jiný? Větší?" řekl potměšile Clarck.

„Koho myslíš?"

„Netušil snad doktor Bukov naši, řekněme, jakousi nechuť k němu?"

„Pouhé podezření, Clarcku," odmítal dr. Allrighton.

„Jistě," povoloval Clarck ochotně. „Ačkoliv byl doktor Bukov hlavou těch, kteří proti vám poštvali presidenta Habra. Nevím proto, není-li i v tomhle –"

„Ale proč jen vyhrožuje?“ zastavil se doktor.

„Chce vás zastrašiti, zřejmě. Ale dokázal tím, že je naše cesta správná. A že musíme jít bezohledně dále po ní. Nutno ovšem bude, zbaviti ji překážek. Dr. Bukov je z nich největší. A bude nutno zakročiti, dokud čas – na manžela Nekolovy sestry nebude pak možno –“

„Uvidíme,“ odpovídal dr. Allrighton nejistě. „Snad – až –“

„Ale v zásadě byste proti nebyl?“ nutil Clarck doktora dále.

„V zásadě, ovšem, ne – ale –“

„Uvidíme,“ ušklíbl se nyní zase Clarck. Ale v jeho slovech bylo jiné rozhodnutí, než si dr. Allrighton asi představoval. „Pojedeme dále?“ ptal se ihned, snaže se tím hovor o té věci ukončiti.

„Ne, zpět!“ pokynul dr. Allrighton.

„A tamhle to?“ ukázal Clarck směrem, kam spadly trosky druhého letadla.

„Co s tím?“ mávl doktor rukou.

Dva muži, kteří se rychle vzdalovali po mezi, se ohlédli, když Allrightonův aeroplán se zdvíhal do vzduchu. Dívali se, kam as poletí. Viděli, jak stoupl nevysoko od země, zakroužil a nízko nad zemí se vracel ku Praze, vždy rychleji a rychleji.

„Přešla jim chuť na další cestu,“ zasmál se jeden z mužů.

„Nedivím se jim. Vždyť kdo je takhle pozdravil, je skryt zde někde u silnice v mlází. Kdo jim ručí za to, že je nepozdraví jinak, poletí-li dál?“

„Jistě, moudřejší je vrátit se. Kdo však to as byl, kdo tady na ně číhal?“

„Před chvílí tu jelo auto s dvěma muži, možná –“

„Možná,“ krčil druhý rameny.

Nemýlil se as. V malé chvíli na to objevilo se auto, o němž mluvili, na záhybu silnice. Zvolna jelo po svahu. Mířilo ku Praze.

XXXVI.

Na Capri můžeš v plném štěstí žíti, přijel-lis zdráv a přivezl si s sebou v duši klid. A proto byly tady šťastny Azettiho děti, malý Bibi a drobounká Aňa. Zahrada u nevysoké vily, bujnou révou polozakryté, jim byla již několik dní víc nežli rájem.

A bylo v ní vskutku krásně. Vždyť co tu pestrých, různých květů, na záhonkách podél bílých pěšinek, co podivných brouků, motýlů. A nejvíce hravé, zelenavé ještěřičky, jež se se šustotem proháněly po pěšinkách, zalézaly pod květiny, šplhaly se svižně po zdech, oj, to byla hračka!

Bibi s Aňou neviděli srázu, jenž hned za plotem zahrady strmě letěl přímo dolů k moři, neviděli širokého, modravého zálivu, vroubeného do daleka pruhem bílých stěn a nespočetných domů, nevšimli si temného, již nedýchajícího, utichlého majestátu Vesuvu.

Byli tady šťastni, pouze malá Aňa někdy stanula u keře velkých pivoněk a dávajíc si prstík k malým rtíkům zašeptala rozpačitě: „Táta –“ Neboť v jejich vile doma u jezera Albánského u takových velkých květů často stála s otcem, vodívala ho k těm velkým květům –

Ale to hned přešlo, někde zašustěla ještěřička, nebo ptáček přeletěl. A zavolal Bibi svoje milé – Ano – Ano – rozběhla se k němu. Ne, tady se nestýskalo, tady bylo hezky, veselo.

Nestýskalo se jim ani příliš po matce, jež stala se jim zde na Capri vskutku vzácnou. Ustrojila je sic

ráno, polaskala, ale předala je ihned staré Stefě, by je nakrmila. Sama věnovala další svoji péči svému zevnějšku, jehož nyní, co se Gangolovi oddala, si dbala velmi starostlivě. Zřídka mezi strojením a líčením seběhla do zahrady s dětmi, které byly se snídaní hotovy, častěji je dolů vedla stará Stefa, která měla děti velmi ráda.

S bytem totiž pronajala paní Miře také sebe, ale potřebovaly jí hlavně děti. Staré Stefě děti připomínaly její vnoučátka Gustýnka a Marínku v domku námořníka dole u Velkého přístavu, i věnovala se jim s celou stařenskou svou láskou. Krmila je také v poledne, neb Mira zřídka objevovala se doma v této době, a ovšem i navečer, kdy Mira nebyla doma nikdy.

Přicházívala až pozdě v noci, někdy rozjasněná, rozesněná, nebo znavená, ale vcházívala také malátná, ba dokonce i přemožená trpkostí. Neboť pro Miru tu bylo krásných pouze málo prvních dní, v těch se Gangola jí zcela věnoval a neměl zájmů jiných.

Ale později? Zvolna pouze, znenáhla se něco dělo. Mira nevěděla, co. Ale cítila, že oči Gangolovy spočívají brzy tu a brzy zase jinde, zvědavě snad, zdálo se jí zprvu. Ale brzy měnila svůj náhled, prohlédla ráz Gangolových pohledů a viděla v nich, co v nich vskutku bylo, chtivost. A pak přišly chvíle, kdy se opožďoval při shledání, brzy odcházel a nezvěděla kam. Stále více měla času, neboť dr. Gangola měl stále více práce. Vzdaloval ji od sebe, byly dlouhé hodiny, kdy musila být bez něho.

Ale milencem byl stále, stejně žhavým, ve chvílích, kdy se jí věnoval, jí vynahradil všechno čekání a stesk. Přes to cítila, že změnilo se cosi v jejich poměru. Gangola sic – a ne bez úštěpku – prohodil, když Mira poprvé se zmínila, že jiný je život na Capri než v Římě. „Můj se nijak nezměnil.“ A měl pravdu, žil na Capri bujně, nevázaně, stejně jako v Římě. Rozdíl ovšem byl,

že v hlučném, velkém Římě Gangola se Miře snáze ztratil. A pak Mira v Římě, upoutána na rodinu, měla méně možnosti, by pronikala všechny zvláštnosti ze žití Gangolova. Na Capri však měla na starosti pouze svého milence a kruh společenský byl tu příliš úzký, takže Mira viděla víc, než jí bylo milo.

Byla nespokojena, a přicházela na Gangolu s výčitkami. Ale nesmělými, jemnými. Zvláštní, ale bývá často tak. Žena, která je tyranem muže dobrého a činí ho svou podnoží, mění se na trpělivou, krotkou ovci v rukách ničemových. Také Mira, která dovedla tak Azettiho mučiti, s vysoka a pánovitě odbývati, omezovala se brzy na prosby a úpěnlivé pohledy, jimiž snažila se udržeti vlídnost Gangolovu.

Nelze neuznati, že Gangola hleděl Miře vyhověti. Snažil se jí učiniti pobyt na ostrově příjemným a svoje spády, které by jí trápily a urážely, chytře kryl. Ukazoval často Miře, že pracuje vědecky a že má velký úkol před sebou, který musí vyřešiti. Mira myslila, že vše jsou pouhé výmluvy, ale nemohouc nic Gangolovi dokázati, trpěla. Nezbylo jí ovšem než se omeziti na úlohu, nejubožejší a nejsměšnější pro ženu, na hlídání muže, který říkal, že ji miluje.

Bylo na ní viděti, že není plně šťastna. „Máte děti roztomilé, hodné děti, věnujte se jim! Uvidíte, dají vám víc štěstí, nežli všecko na světě!“ pravila k ní jednoho dne stará Stefa, prohlédajíc postavení Miřino.

Ale Mira objala a vřele zulíbala děti, potom však je uvedla zas do zahrady, nechala je staré Stefě, a vyběhla sama do malého pokojíku podstřešního, odkud bylo viděti na okna Gangolova bytu.

Podařilo se však Miře přistihnouti někdy Gangolu? Usvědčiti jej snad z nevěry? Ovšem, jak je možno mluvit o nevěře? Gangola je svobodný! Pravda, Mira vše mu dala, co jen měla. Svěžest mládí jejího mu patřila, a když je rozloučili, léta po něm tesknila a

věrně ho oplakávala. Potom, když se ukázalo, že je živ, vše odhodila, nedbala ničeho, rodinu svou zničila, jen pro Gangolu žila.

A byla by učinila víc, jen kdyby byl chtěl. To všechno byla pravda. Jenže, ocenil to vskutku Gangola po zásluze? Ne, ač důkazu nebylo, přec nevěřila. Nebyl jenom její, cítila to, třeba pouze tušila.

Měla důkaz, určitý, že upřímným k ní plně nebyl. Vskutku se jí podařilo překvapit jej jednou. Přišla mimo obvyklou dobu jich setkání do Gangolova domu. Vešla do prvního poschodí, v němž bydlil Gangola. Vidí, že jsou uzavřeny dveře Gangolovy ložnice, ale u pokožku sousedního že trčí zvenčí v zámku klíč.

Vzala zaň, však bylo zamčeno. Ale klíč tu byl! Zasmála se. Gangola se zavřel v ložnici, ale nechal klíč u vedlejší místnosti. Snad pro ni! „Sotva!“ řekla si hned trpce. „Mne přece v tuto chvíli nečeká!“ – „Na jinou tedy? Možná!“

Vlna žárlivosti se přelila jejím nitrem. Rychle rozhodnuta opatrně otočila klíčem v zámku pokojíku, otevřela dveře. Byla v stinném pokoji, okno jeho zastírala koruna starého fíku, Mira vzpomněla si na sehnutý jeho kmen, jejž viděla dole v zahradě. Několikrát měla nápad, že po něm by se snadno mohla dostati do tohoto pokojíku, z něho do ložnice Gangolovy – překvapiti jej.

Ale nyní byla zde – však slyš – v ložnici vedle, do níž vedou dveře vpravo ve stěně, se ozval šramot. Nové podezření. Je tam! Ale – vskutku sám?

Přiskočila ke dveřím a zaklepala a hned prudce otevřela.

Oddychla si. Sám! Ale rychle oblékal si kabát a halil si krk – Mira povšimla si jakéhosi kelímku, který na stole stál vedle něho, s mastí nějakou.

„Snad nechceš být ještě hezčí?“ zasmála se bujně. „Achille, krasavče!“

Sevřela jej do náručí, zasypávajíc ho polibky. Žertem i rozhaluje límec jeho košile, jako kočka lísá se a tulí k němu.

Ale zadržel jí ruku. Uvědomila si, že vždycky byl tak, ku podivu, ostýchavý. Z jeho těla vlastně dosud neviděla mnoho, pouze obličej a ruce. Podívala se mu po nich mimovolně, zdálo se jí, že jsou něčím natřeny, i obličej i ruce.

Zahlédla však také zlobný výraz jeho tváře, hrozivý, že dosud neviděla takového u něho. Jím zřejmě odpovídal na její zvědavé pohledy.

„Milý! Drahý!“ konejšila jej polibky a objímáním. „Nezlob se již na mne! Mám tě příliš ráda.“

XXXVII.

„Nepřišel dosud,“ zabručel Clarck, nahlížeje do pokoje doktora Allrightona. Obrátil se však ihned, vraceje se do předního pokoje, který byl i jeho pracovnou.

„Mám tedy i dnes volno a pošta, která chodí tuto dobu, přijde do mých rukou,“ mnul si ruce. „A snad, snad přijde konečně už jednou dopis od toho učeného vrtáka, Addisona!“

„Co tam vůbec dělá?“ uvažoval Clarck a počal sem i tam se procházeti místností. „A jak to vůbec plete? Najednou –!“

„Najednou to nejde! Jsou tu rozpaky! A kdo dal vlastně skoro podnět k celé této věci? Doktor Addison! Ovšem, pravda,“ vzpomínal si Clarck, „říkal, že je všechno v počátcích a že se musí pozorovat, zkoušet dále. A my jsme vlastně chvátali.“

„Ale, co pak!“ rozhodil rukama, mluvě skoro hlasitě. „Když už se s tím jednou začalo, má mít přece rozum. Dá se to vždycky nějak zřídit, upravit, jen trochu pozměnit, a souhlasí to.“

„Jen chtít!“ rozčilil se. „Ale kdepak! Takoví učenci! To musí být všechno na vlas, a pak ještě rozvažují.“

„Takové ohledy!“ dodal. „A vůči komu? Taková –“

Zarazil se, ozvalo se zašustění v předsíni. Bystře naslouchal, pak po špičkách se blížil ke dveřím a zase naslouchal. A pozoruje, že je bezpečno, potichu otevřel dveře a vkročil do předsíně. Zas poslouchal chvilku, ticho bylo na schodech a výtah se ani nepohnul.

Clarck se rozhodl a skočil ke skříňce na dopisy. Bělelo se v ní cosi. Clarck rychle vyňal připravený klíček, skříňku otevřel. Několik dopisů v ní bylo, rychle je probíral.

„Ah! Konečně!“ vzkřikl a chopil se větší podélné obálky, na které stálo jméno: Dr. Allrighton. Razítka ukazovala, že dopis je z Ameriky.

Clarck nyní rychle vsunul ostatní dopisy zpátky do skříňky a ruče ji uzavřel. A několika tichými skoky se octl ve své pracovně. Sedl k stolu, chopil nůž a obálku rozřízl. A vyňav dopis, dychtivě se zadíval na jeho písmo i na podpis.

„Ano!“ zajásal. „Opravdu on, doktor Addison!“

A již počal rychle čísti Allrightonův dopis. Jeho líce zrudly při počátku čtení, oči zasvítily. Ale brzy bledl, vráska na čele se vyhrotila. Četl, četl dál a jeho tvář vždy byla chmurnější.

„K čertu!“ zaklel najednou a jeho pravá ruka chytla dopis, smáčkla jej.

Ale najednou se zarazil. Zvuk výtahu se ozval.

Clarck rychle složil dopis, přejel jej rukou, aby jej narovnal, a ihned jej uklidil do svého zápisníku. A jako

na zavolanou se ozval telefon. Clarck hned k němu přiskočil.

„Ano?“ hovořil. „Máte jej tady? Dopravili jste jej z Berlína sem?“

„A proč ne přímo?“ ptal se dále. „Ah, tak, z Varšavy sem přivezou Beckera dnes večer – Pak máte pravdu, zítra odvezete oba najednou –“

„Tyhle za Galapágy,“ odpovídal ještě, „ano.“

„Haló, haló!“ volal. Ale jeho tvář se náhle stáhla, uleknutě se podíval na dveře.

„Stran Brna –,“ přitiskl ústa až k mluvítku a mluvil polohlasně, „teď počkejte, zavolám vás sám, za okamžik –“

„Dost!“ řekl varovně do telefonu, zrovna včas, neboť dveře se již otvíraly a doktor Allrighton vcházel. V ruce nesl dopisy, jež vyňal ze skříňky v předsíni.

„Hlásil se Meier?“ zeptal se doktor Allrighton.

„Ano, hlásí, že je vykonáno, co jste nařídil,“ odpovídal Clarck.

„Berlínský případ?“

„Jest právě již zde. Ale přivezli jej zatím sem –“

„Ano, varšavského Beckera již mají, bude tady večer a odvezou se zítra společně.“

„Řekl jsem Meierovi, že na Ostrovy pramenů,“ poznamenal Clarck.

„Ano, jsou zcela bezpečné. A nebudou ohroženy, nejsou sopečné. Začíná tam jinak býti živo.“

„Pravda, hýbají se sopky v rovníkové Americe,“ řekl Clarck, „tam –“ Zarazil se však hned, zřejmě mu hlavou bleskla myšlenka, které nechtěl vysloviti před doktorem Allrightonem. Zaujala ho tak, že přeslechl další doktorovu otázku. Doktor Allrighton se musil ptáti podruhé.

„Ah, zpráva v dnešní Tribuně?“ ušklíbl se Clarck. „Zas doklad, jak o nás usilují a jak hledí, abychom byli znemožněni.“

„Ale píší celkem pravdu,“ řekl doktor klidně.

„Tím hůře!“ zlobil se Clarck. „Působí to právě proto, že nic není přehnáno a vše je pravdě podobné.“

„Kodelu nám vytýkají nejvíce,“ pravil Allrighton. „To byla chyba, Clarcku!“

„Zasloužil to,“ odsekl Clarck ostře. „A zasloužili by i jiní, zvláště doktor Bukov. Ten to nyní vede proti nám.“

„Ne, Clarcku, vyhneme se nyní násilí,“ odmítal doktor Allrighton.

„I proti těm, kdo se mu nevyhýbají! Počkáme, až nás srazí lépe –“

„Myslíš útok na Báních?“ zeptal se doktor. „Clarcku,“ pokračoval, nečekaje odpovědi, „bylo s námi naloženo velmi milosrdně, tam na Báních –“

Clarck zavrtěl hlavou, projevuje nesouhlas.

„Clarcku!“ řekl doktor Allrighton. „Uvažuj přece jasně!“

„Projev přátelství to nebyl,“ ušklíbl se Clarck. „A kdyby byli mohli –“

„Právě to, že mohli, Clarcku! Ale zastavili pouze motor letounu, ve kterém jsme jeli. Proč nás nesrazili? Dovedli to přece, bylo vidět. Ale srazili náš průvodní stroj, kterým jsme je chtěli splésti. A kdyby se byli i zmýlili – Vždyť stačilo, Clarcku, ránu, kterou dali stroji, větrem zmítanému, poslati nám, když jsme stáli bezmocně u stroje na zemi!“

„Podle toho věděli však, v kterém stroji jedeme,“ poukázal Clarck, chtěje odvésti pozornost jinam.

„Ano, věděli!“ prohlásil Allrighton. „Ale jak?“

„Já nevěděl, kterým pojedeme,“ ohradil se Clarck.

„Bláhový! A i kdybys věděl, vždyť bys vysazoval sebe! Konečně přec, jsi můj bratranec.“

„Nikomu jste to tedy neřekl?“

„To je právě, že neřekl!“

„Možná, že udělali zkoušku, zastavili motor u jednoho stroje,“ nadhazoval Clarck.

„Dobře, Clarcku, mohlo by to být. Ale pak by byli stejně pochopili svůj omyl a mohli jej napraviti.“

„Pravda,“ musil doznati i Clarck. „Ovšem,“ řekl, „proč nás ušetřili?“

„Nemělo to být poučením?“ řekl dr. Allrighton významně.

Clarck neodpovídal.

„Řekni mi však,“ pokračoval Allrighton, „proč to vůbec dělali?“

„Nevím,“ krčil se Clarck rozpačitě.

„Clarcku!“ naznačil Allrighton přímo své podezření. „Proč se odstěhovali Bolek a Frohen se zlíchovských kopců? Měli jsme je tam tak dobře na očích?“

„Nevím,“ zatínal Clarck zuby.

„Nevíš opravdu?“ naléhal doktor Allrighton.

„Snad vypozorovali, že jsou sledováni našimi lidmi.“

„Snad. Ale kde jsou nyní?“

„Nemohli jsme dosud najíti –“

„Nenamáhejte se dále!“ pravil Allrighton. „Nestojí za to,“ dodal chlácholivě. „A to děvče Bolkovo,“ promluvil na konec, „říkal jste, že máte stopu –“

„Meier říkal, že snad něco našel. Ale dosud nemohl věc zjistiti, je příliš zaměstnán jiným.“

„Také bych už toho nechal. Co s tím!“ mávl Američan rukou, odcházeje.

Clarck se za ním díval skoro posměšně.

„Uvidíme!“ řekl polohlasem, když Allrighton zašel.

Podíval se pak pečlivě po jeho dveřích. Slyšel, že si doktor usedl k psacímu stolu a že zásuvka stolu zavrzala.

„Zase ty jeho zápisky!“ zabručel mrzutě, když z vedlejší místnosti zašustily papíry. „Co s tím pořád má, sedět nad tím a dívat se do toho!“ hučel si Clarck potichu. Ale hned odvrátil svou pozornost od doktora

Allrightona a sáhl do náprsní kapsy po svém zápisníku. Vyňal z něho smačkaný dopis a mrzutě si drbaje levicí bradu četl z něho přeskáčkou:

„– výsledky jsou značně různé – neodpovídají – jsem skoro zmaten – Dr. Addison.“

„Pitomče!“ zasyčel vztekle.

Ukládaje po chvíli znovu dopis, podíval se zlostně na malý lístek, jenž se mu ukázal v zápisníku, a na slova na něm:

„– Tak ať dr. Allrighton –“

XXXVIII.

Měsíce Jupiterovy?

Patří k nejzajímavějším zjevům na obloze a objevení čtyř největších z nich je nejdůležitější z prvních objevů, učiněných pomocí vynalezeného dalekohledu.

Obyčejně se uvádívá, že Galilei nařídiv svůj dalekohled na Jupitera seznal, že Jupitera provázejí 4 družice. Pravdou je, že Galilei 7. ledna 1610 svým dalekohledem spatřil u Jupitera tři drobné hvězdičky a měl je původně za stálice. Byl to první, třetí a čtvrtý měsíc Jupiterův. Galilei ovšem pozoroval Jupitera dále a již 13. ledna 1610 si byl jist, že jde o Jupiterovy měsíce.

Ale docela nezávisle od Galilea a dříve nežli Galilei našel Jupiterovy měsíce hvězdář Šimon Marius v Anbuchu. Viděl je už v prosinci 1609, pozoroval je dále a také docházel k přesvědčení, že jsou to družice Jupiterovy. Nezjistil sice všechny čtyři, ale již 8. ledna 1610, tedy den po objevení měsíců Galileim, počal zaznamenávati postavení těchto družic.

Zpráva o jejich objevení byla u učenců tehdejší doby přijata s velikou nedůvěrou. Jeden ze současníků Galileových byl dokonce tak odmítavý k této zprávě,

že se nedal příměti ani k tomu, aby se vlastním pohledem přesvědčil o pravdě. Brzy potom zemřel a Galilei prý tehdy poznamenal kousavě, vzpomínaje jeho pochybnost jsoucnosti Jupiterových měsíců: „Doufám, že je cestou do nebe uviděl.“

Nově odkrytým měsícům dal Marius pěkná jména z řeckého bájesloví: Jo, Evropa, Ganymedes a Kallisto, ale tyto názvy se neudržely. Všeobecně se první čtyři měsíce Jupiterovy označují římskými číslicemi I. – IV., podle své vzdálenosti od Jupitera, I. z nich je tedy planetě nejbližší.

Družice tyto, podávající s Jupiterem v malém obraz naší sluneční soustavy, jsou v mnohém ohledu velmi zajímavé. Obíhají na příklad všechny skoro v rovině, procházející rovníkem Jupiterovým, a proto je vždycky vidíme skoro v jedné řadě, i s Jupiterem, jenž se tedy jeví jako zářící kolečko, obyčejně uprostřed jasných bodů těchto družic. Ovšem mohou býti také všechny na jedné straně od Jupitera, někdy je některý zakryt za ním, nebo některý přechází před ním po jeho kotoučku.

Velikost těchto měsíců je značná. 3950 km má průměr první z nich, další 3290 km, 5730 km a 5390 km. Největším je tedy třetí, nejmenší je druhý. Tento jest o něco menší než naše luna, která má průměr 3470 km.

Proto jsou tyto měsíce viditelné lehko i v menších dalekohledech, ba i v divadelních kukátkách. Lidé se zrakem zvláště bystrým rozeznají největší z nich, jsou-li v příznivé poloze, i prostým okem. Matka německého matematika a hvězdáře Gausse viděla bez dalekohledu všecky čtyři.

Nejmenší světlost z nich má měsíc čtvrtý, jenž je slabší než hvězda 6. velikosti, ostatní tři jsou všechny světlejší než hvězda 6. velikosti. Kdyby byly na obloze samy, viděli bychom je zcela dobře, jako Jupiterovy

měsíce se ovšem pozorují hůře, protože stojí těsně u zářícího Jupitera. Proto jest možno je prostým okem viděti nejspíše za soumraku, kdy tolik nepřekáží oslňující lesk Jupiterův.

Památné jsou měsíce tyto tím, že za pomoci jejich byla poprvé bezpečně změřena rychlost světla. Ježto totiž, jak už bylo uvedeno, obíhají kolem Jupitera nad jeho rovníkem, přicházejí do stínu mohutného Jupitera první tři z nich při každém oběhu, čtvrtý skoro při každém. Těchto zatmění bylo v 17. století používáno k určování zeměpisné polohy různých míst na zeměkouli, protože okamžik zatmění je stejný pro všechna místa, ležící na témže poledníku.

Aby se doby zatmění těch přesněji a pohodlněji určovaly, byly vypočteny tabulky pro ně. Ale Olaus Römer, astronom a profesor matematiky v Kodani, zdržující se právě v Paříži, v roce 1676 shledal, že tabulky ty souhlasí se skutečností jen v době, kdy je Jupiter na své dráze nejblíže zemi. Jestliže se však země vzdalovala od Jupitera, docházelo k zatměním měsíců Jupiterových stále později, až při největší vzdálenosti zpoždění činilo celých 22 minut.

Olaus Römer pochopil, že k zpoždění dochází proto, že světlo při větší vzdálenosti Jupitera potřebuje většího času, aby dorazilo k naší zemi. A tak bylo vypočítáno, že světlo se šíří rychlostí 300.000 km za vteřinu a že tedy rychlost jeho není nekonečná, jak se dříve věřilo, nýbrž konečná.

Ovšem, vstupuje-li měsíc Jupiterův do Jupiterova stínu, je to vlastně zatmění tohoto měsíce. Ale měsíce mohou také vrhati svůj stín na povrch Jupiterův a pak vyvolávají na místě, kam stín padne, zatmění sluneční. V tom případě vidíme, jak černý stín měsíce kráčí přes povrch Jupiterův. Stíny ty jsou velké asi tak, jako měsíce samé, jen stín 4. měsíce, nejvzdálenějšího, je méně jasný. Tento měsíc totiž dosahuje vzdálenosti

1,877.000 km od Jupitera, kdežto třetí měsíc je od něho vzdálen něco přes milion kilometrů, první na 420 tisíc km. Tyto čtyři měsíce tedy byly považovány za jediné měsíce Jupiterovy skoro po 300 let. Neboť teprve roku 1892 Barnard, americký hvězdář, na astrofysikální observatoři na Mount Wilson v Kalifornii, ústavem Carnegieovým zřízené, objevil k velikému úžasu učeného světa pátý Jupiterův měsíc. Toto nebeské těleso je velmi malé, měří pouhých 160 km v průměru. Okolo Jupitera obíhá ve vzdálenosti jen 175 tisíc kilometrů, a to velmi rychle, neboť jeden svůj oběh ukončí za 1 den.

Ježto je tento měsíc Jupiteru nejblíže, měl by vlastně míti číslo první, a měsíc původně označený číslem I., měl by dostati číslo II., stejně pak by se musila posunouti jména dalších tří měsíců. Aby nebylo nutno prováděti tak veliké změny, dáno novému měsíci číslo V. takže čísla měsíců Jupiterových označují nyní vlastně pořadí jejich objevení.

O pátém z nich je třeba ještě poznamenati, že má světlost pouze 13. velikosti, a že proto při své malé vzdálenosti od Jupitera je z nejtíže pozorovatelných předmětů astronomických v naší sluneční soustavě. Po nalezení pátého měsíce uběhlo již jen něco málo přes 10 let a krátce za sebou objevil francouzský astronom Perrine, původně obchodník, v roce 1904 šestý a v roce 1905 sedmý Jupiterův měsíc. Oba tyto objevy byly učiněny na velkolepé hvězdárně Lickově na hoře Hamiltonu v Kalifornii. A v lednu 1908 objevil Mellot na hvězdárně v Greenwichi měsíc osmý. Všechny tyto měsíce jsou velmi slabě, 14., 16. a 17. velikosti. Obíhají okolo Jupitera v době 251, 265 a 787 dní, od Jupitera jsou ovšem značně vzdáleny.

Osmý měsíc byl původně vůbec zjištěn pouze fotograficky. Zvláštní u něho jest, že se pohybuje okolo Jupitera ve směru obráceném proti pohybu Jupitera a

ostatních jeho měsíců, jeho pohyb je retrogradní. Od Jupitera je tak vzdálen, že přitažlivost Jupitera a slunce o něj často zápasí. Jeho dráha tím ovšem je rušena a často se mění. Na obrazech jeho dráhy se to naznačuje tím, že dráha se nevyznačí jako křivka uzavřená.

A osudný devátý měsíc? Byl také nalezen fotograficky, a to ještě velmi zvláštní náhodou. V roce 1914 chtěl Nicholson na Lickově hvězdárně fotografovati osmý měsíc Jupiterův. Nařídil tedy dalekohled tak, že po dvě a půl hodiny sledoval dráhu tohoto měsíce. Tím chtěl docíliti, aby toto těleso se ukázalo na fotografii jako bod, kdežto stálice, poblíže se nalézající, se musily zobraziti čárkou na obraze.

Když však byla deska vyvolána, Nicholson užasl – na obraze byly blízko sebe body dva. Náhodou se totiž stalo, že devátý měsíc Jupiterův byl poblíže osmého a že také měl s ním skoro stejný pohyb. Proto se zobrazil na desce jako bod. Kdyby byl měl pohyb jiný, bylo by jeho světlo padalo na různá místa fotografické desky, ale pak by se nebyl vůbec zobrazil. Tak je slabý, odhaduje se, že je 19. velikosti.

Také tento měsíc má pohyb zpětný a okolo Jupitera oběhne za 1142 dní. Po objevení byl soustavně sledován, i shledalo se, že jeho dráha podléhá ještě větším poruchám působením slunce než měsíc osmý. Bylo pak přesvědčení, že tyto dvě družice původně byly samostatné planety, jež byly strženy se své dráhy mocnou silou Jupiterovou.

Rozměry jejich byly považovány za nepatrné. Ale později pozorování a hlavně zdokonalení hvězdářských přístrojů ukázalo, že věc se má jinak. Poslední měsíce Jupiterovy se zdály malými proto, že jejich albedo bylo nepatrné. Albedo je totiž schopnost tělesa odrážeti paprsky na ně dopadlé. Udává se v procentech anebo pomocí zlomku, jenž má však stejný význam. Řekne-li

se na příklad, že Venuše má albedo 0.6, znamená to, že její povrch odráží šest desetin, čili šedesát procent světla na ni dopadajícího.

A z posledních měsíců Jupiterových právě devátý měl albedo ku podivu nízké, později se ukázalo, proč, zdál se tedy nepatrným tělesem. Ostatně bylo později seznáno, že i fotografické desky nezachycovaly obraz celého tohoto tělesa, nýbrž pouze částí jeho, nejvíc osvětlené sluncem.

To byl tedy devátý měsíc Jupiterův. Pravděpodobně kdysi samostatná planeta, jež obíhala okolo slunce jako naše země a planety ostatní. Byla snad sousedkou Jupiterovou a ten ji strhl k sobě? Či snad obíhala na docela jiném místě naší sluneční soustavy a strhlo ji nějaké cizí těleso, sluneční soustavou probíhající, a přivedlo ji poblíž obra Jupitera, jenž ji zachytil?

Kdož ví? A kdož kdy zví?

XXXIX.

„Bolku, pověz pravdu,“ řekl Frohen, „ty jsi věděl, kdy pojede dr. Allrighton přes Báně!“

„To jsem věděl,“ přiznával se Bolek.

„Věděl jsi též, v kterém aeroplánu doktor poletí, zdali v prvním, nebo ve druhém. Proto jsi prvnímu, v němž doktor jel, zastavil jen tomodyn, druhý jsi však srazil. Je to tak?“

„Jest,“ pousmál se Bolek.

„Odkud jsi však tohle mohl věděti?“ táže se Frohen. „Já ti to řeknu: Z tohoto přístroje jsi to věděl,“ ukázal na přístroj s čelenkou, jenž ležel na stole. „Proto jsi mi zakázal, abych se ani nedotýkal tohoto přístroje a nechal jej ležeti, jak leží!“

„Dokáži ti, že mi křivdíš.“

„Budu rád.“

„Povím ti, proč jsem chtěl, abys nechal přístroj tak, jak je. Protože jsem jej tak důkladně a dlouho před tím zkoušel, ale bez úspěchu. Ať jsem posouval ručičku na stupnici, nebo točil kolečkem a pouštěl proud silnější, či slabší, byl stejný výsledek: Nic.

A tehdy jsem přístroj nařídil, položil na čelo, hle –

Frohene – já věděl, co doktor Allrighton zamýšlí. Mou hlavou šly jeho myšlenky, že pojede druhého dne do Vídně, že pro jistotu pojedou dva stroje, ale doktor s Clarckem že nebudou v druhém, nýbrž v prvním letadle.

Náhodou jsem přístroj nařídil, příteli, jen náhodou. Bál jsem se, jak se hne s tím, jen třeba maličko, že už bude po všem a že už to třeba nenajdu. Jen proto jsem chtěl, abys mi tím nehýbal, a prosím tě, abys byl tak laskav, a nechal to ještě tak.“

„Ale, Bolku, pro mne za mne! Mne mrzelo jen –“

„Chápu, viděl jsi v tom nedůvěru. Ale nebylo jí, kdež –“

„I zvědavosti hodně, chtěl jsem tomu rozumět –“

„Všecko hezké, ale věř mně, nerozumím tomu sám. Právě myslím, že se nyní, když tak máme chvíli kdy, na to spolu podíváme, že si naznačíme, jaké bylo postavení které části, a pak že budeme zkoušet.“

„Zkoušej si jen sám! Ovšem chceš-li, pomohu ti. Ale po tomhle tvém výkladu bych sám se bál s tím mnoho hýbat.“

„Musíme! Chci tomu přijít na kloub.“

„Víš, když říkáš,“ varoval teď zase Frohen, „že jsi to dřív zkoušel všelijak a nic jsi necítil – Proč na příklad jsi necítil mých myšlenek, sedával jsem přece často vedle tebe, když jsi to tak zkoušel?“

„To by se už dalo vysvětliti,“ řekl Bolek, „pamatuji se, zřídil inženýr Rob tento přístroj právě na doktora Allrightona.“

„Ale pak je jasné,“ zvolal Frohen – „Co pak?“ otázal se Bolek.

„Proč ti to dřív nepůsobilo,“ řekl Frohen. „Ve dřívějších bytech –“

„Proč pak tedy?“

„Je to zařízeno na působení zblízka – víc tehdy na doktora Allrightona nebylo potřebí!“

„Oh, pravda!“ udeřil se Bolek do hlavy. „A působí to teprve až zde, kde máme doktora Allrightona za zdí!“

„Nyní tedy rozumím!“ radoval se Bolek. „Tento přístroj zachycuje myšlenky doktora Allrightona, není-li však příliš vzdálen. Vlny, které vycházejí z jeho mozku, nesmějí být oslabeny příliš velkým prostorem.“

„Přístroj tedy zachycuje vlny?“ podivil se Frohen.

„Ano. A teď také chápu celé jeho působení,“ prohlížel Bolek znovu přístroj, před ním na stole stojící.

„Tato čelenka –,“ ukázal Frohen.

„Počkej, musíme začít s této strany,“ přerušil Bolek svého druha. „Toto kolečko, ovinuté dráty, podívej se.“

„Je antenna,“ chápal Frohen.

„Ano, rámová. Dá se otáčeti, nařízena směrem k doktoru Allrightonovi zachycuje nejsilněji vlny, které vycházejí z jeho mozku.“

„Vlny z mozku?“ podivil se Frohen.

„Ovšem, lidský mozek, toť je vysílací stanice. Elektrické vlny, vysílané mozkem lidským do prostoru, byly dávno tušeny a později nezvratně dokázány. Jimi vysvětlíme mocné působení některých lidí, telepathii, sugesci –“

„A jistě i hypnosu,“ usoudil Frohen.

„Ano, samozřejmě. Hypnosa je stav, kdy mozek jednoho člověka přestane samostatně působiti a stane se pouze přenosnou stanicí pro mozek člověka druhého. Tak zhruba by se to dalo říci, jsou ovšem zjevy průvodní a celá věc je trochu složitější.“

„Ovšem, chápu. A že lidský, nebo vůbec živočišný orgán může vydávati elektrickou sílu, ukazují někteří tvorové, rejnok, úhoř elektrický –“

„Právě! Podívej se na svítící brouky, ryby – stačí naše svatojánské mušky –“

„Věříš, že zas litají?“ odbočil Frohen. „Včera jsem je viděl, poprvé ve svém životě.“

„Jest jich! A kdož ví, kde se vzaly! Z Italie sem nepřiletěly. Ale abychom šli dále, vysílá-li lidský mozek vlny a může-li je druhý zachytiti, je již zcela nasnadě, že je možno mluviti o čtení myšlenek.“

„Byli takoví lidé –“

„A jsou. Ovšem někdo je schopnější zachycovati vlny z mozků jiných, jeho mozková stanice je citlivější.“

„A dá se i mozek vycvičiti.“

„Jako všechno,“ připojil Bolek. „Někdo tedy čte myšlenky cizí lépe, vyniká v tom oboru. Tenhle přístroj ulehčuje čtení myšlenek, neboť zachycuje vlny antennou a myslím, že je v této cívce zesiluje. Nebo mění jejich kmitočet, to nevím, ale spíše tomu bude tak a k zesílení slouží asi tato cívka na čelence.“

„Jde tedy o to, aby vlny mozku jednoho se měnily a činily vnímatelnými pro mozek jiný,“ soudil Frohen.

„Patrně,“ odvětil Bolek. „Někdy jsou dva mozky naladěny na vlny stejné jakosti, ti dva lidé si pak rozumějí snadno a bez pomoci přístrojů. Ale obyčejnější je, že jsou vlny různých mozků různé. Najít zařízení, které by vlny jednoho mozku přeměňovalo na vlny, přijatelné pro mozek druhý, znamená umožniti čtení myšlenek.“

„A takový přístroj je tuto,“ ukázal Frohen na stůl.

„Ano. Jenže, jestliže se nemýlím, je tento přístroj sestaven tak, že zachycuje vlny z mozku doktora Allrightona a mění je na vlny vhodné pro mozek inženýra Roba –“

„Ale že pak i tvůj mozek –,“ podivil se Frohen.

„Patrně má můj mozek schopnost vnímati ty vlny, jaké vnímal mozek inženýra Roba,“ řekl Bolek s jistým sebevědomím, jež hleděl setříti nádechem žertu.

„Musí býti nějak tak,“ přiznával Frohen.

„Do jisté míry rozhodně,“ usmál se Bolek, „ale jistě má jak mozek – tak přístroj nějaký rozsah vln, přes to však kmitočty nesmějí být asi příliš od sebe vzdáleny.“

„Já tedy kdybych to zkusil –?“

„Uvidíme, zkusíš to,“ usmál se Bolek.

„Tak jsi tedy zvěděl předevčírem, kdy pojede doktor Allrighton a jak.“

„Ano, pamatuješ se, že pouze zkusmo jsem dal čelenku na hlavu a již cosi se mi dralo do vědomí –“

„Do tohoto plechu v čelence tedy jdou vlny z měniče a sesilovače a z plechu působí na mozek –“ chtěl ještě Frohen míti výklad ukončený.

„Ano,“ odpověděl Bolek.

„Věc je tedy zcela jednoduchá,“ mínil Frohen.

„Jest. Ale trvalo několik tisíc let, než se našel člověk, který věc tu také provedl. Náš Rob –“

„A říkáš, pro doktora Allrightona?“ otázal se Frohen zvědavě.

„Ovšem.“

„Divím se, že o tom nevím –“

„Vědělo to jen několik málo lidí, nevím, zdali jsi byl tehdy vůbec v Praze. Bylo ke konci vlády Personovy, pamatuješ, jaké byly těžké doby?“

„Jak pak by ne!“

„Bída lidu tehdy dostoupila vrcholu, hlad byl, nedostatek všeho. Person přímo zuřil, hýřil šíleně. To lid dráždilo, hrozila vzpoura. A přibyl k tomu potom postrach z hrozné hvězdy, která světu hrozila záhubou.“

„V těch zlých časech někdo počal popuzovati lid proti Personovi. Dráždil a štval, opatrně, chytře, s

velkým úspěchem. Person podezříval Allrightona, jenž byl v Praze zástupcem Ameriky a pletl se do všeho. Person se však Ameriky bál a doktor Allrighton byl uhlazený jako had.“

„Dělo se tehdy vůbec mnoho divného. V Praze již delší dobu předtím zdržoval se ubožáček, pomatenec, říkali mu Buda-blázen –“

„Pamatuji se velmi dobře. Klusal vždycky po ulicích a přitom si opakoval stále: But – but – Ale byl to nebezpečný člověk! On –“

„On asi nic,“ usmál se Bolek. „Ale někdo, kdo se za něho občas přestrojoval. Bylo totiž brzy zpozorováno, že Buda byl viděn nablízku vždy, když se strhlo něco divného.“

„Při chycení Svata Nekoly –,“ vzpomínal Frohen.

„Byl viděn Buda u divadla, ale kráčel teprve k divadlu,“ dodával Bolek, „když Nekola byl již v našich rukách.“

„Pak vskutku, vzpomínám si, se zjevoval Budův dvojník. Jednou na mostě, jestliže se nemýlím –“

„Nemýlíš,“ usmál se Bolek. „Šel tehdy Buda po mostě a za maličkou chvilku šel tam zas, týmž směrem. To už začínalo být hodně jasno –“

„Také při útěku Svatově byl Buda viděn na blízku,“ vzpomněl si Frohen.

„Byl. A pak byl zabit – vlastně jsme to nebyli my, kdo na něho sáhl, ač jsme se tím chlubili a rozkaz dal Person –“

„Ale Buda tehdy se objevil zase –“

„Ano. A lid nevěřil, že Buda je mrtev. Ještě při útěku našem z Prahy těsně před přechodem hvězdy štval někdo po ulicích lid, by zdržel Persona a nepustil jej z Prahy.“

„Tehdy už jste chápali, že to byl doktor Allrighton?“

„Ano, ale bylo pozdě. Jen jsme také z Prahy zmizeli a padly na Prahu americké síly. Jistě za dorozumění a spojení s doktorem Allrightonem.“

„Starý nepřítel!“ povzdychl Frohen.

„Tehdy ovšem se to pouze tušilo, že přítelem není, důkazu však nebylo. Vedl si nesmírně obratně, domlouval stále, prostředkoval. Ale Person chtěl mít v ruce důkaz. Proto žádal inženýra Roba, aby sestrojil přístroj, kterým bychom se podívali prohnanému Amerikánovi do hlavy.“

„A Rob jej měl obratem,“ zasmál se Frohen.

„Měl jej, vyřešený v zásadě. Ale provedení nebylo tak snadné. Vím, že inženýr Rob mnoho zkoušek prováděl, Person schválně povolával Allrightona k rozmluvám a inženýr Rob ve vedlejší místnosti tajně zachycoval vlny Američanovy, měřil a dle toho zřizoval svůj přístroj.“

„Takže šťastnou pro nás náhodou je tohle upraveno pro vlnovou délku mozku Allrightonova,“ ukázal Frohen na přístroj.

„Ano –“

„A je otázka, zda by se tím zachycovaly i vlny z mozku jiného člověka.“

„Hodně o tom pochybuji,“ pravil Bolek. „Mozek Allrightonův je jistě zvláštní –“

„To bych řekl!“ souhlasil Frohen zle.

„Tvoje vlny, myslím, hned přístroj nechytá. Protože jsem jej měl často v činnosti za tvé přítomnosti a necítil jsem žádného působení.“

„Ale byl by jistě zajímavým přístroj, který by zachycoval vlny všech lidí a umožňoval nám jim rozuměti,“ mínil Frohen.

„Chraň Bůh! To by bylo hezké!“ zasmál se Bolek.

„Proč pak?“ ptal se Frohen zaraženě.

„Představ si jen, že bys vyšel na ulici, kde jdou kolem tebe sem i tam sta lidí, představ si, že táhlo by

tvým mozkem všechno, co si tihle lidé právě myslí – máš ponětí, jak by ti to v mozku vypadalo?“

„Skoro ani ne,“ zasmál se Frohen, „ale věru bych to nechtěl!“

„Vidíš! A pak, vůbec, byl by hrozný život, kdybychom se vskutku dozvěděli, co si o nás tu a tam kdo myslí, anebo kdybychom žili stále ve vědomí, že myšlenky naše nejsou pouze naše, že si může do nich nahlédnouti, komu napadne.“

„Opravdu, tak by to nešlo,“ povoloval Frohen.

„Ne, toť jisto. A z toho je patrno, že takovýto přístroj se může upotřebiti jen tu a tam, pro zvláštní účely.“

„Jako je na příklad náš,“ ušklíbl se Frohen.

„Ano. Nám se hodí výborně. Rob už ho upotřebit nemohl, ale jistě by ho blažilo, že nyní užijeme jeho přístroje skoro k témuž účelu, ke kterému jej on sestrojoval.“

„Smím jej zkusit?“ zeptal se Frohen nedočkavě.

„Beze všeho,“ souhlasil hned Bolek. „Ale necháme jej tak, jak je. Pro jistotu!“ dodal.

„To je jedno, vždyť jde pouze o zkoušku!“

Dal čelenku na hlavu a Bolek zapjal proud, dívaje se Frohenovi do tváře. Ale neviděl v ní změny, Frohen zřejmě mozek napínal a snažil se něco zachytiti, ale zcela marně.

V malé chvíli snímal s hlavy čelenku a zklamaně ji odkládal.

„Hlavy stejné nemáme,“ povídal Bolkovi. „Já bych se chlubit nemohl, že můj mozek podoben je mozku inženýra Roba.“

„Frohene, tím ještě není řečeno, že je mozek tvůj snad horší nežli můj,“ zasmál se Bolek. „Jde o stejnou délku mozkem vysílaných vln, jak aspoň myslím, která sotva bude v určitém nějakém vztahu k jakosti mozku a jeho činnosti.“

„Možná,“ usmál se Frohen.

„Vedle toho není jisto, je-li vůbec doktor Allrighton doma,“ dodával Bolek. „A což kdyby spal,“ zasmál se. „Sotva by asi bylo cítiti nějaké myšlenky. Ostatně uvidíme, vezmu si to já.“

Nasadil čelenku, Frohen zapjal proud.

Bolek se zahleděl stranou, aby nic nerušilo jeho pozornosti.

Okamžik tak trval bez hnutí.

V tom sebou pohnul – ruka jeho se zdvihla, chtěl dáti znamení Frohenovi, by ho nyní nerušil.

Ale již tvář jeho bledne – stahuje se.

Teď krev se žene do jeho lící – vzrušení ho zachvacuje –

Frohen v rozčilení vyskočil.

„Doktorovi Bukovovi –“ šeptl Bolek, „– nastrojili úklad – v Brně –“

XL.

„Tak, Petrušo, všechno hotovo?“

„Ano, tetičko! Naučil jsem se už všemu, co mám uloženo, úkoly mám napsány. Z početního ještě nemám jeden příklad, zrovna poslední –“

„Nejde ti?“ usmála se Jela.

„Ne a ne s ním hnout!“ dí vytáhlý, sotva desítiletý hoch, milé tváře, očí jiskrných, s kučeravým vlasem na souměrné hlavě. „Ale nepřijdu s ním na vás,“ dodává odhodlaně, „mám ještě čas ráno, vyspím se a ráno jistě na to přijdu!“

„Ale kdyby ne, jen přijď!“ usmívá se vlídně sestra Svata Nekoly na syna Kasparova.

„Kéž bych musil,“ povoluje hoch.

„Pomohu ti ráda,“ slibuje Jela.

„Já vím," odpovídá vřele Petruša. „Jste tolik hodná!" A chápe se ruky dívčiny a tiskne ji ke rtům.

„Jdi, jdi!" brání se jemně Jela. „A jdi spát! Je čas. Dej dobrou noc Marušce –," dodává.

Petřík složil sešity a knihy na stole a obrátil se ke dveřím po pravé straně pracovny. Pootevřel je a zvolal tiše:

„Marušenko! Dobrou noc!"

„Dobrou noc!" ozval se hlásek dívčinky.

„Máš už všechno?" ptá se Petřík.

„Všechno," praví Maruška.

„A dobře?"

„Dobře."

„I ty!" praví Petřík sestřičce, jež objeví se ve dveřích, upravujíc si své plavé vlásky k spaní."

„Poslední – na dobrou noc!" dotkl se Petřík sestřina rukávu a odskočil.

„Počkej, zítra!" pohrozila mu žertovně.

„Tak, Petříčku!" praví Jela, která láskyplným pohledem pozorovala obě děti. „Běž už! Běž!"

„Už jdu," řekl. Ale najednou se obrátil: „K tetičce Míle abych dnes nechodil –"

„Ne, hochu, ne! Dnes ne!" souhlasí Jela zasmušile.

„Tak dobrou noc!" loučil se Petřík vřele a odcházel dveřmi nalevo.

„Dobrou noc!" měkce mu odpověděla Jela. Obrátila se a vešla k Marušce.

Dívka jí šla naproti. „Zrovna jsem šla k vám, tetičko Jelo!"

„Já jdu k tobě, Maruško! Jdeš už spát, viď, dušinko!"

„Jdu, tetičko! Šla jsem vám dát dobrou noc."

„Dobrou noc, Marušenko!" podává Jela ruku děvčátku.

„K tetičce Míle dnes ne – viďte –," praví náhle Maruška.

„Ne, Maruško! Nechtě ji dnes. Podívám se k ní pak sama.“

„Půjdete k ní, tetičko? Řekněte jí, že jí přeji dobrou noc!“

„Řeknu, Maruško!“ slíbila Jela.

„Dobrou noc!“ loučí se vřele Maruška. Jela přivine ji do náruče a vtiskne polibek na její měkké vlásky.

„Hezky spi, mé dítě!“ praví Jela. A dodává: „Já pak přijdu zase k tobě.“

„Přijdete?“ poskočilo dítě radostí. „Jak jste hodná, tetičko má zlatá!“ lichotí se dítě k Jele. „Jenom ještě dnes!“ zaprosí. „Přijďte!“

„Přijdu, milenko, přijdu! Dobrou noc!“

„Dobrou noc!“

Jela vrátila se do pracovny dětí, přešla místností. Stanula u okna a pohlédla jím do mladého, zšeřeného sadu. Večer přecházel v noc, keře, stromy temněly, bílé pěšinky se zvolna ztrácely. Lehká mlha prosvítá v pozadí na trávníku, na obloze povlak šedne, houstne.

„Šťastné děti!“ přeletělo Jele hlavou.

Ale nová myšlenka se mihla, opačná. „Šťastné, ve svých dětských chvílích! Ale nežijí v nich stále, tvrdá skutečnost je zavolala také z dětských snů! Jak je tomu dávno, odešel jim otec. Těžký žal. Teď zase šla smrt domem, otřásla i jejich dušičkou. Ale štěstí se jim vrátí. U dětí se brzy vrací.

U jiných?

Jde Jele hlavou myšlení o jejím vlastním štěstí. Mládí – sen! V jeho květu – odchod bratrův, nesmírný a krutý bol. S léty utišil se nejžhavější pal, ale smutek po něm zůstal. Jela ví, že celý život půjde s ní. Celý její život bude cestou podzimními dny, kdy nad krajinou do daleka leží nádech mlh. Může slunko svítit, den je milý, vlahý větřík pozavěje, ale velké zasmušení visí pod oblohou, snivé, stírá teplý blankyt s ní.

A přec štěstí volá. Jela ví, že oslyšeno pláče. Léta uplynula, co poprvé, nesměle se zmínil doktor Bukov. Bylo příliš brzy po osudné noci, která vyrvala jí bratra, srdce dosud plakalo. A přišel také pouze přítel, který ohlašoval, že by jednou, později, chtěl přistoupiti k srdci blíž. Odpověděla, že mnohý musí přejít čas –

Přešel? Nepřešel? Doktor Bukov před nedávném myslil, že již přešel. Po letech, kdy vídala ho, jak přechází mimo její cesty v usilovné, obětavé práci. Rozuměla, bylo třeba pokání. Za Ernu Rosenovou, za vše –

Jela dávno chápala, že její srdce cítí s ním, že je spjato k němu. Ale nečekala s touhou okamžiku, kdy by přišel zas. Bylo něco v její duši, nerozuměla tomu. Nemluvilo též řečí jasnou, určitou. Ale v hloubi, na dně v podvědomí kdesi – zdálo se jí –

Poslední člen Nekolova rodu – jiný úkol –

Jaký? – Dosud neznámý –

Snad ani nenadejde – ale –

A vždycky se ozvalo jakoby z daleka, z temna: Ale –!

Přišla chvíle, kdy se měla rozhodnouti mezi ním a touto divnou silou. Mladá, krásná, v květu žití – před ní muž, jenž léta po ní touží, upřímně a z hloubi duše má ji rád –

Její srdce buší, mladá krev se chvěje oddaností, něžnou touhou, neznámou, chvějící se ruka vztahuje se k lemu – zavane z hlubin divný, nevysvětlitelný chlad –

A s bledých rtů splyne šelestěním listu na dřímající větvi:

„Příteli – milý – později –“

Štěstí! Lidské štěstí! Vidino bledá, stíne půlnoční, jsi, když jsi, jen ticha ozvěnou, snad políbením svitu meteoru –

„Vy děti aspoň, snad –!“ povzdychla Jela zhluboka.

My?

Tam paní Míla –

Po trudných letech utrpení, strádání, po bolestné ztrátě, které nikdy ničím nenahradíš, překotný vzestup k blahobytu, moci! Ničím býti nemohl pro ušlechtilou, jemnou duší Mílinu. Šílení mocných okolo ní, jen trýzeň pro její srdce. A pak krutá rána, zdrcující, v smrti muže, jehož tolik milovala.

I zde věčný stín, jenž padá na každý krok další. K tomu dítě ubohé, sirotek otce, který dítěte již nespatřil.

Přichází muž, dobrý, ušlechtilý, hledí pozdvihnouti k štěstí duši žitím deptanou. Snad štěstí záblesk přeletěl.

Ale pouze přeletěl. Synek po Robovi, útlý, stále churaví. V obavách se nad ním chvěje srdce matčino tak mnohou noc. Nyní dítě ze spojení nového, po málo měsících života tam – leží mrtvo před zdrceným otcem, zoufající matkou – Lidské štěstí! Jsi skutečně jen pohádkou pro dětský sen?

Obrátila se. Slyšela kroky po schodech, to doktor Bukov přišel k Sibirjakovým. Otřela zvlhlý zrak a vcházela do druhé části domu. Vešla do místností, v kterých ležel žal.

Pozdravila se s lékařem, stanula s ním a s oběma manželi nad lůžkem malého Roberta. Hošík, dosud ne tříletý, spal klidně ve své postýlce. Tiše oddechoval, snad byl kratší jeho dech, o maličko.

„Hezky spí,“ pronesla Jela konejšivě.

„Zdravý spánek,“ souhlasil doktor Bukov. „Nechme jej, je mu tak dobře.“

„A bude zdráv? On aspoň?“ zaplakala tiše Míla, chvějící se, bledá, zmučená.

„Je zdráv, paní Mílo,“ odpověděl Bukov pevně. „Nic mu není, jest jen trochu sláb.“

„Neměj obav, milá, vidíš přece, že sílí," připojil se Sibirjak. „Jen již neplač, šetři se a mysli na své zdraví!"

Vsunul ruku pod její paži, odváděl ji do vedlejší komnaty. Její oči obrátily se však ke dveřím, kde přes chodbu ve své komnatce spal už navždy druhý její synek, anděl – Nový pláč jí zachvěl, marně konejšil ji manžel Sibirjak.

„Nic nezměníte, drahá přítelkyně," domlouvala Jela, „osud povelel a nutno poslechnout. A blaze těm, kdož takto spějí, nerušme jich spánku nářkem!"

Polohlasem hovořili. Jela vyřídila Míle pozdrav dětí, Petříčka a Marušky, doktor Bukov vzpomněl Maruščiny nemoci, vykládal, že byla mnohem vážnější.

„Tehdy bylo nebezpečí smrti," pravil, „u vašeho Robertka jde pouze o čas, který přinese mu zesílení. Ručím za něho," dokončil s měkkým úsměvem, „a tohle řekne lékař málokdy. Za čas pošleme jej také pod Ďumbier –"

„A přec, hleďte!" rozeštkala se zas Míla, „toto dítě!"

„Bylo všechno marno, paní Mílo!" řekl doktor Bukov vážně. „Řekl jsem vám také," pravil měkce, vlídně, „a již dávno, že je třeba klidu vaší duši, upokojení – Je nutno se odvrátit od minulosti, nevrací se krůpěj vody v potoce – Dopředu je nutno obrátiti oči, klidně, spokojeně hledět budoucnosti v tvář. To potřebuje nejen duše, nýbrž také tělo –"

Pohleděl na Mílu zrakem, co v něm bylo? Ale pohled jeho mírnil, tišil – „Pojďte, podíváme se na Marušku, zdali spí," vybídla Jela Mílu.

Zavěsila se jí do ramene, stiskla ruku doktorovi Bukovovi, odcházela s Mílou.

Prošly domem, podívaly se na Marušku, která však již tiše spala, Jela upravila si rychle lože na pohovce v jejím pokoji. Doprovodila pak zase Mílu, stále se chvějící, potlačující vzlyk.

„Mílo!“ domlouvala Jela. „Drahá přítelkyně! Slyšela jste pana doktora, jen klid! Vše bude zase dobře –“

„Nebude, Jeluško! Nebude!“ zatřásl nový tichý nářek ubohou ženou Sibirjakovou.

„Ale uvidíte, všechno přejde, šťastni budete –“

„Ne – Vina leží nade mnou – je marno –,“ chvěla se Míla v křečovitém pláči.

„Vina – na vás!“ odmítala Jela. „Blouzníte – vy! – Mílo!“

Ale Míla vytrhla se z rukou dívčiných.

„Ne –“ řekla tvrdě, „vina je – a tu je trest! – A bude – bude,“ zahořekovala srdcelomně.

Stěží klidnila ji Jela. Zavedla ji do pracovny dětí, domlouvala nešťastné, hladila ji, vyprávěla. Po chvíli se Míla zdvihla, tichá, s němým steskem v rudých očích, pláčem zapadlých.

„Jste, Jeluško, dobrá,“ hovořila. „Děkuji vám; ale půjdu – dobrou noc!“

Jela dovedla ji k jejím dveřím, slyšela, jak ještě rozmlouvá za nimi inženýr a doktor Bukov. Obrátila se a zaběhla do svého pokoje.

A hle! Světlo září v telefonu. Asi delší chvíli již.

Chopila se naslouchátek. „Kdo tam?“ ptá se. „Tady Jela Nekolova.“

„Tady někdo – třeba psanec, který chrání psance,“ ozvalo se z telefonu.

„Cože?“ žasne Jela. „Kdo to volá?“

„Psanec, který brání psance – vás žádá, abyste ihned varovala doktora Bukova. Lidé, kterým stojí v cestě, mu nastrojili úklad. Pokoušejí se jej odstraniti, dřív než sňatek s vámi by ho chránil. Jednejte, však ihned!“

„Díky!“ zvolala Jela a odskočila od telefonu.

Vyběhla z komnaty, přeletěla chodbu. Vrazila k Sibirjakovým.

„Pan doktor Bukov?“ vykřikla.

„Doktor Bukov? Právě odešel,“ odpověděl inženýr Sibirjak, v úžase hledě na zděšenou Jelu.

XLI.

Doktor Bukov vyšel z domu na brněnském Petrově na širokou ulici. Vydechl z hluboká, bylo těžkým úkolem, těšiti přátele v tak trpkém bolu. Splnil však svou povinnost, a splnil ji rád. Měl rád tyto přátele, Sibirjak byl starý jeho druh a i paní Míla rychle se mu přiblížila k srdci.

Ale vedle toho mohl aspoň spatřit ji, svou milou Jelu, sladkou, touženou, snad nedostupnou navždy – Ale přece mu bylo přáno stisknouti její ruku, pohleděti do hlubokých jejích očí, snivých, záhadných. Doktor Bukov viděl vždy v nich něco tajemného, budily v něm úctu, skoro posvátnou.

Pravdou však je, že by se byl dostavil i tak, kdyby byli Sibirjakovi sami. Vždyť tak krutá bolest na ně dolehla. Měli tolik rádi toto malé děcko, které bylo znakem jejich lásky. Sibirjak, jenž nikdy již nedoufal, že on by založil rodinu, byl přešťasten a nebyl by ani pustil dítě z ruky, kdyby nebyl musil. A Míla? Po životě, který celý byl snad utrpením, po pohromě, která zbavila ji chotě, nedoufala v nic a nic již nečekala od života. A tu přišel Sibirjak, donutil ji vlastně k přivolení. Ujal se jí, ujal se i dítěte, jež narodilo se po smrti Robově – žel – ubohé!

Míla nechtěla se poddávati štěstí, zdálo se jí, že je štěstí u ní hříchem. Podlehla dobrotě vzácného muže, počala se dívati nadějněji do života, ač vždy padal před ni těžký, trapný stín, jejž bylo možno číst na jejím bílém čele –

Nesešel ten stín, ani když se štěstí na ni pousmálo, činíc ji zas matkou. Lékař Bukov viděl tento stín a bál

se ho. Mnohokráte paní Míle domlouval, ji těšil. Bukov, bystrý pozorovatel, si nemohl nepovšimnouti, že často jsou oči paní Míly vpadlé, víčka zarudlá. Nemohlo mu ujíti, že letmý stín jasných dnů na čele paní Sibirjakové se mění v krutou příšeru, jež dusí její štěstí za noci –

Bukov lékař prosil, varoval. Předpověděl, že by dítě mohlo nésti následky za chmury, které táhnou duší matčinou a těžce ji pustoší. Viděl, že se paní Míla snaží setřást břímě, o němž nemohl se nikdy dozvěděti něco bližšího, oceňoval její snahu, ale viděl, že je marná. Mohl pouze litovati.

A tak přišlo, co přijíti musilo. Světlo, které zasvítilo do života obou těchto lidí, pozdě, ale přece, zhasínalo v jejich rukou od chvíle, kdy chopili je v náručí. Bukov viděl pravdu, nemohl jí říci. Věděl, že se ukáže až příliš brzy.

Ukázala. Dnes je tílko malého synáčka Sibirjakových vychladlé a zítra vzlétne z něho pouhý obláček ke slunci, dárci života, snad se vzdechem, že darován byl marně.

A bude zas, jako bylo dřív? Bude paní Míla dále užírána trapným vnitřním bolem, krváceti ranou, které nechce odhaliti nikomu, ni muži, jemuž věnovala i ruku i srdce svoje? A za nějakou dobu budou Sibirjakovi zas pochovávat novou, zase však zmařenou naději?

Je nutno, aby vyjasnilo se již v duši paní Míly. Její štěstí toho vyžaduje i klid jeho přítele. Sibirjak si zasluhuje štěstí, potřebuje pokoje pro svoji práci. Jak ji zastávati s duší rozdvojenou, trpící? A jediná je bytost, která může pomoci, bytost jemná, něžná – ona!

Jela! Srdce se mu zachvělo a zjihlo milým teplem. Co lásky k ní v jeho srdci! Jaká touha po ní, jaký stesk! A i ten bude věčný? Co je záhadného také v duši této ženy, co jí brání, aby otevřela náruč štěstí vstříc? Léta

uplynula od Svatovy smrti, je to však jen tento žal, jenž svírá srdce Jelino a uzavírá je štěstí? Či snad něco jiného tu brání? Divná síla, vyšší, tajemná?

Anebo snad kletba Bukovových vin? Bukov svěsil smutně hlavu. Kdyby člověk mohl odvolati, co již učinil! Není možno. Třeba pykat. Spravedlivě pykat. A přec! Přírodo, ty krutá matko! Divné pudy, divné sklony v duši vložíš jedinci, do propasti života jej s nimi hodíš, zotročenou duši ženeš k zločinu. A když zdaří se tvé dílo, oběť tvoje klesne, zachechtáš se jí ty první do tváře a řekneš: To je zákon přírody, za zločiny trest!

A přec – třeba je se sklonit. Nelze vésti boje proti síle vyšší. Zločin musí býti potírán, tedy musí být pro vinu trest. Nelze jináče. Skřivan nemá zásluhy, že nevraždí, a přece je milejší než krvavý jestřáb!

Ale sny! Sny o štěstí, jež Bukov tak krásně spřádal v době, kdy je osud zavřel v Brně pod ochranou Grahamovou. Tehdy viděl štěstí nablízku, svítala již jeho různá zář – Teď? Co bude teď?

„Pane doktore! Pro Boha!“ ozval se vedle uděšený hlas.

Dr. Bukov se ohlédl, vidí, že se za ním několik kroků zastavilo auto, z něhož vyskočil muž.

„Jste pan doktor Bukov, prosím?“

„Jsem,“ odvětil lékař.

„Pro Boha, pojeďte se mnou! Dítě se nám rozstonalo, dcerka, tříletá, Anička naše.“

„Co jest jí?“

„Teď se vzbudila, je rozpálena, blouzní –“

„Kde bydlíte?“

„Nedaleko, ihned pod Petrovem.“

Dr. Bukov rychle pokročil k vozu, vstoupil.

„Jeďte!“ řekl.

„Tisíceré díky, pane doktore!“ děkoval muž vřele. Bukovu se zdálo, že se slzy zaleskly na tvářích mužových.

Vůz se hnul. Obrátil se téměř na místě, rozjel se rychle, rychleji –

„Měla by ze mne Jela radost,“ projelo mu hlavou, „tak ráda má děti!“

Vidí ji nad Maruščiným lůžkem, v její těžké nemoci, vidí ji zdrcenou a přece silnou nad robátkem Sibirjakových – Slyší její hlas – Divná vůně náhle zavanula kolem – Hlava se mu zatočila – Je to Jelin hlas?

„Pane doktore! Pro Boha!“

„Pane –“

Tak to náhle zesláblo – zmizelo –

Dr. Bukov položil bezvládnou hlavu na polštář, jenž se divoce hnal ulicemi Brna –

XLII.

Dr. Bukov se probudil. Nevěděl po jaké době.

Nevěděl též, kde. Neproniknutelná tma je kolem něho.

Sáhl rychle na oči – neoslepili ho snad?

Bohudíky, v očích není bolesti. Jsou zdravé, cítí víčka neporušená. A zde, vskutku, – světlo!

Sahá rukou k místu, štěrbina nějaká, ovšem nepatrná, pouze slabý zásvit světla tudy proniká. Ale vidí světlo, vidí!

Nyní teprve si uvědomil temný, jednotvárný zvuk.

Tomodyn!

A podlaha, na které dr. Bukov leží, lehounce se zakymácela.

Aeroplán.

Pochopil, že unášen je v aeroplánu a že venku je už den.

Vzpomínal, co bylo – pravda, večer byl uchvácen, bídným, podlým úskokem! Když chtěl pomáhati trpícímu dítěti.

Teď si také vzpomněl – Jelin hlas!

Bože, opravdu to slyšel naposledy Jelin hlas?

Naposledy! zařízlo se mu do duše.

Možná, přiznával si hned.

Ale kdo – kdo? uvažoval. Jaký důvod tohle má? A kam je vlastně unášen?

Bukov teprv nyní počal hmatati kol sebe. Brzy byl hotov. Shledal, že je zavřen v neveliké prostoře, když roztáhl ruce, dotýkal se obou stěn. A hloubka byla ještě menší.

Hmatal znovu, nalézá jen podlahu. Hodili ho tady na zemi jak dobytek!

Rozhořčení se ho zmocnilo. Našel ve tmě stěnu, počal do ní bušiti pěstí. Ale sotva bylo jeho rány slyšet, stěna tvrdá jako kov.

Ale někde viděl světlo! Najde slabě světlý bod, vyjme nožík, otevře a zkouší ostří vsunout do otvoru. Jde tam hrot, ale neuštípne se nic, nehne. Všechno kov.

Znovu tluče Bukov do stěn. Zkouší je, tu, tam, na všech stranách. Všude naráží na stejnou překážku, všechno úsilí si někde zjednat cestu marné. Zvídá jen, že jeho vězení je skoro krychle, úplně bez otvorů.

Úplně? napadne mu. Musil by se udusit. Ale vzduch je tady dobrý, dýchatelný – Znovu hledá – ano, u stropu po jedné straně našel místo, na něm samé dirky, cítí, tudy vchází, vháněn, vzduch. Asi u podlahy je druhé zařízení podobné, jímž je zkažený vzduch vyháněn. Ale dr. Bukov nehledal to místo, nemělo to významu.

Ale zkusil volat, křičet. Neodpovídal mu nikdo. Slyšel pouze temný bzukot tomodynů někde dole, více nic. Pochopil, že namáhal se zbytečně.

Kdo ho tady zavřel, zařídil to jistě dobře, aby vězeň neunikl. Mluvit s Bukovem pak bude, až on bude chtít, bude-li chtít vůbec mluvit s Bukovem. Všechno úsilí by tedy bylo marné. Zuření, i kdyby o něm zvěděl jeho průvodčí, by vyvolalo pouze posměch. A oslabilo by jeho síly, možná, že jich bude potřebovat.

Ale spíše – možná – neboť jeho uchvatitel dovede si již věc zaříditi, aby sám byl bezpečen.

Uchvatitel! Ale kdo? Bukov marně přemýšlel.

Komu zkřížil cestu? Čím?

Nebyl si ničeho vědom. Ostřeji vystoupil, pravda, když se jednalo o vyloučení žlutých z Evropy. Že by jej uchvátili žlutí? Ale vyloučil hned tuto možnost, bylť by musil se propůjčit bílý člověk za pomocníka. A to bylo vyloučeno.

Zelená světla? – Hned mávl rukou záporně.

Věci hospodářské? Nebyl v nich tak výbojný. Prudší býval Sibirjak. A Sibirjak podle všeho zůstal doma. Chudák, při truchlivém úkolu, vzpomněl si dr. Bukov na přítele a maje v mysli jeho utrpení zapomínal svého postavení.

Vrátil se však zase k němu. A tu náhle prolétlo mu hlavou jméno:

Allrighton!

Oh, nyní rozuměl! Nepochyboval už ani na okamžik. Byl přece proti doktorovým návrhům hned na počátku, vyvracel je ostře, vycházeje z lékařského stanoviska. Potírala je i Jela, o níž také známo, jakým věrným přítelem jí je Bukov.

A před nedávném zakročoval dr. Bukov u Habra, uváděl divné případy, jež neustále se přiházejí, a žádal za vyslechnutí Američana a hlavně jeho pomocníků, Clarcka zejména. Bukov nevěděl, zda pan president

pojednal již s Allrightonem, ale bylo patrno, že ano. Allrighton pak zvěděl, kdož ví, od koho, že dr. Bukov zákrok presidentův vyvolal.

Tak to asi bude. Tedy msta!

Ale jaká? Co s ním zamýšlejí?

Zase zapomínal na sebe. Jela přišla mu na mysl, představil si ji, jaký nepokoj se zmocní srdce jejího. Ovšem, nebude hned pohřešen, ve zmatku a vzruchu, vyvolaném pohřbem děcka inženýra Sibirjaka nevšimnou si hned, že Bukov chybí.

Jela snad – Ale sotva odváží se tázati se po něm, jistě vyčká dobu nějakou. Zatím –

Mávl rukou. Nač se mučit tím, co čeká na něho? Však se dočká! A co dělat? Podniknout se nedá nic. Snad až později. To uvidí.

Neztráceje klidu sedl v koutě svého vězení a oddal se osudu. Jen tak mimovolně vstupovala v jeho duši upomínka starších dob. Chtěj nechtěj se mu opětovně dralo do mysli jméno – kdysi drahé – zároveň však kleté –

Erna Rosenová –

Přišel vskutku trest? Čekal ho, pravda, léta. Nepřicházel. Zvolna zapomínal ženy, kterou dohnal – Vlastně on? Její zločin byla vražda – Svansenová Erika! – Ale Bukov dohnal Ernu k přiznání – Vše, co bylo potom – bylo jeho vinou?

Vyloučeno. Bylo tisíc jiných předpokladů, příčin – On snad dodal malý popud lavině, byla však už dávno nachýlena, připravena – Ovšem – přece – Ale pokoušel se smýti vinu, prací, obětavostí, svým řádným životem – Jela – Zase vystoupil mu v duši její světlý zjev a zahnal chmury.

Co však? Je to její hlas?

„Pane doktore!“

„Pane –“

Ach, to zas ta vůně prokletá! Co zmámila ho včera i zbavila vědomí!

Co zas zamýšlejí? Vhánějí tu vůni horem, cítil.

Pokusil se zaraziti dech – Ale sám sobě se zasmál.

Vydechne přec, až se začne dusit. Udusit se dobrovolně – neví, snad by to i dovedl. Ale proč? A co mu mohou v spánku udělati? Zabíti ho? Mohli už – Sedl klidně do kouta a plným dechem vdechl divnou vůni.

Hlava jeho klesla vzad a usnul.

A zase se vzbudil. Zas nevěděl, po jak dlouhé době.

Protřel oči, podepřel si těžkou hlavu. Rozhlédl se.

Bylo zřejmě ráno. Uvědomil si, že leží na trávníku, před ním, trochu opodál a níže, že hučí prudce vzedmuté moře. Dokola však mlha. Ohlédl se, tamto vycházelo slunce.

Ale na západě, jaký černý mrak! Což zapomněla utéci noc přede dnem?

Úvahy se mu však mátly, pochopil, že slabostí. Vždyť nejedl vlastně noc a den a zase noc! A nepil! Náhle žízeň se mu v nitru ozvala, palčivá.

Namáhavě vstal. Hú – jaké vlny tamhle! Divoce se válí vlna za vlnou a s rachotem se tříští, rozlévá, vysoko vybíhajíc po břehu.

Ohlížel se však teď kolem sebe. Nenechali mu tu jídlo nějaké, snad trochu vody? Marně hledá, vidí pouze přitlačenou k zemi trávu na místě, kde ležel.

Obrátí se dozadu – Přec – lesík vidí, stromy. Chvátá k jednomu, po nízkém návrší, aj, žasne. Mladé banány! Otáčí se dokola a žasne. Je někde v rovníkové krajině. A tady všudy plodů, tuto pramen vody –

Ne, nechápe, jaký to byl vtip, jej zavézt sem. Zde nezahyne a časem ho najde někdo, zachrání – Má být opravdu jen trestán tím, že bude nucen hráti si na Robinsona po několik neděl nebo, řekněme, i měsíců.

Skoro se zasmál, když utišil hlad a žízeň a obrátil se k moři.

Obhlížel svůj břeh, nyní vidí, že se dosti prudce otáčí, jeho panství asi nebude tu veliké. Ale k živobytí postačí, to viděl.

Co však tyhle mraky na západě? Jako černá opona tam stojí – Najednou se zachvěl.

Mocný hukot hučí od moře, mohutní a temní, zadunění, rachot příšerný až pod nohami – A země se náhle chvěje, třese, zakymácí – A strašlivý rachot duní zase, tamo, v moři zdá se – Zemětřesení!

Moře zaječelo, zdvihlo se a divokými vlnami se vrhá na břeh.

„Bože, je to peklo?“ připadá tak Bukovu.

A tu rachot zdáli, z temných mraků na západě.

Černá opona se trhá, jako příšerné rokliny otvírají se v ní – a tam oheň – z hory šlehá oheň. – A zas duní země, chvěje se a zdá se, že se pod nohami puká.

„Sopka!“ vzkřikl dr. Bukov. „Sopka!“

Náhle porozuměl vtipu, který jej sem vysadil.

A již běží po návrší, dolů, k moři.

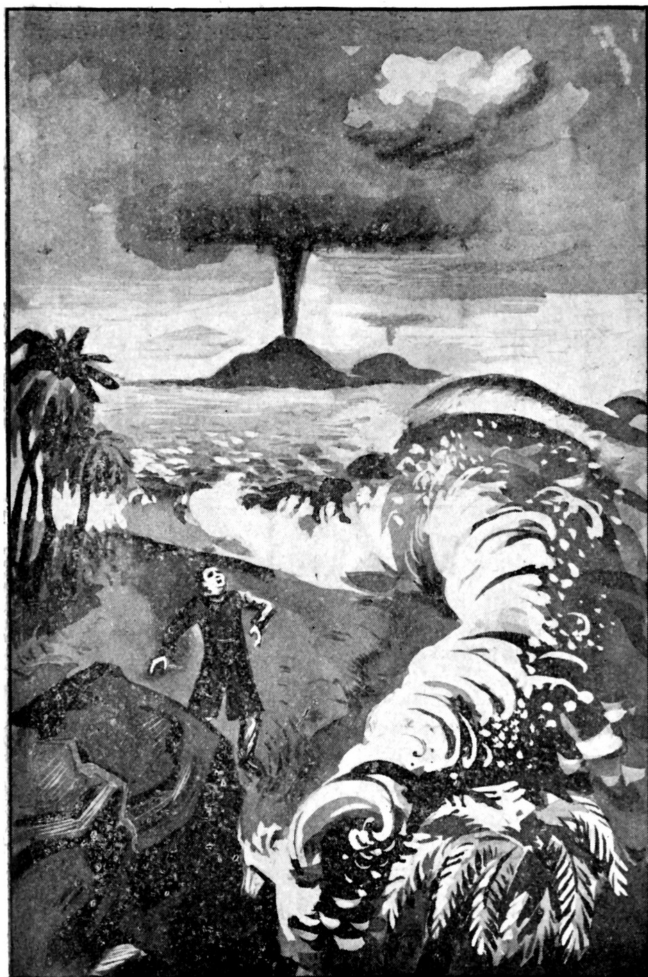
Hrozným tušením jat, běží, hledá písek pobřežní.

Nevidí ho. Trávník zelený jde přímo do vln. Upřeně se dívá, vidí, že se vlny přelévají přes zelené pobřeží. Když opadnou, jenom trávník pod nimi.

A tamto – hle – mezi vlnami se tvoří důl – v něm –

Vrchol stromů –

Ostrov, na kterém byl doktor Bukov vysazen, se ponořuje do vln.

Ostrov, na kterém byl doktor Bukov vysazen, se ponořuje do vln.
(Str. 261.)

XLIII.

Konečně došlo ke zlé scéně mezi podivnými milenci, paní Azettiovou a Gangolou. Nemohlo být jinak. Zvědavá žena se dozví všecko, žárlivá ještě víc.

A vášeň sličné ženy Azettiho rostla, rostla s ní i žárlivost.

Není pochyby, že viny měl na tom mnoho doktor Gangola. Neměl jí však tolik a také ne v onom směru, jak myslila Mira. Podezření Miřino se totiž náhle soustředilo na určité děvče z jejich okolí. Dole u Velkého přístavu si všimla námořnické jídelny. Řídila ji vdova Montagniová a s ní její dcera, svižná Lilita.

Mira povšimla si jednou, že Gangola, jemuž vyšla ku přístavu vstříc, se ukázal jí náhle někde v okolí jídelny Montagniové. Tehdy v tom nic neviděla. Ale za nedlouho stalo se to právě tak. A tehdy se jí zdálo, že jest její milý nějak nespokojen, že mu přišla naproti.

To jí dostačilo, aby vzbudila se její pozornost. A s ní žárlivost. I nemeškala dlouho, počkala, až doktor Gangola byl ve svém bytě, a šla dolů ku přístavu na výzvědy. Byla překvapena, ale velmi nepříjemně. Lilita Montagniová byla malá osobička, tílka jak vrbový prut, černých kučeravých vlasů. Když se obrátila k Miře, zdálo se i jí, že dívá se jí ve tvář andělíček. Tak hezoučká byla a tak něžné, čisté oči dívaly se na ni z jemných, zrůžovělých líček.

Ustrašená vracela se Mira domů. První její bylo, že se ptala na Lilitu staré Stefy. Ale ani ta jí nepotěšila, spíš naopak.

„Montagniová? Ach, krásné děvče! Nejhezčí z celého Capri. Blázní za ní všichni, kdo jsou odtud, a pak všichni, kdo sem přišli odjinud. Je-li slušná? Ale, jistě, velmi hodná! Ale moc ráda se baví. Prosím vás, je mladá, hezká a je Italka! Ovšem, každý se jí nezalíbí.“

Ale tahle útěcha nic neznamenala pro Miru, Mira byla jista, že se její doktor Lilitě už zalíbil. Viděla přec, že se Gangola všem ženám líbí. Gangola měl vskutku zvláštní přitažlivost, ženy se po něm zálibně ohlížely,

vracely se za ním po ulicích, a když mohly, hleděly se vemluviti v jeho přízeň.

Mira byla tedy velmi znepokojena, když objevila krásnou Lilitu. Ale jak se její srdce zachvělo, když jednoho dne pozdě k večeru, spatřila Lilitu, jak vyšla z domu, v kterém bydlil Gangola. Jako vítr přihnala se k doktorovi, prohlížela opatrně, pátrala, číst snažila se v obličeji Gangolově. A i v jeho objetí ho studovala, nezvlažněl-li pro ni, vlivem druhé –

Staré Stefy zeptala se ovšem, co nejdříve mohla, chodívá-li Montagniová také nahoru. Prý ano, říkala Stefa, má zde přítelkyně. Kde však, Stefa přesně nevěděla.

A tak zahryzla se starost do Miřiny duše. Zjevení se Lilitino v domě Gangolově jen jí dodalo. Hlídala-li dříve svého milence, teď střežila ho ještě pozorněji. Ale její vyzvídání mělo nyní určitější směr, žárlivýma očima teď sledovala Lilitu.

A skutečně! Jednoho dne, bylo na počátku června, doktor Gangola oznámil Miře, že se hodlá odpoledne věnovati své vědecké práci. To ovšem znamenalo, že jej měla Mira zanechat až do večera samotného.

Srdce Miřino se zastavilo, když to uslyšela. Byla přesvědčena, že to není samo sebou, že chce doktor Gangola mít volno pro jinou. A pro koho, než pro Lilitu? Pro nejhezčí děvče z Capri!

Těžko bylo krásné Miře v duši. Ale nezbylo, než souhlasiti. Co též měla dělat? A pak, Mira měla nyní ráda Gangolu tím více, čím více se zdálo, že jí uniká. Mira stávala se otrokem své lásky, rozplývala se v ní její hrdost, její sebevědomí. Marně si říkala, že snad Gangolovi křivdí, Gangola že zůstal stejný, ona že však chtěla by vždy víc a více.

Někdy počínala chápati, že u muže je jiný poměr k lásce nežli u ženy. Mužovi je třeba mnohem více, láska ženy nevyplní celý jeho život. Pro něho je také práce,

úspěch, sláva, čest. To pro ženu není ničím, zmate-li jí srdce láska. Mira tedy viděla, že Gangola by si přál rozumného, praktického poměru k ní, k Miře, bez vší zvláštní okázalosti a výstřednosti. Ale i tahle rozvážnost probouzela její podezření a bystřila ostražitost.

Také zpráva Gangolova, že chce býti toho odpoledne sám, zas pobouřila Miru. Tušila v ní nejhorší a v duchu prožívala nejhroznější scény, viděla již roztržku a do duše jí padal stín a chlad samoty, opuštění.

Ale jako kdyby bylo nutno, aby dohnala věc k tomu konci, byla celé odpoledne v střehu, hlídajíc dům Gangolův a nespouštějíc očí s něho. Prchal ovšem čas a i hodina šla za hodinou a na horkém, slunci vysazeném náměstíčku před obydlím Gangolovým bylo pusto.

Mira jásala už, v duchu odprošovala již Gangolu. Křivdila mu přece, mýlila se, zbytečně ho podezřívala. V tom však – přec!

Bylo asi po třetí odpolední hodině, když na náměstíčku se objevila pružná, drobná postava – Lilita Montagniová. Jen se mihla podél řady domů, vklouzla náhle do vily, v níž bydlil doktor Gangola. Tedy přec! Strach Miřin nebyl bezdůvodný. Byla tedy sokyně – a jaká!

Krev se vevalila Miře do hlavy a v skráních zabouřilo. V okamžení byla na cestě, proběhla domem, krátkou ulicí a přes náměstí a jako štvána vrazila do domu Gangolova. Letem byla v prvním poschodí, bez odkladu chopila se kliky dveří Gangolovy ložnice.

Byly zavřeny. Skočila ke dveřím sousedního pokojíku, byly zavřeny. „Jsou tam spolu!“ zaseklo se v rozrušený její mozek, vzpěněná krev zavřela. Bez rozmyslu – zdvihla pěstě a počala jimi tlouci jako divá do dveří, jež vedly do ložnice Gangolovy.

Vtom však vrzly dveře za ní. Ohlédla se, v bílém plášti doktor Gangola stál ve dveřích své pracovny obrácené na opačnou stranu domu, do průčelí.

„Miro! Blázníš?“ zvolal přidušeným hlasem.

Zarazila se. Ale hned zas se jí zdálo, že zachytila nejistotu v doktorových očích. Znovu se jí zdvihla krev.

„Koho jste tu měl?“ vykřikla ostře. „Kdo tu je?“

„Podívejte se!“ odvětil Gangola stejně ostře.

Vběhla do pracovny, vidí tu zkumavky, křivule, nejrůznější nádobky na stole v směsi. Rozhlédla se, neviděla nikoho. Ale z pracovny je úzký vchod do pokojíku vedle ložnice. Vyrazila dvířka, byla v pokojíku. Okno je v něm otevřeno, skočí k oknu, tu šikmý kmen fíku hned jí padne do očí. Podívá se do zahrádky, prázdná, ale dveře ze zahrádky do domu jsou otevřeny.

Mira neběžela do ložnice. Vedena svým ženským podezřivým pudem spěchá zpátky do pracovny, k oknu, podívá se na náměstí. A hle – zrovna včas! Tam se mihla svižná postavička, ohlédla se – zmizela.

Mira zcela určitě v ní poznávala Lilitu.

„Lilita!“ vzkřikla na doktora, který přišel za ní do pracovny. „Byla u vás, přiznejte se!“ Hlas se jí chvěl, oči hořely.

„Lilita?“ tázal se doktor nechápavě.

„Ano! Montagniová!“

„Okem jsem jí nespatřil!“ pokusil se Gangola o úsměv.

„Ale znáte ji?“

„Kdo by neznal Lilitu?“ odvětil doktor lhostejně.

„Pak zde byla!“ zaplakala Mira pobouřeně. „Šla sem do domu, já viděla ji, nyní odchází – Ach, Bože!“

„Kdo pak ví, u koho byla, nebydlím tu sám!“ bránil se doktor.

„Nevěřím vám! Nevěřím! A nemohu!“ vzlykala Mira jako šílená.

„Neblázněte, Miro! Mějte rozum!“ konejšil ji doktor Gangola. „Ujišťuji vás, že –“

„Přísahejte!“ vzchopila se náhle Mira. „Přísahejte při tom nejdražším, co máte na světě, že jste mi věren od té doby, co jste se sem vrátil a znovu mne strhl k sobě! Přísahejte, ale lež ať zničí to, co je vám nejdražším!“

Doktor Gangola se zachvěl. Divoce pohlédl na Miru. Ale pak se divně ušklíbl a zdvihl pravici. „Tedy přísahám!“ řekl.

„A nezpronevěřil jste se mi s Lilitou? Nebyla tady nyní?“ naléhala Mira znova jako pomatená.

„Chcete zase přísahu?“ ostře a přísně se tázal doktor Gangola.

„Ano – chci!“ vykřikla Mira neústupně.

„Ale tak, že když mne nyní křivě podezříváte, vy vydáváte zkáze, co vy máte nejmilejšího! Tak?“

„Ano! Beze všeho – tak!“ křičela Mira neutišena.

„Nuže, přísahám, že jsem se naší lásce nezpronevěřil s Lilitou. Znám ji od vidění, nikdy jsem s ní nemluvil –“

„Ach, Bože – promiňte mi – promiň! Jsem šílená láskou k tobě, šílená!“

„A nechápete,“ chladně odpovídal doktor, zůstávaje při vykání, „že taková láska může býti velmi obtížnou? A také nebezpečnou, jak ukazuje toto vaše jednání?“

„Ukřivdila jsem ti, promiň,“ žadonila Mira.

„Mne jste přinutila ku přísaze,“ mluvil však doktor dále ostře, chladně, „sama pak jste dala v sázku, co vám nejdražší!“

„Dala! Bez váhání!“ vybuchla Mira s novou vášnivostí.

Gangola pokrčil pouze rameny.

„Co vaše děti?“ otázal se, jako by zaváděl hovor jinam.

„Zdrávy“ –,“ zvolna odpovídala.

„Máte z nich radost –“

„Velikou! Ach, láska k dítěti je něco velikého, mocného,“ pronesla Mira v pohnutí. „Ale pravá láska –“

Doktor Gangola ji stihl tvrdým pohledem, tak tvrdým, že ihned zmlkla. Odvrátil se od ní, hleděl zasmušile z okna. Okamžik se takto díval, zatím co tu Mira stála v nejistotě, zmatena.

Pak se lékař vytrhl. Sáhl po krabičce, jež ležela před ním na stole. Otevřel ji. Bělošedý prášek se v ní objevil.

„Zvláštní látka!“ řekla Mira a sáhla po krabičce. Gangola jí nebránil. Ale rysy jeho tváře byly divně staženy. Mira přivoněla k prášku.

„Nevoní,“ obrátila se k doktorovi.

„Není také k tomu,“ odpověděl stroze, úsečně.

„Neotrávila bych se, kdybych ochutnala?“ pokoušela se Mira o úsměv.

„Neotrávila – Vy ne –,“ řekl doktor záhadně. Mira však si toho nepovšimla. Byla zaujata jedinou jen myšlenkou – jak usmířiti milence, jejž rozhněvala.

„Mám?“ dodala škádlivě, blížíc se jazykem k prášku.

„Není třeba,“ řekl stručně, „postačí, že jste si přivoněla –“

Pohlédla na něho nechápavě. Ale tvář doktora Gangoly zas byla nepohnuta, jak z kamene vytesána.

„A co to je?“ zeptala se konečně.

„Sám nevím,“ řekl. „Teprve tomu dám jméno.“

Bylo to odmítnutí, Mira mu rozuměla. Odložila krabičku. Po dlouhé chvíli teprv odcházela domů, ke svým dětem.

To bylo odpoledne as ke čtvrté hodině. Odpoledne ztrávila Mira v divně rozjasněné náladě. Jest její, jen její. Všechny její obavy se rozplynuly, přísahal jí –

Také ona ovšem přísahala. Ale – křivdila mu – tuto sázku prohrála. Aby tak přišla o něho! Vždyť je jí vskutku nade všecko nejdražším! „I nad děti?“ zastavila se. „Ano, také!“ odpovídala si sama. Věděla však proč, že sama se klame, ukolébává.

Ale vzpomněla zas na něho a hned jí světlo padlo do duše. A uvidí ho večer – řekl přece při rozchodu: „Uvidíme se dnes ještě –,“ Může tedy k němu, půjde. Těšila se, tolik!“

Slunce chýlilo se k moři, západ zahořel. Mira vstávala, aby se ustrojila. Vzpomněla si na děti. Ale ty obstará Stefa.

V tom však běží stará služebnice po schodech a udýchána stane ve dveřích.

„Malá Aňa je nějaká divná, paní! Má horečku a stále usíná. –“

Běžely obě k dětem dolů do zahrady.

Malá Aňa spala už. Hoříc v obličeji, prudce oddychujíc seděla na zemi, opřena o lavičku, očka zavřená – Zděšeně na ni pohlédly. Budily ji. Marně.

Tu pohlédly na Bibího.

Seděl na pokraji trávníku a klonil kučeravou hlavičku. Tvář jako v ohni. A Bibí usíná – „Bože, Bože! Co to je? Co se to stalo?“

Ledová ruka tvrdě stiskla chvějící se srdce Miry, matky.

„Bože! Bože!“ zaúpěla.

„Pro pana doktora!“ vzkřikla náhle. „Běžte pro doktora Gangolu!“

„A rychle! Rychle!“

XLIV.

„Pane doktore! Pro Boha!“

Byl vskutku hlas Jelin, který zaslechl dr. Bukov, usínaje v autu, jež ho unášelo. Jela, kvapící s inženýrem Sibirjakem v Bukovových stopách, zahlédla jej, jak vstupoval do auta, viděla, jak auto zakroužilo a plnou rychlostí se rozběhlo.

Ale marně volala. O maličko a bylo pozdě. Auto zmizelo za nárožím.

Bezradně se obrátila na průvodce, který udýchán ji doběhl.

„Viděl jste, pane inženýre! Pro Boha, kdo to byl?“

„Nevím,“ mohl Sibirjak jen pokrčiti rameny.

„Je to zločin?“ děsila se Jela. „Nebo co s ním udělají?“

„Nebyl to snad někdo, komu jde jen o lékařskou pomoc?“ zastavil se Sibirjak. „Doktor Bukov je oblíben, znám –“

Nyní Jela pokrčila rameny. „Ale ona zpráva –,“ upozorňuje.

„Pravda, nápadné to je,“ přiznával inženýr.

Rozhlíželi se, snad pozdě, nebylo-li by na blízku vozu, se kterým by se pustili za neznámým. Ale bylo prázdno okolo. A pak, v spleti ulic najít směr za někým, kdo chce prchati a uniknouti!

„Možná, že za chvíli bude doktor Bukov ve svém bytě,“ mínil Sibirjak. „Podívám se k němu.“

„Počkáte tam?“ zaprosila Jela.

„Ano. A jak se pan doktor vrátí, hned vám budu telefonovati.“

„Děkuji vám,“ řekla Jela, „budu zatím u vaší paní.“

„Dobře, řekněte jí, kde jsem. Snad přijdu brzy.“

Rozešli se, Jela rozrušena vracela se domů.

S paní Mílou čekaly pak, neklidné, stále pozorujíce běh hodin, přetřásajíce podivnou událost, brzy těšíce se, že snad bude dobře, brzy plny nejvážnějších obav.

Ale plynul čas a Sibirjak nepřicházel a telefon byl něm.

Rozechvění obou žen stoupalo, paní Sibirjaková se pokoušela sice Jelu utěšovati, však zřejmě sama přicházela z míry. O půl dvanácté v noci samy volaly byt doktora Bukova. Hlásil se jim Sibirjak, oznamuje, že až dosud čekal marně.

Jela stěží zdržovala slzy. Marně ji už Míla povzbuzovala.

Dlouho po půlnoci navrátil se Sibirjak. Dr. Bukov dosud nepřišel –

„Snad má vážný nějaký případ," pokoušel se ještě vysvětliti nepřítomnost lékařovu. „U lékaře není přec nic zvláštního, že bývá zdržen u nemocného i třeba do rána."

Byla ještě tato naděje. Však jak byla slabá!

Jela odcházela do ložnice Maruščiny zoufalá. Strach a smutek zaplavily ji, když osaměla, v horkých slzách usedala na lože. Nepochybovala, že je dr. Bukov pryč, obávala se, že bude ztracen. Že ho nikdy neuvidí. Jeho –

A proč se mu takto mstí? Kdo má proti němu tak velikou nenávist? Neublížil jistě nikomu. A pomáhal, kde mohl, mnohým dobrodiní prokázal. To je odměna!

Pozdě uléhala ubohá Jela. Ale než zavřela oči, nová trapná myšlenka se vryla v její duši. Myslí její letí slova neznámého, pronesena telefonem: – dříve nežli ho ochrání sňatek s vámi –

Mohla jej tedy ochránit! Pravda – památka Svata Nekoly je v lidstvu svatá a lesk této úcty padá na sestru. Cítí to dobře, s jakou zvláštní úctou všichni hledí k ní. Snad, být Bukov jejím mužem, neodvážil by se nikdo na něho –

Ale odmítla ho – Odložila na pozdější dobu vyplnění jeho prosby. Nyní snad tím zavinila jeho smrt! Horké slzy zaplavily její líce, srdce sevřelo se bolestně. Vždyť snad už je mrtev! Snad ho i mučí –

Bože, jak je člověk hrozný výtvor přírody! Čeho všeho bývá schopen!

A přec zase, jsou i lidé dobří! Kdo byl, jenž ji varoval dnes večer? Kdo telefonoval? A jakým divným způsobem se uvedl! Psanec, který chrání psance –. Kdo je psancem v novém státě? A kdo psancem, který má být chráněn? Dr. Bukov? Ale kdo je pronásledovatelem jich obou snad?

Nebylo lze rozuměti této záhadě. Stejně divné, proč neznámý chtěl zachrániti Bukova? Jen z lidského citu? Nebo měl i jiný úmysl?

Pozdě usínala Jela, myšlenkami, strachem uštvaná. Neklidný byl její spánek, probouzela se a v polosnění hrozné vidiny jí táhly hlavou. Budila se, sotva vstával den. Tiše se zdvihla, aby nevzbudila spokojeně spící Marušenky, a spěchala k telefonu.

Zavolala byt doktora Bukova. Nehlásil se dlouho nikdo. Jela, rozechvěna, nedočkavě opět, opět volá. Dovolala se a rychle se táže, je-li doma dr. Bukov.

„Není. Nepřišel od včerejšího večera.“

Zdrcena se potácela Jela od telefonu.

Přiběhl inženýr Sibirjak, musel doznati, že nyní je věc vážná. Kráčel rychle k telefonu, oznámil věc policii. „Zahájí hned pátrání,“ řekl Jele utěšlivě.

„Což pak mohou dělat?“ řekla na to Jela beznadějně.

Inženýr Sibirjak byl v rozpacích, co odpověděti. Jak mohla policie hledat, kde? Kdež mohl být už ubohý doktor Bukov! Kolikrát už mohl býti usmrcen!

„A kdo by mohl pomoci? Kdo by ho zachránil?“ zanaříkala Jela.

„Ten nejspíše, kdo vám podal zprávu o úkladu,“ řekl Sibirjak.

Bylo správné. Ale kde jej hledat? Výzvou veřejnou? Tím mohlo by se ještě více pokaziti, neboť byl by upozorněn úkladník, že je někým sledován.

„Ostatně,“ a v tom měl inženýr Sibirjak pravdu, „dozví-li se onen neznámý něčeho dalšího, podá vám zas jistě zprávu, jako učinil i poprvé.“

V tom byla jediná naděje. Jediné, co aspoň trochu mírnilo zoufalost nešťastné Jely. Sama ve své komnatě se uzavřevši, aby děti neviděly na ní bolu, prožívala vleklé, trapné chvíle, každé hnutí sledujíc a čekajíc radostnou zprávu z něho, a zas při zklamání upadajíc v zdrcující beznaději.

A utýranou její duší opětovně se nesla slova:

„– dřív než by ho chránil sňatek s vámi –“

Zas však, co jí to říkalo v hloubi podvědomí, že jednala dobře, podle povinnosti, že to býti nemělo?

Tak se vlekl trapný den. Vrátil se odkudsi do Brna inženýr Graham, jednalo se o záchraně Bukovově. Byl však také pohřeb děcka Sibirjakova, byl smutek na smutek.

Odpoledne byl zpraven o věci i president Habr, učiněny všechny možné kroky. Všechno bylo marné, bez úspěchu. K večeru se vzchopil Sibirjak a Graham a po poradě s přáteli nasedli do aera a zamířili ku Praze.

Ohlásili se u presidenta Habra a žádali o nejostřejší zakročení ve prospěch Bukovův. President byl ochoten učiniti všechno, co je v jeho silách, ale byl též bezradný.

Tu náhle řekl inženýr Sibirjak:

„Prosím, zavolejte si doktora Allrightona!“

„Allrightona?“ zastavil se Habr.

„Ano,“ připojil se Graham, „máme podezření, že o věci ví.“

President hned zazvonil a vydal rozkazy. Chvíli trvalo, než došla zpráva. Konečně mu bylo hlášeno:

„Doktor Allrighton té doby není ani v Praze ani v Brně.“

„A kde jest?“

„Je neznámo.“

S nepořízenou se rozcházeli s presidentem, všichni ve sklíčené náladě.

Když projížděli městem, upoutaly jejich pozornost na okamžik zprávy, které jako důležité zahořely nachem na deskách Informační kanceláře:

„V rovníkové Americe na západním pobřeží se včera večer otevřely mocné nové sopky. Vrcholy hor jsou v plamenech a mocné proudy lávy stékají po jejich úbočích. Silné zemětřesení provází výbuch a je pociťováno po celé délce západního pobřeží až k mysu Hornu.“

XLV.

„Tedy – odsouzen!“ řekl si dr. Bukov, když byl zjistil hroznou skutečnost, že ostrov, na němž stojí bez pomoci, pomalu se ponořuje do vzbouřených vln.

„A jak ďábelsky odsouzen!“ dodal. „Tady budu stát i budu se dívat, jak zvolna stoupá voda výš a výš, bude-li stoupat pravidelně, mohu si i vypočítat, kdy budu míti pod nohami poslední kus suché země. A sopka mi při tom bude hřmít a připomínat, abych nezapomněl, že se blíží hodina –“

Rozhlédl se. Jako na potvrzenou poznovu zhloubi divě v moři zadunělo, mohutný řev pod zemí a půda pod nohami kolísá.

Pokrčil rameny. Seběhl pak k moři, sebral úlomek dřeva, snad vyvráceného a vlnobitím rozbitého kmene, a zabodl jej do země na místo, kam až se rozlévaly vzduté mořské vlny. Chtěl mít ukazovatel, jak moře stoupá.

Stoupal potom zvolna na návrší. Viděl, že je na kopci, ne příliš vysokém, který však je nejvyšším bodem ostrůvku, či spíše zbytku ostrova, jenž zůstal nad vodou. Kol dokola návrší se táhl bujný les,

povětšině vzrostlý velmi rychle v žáru osvěženého slunce. Stromy byly zřejmě mladé, jen tu a tam viděl vztyčovat se nad ostatní starý kmen.

Stromy byly vesměs úrodné a ověšené plody. Mohlo se tu dobře žít, kdyby –

Daleko od břehu ukázal se nyní vrchol velikého stromu, prostřed vln. Důvod, proč se tu nemohlo počítati s dlouhým pobytem. Ale také důkaz, že byl ostrov značně veliký, nežli přišla tato pohroma.

Dr. Bukov zdvihl hlavu od moře a podíval se k nebí. Slunce stoupalo z mlh výš a výš. Tam tedy byl východ – A tam někde, více na sever, dlí ona –

Ubohá! Ví jistě, aspoň něco, o osudu jeho. Jak jest jí? Jaké starosti as prožívá! Vždyť má ho ráda, Bukov ví. Již byla by teď jeho ženou, ale Bukov cítí, že je asi cosi neznámého, co ji zdržuje. Snad v této chvíli, kdy ho ztratila, jí srdcem trpká lítost otřese –

Ubohá! A přátelé jeho, Sibirjak i Graham! Pan president Habr! Jistě vyvinují úsilí, aby ho našli, zachránili. Netuší, že být by mohl zde. A jak by také mohli! V těchto krajinách!

Kdyby jim tak mohl dáti zprávu! Ohlédl se po ostrově.

Telefonovati! Jak? Pomalu scházel po návrší – kdyby zbytek z lodi ztroskotané – z aeroplánu –

„Bláhovče!“ zasmál se. „K vůli tobě tady ztroskotá se loď a moře hodí na břeh celé zařízení telefonní!“

„Ale ohněm by se mohlo dáti znamení!“ běží mu hlavou.

„Komu?“ pousmál se sám.

A ohněm? Mohl by tu roznítiti plamínek na návrší, ale čím pak bude proti tam té záplavě?

Podíval se na západ a viděl, jak mraky ve vysoku hoří, jak se valí dýmná oblaka, jež promíšena plameny tu září do ruda, tu hnědnou, černají.

„Tenhle plamínek je vidět daleko!“ ukázal k západu. „Ale kdo jej vidí, obrátí hned kormidlo a hledí se dostat daleko, pryč, z dosahu.“

„Ne, vše je marno!“ usoudil. A scházel zvolna s návrší a mířil ke znamení, které si byl postavil na kraji vln. Vidí nesporně, že moře stoupá, vlny dosahují za znamení.

Podíval se na návrší, změřil zhruba jeho výšku, pohleděl, oč asi voda stoupla. „Tak přibližně – den!“ promluvil sám k sobě. Ano, nenastane-li náhlejší pohyb půdy, bude zítřejšího rána moře tamo nahoře.

„Budu tam také, ale ne dlouho,“ pomyslil.

Zadíval se vzdorně do vln, které s divokým hučením valily se proti němu. Veliký klid padal v jeho duši. Odhadoval sílu, s jakou valí se tu hrozný živel, obdivoval se obrovským požárům, jež chvílemi prozařovaly z mraků k nebi.

Uvědomoval si, jak je člověk malý, chabý tvor. „Miliony kdyby nás tu stály a kdybychom chtěli zadržeti tento příboj, přemoci – jak mravence nás smete strašná síla přírodní. A kdybychom chtěli uhasiti ony výhně, které k nebi peklem žhnou a moře bouří, za rachotu otřásají zemí –“

„A přec – je to hmota!“ řeklo cosi vítězně mu v duši. „A zde je duch!“

Divoký rachot zazněl, zem se kymácí a dr. Bukov potácí se –

„Stojím přec!“ vykřikl hrozebně. „A budu stát! A umřít mohu – ale nebudu se bát – a věděti budu, že tu zdrcen hmotou duch, však nepřemožen –!“

Moře jako zastrašeno poumlká. Ale vře a hučí dál. Vlny nevylévají se až k Bukovovu znamení, tamhle v zátoce je skoro tišina. Bukov usedl na místě, kde končí dlouhá, úzká rýha, nyní vodou zaplavená, pozoruje na okraji slabý pohyb vody.

„Stoupá –,“ řekl si, nic nepřekvapen.

„Co jedinec!“ myslil. „Část sice celku, z takových částí celek pozůstává. Ale vyjmi jedince, svět běží dál. S jedincí příroda nepočítá, o ně nedbá. Nic se nestane, když jeden ubude.“

„Nic se nestane, když ubude doktor Bukov,“ rozpřádal dál svoje myšlenky. „Potruchlí si druzi, vzpomene si někdo tu a tam, snad i později někdy Jeluška si popláče –“

„Ach –,“ cítil nyní dobře, hluboce, „zde bude doktor dlouho chybět srdci! Bude, možná, chybět vždy – Milá Jela – nenajde už štěstí – Není z těch –“

A duší Bukovovou táhne těžký smutek, ne nad sebou, nýbrž pro srdce, jež tlouklo pro něho –

„Bratra ztratila – a byl jí tolik drahý! Srdce její připnulo se k muži – ano, byl jí po pokání hoden – cítila to, cítil to i on – A nyní ztracen je i ten – sama půjde žitím – až do jeho konce –“

„A čí vinou toto?“ prudce vzepřelo se jeho nitro.

„Kdo se opovážil toho zločinu? Surově ho vysaditi ohni, vodě na pospas!“

„Bez možnosti pomsty! Bez odvety!“

Vichr zaskučel a moře zaječelo.

Táhlé hřmění v dáli, blíže, mohutní –

Doktor Bukov jako šílený vyběhl na návrší.

Divě rozbouřené moře dokola se černá, obrovskými vlnami se ječíc vzpíná, černé mraky dýmu táhnou nad hlavou a tamo, zblízka, za děsného rachotu z nich oheň plá. –

Vrch se třese, divý náraz vichru, Bukovův vlas větrem vlá.

Ale k nebi hrozebně se zdvihá pěst a hrozný výkřik letí bouři vstříc:

„Allrightone!“

„Allrightone!“

XLVI.

„Paní, pro živého Boha, co to je? Moje vnoučátka! Ubohé děti, obě jsou nemocny, umírají –," přiběhla zoufale stará Stefa druhého dne k polednímu do ložnice paní Azettiové.

„Ach, paní Stefo! Pohleďte – mé děti!" zalkala Mira stejně zoufale.

Obě děti leží ve svých postýlkách, zarudlé horečkou, spějí. Jen drobounká prsíčka se prudce zdvíhají a zase zapadají, víčka oční občas sebou pozachvějí nebo ručičkami trhne prudká křeč.

„Matičko Neapolská, co to na nás přišlo, co se děje?" pláče paní Stefa.

Otevřely se dveře, vstoupil doktor Gangola.

„Pane doktore!" vrhla se k němu stará Stefa. „Moje obě vnoučátka jsou nemocna, leží, umírají! Oh, ubohý Gustýnek, ubohá Marínka!" Takové hodné, hezké děti! Pro Boha, hned přijďte k nám a pomozte!"

Doktor Gangola pokrčil rameny. „Snad nebude tak zle," hovořil, „případy jsou ovšem velmi vážné –"

„A co to je, pane doktore?" lomila rukama paní Azettiová. „Hleďte, moje děti! Takto leží bezvládně a tělo jejich hoří –"

„Je to difterická angina, ale působí na ústředí mozkové. I na srdce," dodal vážně, chápaje se ručky Bibiho a zkoušeje tep.

„Lék, který jsem vám dal, jim dáváte?" zeptal se.

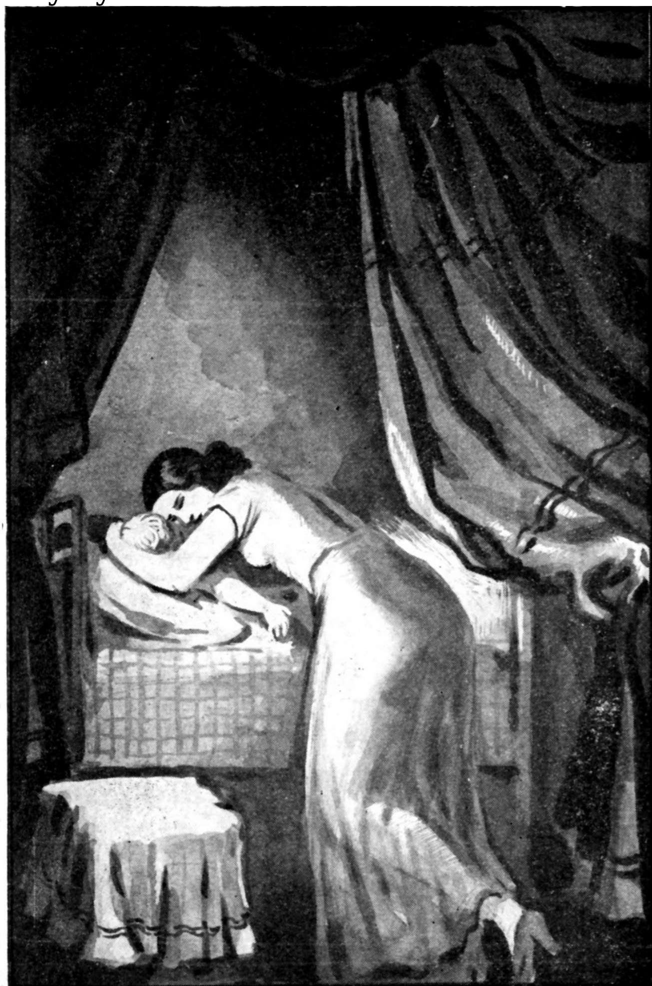
„Dáváme jej, ano," se slzami v očích odpovídá Mira, ukazujíc malou hnědou lahvičku s nálepkou: Apoteca di Sta Maria, Capri. „Ale pohleďte, stav jejich se nelepší."

„Ale nehorší se také," přesvědčivě řekl doktor Gangola. „A již to je mnoho v takovémto případě."

„Zachrání se, pane doktore? Nezemřou mi?" zoufale zalkala paní Mira.

Doktor Gangola se ostře podíval na Miru. „Doufejte!“ řekl krátce, tvrdě.

Mira zdrcena sepjala ruce a v horkých slzách klesla u postýlky dětí.

Mira zdrcena klesla u postýlky svojich dětí. (Str. 280.)

„Ach, Bože, Bože!“ zasténala stará Stefa. „Pane doktore, spínala ruce před Gangolou, „pojďte k nám! Pojďte, prosím, dokud nebude pozdě –“

„Máte dole lékaře?“ tázal se Gangola.

„Byl u nich doktor Norbert,“ plačky vykládala Stefa, „říká, že něco takového ještě neviděl a že je to strašné. Neví si rady –“

„Kriste!“ vzkřikla najednou a přiskočila k oknu.

Otevřeným oknem, jímž se dívalo krásné, azurové nebe nad zelení stromů, zaléhal sem tklivý hlásek zvonku.

„Bimbim – – – Bimbim – – –“

„Kriste!“ křičela stařena, potácejíc se.

„Ach!“ vzkřikla najednou radostně, „to je tamhle – na druhé straně – v Anacapri –“

„I tam stůňou děti?“ řekl doktor Gangola.

„Prý dnes ráno se tam rozstonaly první – A už zvoní umíráček –“

„Ježíši Kriste! Moje děti! Moje drahé děti!“ ozval se v tom srdcelomný nářek z přízemí domu.

„Zde v domě jsou také děti?“ ptal se doktor Gangola skoro lhostejně.

Dříve, než mu mohly odpověděti, však zaúpěla znovu stará Stefa.

„Umučený Kriste!“ vzkřikla, zoufale lomíc rukama v okně.

„Co se stalo?“ ptal se Gangola.

„Umíráček! Teď zdola – od nás –“

Naslouchají. Vskutku, zdola od Velkého přístavu je slyšeti sem smutný, ponurý hlas zvonku. „Jsou mrtvi!“ křičí Stefa. „A slyšte – Ježíši Kriste – Obě – Obě!“

„Slyšte! Takhle u nás zvoní dvěma mrtvým –“

„Bimbimbim – Bimbimbim – – –“

„Bimbimbim – Bimbimbim – – –“

„Oh, běda! Běda!“

Ve mdlobách klesla k zemi ubohá stařena.

„Bimbimbim – Bimbimbim –“

A v to s druhé strany, z Anacapri:

„Bimbim – – – Bimbim – – –“

Tak počal mor malých, drobných dětí na Capri –

XLVII.

„Nepovolím a nepovolím, kdybych měl padnout!“ zahučel Bolek.

„Sedíš už u toho druhý den a skoro bez ustání,“ varoval Frohen.

„Nemohu za to, že se tvoje hlava k tomu nehodí,“ bručel Bolek, „mohli jsme se střídat –“

„Také za to nemohu.“

„Tak mne nech!“

„A doufáš, že něco zachytíš?“

„Prosím tě!“ řekl Bolek nevrle. „Seděl bych tu jinak?“

Tomuhle Frohen rozuměl. Ale přece musil poznamenati:

„Jen aby to něco –“

Toho už Bolek nevydržel: „Prosím tě!“ zlobil se doopravdy. „Aspoň mlč!“

„Což nechápeš, co tohle pro nás může znamenati? Pro oba, ne pouze pro mne! Je neštěstí, že první selhalo. Ale vidíš, že to bylo správné, doktor Bukov zmizel.“

„Je-li ještě živ! Nepotkal-li nějaké dva paprsky najednou. Jako náš Azor!“ pravil Frohen temně.

„Vše je možné u těch lotrů! Ale kdyby se nám podařilo přispět k zachránění Bukova, představ si, co by to bylo! Vděčnost jeho, Jely Nekolovy, a co hlavní –“

„Allrightonovi vypálit rybník!“ smál se Frohen.

„A jeho Clarckovi,“ dodal Bolek.

„A jakou ochranu bych získal já i pro svou dcerku, milou, Frohene!“ uvedl ještě Bolek měkce. „Najdu-li ji někdy –“

„Přál bych ti to, Bolku!“ měkl i Frohen. „V tom směru by ovšem takovýhle úspěch mnoho pomohl.“

„Že však se ani neukáže domů!“ podivil se Bolek po chvíli.

„Myslíš skutečně, že není přítomen?“

„Kdyby tam byl, bude myslit na něco. A já bych musil zachytiti jeho myšlenku.“

„Pravda. Zdá se, že spáchali ničemnost a oba zmizeli, „usoudil Frohen.

„Jako dokonalí darebáci!“ prohodil Bolek.

„Já však půjdu do práce,“ vzchopil se Frohen. „Ohlásím zas, že jsi nemocen.“

„Bude nám chybět můj výdělek,“ posteskl Bolek.

„Uskrovníme se,“ konejšil druha Frohen. „Tohle je důležitější, jen seď! Jen kdyby ti štěstí přálo!“

„Musím si trochu otřít čelo,“ prohodil Bolek. „Než odejdeš, prosím tě, podej mi sem ručník. Tamhle visí.“

„Bolí hlava od čelenky, viď!“ litoval Frohen druha. „Škoda, že to nemohu držet za tebe!“

„Zkus to,“ řekl Bolek, otíraje si zarudlé, až otlačené čelo.

Frohen sáhl po čelence, vložil si ji na hlavu. Jako by naslouchal, natočil hlavu stranou. Ale sám se hned usmál svému pohybu. Ještě chvíli poslouchal, pak zavrtěl nevrle hlavou.

„Neuslyším nic,“ řekl, odkládaje čelenku, „pusto a prázdno nad vodami –“

„No, no,“ zasmál se Bolek, „to sis vybral pěkný citát! Snad nemáš vodu v hlavě?“

„Tak jsem to nemyslil,“ smál se i Frohen.

„Však vím,“ pravil Bolek, sahaje po čelence. Upravil ji, znovu vsadil na čelo. Frohen se obrátil k odchodu.

„Pro Boha!“ vzkřikl však Bolek.

„Cože?“ zalekl se Frohen.

„Je tam –!“ ukázal Bolek.

Frohen honem přiskočil ke stolu.

„S někým mluví –,“ šeptá Bolek, jako by ho bylo možno za zdí slyšeti.

„Oh – o tom!“ – vzkřikl Bolek najednou.

„Honem! Piš!“ vzkřikl poznovu. A Frohen rychle píše slova, která polohlasem mu hlásí Bolek.

Po malé chvíli Bolek vyskočil a strhl čelenku s hlavy.

„Ach, Bože! Budiž tobě dík!“ byla první jeho slova. Pak se obrátil k Frohenovi.

„Víc už neřeknou. Ale tohle stačí –“

„Dokonale,“ soudil Frohen také.

„Honem, čti!“ pobízel Bolek druha. A Frohen četl:

„Neřekl jsi o tom –

Umluveno bylo, ale ne, kdy se má provést –

Místo také nebylo –

Na západ od rovníkové Ameriky –

Tam zuří sopky – ostrovy se potápějí –

Že tenhle ostrov není sopečný?

Podíváš se tam – spíše než za týden –“

„Lotři!“ zasykl Bolek mezi zuby zlostně. „Rozumíš jim?“ obrátil se k Frohenovi.

„Trochu, ne docela. Mluví spolu, doktor s Clarckem.“

„Ano. Zde ovšem máme jen myšlenky doktorovy.“

„A doktor Bukov byl odvezen na ostrov u Ameriky, blízko sopek. Ale ostrov je bezpečný a nepotápí se –,“ vykládal svůj úsudek Frohen.

„Velmi dobře, až na konec,“ řekl Bolek, hotově se k odchodu. „Ostrov Bukovův se, Frohene, potápí! A Clarck to ví! Allrighton jej posílá, chce míti jistotu, Clarck pojede, až bude chtít –“

„Pojď! Rychle!“ chytil druha za rameno. „Bude chvíli trvat, než dostaneme spojení s Brnem. Ale – jestliže jsme nikdy nevyhráli, dnes jsme vyhráli!“

Několik jen minut na to zavolal telefon Jelu Nekolovu. Jelu, zmírající zdrcujícím, drásajícím žalem.

Uplynul již druhý marný den, uplynula druhá, strašná noc. Nejvyšší úsilí přátel bylo bezvýsledné, stopy nebylo po nešťastném Bukovu, byl ztracen nadobro. Netajili se tím mezi sebou, jen před Jelou předstírali naději.

„Kdo však oklamal by milující?“ pěl už básník v starověku. Jela četla v jejich očích, cítila, že počítají s nejhorším. Když ji dnešního rána potkal inženýr Sibirjak a na otázku její teprv hledal vhodnou odpověď, obrátila se jen k svému pokojíku, hned však v jeho dveřích zachvátil ji pláč, tak teskný, srdcervoucí, který dokazoval její zoufání.

Byl již mrtev pro ni, navždy ztracen. On, jenž zůstal jí jediný na světě – Nyní nebude již její cesta žitím cestou podzimními dny, do nichž přece slunko svitne, vlahý větřík pozavěje. Půjde holou pouští, pod stromy, jichž listí opadalo a jež pokryl chladný sníh –

A bylo to tak souzeno? Muselo se takhle stát? Nebylo jiné možnosti? Či byla by ho zachránila, kdyby mu již byla svoji ruku podala? Mohl býti živ? Pro ni živ?

Věděla, že nikdy nerozluští této otázky. Ale cítila, že se jí do smrti budou do bolavé duše vrývati slova neznámého přítele:

„– dřív než sňatek s vámi by ho chránil –“

A že do posledního jejího dechu bude v srdci jejím žal a stesk – Přitiskla ruce k rozžhaveným spánkům, poznovu se usedavě rozplakala.

A tu – zvonek telefonu. –

Co to sáhlo k srdci dívčinu? Jaký to byl divný cit?

Věděla – že zpráva – o něm –

Potácí se k telefonu – chápe naslouchátka –

Všechno se s ní točí, když hlásí své jméno.

A slyší:

„Psanec, který chrání psance, oznamuje, že byl doktor Bukov vysazen na západě od rovníkové Ameriky na ostrově u sopek, který se potápí –“

XLVIII.

Vzrušením se chvějíc spěchala Jela se svou zprávou k inženýrovi Sibirjakovi. Sklesla do náruče Míliny, jak ji oznámila, radostí i novým zoufalstvím.

„Na ostrově, který se potápí –,“ opakovala zděšeně.

„O, pospěšte! Pospěšte!“

V okamžiku zavolal Sibirjak Grahama. Sdělil mu tajemnou zprávu.

Graham se jen obrátil a stoupl k telefonu. Volal inženýra Karsena.

„Pane inženýre,“ nařizoval, „nejsilnější, nejrychlejší stroj! Hned sem!“

„Připravte se, slečno Nekolova, vyrazíme ihned!“

„Mám jeti i já?“ skrz slzy zajásala Jela.

„Ano! Připravte se! Pospěšte!“

„A vy pojedete?“ radovala se Jela.

„Znám Ameriku,“ řekl v odpověď pryč spěchající Jele.

„Náhodou jsem si našel hned na mapě místa sopek,“ řekl k inženýru Sibirjakovi, „o nichž jsme zvěděli v Praze.“

„Jste laskav, že jedete sám,“ schvaloval Sibirjak. „Znalost země vám velmi prospěje.“

„Ale, že berete slečnu Jelu s sebou?“ podivila se tiše paní Míla.

Inženýr Graham se obrátil ke dveřím a vida, že jsou zavřeny, odvětil stejně tiše: „Snad jedeme již jen nad hrob, paní Mílo – ať aspoň ten uvidí –“

„Potrvá dobře několik hodin, než se octnete na místě,“ řekl k tomu Sibirjak.

„Šest hodin, aspoň,“ krčil Graham rameny. „Amerika je –“

„Amerika!“ zvolal náhle, udeřiv se do čela. Slovo – Amerika – mu teprve připomnělo – Obrátil se, spěchal do své pracovny. A hned uvedl v činnost zámořský svůj telefon.

A štěstí – obratem se ozve americká zahraniční služba. Graham ihned hlásí:

„Pan doktor Bukov z příčin politických unesen byl neznámými pachateli. Právě došla zpráva, že byl vysazen na západ od jižní Ameriky u činných právě sopek, na ostrově, jenž se potápí. Prosím jménem presidenta Habra: Vyšlete hned na pátrání vzducholoď, kterou máte nejjižněji po ruce! Inženýr Graham.“

Amerika ihned hlásí odpověď:

„Pan Mac Alnor je se silným strojem na Floridě u bratra Ralla. Ihned pošleme mu zprávu.“

„Díky!“ končil Graham rozhovor.

Vběhl znovu do místnosti, když vcházela Jela. Oznámil, co učinil. Obě ženy radostně mu tiskly ruce. „Z Floridy tam budou za dvě hodiny, nemají tam o mnoho víc nežli čtyři tisíce kilometrů.“

Sibirjak však k tomu neřekl ni slova. Jen se usmál, dívaje se z okna, brzo-li se ozve objednaný stroj. Ale již tu byl, stín padl na okna a nad domem se ozval vysoký tón tomodynů. A zároveň vbíhal shora do místnosti inženýr Karsen, podivně zářící v obličeji.

„Přivezl jsem „Smršť“, pane inženýre,“ obrátil se na Sibirjaka, „měl jsem?“

„Ovšem,“ pousmál se Sibirjak, „řekl jsem vám, pojede-li někam za Bukovem, dejte „Smršť“!“

„Nový stroj?“ ptal se krátce Graham.

„Ano,“ řekl Karsen se zvláštním přízvukem.

„Dost rychlý?“ obrátil se Graham.

„Dílo pana inženýra Sibirjaka," řekl Karsen místo odpovědi.

„Nechtěl jste snad vy s ním –?" zastavil se Graham.

„Ne, s tím bych nejel první –," odmítal Sibirjak s úsměvem.

„Řidič?" zvolal Graham.

„Já!" představil se Karsen.

Sibirjak se na něho vlídně pousmál a přátelsky mu pokynul.

„Vzhůru!" dal Graham povel.

Jela vyběhla dveřmi, jež jí otevřel inženýr Sibirjak. Ale na chodbě už byl Karsen napřed a razil cestu. Graham rychle následoval. Vběhli do kabiny, inženýr Karsen do své.

„Na poslední stupeň rychlostní!" řekl Graham, když se „Smršť" hýbala.

„Jak dlouho tam poletíme?" úzkostlivě se tázala Jela.

„K jižní Americe? Dvanáct tisíc kilometrů, skoro, šest hodin tedy –"

„Ach, Bože!" vzdychla Jela. „Plných šest hodin!"

„Alnorové tam budou jistě dříve. Mají z Floridy jen čtyři tisíce."

„Naše nejrychlejší stroje dotáhly to na dva tisíce kilometrů," pravil. „Zdá se, že dál nelze stupňovati této rychlosti."

Zarazil se. Podíval se z okna kabiny.

Pak pohlédl do kabiny řidičovy. Ale viděl pouze záda řidiče.

Znovu hledí ven. „Smršť" lehce, bez otřásání jede, strojů není ani slyšet, ale venku sviští vzduch, tříště se o skla ostrého čela „Smrště" nezvykle vysokou tóninou. A dole divým kvapem na zad mizí města, lesy, hory –

„To je příšerné!" zdvihne se Graham.

„Co se děje?" otáže se Jela.

„Tento divý let –,“ ukáže Graham dolů, Jele, která také se zdá v dnešní jízdě něco podivným.

„To je děsná rychlost!“ volá Graham na řidiče, inženýra Karsena. „Uhněte se z rychloměru!“ žádá udiven.

Karsen se trochu odklonil a Graham se dívá na stupnici.

„Co to máte?“ ukazuje. „Vaše stupnice jde na tři tisíce?“

„– a pět set,“ usmívá se inženýr.

„A vy jste na třech tisících!“ diví se, vlastně přímo žasne Graham.

„Dostaneme se pak výš, až budeme v řidším vzduchu,“ těší se zřejmě řidič.

„Úžasné!“ volá Graham. „Kdo to postavil?“

„Pan inženýr Sibirjak,“ směje se zase řidič vítězně.

„Tohle je skvělá věc! Tak to on kutil tajně po nocích!‘

„Ano!“ zni hrdě z řidičské kabiny.

„A vy jste mu pomáhal,“ vzpomíná Graham.

„Jen se díval. Nosil metr!“ zasměje se.

„Chlapíci!“ poklepal Graham Karsenovi na rameno.

„To je přímo štěstí!“ zvolal k Jele, která s napjetím sledovala jejich rozmluvu.

„Chvátáme pro Buková a osud nám pošle nejrychlejší stroj, jaký kdy viděl svět!“

„Opravdu?“ raduje se Jela.

„Ano! To je zázrak!“ mluví Graham nadšeně. „Jen se podívejte! Jak jsme vysoko, vždyť sotva rozeznáte, co je pod vámi. Ale vidíte, ten let, jak všechno kvapem spěje vzad?“

„Budeme tam tedy dříve?“ raduje se Jela.

„Dřív než Amerika! To bych se chtěl sázet!“ hovoří dál Graham. „Než se připraví, i kdyby zprávu měli hned, což, uvidíme – ale tohle! Proto nechtěl skromný Sibirjak jet s námi!“

„Zlatý člověk!“ dodal. „A v tuhletu chvíli –“

„Zachráníme ho?“ se zábleskem naděje se ptala Jela.

„To je, slečno Jelo, jiná otázka. Musíme doufat. Ale jisto je, že dostaneme se dnes k němu rychlostí, o které se nikomu z nás před nedávnem ani nezdálo!“

„Mně ještě ne ani před hodinou!“ bručel skoro zahanbeně. „Ale přeji jim takový úspěch!“

„A zachrání-li nám našeho doktora –“

„Zachrání-li,“ proletělo umučenou duší Jelinou. Zachrání-li –

Pohleděla oknem, jež se zvolna potahovalo jemnými lisy ledu, daleko před stroj, svištící šílenou rychlostí řídkým již ovzduším nesmírných výšin, mrazivých. V daleku viděla šedavý pruh, který se znatelně blížil, znenáhla stoupal, a zase klesal na konci žlutavě zelené skvrny, francouzského břehu u zálivu Biskajského.

Zdvihla oči k nebi, slabě modravá báň vysoko se klene. Vřelá modlitba jí tryskla duší, za něho, jenž kdesi v dáli ohrožen je, umírá, za Bukova. Modlitba beze slov hne se duší, zdušené úpění, ve kterém horoucí doufání zápasí se vzdutým přívalem beznaděje, zoufání.

Zachrání-li – „Ano,“ letí její duší bouří, „zachrání-li se dnes, bude jeho, bez odkladu, ochrání jej, všechno nasadí.“

Avšak – cosi v podvědomí ozývá se – Varuje?

„Ne, jestliže jej dnes Bůh zachrání, chce, abych byla jeho!“ volá v její duši, rozbouřené, kolísající.

„Zachrání-li,“ šeptá chvějící se ret a oči ztápějí se novým návalem slz horkých, palčivých.

XLIX.

„Ach, jaký to skvostný stroj!“ zvolal už bůhví po kolikáté inženýr Graham, ukazuje vpřed. „Hle, jedeme tři hodiny a jsme již u And!“

Vskutku, před nimi se dole v hloubce táhla páska temných hor, Andy. Od severu běží, kde se někde vzadu utápějí v moři Karaibském, mocným obloukem se dále obracejí k jihovýchodu. A za nimi již moře – avšak –

„Hle, ty pruhy!“ volá Karsen.

„Dolů!“ velí rychle Graham. „Dolů – vidíte tu oblast dýmu?“

Dolů sviští „Smršť“, však stále vpřed, a před ní – hrůzno – do prava i do leva a do vysoká temná noc se rozprostírá, vstříc jim letí, roste, houstne.

„Oheň!“ vzkřikne Jela, ukazujíc na hrozivou, strašnou stěnu, která náhle v jedné části divně rudne, žhne.

„Blesk!“ vzkřikne Karsen, ukazuje na klikatou oslnivou čáru, jež se mihla v jiné části mraku.

„Sopka,“ pokrčil Graham rameny.

„A moře! Hleďte, jak zuří!“ úzkostně zvolala Jela.

Pohlédli dolů, v hrozivých návalech zmítá se moře, do černá zbarvené, kypí a pění se, vzpíná se vysoko, stříká.

„Jen níž! Jen níž!“ rozkáže Graham.

„A dovnitř, rovnou! Musíme tam,“ dodává.

„Americká loď, hle!“ ukazuje Karsen.

Ohlédli se, ze severu rychle blíž se žene velký stroj s americkou značkou.

„Přece po nás!“ musil se i v této chvíli se zadostiučiněním pousmáti Graham. Karsen radostně pohleděl na něho, ale hned již oba obraceli pozornost svou k moři. Jeli se zmírněnou rychlostí nad zdivočelými vlnami, pátrajíce po ostrově, po výčnělku nějakém, zda neuvidí na něm Bukova.

„Haló, haló!“ volal v telefonu starší Alnor. „Pan inženýr Graham?“

„Ano, Graham,“ odpovídal rychle inženýr.

„Je možno pátrat soustavně?“ tázal se Alnor.

„Nelze, není času,“ pravil Graham. „Rychle po hladině, sem a tam, jen náhodě lze důvěřovat.“

„A Bohu!“ zašeptala Jela zoufale.

„Což je možno nalézti zde v této hrůze jediného člověka?“ dodala v zoufalém pláči ukazujíc ven, kde v pološeru, brzy v čiré tmě se jako příšery zdvíhají obrovité vlny, kde však náhle před strojem se žhoucí peklo otvírá, ohnivá stráň tyčí, již však ihned vystřídává mračno neproniknutelného kouře a hrozivá temnota. Stěnou stroje slyší šílený řev moře, zarachotí hrom a druhý – i teď zvoní kamení, jež shora padá na stroj.

V tom oslnivá záplava a dunivý třesk hromu, těsně vedle Smršti projel blesk a padl do vln.

„Bože, marno všechno!“ zaúpěla Jela zakrývajíc uděšeně oči.

„Marno všechno!“ řekl v týž okamžik také doktor Bukov, vytahuje ze zbytku země, jenž mu zbýval, kus dřeva, své měřítko. Dál a dál je posunoval s místa, kam až dosahovala tříšť divých vln, nyní zbýval nepatrný kousek země, vlny stříkaly mu do obličeje a cítil chlad jejich krůpějí i na zádech. Vzal svou značku, rozhoupal ji a hodil proti černé vlně, která právě zuřivě se hnala na něho.

Ohlédl se, moře vařilo se také za ním, za nevelkým kamenem, jenž ukončoval někdejší vrch, na němž našel až do této chvíle útočiště. Nyní viděl, že je rozhodnuto. A tváří v tvář divokým, rozkaceným živlům, opuštěn na zhynulé již výspě, s klidem čekal na poslední okamžik.

Vše pokračovalo, jak od počátku předvídal. Pravidelně, bez skoků a překvapení postupoval

přírodní děj kolem něho. Nezadržitelné klesala mu půda pod nohama, stejně moře stoupalo kol něho. Mocný vulkán, jemu blízký, soptil také beze změny, stále houstl černý dým, promíšený plameny. Jen nárazy vichru, jenž se hrnul k hoře, byly nepravidelné, však dr. Bukov nacházel i v této nepravidelnosti jednotvárnost.

Jednu chvíli, kdy se obzor trochu zjasnil, spatřil v daleku ohnivou horu druhou.

Trpce se jen usmál. „Vybrali to dobře, bezpečně!“

Ale oblak dýmu jako opona zas rozhled uzavřel, zmizela i nedaleká hora ohnivá. Chvíle míjely a Bukov zůstával se stále menším kusem suché země, o málo již čnící nad moře. A moře se vztekalo a řvalo dál a vlny bily vysoko, valíce se jako hory s černým, hrozivě zejícím svahem, proti zbytku ostrovu. Jemný popel zvolna padal, tu a tam zasykl velký rozpálený kámen do moře.

„Vrhnouti se do toho?“ pomyslil si doktor Bukov. „Nedopřát osudu radosti poslední? Vždyť je zkáza na dosah!“

Podíval se po vlnách, které z černé hrůzy v pozadí se stále výše vyvalovaly a k němu se hnaly.

„Jít jim vstříc? Nač?“ pomyslil zas. „Ať si přijdou! Vždyť již jdou!“

Na záchranu nemyslil už dávno. Kdo by ho zde hledal? A i kdyby hledal – jak ho najít? Vždyť – teď vidí – černá stěna tamo též jde blíž tak, jako kdyby utíkala před tím děsným rachotem, jenž duní někde za ní, běží pod mořem a tady třese ubohým již kouskem země.

V hukotu vzbouřeného moře teď slyší rachocení v černé stěně, skoro nad sebou. A temnem stěny projel ostrý svit, zblízka zapraskalo. Blesky bily do vln z podrážděných, dýmem a kamením prosycených oblaků.

Nyní bylo už vše jasné, bylo jisto, co ho očekává. Bylo rozhodnuto, dokonáno.

Doktor Bukov jako by byl znaven sedl na kámen, zavřel oči a jako ve snu přebíhal mu celý jeho život před duševním zrakem. Viděl sebe v mládí, hýčkaného, přepečlivě ošetřovaného milující matkou. Doba studentská i první kroky v samostatný život. V život krásný, který i nešetřil mu svými dary. Ač byl u tolika skoupý, u Bukova ukázat chtěl jenom přízeň.

Tu mu asi v cestu přišla Erna Rosenová. Žena, která svojí dokonalou krásou rozvířila jeho krev a omámila hlavu. Chtěl ji mít, tak jako dosud dostal všechno, po čem vztáhl ruku. Narazil tu na Erninu lásku k Nekolovi.

Ale osud dal mu Ernu do rukou, doktor Bukov viděl Ernin zločin, zavraždění něžné Eriky, jež byla Nekolovi vším. Doktor Bukov pokusil se vydírati. Chtěl vynutiti po zlém, co mu nechtělo být dáno jinak. Zklamal se, však dohnal Ernu k přiznání. A do rukou Persona, jenž se jí chytře ujal.

Person přišel na Atlantidu a vzbouřil ji. Za pomoci inženýra Roba strhl na sebe nesmírnou moc. Byl vskutku pánem světa. Ale štěstí lidu nedal, pil je nenasytně sám. Zatím doktor Bukov s přáteli se skrýval ve vyhnanství, bezmocný a stále ohrožený zkázou.

Tam však poznal ji, jež měla mu být vším, sladkou Jelu svou. Zapomínal svého zbloudění, trpce želel svého činu. Chtěl jít dále cestou poctivou. Ale bylo nutno prožít další hrůzy: Person přišel do Brna ve chvíli, kdy při přechodu Manoniny hvězdy mělo býti vykonáno dílo Nekolovo, dílo velké, svaté.

Bylo vykonáno, ale kolik padlo obětí! Erna mezi prvními! A Nekola, Jelin bratr, jiní přátelé, i protivníci s Personem. Započal se nový život. Bukov se ho zúčastňoval s plnou svojí svěží silou, s vřelým

nadšením. Prospíval, kde mohl, pomáhal. Byl článkem důležitým v řetězu, na kterém visela bezpečnost Evropy a zdar jejího lidu.

Pracoval tím nadšeněji, že ho v práci posilovalo cos velkého, vidina sladká, její obraz a naděje v ní. Její oči neklamaly, mluvily o velké, silné lásce k němu – přece váhala. A léta váhala –

Kéž nermoutí se její srdce proto příliš! Kéž ho zapomene snadno! Ale její další osud ať je šťastnější, než dosud byl, ať najde duši, ke které by přirostla! Ať je zdráva a vždy hodně šťastna –

Zrak mu zvlhl? Bože – ať –

Otřel oči – ulekl se – Vzadu se kdes zablesklo – Ale tuto – černá stěna tu – je na dosah –

A z ní se náhle vlna vyvalila – zaječela – převalila se přes nohy Bukovovy –

Vyskočil – stál na poslední stopě, která vyčnívala z vařících se vln –

A vzadu zase ostrá zář –

A hlas – Bože!

„Že jste povstal – příteli!“

Obrací se ohromen – zde velké těleso – stěny se lesknou – tam ostré světlo – Ale tuto – Graham –

Skočil do dveří – když mocná vlna přehnala se přes jeho místo.

Přirazila dveře za ním –

„Pane doktore! – Ty!“

„Jelo! Sladká, drahá Jelo!“

„Dvakrát jsme tu přejeli!“ bzučí rozmrzele starší Alnor ve svém stroji, který křižuje tu spolu se „Smrští“. Přijeli s Rallem trochu později a byli by to rádi napravili.

Ale Bukov tiskl do náruče Grahama i inženýra Karsena.

„Dík vám, přátelé! Přijeli jste vskutku ve vrchovatý čas!“

A vyslechnuv krátké vyprávění o všech příhodách, líbal ruku Jelinu a řekl v hlubokém pohnutí:

„Zachránila jste mi život – je váš, chcete-li –“

„Drahý!“ zašeptala Jela.

Příštího rána spojil pan president Habr za slavnostního pohnutí Evropy i Ameriky ruce doktora Bukova a Jely, sestry Svata Nekoly. Byl krásný den pozdního léta, slunce oslnivě zářilo na modré obloze.

Co však? V okamžiku, kdy řekl president Habr slovo: Svoji –“ mrak přeletěl před sluncem –

Zatemnilo se, podivně, chladně –

A v duši Jelině se cosi v hloubi otřáslo.

Pak jeli spolu Prahou, rozechvěnou hrozivými zprávami z ostrova Capri. Davy lidu kupily se na nárožích, na nichž desky neustávaly se chvíti nachem. Se stínem stesku sedali do Smršti, aby se vrátili do Brna.

A při vstoupení do brněnského domova jim došla zpráva:

„Vláda prosí pana doktora, aby s neobmezenou plnou mocí odebral se, jak mu bude možno, na Capri.“

„Pojedeš?“ zeptala se Jela.

„Ano, musím,“ odvětil dr. Bukov.

„A kdy?“

„Ihned, ženo! Slyšela jsi zprávy –“

„Jeď! A ať tě chrání Bůh!“ stiskla mu Jela vřele pravici.

L.

Zdrcen klesl Azetti do křesla.

„Moje děti!“ zaúpěl. „Moje drahé děti!“

Od domu se vzdaluje křik prodavačů novin:

„Nejnovější vydání – Mor dětí na Capri –“

Zmatený pokřik, poplach v pouličním šumu, vřavě.

„Coriere della Serra – „Il popolo!“

„Nejnovější zpráva! Mor nemluvňátek na Capri!“

Před Azettim leží zvláštní číslo časopisu Italia nuova vydané v poledne dne desátého srpna.

Zvenku znovu zazní nový pokřik kamelotů:

„Další zprávy z Capri!“

„Příšerná dětská epidemie na Capri!“

„V několika hodinách zmírají děti slabostí srdce!“

„Žádné dítě do osmi let neunikne smrti!“

Azetti sevřel hlavu, znovu zahleděl se do listu. A srdce jeho usedalo.

„Příšerná dětská epidemie vypukla včera večer na ostrově Capri,“ četl záplavou hořkých slz. „Z neznámého pramene vznikla náhle epidemie, lékařům dosud neznámá, zachvacující s děsnou rychlostí děti do šesti až osmi let a smrtící onemocnělé již v několika hodinách. Nemoc propukla včera večer skoro současně v rodině ředitele vatikánské hvězdárny pana Azettiho, jehož vážená choť dlí této doby s dvěma dětmi na ostrově Capri za zotavením a bydlí v domě číslo 20 v Capri, a v rodině námořníka Giotilia, u Velkého přístavu, jehož tchýně je zaměstnána u paní Azettiové. Ale ještě téhož večera onemocněly i jiné děti na ostrově a to i v horní jeho části v Anacapri.

Nemoc se jeví náhle vznikající prudkou horečkou, při vyšetření se jeví zánětlivé úkazy na mandlích a jejich okolí. Nákaza však zřejmě ihned zachvacuje celé tělo i působí i na mozek, neboť hned v první hodině po propuknutí nemoci dítě usíná. Nejnebezpečnější však je účinek nákazy na srdce. Všechny děti umírají slabostí srdce. První případy úmrtí se dostavily již dnes ráno i všechny tím způsobem, že děti se vytrhly ze spaní, zachvěly se a zhroutily mrtvy. Byly i případy, že děti zdánlivě dosud zdravé najednou zesmutněly, rozběhly se však ihned po pokoji, a v v běhu klesly bez ducha.

Věda lékařská je při nemoci bezmocná. A šíření nemoci je příšerné. Co tyto řádky píšeme, je prý již většina dětí na ostrově Capri zachvácena. Na Capri je ovšem děsný poplach, neboť z Capri nikdo nemůže. Obyvatelstvo z okolí, hlavně z Neapole, samo brání mocí, kdo by chtěl od Capri odraziti. Dvě lodice, jež se o to pokusily, byly vráceny střelbou z hlídajících lodí. Současně však z Neapole a měst u zálivu neapolského od Resiny až po Sorrento prchají rodiny s dětmi, i z dohledu hrozného ostrova. Nebezpečí rozšíření strašné choroby tím ovšem vzrůstá –“

Nové výkřiky kamelotů, nový poplach v ulicích.

Azetti seběhl dolů a v okamžiku se vracel s novým zvláštním číslem. A již cestou zarudlé jeho zraky přeletují řádky novin:

„Hrozná epidemie na Capri pokračuje. Této doby zachváceny jsou již všechny děti až do věku asi šesti let. U starších dětí a u dospělých se onemocnění dosud nevyskytlo. Úmrtnost však u nemocných je stoprocentní. Ostrov Capri byl pravé z nařízení vlády uzavřen. Ale celý neapolský záliv leží pustý. Na stožárech na ostrově vlají černé prapory. A do daleka bolestně zní v tichu neustálý nářek zvonků, umíráčků – V Neapoli i v okolních městech chrámy –“

Azetti nečetl dále.

„Ach, děti! Moje děti!“ stiskl hlavu rukama a zaplakal.

„Miro! Miro!“ naříkal. „Tvé nešťastné cesty!“

Chopil se pak telefonu a volal, volal úpěnlivě:

„Haló! Haló! Zde Azetti! Pane doktore.“

„Zde doktor Bukov!“ odpovídalo z telefonu. „Ubohý příteli! Buďte silen!“

„Přijíždíte?“ ptal se Azetti.

„Jsem za Alpami. Vzlétněte ihned!“

„Nikdo mne nevolal, –“ teskně řekl Azetti.

„Jsou tam vaše děti," pevně řekl Bukov, skoro přísně. „Je to vaše právo, ale také povinnost!"

„Jedu okamžitě," rozhodl se Azetti a vzchopil se.

Vyskočil. A tu znovu telefon.

„Zde Azetti," ohlásil se.

„Mira –" vzdychlo z telefonu.

„Přijeď!" ozval se chvějící se, prosebný hlas.

„Naše děti?" vzkřikl Azetti.

„Umírají –," znělo ze sluchátek zoufale.

„Miro! Ale žijí ještě? Žijí? Miro!" zoufale křičí Azetti.

Ale telefon již mlčí. –

Vyběhl z komnaty a v několika okamžicích seděl v aeru, spustil tomodyn, stoupal. Ohlédne se, hle, od severu sviští velký letoun – doktor Bukov.

„Jsem vyslán vládou – s plnou mocí –," mluví doktor Bukov telefonem, když se oba stroje řítily přes rovinu latinskou.

„Mé děti, doktore!" plakal Azetti. „Však dosud žijí –," obracel se k naději, „zachráníte mi je –?"

„Milý příteli, je třeba síly – doufejte!"

„Vy myslíte –?" vzkřikl Azetti.

„Slyšíte zprávy," teskně mluvil Bukov.

„Bože! Bože!" úpěl Azetti.

„Ach – Miro! – Ty –!" svíralo se jeho srdce ubohé.

A již se přenesli přes hory Albánské a rovinu pod vrchy Lipinskými, pod nimi záliv Kajetský, v popředí v pravo vyvstává ostrov Ischia a za ním neapolský záliv – tu se noří vlevo kužel Vesuvu – moře se leskne sprava blíž a blíž – přelétají modrý záliv – snášejí se na Capri.

„Bimbim –," zní proti nim zvonek z Anacapri.

„Bimbimbim –" pláče někde dole, opodál.

Zastavili. Ptají se po domě číslo 20. Odpovídá jim plačící hlas.

Běží ulicemi – Azetti napřed – slyší pláč a pláč –

Kdosi je obrátil do domu – vyběhnou po schodech –

Vpadli do místnosti, kam je kdosi řídil.

U lůžka dětí v mlze vidí Azetti Miru – vedle stojí doktor Gangola.

„Doktore – pro živého Boha –!“ slyší Miru. „Dosud jste je udržel –“

„Již není moci – ani na nebi – ani na zemi –,“ odpovídá Gangola.

„Muži! Umírají!“ křičí Mira, vztahujíc ruce k Azettimu.

„Děti! Moje děti!“ vrhá se Azetti k lůžku.

„Bibí! Aňo!“ úpí zoufale.

A hle!

Zdvihla se maličká Aňa.

Ovinula ručky kol otcovy šíje.

„Tati!“ zašeptala slabounce.

„Ta – tí!“ vydechla.

Ručky její povolily – klesla zpět. –

Zhasla –

A vedle se zachvěl malý Bibí –

Natáhl ručičky k otci – pootevřel ústka –

Nemohl – sklesl –

Byl mrtev.

Jen ochablá, pootevřená ústka zůstala – také chtěla zavolat: – „Tatí.“

„Děti! Moje děti!“ zalkal Azetti a klesl u lůžka.

LI.

„Odveďte ji!“ řekl doktor Bukov ženám, jež se seběhly k úmrtnímu loži Azettiových dětí a k šílící Miře.

Ohlédl se. Doktor Gangola zmizel. Miru odváděli. Azetti zůstal sténající nad úmrtním lůžkem dětí.

Tu vcházel doktor Norbert, jenž byl uslyšel o příchodu zdravotního komisaře. Pozdravili se, nebyli si neznámí.

„Co je to?“ ptal se doktor Bukov.

„Nevím,“ bezradně krčil rameny doktor Norbert „Něco úplně nového.“

„Co mikroskop?“ zeptal se Bukov.

„Ukazuje něco, čeho jsem jakživ neviděl. Zde jest,“ obrátil se ke dveřím, v nichž stál jeho průvodce.

„Je jedno,“ hovořil, „zda vezmete krev či slinu z úst anebo sliz z krku, všechno je tím přeplněno.“

A již drobnohled byl na stole a doktor Norbert připravoval sklíčko s látkou a vkládal je pod objektiv. Doktor Bukov se podíval do drobnohledu, nařídil jej. Ale hned se vzpřímil, protřel oči. A znova se dívá. Stejně však hned zdvíhá hlavu, přímo ohromen:

„To je strašné!“ řekl, „To množství! A jaký pohyb! Jaká dravost! Vrhají se přímo na vše vedle sebe, hltí všechno –“

„A všimněte si!“ upozornil doktor Norbert. „Před vašima očima se dělí, rozmnožují, rostou –“

„Vskutku! Přímo bují!“ žasl Bukov. Znovu hledí do drobnohledu a po dlouhé chvíli se teprve zdvíhá.

„Proti této látce – ovšem –,“ praví sklesle.

„Marno všechno!“ dotvrzuje doktor Norbert.

„A jaký je to tvar!“ žasl Bukov, znovu se dívaje do okuláru.

„Něco zcela nového,“ dokládá Norbert.

„Odkud to sem přišlo?“ ptá se Bukov.

„Nevím,“ pokrčil zas doktor Norbert rameny. „Nejprve se rozstonaly děti paní Azettiové a děti v rodině námořníka, z níž babička posluhovala u paní Azettiové.“

„A tak rychle se to zalétlo?“

„Dnes jsou zachváceny všechny děti až do šesti let. Ne do osmi, jak se někde oznamovalo.“

„Věc vskutku zvláštní,“ vrtěl doktor Bukov hlavou.

„Velmi zvláštní,“ přidával se doktor Norbert.

„A úmrtnost?“

„Sto procent – to už je vidět,“ smutně odpovídal doktor Norbert. „Naše děti už jsou po většině mrtvy. A dostat se to na pevninu, je po Evropě, pane doktore! Nezhyne-li bacil po nějaké době sám, vyhubí lidstvo.“

„Štěstí tedy, že vypukla nemoc na ostrově,“ řekl doktor Bukov významně.

Doktor Norbert rozuměl. Ale pokrčil jen rameny. „Jediná možnost byla,“ řekl, „ostrov uzavřít.“

„To jsem nařídil, jak přišly první zprávy,“ pravil doktor Bukov. „Bylo provedeno?“

„Pokud v lidských silách. Snad i nad ně, neboť okolí nám pomohlo. Zvláště Neapolští – Dva lidi už zastřelili, ale musili být vytaženi sem – A v noci osvětluji moře kolem Capri –“

„Snad tak rychlý průběh nemoci je dobrým znamením. Nemoc netrvala u nikoho dlouho –,“ soudil Bukov.

„Jen několik hodin,“ dotvrzoval doktor Norbert. „Pouze tady –“ ukázal na lůžko dětí Azettiových –,“ přes třicet hodin.“

„Tady, kde to propuklo –,“ zastavil se doktor Bukov.

Oba lékaři se podívali na sebe.

„Ano,“ řekl doktor Norbert.

„Kdo zde léčil?“ ptal se Bukov. „Doktor Gangola?“

„Ano.“

„Čím?“

„Nevím – Snad zde lidé budou věděti. Paní Azettiová –“

Šli k ní.

Byla divně tichá. Ale oči její planuly, tělo se chvělo. Z očí hleděla jí šílenost. Našla malou lahvičku, měla ji v kapse. Zašli do vedlejší místnosti a zkoušeli obsah.

Látka byla neznámá.

Dali ji pod drobnohled. První se podíval doktor Bukov.

Ale vztýčil se hned. Jeho oči byly vytřeštěny. Beze slova ukázal kolegovi na drobnohled. Podíval se doktor Norbert. Vzkřikl úžasem:

„Neuvěřitelné!“

„Máte dojem –?“ ptal se Bukov.

„To je stejná látka!“ volal Norbert.

„Ano!“ souhlasil doktor Bukov. „Je to stejná kultura!“

„Sérum!“ vydechl Norbert.

„Ano, sérum z týchž bacilů, které nemoc vyvolávají. Ale zřejmě málo účinné, proto nemohlo děti zachrániti, zdrželo však smrt.“

„Ale potom –?“ žasl doktor Norbert.

„Nuže –“

„Kdo vyrobil tento lék –,“ řekl doktor Norbert třesoucím se, hrozným hlasem.

„Znal původ této strašné choroby –,“ dodal doktor Bukov.

Zalekli se. Ohlédli se rychle, zda jich nikdo neslyšel. Nemohl – jen z vedlejší místnosti zahlédli jak se potácí Miřina skleslá postava –

Vzchopili se.

„Nálepka je ze zdejší lékárny,“ řekl doktor Bukov. Pojďme ihned tam!“

Odcházeli, smutně se ohlédnuvše po ubohém Azettim. Dívali se i po jeho choti, neviděli jí. Vyšli z domu. Měli dojem, že hned po nich vycházela zahalená postava. Ale byli příliš rozechvěni svými myšlenkami, než aby se o to starali.

Rychle vešli do lékárny. Lékárník je vítal přátelsky. Když mu ukázali lahvičku, výraz překvapení se objevil v jeho tváři. „To je zvláštní,“ řekl, „nálepka je moje, ale lahvičky tohoto tvaru jsem nikdy neměl.“

Zarazili se. Ale doktor Bukov nabyl ihned rovnováhy. Obrátil se k magistrovi, který vedle pracoval, a požádal ho přátelsky: „Pane magistře, buďte tak laskav, zavolejte sem hned policejního velitele!“

A zatím co magistr telefonoval, požádal doktor Bukov lékárníka:

„Mohl byste laskavě prozkoumati látku, jež je v lahvičce?“

Lékárník lahvičku otevřel, opatrně ji přiblížil k nosu. Zakroutil hlavou. Vylil část látky do zkumavky, zatřepal jí, zahřál na ohni, pak zkoušel tak i onak. Zas část ulil, smíchal s tou, pak s onou látkou. Obličej jeho jevil nepokoj.

Na konec bezradně zavrtěl hlavou, postavil lahvičku před sebe na stůl a řekl: „Téhle látky jsem já ovšem nevydal. Neznám jí však také, nemám tušení, co je –“

Tu vkročil do lékárny policejní velitel, kapitán Fernando.

Doktor Bukov se mu představil a vykázal se plnou mocí vlády. A když se ho tázal kapitán po jeho rozkazech, řekl:

„Pánové, vám as je známo, že se doktor Gangola zde stýkal s rodinou pana ředitele Azettiho.“

„Byl přítelem jeho paní choti,“ odpověděl kapitán. „Paní Azettiova ho navštěvovala a několikrát byl pan doktor Gangola ve vile, kde bydlila paní Azettiova se svými dětmi.“

„Nuže,“ mluvil doktor Bukov dále, „je zjištěno, že první případ strašné dětské choroby, jež vyvraždila děti na ostrově Capri, vyskytl se právě u dětí pana ředitelé Azettiho. Druhý případ pak byl v rodině, z níž stará žena byla zaměstnána paní Azettiovou. Je tomu tak, pánové?“

„Jest,“ potvrdili.

„Nemoc měla svoje zřídlo u rodiny Azettiovy a odtud se zřejmě šířila," dokládal doktor Norbert.

„Bylo však shledáno," pokračoval doktor Bukov, „a seznal to ihned pan doktor Norbert, že je nemoc působena zvláštním druhem bacilů, úplně nových, dříve neznámých. Další zvláštní zjev byl, že ve všech případech nemocní umírali v několika hodinách, kdežto u dětí Azettiových se nemoc prodloužila na víc nežli třicet hodin."

„Děti Azettiovy však byly léčeny lékem, který přinesl jim doktor Gangola. Přinesl jej v lahvičce, jež měla nálepku ze zdejší lékárny, ale pan lékárník tvrdí, že nevydal ani této lahvičky, ani léku v ní, lék v ní pak je mu látkou neznámou."

„Naprosto!" potvrzoval lékárník horlivě.

„Je nám to samozřejmé, pane lékárníku," upokojoval ho doktor Bukov, protože jsme s panem doktorem Norbertem se přesvědčili o překvapující okolnosti, že totiž lék, jejž přinesl doktor Gangola paní Azettiové, je sérum, vyrobené právě z nových bacilů, jež vyvolaly na tomto nešťastném místě hrozný dětský mor."

„Neuvěřitelné!" žasl ohromený lékárník.

„Je tomu tak," potvrdil doktor Norbert.

„Ale potom doktor Gangola –!" zvolal lékárník.

„Pane kapitáne – jménem vlády –," řekl doktor Bukov místo odpovědi, „zatkněte ihned muže, jenž si dává jméno doktor Gangola!"

LII.

S úžasem vyslechl lékárník a policejní velitel rozkaz Bukovův. Doktor Norbert však nepřekvapen souhlasně pokývl hlavou. Ale také druzí ihned chápali, ač rozluštění strašné záhady jim přišlo náhle.

Kapitán Fernando však hned odcházel.

„Učiním, jak nařízeno, pane vládní komisaři,“ hlásil, „ale dovolíte-li, vezmu si k tomu svoje lidi. Myslím, že jich bude zapotřebí, že zločinec chápe nebezpečí již z vašeho příchodu –“

„Dělejte, jak uznáváte za dobré!“ souhlasil doktor Bukov.

Kapitán Fernando odkvapil a oba lékařové se rozloučili s lékárníkem. Na nejbližším rozcestí se od Bukova oddělil i doktor Norbert, jda zasmušen po své práci.

Doktor Bukov osaměl. Kráčeje po malém náměstíčku, usilovně přemýšlel o záhadě, se kterou se právě setkal. Znal jen Gangolovu pověst, rozvrat rodiny ubohého přítele Azettia byl mu také znám. Ale najít, jak to všechno souviselo!

Co chtěl vlastně doktor Gangola? Chtěl se pomstít Azettimu, nebo paní Azettiové? A jen proto vyrobil tuto strašnou látku? Ale jak ji vyrobil? Nebylo dosud nic podobného viděno na zemi! Ale ať je původ jakýkoli, doktor Gangola jej zná. Snad se pak věci zalekl a pracoval o látce ochranné. Ale vše to předpokládá, že Gangola tuto látku znal už hodně dříve, musil přece o ní déle pracovat.

Či snad se chtěl Gangola učiniti slavným lékařem, vypěstoval bacily i sérum proti nim, jen jemu známé? A sérum mu selhalo, nemoc se tak děsně rozletěla? Ale i v tom případě – odkud vzal tu hroznou věc? Co je to vlastně?

Zdálo se mu náhle zvláštní ticho. Zdvihne hlavu – to umlkly, jistě na kratičko, zvonky dole u přístavu a vzadu v Anacapi. Ale tady nedaleko zvonek klinká, naříká:

„Bimbim – Bimbim – – Bimbim – Bimbim – – –“

„Bimbim –“

„Za Azettiho ubožátka!“ vzdychl doktor Bukov, otřesen do hloubi duše.

Smuten vešel do domu. Vystoupil po schodech, přešel tiše před úmrtní místností. Viděl v ní Azettiho. Ohlížel se, uvidí-li paní Miru. Neviděl jí. Vkročil do místnosti, kde v trpkých slzách Azetti dlel u svých mrtvých dětí. Těšil jej a povzbuzoval.

Ale bolest nešťastného otce byla přílišná. Zkrušen, zdrcen nevýslovným bolem lkal a sebe obviňoval, jako kdyby on byl vinen tímto neštěstím. Výmluvně mu Bukov odporoval.

„Ach, je trest! Je spravedlnost!“, rozplýval se Azetti v horkých slzách.

„Zač pak u vás trest! Vy, pane řediteli, jste jistě bez viny!“

„Nikdo nemá svého štěstí vynucovati!“ řekl vážně Azetti. „Já je vynutil a zřítilo se v trosky –“

Doktor Bukov chtěl mu na to odpověděti, ale přerušil jej prudký hlahol zvonku telefonního. Přiskočil k přístroji, ohlásil se. A slyší poděšený hlas:

„Zde Fernando, velitel policejní stráže. Pane komisaři – teď jsme právě vnikli do bytu doktora Gangoly –“

„Nuže?“ rozechvěn se táže Bukov.

„Doktor Gangola však zmizel,“ hlásí velitel.

„Zmizel?“ žasne Bukov.

„Ano. V jeho bytě jsme však našli paní Azettiovou –“

„Azettiovou?“

„– uškrcenou –“

Do duše otřesen se Bukov ohlédl, zda nezaslechl Azetti o novém úderu, jímž zastihl ho osud.

Oddychl si – Azetti plakal u svých dětí, plakal, srovnávaje na zažloutlém čílku kučeravé vlásky malé, drobné Aňy –

Doktor Bukov prchl z domu, spěchal přes náměstí, kde mu byl označen dům, v němž bydlil Gangola.

Přiběhl na chodbu do prvního poschodí v okamžiku, kdy kapitán Fernando rozesílal svoje lidi, aby se rozběhli po Capri a vypátrali Gangolu.

Hnali se dolů po schodech, doktor Bukov stanul před Fernandem.

V tom – slyš!

Výstřel!

Skočí k oknu chodby.

Výstřel druhý duní –

„Tamhle! Tamhle!“ ukazuje Fernando, když potřetí se skály nad Capri zadunělo malé strážní dělo.

„Co se děje?“ tázali se oba.

Náhle uviděli –

Malé aero, žlutavé, mihlo se jak dravec nad skálou, vrhlo se vlevo, vpravo – nové rány znějí – aero poskočilo vpřed, již nad záliv a míří směrem k Sorrentu.

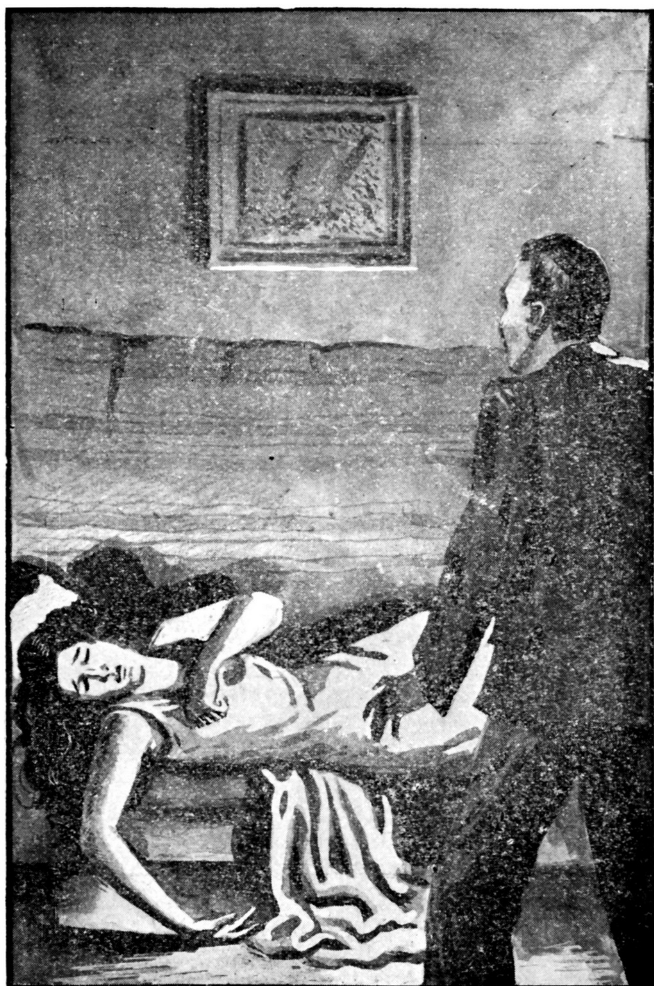
Zas duní rána – šrapnel rozstříkl se těsně vedle žlutavého stroje – stroj se zakymácí – v tom však skočí vpřed – a zase – Menší se – a menší – mizí –

„To byl on! Doktor Gangola!“ volá Fernando.

„Prchl –“

„A zde jest jeho dílo,“ obrátil se Fernando a otevřel doktoru Bukovovi dveře.

Doktor Bukov vešel. Pohleděl – na pohovce tělo – mrtvá Mira –

Dr. Bukov vešel. Pohleděl na pohovce tělo, mrtvá Mira.
(Str. 310.)

Zarudlý, bolestí a hrůzou znetvořený obličej, tak sličný kdysi, krk namodralý. Levá ruka, bílá, křečovitě zaťata na prsou – pravá visí bezvládně s pohovky k zemi –

„Takový je tedy konec," šeptá doktor Bukov.

„Ubohý Azetti!" dodává.

LIII.

Zamyšlen sedí inženýr Graham ve své pracovně. Podivné přístroje, cívky a sloupky, lampy a trubice bez ladu leží na jeho velikém stole. Po celé týdny luští tu Graham těžkou záhadu, jakým způsobem by bylo možno dorozumívati se i skrze elektrickou závoru, najít vlny, které pronikly by zhoubným elektrickým pásmem.

Tato otázka teď naplňuje stále mysl Grahamovu. Neopouští ho ani nyní, ve chvíli, kdy ustal od práce a popřál duchu trochu volnosti. Sedí tady nyní, hlavu lehce levou rukou maje opřenu a dívaje se oknem, ale do neurčita. Z vedlejší místnosti otevřenou polovicí dveří zaléhá sem tichý rozhovor, jenž časem umlká a vystřídán je zazvučením stroje, nebo zazvoněním kovového nástroje. Tam se Petruša a Marušenka zaučují na budoucí vědce, oba v bílých pláštích pracovních se tuží, řeší úkoly, jež uložil jim strýček Graham.

Graham nepodíval se do dveří, slyšel však i slabé zašustnutí z dětské pracovny. Teplo zavanulo jeho duší, když myšlenky jeho zastavovaly se u dětí. Milé děti, nadané! Petruša je skvělý hoch, pracovitý, bystrý, ale Marušenka! Ne, Graham nenadsazuje, když říká, že je cosi podivného v jejím nadání! Vskutku překvapují její nápady a Graham stejně jako přítel Sibirjak se často podívají náhle na sebe a čtou si v očích překvapení, vzájemné, nad zvláštním darem dívčiny, uhodnout předem pravdu, často z předpokladů velmi slabých, nepostačujících pro obvyklý postup myšlení.

„Z tebe bude inženýr!“ řekl jí nedávno Sibirjak – Grahamovy myšlenky zde zakolísaly. Vzpomněl, co se tehdy hovořilo dál, co řekla malá, naivní dívenka:

„Ne. Já si vezmu strýčka Grahama –“

„Ne!“ povstal Graham od stolu a počal dlouhým krokem přecházeti místností. „Že se mohu zabývati takovými věcmi, v téhle době dokonce! Naivností dítěte, jemuž jsem skoro otcem –“

„Vskutku, těžká doba!“ řídil Graham jinam svoje myšlenky. „Co tu smutku, stesku okolo!“ uvažoval, znovu usedaje.

Pravda, smutno bylo nyní v domě Grahamově, smutno, ticho. Skoro – neboť, kde jsou děti, není nikdy zcela ticho ani zcela smutno. Ale tlumenými kroky chodí teď i obě děti, když kol sebe vidí ustarané, zasmušilé tváře.

Bylo ovšem tolik příčin k stesku. Obě děti Míliny tak dlouho stonaly a v stálých slzách topily se oči tety Míly, zasmušile chodil i inženýr Sibirjak. Ale veliký bol padl náhle také na tetičku Jelu, těšitelku, když tajemně zmizel doktor Bukov. Děti viděly zoufání její, když pátrání po ztraceném doktorovi bylo bezvýsledné. Ale to již byl mrtev mladší synek tety Míly, smutkem zatopen byl celý dům. Pohřeb Sibirjakova synka pak byl pohřbem dvojnásobným.

Pak slyšely děti vzrušující zprávu o tajemném příteli, jenž zvěděl nějak místo, kde se doktor Bukov nalézá, a oznámil to Jele telefonem. Viděly překotný odlet nového letounu, Smršti, nadějí i strachem chvěly se, do chvíle, kdy se v Brně zvědělo, že Bukov je nalezen a zachráněn.

Přišel šťastný návrat Smršti, děti byly z prvních, kdo se vrhli doktoru Bukovu vstříc. Přišla svatba tety Jely s Bukovem, hned však po ní hrozná zpráva z Capri. A doktora Bukova určila vláda k boji se

strašlivým dětským morem na Capri, nezbývalo, nežli opustiti mladou ženu a jít za svou povinností.

Bylo znova teskno kolem dětí. Teta Míla, dosud rozrušená, zoufalá, se chvěla strachem o staršího syna, teta Jela stěží zakrývala svoje starosti a obavy. Zdálo se sic, že je doktor Bukov bezpečen, že strašlivá nemoc vskutku omezí se pouze na děti. Ale šlo o nemoc novou, nikdo neměl zkušenosti s ní. A mohl někdo věděti, zda nezvrhne se náhle bacil, nezmění a nenapadne dospělé?

Doktor Bukov ovšem denně telefonem volal paní Jelu, zpravoval ji o postupu prací na Capri, oznamoval, že je zdráv a že je mimo nebezpečí. Ale duše mladé ženy byla ještě příliš rozechvěna strachem, který prožívala po zmizení Bukovově, než aby se dala plně uklidniti domluvami manželovými.

Vše bylo tedy temné kolem dětí, padaly i vážné stíny v duše mužů, Sibirjaka, Grahama i ostatních. Vázly práce pro závoru, která měla zajistiti Evropu, divný neklid rozšiřoval se a rostl mezi dělnictvem, nejistá budoucnost se rozvírala před očima těch, kdo v duši své cítili zodpovědnost za bezpečí Evropy.

Ani Graham přes nezmarnou svoji odolnost se neubránil tísni. Tížil jeho duši vedle všeho ostatního jeho problém, který stále bez úspěchu luštil. Namáhal se aspoň v společnosti dětí, aby se zdál klidným, veselým, aby neviděly kolem sebe samý rmut.

Ovšem, má se přiznat starý Graham – sám si řekl „starý“, že se trochu cítí ostýchavým v přítomnosti Marušenky? Proto, že si ho tak beze všeho objednala za manžela? Ale přechází to, dívčinka se dívá na něho tak mile, prostě – Bože, je to přece dítě!“

„Co as dělá?“ napadá teď Grahamovi. Vedle tichý hovor přestal, motor nějaký jen zvučí, to je Petrušův – co Marušenka? Graham se obrátil ke dveřím, vidí jimi

jen část dětské pracovny. Ale – co to? – Tamhle na zdi směje se naň – Marušenka.

Mimovolně Graham vyskočil a zahleděl se do dveří – aj – tam na zdi zrcadlo! A v něm obraz Maruščin. Usmívá se na Grahama – ne, již ne – zarazil ji divný pohled inženýrův, její oči zalekly se, úsměv zhasl.

A již mizí obraz Marušenčin v zrcadle, avšak ve dveřích se objevuje její milá hlavička, však ustrašená:

„Promiň, strýčku," prosí, „chtěla jsem tě občas vidět, dala jsem tam zrcadlo, když jsem na tě neviděla přímo, zkusila jsem kolem –"

„Bože, Marušenko! Dítě!" vzkřikl Graham a uchopil udivené dítě do náruči. „Nedávno jsi objevila vlastně přístroj, který obrací směr magnetky, nyní jsi mi ukázala cestu k vyřešení mého problému –"

„Ano, dítě, Marušenko!" mluví Graham dále, stavě dítě na nožky. „Tak to půjde, jako jsi to udělala nyní – skrz paprsky radiové vlny nejdou, okolo však půjdou – přes – síly paprsků přec ubývá do výše a radiové vlny, vrhnou-li se vzhůru, odrazí se – proto rozhlasové vlny letí kolem zeměkoule, neprchají do prostoru –"

„Naše záhada je rozřešena, vlny radiové půjdou, ale přes ohradu! Hned začneme zkoušet – hned –"

A začali. A ukázalo se, že Grahamova myšlenka se osvědčila. Záhada jí byla rozřešena. Zásluhou – čí? Marušenky?

Graham říká: „Marušenky."

LIV.

„Jsi tedy hotov, bystrý Ssi-wene?" tázal se starý Mienthu mladého učence, vstupuje do poradní místnosti v budově na Zeleném vrchu.

„Hotov, moudrý Mienthu," odpovídal Ssi-wen.

„Vše připraveno, bezpečno?"

„Pokud sahá lidská možnost,“ řekl Ssi-wen. „Víc se dělat nedá, také není potřeba. Vyzkoušel jsem, zdali moje látka bude účinná pro bílou rasu. Shledáno, že ano.“

„A to velmi dokonale!“ zašklebil se Mienthu.

„Bylo při tom prokázáno,“ pokračoval Ssi-wen, „že je tato látka skutečně výhradním jedem pro věk dětský, pro dobu, kdy některé orgány těla chovají v sobě větší množství některých látek, jichž v nich není v době pozdější, na příklad železa.“

„Pamatuji se, jak jsi se smával, že navykáš bacily své na železo. Povedlo se ti to –“

„Tak dokonale, jak jsem chtěl. Že totiž nemohou být bez železa.“

„A šetří proto lidí dospělejších,“ vrčel Mienthu.

„Já bych se by] nerozpakoval,“ dále bručel Mienthu, „byl bych to smetl všechno.“

„A kdo by nám vzdělal Evropu?“ usmál se Ssi-wen. „Velkých potřebujeme, necháme dorůsti i odrostlé a jen ať dělají – pro nás!“

„Nenechají-li pak všeho!“

„Kdež! To není v jejich povaze. A do poslední chvíle budou doufat, že to přemohou.“

„Že něco najdou proti tomu?“

„Ano.“

„A nenajdou?“ obával se starý Mienthu.

„Nenašel-li jsem to já!“ ušklíbl se Ssi-wen.

„Pravda. Je to podle všeho skvostná věc.

„Jest,“ pochvaloval si Ssi-wen. „A nejvíce mne potěšilo, že se osvědčily moje výpočty o době, po kterou mé bacily zachovají svoji sílu. Epidemie na Capri mé čekávání vskutku překonala.“

„Řádila skvěle!“ liboval si Mienthu.

„Vyvraždila dřív než za tři dny vše lidské, co bylo pod dobu šesti let, ale po měsíci bacily zas vyhynuly, není po nich stopy nejmenší. Převýborně vypozoroval

a dokázal to doktor Bukov, který mne chtěl zatknout na Capri. Jsem mu vděčen za obojí tuto službu a nezapomenu mu jí.“

„Škoda však, že nemá dětí!“ zlobně řekl Mienthu.

„Ale mít je bude. Už je ženat,“ odpovídal Ssi-wen. „A až se mu narodí, budou hynout v několika hodinách, ježto Evropa té doby bude zamořena mými bacily. Ty budou hubit každý dětský život bez milosti –“

„Ale po jak dlouho?“ ozvala se otázka, a velmi vážná od dveří.

Ohlédli se, zcela klidni, neboť nemohl sem vstoupit nikdo jiný kromě presidenta žlutých lidí, velikého Šanwanga.

„Stačí sedmdesát let,“ odpovídal Ssi-wen s úsměvem, v němž zračilo se sebevědomí. „Do té doby bude již Evropa v pořádku a poslední bílý chlapeček nynější doby chatrným věchtem a naše Čína bude přeplněna lidem. Tak jsem tedy nyní upravil svou bacilovou kulturu.“

„A je to naprosto spolehlivé?“ ptal se Šanwang velmi vážně. „Není možno, aby zklamal tento výpočet?“

„Nezklamal mne první,“ namítal Ssi-wen, „nevím, proč proč by mne měl zklamati tento. Není k tomu důvodu.“

„Jde o to,“ mluvil president, „aby po vymření bílého plemene Evropa byla dále obývatelnou. Zamořené země neměly by ceny pro náš lid.“

„Evropa nebude zamořena po době mnou stanovené,“ prohlásil hrdě Ssi-wen.

„Kultury, mnou nyní vypěstěné, zajdou po době mnou vypočtené, jako zašly první na ostrově Capri. Neopozdily se ani o den!“

„Tam šlo jen o krátké trvání,“ upozornil Šanwang opatrně. „Nyní jsi prodloužil jejich život na čas delší

víc než dvěstěkrát. Nezesílí bacil za tu dobu, nestane se nepřekonatelným?“

„Nemám těchto obav,“ odpovídal na otázky tyto Ssi-wen skoro dotčen.

„A škoda,“ nadhodil zase president, „že není možno vypěstiti kulturu takovou, aby nepůsobila na žlutou rasu –“

„Dost možná, že vskutku nepůsobí,“ řekl na to Ssi-wen. „Zjištěno je pouze, že působí na plemeno bílé.“

„Bylo by snad možno věc tu utvářiti, aby pro nás byla neškodnou?“ vmísil se zvídavě Mienthu.

„Bylo by to možno – snad-,“ rozmýšlel se Ssi-wen, „ale bylo by k tomu zapotřebí práce mnohých let. O práci by nebylo –“

„Ale času tolik není,“ dodal starý Mienthu.

„Není,“ řekl Ssi-wen krátce. „Musí se počítat s tím, že Evropa se podle vzoru Ameriky uzavře elektromagnetickým kruhem. Pracuje již o tom –“

„Amerika též,“ podotkl Mienthu.

„Amerika bude brzy hotova, ježto mohla použíti zařízení z Ameriky Nové. Ale i Evropa bude brzy hotova, ale pak jsme hotovi též my se svými záměry. Musí býti tedy provedeny dříve. Nelze čekat dál.“

„A je látka vyrobena v dostatečném množství?“ otázal se president.

„Pro celou Evropu,“ zasmál se Ssi-wen. „Není toho ostatně zapotřebí tolik, účinnost je skvělá. Postačí vždy za desítky kilometrů nepatrné množství.“

„Chcete tedy věc provésti ihned?“ ptal se moudrý Šanwang.

„Ihned!“ zvolal Ssi-wen.

„Ihned!“ opakoval Mienthu.

„A pouze v Evropě?“

„Ano,“ řekl Ssi-wen.

„A Afrika?“ tázal se president.

„Zůstali v ní mnozí, kteří pocházejí z naší krve.“

„Pravda,“ přiznal president. „A Amerika?“ dodal.

„Má ještě čas,“ děl Ssi-wen posměšně. „Až jí bude pro nás třeba, přijde řada na ni. V dohledné době však počítáme s Evropou.“

„Tvůj stroj je hotov?“ zkoušel ještě president.

„Čeká zcela připraven,“ odvětil Ssi-wen.

„A co Nova?“ udeřil najednou Šanwang.

Ssi-wen a Mienthu pohlédli na sebe v rozpacích, pak se nerozhodně obrátili k Šanwangovi.

Ale Šanwang pokračoval: „Byl jsem upozorněn z kruhů našich hvězdářů, že je možno, že s Novy přijde nebezpečí. Byl jsem žádán, abych přednesl věc v radě tří, aby bylo uváženo, nebude-li nutno, aby všechno lidstvo spojilo své síly k obraně. Vyplňuji toto poslání. Žádám zvláště tebe, moudrý Mienthu, abys o věci uvážil a podal úsudek.“

Mienthu byl na rozpacích. Levá jeho ruka chvatně probírala dlouhou bílou bradu. Mienthu se nepodíval na Ssi-wena, ale cítil jeho pohled, ostře upřený. Mienthu pokýval hlavou a pak zvolna řekl:

„Mocný presidente, Šanwangu! Vím dobře, že jsou věci dvě: Evropa a Nova. Co je nahoře, je otázka. Co je na západě, víme. Všechny bouře chodí odtud. Víme také, co je blíže. Byl bych pro to – jedno po druhém. A tedy –“

„Začít s Evropou!“ vmísil se Ssi-wen. „Neboť má-li býti něco vykonáno pro budoucnost kmene našeho, je nutno, provésti to ihned. V nejbližších snad dnech by již to mohlo býti znemožněno.“

„Jste tedy oba zajedno?“ tázal se Šanwang.

„Jsme! Jsme!“ odpověděli najednou.

„Máte většinu,“ pokrčil Šanwang rameny. „Kdy navrhujete provedení věci?“

„Ihned zítra,“ hlásil se hned Ssi-wen.

„Souhlasím,“ přidal se Mienthu.

„Odhlasováno!“ prohlásil president.

„Kéž bozi štěstím provázejí vaše kroky a chrání naši drahou vlast," promluvil slavnostně povstav. Pak se uklonil svým druhům na znamení, že je po poradě.

„Vše ostatní je projednáno," dodal, vida, že zejména Ssi-wenovy oči na něm divně ulpívají. A Ssi-wen se vskutku nezdržel.

„Je všechno projednáno, připraveno," řekl. „Ale ač je po poradě, rád bych přec pronesl k panu presidentovi otázku."

„Mluv, bystrý Ssi-wene!" prostě řekl Šanwang.

„Pan president promine mé upřímnosti –"

„Jistě."

„Nuže, pan president nyní, před rozhodným okamžikem, váhá – A přece jsme léta pracovali o věci – Znali jsme i její důsledky, že uprázdní svět našemu plemenu –"

„Chceš, Ssi-wene, věděti, proč váhám. Povím ti to, Ssi-wene," odvětil Šanwang vážně.

„Snad byste mohli mysliti, že na mne působí, že mé nejmladší dceři před týdnem se narodila děvuška. Malá, modrooká, milá – Ale ta je daleko, až u jižního moře. Nepůsobí snad až sem, snad –"

„Ale vadí mi," pokračoval Šanwang, „že když jsme se tu scházeli před týdnem, že na schůdku před budovou touto starý Mienthu klopýtl a se zapotácel. –"

„Což, Šanwangu, jsem stár, však –," bránil se prudce Mienthu. „Co vidíš v tom?" ohradil se.

„Zlé znamení, můj Mienthu, buď kliden! Nic víc!" odvětil Šanwang záhadně.

„A na dnešek," pokračoval, „jsem měl divný sen. Zdálo se mi, že jsem zdvihl velký kámen a mrštil jím proti bílé zdi. Kámen však se od zdi odrazil a udeřil mne do hlavy."

„Sen je přece sen!" usmál se konejšivě Mienthu.

„Právě!" přidával se Ssi-wen skoro posměšně.

„Sen je sen,“ zas mluvil Šanwang záhadně, „a někdy není sen to, co je sen, a je sen, co není sen. Proto však jsem prosil bohy, aby byli při vás,“ loučil se.

„A při nás!“ zašeptal sám k sobě.

„A my zítra –,“ obrátil se po odchodu presidenta Mienthu na Ssi-wena.

„Vzhůru!“ zvolal Ssi-wen nadšeně.

„Vzhůru!“ opakoval Mienthu.

LV.

„Jak jsem šťastna, že jsi zase u mne! A zdráv! Tolik jsem se o tě bála!“ vřelým objetím vítala Jela svého muže.

„Nebylo pro mne nebezpečí, drahá!“ usmíval se doktor Bukov na svou milou ženu. „Šlo o nemoc, jež působila pouze na organismus dětský. Velký člověk, ba již děti as od sedmi let se nemusily vůbec bát.“

„Trvalo však dlouho, než jsi mohl zpátky,“ vřele mluvila Jela, „stýskalo se nám tu po tobě.“

„Nešlo jinak. Capri musilo být uzavřeno, kdo tam byl, již musil zůstat.“

„Až do vyhasnutí epidemie.“

„Epidemie vyhasla vlastně po třech dnech,“ pravil Bukov.

„Když menší děti vymřely.“

„Ano. Nákaza však trvala a bylo jisto, že by se zárodky byly zanesly i mimo Capri, kdyby kdokoli byl Capri opustil.“

„A nyní jest již po nákaze?“ tázala se Jela. „Ani jsi mi netelefonoval –“

„Chtěl jsem té překvapit svým příchodem,“ usmál se dr. Bukov. „Ostatně i pro mne přišlo vysvobození ze zajetí na Capri náhle.“

„Zárodky té hrozné nemoci tedy zanikly již? Je to možno, že v tak krátké době?“ divila se Jela.

„Stalo se to, divil jsem se tomu sám. Ovšem, bývá někdy tak.“

„Pravda, přece každá epidemie zachází časem a nevybije všech lidí. A nelze vždycky říci, že by byla zachvátila všechny lidi, kteří měli pro ni sklon.“

„Právě,“ potvrzoval dr. Bukov. „Ale na Capri byl případ vskutku zvláštní.“

„V jakém ohledu?“

„Pokusím se ti to vyložiti takto, milá Jeluško! Kdyby si byl někdo, pokud řádívaly, dejme tomu, neštovice mezi lidstvem, zachytil kulturu bacilů a uměle ji pěstoval, bylo by se jí dařilo a byla by se rozvíjela i v té době, kdyby mezi lidem jeho kraje epidemie se byla tratila. Kdežto při nemoci z Capri tomu bylo jinak.“

„Totiž?“

„Pěstovali jsme kultury bacilů Gangolových – tak jsme je totiž nazvali – s doktorem Norbertem. Stále jevily své podivuhodné vlastnosti.“

„Neobyčejnou prudkost.“

„Ano. Přímo dravost, s jakou všechno uchvacovaly, a strašnou rychlost, se kterou se množily.“

„Zkoušeli jste při tom vyrobiti sérum proti nim?“ ptala se Jela.

„Zajisté.“

„A s jakým výsledkem?“

„Nedostali jsme se dále nežli doktor Gangola. Je to, nebo řekněme již nyní, byla – strašná věc!“

„Měli jste zárodky z nešťastných obětí?“

„Ano, ty jsme si udržovali stále. Ale nebylo jich potom třeba.“

„Bylo prý to potom všude.“

„Ano, Gangolovy bacily – a zdá se, že hned po vypuknutí nemoci, my ovšem na to přišli později, jsme

nalézali v zemi, v prachu na ulicích, sami jsme je zjišťovali ve svých vlastních slinách.“

„Úžasné!“ trnula Jela.

„Nebyly jen v moři a ve vodě proudící.“

„Ale že to vítr neroznesl?“

„Mělo svoji příčinu. Bacil žil tak dlouho, dokud byl v zemi neb v lidském těle. Byl v prachu, který ležel na zemi, hynul však za chvíli, jak se prach zdvihl se země. Přes malou prostoru se tedy mohou dostati, přes větší však ne.“

„Ale jak to vysvětliti?“

„Soudili jsme s doktorem Norbertem, že bacilům je třeba určitého elektrického prostředí. Na zemi a na těle živočišném bylo, ale jak se odloučily, elektrické napjetí se měnilo a hynuly.“

„To by bylo možno,“ připouštěla Jela. „Ale to jsou okolnosti velmi překvapující.“

„Žasli jsme i my nad nimi. Mnohé podrobnosti jsme se vůbec neodvažovali oznámiti veřejně. Již to na příklad, že vlastně každý člověk byl v té době nositelem těchto hrozných bacilů.“

„Jistě jste jednali správně. Nyní ovšem jest již Capri bez nákazy. Počala pomalu mizeti, až –“

„Ne, právě opak, milá ženo! Nepozorovali jsme na kulturách, jež jsme pozorovali, ni nejmenší změny – věř, bylo mi úzko, vyhlíželo již, že zůstanu na dosmrti na Capri – ale čtyřicátého dne po vypuknutí epidemie – tedy asi před týdnem – nenadále nastal přelom. Činnost bacilů se náhle uvolnila. Přestaly se množiti a za několik hodin byly všechny kultury již bez života.“

„Ve zkumavkách.“

„Nejen ve zkumavkách. Zkoušeli jsme ihned také zemi, vody stojaté, však všude byla už jen těla mrtvých bacilů. A i ta se rozložila v několika hodinách. Bylo po nákaze.“

„Věru, velmi podivné!“ divila se Jela. „A jak jste si tohle vysvětlovali?“

„Asi takto, milá ženo! Ovšem, vše je domněnka. Snad bacily tyto potřebují pro svůj vývoj látku nějakou, jež není v obyčejném jejich prostředí, tedy také v lidském těle, v zemi a podobně. Rozumíš?“

„Úplně, muži!“

„Tedy – této látky žitím těchto bacilů vždy ubývá, už se zcela vypotřebuje. A pak je konec, bacil nemůže být živ.“

„Ale pak je možno, ovšem za určitých předpokladů, vymeziti takovým bacilům dobu života,“ vyvodila žena Bukovova.

„Jistě,“ připouštěl doktor Bukov, „je-li látka taková i je-li známa.“

„A odnětím ‚této látky by se zárodky ty vyhubily.“

„Zcela určitě, když dalo by se něco takového provésti. Počítat se ovšem musí s jednou možností, jež mohla by podobné výpočty zhatit.“

„A ta by byla?“

„Že by si bacily látku onu, které potřebují, časem počínaly vyráběti samy. Vše živé, má divný pud životní, jenž někdy vede k výsledkům velmi překvapujícím.“

„Pravda, je i toto možno,“ připouštěla Jela. Ale pokračovala hned veseleji. „Ale u bacilů Gangolových k tomu nedošlo a máme tě zas doma –“

„Však jsem spěchal, stýskalo se mi!“

„A nám zde!“

„Je tu přece veselo,“ usmál se dr. Bukov, „máš tu Kasparovy děti, obveselovaly tě jistě.“

„To ano, ale kdo pak by mi tebe nahradil, ty, milý,“ jemně se usmála Jela.

„Ty, dobrá duše!“ zulíbal dr. Bukov bílé čelo svojí milé ženy.

Ale poodstoupil od ní, veselý hlas ozýval se za dveřmi.

Rozletěly se a vběhl Petr, růžový, zářící svýma modrýma očima, s vlajícími plavými vlasy.

„Strýčku doktore!“ zvolal. „Vítáme tě pěkně! Jak jsme rádi, že jsi tady! Zvláště já!“

„Scházel jsem vám?“ smál se dr. Bukov.

„Necvičil jsem od té doby, co jsi odjel!“

„Byl tu strýček Graham,“ poukázal Bukov škádlivě.

„Ah, ten má zas jen stroje v hlavě! A když ho sem dostaneme, chytí si ho Maruša.“

„Ale cvičí s tebou také přece.“

„To cvičí, strýčku! Někdy mne však posadí i k rýsování. Rád mne má, že, tetičko?“

„To má,“ přisvědčuje Jela.

„Ale, víte, přece jen strýček Graham více se ženskými –“

„Petrušenko!“ se smíchem kárala Jela hocha.

„Opravdu, strýčku, s Marušenkou je radši nežli se mnou. Ale ona to s ním umí! A snědla by ho, jak vám ho má ráda!“

„Však tu je!“ obrátil se ke dveřím. „A vidíte – strýčka Grahama si vede za ruku, aby jí neutekl.“

„Neuteče, nesmí!“ volá Marušenka, vcházejíc s inženýrem Grahamem, kterého si vskutku opatrně vedla za ruku. „Právě mi to slíbil, že si ho smím takhle držet – strýčku Grahame – viďte!“ obracelo se dítě na Grahama.

Skoro zmaten pohladil ji po kučerách, které vroubily půvabnou, milou její hlavičku, a vlídně odpověděl: „Ovšem, ovšem! Ano!“

„Ale pojď přec!“ upozornil. „Přišli jsme přec uvítati strýčka doktora!“

Hned se děvčátko obracelo k doktorovi Bukovu a podávalo mu svou malou ručku. „Měli jsme tu o vás

strach, strýčku doktore! A tetička Jela pro vás často plakala!“

„Jdi, dítě!“ hladila ji Jela po hlavičce. „Všechno nesmíš vypovídat!“

„Já vím,“ řekla Marušenka moudře a trochu zaražena ustoupila za Grahama, když vřele tiskl ruku lékařovu.

„Měl jste to tam pěknou věc, příteli!“ hovořil bodře. „Že to ještě takhle dopadlo! Neudržeti to, mohlo býti po Evropě.“

„Zdálo se,“ odvětil dr. Bukov. „Avšak tentokráte by bylo bývalo přece lépe, neboť nákaza minula dosti brzy sama. Bylo by se jistě šíření zhouby zdržovalo všemožně –“

„Ale kam by byla došla?“ řekl Graham.

„Bylo po dětech,“ přiznával Bukov.

„A být něco takového, že by to neustalo samo, co by pak se dělo?“

„Pak by bylo po lidstvu!“ vážně odpověděl lékař.

„A co ten lotr – Gangola – je zcela nezvěstný?“ tázal se inženýr Graham.

„Stopy po něm není.“

„Kdo to vlastně byl?“

„Dobrodruh,“ vysvětlil dr. Bukov. „Byl v Itálii znám již před přechodem Manoniny hvězdy, a už tenkrát nedobře. Najednou se vrátil, nikdo neví, odkud.“

„A přinesl to, chtěje se udělat za lacino slavným.“

„Patrně,“ připouštěl Bukov.

„Takového ničemu bych řezal pilou po kusech, každý den čtvrt centimetru!“ řekl Graham v rozhořčení. „Najdeme-li ho jen –!“

„Ukážeš nám ho pak, strýčku Grahame, viď!“ ozvala se zvědavá Maruška.

„Ano, ukáži!“ zasmál se Graham a ostatní s ním. „Ale musíš míti napřed vypočítaný svůj příklad –“

„Zkoušíme se trochu," vysvětloval Bukovovi. „A vy jste teď právě přijel?"

„Zrovna teď," potvrdil Bukov.

„Tož si to dopovězte s paní Jelou!" obracel se Graham s Maruškou k odchodu. „Potom si promluvíme. Zajedeme třeba k Sibirjakovi, je také zrovna v Brně. Je mnoho věcí, velmi vážných."

„A pan president je v Americe, to snad víte?" obrátil se ještě Graham.

„Vím, ale z telefonických zpráv Jeluščiných," odpověděl dr. Bukov.

„Nepsalo se o tom vůbec, z dobrých důvodů. Dorozumíváme se –," vysvětlil Graham, „a žádáme Ameriku o pomoc."

„Tak půjdeme už, strýčku?" zatahala Maruška Grahama za ruku.

„Už jdeme. Na shledanou!" kynul Bukovu a jeho ženě a odcházel.

„Má ho ráda, žabička!" s vřelostí v hlase poznamenal Bukov.

„On ji také!" dodala Jela. „Má pro svoje mládí výborného průvodce, šťastné dítě! Ale Petruša proto zanedbáván není –"

„Vím, a věřím rád, ty starostlivá dušinko!" usmál se lékař. „A je to správné, jsou to hodné děti a my jejich otci jsme za mnoho dlužni. Vše mohlo dopadnouti jinak, my snad byli této doby zahubeni a svět dále úpěl v poutech mrazu – nebýt Kaspara, jenž varoval nás tehdy před Personem – On nás zachránil a umožnil tím velké dílo Svatovo."

„Neopustíme jich proto," dodal, „splníme svou povinnost, kterou k nim máme."

„Při nich je vskutku radostná."

„Děti jsou opravdu štěstím," vřele řekl Bukov. Podíval se při tom po své mladé ženě. Viděla ten

pohled, rozuměla jeho otázce. Ale jen kratičko ruměnec jí přeletěl přes sličná líčka.

„Snad budou i nám,“ pravila, „až jestli jednou přijdou.“

„Přijdou, drahá Jelo! V této době? – Dočkáme se, milá!“

„Však hleď, jaké starosti jsou také někdy – Mílin synáček je zase churav –“

„Nelze jinak, milá ženo! Slabé dítě, nese následky duševních útrap, které měla matka, než se zrodil. Považ ony bouře, přepjetí sil Robových, pak Špilberk a na něm smrt otcova –“

Zarazil se, vzpomněl bolesti, jež dosud nevyhasla v duši Jelině pro ztrátu bratra a jež neměla už nikdy vyhasnouti, „Ale to vše přejde,“ hovořil proto rychleji o Mílině dítěti, „spraví se to.“

„Podíváš se tam, až se ti hodí –“

„Podívám a velmi rád. Rád bych viděl také inženýra Sibirjaka.“

„Má ji rád a učinil by pomyšlení pro ni,“ vyprávěla Jela, „mohla by být šťastna, ale není jí to snad ani souzeno, vždy přijde nějaká strast na ni. Má opravdu trpký osud.“

„Snad, má drahá! Ale vzpomeň jen na ubohého Azettiho! To je neštěstí! Co útrap dříve, znáš přece osud jeho lásky. Přišlo těžko získané a draho vykoupené štěstí, aspoň o něm snil, a rozplynulo se mu pod rukama. Místo spokojeného života po boku milé ženy musil patřiti na její stesk a tvrdou nepřízeň. Pak se vrátil Gangola a zradila ho žena, zostudila jeho dům. Ale nestačilo, odvedla mu děti na smrt a sama vydechla svou duši pod rukama proradného milence.“

„Ubohý Azetti! Vytrpěl jistě mnoho!“ povzdychla Jela. „A dlouho stesk neopustí jeho duši.“

„Je přímo zdrcen.“

„Není divu! Dvě děti a ženu ztratit v jedné hodině!“

„Tak těžko se loučil se hřbitůvkem na Capri.“
„Věřím. Ubohý!“
„A bolest jeho ještě rozmnožila paní Stefa při loučení –“
„Byla služebnicí paní Azettiové,“ vzpomněla si Jela.
„Ano. A při rozloučení podala Azettimu sponu, kterou našla v rukou mrtvé Miry. Rozplakal se, chudák, křečovitě.“
„Sponu?“ pozastavila se paní Jela.
„Ano, ale otevřenou, vlastně narovnanou – říkala, že našla ji tak pevně sevřenou v ruce mrtvé Miry.“

LVI.

Překrásná jasná noc nad Prahou. Hvězdy jiskří na ztemnělé obloze, avšak ustupují na jihu, kde zvolna po obloze pluje velký, zelenavý kotouč Novy. Je ticho a nehne se ani sebe slabší vánek.
„Čas, stvořený pro pozorování,“ pochvaluje si ředitel strahovské hvězdárny Lermont, nahlížeje do velkého hvězdářského dalekohledu.
„Blíží se již Rovníkový vrch okraji Novy?“ táže se jeho asistent dr. Krása.
„Ano, blíží,“ odpovídal Lermont. „A obraz Novy je dnes obzvláště ostrý, dnes se snad ukáže, co to tam opravdu je.“
„Stavba, pane řediteli!“ usmál se asistent. „Je vyloučeno, aby tvary, které ta věc má, tak pravidelné, byly dílem náhody.“
„Náhoda všelicos dovede,“ odpovídal ředitel skoro zamyšleně, „ale tohle, opravdu –“
„Pojďte!“ řekl najednou. „Pohleďte!“ A vyprázdnil doktoru Krásovi místo u dalekohledu.
Dr. Krása jen nahlédl do okuláru a již volal:

„Vskutku, takhle ještě Novu vidět nebylo! Jste tady už od počátku noci, pane řediteli?“

„Skoro,“ odpovídal Lermont s úsměvem. „A pozoruji neustále Rovníkový vrch – co mu nyní říkáte?“

„Myslím, že již je to jasné. Hleďte nyní, pane řediteli!“

„Už jsem viděl, pane doktore! Nelze odporovat, na Rovníkovém vrchu je zřejmě dílo rozumných bytostí.“

„Nesporně je život na Nově,“ hovořil Lermont dále. „A všechny záhady, na které stále narážíme, plynou z toho.“

„Ovšem je tu vážná otázka,“ připojil doktor Krása. „Je tento život z vesmíru, mimo naši soustavu, či je Nova částí soustavy sluneční? Devátý měsíc Jupiterův určitě již zmizel, o tom není pochyby.“

„A toto těleso,“ ukázal Lermont, „je devátý měsíc Jupiterův. Přesvědčeni o tom jsme, ale není důkazu.“

„Možná, že je důkazem ta stavba na Rovníkovém vrchu,“ mínil doktor Krása.

„Tím byste říkal, že je život pouze na planetách našeho slunce a případně jejich průvodcích, ale, příteli, nechtěl bych tvrditi, že život jest jen na naší sluneční soustavě. Je tolik milionů sluncí, proč by pouze naše mělo vytvořiti v okolí svém podmínky, jež umožňují život?“.

„Ovšem, pane asistente, tímhle neříkám, že tohle není družice, jež zrádně opustila Jupitera,“ dodal Lermont. „A musím ještě dodati, že měla zůstati, kde byla, protože tam nemohla být škodlivou. Jupiter je dosud v plynném tvaru, na něm není tvorů lidem podobných. Ale nám zde bude tohle sousedství, jak vidím, velmi nepříjemné.“

„Tím více, čím bude těsnější,“ řekl doktor Krása. „A zdá se, že tam ti,“ ukázal na Novu, „touží se k nám dostat hodně blízko.“

„Hned budeme zkoušeti jejich úmysly,“ obrátil se Lermont, „či spíše výsledky jejich námahy. Nova se blíží poledníku, máte komoru připravenou?“

„Jest na teleskopu, nechávám nyní teleskop ve stejné poloze, přímo v našem poledníku, a ani komoru nesnímám, aby byla zaručena přesnost naprostá.“

„Dobře, pojďme!“ řekl krátce Lermont. Vešli do vedlejší kupole, kde dalekohled, přímo na jih mířící, již čekal na průchod Novy poledníkem, opatřen na konci zvlášť sestrojenou filmovou komorou.

Chvíli ještě čekali, až Nova se přiblížila těsně k poledníku. Lermont se ještě přesvědčil, je-li dalekohled nařízen na výšku Novy nad obzorem, a pak pohlédnuv do hledače, rozkázal:

„Teď!“

Asistent stisknuv páku vpustil do komory elektrický proud a stroj již spustil: Ta-ta– t-t-trrrr– – drnčel a pak zvučel vysokým tonem, jenž se ustálil a uhladil na výši víc než oktávy od základního a. Neboť tisíckráte za vteřinu se otevřela a uzavřela clonka fotografického aparátu, aby vpustila na letící proužek filmu obraz postupující Novy, jenž se na filmu ukládal spolu s obrazem jemného nitkového kříže.

„Nyní čas!“ řekl doktor Krása sám k sobě a stiskl jinou páčku. A hned se do tónu clonky vmísil jiný, nižší tón, jak jiná clonka v pravidelných zlomcích vteřiny vpouštěla na proužek filmu paprsek, jímž označován byl čas. Tak bylo možno s naprostou přesností určiti, kdy se okraj Novy dotkl svislého vlákénka nitkového kříže dalekohledu a kdy druhý okraj se od něho odtrhl. Snadno pak se vypočetl okamžik, kdy střed Novy prošel poledníkem pražským.

Již delší dobu takto měřili oba pražští astronomové průchody Novy a zjišťovali věc, jež byla pro ně překvapením tak velikým. Také dnes dychtivě sledovali práci svého stroje.

„Dost!“ upozornil však Lermont svého spolupracovníka, pohlédnuv do hledače menšího to dalekohledu, který v na rouře velkého upevněn ukázal mu, že již Nova přešla přes poledník.

Dr. Krása přístroj zastavil, filmový proužek, natočený v obalu pro světlo neprostupném, vyňal a odešel s ním do temné komory, aby jej vyvolal. V malé chvíli se již vracel k Lermontovi, který zatím byl připravil propočet, kdy přesně měl střed Novy projíti poledníkem, když by Nova měla dráhu pravidelnou.

Porovnali obrazy na filmovém proužku, našli na něm obraz, kdy se poprvé okraj Novy dotkl vlákna nitkového kříže, a pak obraz, na němž druhý okraj vlákno právě opouštěl. Vypočetli podle čárek, označujících dobu na filmovém proužku, zcela přesně okamžik, kdy střed Novy přešel poledníkem.

Nyní pohlédli na propočet Lermontův.

A beze slova, podívavše se druh na druha, pokrčili rameny.

„Zase o dvě setiny,“ prohodil ředitel Lermont.

„Zrychluje se zcela pravidelně,“ dodal k tomu jeho asistent. „Tím ovšem stoupá síla odstředivá a překonávala by přitažlivost země, kdyby ovšem –“

„Ale to je hlavní účel, toto kdyby!“ zahrozil ředitel Lermont na Novu. „A pro nic dobrého to nedělají, ti-!“

„Ale jak to dělají? A čím?“ tázal se doktor Krása.

„Mají zřejmě nesmírný zdroj síly po ruce,“ odvětil ředitel.

„Působí-li však tato síla na naši zemi, působí i na součásti její,“ nadhodil doktor Krása.

„Ano. A my zítra sestrojíme naši váhu, jak jsme o ní mluvili,“ pravil Lermont. „Pak to bude zcela určité.“

LV.

„Ráz! Dva! Ráz! Dva!“

„Ráz! Kryj!“

„Dobře! Dál!“

Dál se cvičí mladý Kaspar, lehký pot mu stojí na čele. Doktor Bukov slabě zrudlý v obličeji řídí hochův cvik a s úsměvem se dívá na úsilí jeho.

„Petrušenko, zdá se, že jsme vyšli z cviku oba,“ pousmál se, „musíme si odpočinout.“

„Já bych mohl – ještě,“ míní Petr, ale otírá si vlhké čelo.

„To já také, hochu, ale rozumnější bude, přestat na chvilku. Projdeme se, pojď, a podíváme po Marušce, kde pak je teď?“

„Na zahradě, strýčku, učí se tam někde v chládku,“ pravil Petr.

„Však je horko, takhle ráno, měsíc září k tomu, ale slunko pálí jako oheň. Inu, nové slunko, obrozené!“ zahoroval doktor Bukov, jemuž štěstí v srdci zpívalo si píseň vždycky krásnou, novou, sladkou. Chopil hocha pod ramenem, Vykročili spolu.

Vešli do zahrady, doktor Bukov letmo se podíval k oknům pokoje, v němž dosud sladce si dřímala Jela, jeho žena vytoužená, milá, sladká. Ale obrátil se ihned k Petrovi, jenž navazoval rozhovor:

„Stýskalo se mi už tolik po tobě, strýčku doktore! Cvičili jsme také, někdy se strýčkem Grahamem, někdy se strýčkem Sibirjakem, ale oba měli málo času pro mne. Já vím, mají mnoho práce, a ty také –“

Zamotal se trochu ve svém výkladě a zastavil v rozpacích, zda neřekl snad něco nevhodného, nenaznačil-li snad, že je doktor Bukov méně zaměstnán než druzí. Ale Bukov hned jej upokojil.

„Hochu,“ řekl, „já jsem přece od toho, mám pečovat o vaše zdraví, proto s tebou cvičím, Marušku zas prohánívá teta Míla neb teta Jela. Ale děvče méně vydrží, nakládám ti tedy víc. A tužím se při tom sám,

potřebuji toho, věř! Páni inženýři," pousmál se, „mají dosti cviků ve svém zaměstnání, ti ho nemusejí takto dohánět."

„Ah, zde naše Marušenka!" ukazoval na besídku, v níž se zabělely šatky sestry Petrovy. „Nad úkoly, slečno?" otázal se žertovně.

„Ano, strýčku! Skoro hotova už," chlubila se dívčinka, „A nikde žádná chybička?" ozval se v tom vedle Graham, přicházeje za Bukovem.

„Nevím, strýčku!" vyskočila Maruška. „Ale vycházejí všude čísla celá –"

„A ta většinou jsou dobře, viď!" zasmál se Graham. „Prohlédnu ti to pak, bav se tady zatím s Petrušou, my si promluvíme trochu s panem doktorem."

„Rád bych zvěděl, co se tady zatím dělo," souhlasil hned Bukov. „Zdá se mi, že není všechno, jak by býti mělo."

„Není, milý příteli!" pokývl Graham hlavou.

„A proto jel pan president Habr do Ameriky?" zeptal se lékař.

„Ano, proto. Nemohli jsme vám vše vypovědět telefonem, vždy je třeba opatrnosti, a včera nechtěli jsme jim kaliti první chvíle doma."

„Práce vázne, že?"

„Ano."

„A je v tom zase Klejtek?"

„Jistě," soudil Graham. „Ale nesvedl by mnoho, kdyby v nenalézal vhodné půdy u lidí."

„Po přechodu Manoniny hvězdy, dokud lidé pamatovali si ještě bídu chvílí nedávných, byl Klejtek pro smích," řekl Bukov trpce.

„Nyní nouze přešla, nedaří se lidem zle, nový svět se buduje, a dobře, ale v lidu stále vzniká neklid, nedůvěra," stejně trpce připojoval Graham.

„A přec není člověk bezpečen a je třeba počítati se vším. Myslím, že jsou velkým nebezpečím podivná

zelená světla, a nečekám nic dobrého od mlčící Číny. A je tu také Nova, kdož ví –?“

„To však marně byste vykládal dnes lidem. Nevěří nám, chtějí využíti doby, vynutiti něco – ale na mou věru, sotva sami vědí, od koho a co.“

„A teď brzdí, tuším, stavbu závorových baterií,“ řekl doktor Bukov.

„Ano, je to tichý odpor, ale zjevný,“ vysvětloval Graham. „Lidé pracují, však práce neubývá, dílo hotové znenadání kazí, velké cívky, které mají přijíti do baterií probíjejí se při zkouškách, chytají, ba někdy přímo vybuchují.“

„Má-li toto na svědomí Klejtek, obtíží je těžce,“ zahrozil doktor Bukov.

„Je to jistě z velké části jeho dílo –“

„A není možno zakročiti?“ ptal se Bukov.

„Bojíme se, že bychom hodili sirku do sudu s prachem – tak daleko jsme,“ zasteskl inženýr Graham.

„A v čem nám může pomáhati Amerika?“

„Mnoho,“ řekl Graham. „Amerika jest už téměř hotova s výstavbou závory. Má pro ni stroje zcela nové, zbyly jí však ze staré závory ve staré Americe baterie vzdušné, velmi účinné, však pohyblivé. Stroje tyto mají velký dosah činnosti, stačilo by postavit jich několik okolo Evropy a bude uzavřena proti obyčejným letadlům.“

„Je pravda,“ soudil doktor Bukov, „s velkou silou bitevní se ani Čína nyní nevypraví proti nám.“

„Právě! Ale s čínským útokem se musí počítat a pan president Habr soudí, že je možný útok v době nejbližší.“

„A jel tedy vyžádat si tyto stroje,“ chápal Bukov.

„Ano. S dvojím účelem. Evropa by byla, třeba s nouzí, obhájena, evropský lid však by viděl, že je hájen cizí pomocí, a vzchopil by se, dal by se na správnou cestu.“

„Pan president Habr je muž výborný," s obdivem řekl doktor Bukov.

„Znamenitý," Graham souhlasil. „A nebude asi možno, aby za něho byl zvolen někdo jiný presidentem našich států evropských. Mám již zprávy z většiny evropských zemí, že se postaví proti žádosti pana presidenta Habra, aby nyní volen nebyl."

„Kongres už je, tuším, svolán," řekl Bukov.

„Ano, zároveň s poradou hvězdářů se bude konat v Římě v polovici měsíce září."

„Musíme vše projednati předem, připraviti," upozornil doktor Bukov.

„Bude třeba o všem promluviti šíře," podotýkal Graham, „proto jsem sem přišel za vámi. Asi za hodinu vrátí se k nám z dílen přítel Sibirjak, mohli bychom se poraditi, třeba v jeho pracovně. Je úplně oddělena."

„Dobře, přijdu tedy za hodinu," souhlasil lékař.

„Na shledanou!" loučil se s ním Graham. „Marušenko," obrátil se k dětem, „jsi-li hotova, pojď, prohlédneme tvoji práci."

„Hotova, a myslím, dobře!" vesele chvátala Maruška držíc v ruce sešit.

„Dobře, dcerko!" pochvaloval Graham. „Jen mít důvěru k své síle!"

„A nedat se, viď, Petře!" obracel se Bukov k Maruščinu bratru."

„Pojď, do toho!" zval ho v další zápas. „Musí vyrůsti, kdož bít se budou po nás," dodal více pro sebe.

A začal další cvik, když Graham s Marušenkou odcházeli.

„Ráz! Dva!"

„Ráz! Dva!"

„Kryj! Bod!"

„Dobře, hochu! Dál!"

„Ráz –!"

„Muži!“ ozval se vtom výkřik.

Paní Jela vybíhala z domu. Běží k manželovi.

„Pohov, Petře! Na okamžik!“ přerušuje doktor Bukov cvičení a obrací se k ženě.

„Dobré jitro!“ podává jí ruku. Ale teprv nyní pozoruje rozrušení její.

„Muži!“ mluví Jela rychle. Pamatuješ, jak jsi mi vyprávěl včera, jak se pan ředitel Azetti rozloučil s Capri?“

„Ano, ovšem,“ dopovídá Bukov, překvapen podivným leskem očí Jeliných.

„Paní Stefa našla v rukou mrtvé paní Miry sponu, s narovnanou jehlicí –“

„Ano,“ potvrzoval Bukov.

„Muži? Proč pak vraždil Gangola svou milenku?“

„Snad – že by ho vyzradila?“ mínil doktor Bukov nejistě.

„Ale v čem? Co mohla vyzraditi?“ otáže se paní Jela.

„A proč měla v rukou onu sponu?“ dál naléhá, nečekajíc odpovědi.

„Snad se chtěla bránit,“ nadhazoval lékař.

„Brániti se proti vrahu špendlíkem?“

„Pravda,“ zarazil se doktor Bukov.

„Všechno toto tísnilo mi od včerejška duši,“ hovořila rychle paní Jela. „Noc jsem protrávila v polospánku, za něhož se myšlenky mé divně honily. K ránu teprve jsem usnula. A nyní při probuzení mi napadlo –“

„Podívej sel“ obrátila náhle. „Když si sponu takhle upravím,“ ukázala sponu, jehlici jí narovnala, „co s ní chci?“

„Rýt!“ vzkřikl náhle doktor Bukov.

„Ano, muži! Ubíjená Mira ryla zprávu do podstavce pohovky –“

LVI.

„Bože, Jelo! Ty máš pravdu – proto měla v ruce jehlici!“ žasl v ohromení doktor Bukov.

„Velmi pravděpodobné,“ dí Jela.

„A kdož ví, o jak důležitou běží záhadu! Je tolik podivného při té věci!“

„Již osobnost Gangolova,“ upozorní Jela, „jeho příchod, nikdo neví odkud, zmizení, a nikdo neví kam.“

„A podivné ty zárodky! Musíme tam!“

„Hned! Okamžitě!“ souhlasila paní Jela. „Jedu s tebou.“

„Pojeď!“ žádal Bukov.

Odběhli. Petruša, jenž se vzdálil při příchodu paní Jely, nenašel jich v malé chvíli na cvičišti. Ale co se po nich ohlížel, již na plošině domu stoupal rychlý stroj a mířil k jihu.

Grahamovi dali zprávu při odjezdu. Telefon mu zazvonil, a když přiložil si naslouchátko k uchu, slyšel slova:

„Jedu s Jelou v nutné věci na Capri. Vrátíme se asi ještě dnes.“

Podivil se Graham, ale nepátral dál po věci. Napadlo mu, že snad hovořili o Azettim, že se Bukov rozhodl, jej dosud nenechati v jeho žalu sama, že si vlastně včera přijel pro ženu a že nyní spolu ztráví nějaký čas v Římě.

Bukovův stroj zatím svištěl vzduchem k Alpám, jež se počínaly zjevovati na obzoru na jihu. Bukov řídil pevnou rukou stroj, tomodyny zněly tónem neobvykle vysokým.

„Výš! Jen výše!“ pobízela Jela muže. „Pojedeme rychleji ve vzduchu řidším.“

Stroj stoupal, dopředu se řítě dravou rychlostí, pod nimi se podrobnosti krajin ztrácely a splývaly. Alpy jako bílý pás se pomalu sunuly pod nimi dozadu.

A již před nimi v daleku se otevírá modré nebe, pod ním zelenavé pruhy. Italie. Po stranách vystoupí v dálce pruhy modravé, klesají a šíří se.

„Již moře," poznamená Jela.

„Zastavíme se u Azettiho?" otáže se doktor Bukov.

„Myslila jsem také původně," přemítá Jela, „ale –"

„Našly by se, možná, na jehlici stopy dřeva. Pod drobnohledem –"

„Je možno," soudí paní Jela. „Myslím však, že ubohý Azetti jehlici tu dávno omyl svými slzami."

„Pravda. Ubohý!"

„A znovu bychom rozjitřili bolest v jeho duši. Lépe snad, když poletíme přímo, muži!"

„Souhlasím," prohlásil doktor Bukov. „Vždyť není vyloučeno také, že bychom ho vůbec vyrušili marně. Hádáme přec jen –"

Jela neodporovala, pokrčila pouze rameny.

Tak minuli Řím a přeletěli Campanii, modrý záliv neapolský. Bukov zařídil let na letiště hned za branou města Capri. Přistáli a uvítal je udivený pohled zřízence, jenž žasl nad návratem zdravotního komisaře, který teprv včera byl opouštěl ostrov.

Ale Bukov neváhal a rychle s Jelou spěchal po nerovném náměstí a k osudnému domu. „Zde to bylo," ukázal, „zde bydlil doktor Gangola."

„A paní Azettiová?" táže se Jela.

„V té uličce a v onom domě, jehož bílý štít vyhlíží nad řadou domů."

A náhoda – tu doktor Norbert!

Představení Jely, doktora a Bukov pobízí hned kolegu:

„Pojďte s námi laskavě! Jde o věc velmi důležitou!"

„Milerád!" svolil doktor Norbert. „Kam míříte, prosím?"

„Do místnosti, v které byla zavražděna paní Mira," řekl Bukov.

„Je tomu již na padesát dní,“ poznamenala Jela.

„Ano, zrovna je dnes padesátý den,“ odvětil doktor Norbert.

Mimovolně zrychlili krok doktor Bukov a paní Jela s ním. Myšlenka jim letěla hlavou, co vše se mohlo státi v této době.

„Zůstalo vše v onom pokoji, jak bylo při zločinu?“ zeptala se paní Jela doktora Norberta.

„Nevím, paní,“ odpovídal lékař. „Ale pochybuji. Spíš bych soudil, že po této hrozné události mnohé odstranili –“

„Velmi pravděpodobné,“ povzdychla Jela. Obavy její i jejího manžela jen rostly.

Konečně však byli v domě, stoupali do poschodí. Doktor Norbert spěchal napřed. Malou chvíli, těžkou pro ně, stáli na chodbě a čekali, pak přišel doktor a s ním správce domu.

Řekli mu, že přáli by si uviděti pokoj, v němž se udál zločin Gangolův.

„Prosím,“ otevřel jim dveře, „ale je zde prázdno. Zařídíme to zde znovu, po čase –,“ hovořil malý snědý muž.

Těžce zklamáni zírali po pokoji. Viděli jen podlahu a čtyři holé stěny.

„Kam jste dali nábytek?“ otázal se doktor Bukov. A v napjetí viseli na jeho rtech.

„Něco je pryč,“ pokrčil mužík rameny – nechtěl říci „prodáno“, to chápali, „a něco zůstalo,“ vykládal pomalu.

„Kde je pohovka, na které byla paní Mira usmrcena?“ tázala se paní Jela.

„Ta je nahoře,“ zaškaredil se mužík. „Nikdo to nechtěl –“

„Je na půdě?“ vykřikli současně Bukov i jeho žena.

„Je, tamhle!“ ukázal, mávnuv nedbale levicí.

„Mohli bychom ji uviděti?“ naléhal doktor Bukov.

„A, to bych musil pro klíč," neochotně odpovídal správce domu.

„Jen jej přineste! Buďte tak laskav!" pobídl jej doktor Norbert, ze vzezření doktora Buková a jeho choti pozoruje, že jde asi o věc velmi důležitou.

Mužík tedy odešel. Zas čekali. A srdce jejich tloukla horečně.

„Stalo se snad něco?" ptal se doktor Norbert nepokojně.

Bukov pohleděl na Jelu. Kývla souhlasně.

„Nevíme nic určitého," vysvětloval doktor Bukov. „Ale napadlo nám, hlavně mojí choti, proč měla mrtvá paní Mira v ruce sponu?"

„Pravda!" zarazil se doktor Norbert. „Také jsem slyšel, ale –"

Správce domu zatím přicházel. Podal klíče Norbertovi, aby otevřel, sám zůstal dole. „Je vpravo, hned u schodů," upozornil.

Vyběhli nahoru všichni tři. Udýcháni se rozhlédli – tu stála osudná pohovka. Okamžik se na ni dívali –

Pak rychle přikročila paní Jela k pohovce.

„Podstavec dřevěný!" ukázala rozechvěna.

„Ano," řekl Norbert.

„Tu je pravá strana," sehnula se.

„Tu mohla být ruka, když seděla," ukázal doktor Bukov.

„Velký Bože! Hleďte!" přidušeně vzkřikla Jela. „Hleďte!"

Dívají se, v dřevě cosi ryto. i „A zde!" křikne Jela. Ukazuje blíže k hlavě.

„To ležela! Umírala," praví Norbert. „Ruka přišla dál –"

„Písmo má jiný sklon – ano – Ale tam musíte čísti – shora!" ukazuje mužům.

Doktor Bukov klekne na pohovku, namáhavě slabikuje:

„Dr. G – žlutý – vyvraždí –“

„Hrůza!“ vzkřiknou.

„A zde? Zde?“ ukazuje Jela na druhé místo.

„– bacily – děti – Evr –“

„– za 50 d –“

LVII.

„Velký Bože!“ sténá Jela zděšena. „Jaký hrozný zločin!“

„A dnes – padesátý den, co prchl!“ vzdychne doktor Bukov.

„Bídník!“ dodá doktor Norbert.

„Připravil vše za tu dobu –!“ sténá znovu Jela.

„Čtyřicet dní čekal – deset dní měl,“ vypočítá Bukov.

„Je nejvyšší čas –,“ děsí se Norbert.

„Každé chvíle mohou býti nad Evropou,“ míní Bukov zdrcen.

„K činu!“ volá Jela. „Všechno třeba podniknouti! Hned!“

„Jde o všechno!“ přidává se Norbert.

„Však třeba mlčení,“ upozorní Bukov, „byl by hrozný děs –“

„Mé slovo, pane vládní komisaři!“ podává dr. Norbert ruku.

„Tu část dřeva s sebou, jako doklad!“ ukazuje žena Bukovova na podstavec osudné pohovky.

Vmžiku věc doktor Norbert vyjednal se správcem domu, jenž udiveně souhlasil, zdaleka ovšem nevěda, oč jde. A již spěchali k svému aeru, provázeni doktorem Norbertem.

Tu si vzpomněl Bukov: „Pane doktore,“ obrátil se k Norbertovi, „každá náhoda je možná. Zde je moje plná moc, vykažte se jí u prefekta Bertiniho. Vyřiďte mu:

Všechny vzducholodi na východní hranici Evropy. Nepustiti žádnou vzducholoď od východu nad půdu Evropy, srazit k zemi –“

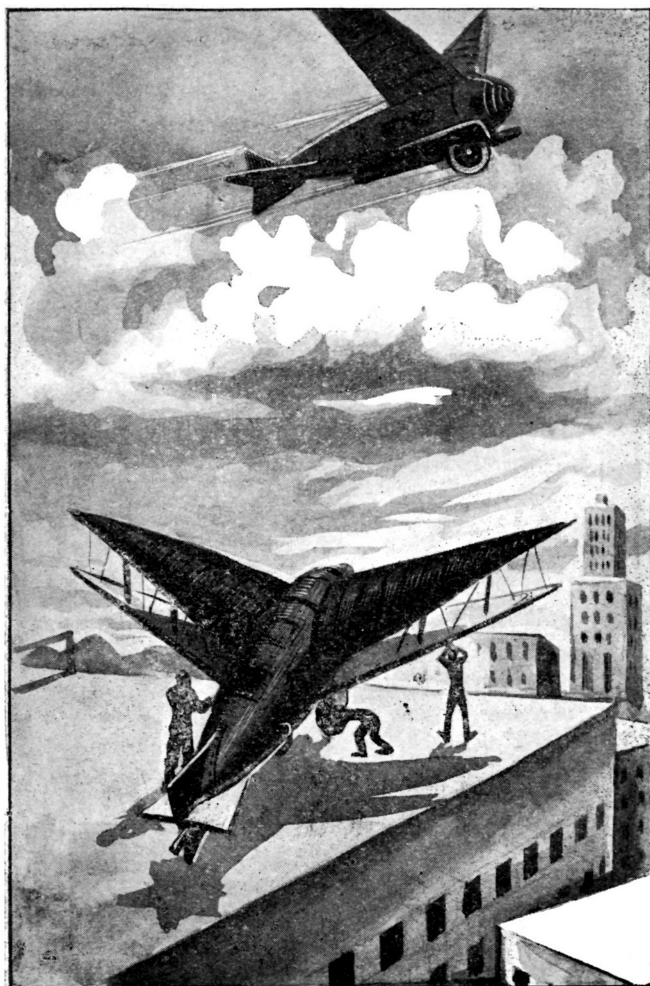
„Dříve!“ upozornil Norbert.

„Pravda! Tedy před vstoupením nad Evropu sraziti do moře vše, co přiblíží se z východu!“

„Okamžitě. Ihned vzletím,“ slíbil doktor Norbert schovávaje listinu.

„Nemohu se zdržovati, dorozumím se hned s panem presidentem,“ vysvětloval Bukov.

Rozloučili se a Bukovovo aero vzletělo. Za ním v malém okamžiku vystupoval doktor Norbert nad modravý záliv. Mířil za Bukovem, k Římu.

Rozloučili se a Bukovovo aero vzlétlo. Za nim v okamžiku . . .
(Str. 344.)

Na sever zpět sviští divým letem k Brnu stroj a nese Bukova a jeho ženu.

„Haló! Haló!“ volá Bukov do telefonu, zatím co Jela chopila se volantu.

„Haló! Haló! Washington!“ volá Bukov opětovně.

Znovu a zas, znovu volá.

Telefon však mlčí, mrtvé ticho v něm.

Pohleděl na řidič délky vln – nařízen byl správně na vlnu, jak ji udal pan president Habr po příjezdu do Ameriky. Jela vlnu znala od Grahama.

Znovu volá. Volá zas. Však marně.

V rozpacích přemění vlnu, volá římskou meteorologickou stanici. A dostává zprávu:

„S Amerikou nyní na čas nedostaneme spojení. Od rovníku na severovýchod Atlantikem táhne silné pásmo bouří, spojení je přímo pohlceno. Od převratu jsme to měli dvakráte, vůbec tomu nerozumíme.“

„Vždyť naše vlny jdou vysokými vrstvami,“ diví se doktor Bukov.

„A nyní rovníkové bouře zasahují patrně i v tato pásma. Nedá se nic dělat.“

Zaražen se Bukov obrací na Jelu: „Zavoláme Grahama.“

„Ano,“ praví Jela. „Další je věc techniků.“

Graham s inženýrem Sibirjakem jednali právě o možnosti, zda nedala by se zrychliti stavba stanic pro elektrickou ohradu, jíž měla býti obklopena Evropa.

„Třeba by to bylo,“ soudil Sibirjak, „a urychlit se práce dají. Třeba bude na čas prodloužiti dobu pracovní.“

„Bude ovšem odpor,“ obával se Graham.

„Nebude to zlé,“ myslil zase Sibirjak, „promluví-li se s předáky –“

„Hlavně s Klejtkem,“ řekl Graham, ale skoro se žertem.

„Promluvil bych s ním,“ nabídl se Sibirjak, „vím, že nepřeje té věci, ale rozhodnuto jednou je, má přece rozum –“

„Uvidíte, zkuste to!“

Však nezkusili, bylo jinak.

Bylo málo před polednem, když se ozval zvonek Grahamova telefonu.

„Tady Bukov!“ slyšel Graham.

„Graham tady! Přejete si?“

„Pane inženýre!“ slyšel třesoucí se hlas. „Ohlašuji hroznou zprávu: Zjistili jsme právě na Capri, že žena ředitele Azettiho, nežli vypustila duši v rukách vraha Gangoly, vyryla jehlicí zprávu do podstavce pohovky.“

„Aj! Toť zajímavé,“ vzrušil se Graham. „Bylo to vše hodně divné. Co je tedy?“

„Stručně. Nebezpečí svrchované! Gangola byl Číňan. Sem jel asi vyzkoušeti své bacily. Paní Azettiové však sdělil, v domnění, že mrtví nemluví, že vyvraždí děti Evropy svým bacilem.“

„Strašné!“ zhrozil se Graham. „To by bylo – nemoc z Capri v celé Evropě!“

„Ano,“ mluvil doktor Bukov. „Stačí jedno letadlo, by roztrousilo zárodky, jsme ztraceni – Gangola prohlásil, že přijde padesátý den, toť dnešek nebo zítřek!“

„Pan president!“ zvolal inženýr Graham. „Je nutno – ihned, okamžitě –!“

„Není s Amerikou spojení – bouře nad Atlantikem. Musíme sami. Já už vyzval Bertiniho: Všechny vzducholodě na východní hranice, zabránit vstupu nad Evropu. Učiňte, co můžete!“

„Ihned!“ odpovídal Graham. „Co je v lidských silách! Pojedeme všichni.“

„Otáčíme také k východu. Dorozumíme se tam.“

„Dobře.“

„Ještě! Pane inženýre! Dejte rozkazy k odplutí, ale příčinu sdělíme tam. Představte si postrach v Evropě!“

„Ano! Provedeme! Okamžitě!“

Obrátil se k Sibirjakovi, sdělil mu zprávu.

Oba byli ohromeni.

„Je tu naděje?“ tázal se Sibirjak.

Graham pokrčil jen rameny. „Chce-li Prozřetelnost, může všechno. Ale ráda pomáhá těm, kdož se činí sami.“

Chopili se oba telefonů. Zavolána Praha.

Vídeň, Krakov, Berlín, Paříž, Londýn!

Všichni prefektové ihned vzbouřeni.

Rozkaz: Všechny vzducholodi na východní hranici Evropy! Bez odkladu! Obsaditi od severu k jihu Ural, přes Aralské jezero až k moři. Zabrániti vstupu každé cizí vzducholodi nad evropskou půdu. Bližší na místě.

V okamžiku poplach nad Evropou. Divý shon na východ Evropy. Každý chápal, že se tento rozkaz nedal bez důvodu. Letadla se noří také nad Brnem a Prahou, spějí na východ.

Ale byl dán ještě další rozkaz:

Se vším urychlením pracovati na dohotovení strojů pro elektrickou ohradu kolem Evropy! Domluvit se v dílnách, prodloužiti dobu pracovní. Pracovati dnem i nocí.

Nyní teprve i Graham mohl odplouti. Spěchal k stroji, který čekal na něho.

Graham vstupoval tiž na svůj stroj.

„Strýčku Grahame! Strýčku Grahame!“ ozve se dětsky hlásek.

Marušenka běží, běží k strýčkovi.

Zadržela ho, byl by již teď na cestě.

Přivinula se mu do náručí. „Zdráv se mi vrať, strýčku!“ A líbá Grahama na tvář.

„Měj se hezky, Marušenko! Sbohem! Přijdu brzy. Hraj si, třeba s tím –“

Bože! Co se mu to rozsvětlilo! Jaká myšlenka!

Neposlal snad kdosi – kdosi Mocný – toto dítě?

Teď si vzpomněl na své stroje k obrácení magnetické střelky! Co tam budou platni v noci? A ti přijdou v noci. A ty stroje!

Inženýr Karsen zrovna nasedal. Zadržel jej.

„Pane inženýre! Naše stroje – co teď zhotoveny – vezměte i první, co je v mojí laboratoři! A postavte je – na asijskou půdu: K Čeljabinsku, za jezero Aralské,

zde nejslabší strojek, třetí za jezero Hamun na východní perské hranici. Rozumíte?“

„Zcela dobře. Provedeme.“

„Marušenko! Dítě! Ty!“ vřele dítě zulíbal.

Odlétaje nelitoval, že ho Marušenka zdržela.

A tím spíše, když pohlédl na tlakoměr. Klesal. Nad Haličí potkal první mlžné čáry, za nedlouho svištěl stroj již bílou mlhou.

Nalezli se nad pobřežím Ruského moře, Sibirjak i Bukov s Grahamem se dorozuměli. Rozestavili své vzducholodi, co jich měli, v dlouhé řadě od Ledového moře přes Ural a pláně iránské až k Perskému moři. Ale všude byla hustá mlha, ležela jak příkrov nad zemí, a strojů málo, v dlouhých vzdálenostech stály od sebe.

„Jsme tu zbyteční,“ zoufale mluvil doktor Bukov. „Mohou projeti několik metrů od nás, neuvidíme jich.“

„Jsou přístroje na hlášení blížících se letadel.“

„Mohou i ty zklamat,“ naříká doktor Bukov.

„Nutno doufat,“ praví Graham. Volá inženýra Karsena.

„Teď jsem dostal zprávu: Stroje rozestaveny, jak nařízeno, v činnosti – u Čeljabinsku, Aralu, i Hamunu.“

Graham poděkoval inženýru Karsenovi. Oddychl si zhluboka.

„A teď – ať je při nás Bůh!“ řekl zbožně a zavolal k telefonům velitele vzducholodí. Nyní teprve se dověděli, proč zde jsou a jaké strašné nebezpečí hrozí jejich zemi.

Zachvěla se srdce i těchto odvážných mužů. Zpravili své mužstvo, by napjalo pozornost. Srdcí tisíce tu bilo v úzkostech o nejdražší, co člověk má, o děti. A nebyla to pouze žena Jela, s jejíchž rtů v tu chvíli i z rozechvělé duše k nebesům se nesla vroucí modlitba.

LVIII.

„Evropa má na staletí půdy dosti. Lidnatosti ovšem rychle přibývá. Ale Evropa již byla značně vylidněna před příchodem Manoniny hvězdy. Ač lékařská věda vyhubila téměř všechny nemoci, mnoho působil nezdravý způsob života pod kryty měst a hlavně věčné boje sociální. Vedle toho Evropa trpěla mnohem více při přechodu hvězdy samém, ježto byla obrácena k hvězdě právě v okamžiku největšího přiblížení jejího. Konečně když, pravím po staletích, přebýval by u nás lid, je tu stále ještě Afrika. My asijské půdy potřebovat nebudeme," vysvětloval president Spojených států evropských.

„Afriku jste vyklidili," podotkl k jeho výkladu president Ralmont.

„Ano, v druhém roce, když jsme zjistili, že Čína vzala na pevninu svoji pouze žluté, nechavši vše pomíšené na ostrovech Sundských. Také my jsme měli nedůvěru ke všemu, co bylo ve spojení zase se žlutým živlem. Zařídili jsme se tedy, abychom v Evropě zbyli zase pouze čistě bílí."

„Jistě správně," mínil president Ameriky Ralmont. „Těchto obtíží jsme ovšem u nás neměli. Ale také u nás lidí přibývá. Je úžasno, jak zvláštní síla životodárná teď proudí ze slunce. Jistě přibyly na slunce nové látky s obsahem Manoniny hvězdy."

„Patrně," souhlasil Habr. „Ředitel naší hvězdárny pražské pan Lermont zjistil řadu nových čar ve vidmu slunce, kterých nebylo v něm dřív."

„Jistě tato zvláštní plodnost má svou příčinu. U nás máme velmi mnoho rodin, že za málo více nežli za tři roky mají čtyři děti. Nemluvě ovšem o neobyčejném počtu narození dvojčat."

„Týž zjev u nás," pousmál se Habr.

„Zde náš pan státní tajemník je také velmi brzy trojnásobným dědečkem," ukázal Ralmont na starého Grahama.

„Ale naši mají ještě místo v povětří, my as Ameriku nepřelidníme," vesele se zasmál Graham. „A když bude třeba, vybudujeme si ještě jednu Astru."

„Nebude snad třeba, je tu ještě místa dost," usmál se ještě president Ralmont. Ale pokračoval potom vážně: „I nám tedy stačí Amerika. Celá jihoamerická pevnina je prázdná. A jak nyní zjišťuje se leteckými výpravami, je již dobře obyvatelná."

„Vedle toho máme půdu Nové Ameriky," podotýkal státní tajemník. „Ovšem nyní je zase již stará a Nová je zde."

„Je v tom trochu zmatek," pousmál se americký president, „budeme se musit nějak sjednotiti na nějakém názvosloví."

„V tom se dohodneme," usmál se tajemník Graham. „Ostatně tu máme filology, je vidět, že mělo smysl, že nám dosud nevymřeli."

A president Ralmont pokračoval ve svém výkladu:

„My jsme také dali náležité prohlášení čínské vládě. Brzy na počátku, ač jsme byli v nejnaléhavějších pracích. Ovšem jsme své prohlášení nečinili přímo, nýbrž prostřednictvím Sundských ostrovů. Oznámili jsme, že dáváme ujištění, že se omezíme navždy na svou půdu a že chceme žíti s Čínou v klidu, dodali jsme pak, že stejné prohlášení učiníte také vy."

„A bylo to přece sundskou vládou oznámeno Číně!"

„Ze Sund bylo hlášeno, ze Slunečního města, že hned byla naše nota odeslána. Brzy na to došlo ze Sund nové oznámení, že sundská vláda byla čínskou vládou zpravena, že naše nota Číny došla."

„Všechno bylo provedeno řádně," dotvrzoval státní tajemník.

„Ptali jsme se potom ještě ve Slunečním městě, zdali čínská vláda odpověděla na naši notu,“ končil Ralmont tento výklad.

„Zde je dopis,“ ukazoval k tomu Graham, „že se vládě ve Slunečním městě z Číny odpovědi nedostalo, že však předpokládala, že jsme buďto my anebo Evropa dostali odpověď přímo od Číny.“

„Více nedalo se dělat,“ krčil Ralmont rameny.

„Jistě nedalo,“ souhlasil Habr. „Ale co pak dělá tedy Čína? Šílí tam ti lidé?“ žasl president Evropských států.

„Rozvažovali jsme o tom s panem státním tajemníkem Grahamem,“ mluvil vážně Ralmont, „a zdá se nám, že v Číně i za nynějších poměrů zůstali u moci lidé, ctižádostí zmámení, kteří nyní po nezdarech budou hledat v první řadě úspěch osobní.“

„Vyniknutí,“ řekl Habr trpce.

„Ano, o toto se budou snažit. Budou ovšem při tom velmi špatně sloužit zájmům národa,“ dodal stejně trpce Ralmont.

„My s tím ovšem nyní musíme již počítati,“ pokračoval, „musíme být připraveni na všechno. Nezavdáme tedy příčin, ale budeme bedlivě střežiti své zájmy.“

„Ano, plně souhlasím,“ prohlásil Habr. „Ovšem, chceme-li být bezpečni, pak nezbývá než uzavříti se.“

„A případně počítat i s dalším bojem. Zapomenouti se nesmí, že je řídí lidé všeho schopní.“

„My ovšem zas budeme jim vysazeni první,“ posteskl Habr.

„Jdeme s vámi!“ řekl ihned pevně americký president.

„Rozhodně!“ připojil jeho státní tajemník.

„Stojíme vždy s bílou rasou,“ mluvil Ralmont rozhodně.

„Vřelé díky vám!“ prohlásil Habr srdečně. „Byli jste vždy naší pevnou nadějí, máme ji i nyní ve vás.“

„Spoléhejte na nás!“ mluvil Ralmont přátelsky. „Jsme si vědomi, že máme tady postavení krytější a tedy za to také jistou povinnost. A vy, jste-li napřed, jste i naší přední stráží.“

„Děkuji vám za příznivé ocenění postavení našeho,“ promluvil Habr vřele. „A snad bych mohl nyní, když jste, pane presidente, řekl tato slova, přednésti svou prosbu, která vlastně vyvolala moji cestu k vám.“

„Mluvte, pane presidente!“ povzbuzoval Ralmont vlídně.

„Právě bylo řečeno, že první útok bude asi řízen proti nám. A je u nás přesvědčení, že je možno počítat s ním, možná, v době nejbližší.“

„A vaše elektrická uzávěrka?“ ptal se Graham, státní tajemník.

„Bude sotva postavena včas,“ pravil teskně Habr, „ježto naše dělnictvo jest zase štváno proti vlastní zemi, pracuje nám s odporem a místy přímo práci kazí.“

„Jsme proto v obavách o osud naší země,“ pokračoval Habr, „a proto se uchylujeme k vám. Vaše elektrická závora je téměř hotova, stavíte však stroje nové, nepotřebné zůstávají baterie z Ameriky staré. Nám by postačilo těchto strojů několik, aby naše pevnina se uzavřela aspoň obyčejným strojům bitevním.“

„A žádáte nás o půjčení těchto strojů?“ ptal se americký president.

„Ano, přišel jsem vás prosit o ně,“ přiznal Habr.

„Beze všeho, pane presidente!“ svolil Ralmont. „Je to sice věcí Státní rady, ale dnes má schůzi, navrhneme zapůjčení strojů a je jisto naprosto, že návrh bude přijat.“

„Vřelé díky, pane presidente!“ poděkoval Habr radostně. „Vynasnažíme se, abychom se co nejdříve obhájili vlastní silou, uděláme vše, co bude v naší moci.“

„Děláte i jinak,“ řekl ještě Ralmont, „co je možno. Dílo, které podnikáte v Římě s Azettim, je velkolepé a má význam také pro nás.“

„Podnikli jsme vskutku práci, která není něčím nepatrným. Ale postupuje urychleně a těšíme se doopravdy na okamžik, kdy se předá vědě. Veškeré, i vaší.“

„Naši hvězdáři se dávno těší,“ pousmál se Graham, ‚vědí napřed, co vše novým strojem objeví. My jsme ovšem podnik tak obrovský podniknouti nemohli. Tentokráte jsme v nevýhodě my. Neboť v Evropě přec zůstaly vám domy, města. Máte útulek. Kdežto my zde v Americe přišli do pustiny, jež byla neobydlena po celé tisíciletí. Budujeme domy, města, která u vás celkem stojí.“

„Právě,“ přiznal Habr, „my jsme vskutku mohli soustřediti síly, tělesné i duševní, na takový velký podnik.“

„Vadí ovšem u vás neklid sociální,“ mínil Ralmont.

„Stará bolest Evropy!“ pokrčil Habr rameny. „Jinak u nás nebude. Počítáme s tím.“

„U vás nepomůže ani doktor Allrighton,“ prohodil Ralmont polo žertovně a polo vážně, dívaje se zkoumavě do tváře Habrovy.

„Se svou methodou?“ odpověděl Habr.

„Která není americkou!“ pospíšil s obranou tajemník Graham.

„Není vlastně čistým Američanem sám doktor Allrighton,“ přidával Ralmont.

„Doktor Allrighton že není Američan?“ žasl Habr,
„Naším státním občanem je,“ vysvětlil Ralmont, „vždyť

byl přece zástupcem Ameriky u Persona, a již jeho otec narodil se v Americe. Ale jeho rod byl z Evropy.“

„To dokazuje trochu jeho příchylnost k Evropě,“ poukázal Habr. „Ač je dávno po válce, zůstává u nás.“

„I jeho bratr měl ten pud,“ prohodil Graham.

President Ralmont sebou trhl při posledních slovech Grahamových, podíval se na Grahama. A hned si všiml při tom současně, že Habr zachytil tento jeho pohled.

„Je to vlastně věc,“ řekl na vysvětlenou, „kterou doktor Allrighton hledí utajiti. Ale snad bude dobře, bude-li o ní pan president Habr věděti,“ doložil významně.

„Jeho bratr,“ vyprávěl pak, „pomátnuv se na rozumu – nikdo neví bližší okolnosti – bloudil světem, na konec však zůstal v Evropě. Doktor Allrighton jej dlouho marně hledal, ale potom se s ním potkal v Praze koncem Personovy vlády.“

President Habr se zahleděl na Ralmonta, jakoby s další otázkou. A Ralmont ke svému vyprávění dodal:

„Pan doktor Allrighton je člověk vynikající. Je při tom úžasný boháč, odkud čerpá svoje prostředky, je neznámo. Ale je zvláštní člověk.“

Presidentu Habroví to stačilo. Mnohé ze slov Ralmontových bylo vysvětlením záhad, které znepokojovaly jej již delší dobu.

Ukončili tento rozhovor a vstali, aby se odebrali k letounu, jenž měl je dopraviti na pobřeží floridské, do vily Ralla Alnora. President Habr si přál pozdraviti mladou ženu Rallovu a přinésti jí pozdravy, které poslaly jí a jejím dětem její známí z Prahy, hlavně obě ženy, Jela s Mílou.

Sešli po schodišti, vyšli na terasu, se které se jejich očím jevil nový Washington, totiž nové město, vystavěné na území bývalého Washingtonu ve Spojených Státech. Habr žasl nad rozlohou města,

širokými třídami a skvoucími se domy, které byly ladně umístěny mezi zelenými sady, zahradami, stromořadími.

Ale nežli mohl zrak svůj nasytiti a projeviti svůj opravdový obdiv, vznikl zvláštní ruch ve vládním domě. A již bylo slyšeti hlasy:

„Z Evropy! Zpráva z Evropy!“

Ohlédli se. A tu přibíhá k nim jeden z Grahamových úředníků a míří rovnou k Habroví:

„Pane presidente, – právě došla zpráva.“

„V Evropě je revoluce.“

LIX.

„Výborný stroj! Znamenitý! Skvěle zařízený také pro útok. A k svému účelu výtečně upravený!“ pochvaloval si Ssi-wen. Obraceje se pak na řidiče Čaosite, otázal se:

„Pohon jste vyzkoušel dostatečně?“

„Ručím za výkon!“ prohlásil Čaosite hrdě. „Vše jde výborně a letoun se řídí přímo skvěle. Neměl jsem snad dosud v ruce stroje takhle znamenitého. Bude dělat službu!“ dodal odborně. „Dva tisíce za hodinu, i víc!“

„Bude, znamenitou!“ zachechtal se Ssi-wen a podíval se na svého druha, Mienthu. Mienthu se šklebil svými bezzubými dásněmi a smál se s ním, bezděčně napadlo Ssi-wena, že je dobrý Mienthu už vskutku dětinský. „President měl pravdu,“ letělo mu myslí, „Mienthu již málo usuzoval sám a přidával se ve všem k němu, Ssi-wenovi.“

A spolu měli většinu, Ssi-wen se bezděky zachvěl. Neboť rozhodoval potom Ssi-wen, on! On rozhodl také o podniku, který začínali. Zodpovědnost za výsledek vlastně padá na něho.

Vzmužil se však. Převeliké dílo, vyžaduje odvahy. Neměl by jí každý, snad, Ssi-wen ji však má. Provede svou věc a zvítězí. Velké musí býti jeho jméno, slavné! Slavné na věky.

„Zařídíme tedy let, bychom na počátku noci byli na hranicích Evropy," promluvil řidič Čaosite, jenž částečné byl zasvěcen, co bude. Věděl ovšem pouze, že má býti na Evropu shazována zvláštní látka, škodlivá, než o podstatě její neměl potuchy. Ssi-wen neměl důvěry ni k nejbližším a ze svých záměrů svým spolupracovníkům pověděl vždy zrovna tolik, co musili věděti.

„Dobře," souhlasil hned Ssi-wen. „Ale pak se chopím zatím řidítek já a vy si odpočiňte! Ať jste nad Evropou čilý, kdo ví, co nás tam již v tuto chvíli nečeká."

„Ale bude třeba, abyste byl nad Evropou čilý právě vy," lichotil chytrý řidič aera.

„Však já budu, milý Čaosite! Já jsem ze železa –"

„Tedy – připravit se?" otázal se řidič.

„Ano," odpověděl Ssi-wen. „Ať jsme v malé chvíli hotovi."

„Budeme," pravil řidič a dal se do posledních příprav, nutných před odletem.

„A pak na ně!" zachechtal se zase starý Mienthu. „Bude mela!" zatěšil se.

Ssi-wen se usmíval s ním. Ale přece jen se jeho srdce sevřelo. Mimovolně při těch slovech vzpomněl si na Capri, zdaleka zaznělo kvílení zvonků, z Anacapri je teď slyšel, zdola od Velkého přístavu. Před očima objevila se mu Mira, slyšel její pláč – proč náhle vidí vedle ní svou ženu, malou Sien-li?

Představil si, co se bude díti v Evropě, až –

Rozmrzel se. Na sebe i na svou ženu. Ano, ona vyvolala tuto slabost v jeho duši, její obavy a varováni. Ale přece teplo rozlilo se jeho duší, když si

připamatoval svou ženu. Není na světě snad ženy půvabnější, oddanější nad ni, milou sladkou Sien-li.

Ale dnešní tklivé loučení s ní – a pak, co to zase ozvalo se v ní? Jako tehdy, když ho varovala – A co je víc, jeho malá Sien-li? Zda žena jeho oddaná, a milující, nebo matka, bránící svých dětí, napřed a víc matka? Co mluvilo dnes z milé, malé Sien-li? Jaký to byl stesk, obavy, i hrozby!

„Buď na sebe opatrný a vrať se nám zdráv!“ napomínala ho úzkostlivě, když ji posílal zpět hned v zahradě, u jejich domu a nedovolil jí ani ho provázeti kousek cesty vzhůru na Zelený vrch.

„Nezapomeň, prosím, že máš děti!“ zaprosila znovu, nemohouc se odtrhnouti od něho. Ujistil ji, že může býti bez obav o něho, že se bez úrazu vrátí.

„A pak teprv zas budeme trochu svoji,“ konejšil ji nadějí. „Moje dílo bude dokonáno, budu moci věnovat se vám.“

„Tvoje dílo?“ zeptala se napjatě, však ostražitě.

„Ano. Velké dílo, k blahu národa našeho,“ odpověděl a podal jí znovu ruku, objal ji a loučil se.

Ale Sien-li se stále nevracela. Zdálo se mu, že chce ještě něco říci svému muži, ale že jí k tomu schází odvaha. „Nuž, buď zdráva!“ loučil se zas Ssi-wen a pokynul zpátky do svých oken, kde dvě jeho děti, malý Hatu s milou Matou, mu kývali a na něho se třásli, ale dolů, k němu nesměly.

Držela je chůva, malá Kiriki a otec loučil se až nyní s nimi tímto způsobem. Vyhýbal se jim poslední dobu, nedotýkal se jich, povzdálí jen s nimi hovořil, na ně se smál a s nimi se těšil.

Maminku Sien-li vždy trápilo, že otec tak se musí vzdalovati dětí. Byly rozmilé, již leccos chápaly a otce měly rády. Často se po něm sháněly a stýskávalo se jim. A nyní zase takto odcházel, jen zdaleka jim kynul.

Ale Ssi-wen byl již netrpěliv. Vytrhl se ženě, chtěl se odloučiti. A tu teprve se vzmužila Sien-li a chvějícím se hlasem promluvila:

„Muži, Ssi-wene můj milý, musíš odejíti, vidím. Ale nehněvej se, pronesu-li ještě nyní prosbu k tobě. Nezazli mi. Ale srdce mé se chvěje. Chvělo se vždy při poradách vašich, k nimž jste se scházeli sami tři, chvělo se, když pracoval jsi nahoře na Zeleném vrchu o strašlivých věcech nějakých, o nichž nikdo nesměl věděti.

Tušila jsem vždycky zlo a neštěstí. A pak jsi se vzdálil, na tak dlouho. Neřekl jsi, kam jdeš, když jsi odcházel, a neřekl jsi, kde jsi byl, když jsi se vrátil. Jsem jen žena, Ssi-wene, tvoje činy, tvoje věci, ale mojí duší províval vždy strach, divný, hrozný strach.

A když jsi se vrátil, zase nová usilovná práce tamo nahoře, nové porady a ještě větší úzkostlivost. Dětí jsi se bál jen dotknouti a celé týdny jsi nevzal žádné do náručí. Tušila jsem z toho mnoho, snad vše.

Nyní odjíždíš. Prý nakrátko. Ale cítím, i sám konečně to naznačuješ, že tahle tvá cesta bude vrcholem všeho, co jsi konal za posledních let. Toho všeho, muži, co mé srdce naplnilo bázní hroznou, nevýslovnou.

Nevím, kam pojedeš, milý Ssi-wene, a co budeš podnikati. Ale úpěnlivou moji prosbu slyš! Pomni, že jsou všude děti, kde jsou lidé, a že v dětech je nejvyšší lidské štěstí. A všichni chtějí býti šťastni, bílí jako žlutí. A život je sladký a svět je krásný, v podzimních mlhách i v jarních květech. A šťastni můžeme být všichni, já to cítím ženským srdcem svým. Věřím pak, že cesta ke vlastnímu štěstí vede štěstím jiných. Štěstí sít je štěstí sklízet. Platí však i opak.

Nevím už, jak bych ti lépe řekla, co vše víří mojí hlavou. Snad již chorou, chorou strachy, o tebe, můj muži drahý, O děti naše, milé, sladké, o vše – Ale

nejvíce o děti, já musím ti to říci, jsou mi nade všecko na světě. Dám za ně všechno, a kdybych musila mstít jejich křivdu, Ssi-wene – ať střeží se vše přede mnou – vše na světě –“

„Jdi!“ vytrhla se najednou. „Já zůstanu u nich! Ale nezapomeň, že se bojím, bojím, hrozně bojím –“

Sevřela ho znovu silou nadlidskou. Rozrušen se vyrval z jejích rukou, prchal. V duši jeho bouřilo a vřelo, odkudsi však vanul strašný chlad –

Rozechvěn stanul na Zeleném vrchu. Rozhlédl se, vydechl. A již se klidnil, prsa jeho se zdvíhala. Široký kraj tu leží, v daleku k severu moře návrší a za ním bílé hory, první sníh na nich září, na jihu mocné toky vod, široká Han, a roviny za ní, široké, daleké roviny, žírné, úrodné, jeho drahá vlast! Ohrožená plemenem, jemuž příroda, sám bůh ví proč, do srdce dala neodolatelnou sílu průbojnou a jemuž v duši dala vzniknout přesvědčení, že jen bílý člověk opravdu je člověk, světa pán. A ostatní že rob!

A tuto vlast ochrání on, Ssi-wen! Rozšíří ji daleko za hory západu, za moře za nimi a až k Atlantiku. A zničí to drsné, dravé, domýšlivé plémě, dřív než bude moci uškoditi jeho lidu rodnému. Nesmí dbáti ohledů a vybírati prostředky –

Něco zvoní zdaleka, Ssi-wen se ohlíží. Ale vidí, že to klam. Vzpomínky, na Capri – A co, že najednou vidí mrtvou, ji, Miru – Ženu, jež ho tolik milovala!

„Sien-li! To všechno Sien-li!“ hněvá se Ssi-wen pobouřen. „Vyvolává tohle svojí přecitlivělostí. Cit však musí stranou!“ Ssi-wen se zaradoval, když tahle myšlenka se ozvala. „Ano, nyní rozum vládne!“

V duši Ssi-wenově se vskutku rozjasnilo. Našel záchrannou formuli. Rozum je pán! Rozum poroučí! Cit musí stranou!

Přiblížil se Mienthu, jenž za vzpomínek Ssi-wenových obcházel mohutný stroj, čekající na

vzlétnutí na plošině Zeleného vrchu. „To je dílo!“ pochvaloval Mienthu. „Můžeme být hrdí na svou práci!“

„Nejcennější je zde ovšem zvláštní zařízení,“ navazoval Ssi-wen, „zvláště tady dole,“ ukazoval, „zařízení rozprašovací.“

„Všiml jsem si,“ řekl Mienthu, „velmi pěkné! Ovšem bude třeba sestoupiti blízko k zemi, při tom –“

„Ovšem,“ souhlasil Ssi-wen. „Látka naše je tak jemná, že by bylo nebezpečí, že by byla zanesena větrem příliš daleko, a pak, aby působila, nesmí býti dlouho ve vzduchu.“

„Dosud ovšem – to tam není,“ ukázal Mienthu tajemně na spodek vzducholodi.

„Ne, není,“ pravil Ssi-wen, „ale hned to bude.“

Odešel s řidičem a za chvíli se vrátili, nesouce objemnou, as tří metry dlouhou lesklou truhlici, zřejmě dobře uzavřenou.

„Není to příliš těžké?“ ptal se Mienthu.

„Není to tak zlé, víc váží neprodyšný obal,“ vysvětloval Ssi-wen.

Došli zatím k avionu, otevřeli dveře v jeho boku a vsunuli předmět dovnitř. Dveře v boku se zas pevně uzavřely.

„A jak se to uvnitř otevře?“ tázal se vševědný stařec.

„Přístroj si sám truhlici zespodu otevře,“ vyložil Ssi-wen, „roztrhne zvláštním zařízením její dno.“

„Výborně zařízeno!“ kýval Mienthu. „Ale v krabici přec něco zůstane,“ uvažoval vážně.

„Však ji nepovezeme domů,“ zasmál se Ssi-wen, „necháme ji pak tam.“

„Vypadne?“

„Ano, po rozprášení obsahu se spustí dolů spodem také jeho obal.“

„A zůstane-li někde něco vězet na stroji?“

„Stroj celý bude ohněm vyčištěn, je na to zařízen," řekl Ssi-wen. „Hlavní je, že my vůbec nepřijdeme do styku s tou věcí. Budeme ovšem desinfikováni i my, toť samozřejmé!"

„Ovšem, ovšem," kýval Mienthu svou šedou hlavou. „Ale kam prášek zapadne –?"

„Postačí jediné mikroskopické zrnko, aby se uchytilo na zemi," vykládal Ssi-wen, „ihned poroste a bude se rozmnožovati a hledati půdu nejvhodnější k jeho vývoji."

„A tou je dětský organismus se zásobou železa. Ale, co pak příští děti?"

Ssi-wen trochu zdvihl obočí. Vzpomněl si na zmínku Šanwangovu, že viděl Mienthu klopýtnout. Je opravdu již dětinský, vše to už bylo dostatečně objasněno v radě tří. Přes to však Ssi-wen přátelsky odpovídal:

„Bacily mé uchytí se v zemi, v ní se budou množit a jí půjdou dál. Na sedmdesát let bude Evropa jimi prosycena."

„A nepůjdou zemí dále do Asie?"

„Nikoli," i na to odpovídal Ssi-wen přátelsky. „Tyto bacily nejdou přes velké vodní toky. A Evropa je nyní od Asie vodou oddělena. Ruské moře, kanál Velký a pak zase moře."

„Zázrak!" pokyvoval Mienthu. „Ale zázrak největší, že mohl jsi vše toto zrobit, tady, prostřed nás, a nic se nestalo."

„Vše se dalo ve skleněných velkých strojích, neprodyšně uzavřených, které byly potom desinfikovány rozžhavením, ovšem, jsem rád, že je všechno hotovo. A víš, čeho jsem se nejvíc bál a snad jedině?"

„Nevím, nevím," marně hádal Mienthu.

„Zemětřesení," odtušil Ssi-wen. „Proti tomu bych byl býval bezmocný. A mohlo dojít k hrozné katastrofě."

„Na štěstí je nyní matka země dosti rozumná,“ usmíval se Mienthu.

„Jest, ale ručiti bych za ni nechtěl.“

„To já také ne.“

„Nedivím se proto panu presidentovi,“ začínal Ssi-wen, „že míval někdy obavy.“

Mienthu mávl pohrdavě pravicí. „Není-li v tom trochu žárlivosti,“ řekl kousavě.

„Myslíte?“ usmál se Ssi-wen samolibě. „Což, možno je všechno –“

„Jsi již příliš oblíben u lidu našeho,“ lichotil Mienthu.

V tom řidič Čaosite pokynul, že vše je připraveno.

„Nuže,“ zvolal Ssi-wen rozveselen, „sláva naše ať roste – s blahem národa! A žlutý národ ať vzkvétá! Bílým zmar!“

„Vzhůru! Na ně!“

Vstoupili do letadla.

Vzneslo se a zamířilo k západu.

„Čas jsi zvolil dobře?“ otázal se ještě Mienthu.

„Ano,“ odpověděl Ssi-wen, „na počátku noci octneme se na hranicích Evropy. U nás minula teď půlnoc, my čas předstihneme. Evropa je as o sedm hodin časem za námi, a my budeme potřebovat asi čtyři hodiny až k cíli, jak jsem řekl, budou míti asi dvě hodiny před půlnocí, až je pozdravíme.“

„Pozdravíme, znamenitě!“ zachechtal se Mienthu.

„A za čtyři hodiny zas dorazíme k nám, v Evropě budou mít po druhé noční hodině, v Číně devět pryč.“

„A bude starost pryč,“ smál se zas Mienthu, „a bude vyřízeno.“

„Ano, bude vyřízeno!“ přidával se Ssi-wen. „Budou vyřízeni, na dobro a navždy!“

„Smrt všem bílým! Smrt!“ zahrozil Mienthu.

LX.

„Revoluce v Praze?“ žasl president Habr. „Neuvěřitelné!“

„Jaký je k ní asi důvod?“ ptal se Ralmont.

„Nemám ani zdání!“ řekl Habr. „Snad – ale divil bych se –“

„Sociální rozpory?“ tázal se tajemník Graham.

„Ne,“ odpověděl Habr, „ale byl odpor proti zřizování elektrické závory – jak jsem řekl –“

„To je možno?“ podivil se president Ralmont. „Že by někdo mohl proti obhájení vlastní země pracovati takovými prostředky?“

„Bohužel, je asi tomu tak!“ povzdychl Habr. „Ovšem nevím, soudím jen – Nedošly určitější zprávy?“

„Nikoli,“ hovořil muž, jenž přiběhl se zprávou o revoluci v Evropě. „Zachytili jsme jen zcela letmou zprávu a to ještě přes západ. Přes Pacifik a přes Asii. Atlantik je dále nepřístupný pro vlny.“

„Bude asi také jízda znesnadněna,“ upozornil Graham starostlivě.

„A já musím přece zpátky okamžitě,“ zalekl se Habr.

Tu však, hle, se objevuje ve dveřích ředitel Molker a za ním mladý, vždycky usměvavý Rall. Ale dnes jest úsměv jeho tlumen.

„Pane presidente,“ pozdravuje Molker Habra, „přijeli jsme pro vás s naší Astrou.“

„Těšili jsme se tak na vás,“ připojil se Rall.

„Naše Inuška obzvláště!“ zasmál se Molker a nebylo lze poznati, zda nebylo to zase trochu dobírání Ralla, výborného manžela.

„Dovídáme se však náhle o obtížích, které vznikly v Evropě,“ dodal Rall lítostivě, přehlížeje škádlení starého přítele.

„Musím opravdu ihned zpátky,“ řekl vážně Habr. „Tím spíše, že není bližších zpráv a není známo, co se vlastně děje.“

„Ale nedostanete se přes Atlantik,“ upozornil Molker. „Strašné bouře zuří od rovníku až snad za polární kruh.“

„Snad ve veliké výšce –,“ mínil Habr.

„Činili jsme zkoušky, víry sahají do výšek nesmírných!“ varoval Rall presidenta Habra.

„Nehraje si naše země na mladou?“ tázal se Graham.

„Spíše naše slunce,“ opravoval Molker. „Vrhá spousty elektrické energie na zem – dalekohledem lze zjistiti obrovské pochodně na povrchu slunce, které míří k nám.“

„A štěstí, že tento výbuch energie padl na moře!“ dodával Rall. „Dostati se na pevninu, způsobil by škody nesmírné.“

„Má vzkříšení slunce tedy také takovéto následky,“ promluvil president Ralmont.

„To je nezbytné,“ vyložil Molker. „Zvýšená činnost omlazeného slunce ve všech směrech.“

„To ovšem je vážné,“ řekl Habr starostlivě, „ale pokus učiním.“

„Pane presidente!“ zvolal náhle Rall. „Dovezeme vás druhou stranou!“

„Přes Asii?“ zarazil se Habr. „Za prvé to bude značně delší, a pak –“

„Čína dosud není uzavřena ničím, přeletíme nad ní zcela volně,“ pravil ihned Molker, rozradostněný Rallovým nápadem.

„A delší?“ ujímal se slova Rall. „Nevím, nebudeme-li tam dříve s Astrou přes Asii, než vy obyčejným strojem přes oceán atlantický za takové nepohody.“

„Máte Astru tady?“ se zájmem se tázal Ralmont.

„Ano, přijeli jsme s ní dnes z Floridy.“

„A je možno, že byste se octli s Astrou nad Evropou dříve kolem zeměkoule, nežli přímo?“ zastavil se u president Ralmont.

„Je to třikráte tak daleko,“ upozornil Habr.

„Je to možno, ovšem pouze tím, že cesta přes Atlantik ztížena je bouřemi. Ale ani jinak nebyl by tak velký rozdíl. Počítejme trochu!“ řekl Rall. „My jsme tu ve Washingtoně 77 stupňů na západ od Greenwiche, Praha je skoro 15 stupňů na východ.

Jsme tedy od Prahy něco přes 90 stupňů vzdáleni, Praha je na 50. rovnoběžce, my na 40. Jeden stupeň na rovníku má 111 km, na rovnoběžce 40. už jen asi 85 km a na Vaší padesáté asi 71 km. Tedy, máme odtud do Prahy o něco víc než devadesátkrát 71 km, přes půl sedma tisíce. Poletíte-li tedy přes Atlantik, docílíte za bouří, jež nad ním zuří, sotva rychlosti tisíce kilometrů za hodinu, poletíte tedy asi 7 hodin.“

„Nyní jsou tři hodiny po poledni – Praha je na východ o čtvrt kruhu, je před námi o čtvrtinu dne – je tedy v Praze asi devět hodin večer. Doletíte tedy do Prahy tak kolem čtvrté ranní hodiny dne zítřejšího.“

„A přes Asii?“ ptal se Habr.

„Dáme-li se s Astrou na západ?“ pravil Rall. „Máme ovšem dále a to zrovna třikrát.“

„Tři čtvrtiny kruhu,“ vysvětloval Molker, „270 stupňů.“ – „Ano, násobeno sedmdesáti dá asi 19 tisíc kilometrů. Ale máme výhodu, že se země točí od západu k východu a že nám tedy poběží Evropa vstříc, vzneseme-li se dost vysoko.“

„Za čtyřiadvacet hodin otočí se země o celý kruh, tedy o 360 stupňů, za hodinu se tedy nám Evropa přiblíží o 15 stupňů,“ pokračoval Molker.

„A ježto je stupeň na 50. rovnoběžce skoro 72 kilometrů, letí nám vstříc Praha za hodinu 1.080 km,“ dopočítal Rall. „My sami poletíme na západ rychlostí aspoň 1500 km, tedy za hodinu urazí se celkem směnu

k Evropě přes 2.500 km. A ježto máme uraziti 19.011 km, octneme se nad Prahou za míň než osm hodin.“

„Počítám,“ usmál se Rall, „že bychom byli v Praze nejvýše o půl hodiny později, než kdybyste letěl přímo do Evropy přes Atlantik. A poletíte s Astrou zcela bezpečně a uvidíte při tom Čínu.“

„Ovšem trochu s vysoka,“ smál se starý Molker.

„To je znamenité,“ radoval se Habr.

„Pojedeme tedy?“ vesele se tázal Rall. „Pan ředitel Molker by jel s námi.“

„Samozřejmě,“ smál se Molker, „už pro upokojení paní Inušky a pro jistotu, abyste se nedostali na severní nebo jižní pol –“

„Pane řediteli!“ zasmál se mladý Alnor. „Nezrazuju pana presidenta!“

„Však pan president pojede. Nad Astru není! Zvláště nyní, co si na ni Rall postavil i znamenité dělo! Přátelé, nemařme času!“ pobízel Molker. „Bez bázně a vzhůru!“

„Pojedete tedy s námi, pane presidente?“ ptal se Rall.

„Ptát se mám a prosit vlastně já, přátelé, zdali pojedete se mnou?“ řekl Habr. „Pojedete přece pouze k vůli mně.“

„My jezdíme se zálibou,“ pravil Molker škádlivě. „Náš živel je vzduch, jsme rádi, když můžeme zas povznést se do jeho čistých výšin.“

„Děkuji vám tedy za laskavou službu, kterou mi prokážete,“ řekl Habr vlídně.

„Tož dám zprávu Inušce,“ obrátil se Rall.

„Že přijedeme zítra k obědu, a od východu,“ smál se Molker.

„A já rozloučím se s panem presidentem,“ tiskl Habr ruku Ralmontovu, „i s panem státním tajemníkem.“

„Je tedy ujednáno,“ řekl Ralmont, „učiníme hned opatření a soustředíme staré baterie na východním pobřeží, aby byly připraveny. Jak nám oznámíte, vypravíme je hned na určená místa.“

„Vřelé díky, pane presidente,“ mluvil Habr vděčně. „Obávám se, že jich bude příliš brzy potřeba.“

„Ochrání vás, dorazí-li včas. Proto neváhejte, nejraději proveďte hned po návratu do Evropy vhodná opatření a hned pošlete nám zprávu!“

S tím se rozcházeli. V malé chvíli navracel se Rall a po upřímném rozloučení spěchal Habr s Molkerem a Rallem k Astře. Maličko, a Astra se vznášela nad Washingtonem, rychle stoupala a mířic na severozápad rychle se ztrácela v modru oblohy.

LXI.

„Ne, tahle mlha nám nemůže být nebezpečnou,“ odpověděl řidič, který již stroj řídil, na Mienthův dotaz. Zdálo se, že Mienthu se necítí dost bezpečným na letadle, jež letělo nyní nízko a to ještě v hustých oblacích podzimních mlh.

Dojem jízdy opravdu byl ponurý. Letěli sami beze světla, neviděli ni hvězd nad sebou, ni světel na zemi. Noc se snesla nad nimi, halila je se všech stran. Slabá světýlka jen ozařovala řídící zařízení předʼ řidičem a na stolku umístěnou mapu, na níž přístroj za pomoci rychloměru a kompasu značil jejich cestu.

„Jak letíme a kde jsme, přec ukazuje viagraf,“ ukázal Ssi-wen klidně na stolek, jak vysoko jsme, to víme též. Nač by nám bylo třeba světla?“ ptal se, chápaje, že starému Mienthu je právě tma je obklopující tak nemilou.

„Ohroziti by nás mohla pouze nahodilá srážka s jiným strojem nad evropskou pevninou. Ale Evropa má

ještě málo letadel a sotva je jich mnoho ve vzduchu za noci a v takovéhle mlze. Ostatně by srážka byla spíše nebezpečná pro druhé, než pro nás.“

„Myslíš?“ tázal se Mienthu.

„Jistě,“ ujišťoval řidič. „Mohutný náš stroj by jistě druhý odhodil jak pírko,“ dodal chlubivě.

„Letíme zcela bezpečně,“ ujistil i Ssi-wen, „provedeme svoji cestu bez nehody, buď přesvědčen!“

„Oh, nemám strachu!“ tvrdil stařec.

„Vím,“ chlácholil Ssi-wen. „Není také proč, není ani vítr žádný –“

„Vanul, trochu, od západu,“ řekl Mienthu.

„Je podzim,“ mínil řidič, „za chvíli potáhne od východu. Nyní to zřídka vítr myslí vážně.“

„Je samý rozmar, pravda,“ přidával se Mienthu.

„Nedbejme ho! Stejně jsem vám nedopověděl ještě všechna svá dobrodružství v Evropě,“ započal Ssi-wen, odváděje jinam Mienthuovu pozornost a zavíraje dveře do kabiny řidičovy. Usedl s Mienthu v kabině zadní.

„Pravda, vykonals tam mnoho, hochu,“ kýval hlavou stařec, „zadržel jsi celé oddělení, aby nedostalo se do boku našim, s ostatními, kteří na nás padli tenkráte nad Černým mořem.“

„Pravda,“ přiznával se Ssi-wen prostě. „Je pak rozdrtila Etna, jako červy!“ dodal zlobně.

„A tobě za to vystavěli pomník!“ zachechtal se Mienthu.

„Ano! Za to, že jsem krásné pláchl stranou, že jsem srazil několik jejich vzducholodí ve zvířených mracích, v nichž se točili jak vrtohlaví, a pak že jsem prchl sem k vám, abych uskutečnil svoji starou myšlenku a dovršil své dílo.“

„Podařilo se ti najít, co jsi hledal, měl jsi štěstí, hochu! A pak jsi se vrátil mezi ně, k té vážné zkoušce. Nebyla to malá věc!“ dodával Mienthu považlivě.

„Nebylo to jistě jen tak, nebezpečí bylo veliké. Ale i pak se osvědčoval tvůj vynález, tvoje mast, jež vskutku činila mé tělo bílým, kde jsem se jí natřel. Škoda, že jsem si jí nemohl vzíti tolik, abych mohl natírati celé svoje tělo.“

„Byl bys býval bílým,“ smál se Mienthu.

„Zevně, starý příteli. Však nikdy uvnitř!“

„Věřím, věřím! Dokázals to dobře. Vždyť jsi obětoval i svou lásku –“

„Mienthu!“ rozesmál se Ssi-wen. „Promiň, to zas přece ne!“

„A krásná Mira?“

„Jistě krásná! Ale láska?“

„Jak jsi mi vyprávěl o té pyramidě?“ vrtěl hlavou Mienthu.

„Bylo to vskutku velmi hezké, starý brachu, ale to bych byl měl lásek! Mienthu!“ A Ssi-wen se smál opravdu a upřímně.

„Ale vrátil jsi se k ní, když přišel jsi teď zase do Evropy,“ namítl Mienthu.

„Vrátila se ona ke mně, to je první,“ vysvětloval Ssi-wen. „Za druhé jsem nepotřeboval tak jí, jako jejích dětí, Mienthu!“

„Což, Mira sama byla skvostná žena,“ povoloval, „a měla mne vskutku ráda. Obejmouti uměla –“

„A tys ji přece opustil.“

„Když jsem se vracel sem ze Sicílie?“ ptal se Ssi-wen.

„Ne, myslím již dříve. Když jsi tehdy napsal Azettimu, aby si ji nechal.“

„To mělo důvod, starý příteli!“ zasmál se Ssi-wen. „Jen jsem odeslal dopis jí – a ten jsem nemínil tak zrovna doopravdy, chtěl jsem si ji pouze zajistit, neboť vskutku stála za to – dostal jsem list od známého z Říma. A víš, co mi psal? Jaké prý mám štěstí, že je do mne poblázněno tak nádherné děvče – Mira – že prý

hoří po mně, a kdybych jen kývl, že se rozjede a bude u mne, na Sicílii.“

„A toho sis nepřál?“ podivil se Mienthu.

„Bodejť bych si přál! Zvát si děvče na Sicílii! Tam jich je a bylo!“

„Proto tedy jsi psal Azettimu?“

„Ano. On si ovšem dopis uschoval a ukázal jej Miře po mém návratu. Toho mu nezapomenu!“

„Tos byl ovšem v kaši,“ Mienthu se rozesmál.

„Pomohl jsem si a zapřel,“ řekl Ssi-wen klidně.

„Přece se ti od ní nechtělo. Byla jistě stále krásná.“

„Ještě krásnější! Ale to nebylo hlavní. Avšak měla děti, těch jsem mohl potřebovat. Kde pak jsem mohl mít tak krásnou příležitost, spustit věc a pak ji nerušeně pozorovat, případně i zkoušet svoje sérum?“

„To je pravda. Něco takového musilo být pro tě neocenitelným.“

„Také bylo, proto jsem ji držel. Zdařilo se také všechno –“

„Vyzkoušení sera také?“

„Také,“ odpovídal Ssi-wen.

„A výsledek?“

„Že zemřely děti Azettiovy o dvanáct hodin později než ostatní.“

„Nu, aspoň krok,“ utěšoval Mienthu.

„S druhé strany,“ mínil Ssi-wen, „je to zase výhoda. Je viděti, že s tím nikdo nehne.“

„Když s tím nehnul tvůrce věci!“ přidal Mienthu. „Tvé sérum bylo jistě vyrobeno dobře.“

„To si myslím,“ řekl sebevědomě Ssi-wen. „Však – teď vzpomínám –,“ trhl sebou, zalekl se. Srdce se mu zastavilo – teď si vzpomněl při tom hovoru – Lahvička se sérem – chtěl ji vzít s sebou z bytu paní Azettiové, však příchod doktora Bukova s Norbertem – pak Mira – rychlý útěk –

Myšlenky se divě honí hlavou Ssi-wenovou, zatím co se starý Mienthu naň tupě dívá, těše se na další zajímavé vyprávění. Ssi-wen přemáhá své uleknutí – ale nyní ví, že má-li někdo osudnou tu věc, že je to Azetti!

Stane-li se něco, vyváznou-li, on to bude – Azetti!

Však bylo třeba nepřiznat se k chybě, a Mienthu naléhá již:

„Byl to asi hrozný zmatek, dovedu si představiti. Žasl jsem, že přes to jsi mohl uniknouti.“

„To mi umožnilo pouze moje malé aero, že jsem je měl připravené mezi skalami hned za zahradou domu, v němž jsem bydlil,“ vysvětloval Ssi-wen, dosud nesvůj, hledící však uklidniti se.

„A byla by ti všechno znemožnila ona, Mira –“

„Ano! Přiletěla jako dravec na mne! Ale při tom, jak zchytrale! Po sehnutém kmenu fíku se dostala do bytu, a vyrazila náhle dveře ložnice. A já – převlékal se právě v chvatu, – viděla mé tělo –“

„Oh, to bylo!“ lekal se Mienthu. „A co ona?“

„Zděsila se. Hned jsem viděl, že vše pochopila. Ale nežli mohla vzkřiknout, chytil jsem ji, sevřel hrdlo – přitiskl ji na pohovku –“

„Nemohla se hnout –“

„Oh, rvala se jak divá kočka a jak mohla vyraziti skřek, pokoušela se syčet.“

„Co chtěla křičet?“

„Bestie – zradils mou lásku –! To vyrazila. Ale já jí pověděl! Tvou lásku! Nikdy jsem o ni nestál! Bílá jsi, a nenávidím tě jako všechno bílé!“

„Proč jsi mne – miloval?“ jektala. Abych ponížil to kleté bílé plémě, jakos ty, ty feno!

„Mé děti!“ zaúpěla. A já se jí zachechtal a přidušeně zvolal: Hodily se mi, ke zkoušce mého bacila, jímž brzy vyvraždím vám děti Evropy, již odsouzené k zkáze. Ano, za padesát dní –“

„Měl jsi vidět její oči!“ mluvil Ssi-wen, hoře vzrušením. „Zešílely, ruce obě zaryly se do prsou, která se zřejmě dusila. Nechal jsem ji sednout, ruku maje připravenu proti hrdlu jejímu, kdyby chtěla vzkřiknout. Chtěl jsem, aby procítila všechnu hrůzu, abych se byť okamžiky pásl její bolesti.“

„A já tě tak milovala!“ řekla náhle zdrcena a zoufale hledíc na mne, ruce bezvládně spouštějíc.

„A já byl žlutý!“ chechtal jsem se. „A hřálo mne tvoje šílení, neboť bylo dokladem o méněcennosti tvé rasy. Nejpodlejší děvka v Číně nejednala by jako ty. O tebe jsem nestál, mám v Číně ženu, krásnou –“

„A dopis Azettimu?“ přerušila ti mne náhle. Ale oči její divné kroužily, cize –“

„Psal jsem, touhle rukou! Dobře, že se ptáš,“ syčel jsem.

„Ach, ty –!“ zaúpěla. V tom se ozvaly kdesi hlasy, musil jsem pryč. Srazil jsem ji na pohovku. „Největší mi rozkoš poskytneš teď, až vydechneš duši mýma rukama –,“ to bylo asi poslední, co slyšela. Byl její konec.“

Ssi-wen otíral si čelo. Jeho vyprávění, ač se chlubil tímto činem, vehnalo mu divné horko do hlavy, jež zrosila se chladným potem. Mienthu pak hleděl na Ssi-wena, oči vytřeštěny, ústa divně stažena.

A Mienthu mlčel. Také na Ssi-wena padlo ticho těžce. Musil mluvit, musil vyprávěti dál:

„Pak jsem ovšem prchal. Ale Capri bylo uzavřeno, přirozeně. Prodělal jsem dva, tři těžké okamžiky, když mi praskly střely těsně u stroje. Ale míhal jsem se sem a tam, unikl – Zpět jsem ovšem, myslím domů k nám, nemohl. Vybral jsem si opuštěnou skalku ve východním Středozemním moři – měl jsem dávno připravenu – hodila se mi tam malá jeskyňka a v ní sladká voda. Tam jsem přečkal oněch čtyřicet dní, jež jsem určil svému bacilu. Pozoroval jsem jej

mikroskopem – vyvíjel se i upadal dobře. Ve lhůtě mnou vyměřené zašel. S klidem jsem se vrátil k svým.

„A nyní věc lepší, dokonalejší tam vezu podruhé. Evropu však navštěvuji potřetí. Tedy – do třetice! Můžeme se těšit na zdar, na úspěch!“

„Toť moje vyprávění, moudrý Mienthu,“ ukončil Ssi-wen, dívaje se pátravě do tváří starcových. „Chtěl jsi je slyšet celé, vše, jak bylo. Nuže, slyšel jsi je. Co mu říkáš, moudrý Mienthu?“

Mienthu si také otřel čelo. Také na něm vystupoval pot. A obličej starcův zasmušile se obrátil k Ssi-wenovi. Malou chvíli stařec rozvažoval, potom zahovořil, pomalu i vážně:

„Jsi veliký muž, Ssi-wene! Mnoho dovedeš pro žlutý národ učiniti, čeho nedovedl by as jiný.“

Odmlčel se.

„Byl bys jednal stejně,“ odpověděl Ssi-wen. Mělo o být skromným odmítnutím zásluh, ale zdálo se, že také omluvou. Že mu řekne Mienthu, že jednal správně a že jinak nemohl.

Ale Mienthu zavrtěl hlavou.

„Ne, Ssi-wene,“ řekl, „neboť já mám zásadu, jež osvědčila se mi v živobytí mnohokráte –“

„A ta jest?“ tázal se Ssi-wen.

„Se ženami vycházeti jen dobře, ať jsou jakékoli!“ odpověděl moudrý Mienthu.

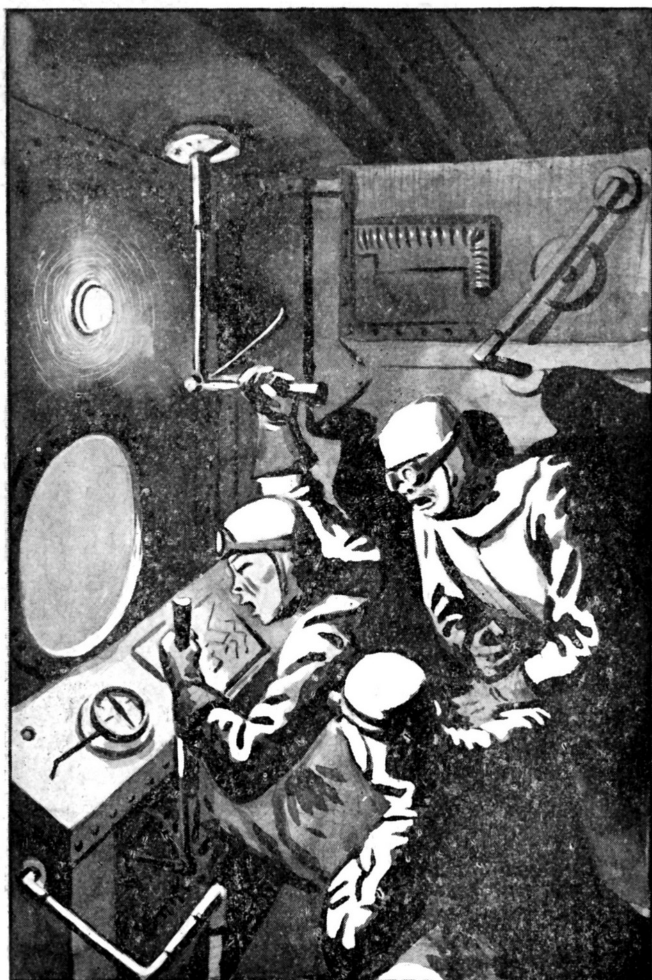
„Bílé ženy nejsou u mne ženy,“ zvolal Ssi-wen zlostně.

„I fena je pes!“ odmítal moudře Mienthu.

„Ostatně je Mira mrtva. A mrtví jsou velmi slabí!“ pokusil se Ssi-wen o vtip a o zasmání.

„Bál jsem se vždy více mrtvých nežli živých,“ zahučel Mienthu temně. Ale Ssi-wen sotva si povšiml jeho poznámky, řidič zdvihl totiž ruku, ukazuje na viagraf.

„Pozor! Evropa se blíží!“ vzkřikl Ssi-wen vzrušeně.

„Pozor! Evropa se blíží!“ vzkřikl Ssi-wen vzrušeně. (Str. 376.)

LXII.

„Válka!“ vzkřikl Karel, Klejtkův syn, udýchán vpadnuv do otcova pokoje, ve chvíli, kdy se hnuly vzdušné síly Evropy.

„Válka!“ vzkřikl ihned za ním Jenda, druhý syn, spěchaje s touž zprávou.

„Válka?“ vzkřikl Klejtek, povstávaje, zdvihnuv obě ruce nad hlavou.

„Tedy přece provedli svou, vrazi!“ volal. „Přes mé prosby, varování, hrozby!“

„Všechny vzducholodi letí na východní frontu,“ hlásil Karel.

„Důvěrníci přibíhají se všech stran a oznamují odlet vzducholodí bitevních,“ dodával Jenda.

„Hle, slyšte!“ upozornil Karel. Jeho jemný sluch mu cosi říkal. Karel skočil k oknu, podíval se k nebi. „Podívejte se, hned, honem!“ volal na otce i bratra.

Přiběhli a dívají se otevřeným oknem, ve vysoku vidí řadu šedých bodů táhnout k východu.

Jenda se obrátil a chopil se kukátka, nařídil je. A hned hlásí:

„To jsou stroje francouzské.“

V tom však zvoní telefon. Klejtek zdvihne naslouchátko, tvář jeho se chmuří: „Druzi z Varšavy nám oznamují: Polská letadla jsou posílána v kvapu nad Ural. A – právě táhnou válečné vzducholodi německé přes Varšavu a míří na východ.“

„K ďáblu! Zbláznili se!“ zuří Klejtek.

Ale nové zazvonění, nová zpráva: „Vzdušné lodi italské se v dlouhé řadě ženou na východ. Překročily šířku Cařihradu.“

„Až za Cařihrad je ženou!“ vzkřikne Klejtek. „Ať je, jak chce,“ volá, „ale tohle není na obranu, to je útok!“

„V boj!“ vzkřikl Karel před otcem.

„V boj! Vzhůru!“ volá starý Klejtek a s ním druhý syn.

„Ven!“ velí Klejtek. „Vy dva ven! Ty, Karle, na Berlín, a Jenda na Řím! Já zůstanu tady. Všechno vzhůru, práci zastavit a –“

„Využíti vhodné chvíle!“ křičí Karel.

„Strhnout moc! Ano! Vzhůru!“

„Vzhůru! Na ně! V boj!“

Oba synové vyrazí ven. A Klejtek skočil k telefonu.

V malé chvíli zazní zdáli hukot sirény, teď druhá, třetí.

Zmatený hluk po ulicích, výkřiky.

Kdesi zblízka rozječí se píšťala, pak temný úder zhloubi zaduní.

Křik, rachot – A neuplynulo mnoho – Na nárožích ulic zahořely nachem desky Informační kanceláře.

Davy lidí na ulicích, rozčileně hovoří a hrozí, lají. Davy proudí z továren a dílen, lidé v zástupech se hrnou z domů. Zastavují elektrické dráhy, zřizenci se přidávají k zástupům.

Došlo kdesi k srážce, zmatený křik rozléhá se po ulicích, širých náměstích, jinde přešla policejní hlídka, nijak nezasahujíc do vřavy, hledala si asi cestu k strážnici. Velký dav se kupí za ní, pokřikuje, hrozí.

Kámen sviští, druhý, třetí, duní o dlažbu. Hlídka zastavuje, přikládá zbraň k líci. V hrozném zmatku poděšený zástup tlačí se a prchá, hlídka rychle obrací a mizí.

Ale jinde bylo hůře, hlídka obklopená se všech stran se těžce brání náporu a ranám. Marně vola velitel a prosí, varuje. Náhle zazní ostrý povel, zarachotí výstřely. Šílený běh, úprk, prázdno kolem hlídky; avšak není žádných obětí. Bylo vystřeleno do vzduchu, jen na poplach. A hlídka ztratila se náhle, jako by se propadla.

Ale postrach letí městem, po náměstích, zdivočelých ulicích. Rozletí se pověst o vraždění, o potocích krve, spoustě obětí. Davy zuří, hledají si oběť.

Dveře domů zapadají, zavírané krámy rachotí. Pěstě bijí do plechových zástěn, duní dveře pod úderem kamenů. Řinčí, zvoní roztříštěné sklo a ječí tlupy, zasypané střepinami.

Bezpečnostní policie zřejmě ustoupila rozběsněným davům. Ale jejich zuřivost přec neustává, vzteklé výkřiky se nesou nad zástupy, hrozí pěstě zdvižené.

„Pryč s válkou! Chceme mír!“

„Hanba vrahům! Hanba Evropě!“

„Ať zhyne vláda evropská! Krev za krev!“

„Mír mezi národy! Pryč s válkou!“

„Sláva žlutým bratřím! Na pochod!“

„Ať zhynou evropští vrazi!“

Na tabulích Informační kanceláře stále hoří nach:

„Vzpoura v Berlíně.“

„Lid na pařížských ulicích.“

„Ohromné demonstrace proti válce v Římě, v Neapoli, v Miláně.“

„Ve Varšavě barikády!“

„Barikády!“ šílí davy. „Barikády!“

„Stavme barikády!“

„Bratři, chutě, do práce! Sem, tuto!“

Vyvráceny dveře v blízkých domech, přivlečena auta, převržena. Z domů přinášejí kusy prken, stolky, části postelí. Vše se kupí na hromadu napříč ulicí.

„Pozor!“ křičí hlasy z oken v patrech. „Pozor! Místo!“

S rachotem se řítí skříně, rozbíjejí o dlažbu a trosky rozchvacuje lid a hází k ostatním.

„Barikády! Barikády!“ letí městem plamenem.

Kdesi výstřel zarachotil, druhý.

„Střílejí už, vrazi! Nedejme se!“

„Barikády –!“

Noc uléhá nade městy, do daleka rudá zář. Na ulicích strážné ohně, po náměstích planou pochodně. Kdesi oheň vyšlehl, dým rudý se valí, s ohněm mísí v

sloup. Tamhle v dáli jiná výheň k nebi hrozí, do daleka volá, varuje.

A zas pokřik, zmatený a divý, rachot, třesk.

„Barikády –“ –

A tam na východě, za evropskou hranicí se táhne dlouhá řada. Od Uralu přes Aralské jezero a přes jezero Hamun na východní perské hranici až k moři stojí stroje bitevní, jsou připraveny k boji, čekají. A srdce mužů, jež ty stroje řídí, svírá děsný strach a rozechvívá je až do hloubi.

V husté mlze překotně sem padly roje vzducholodí válečných a rozestavěly se tady během odpoledne, večera. Nové, nové přijížděly, rozřaděny, umístěny zesílily řadu. A teprve nyní jenom zhruba naznačeno, jaké nebezpečí hrozí Evropě a proč tu jsou. A sevřelo se každé srdce hrůzou, každá duše zaletěla mžikem zpátky, domů.

A hned napjaly se oči proti východu, zbystřil sluch. A ruka ztuhla na železo. Ale hustá mlha brání rozhledu a tlumí zvuk. Leží jako příkrov smrti široko a daleko. Jak zahlédnouti takto nepřítele? Je ho možno slyšet? Zadržet? Rty se svírají a duši tísní zoufání.

Ale v radiových telefonech ozve se hlas velitele, Grahama, jenž tuší, cítí beznaděj a obavy, jež táhnou duší každého:

„Nezemdlete, bděte, důvěřujte! Na sta vašich strojů obsadilo frontu od moře až k moři, rozestavili jsme vzducholodi v různých výškách. A jsou všude v našich vzducholodích stroje, které hlásí blízkost cizích letadel. Důvěřujte, bděte, nezemdlete!“

„A nezapomeňte, že Bůh je s námi,“ ozývá se k tomu jemný Jelin hlas. „Věřte, že Bůh nedopustí tak hrozného zločinu, věřte, že je Bůh!“ Jiskra naděje se vlévá do chvějících se duší, oči pronikají tmou a svaly tuhnou v ocel.

Zvolna plyne čas, noc jde a těžce se vleče. Tma kryje dlouhou řadu, nekonečnou, slabá skrytá světélka jen planou nad přístroji a nad nimi oči, třesoucí se, vznícené.

Dále stojí v dlouhé řadě aviony, poháněcí stroje v tichém chodu, střely připraveny. U nich stojí muži, aby obránili svoji zemi před sveřepým útokem a aby zachránili svoje malé, drobné děti doma.

Noc jde. A hustá mlha s tmou vše kryje jako šeď od krajů Ledového moře až k vlahým proudům indickým. A mužové v mlze, ve tmě čekají. Stroje signální jsou tiché, nikde se nic nepohne.

Přesunula se už půlnoc. Dosud nelze proniknouti mlhy. Mužům znenáhla se vtírá strašná myšlenka, že snad tady stojí marně. Snad je zhouba již za jejich zády, snad je všechno ztraceno.

Zvolna, pomalu se blíží den a tiché zoufání se šíří řadou. A náhle, co to všemi proniká? Že teď – teď se kdosi blíží – tam! Tam je strašný nepřítel – však marně napíná se zrak i sluch – Není viděti nic, po celé řadě je ticho. Stroje signální se nepohnou.

A přece –

„Buďte pevni! Nezemdlete!“ ozývá se posilující hlas Grahamův.

„Je Bůh!“ zní Jelin hlas.

A přes to se všechna srdce chvějí. Jen jedno je klidné, pevné. Ku podivu, jakou nadějí jsou Grahamovi nevelké tři stroje, které stojí daleko před frontou vzducholodí, za Čeljabinskem a za Aralským jezerem a za hladinou Hamun! První padly na asijskou půdu, přišly jistě včas. Na svých místech stály, dosud stojí, nevšimnuty, skryty. Ale v pravidelných přestávkách se probouzí v nich divná síla, metá do prostoru sílu ještě podivnější.

Uplatní se Maruščiny stroje? Nebo se již uplatnily?

Kdo zvítězí? Marušenko!

Ach – hle! Teď se sevřelo i Grahamovo srdce –
Přístroj signální se hnul –

LXIII.

Výš a výše stoupá Astra s presidentem Habrem spolu s jeho americkými přáteli, ubíhajíc při tom rychle na severozápad. Habr s obdivem i s úctou hleděl na bohaté, krásné kraje, které stále prudčeji se pod nohami jejich hnaly k jihozápadu. Viděl pláně sytě zelené, viděl plochy temných, sklizených a znovu obdělaných rolí, protkávané proužky drah, páskami řek, pozoroval bílá města zahradní, jež vypadala jako oživené širé sady, posázené vilami.

Stát za státem se takto šinul pod nimi, vždy s menšími rozměry svých částí, jak se Astra dostávala výše nad zemi. Na severu a pak vzadu za nimi se točila a kamsi zvolna odkláněla velká jezera, z nichž za nimi se brzy díval již jen táhlý Michigan. Širé roviny se nyní hnaly pod nimi a splývaly v zelenavou změť, pak se táhle zdvihl na západě hřeben rozeklaných Skalných hor.

A netrvalo dlouho, přešly, objevil se dole mořský břeh a za ním šla již nekonečná vodní pláň.

„Krásnou zemi máte,“ s obdivem se Habr obrátil k Molkerovi.

„A dobrý lid v ní, rozumný,“ pochvaloval si Molker. „Ani nevíme, jak to přijde, vše jde u nás lehce, samozřejmě, bez obtíží, bez třenic.“

„Často o tom uvažuji, o rozdílu mezi vámi a námi doma. Oč hůře se žije nám a jak těžko se dohodujeme!“

„My se vůbec nedohodujeme,“ pousmál se Molker. „Jednáme, jak máme za spravedlivé, dáváme každému, čeho si zaslouží, nad to zas pro sebe nechceme víc – je

klid a pokoj. I o štěstí lze někdy mluvit, pokud je ho člověk schopen,“

„A u nás, bohužel, bych mohl říci, že děláme skoro opak toho, co jste nyní řekl,“ povzdychl president Habr.

„U nás, víte,“ mluvil Molker, „mluvili jsme o tom tuhle s Rallem,“ ukázal na Ralla, který vyšel ze strojovny k nim. „A Rall myslí vskutku vážně –“

„Ano, zcela vážně,“ řekl Rall, „že by se mělo u vás v této věci pátrat lékařsky. Stálo by to za to!“

„Jak to myslíte?“ zvědavě se zeptal Habr.

„Jen stručně si to dovolím naznačit. Pan ředitel Molker mne zlobí, že myslím, že to u vás dělá zvláštní bacil –“

„Který budí nespokojenost v duši a neklid v krvi,“ usmál se Molker.

„Tak zrovna jsem to nemyslil,“ odmítal mladý Alnor s úsměvem, „ale soudím, že by se snad našla nějaká zvláštní látka V krvi vašich lidí, která umožňuje tyto vlastnosti.“

„Vycházíte odtud, že povaha člověka se řídí chemickou skladbou některých součástí jeho těla –,“ poznamenal Habr.

„Ano, a to je přec nesporné. Je přece jisto, že na příklad nedostatek vápníku v dětském těle vyvolává povahu prudkou, zlostnou, ale také povrchní – dodáte tělu vápník a nezvedené dítě se mění jak zázrakem –“

„Otevřte všechny vápenné lomy, jak přijdete domů!“ zasmál se Molker.

„Nemusí to být zrovna vápník,“ ohradil se Rall, „snad jde o jinou látku, jde o to, najít, o kterou. Působení vápníku je ovšem už známé,“ dodával.

„Když vy mladí pořád vycházíte jenom od těla,“ pokoušel Molker zase svého mladého přítele, „my staří máme ještě duši a věříme, že leccos vězí v ní.“

„Nemám pranic proti duši," oplácel mu Rall, „na kterou působí vápník ze žaludku – a že působí, snad nepopřete," chytal svého učitele.

„Ne, nepopřu docela nic," poškrábal se Molker za uchem, „ani to, že jsi mne trochu chytil s tím svým vápníkem."

Zasmáli se, odmlčeli.

President Habr však se zasmušil. Obrátil se k východu a zahleděl Se do daleka, jako by se chtěl podívati, co se děje ve vzdálené vlasti. Molker i Rall pochopili jeho myšlenky.

„Mohli bychom zkusit," navrhoval Rall, „dorozumíme-li se snad s Evropou teď, s této výše."

„Prosím vás o to, příteli!" dojat řekl Habr. „Chápete mé obavy –"

Ale marně se Rall namáhal a opět a opět volal Evropu. Nebylo lze docíliti spojení, ať pokoušel se o ně jakkoliv.

„Přes elektrickou závoru je možno hovořiti," pravil Rall, „dík vynálezu Grahamovu, přes závoru, jaká je dnes nad Atlantikem, to nejde. A nejde to ani druhou stranou, přes Východ, vliv poruch sahá zřejmě přes Evropu –"

Ustali od pokusů, oba Američané zavedli hovor jinam, aby rozptýlili Habra. Tak jeli dále. Pozorovali krásně modré nebe nad sebou, však značně pobledlé, ježto silná, hustá vrstva vzduchu byla pod nimi, a dívali se na moře, jež do daleka pod nimi se táhlo jako úsek obrovité koule.

Čas prchal. A Habr rozhlédnuv se mimovolně sáhl po svých hodinkách. Podíval se na ně, ohlédl se po svých druzích, Viděl lehký úsměv na jejich lících.

„Je skoro sedm hodin," usmál se Molker.

„Ano," řekl Habr, „a my máme slunce nad hlavou. Ovšem, dostáváme se svým letem do krajin, kde hodiny, řídíce se sluncem, ukazují méně."

„Ano," ujímal se slova Molker. „Letíme na západ a čas nám jde zpátky –"

„O čtyři minuty za každý stupeň," dodal Habr.

„Ano, a poněvadž nás země už dávno nepoutá a tedy netáhne s sebou k východu, ubíhá pod námi na východ. Jsme o něco níže než na 50. rovnoběžce, urazí tedy povrch země pod námi svých tisíc sedmdesát kilometrů za hodinu, Rall nám Astru popohnal a Astra běží asi tisíc šest set kilometrů za hodinu –"

„Všechno poznáte," užasl Rall. „Však máte pravdu, počítám, že nad Čínou zas půjdeme blíže k rovníku a něco ztratíme, a proto ženu Astru rychleji."

„Nevadí," směje se Molker, „letěli jsme už také rychleji –"

„Ke Špilberku, na příklad –," zasmál se Rall.

„Ano, třebas – tedy, abychom to dopočetli – urazíme za hodinu přes 2.700 km nad zemí a v zeměpisné šířce, kde je stupeň skoro 72 km, čili urazíme za hodinu na západ tak přibližně 35 stupňů."

„Ze 77. stupně západní délky jsme vyjeli, k 180. stupni jsme měli 103 stupně, skoro 35 urazíme za hodinu, potřebovali jsme tedy asi tři hodiny k této zajímavé čáře."

„Ano," uvažoval Molker, „jsme tu na čáře pro změnu dat, na 180. poledníku. Na protější straně zeměkoule běží poledník první, greenwichský."

„A ježto my máme slunce nad hlavou, čili poledne," ukázal Habr, „mají na londýnském poledníku od severního pólu až k pólu jižnímu půlnoc."

„Tak," potvrdil Molker, „a od nás na západ, v krajích, z kterých jedeme, tam mají sobotu, na greenwichském poledníku mají půlnoc sobotní."

„A tuto je sobotní poledne," ukázal Rall dolů i nahoru.

„A na východ odtud jest už neděle, v krajích, kam se ženeme, čím dál na západ, tím méně hodin, na 90.

poledníku mají šest hodin v neděli ráno, na Greenwichi mají půlnoc, kterou neděle se začíná a končí sobota.“

„Tady se nám tedy potkávají sobota s nedělí, dvě poledne najednou. My letíme se západu na východ a přestoupíme se sobotního poledne hned do poledne nedělního. Celý den vyděláme.“

„Kdybychom jeli naopak,“ usmál se Habr, „z východu na západ, přešli bychom z nedělního poledne zpět do poledne sobotního, byli bychom živi o den déle.“

„Pouze zdánlivě, ovšem,“ usmíval se také Molker, „vše souvisí s tím, že lidstvo určuje čas podle výše slunce na obloze, sluníčko však po obloze běží. Není tedy všude stejný čas, však i vy v Evropě zase máte časů několik, tak jako dříve.“

„Ano,“ odpovídal Habr, „máme zase čas západoevropský, jenž má poledne, když slunce stojí v poledníku greenwichském, čas středoevropský, jenž má poledne o hodinu dříve, když slunce stojí nad 15. poledníkem.“

„A my své staré časy, východní, jenž je o 5 hodin zpožděn proti času greenwichskému, a dále vždy o hodinu pozdnější, čas střední základní, pak horský a pacifický,“ připojoval Rall.

„Tady ovšem, jak jsme řekli, jsme od Greenwiche o 12 hodin pozadu, když se podíváme nazpět, proto je tu sobotní poledne, ale zas o 12 hodin napřed, když hledíme vpřed, a máme tedy nedělní poledne,“ mínil Habr.

„Už jsme vlastně dále,“ vypočítával zas Molker, „ženeme se od 180. poledníku na západ, blíž ke Greenwichi, jsme ve východní délce, rychle však jí ubývá. Poledne na zeměkouli běží sice také na západ, my však řítíme se rychleji a necháváme poledne, už

nedělní, za sebou. Spějeme do nedělního rána, ještě před Evropou vnoříme se do ranního soumraku.“

A zase pozorovali chvíli nesmírné moře pod sebou a širý, nekonečný prostor, který nad nimi i kolem nich se prostíral. Tak se octli brzy na stopadesátém poledníku. Rall to zjistil pohlédnuv do jednoho z přístrojů, jež byly umístěny na vhodných místech na stěnách Astry.

„Stopadesát na východ od Greenwiche,“ počítal Molker, „patnáct stupňů dělá hodinu, jsme časem 10 hodin před Londýnem.“

„Devět před Prahou, ležící 15 stupňů východně od Greenwiche,“ spočetl zase Habr. „A ježto zde by měli asi 11 hodin dopoledne, mají nyní v Praze dvě hodiny po půlnoci.“

„Revoluce spí,“ pokusil se žertovati Molker. Ale hned se obracel na Ralla a vybídl ho, aby zase zkusil, bude-li snad možno dorozuměti se s Evropou.

Rall ihned vyhověl, však zase bylo marné jeho úsilí. S pokrčením ramen obracel se od telefonu. A pohlédnuv na jiný přístroj, vysvětloval: „Je dnes podivný stav v našem ovzduší, je nabito elektřinou. Vlny radiové utápějí se hned v ovzduší, podruhé vidím takovýhle stav. Asi před rokem jsme jej měli, pamatujete se, pane řediteli, před oním deštěm meteorů.“

„Ano,“ vzpomněl Molker, „tehdy jsme se těžko dohovořili i s naším západním pobřežím. Snad na nás evropská revoluce počká,“ zažertoval, „a když ne, však není jistě v Evropě poslední. Budeme tam ostatně za pár hodin,“ dodal konejšivě.

„Však hle, již se představuje Čína!“ ukazoval Rall, jenž před delší již chvílí byl zaběhl do strojovny a stočil směr Astry trochu k jihu.

„Vskutku, Čína,“ pravil Molker. „Vidíme ji trochu s vysoka, ale buďme skromní, nemusíme míti ode všeho.“

„Ale pan president se může podívat naším pozemským dalekohledem,“ navrhl Rall. A Molker souhlasil. V několika okamžicích nařízen byl dalekohled, neprodyšně zapuštěný do stěny Astry a pomocí hranolů ukazující zemi pod Astrou. Habr zadíval se dalekohledem a okamžik jej řídil sem a tam.

„Pánové!“ zdvihl náhle hlavu. „Nerozumím dobře tomu, co tam dole vidím.“

„Aj, zas mají v Číně něco zvláštního?“ zeptal se Molker.

„Nevím, ale zdá se,“ nerozhodně mínil Habr.

„Podívej se, Ralle!“ vybídl Molker svého druha. „Tvoje oči jsou přec lepší nežli mé –“

Rall se postavil k okuláru dalekohledu, u něhož mu Habr uprázdnil místo. Ale jen nahlédl do něho, již zase se vzpřímil.

„Zvláštní, opravdu!“ usoudil. „Zdá se, jako by letadla se hnala, rychle, s několika stran, ale k témuž místu. Podívejme se trochu za nimi!“ obrátil se k oběma svým přátelům.

„Mohli bychom,“ Molker povoloval. „V Evropě je této doby stejně ještě noc a přijedeme stejně k ránu do Prahy. Souhlasí-li ovšem pan president –“

„Beze všeho,“ řekl Habr hned. „Vždyť má zvláště pro nás Evropany velký význam, seznáme-li, co se tady děje.“

Rall odběhl, Astra zcela nepatrně změnila svůj běh a maličko se spouštěla níže. Habr zatím zadíval se do dalekohledu, po něm také Molker.

„Jsou to letadla,“ prohlásil Molker, „a podivně letí jakoby k jednomu místu.“

„Teď se dělí,“ vzkřikl Rall, jenž Molkera vystřídal, „asi dostalo se jim rozkazu cestou.“

„A hle!“ volá dále, „teď se zastavují, tvoří jaksi řadu.“

„A pod nimi, vizte!“ upozornil Habr, jenž se díval po Rallovi.

„Opravdu, tam cosi zdá se tvořit řadu – jako zákopy to vypadá –“

„Podívejme se trochu po jejich délce, ale opatrně, Ralle!“ napomínal Molker. „Níž už nesestupuj!“

„Máte pravdu,“ Rall souhlasil, „není třeba níže.“

Á tak sunula se Astra rychle nad podivnou řadou dole na povrchu země. Viděli ji stále, pozorovali, že nové a nové vzdušné stroje přilétaly k ní a řadily se mezi ostatní. Pak se náhle zahýbala řada k jihu.

„Můžeme se podívati po ní,“ mínil Rall, ostatní s tím souhlasili.

„Ejhle!“ ukazoval Rall. „Nyní zahýbá se řada zase na východ, velké město uzavírá –“

„Hankou!“ vysvětloval Molker, který zatím podíval se do veliké mapy, rozložené na vedlejším stole. „Hlavní město Číny!“

„Tohle vypadá, jako by se v Číně válčilo,“ usoudil Rall. „Zde zřejmě uzavírají kus svého území.“

„O válce je mluvit v Číně nemožno,“ odmítal Molker.

„Tak co se tam děje?“ ptal se Rall.

„Je to jistě něco velikého,“ mínil Habr. „Co však?“ krčil rameny.

„Je vidět stále lépe, hle, tamhle dráha vede přes řadu,“ ukázal Habr. „A vlaky na ní stojí, tu, i tam, pohleďte!“

„Přátelé!“ napomenul Molker druhy. „Už vidíte vlaky na zemi, Astra také není malá –“

„Pravda! Jsme sice ozbrojeni, ale – Vzhůru!“ zvolal Rall a odbíhal. Astra v brzku poskočila, povrch země počínal se vzdalovat.

Rall se ihned vracel, skoro rozechvělý. „Zvláštní věc to," bručel.

„Vskutku velmi zvláštní," hovořil i Habr vážně.

„Dozvíme se to," povídal Rall. „Zpět pojedeme přes Čínu a zařídíme si to, abychom se nad ní octli v noci. Sestoupíme hodně nízko –"

„Třeba až na zemi," připojil Molker, dostávaje se do obvyklé své dobré nálady.

„Třeba," žertoval i mladý Alnor, „vždyť se můžeme podívat i na žluté vojáčky –"

„A zeptat se jich, jaký mají kalibr!" vypukl Molker ve smích.

„Hochu," dodal vážně, „tamhle na západě na zahrádce tvojí paní Inka kolíbá, dvě najednou – a na tom pěkném zákrsku pod okny zrají hrušky – myslím, že bys jí už nedonesl nejzralejší z nich tak jako včera, kdybychom se tamhle spustili –"

„Tak to jsem spíš pro ty hrušky, nežli pro Čínu," rozhodl se velmi snadno Rall.

„Věřím rád," připustil Molker. A dodal, potlačuje zívání:

„A popožeň naši Astru zase trochu na západ. Pan president Habr by už jistě byl rád uprostřed své revoluce a u nás se v této době chodí spat. Já jsem stár a už to trochu cítím."

Ale nedal se pohnouti k tomu, aby si šel ulehnouti do své komnatky. „Rád jezdím po cizích krajích," odpovídal, „i když na ně skoro nevidím. Za druhé velice zřídka vidím pana presidenta Habra, ač ho mám opravdu rád. A za třetí se brzy hodně vyspím, ale hodně! Nebude to dlouho trvat, jsem už stár –"

Sám však ihned zavedl řeč na jiné pole a vzpomněl, jak jeli s Rallem posledně přes Čínu a jak viděli tam strážné vzducholodi po hranicích země. „Dnes jich na východní hranici vidět nebylo," dodával.

„Přeletěli jsme ji ovšem velmi vysoko," upozornil Rall. „A pak, zdá se, měly jinou práci."

„Dáme si pozor na hranici západní," navrhl Molker a sám se stavěl k dalekohledu. Chvíli se tak díval, náhle vzrušen zvolal:

„Ah, tak! Proto! Pohleďte jen!" ustupoval od dalekohledu.

Rall přistoupil k okuláru, zahleděl se do něho.

„Brr!" otřásl se, skoro odskočiv. „Ale jsme už přes ně –"

„Co tam mají?" žasl Habr.

„Zřejmě elektrické baterie – závora!" otřel si mladý Alnor čelo.

„Máme štěstí, není dosud v činnosti," oddychl Molker, když se do dalekohledu díval Habr.

„Ano, to je elektrická uzávěra," potvrzoval Habr, odstupuje také zřejmě vzrušen.

„Kdyby byly v činnosti," usoudil Rall, „té chvíle bylo po nás."

„Měli jsme to odbyto," zamávl Molker rukou. „Ale divím se," protáhl se volně v kříži, „mně stále něco říká, že nezemřu na posteli, teď to mohlo být."

„Nu, počkáme, když nejde jinak," dodal rozveselen.

„Ale proč se Čína ohrazuje elektrickou závorou?" obrátil se Rall k Habrovi.

„Tady by měl pravdu náš Klejtek," odvětil Habr. „Ti se zavírají, protože kují něco nekalého."

„Zdá se mi, že naše stará americká závora se u vás uplatní dřív, než jste počítali," mínil Molker vážně.

„Podle toho –," ukázal Habr chmurně za Astru, kde v šikmých slunečních paprscích se Čína odkláněla k východu. Ale slunce nad ní rychle klesalo a brzy zacházelo za obzor. Růžovou září naplňovala se Astra, v červáncích se topila, i když slunce zapadlo.

„Dole sice pod námi je Tibet, brzy přijdou hory – jedeme zas více k severu," vysvětloval Molker

Habrovi, „abychom se dostali na vaši padesátou rovnoběžku, ale tak mi něco říká, že bychom se měli dáti níže –“

„Níže?“ žasl Rall.

Jen dořekl, oslňující zář oslepila všechny.

„Meteor!“ vykřikl Alnor. „Hleďte, jeho dráha!“

Vskutku, za Astrou se táhl dlouhý jasný pruh, jen znenáhla pohasínající.

„Aj!“ vzkřikli všichni – nový ostrý svit a téměř ohlušil je divný sykot, pronikající i stěnou Astry.

„Dolů!“ vzkřikl Molker, ale Rall byl na cestě již předtím.

„Jsme tu v cestě nějakému proudu,“ ukazoval Molker, když nový, tentokráte menší meteor se mihl kdesi před nimi.

Ale Astra rychle klesala, dál ovšem se ženouc na západ.

„Také účinek zvětšení našeho slunce,“ vysvětloval Molker. „Stále častěji se ukazují nové proudy meteorů, které strhlo slunce z jejich dosavadní dráhy. Hleďte!“ ukazoval vzhůru, kde se jiskra za jiskrou hnala, tu větší, oslnivá, tu zas menší.“

„Takhle jsme jim z cesty,“ řekl Habr.

„Pojedeme však pomaleji,“ zalitoval Rall, „tady nás už začne zdržovati země.“

„Letíme přec stále dosti rychle, pohleď, přicházím do ranního šera!“ ukazoval Molker.

„Hleďte, pane presidente!“ ukazoval Rall. „Zde na jih horstvo Pamir, ovšem skoro v soumraku.“

V údivu se díval Habr na mohutné srázy, rozeklané vrcholy divokého horstva, jež však, ubíhajíc na zad, stále více halilo se do tmy. Pak zploštil se kraj pod nimi, víc a více ztápěje se v soumrak, jak se hnali na západ.

„A v Evropě mají, myslím, mlhu,“ ukázal po chvíli Molker, „která zasáhla až do Asie.“

Vskutku, před nimi se na sever i na jih táhla obrovitá temná stěna, která do nesmírné výšky dosahujíc, zakrývala rozhled.

„To je pozdrav naší atlantické poruchy," vykládal Rall „hlásili již v Americe, že nápadně nízký tlak se šíří z Atlantiku do Evropy. Vše to patří dohromady, zvláštní elektrické napjetí v zemském ovzduší, i divný roj meteorů. Nám to ovšem vadit nebude," dodával bezstarostně, pojedeme podle kompasu."

Podíval se při tom na střelku.

Dívá se – a dívá – Potom zdvihne překvapeně hlavu i zahledí se na směr cesty, dle pohybu dobře znatelný.

„Přátelé!" volá v úžase.

„Co je zas?" odpoví Molker.

„Naše magnetka, nu, podívejte se!" volá na oba druhy.

Přiskočili k němu.

„Ukazuje obráceně!" žasne Molker, dívaje se ihned na nebe.

„Opravdu, tam je přec sever," natahuje Habr pravici, „a severní pol ukazuje na opačnou stranu."

„Co se tohle děje?" žasnou.

„Což je v celém světě blázinec?" zlobí se Rall.

„Což –"

Nedořekl –

Temný, mocný výstřel zaduněl kdes pod nimi –

LXIV.

Nová rána duní zhluboka pod Astrou.

Za ní druhá, třetí!

„Tohle je patrně evropské dobrýtro!" zašklebil se Rall, vždy filosof.

A zas duní výstřel.

„Jsme pro ně trochu vysoko," vtipkuje dál Rall.

Dořekl – svist – cosi syklo opodál – vzlétlo –

Vysoko nad nimi prasklo –

„Vidíš!“ ukázal Molker.

„Tak to takhle ty hrušky –,“ vážněl Rall.

A znovu rachot pod nimi, na sever – na jih se šíří –

„Pro Boha!“ vzkřikne tu Habr. „To jsou přece naše bitevní stroje!“

Vrhl se k telefonu, rychle jej nařídí v dunění střel.

„Zde Habr!“ volá.

„Haló! Zde president Habr.“

„Zde Graham –,“ odpovídá mu telefon.

„Pro Boha! Zastavte palbu! Jsme nad vámi!“ zavolal Habr.

Ustalo dunění, rázem. Nerozhodně stála Astra, dorozumívala se, kde najde vzducholoď svých přátel evropských.

A mlha se zatím trhá, z východu slunce nad obzor jak stoupá, vítězně proráží její závoje. Do daleka otvírá se Astře s výše pohled – a kam dohlédnou – v nekonečné řadě vidí aviony – v daleku na jihu i na severu se tratí v nedohlednu.

„Co to znamená? I zde je válka?“ dívají se druh na druha, zatím co Astra sestupuje. Trvalo ovšem drahné chvíle, nežli se setkali s vůdci nečekané fronty před branami Evropy. Ale letěly si vstříc, s jedné strany Astra, s druhé vzdušné stroje Grahama a Bukova. A tak se přátelé sešli.

„Jste vy tu dobráci!“ povídal Rall, když inženýr Graham a doktor Bukov vstupovali dveřmi Astry. „Napřed nám zblázníte střelku a pak chcete navrtat nám díru do Astry. Krajane!“ podává s ironickým úsměvem Grahamovi ruku.

Žasne však.

„Střelku?“ zvolá Graham vzrušeně. „Co se vám s ní stalo?“ divě se žene Graham ke kompasu Astry.

„Podívejte se, jak ukazuje!“ praví Molker, přistupuje s Rallem ke kompasu. „Obráceně, sever k jihu, jih pak na sever.“

„Díky Bohu!“ vzdychne Graham.

„Zdařilo se?“ jásá Bukov, přibíhaje za Grahamem.

„Marušenko!“ pološeptem vydychne Graham.

„Prosím vás,“ diví se Molker, „nemáme dnes apríle? Blázní Atlantik, že nelze přes něj jet, zbláznila se Čína a udělala si uprostřed země nějaké kolo, které hlídá –“

„Cože? Čína? Kde?“ křikne zase doktor Bukov a k němu se přidá Graham.

„Co se děje v Číně?“ naléhají oba.

„Nevíme,“ pokrčí Molker rameny. „Ale viděli jsme tam dlouhé řady bitevních strojů, sjížděly se, pak se rozestavily a vlaky stály před řadou i za ní, máme dojem, v tam vojsko uzavřelo velikou část země a že ji hlídá.“

„Díky Bohu!“ volá doktor Bukov.

„Zdařilo se!“ volá Graham.

Dívají se na ně ustrnule.

„Opravdu se zbláznil svět,“ povídá Molker upřímně. Tady rozumní kdys lidé udělali frontu, střílejí po slušných lidech a teď mluví s cesty –“

„Prosím vás, co se vám podařilo?“ ptá se inženýra Grahama.

„Tohle tady?“ míní Rall.

„Pánové, co znamená ta fronta?“ ptá se president Habr.

„A co vaše revoluce?“ dodá Molker.

„Revoluce?“ žasne Graham. „Jaká revoluce?“

„Nemáte spojení s domovem?“ táže se Habr.

„Od včerejška odpoledne střežíme zde naši hranici,“ vykládá Graham. „Neměli jsme pomyšlení na zázemí. Chtěli jsme odvrátiti hroznou zkázu od Evropy. –“

„Hroznou zkázu? Jakou?“ leká se president Habr.

„Žlutí chtěli vyvražditi děti Evropy bacilem Gangolovým –,“ odpovídá doktor Bukov.

„Strašlivou nemocí z Capri?“ zachvěje se Habr.

„Ano – Gangola byl Číňan –“ vysvětluje dále doktor Bukov.

„A Evropa? Bože, co se děje? V Americe dostali jsme kusou zprávu, že je u nás revoluce –,“ mluví Habr zděšeně.

Srdce inženýra Grahama a doktora Bukova se znovu stáhlo strachem. Nezuří již zhouba za nimi? Neznamená tohle zpráva, která došla presidenta Habra v Americe?

„Prahu! Spojit s Prahou!“ volá Bukov.

„Paříž!“ opravuje Graham. „Pana presidenta zastupuje Longine, prefekt pařížský!“

Zavolali Paříž. Hle, prefekt se vskutku hlásí.

„Vzpoura v celé Evropě,“ ohlásil, když poznal, že mluví s presidentem Habrem.

„A ztráty?“ Toť první starost, kterou má president Habr.

„Zatím, doufám, žádné. Nařídil jsem ustoupení branné moci. Barikády stojí na ulicích Prahy, Berlína i u nás zde – ano, hlásí se mi, že se staví dál – ale nedobýváme jich. Čekali jsme na vás –“

„Jsem na východní frontě,“ hlásí Habr.

„Na východní frontě?“ ptá se prefekt Longine. „Na hranicích Evropy?“

„Ano. Přijedu hned do Prahy. Nic zatím neměňte, nic nepodnikejte!“

„Podle rozkazu se zachovám.“

„A důvod? Proč toto vzbouření?“ táže se teprve nyní Habr.

„Klejtek –,“ slyší z telefonu.

„Klejtek!“ připojuje k tomu trpce. Ale ptá se znovu:

„Proč? Jaká příčina?“

„Pro útok Evropy na Čínu,“ odpovídá prefekt Longine.

„Jaký útok?“ žasne Habr.

„Nepopletli si to s touhle naší výpravou?“ dohaduje se inženýr Graham.

„Patrně,“ dí Bukov. „Jak hrozný však omyl!“

„Bouře započaly ihned,“ hlásil dále Longine, „jakmile se rozneslo, že naše branné síly byly soustředěny na východě Evropy. Těžko bylo vzbouřenému lidu vysvětliti, proč, pan inženýr Graham zdůrazňoval, aby bylo lidu utajeno nebezpečí, které hrozí –“

„Jistě správně,“ potvrzoval Habr.

„Nedalo se vůbec mnoho dělati, rozčilené davy stejně nevěřily. Nepodnikl jsem tedy nic vážnějšího, jen, dostav spojení s Amerikou, v níž jsem volal vás –“

„Vy jste mluvil s Amerikou?“ vzkřikl Habr.

„Docela kratičký okamžik to bylo možno,“ pravil Longine.

„Bože, že jste –!“ vzkřikl Habr rozrušeně.

„Učinil jsem, co asi míníte, žádal jsem za okamžité vpravení baterií, pro které jste jel.“

„Pane prefekte!“ vykřikl Habr nadšen. „Srdečně vám tisknu ruku –“

Obrátil se k druhům, vysvětluje znamenitý krok prefekta Longina. Však telefon již volá dál:

„Jsou na cestě k vám,“ hovoří Longine, „Paříž už přeletěly.“

„Přeletěly Paříž?“ žasne Rall. „Ale jak – přes Atlantik –?“

„Jdou po Atlantiku úzká pásma divých bouří, ty proplavaly pod vlnami, probily se –“

„Bože, skoro zázraky se dějí!“ volá Habr.

„A evropský lid dělá revoluci,“ trpce řekl starý Molker.

A tu jako na odpověď ozývá se další zpráva Longinova z telefonu:

„Slyšte, Čína rozdmychuje bouře u nás překroucenou, lživou zprávou!“

Naslouchají a tu slyší:

„Strašný zločin bílé Evropy! Dnešní noci přeletěla Čínu z Evropy vyslaná vzducholoď, která zasypala část území Číny spoustou zárodků strašlivého dětského moru, tak zvané choroby z Capri. Děsná epidemie hned vypukla a vraždi žluté děti, čínská vláda v neslýchaném zmatku pokouší se omeziti nákazu na zachvácené území, Čína volá k nebesům svůj žal a prosí je o pomstu!“

„Jak sepsáno, a vše je bídný klam!“ vzrušen volá Habr k přátelům i k prefektovi Longinovi.

Ale inženýr Graham a doktor Bukov si padli do náruči, slzy tekou po osmahlých, otužilých jejich tvářích. A již Bukov skočí k telefonu, volá Jelu, oznamuje jí i ostatnímu loďstvu vzdušnému, že zhouba odvrácena, že však padla na Čínu.

„Sami vrhli neštěstí a zkázu na svou zemi,“ řekl Graham vážně.

A teď teprve souvisle, však stručně, vylíčili, co se sběhlo předešlého dne. Jak se doktor Bukov vrátil z Capri, jak podával Jele zprávu, jak den na to upozornila Jela na záhadu jehlice, kterou měla mrtvá Mira v ruce. Jak pak zvěděli o Gangolově hrozbě, právě v padesátý den. A jak zoufale se pokoušeli zachrániti Evropu.

„Sotva by se nám to bylo podařilo,“ mluvil doktor Bukov, „byla hustá mlha, ač jsme osadili tuto čáru všemi svými stroji, mohlo celé loďstvo proplout mimo nás. Naše přístroje signální by sice cizí lodi hlásily, ale jak je zadržeti v mlze? A stačilo by přece, aby se stroj čínský dostal pouze nad pevninu evropskou, tam by

třeba mohl býti sražen, zkázu by přec přinesl. Ale pan inženýr Graham postavil své nové stroje –“

„Obraceče magnetky!“ zvolal Habr v úžasu.

„Ano,“ končil doktor Bukov, „i s původním slabým strojkem, dohromady tři, a přece se podařilo, patrně se obrátila jejich magnetka –“

„Tak jako naše,“ připomněl Molker.

„Ano, a žlutí v noci a v mlze jeli směrem opačným, odtud nad Čínu, je zrovna tak daleko, jako odtud nad Evropu. Myslili, že plují nad Evropou, vypustili zkázu, nad svým územím –“

Všichni zmlkli, ohromeni hroznou hrou, kterou tu provedl – kdo? Rozum lidský? Nebo spravedlivá Prozřetelnost?

„To se tedy stalo? Z takového nebezpečí byla zachráněna Evropa?“ vzdychl president Habr se srdcem dosud úzkostí sevřeným.

„Pane inženýre!“ obracel se Habr k inženýru Grahamovi. „Přijměte náš vřelý dík, neboť váš stroj byl nám k spáse!“

„Stroj?“ usmál se Graham.

„Ne, pane presidente!“ řekl vážně. „Ani Graham, ani stroj! Marušku někdo poslal, by mne zadržela, jinak byli bychom tady stáli bez oněch tří strojů.“

A vida němou otázku na tvářích všech přítomných, několika slovy pověděl, jak již odjížděl a jak v tom zavolala Marušenka na něho. A jak při pohledu na ni teprve si vzpomněl na podivné stroje.

„Tak to bylo,“ končil Graham. „Kdo však Marušenku poslal –,“ dodal v pohnutí.

S rozechvělým srdcem, plným tepla díků, vyslechli vše přítomní.

Ale starý Molker, který dosud odvracel svou hlavu od přítele Ralla, nechtěje mu asi ukázati svoje staré oči, hned slzící, se přece nepřemohl. Naklonil se k Rallovi a řekl, třeba mírně:

„A ty mi zase přijď s tvým vápníkem!“

LXV.

Cesta Ssi-wenova stroje?

V husté mlze, v temnu noci hnal se stále vpřed. Řidič, oči upřeny na viagraf, jenž podle kompasu jim ukazoval, kam letadlo dorazilo, Ssi-wen a Mienthu za ním. Ukončivše hovor svůj, pokročili k řidiči, jenž oznamoval, že se blíží Evropa.

„Teď jsme překročili moře,“ ukazoval Ssi-wen, když hrot viagrafu přesunul se s táhlé plochy moře nad část mapy, na níž začínala půda Evropy.

„Začneme? Hned?“ dychtivě se tázal starý Mienthu.

„Ne, příteli, dosti času!“ odpovídal Ssi-wen.

„Snad, čím větší plochu zasáhneme –,“ mínil Mienthu. –

„Ne, starý brachu,“ řekl Ssi-wen, „to nic neznamená. Stačilo by vypustiti pouze jedno zrnko naší látky –“

„Když by se chytilo vskutku země –?“

„Rozletí se nemoc po pevnině v několika dnech,“ děl Ssi-wen.

„Nestačilo by tedy –?“ nadhodil Mienthu. „Myslili by, že mor povstal náhodou, tak jako na Capri, a rozšířil se sám.“

„Jistě, postačilo by,“ děl Ssi-wen, „a snad by jim ani nenapadlo, hledat vinu u nás. Ale –“

Tázavě se dívá Mienthu do pokřivené tváře Ssi-wenovy.

„Chci, aby to věděli!“ vykřikl Ssi-wen. „Chci, aby se báli – třást se musí už při našem pouhém jméně, chvít se budou jen při vzpomínce.“

Mienthu se rozjásal. „Ano!“ vzkřikl. „Ano! Tak!“

„Bát se budou,“ volal, „víc než pekla bát –“

„Rozumíš teď, proč –,“ dodával Ssi-wen.

„Ale rozptýlíme všechnu látku, kterou máme v stroji,“ opatrně zapůsobil Mienthu na svého druha.

„Všechnu, přejeme jim,“ zachechtal se Ssi-wen zlobně.

„Kterým směrem míníš jeti?“ ptal se dále Mienthu.

„Skoro je to jedno,“ odpovídal Ssi-wen. „Nejlépe snad asi středem Evropy až k Paříži.“

„A Anglie? S Irskem – jsou odděleny mořem od pevniny,“ upozornil Mienthu.

„Samozřejmě,“ pousmál se Ssi-wen trochu samolibě, „na ně nezapomeneme. Postačí jen malé odbočení za Paříží, zakroužíme přes moře a přelétneme Irsko, potom Anglii. A zpět! Domů!“

„Jsou ovšem také ostrovy, jsou jistě mnohé obydleny.“

„Budou stejně napadeny, neuchrání se v tom – co se bude díti v celé Evropě,“ vykládal Ssi-wen. „Neboť, to bude –“ Nedořekl a sám se mimovolně zachvěl.

„A což náš stroj,“ vzpomněl při tom Mienthu, „nepřineseme si na něm něco domů, k nám?“

„Náš stroj bude na hranicích naší země bedlivě očištěn ohněm, zařízen na to jest. A také my se pro jistotu podrobíme desinfekci, ne, nic se stát nemůže. Slyšel jsi.“

„Však,“ vytrhl se Ssi-wen, „čas již nadešel.“

Ukázal na viagraf, jehož hrot se sunul po mapě, kde byla naznačena nížina, protékaná Tisou a pak Dunajem.

„Drž se směru Dunaje, trochu severně, ne přímo nad ním a potom na Paříž!“ dal Ssi-wen rozkaz řidiči.

A sám vztáhl ruku po páce.

Zachvěl se? A zaváhal?

Vskutku – zakolísal – Ale pak se rázně chopil páky, trhl jí.

„Teď!“ vzkřikl.

„Teď!“ chtěl Mienthu vykřiknout s ním. Ale hlas mu selhal, hluše zachroptěl.

„A mají to!“ vzmužil se Mienthu po chvíli.

Ale Ssi-wen mlčel. Bled se díval na hrot viagrafu, jak se sunul rychle k západu. Chvílemi se ohlédl po výškoměru, pak zase věnoval pozornost svou viagrafu.

„Vídeň!“ řekl náhle. „Zahni k jihu, více přes město!“ pokynul řidiči.

„Linec, Pasov, Řezno,“ odříkával po chvilkách, jako divný stroj, v sebe uzavřený. „Teď přímo na Paříž!“ rozkázal. „Dunaj necháme.“

Hrot viagrafu se rozběhl po mapě, brzy míjel Stuttgart, mířil na Strassburk. Ssi-wen pustil dávno páku, sledoval jen němě dráhu viagrafu.

Náhle vyruší jej podivný hlas Mienthův:

„Ah, co – tohle? Svitá? Už teď?“

Ssi-wen zdvihl hlavu, vskutku vidí vpředu jasnící se obzor, do růžova zabarvený jakoby prvními červánky.

„To je přece západ!“ odpovídá řidič.

„Snad je to zář Paříže,“ míní Ssi-wen, ale přece zaražen se ostře dívá na oblohu v daleku.

„Ne, – ne!“ kroutí Mienthu hlavou. „To je ranní úsvit.“

„Na západě?“ vzkřikne nyní Ssi-wen.

Hrozné ticho malý okamžik.

„Ssi-wene!“ vztýčí se náhle Mienthu, jenž naklonil se k oknu a upřeně se díval dolů do krajiny.

„Ssi-wene!“ vzkřikne hrozně poznovu.

„Co se děje?“ trne Ssi-wen.

„Zelený vrch –,“ ukazuje Mienthu dolů.

„Pro Boha!“ Vzkřikne Ssi-wen hrozným hlasem.

„Ano! Čína!“ opakuje stařec zdrcen.

Řidič bezradně zarazí stroj. Ssi-wen strhl páku, kterou otvíral se průchod zhoubné jeho látce, skočil k oknu.

„Věční bozi!“ zaúpěl. „Zelený vrch –“

Řidič podívá se na magnetku, zdvihne hlavu k východu.

„K ďáblu!“ zaklne. „Magnetka nám ukazuje opačně.“

Ssi-wen skočí ke kompasu, za ním Mienthu. Magnetka vskutku ukazuje severním polem k jihu.

„Bídáci! Bídní!“ proklíná Ssi-wen, zachvácený zuřivostí. „Obrátili naši magnetku.“

Ale náhle v šeřícím se ránu probleskne mu větvemi sadu bílý domek na severním svahu Zeleného vrchu.

„Děti! Moje děti!“ zaúpí a zapotácí se.

Ale hned se vzchopí. „Dolů! Dolů!“ křičí v šíleném zoufalství.

„Moje děti! Ubohá má Sien-li!“ plakal jako dítě, když v zoufalém bolu se potácel z letadla.

Ssi-wen plakal jako dítě, když v zoufalém bolu se potácel z letadla. „Ubohá Čína.“ (Str. 405.)

„Ubohá Čína!“ povzdychl smutně president Šanwang, jenž divným pudem veden přijel právě na Zelený vrch a viděl, co se přihodilo.

Vedle něho stanul starý Mienthu a zdrcen se tupě díval okolo.

LXVI.

„Vaše děti? Ubohý příteli!“ tázal se president Šanwang soucitně, když Rada tří se znovu sešla v prvních ranních hodinách dne, pro Čínu tak neblahého.

„Zachváceny obě,“ přemáhaje vzlykot Ssi-wen odpovídá.

„Dáváte jim svoje sérum?“

„Ano. Ale prodlužuje pouze jejich umírání a ženin bol.“

„A Sien-li, nešťastná?“

„Šílí. A zešílí, až zemrou.“

„Ubohá Sien-li!“ povzdychl president Šanwang.

„Ubohá Čína, pane presidente,“ vzdychl Ssi-wen těžce. „Jaké neštěstí jsme na ni uvalili. Vlastně – já, vím to! A věřte, kdybych aspoň trochu neměl naději, že snad právě mně se zdaří zachrániti naši zemi od strašlivé příšery, nežil bych po svých dětech ani minutu.“

„Což platno všechno!“ pokrčil Šanwang rameny.

„Ano, vím,“ mluvil dál Ssi-wen, „teď je třeba napravovat, zachraňovat –“

„A chránit i nás,“ připojil náhle Mienthu.

Měl určitě pravdu, ale pokrčili oba rameny, i president i Ssi-wen.

„Budu pracovati bez oddechu, budu se s tím bít, snad přece – jednou –,“ hovořil Ssi-wen, pokračuje v hovoru s presidentem.

„Nyní ovšem v zachváceném území –,“ řekl president tázavě.

„Nezachráníme ni jediného dítěte,“ povzdychl Ssi-wen smutně. A chápali, že mluví tu i o svých dětech.

„A území to je veliké?“ zeptal se Šanwang.

„Široký pruh od města Wanu až za Hankou,“ odvětil Ssi-wen.

„Jak strašná budoucnost!“ povzdechl president.

„Strašlivě nás oklamali bílí, vím, kdo největší má zásluhu!“ zaskřípal Ssi-wen zuby. „Je to Azetti, on pouze mohl vytušit –“

„Je pozdě, nyní,“ krčil Šanwang rameny, malomyslný a skleslý.

„A je třeba něco jiného,“ zakročil Mienthu. „Je třeba se starat, abychom se udrželi – byla učiněna všechna opatření, jak jsme ráno ujednali? Nikdo nesmí zvědět, že my jsme rozseli zkázu.“

„A je nutno,“ pokračoval, „všechno zaříditi, aby naši lidé věřili, že bílí podnikli zločinný útok na nás, že nás chtějí vyvražditi hroznou nemocí.“

President se zadíval na oba svoje druhy. Stín ležel na jeho tváři. Odvětil však, krče rameny:

„Nezbude nic jiného. A i takto bude zle.“

„První zpráva byla rozhlášena?“ otázal se Mienthu.

„Ano, radiová zpráva oznámila, že dnes v noci přeletěla nad územím Číny cizí vzducholoď, jež přišla od západu a zas na západ se vrátila.“

„Výborně!“ pochválil Mienthu.

Ale Ssi-wen se jen trpce usmál.

„Ah, což! To se spraví! Oklameme lid, ale děti! Naše děti!“

„Ano, naše děti!“ vzdychl smutně také president.

„Je třeba se bít!“ snažil se Mienthu povzbuditi druhy. „Území jste uzavřeli?“ ptal se.

„Hned, jak jsme dostali spojení s Hankou. Předstírali jsme, že docházejí zprávy o propuknutí hrozné nemoci – budou stejně docházeti v několika okamžicích.“

„A podaří se nám, úplně uzavříti zachvácený kraj?“ zeptal se Šanwang.

„Musí se podařit!“ řekl Ssi-wen rozhodně.

„Musí!“ připojil se Mienthu.

„Uzavření má potrvat sedmdesát let!“ zakýval Šanwang hlavou.

„Nepodaří-li se zatím nemoc zdolati,“ upozornil Mienthu.

„Předpokládám, že se nepodaří,“ řekl president beznadějně. „Mám dokonce obavy ještě horší. Ty jsi říkal, Ssi-wene, že tvoje bacily se budou rozmnožovat v zemi a že půjdou zemí dál. Nezapomněl jsi snad na to.“

„Nezapomněl, pane presidente!“ řekl Ssi-wen stísněně. „Přemýšlel jsem o tom, bude nutno celou zachvácenou oblast odděliti příkopem, a dostatečně širokým, a příkop napustiti vodou.“

„Toť úžasná práce!“ zvolal Šanwang.

„Ale udělá se!“ připojil Mienthu ostře.

„Musí se udělat!“ zahovořil Ssi-wen přísně.

„Ano, bude nutno,“ Šanwang souhlasil. „A bude třeba nejpřísnější ostřežení hranice.“

„Jak jsme ráno řekli,“ hučel Mienthu, „každé překročení – smrt!“

„Nezbude nic jiného,“ potvrzoval Ssi-wen. „Zavoláme vojsko, vyházíme zákopy, vzducholodi musí uzavříti vzduch. Vše je připraveno, jen –“

„Uděláme, co je v lidských silách,“ mluvil president.

„A já budu dnem i nocí –,“ řekl Ssi-wen.

„Je to tvojí povinností,“ odpověděl Šanwang přísně. „Také jsi jedinou nadějí, neboť ty znáš tuto hroznou látku, tys ji vypěstoval – jinak – Ssi-wene – bych první já dal pokyn čínským matkám, aby na nehtech tě roznosily – a nás s tebou –“

Těžké mlčení dolehlo na všechny tři.

„Neboť, Ssi-wene,“ dál mluvil Šanwang temným hlasem, „vidím budoucnost – Ssi-wene, tys tvrdil, žes dal omezený život svým bacilům, sedmdesát let prý měly žít –“

„Ano,“ řekl Ssi-wen skoro polohlasem.

„Ale nyní, Ssi-wene, ty cítíš sám, že není vyloučeno, že při takto dlouhé době bacily se přizpůsobí, že budou žít dál –“

Ssi-wen, oči sklopeny, nemohl najít odpovědi.

Ale Šanwang nepovolil. „Řekni pravdu,“ naléhal, „ať je jakákoli! Víš, že jsem měl pochyby hned od začátku. Zdálo se mi, že je rozdíl, vymeziti život živočichu na čtyřicet dní a na tři čtvrti století.“

„Ano, pane presidente!“ přiznal Ssi-wen sklesle. „Měl jsem sám obavy v tomto směru, ale šlo jen o Evropu. Víme přec, že dlouhá desítiletí, ba staletí snad potrvá, nežli bude nutno rozšířiti žlutý národ na dvě pevniny. Evropu jsme chtěli ovšem vybít hned, než se vzmůže a než padne ona na nás.“

„Počítal jsi, že se časem všechno srovná, buď, že se nákaza sama zničí, nebo že se najde prostředek i proti ní,“ pomáhal Mienthu Ssi-wenovi.

„Ano,“ chytal se Ssi-wen jeho pomoci, „byly přece zhoubné nákazy a zase vymizely.“

„Třeba doufat,“ posiloval Mienthu své druhy.

„Nezbývá nic jiného,“ pokrčil Šanwang rameny.

Ale již se chápal naslouchátka, zvonil telefon.

Maličko president naslouchal, tvář přísně staženu. Pak promluvil do telefonu:

„Ano, mám již zprávy. Věc je zřejmě velmi vážná. Vydáme hned nařízení.“

Odkládal sluchátka, ale zvonek zvonil poznovu. Zase chvíli naslouchal a zase odpovídal, ještě zasmušileji.

Ale Ssi-wen zatím uvedl již v činnost druhý telefon. Zavolal vojenské oddělení, vydával rozkazy. Povolával vzducholodi, určoval jim místa, úkoly.

„Podle zpráv, jež docházejí,“ velel, „nutno udržeti uzavření v rozsahu, jak je naznačeno, bez ohledu! A za každou cenu!“ dodal hrozivě.

„Jde o celou Čínu,“ pravil Šanwang, obraceje se k svým druhům.

„Docházejí vskutku zprávy –?“ ptal se Ssi-wen.

„Hrozivé,“ děl president. „Hlásí se již první úmrtí, a přímo hromadná. Poplach je prý děsný –“

„Kéž bozi stojí při nás,“ dodal, „zle bude v Číně.“

„A Evropa?“ rozzuřil se Mienthu. „Tam ti nyní –“

„Věční bozi!“ ozval se v tom výkřik Ssi-wenův a přetrhl hrozby starcovy.

„Jsou mrtvy, hleďte!“ úpěl Ssi-wen. „Hleďte –!“

Pohlédli oknem – v bílém domku na severním svahu Zeleného vrchu otevřena okna. A hle – teď vyšla bílá, útlá postava, před prahem padá – ubohá malá Sien-li –

„Děti! Moje děti!“ křičí Ssi-wen zoufale a vyrazí z domu na Zeleném vrchu.

Ale starý Mienthu se zmítá divným vztekem, pěna se mu objevuje na stařeckých, nedovřených, cosi jektajících rtech. A najednou se vrhne k východu a prchá –

„Bozi! Věční bozi!“ sténá Šanwang, president, a s očima horkou vláhou zalitýma vyjde před budovu. Pokouší se podívati na svou krásnou vlast, zatopenou teplým zlatem podzimního slunka, do dneška tak šťastnou.

„Bozi! Velcí bozi, věční!“ šeptá zoufale, přivíraje oči, jež nevidí pro slzy.

Ale tu se mihne velký stín, ohlédne se. Žasne. Ssi-wenův stroj se tu sune, rozjíždí. V něm – hle – zuřivostí pokřivená tvář –

„Mienthu!“ vzkřikne Šanwang. „Šílíš?“

„Ne! Ne – Ale jedu – zde jest ještě dosti Ssi-wenovy látky –,“ ukazuje.

„Zadrž, Mienthu!“ volá president Šanwang.

„Ne – na ně!“ křičí stařec divě. „Na ně – máme právo –“

„A teď – ve dne –,“ jeho další slova zanikají, stroj se vznáší a jak dravec obrací se k západu a mizí –

„Čaosite! Čaosite!“ volá Šanwang. „Druhý stroj – a za ním!“ velí.

V malé chvíli druhý stroj se vrhá na západ.

LXVII.

„Bozi, věční bozi!“ sténal president Šanwang. „Což jste opustili svoji zemi, Čínu nešťastnou?“

A vskutku se zdálo, že bozi Čínu opustili.

Dávno před polednem neblahého dne zněl pláč a nářek po rozlehlých nivách střední Číny. Neboť s divou prudkostí se strašná nemoc rozletěla, rázem zachvátila všechny drobné děti, bez lítosti kosila je po stech, po tisících.

Těžký smutek padl v duše žlutých lidí. Po ulicích lidé pláčí, pláč zní z oken domů, z dvorů, z chrámů, ve kterých se kupí husté davy a za hlasitého kvílení a na kolenou vztahují ruce k nebesům a k sochám bohů.

Ale nebesa jsou nehybná, dál po nich pluje klidné, teplé slunce, sochy bohů němy stojí ve své zlaté, nové nádheře.

Marně ozývá se pláč a marně se chvějí úpěnlivé prosby, modlitby. Nebe bývá někdy strašně nelítostné, když pomoci nechce nebo nemůže. A zoufání láme pokoru, kletby strašlivé se třesou na rtech jednotlivců i ze srotivších se davů, zatím co šílené matky pobíhají po městech a po vesnicích, rvou si vlasy z hlav aneb se divě smějí.

Chvějí se však hrůzou také kraje ušetřené, děsí se a připravují k obraně, bude-li možná. Zmatek strašlivý vše zachvacuje, hrůzy soudného dne zuří anebo se blíží, peklo otvírá se zemi ubohé.

Ustal všude provoz letadel, drah, vozů. Celá oblast střední Číny uzavřena, kolem kordon. Všude stroje rachotí a řinčí, mocné pluhy ryjí brázdy pro stavěný příkop, stáda dělníků, sehnaná z uzavřeného pásma, lopotí tu přinucena k práci pod dohledem, který pro nejmenší porušení povinnosti má jen jeden trest, okamžitou smrt. Po pravé i levé straně příkopu je pusté pásmo. Zvenku vyprázdnil je strach, do daleka prchlo obyvatelstvo, uvnitř uzavřeného území však pouze s námahou a proudy krve vojsko drží uzavřené davy, které chtějí vyraziti ven. Chtěli by, bláhoví, prchnout před nákazou, kterou nesou v sobě a kterou by dále rozseli.

Těžko však je udržeti kordon, odevšad se sjíždějí a hrnou branné síly k jeho upevnění. A dochází ke krvavým bojům, zoufalým. Na severu od města Wanu ozbrojené tlupy občanstva se pokusily mocí prolomiti závěru a uniknouti ze strašného sevření. Došlo k bitce, při níž vojsko stěží uhájilo svoje místo.

Sotva že byl tento nápor zdolán, došlo k témuž jižně od hlavního města Hankou, tisícové zástupy se vrhly proti vojsku, chtějíce si vynutiti odchod. Prorazily uzávěru, ale byly odraženy samým občanstvem, jež se vrhlo naproti nim se zuřivou střelbou, zamezujíc zavlečení zhouby do svých řad.

Ale zmatek rostl, pobouření v uzavřené části hraničilo s nepříčetností. Před polednem byl donucen president Šanwang prohlásiti stanné právo v ohroženém území. Brzy po poledni musil naříditi mobilisaci všech branných sil čínského státu.

Říše nebes chvěla se a otřásala v základech.

A původce této katastrofy?

Zdrcen bolem, zmámen hrůzou přebíhá“ jak smyslu zbaven mezi laboratoří svou na Zeleném vrchu, kde si nad drobnohledem a nad zkumavkami rve vlasy v marném, v této strašné chvíli bláhovém úsilí, aby

našel pomoc proti ďáblu, kterého byl rozpoutal, a mezi bílým domkem na severním svahu Zeleného vrchu, kde již mrtvy leží jeho děti a kde nad jich ložem šílí matka jejich nešťastná, ubohá malá Sien-li.

Hlava Ssi-wenova třeští, ale v rozpáleném mozku divě myšlenky se honí, nepřestává vymýšlet a kout, nepřestává vříti vzteky, chvít se žhavou nenávistí, nezkrotnou.

„Azetti! Prokletý Azetti!“ se dere přes vzpěněné rty a ruka s pěstí zaťatou se zdvíhá, hrozí k západu.

„Běda tobě, bídná Evropo! Běda, běda!“

Slyšel o šílené cestě, na kterou se vydal starý Mienthu.

„Výborně, druhu!“ volal v divé radosti. „Mienthu, příteli, zdar!“

„Je třeba pomsty!“ zuří Ssi-wen. „Pomsta musí být!‘

Pohlédl oknem – bílý domek jeho –

„Děti, moje děti!“ zhroucen na kolenou úpí.

„Sien-li, má Sien-li!“

Ale vzchopí se a pěst se znovu svírá.

„Běda tobě, zrádný Azetti! Běda tobě, Evropo!“

„Bílý člověk musí zhynout, musí –,“ syčí se žíravou nenávistí, neúkrotnou. A hned dále rovná záměry a snuje –

V odpoledních hodinách, když dosud Mienthu se nevracel, ohlásila čínská státní zpravodajská kancelář celému světu:

„Strašný zločin byl dnes spáchán bílou Evropou na klidném čínském lidu. K ránu přeletěla nad územím Číny evropská vzducholoď a vypustila na území čínské spoustu zárodků strašné dětské nemoci, zvané ve vědeckém světě dětským morem z Capri. Nemoc propukla hned s celou zběsilostí, v zachvácených krajích umírají po tisících děti nevinné a zhynou zřejmě všecky bez výjimky. Není moci, která by je zachránila, není také jisto, kam se nemoc rozšíří. V

zemi čínské vládne žal a hrozný zmatek. Kletby zoufajících vznášejí se k nebesům a volají po pomstě. Čínská vláda protestuje proti zločinu –“

Zachytil tu zprávu Klejtek, náhodou se právě vrátiv domů z bouřlivého svého díla. Jak zaslechl první slova zprávy, uchopil se tužky, psal. Nevěřil slovům, která slyšel, když zprávu dopsal, zadíval se na ni rozrušen, do hloubi duše pobouřen.

S vytřeštěným zrakem četl.

„Neuvěřitelno! Není možno!“ povstal, třesa se.

Ale znovu přehlíží list papíru a na něm svoje slova – ne – musí věřit!

„K ďáblu!“ zaklel bije pěstí do lístku.

„Takovéhle nízké bídáctví!“ vykřikl divoce.

„Hanba! Bílí lidé, hanba!“ sevřel hlavu dlaněmi. „Stydím se za svoji bílou pleť! Stydím se, že patřím k bandě, která vraždou dětí dobýti chce vlády nad světem. A se světem – nad námi!“

„Druzi!“ volal. „Lide dělný! Vzhůru!“

„V boj!“

LXIII.

„Tak se tedy zhouba, nastrojená našim dětem, obrátila proti žlutým,“ řekl Habr, když inženýr Graham ukončil své vyprávění.

„Ale tak, či onak,“ dodal pohnut, „Bůh byl s námi. Jemu patří dík!“

„Ale patří také všem vám,“ obrátil se k druhům, „všem, kdo působili jste při této obraně. Zachovejme si svou vůli ubránit se, žít! Neboť naše zkoušky nejsou dosud zkončeny.“

„Druzi!“ vytrhl se náhle. „Přátelé! Je nutno býti na stráži, a právě teď! Cosi ozývá se v duši mé, že nové nebezpečí stojí před námi. A je přirozeno, dlužno

počítati, že zuřivci z Číny ve svém zoufání a vzteku obnoví svůj útok, a to hned!“

„Pravda,“ přidával se Graham, „namlouvají svému lidu, bojíce se jeho pomsty, že vše bylo dílem naším. Ale jistě mohou také říci, že mají teď právo odvety, a vrhnouti se na nás zřejmě, za dne.

„Stačilo by vyslati loď se zárodky, aby se dala srazit na půdu Evropy,“ podotkl doktor Bukov.

„S tím musíme počítat. A myslím, že hned,“ promluvil Habr v divném vzrušení. „Nemůžeme proto odtud, sečkejme zde do příchodu amerických baterií, které jsou již na cestě. A jim rychle dejte zprávu, že je čekáme, ať pospíší a zrychlí cestu, jak jen mohou!“

„Vskutku,“ obracel se Graham i s Bukovem na cestu. „Je velmi možné, že teď přijdou zase. Vzhůru! Na stráž!“

„Vzhůru! Vzhůru!“ rozletělo se bleskem po celé dlouhé řadě strážných vzducholodí. A hned dána telefonem stručná zpráva, co se přihodilo i co ještě může být. Oddychla si srdce mnohých tisíců, ale nová obava zas jimi prochvěla a pěst se zlobně zaťala. Zraky zase upřely se k hrozivému východu a nenávistná vlna hněvu, připravená na odvetu, vzedmula se vysoko.

Snadno bylo dorozuměti se s velitelem amerických baterií. Byly nad střední Evropou a nejvyšší možnou rychlostí se hnaly na východ. Habr s Grahamem hned dali veliteli pokyn, aby řídil baterie na Ruské moře, moře Černé, Hellespont a moře Středozemní, aby rozdělil je hlavně po východní frontě, obklopil však, třeba řídce, celou Evropu.

„Část již je provedena,“ mluvil velitel, „několik baterií ohradilo západ Evropy, jiné současně se umísťují na severních mořích a na moři Středozemním –“

„A stačí vám počet baterií?“ otázal se Graham.

„Evropa je malou zemí proti Americe," zněla odpověď a z jejího tonu bylo možno cítiti přátelský úsměv velitele baterií.

„A my s Astrou vystoupíme a budeme dávat pozor, nepřináší-li sem východ něco," navrhoval Rall. Molker souhlasil a Astra počínala stoupati. Země pod ní kamsi padala a vyvstával kol dokola obzor, daleký. Viděli pod sebou rozlehlé Aralské jezero, široké, daleké pláně okolo. V daleku na západě počínal se zjevovati v mlze ještě zelenavý pás, moře Kaspické.

„Krásný výhled!" liboval si Molker.

„Možné pouze na Astře," usmál se Rall významně.

„Na Rallově Astře," odpovídal Molker přátelským úsměškem. V tom však se podíval bystřeji dolů a obracel se ihned k Rallovi:

„Ale fronta vzducholodí evropských nám takhle uteče. Jsme už zase sami pro sebe a povrch země ubíhá pod námi k východu."

„Však by mohli ustoupiti blíže k domovu, naše baterie zůstanou přece na hranicích Evropy," mínil Rall. „Však, hleďte –," dodal, „pochopili to už sami, couvají k západu, čelem ovšem stále proti východu."

Vskutku, velitelé vzducholodí evropských uznali za vhodné, by ustoupili blíže k Evropě. Stále rychleji se sune fronta jejich na západ, Astra však má velký náskok, dohonit jí nemohou.

Chvíli sledovali Rall a Molker tento nahodilý závod, pak uznali, že vítězí příliš a že by tak brzy se ztratili s očí evropského loďstva. Obrátili tedy Astru, aby zvolna plula k východu, či snad spíše, aby méně rychle pospíchala k západu. Neboť i tak rychle povrch země hnal se pod nohami jejich na východ a blížili se Evropě, avšak menšila se přece vzdálenost mezi nimi a evropskou řadou.

Tak pluli ve vysoku, neustále bystře pozorujíce končiny východní. Se své výše obzírali východ do

daleka, mnohem dále, než evropské vzducholodi pod nimi.

A tu se stalo –

„Hle!“ vzkřikl Rall. „Tam!“ ukázal Molkerovi.

„Letí!“ vzkřikl Molker úzkostlivě. „Zrovna na východ od nás –“

Vskutku, na východě dole ukázal se světlý bod, jako šedá muška, blížící se divou rychlostí.

Okamžitě zazněl telefon, k němuž se Molker vrhl.

A v několika okamžicích došlo k hrůzným událostem, na něž nikdy nezapomněl, kdo byl při nich a kdo přežil.

„Jak šílená rychlost!“ vzkřikl Molker.

„A jsou dva – hle – daleko vzadu druhý!“ ukazoval Rall.

„Slyšeli nás vaši? Vidí je už?“ bez dechu se táže Molker a poznovu volá telefonem, křičí.

„Hle – střílí!“ zvolal Rall. „Naši po něm střílí.“

„A ženou se k němu, se všech stran!“

Vskutku – zavčas upozorněni s Astry dali Graham s Habrem rozkazy a jako vzteklice se vrhly vzdušné stroje bílých, s prava, s leva, zdola, shora proti hrozivému stroji, který s neslýchanou prudkostí se řítil proti nim.

„Počítají se vším, hle,“ ukáže Molker. Spatřil totiž, jak se oddělují některé vzdušné stroje evropské a ženou m evropskou frontu, do směru, v němž hnal se čínský stroj, nadrazit mu, kdyby přece pronikl.“

„Kde je Habr s Grahamem?“ vykřikl Molker.

„Tamhle, trochu severněji, spějí také k místu srážky,“ ukazoval Rall.

„Nedoletí,“ soudil Molker, „hle –“

„Ach – hrůza!“ vykřikl náhle zděšeně.

„Hrůza!“ vzkřikl také Rall.

Čínský útočící stroj se v tom zahalil v zář. Ostrou, oslnivou zář. A podivné světlo vylétalo z ní – vpřed – vpravo – vlevo –

A evropské stroje potácejí se a řítí –

Jeden – druhý – třetí –

Stroj za strojem se vrhá proti útočníku –

Padá ten – i ten –

Jen několik okamžiků – volno před sebou – a žlutý dravec na západ se řítí –

„Dolů!“ vzkřikne Molker.

„Dolů!“ křičí Rall.

„K strojům!“ vzkřikne Rall a Molker chopí páky.

„Jsme tu my! A také ozbrojeni!“ křičí Rall jak šílenec.

„Před něj!“ volá Molker. „Pal!“

Čínský vítězný stroj netušící další nebezpečí spěje, dosud mnohem níže, proti nim. Ale Astra letí jako dravý pták – syčí kolem vzduch – již sviští – hvízdá –

Třeskla rána z Astry –

„Vedle! Pal!“ vykřikne Molker.

„Rychle!“ volá. „Rychle!“

Rána! Druhá – třetí –

„Teď!“ vykřikl Molker vítězně.

Těsně před letícím čínským strojem roztřískla se střela, stroj se smykl, stranou letí – vlevo –

„Ztratil směr!“ radostné volá Rall.

„Každá tisícina vteřiny je dobrá,“ raduje se Molker|

„Moře!“ ukazuje. „Moře evropské! Vždyť naše baterie –“

Ale čínský stroj se rovná. Zřejmě neví o Astře, jež nad ním, dosud vysoko, se řítí k němu.

„Pal! Dál!“ křičí Molker.

„Třesk! Třesk!“ štěká dělo Rallovo.

Letí nyní nad mořem.

„Zle!“ volá Molker. „Dostane se na pevninu –“

„Teď!“ vzkřikne Rall.

A vskutku, granát Rallův chytil zadek čínské vzducholodi, nerozbil jej, ale odhodil jej stranou, čínský stroj se točí, letí zpět.

„Snad přijedou – zatím –," doufá Molker.

„Na něj!" vykřikne v tom Rall, když čínský stroj se zase srovnal a zamířil k západu.

„Srazíme jej – Astrou!" volá Rall a chytne páky strojů.

„Zahyneme!" praví Molker.

„Ať!" je Rallova odpověď.

A již letí Astra –

„Zadrž – zpět!" vrhá se nyní Molker mezi páky.

„Baterie! Zpět!" ukazuje na západ.

„Ach!" řekl jen Rall.

Ale Astra již se obrací a v divém letu prchá.

Ale tam –

Temné body v řadě – ještě nad pevninou.

Teď jsou již nad Ruským mořem.

Padají – stroj čínský se řítí dál – na pevninu míří – evropskou –

Ale v bateriích zazářilo –

Čínský stroj se kácí –

Padá –

Teď vystříklo moře – do vysoka –

„Druhý Číňan?" křičí Molker, pátraje po východu.

„Obrátil se, prchá –," ukazuje Rall.

„Bože, Bože!" zavzlykal Rall radostně a zhroucen klesl na sedadlo u strojů.

A Molker se rozplakal.

LXIX.

„Jaká to hrozná doba!“ vzdychl Frohen, vcházeje do místnosti. „Věříš, že jsem se sotva dostal domů?“

„Však to slyším,“ odpověděl Bolek, odkládaje s hlavy čelenku a vítaje druha. „Každou chvíli sem zalehne povyk, jako –“

„Ulice jsou přeplněny lidem, průvody táhnou městem, na nárožích uspořádána jsou řečniště a kde kdo mluví, řičí, spílá –“

„A někteří do toho zpívají, aby to bylo veselejší,“ dodal Bolek.

„Začínají stavět barikády,“ dodal Frohen.

„To je práce velmi záslužná,“ ušklíbl se Bolek, „jedni to stavějí, druzí bourají a o zábavu postaráno.“

„A proč to všechno je? Mají důvod nějaký?“

„Prý proto, že vláda vypravila bitevní vzducholodi na východní hranici,“ vykládal Bolek.

„Dělá-li to vláda, má to asi důvod,“ mínil Frohen.

„To bych řekl,“ potvrzoval Bolek. „Místo Habra je tu Graham, to je člověk, který ví, co chce.“

„A ví to také Klejtek?“

„Klejtek? Příteli, to není rozum. Tady nelze mluvit o vědění. Klejtek také může vědět cokoli, nebude věřit a bude dělat, jak mu velí jeho pud. To je nepokojný živel, který musí rýt. A bude rýt za každých okolností. Až zaryje pojednou do svého masa, ucouvne. Jestliže nebudí pozdě.“

„Rozdmýchal to jak se patří. Pro nás, ovšem – aspoň se v tom ztratíme.“

„Jen buď stejně opatrný!“ radil Bolek. „Přestrojuj se vždycky jako dosud, když jdeš ven, a měj oči všude! Tihle lidé,“ ukázal za zeď, „jdou stále po svém, nedbající ničeho.“

„Zaslechl jsi něco?“

„Poslouchám vždy, jak mám volnou chvíli. Je to pramen výborný!“ ušklíbl se Bolek. „A jedno mne

vskutku překvapuje, řekl bych dokonce, že mi to nahání strach.“

„Jak jdou stále po svém.“

„Ano,“ potvrzoval Bolek. „Svět se může bořit, pro ně pranic neplatí. Jaký to byl postrach, když vypukl strašlivý mor na Capri! Slova jsem však nezaslechl o něm z jejich úst. Nyní takovéhle pobouření, o výpravě vzdušných našich sil se jistě dozvěděli, ale nezajímá jich to, nyní Evropa se třese revolucí, dr. Allrighton a pan Clarck nemají s tím docela nic společného, jich se ta věc netýká.“

„Ale po svých lidech pasou dál!“

„A zvláště Clarck! Takhle věc je skvělá,“ ukazoval Bolek na přístroj, jenž ležel na stole, „ale pro nás měl by ještě větší význam přístroj, který by nám prozrazoval, co si myslí Clarck. V jeho hlavě se to hlavně spřádá, tam je hnízdo všech těch piklů.“

„Ale Allrighton jde s ním a dává všemu jméno,“ mínil Frohen. „A co hlavní, také všechno platí.“

„To je věc! Právě dnes jsem o tom přemýšlel, ti lidé mají celou četu náhončích a jistě je musí za takovou službu skvěle platit. To vše stojí velké peníze, a kde je bere Allrighton?“

„Je podle všeho ohromný boháč,“ soudil Frohen, „a jeho zdroj je asi v Americe.“

„Nerozumím tomu,“ kroutil Bolek hlavou.

„Je to velká moc a vše je slabo proti ní,“ stěžoval si Frohen. „Což my, pouzí červi –?“

„Červi?“ vzchopil se Bolek. „Ne, nezoufám! A věřím!“

„Věříš? Več pak?“ divil se Frohen.

„V onu věc, Dermattovu, Frohene!“

„Bláhový sen!“ mávl Frohen pravicí.

„Cosi mi stále říká v hloubi duše, že nikoli. Věřím, že přijde náš den. Nevím, za jakých to bude poměrů,

co se bude dít. Nebude to asi chvíle obyčejná. Ale potom –“

„Potom?“ ptal se Bolek sám sebe zamyšleně. „Uvidíme pak,“ řekl dále. „Dříve, pravda, jsem si myslíval, dostanu-li věc tu do svých rukou, že se nejdřív odměním všem po zásluze. Že se vyrovnám a krutě vyrovnám! Zvláště s těmi zde!“ ukázal zase za zeď.

„Ale víš, co mi napadlo nedávno, Frohene, právě v téhle věci?“

„Jak bych mohl tušit?“

„Že jsme nemohli dostati té věci do rukou.“

„A proč?“ žasl Frohen.

„Protože bychom jí byli zneužili. Byli bychom provedli svou pomstu, krutou, byli bychom nadělali škod. A k tomu není Lesinův vynález, Frohene!“ dodal Bolek vážně.

„K dobru lidstva, viď!“ řekl Frohen.

„Ano, řekl jsi. To je poslední obrana lidstva, v této věci Prozřetelnost dala člověku kus ze své moci.“

„Ale měl ji Person,“ upozornil Frohen.

„Měl a zneužil jí. Proto padl. A Strucksova látka ztratila se s ním, její ztráta pak je pokyn nebes, jejich varování.“

„Myslíš, tedy, že se najde?“

„Až jí bude potřebovat lidstvo, Frohene! Nenašla se však, když jsme jí potřebovali my dva.“

„Snad máš pravdu,“ řekl Frohen zamyšleně. „Stále ovšem bude otázkou, zda budeme my v té věci nastrojeni Prozřetelnosti. Najdeme-li ji vskutku my.“

„Jsme rozhodně článkem v této záležitosti,“ mínil Bolek, „My jediní víme místo, kde by Strucksův předpis mohl být. Jsem stále přesvědčen, že je tam, kde my jej hledali. Nebyl ovšem čas, ale přijde –“

Dohovořil a chápal se znovu Robova přístroje. Postavil si čelenku jeho na hlavu, upravil ji dobře a zapjal proud. Několik okamžiků seděl, napjatě čekaje.

„Nic," řekl po chvíli, „snad není doma."

Ale čekal ještě několik okamžiků.

A najednou sebou trhl, oči jeho zaostřely. Ale nejistě se zadívaly kamsi, Bolek zřejmě se ocital v nejistotách.

„Pro Boha," řekl, „co to dělá? Jaké divné myšlenky!"

Frohen se přiblížil, ani nedutaje, nechtěl rušit přítele.

„To je něco z minulosti," soudil Bolek na polo sám k sobě.

Ještě několik okamžiků.

„Pro Boha!" vzkřikl najednou. „Tužku!"

A již se chápal papíru.

A náhle skoro vyskočil. Zajásal.

„Frohene!" vzkřikl.

„Doktor Allrighton čte svoje zápisky!"

„Oh, Bože!" třásl se Bolek, s usilovným napjetím zachycuje vlny přístroje a rychle při tom črtaje na předložený papír.

LXX.

V boj volal Klejtek dělný lid a počínala se třást Evropa.

Bylo dosti nebezpečné první pobouření, které vzniklo po odchodu evropských sil vzdušných na východní frontu Evropy. Lid se jitřil, věře, že Evropa vyvolala válku, dávno Klejtkem znechucován a štván se zdvihl jako jarní bouře.

„Válku započali bez vědomí lidu! Strhli lidstvo do války a do neštěstí!“

To byl důvod, pro který se zdvihl lid, na ulice vrhl, hrozil, barikády stavěl. V slepé víře lomcoval tak trámy svého krovu, domnívaje se, že koná zaslouženou pomstu a že slouží spravedlnosti.

Činitelé vlády marně tišili a konejšili. Vysvětlovali, jak mohli, ale vysvětlování to neuspokojovalo. Ovšem počínalo lidi másti, že čas plynul a že se nic nedělo. Byla válka, ale nikdo o ní jinak nevěděl. Bylo pouze jisto, že bitevní stroje ze všech částí Evropy se soustředily na východě. Proč, se nevědělo, zpráv s východu nebylo.

Dobře činil moudrý postup pařížského prefekta Longina, jenž ke své malé radosti zastupoval presidenta Habra. Nedal se strhnouti rozčilením, klidně řídil věci, jak se dalo. Klidnil davy, pokud mohl, ale nechával je jinak být a nařídil, aby policie i vojsko se uzavřely ve svých místnostech a nezasahovaly, dokud davy neohrozí život jiných nebo nezapočnou s pleněním.

Výhodou snad byla noc. Davy, které nikým nedrženy procházely ulicemi, tábořily na náměstích, nebo hlídaly na barikádách, zvolna řídly. Ustávaly řeči, dravé, prudké, tišilo se zlořečení, výkřiky. Lidí na ulicích ubývalo, všude bylo zavřeno, a temno, mlha doléhala do ulic a studila. I na barikádách zůstávaly pouze hlídky a městem k ránu procházela malá strážní oddělení, sestavená na rychlo.

Davy bořily na náměstích nebo hlídaly na barikádáah. (Str. 423.)

Ale hůře bylo druhého dne zrána. Na ulice poznovu se vyvalily roje lidí, nové zástupy se utvořily, tábory i čety útočné. Ale bylo stále mnoho bezradnosti v lidu, mnoho nejistoty. Velkou část davů vedla na ulice zvědavost, co se vlastně děje, co je nového.

V tom však přišla čínská zpráva radiová, žaloba, kterou čínská vláda vysílala k světu proti Evropě.

Zachytil ji také Klejtek, vzkypěl a hned bez váhání jednal podle svého zvyku, ukvapeně.

Vydal ihned rozhlasovou výzvu k boji. Vyzval ke svržení vlády Habrovy a k potrestání všech, kdo byli zúčastněni při hanebném zločinu, který spáchal bílý člověk proti žluté kultuře.

Dodal: „Musí zmizet vláda, která byla toho schopna! Vláda, která ukázala, že je každá takováto vláda zločinnou a nebezpečnou blahu lidstva. Nastolte hned novou vládu! Vládu svou!“

Tato výzva rozlétla se Evropou, která byla otřesena již radiovou čínskou zprávou. Té se přece plně nevěřilo, nyní byla potvrzena výzvou Klejtkovou. Horká krev evropská, ochotná vždy k překypění, vařila se ihned klokotem.

Nyní také lidé myslili, že rozumějí, co se děje. „Zločin provedli a teď se bojí pomsty. Proto obsadili hranici!“ letělo od úst k ústům.

Nyní naskytla se mnohým příležitost, aby ukázali, co vše dovedou. Spravedlivým hněvem rozpálení jednotlivci počínali davy štváti, snažíce se přivésti je k útočnému činu.

K nepokoji přispívalo, že byl Habr mimo Evropu. Lid měl presidenta Habra rád pro jeho spravedlnost. Věřil mu, a slovo Habrovo by bylo mnoho napravilo. Ale nepřítomnost jeho zarážela. Jedni tvrdili, že ani president se nechce odvážiti obhajovat, co se stalo. Jiní, že se Habr stavěl proti zločinu, že však neprosadil svou, a proto odstoupil. Přemnoho však lidí bylo přesvědčeno, že Habr překážel některým lidem, že se stavěl proti hanebnému útoku na žluté a že byl proto odstraněn.

Nebylo však v Praze, která vzpouru vedla, ani inženýra Grahama, ani Bukova a inženýra Sibirjaka. Z Brna dokonce se rozneslo, že zmizela také Jela

Nekolova, Bukovova žena. A nejdivější, nejrůznější pověsti a dohady se připojily k této zprávě.

To vše pobouření živilo a vzpoura letěla jak oheň v uschlém lese. Rozlétla se na perutích klamu, jež jsou nejrychlejší. Davy vířily a houstly, tísnily se. Brzy uplatnilo svoji sílu množství. Množství opájí a omezuje rozhled, zbavuje i rozvahy, neboť počet stírá zodpovědnost.

A tak v prvních dopoledních hodinách se davy počínaly vrhati na strážní budovy a domy vládní ve všech velkých městech Evropy. V Praze byla bouře nejdivější, nespočetné davy srotily se na ploše před vládním domem, rozeštvané, rozzuřené.

Brzy za výkřiků: „K útoku! Za vraždu zase vraždu! Spravedlnost i pro žluté lidi!“ počaly se husté davy dráti těsných řadách k paláci.

Bylo šílenstvím, co zamýšleli, neboť na konec moc branná, jež byla ve vládním domě, musila dům hájiti. A půl minuty palby strojních pušek nebo několik ručních granátů musilo davy přeměnit na beztvárnou, rudou změť.

A tu náhle pokřik letí davy.

„Klejtek! Vůdce Klejtek!“

„Povede nás k boji! Na ně! Vzhůru!“

„Na vrahy!“

Na jednom místě rozruch, husté řady ochotně se rozestupují a vůdce lidu pomalu se dere dopředu.

Tu však ze zadu se strhne nový pokřik. Nesčíslné ruce zdvíhají se, ukazují vzhůru, k obloze. Dav se zastaví a nerozhodně hledí tisícové. Ale množství hlasů přemáhá i hukot zástupů:

„Habr! President Habr!“

A hle, i přední řady nyní pozorují, že se nad palácem vládním ukázalo velké aero.

„Vládní aero! Vládní letoun!“ ozývá se zástupy.

Davy žasnou, kdo že odvažuje se vystoupit do paláce, takhle obleženého a přímo ztraceného. Ale aero zastavuje, přistává na horní palácové plošině.

A náhle zadní řady, které vidí nahoru, strhují pokřik:

„Habr! President Habr!“

„Pan president Habr se vrátil!“

Pohnutí zatřáslo davy. Přátelé Habrovi jásali, že vidí Habra zdráva, i kdož byli proti němu, obdivovali se jeho odvaze, se kterou sestupoval do ohroženého vládního domu.

Ale další aero přilétá, snáší se na plošině paláce, hned na to druhé. A davy udivené zvídají, že na pozváni pana presidenta Habra, učiněné telefonem během jeho cesty domů, dostavili se sem prefekti berlínský, varšavský.

Hned na to přilétají prefekt Longine z Paříže a skoro současně s ním římský Bertini a londýnský Heart. A k největšímu úžasu nehybně stane nad palácem mohutné těleso Astry.

Než však vzpamatovaly se davy z údivu, zazáří desky informační kanceláře a s nimi velká deska na průčelí domu vládního a udivené oči tisíců čtou – v celé ovšem Evropě:

„President Spojených států evropských při návratu svém z Ameriky s politováním nachází naše města v rozrušení, ničím neodůvodněném. President pod plnou svojí odpovědností před Evropou i celým světem prohlašuje, že je lživou zpráva čínské vlády, že Evropa vyslala nad Čínu vzducholoď, jež rozhodila nad nešťastnou zemí zárodky příšerné nemoci, nazvané nemocí z Capri.

Pravda je, že takovou vzducholoď, zločinně nesoucí zkázu, vypravila Čína, proti Evropě, že však řízením Prozřetelnosti se stalo, že vzducholoď vrátila se nad Čínu a svoji zhoubu rozsela na vlastní zemi!“

Jeden výkřik zděšení a překvapení zachvěl lidstvem Evropy při čtení těchto slov. Tisíce srdcí otřáslo se při vzpomínce, co se mohlo státi Evropě. Snad se přece někde, třeba slabě, ozývala nedůvěra v toto sdělení. Ne, že by klamal president, však že mohl být sám oklamán jinými.

Pro tyto lidi byla další slova presidenta Habra:

„President Evropy, aby mohl dáti zprávu podrobnější spolu s důkazy o věci, pozval k schůzi pány prefekty všech států evropských. Žádá také vůdce Federace pracujícího lidu občana Klejtka, aby ještě s několika svými důvěrníky dostavil se ihned do vládního domu, by se přesvědčil, jak bezdůvodně bylo vyvoláno mezi lidem Evropy bouřlivé hnutí, které mohlo – nebýt chvályhodné rozvahy se strany vládních činitelů – vyvrcholit v hrozné neštěstí.“

Domluveno. Všude lid se zalekl a zastyděl. Namnoze však bouře rozhořčení třásla ulicemi i náměstími, když si davy uvědomily, jak byly svedeny a jak vlastně klnuli a vyhrožovali těm, kdo vytrhli je vlastně ze strašlivé pohromy.

Také v Praze před palácem vládním bouře hlasů, výkřiků, divoká změť. Ale byl tu Klejtek, byli jeho přátelé. Proti nim se řinul s jedné strany příval výtek, výhrůžek, s druhé strany povzbuzován Klejtek, štván:

„Nechoď, Klejtku! Zpátky!“ křičí hlasy.

„V útok! Na ně!“ ozývá se dokonce. Ale divá bouře nevole hned umlčuje tyto hlasy.

Divoký svár zmítá změtí rozjitřených davů, jimiž dopředu se dere Klejtek. Postupuje zvolna, ale přec se blíží ke vchodu. Uvidí ho jeho druzi, nový křik:

„Zpátky, Klejtku! Zpátky! Ani krok!“

Klejtek měl však zvláštní vlastnost: Nepřátel se nebál a přátelům věřil. Nemohlo se mu stát nic, ať byl mu Habr přítelem či nepřítelem. Ale Klejtek jej měl za přítele, směle proto postoupil vpřed, volaje:

„Přátelé! Jen buďte klidni, beze strachu o mne! Naši protivníci chtějí dokázati, že jsme chybili, když vyvolali jsme tuto bouři. Je teď naší povinností, podívat se na ten důkaz. Půjdu do paláce sám, zachovejte zatím klid!“

„Nechoď! Nechoď! Nevrátíš se!“ ozývá se znovu hlučný křik.

„Vše je zálud. Budeš chycen a my bez tebe zde bezmocni!“

Tu se ozval megafonem z vládního domu mocný, nevolí se chvějící hlas: „President republiky zaručuje důvěrníku dělnictva, ať jím je kdokoli, za každých okolností volný odchod z paláce.“

Mohutně působila tato slova. Mnozí tvrdili, že byla pronesena samým Habrem. Ať byla, či nebyla, okamžitě bylo ticho před palácem.

Klejtek nerušen již prošel davy a vkročil do vládního domu.

LXXI.

Zasedl Klejtek skoro jako omámen a rozhlédl se po přítomných. Ale Habr pokynul již doktoru Bukovovi.

„Nejlépe vám bude moci vyložiti vše, co předcházelo, zde pan doktor Bukov, který z událostí těchto důležité části sám se zúčastnil. Prosím, pane doktore, abyste laskavě podal zprávu o doktoru Gangolovi a o jeho zločinu. Tak, aby vše bylo jasným i občanu Klejtkovi.“

„Prosím, pane presidente!“ uklonil se doktor Bukov. A obraceje se ke všem shromážděným počal vyprávěti:

„Ještě před přechodem Manoniny hvězdy objevil se v naší společnosti náhle – pravím, náhle – mladý, hezký muž, doktor Achill Gangola. Výborný společník, světák a záletník, snad nejvíce vábil ženy svojí zvláštní snědou pletí. Byl brzy pověstným pro svoje nespočetná dobrodružství, zvláště v Italii, kde se ponejvíce zdržoval, odkudž však se často ztrácel znenadání, nikdo nikdy nevěděl, kam.

Jednou z jeho lásek byla Mira Ferriova, se kterou se sešel v Egyptě. Získal ji, než dívčini rodiče se netěšili z jejich známosti a přestěhovali se s dívkou do Říma. V Římě náhodou ji potkal na starobylém římském foru známý hvězdář římský, Azetti a šíleně se zamiloval do krásného děvčete."

„O tom bylo cosi psáno," vzpomínal si Klejtek.

„Ano," pokračoval Bukov, „bylo. Neboť brzy na to přišel do Říma i Gangola a Mira Ferriova vracela se k lásce s ním. Azetti si zoufal, chtěl se zastřeliti."

„Byl však zachráněn," vzpomínal Klejtek.

„Uzdravil se a po nějaké době se strojil k svatbě s krásnou Mirou, jejíž srdce pohnulo se velkou jeho láskou. Ale všechno jednoduché nebylo, ježto zatím doktor Gangola se vzdálil z Říma a odešel k vojsku, které tehdy stálo na Sicílii. Odtud dopsal Miře, Azettiho snoubence, a ta hned zakolísala a byla by se k němu vrátila.

Zatím došlo k přiblížení Manoniny hvězdy, k pohromám při jejím přechodu. Těžko bylo zvěděti, co vše se tehdy dálo s Gangolou. Zjistilo se jen, že nevrhl se proti žlutým, když se obě vojska sicilská vydala k Černém moři, chránit Evropy proti útoku Číny. Tvrdilo se, že zahynul při výbuchu Etny, kterážto zpráva působila mocným otřesem na Miru, nevěstu Azettiho. Želela ho hrozně, ale na konec přec podala svou ruku Azettimu.

Ale manželství Azettiho šťastně nebylo, paní Mira nemohla zapomenouti na doktora Gangolu, ačkoli ji mohly připoutati k manželovi dvě rozmilé děti, které se jí narodily. Tři roky však skoro přešly, když se náhle doktor Gangola objevil v Římě, živ a zdráv.

Stalo se to letošního jara – musím pomíjeti podrobnosti, jak vyložil doktor Gangola svou nepřítomnost, léčil se prý v Egyptě z ran, utrpěných v boji se žlutými v zápase nad Černým mořem – hlavní je, že doktor Gangola se tak tajemně zjevil, jak tajemně před tím zmizel.

Žena Azettiova však, paní Mira, zachvácena starou láskou k němu, nedbala ni chotě ni dětí a vrhla se Gangolovi v náruč. Nedošlo sice k zjevné roztržce v Azettiově rodině, ale paní Mira také nikterak se netajila s tím, že patří Gangolovi. Nenastěhovala se k němu zjevně pouze proto, že toho Gangola nechtěl.

Ale najednou – na konci května – přemluvil Gangola paní Azettiovou, aby se s ním odstěhovala na ostrov Capri a děti aby vzala s sebou. Paní Mira ovšem poslechla a nějaký čas žili na Capri, ne sice v jednom domě, ale spolu.

A tam došlo k velké pohromě. Víte, že v měsíci červenci na Capri propukla strašná dětská nemoc, která v několika dnech vyvraždila všechny děti do sedmi let na Capri. První tímto morem byly zachváceny děti paní Miry, ale zvláštní bylo, že u nich nemoc trvala nejdéle, že zemřely po delší nemoci než jiné děti.

Byl jsem vyslán vládou na Capri. Zjistil jsem, že dětský mor byl vzbuzen strašně nebezpečnými, ale dosud zcela neznámými zárodky. Nesmírným však překvapením bylo, když jsme s doktorem Norbertem, lékařem na Capri, prohlédli lék, jímž doktor Gangola léčil děti paní Miry. Bylo to sérum právě z těchto nových bacilů.

Bylo tedy jisto, že Gangola bacily ty předtím znal, že s nimi pracoval a že se snažil vyrobiti látku, působící proti nim.“

„Úžasné!“ zvolal Klejtek. „Tedy nemoc vyvolal, aby mohl dělat pokusy!“

„Jistě,“ souhlasil doktor Bukov. „Jde ovšem o to, jaký účel měly tyto pokusy. Myslili jsme původně, že šlo tu o snahu vyniknouti a o trestuhodnou neopatrnost, nařídil jsem proto, aby byl Gangola zatčen. Ale uprchl, ač ostrov Capri byl už uzavřen. V bytě jeho však byla nalezena na pohovce mrtvá paní Mira, doktor Gangola jí zardousil.“

„To jsem již četl,“ vzpomenul Klejtek.

„Ano, tohle bylo oznámeno veřejně.“

„A proč nebylo oznámeno všechno?“

„Nevěděli jsme více té doby,“ vysvětlil doktor Bukov. „Jen slyšte dále! Zůstal jsem s Azettim na Capri, nesměli jsme z něho, abychom nemoc neroznesli. Nebezpečí bylo velké, ježto zárodky nemoci z Capri pronikaly všude, zemi prosytily, všichni lidé je měli v sobě, i ostatní živočichové, jen přes vodu se nešířily. Žasli jsme nad životní silou těchto bacilů, děsili jsme se jí. A byli jsme přesvědčeni, že se nikdy z Capri nedostaneme.

Ale čtyřicátý den po vypuknutí moru – přesně na den – zahynuly rázem všechny bacily. Všude, v zemi, v lidských tělech, i v našich zkumavkách, kde jsme je pozorovali. Překvapilo nás to, zjev byl jistě zcela mimořádný.

Uvítali jsme jej ovšem, mohli jsme se vrátiti. Počkali jsme ovšem pro jistotu víc než týden, pak jsme odjížděli. Ale při odjezdu podala Azettimu stará služka paní Miry jehlici, kterou, jak teprve nyní řekla, našla v pravé ruce zavražděné paní Miry, otevřenou, s narovnaným hrotem. S pláčem uschoval Azetti tuto smutnou památku a odjeli jsme z Capri.

Já se vrátil do Brna a vyprávěl vše svojí choti. To se stalo předevčírem. Ale včera ráno přiběhla má choť ke mně, uvědomila si, že jehlice v rukou mrtvé ženy Azettiovy je věcí velmi podivnou. Jela vytušila, že paní Mira v okamžicích smrti chtěla jehlicí rýt zprávu nějakou, snad do podstavce pohovky, na níž ji rdousil Gangola.

Pronikl nás pocit nebezpečí. Nechali jsme všeho a s největším urychlením jsme odjeli na Capri. Podařilo se nám najíti neblahou pohovku. A skutečně jsme na ní našli zprávu paní Miry – ovšem trhanou – ale jakou!“

„Zde hleďte, občane Klejtku!“ předložil Habr Klejtkovi kus desky, vyříznutý z podstavce pohovky. A Klejtek viděl črty Miřiny:

„Dr. G – žlutý – vyvraždí –“

A kus dále, písmem jinak skloněným:

„– bacily děti Evr –“

„za 50 d –“

„Hrůza!“ vzkřikl Klejtek.

„Ano, hrůza námi otřásla, neboť, občane Klejtku, včerejší den byl právě padesátý od výbuchu moru na Capri.“

„A proto jste –,“ chápal Klejtek.

„Ano, ale to vám poví pan inženýr Graham,“ poukázal doktor Bukov na přítele.

„Co jsme činili?“ ujal se Graham slova. „Byli jsme tu sami, pan president Habr byl v Americe, žádat tamní vládu, aby poskytla Evropě svoje staré baterie pro elektrickou uzávěru, které není schopna Evropa si vybudovat sama, občan Klejtek bude vědět, proč.

Nezbylo nám tedy, než učiniti zoufalý pokus o odražení čínské vzducholodi, která měla toho dne nám do Evropy zanést nejhroznější pohromu, jakou kdy svět viděl.

Ještě cestou z Capri zavolal mne přítel Bukov a na jeho zprávu spolu s přítelem Sibirjakem jsme svolali

všechny naše vzducholodi, aby obsadily frontu na východě Evropy. Posunuli jsme však frontu nad Asii, kdyby se mám podařilo srazit čínskou vzducholoď, aby nepadla na půdu Evropy.

Zároveň však jsme učinili zvláštní pokus, skoro zoufalý. Vynašli jsme stroj –“

„Pan inženýr Graham jej vynašel,“ upozornil inženýr Sibirjak.

„Působení jeho odkrylo však dítě, Kasparova dcerka Maruška,“ hovořil Graham dále, „povšimla si, že obrací magnetickou střelku.“

„Že obrací magnetickou střelku?“ žasl Klejtek.

„Ano, magnetka, které se dotknou vlny přístroje, se počne zvolna otáčeti a za chvíli ukazují póly její naopak, severní k jihu, jižní k severu.“

„Zvláštní,“ divil se Klejtek.

„Jistě,“ přiznal Graham. „Tyto stroje jsme tedy měli tři, nepříliš silné. Jeli jsme již bez nich, když přiběhla Maruška ke mně, rozloučit se. Při pohledu na ni jsem si vzpomněl na stroje, vzali jsme je s sebou a postavili před řadu našich vzducholodí.“

„A myslíte, že obrátily žlutým magnetku a žlutý stroj že letěl zpátky?“ ptal se Klejtek skoro nedůvěřivě.

„Myslíme to,“ řekl Graham pevně, „věříme to. Neboť byla hustá mlha, čínská loď se nemohla ani podle postavení hvězd přesvědčiti, kde se nalézá. Bylo náhodou, že od Aralského jezera, kde jsme stáli, nad Evropu bylo stejně daleko jako nad Čínu. A Astra, která vezla pana presidenta Habra z Ameriky k nám, a přes Čínu, se dostala až k naší řadě, zcela nepozorována, ale také s obrácenou magnetkou.“

„Je to vše možné,“ váhal Klejtek, „ale –“

„Uvažte dále,“ ,hovořil Graham, „že dle zprávy mrtvé paní Miry chtěl Gangola vyvražditi děti Evropy za padesát dní, patrně od vypuknutí moru na Capri.

Gangola věděl, že bacily zhynou za čtyřicet dní, počítal na návrat a na přípravy deset dní – a v Číně propuká dětský mor zrovna jedenapadesátý den –“

„Všechno správné,“ odpovídal Klejtek, „ale to jsou pouze dohady a chybí důkaz.“

„Nejsou jím črty paní Miry?“ tázala se Jela ostře, zasáhnuvši do hovoru.

„Jistě, z části,“ přiznával Klejtek, „ale důkazem nezvratným by bylo, kdyby někdo viděl čínskou vzducholoď, jež pokouší se proniknouti nad Evropu –“

„Tu jsme tedy viděli, dnes ráno,“ odvětil inženýr Graham. „A viděli jsme vlastně dvě.“

„Dnes ráno?“ žasl Klejtek.

„Patrně se vypravili znovu proti Evropě a ve dne, když noční útok selhal a stal se pohromou pro Čínu samu,“ vysvětlil inženýr Sibirjak.

„A odrazili jste je?“ bez dechu se tázal Klejtek.

„Ne, my ne,“ odpověděl Graham velmi vážně.

„Byli bychom dnes potřebovali elektrické závory, předsedo Federace pracujícího lidu!“ ujal se nyní Habr slova.

„Závory? Byla tam fronta –“

„A čínský stroj prorazil naši frontu, občane Klejtku,“ hovořil president Habr, „šestnáct našich vzducholodí zničil, na sta našich lidí leží dosud mrtvých v troskách na kamenitých pláních u Aralského jezera.“

„A kdo zarazil žluté stroje?“ vzrušen se Klejtek otázal.

„Pokusila se o to Astra, občane Klejtku!“ odpovídal Graham. „Zde jsou naši američtí přátelé,“ ukázal na Molkera a Ralla, „kteří prokázali nám dnes službu nesmírnou –“

„Ovšem, žlutý unikl i nám,“ pokrčil Molker rameny.

„Ale zadrželi jste jej, právě o tolik, co stačilo, aby americké baterie padly do Ruského moře. Vždyť

potřeboval jen několik vteřin a byl by padl na evropskou půdu.“

„A americké baterie jsou už v Ruském moři?“ žasl Klejtek.

„Ano,“ řekl Habr, „slyšel jste, že přišly v nejvyšší nouzi a že zachránily Evropu. Jsou teď tam, kde měly byl dávno baterie naše – kde jsou, vůdče Federace pracujícího lidu?“

„Řekl jsem vám jednou,“ končil Habr hovor, „že si duši ,zatížíte velkým břemenem zodpovědnosti, ale nestačilo vám to. Pohleďte, co vyvolal jste nyní a za jakých okolností! Zatím co šlo o bytí či nebytí, co jiní nasadili život za své bratry, vy jste tady vyvolával zbytečnou a hloupou vzpouru, zločinnou –“

„Jděte, občane, a hleďte dělat lepší dílo! Teď však napravte, co ještě možno!“ pokynul Habr Klejtkovi. Podal mu pravici, Klejtek sotva věděl, jak se dostal ze síně.

Ale ještě cestou po schodech si srovnal myšlenky a když vyšel na prostranství před vládním domem a stanul před mikrofonem, který měl po Evropě nésti jeho výzvu ke klidu, hovořil hlasem klidným a pevným.

A konec jeho řeči byl tento:

„Pravdou tedy je, že bychom neprávem podezřívali naši vládu z křivdy na žlutém lidu. Pravdou je naopak, že žlutí podnikli zločinný útok proti Evropě a že tento útok byl odražen s pomocí šťastné náhody.“

„Ovšem,“ pokračoval Klejtek, „nepodezříváme z této hanebnosti žlutý lid, je to dílo žlutých vládců, kteří musí za svůj zločin pykat. Žlutému lidu jako dříve podáváme ruku bratrskou, přes moře i přes pevniny!“

„Přes moře i přes pevniny!“ hlaholilo v Praze před vládním palácem a stejně v Londýně a v Paříži, v Berlíně i v Římě.

LXXII.

Neštěstí, jež postihlo Máru a Elisu, nevyvolalo přímo známou pohromu hostýnskou. Do vývoje událostí patřil ještě jeden článek. A ten tam vsunul velitel policejního úřadu v Bystřici pod Hostýnem.

Ještě téhož dne došla do Bystřice i do Holešova zevrubná zpráva, co se stalo na bedlinském dvoře. Že je Mára mrtev, zabit téměř stejným způsobem jako Klejtek před třemi lety, Elisa že je těžce poraněna. U ní bylo zjištěno, že šťastnou náhodou se nějak vysmekla ze strašné smyčky, která jí měla zdrtiti vaz, a že vyvázla jen s pohmožděním krku a s těžkými ranami od nárazu na zeď.

Zpráva tato způsobila vzrušení. A došlo, k čemu dojít musilo. Ač neměl k tomu rozkazu a také nic předem nehlásil, vzal velitel policie v Bystřici šest mužů svého oddílu, vyzbrojil je, jak nejlépe mohl, a druhého dne zrána vydal se v jich čele potrestati zločince. Byl to mladý člověk, v kraji nedávno.

Byl viděn se svým mužstvem cestou, později byl pozorován, jak rozvinul svoje mužstvo v řadu. Několik diváků dalekohledy se zdola dívalo na dobrodružnou výpravu.

Bylo tedy viděti, jak postupovali opatrně vzhůru, stále opatrněji. Pak se položili na zem, plížili se dále po čtyřech. Asi okolo desáté dopolední hodiny se přiblížili vrcholu. Viděli je, jak rozděleni v řetěze se položili jednotliví muži na zemi, své krátké karabiny přilíceny.

Dole chápali, že velitel rozložil své mužstvo, že dál nechce jíti, ale že se pokusí zastřeliti vše, co by se na vrcholu hnulo. S napjetím tedy čekali mnozí dole, pozorujíce rozložené muže. Minula však půlhodina, nic se nepohnulo, minula i hodina.

Přišlo poledne a většina zvědavých se vzdálila. Mnozí obdivovali tvrdošíjnost velitele i trpělivost mužstva, které vydrželo takto dlouho nepohnutě ve střehu. Ale někteří i reptali, když nadcházel večer a na vrcholu Hostýna se nic nedělo.

Příbuzní mužů z výpravy počínali upadati v obavy. Ale někteří je utěšili náhledem, že zelená světla nevycházejí obvykle na denní světlo, že proto velitel hlídky čeká na noc. Uspokojili se tím, kdo mohli, ale rozcházeli se většinou v neklidu. Těšili se, že buď během noci nebo ráno se jejich milí vrátí.

Jaký však byl úžas, když přišlo ráno druhého dne. Po výpravě na Hostýn nebylo v Bystřici stopy. Běželi k vyhlídce na Hostýn – hle, hlídka byla na témž místě, co ji viděli předešlý den. Muž tam ležel vedle muže, bez hnutí.

Nyní bylo jasno, co se stalo. Nastal poplach, v rodinách se strhl nářek. Hledán řidič aera, který by byl ochoten se vznésti nad Hostýn a obhlédnouti, co se vlastně stalo. Nikdo neměl k tomu odvahy. Hledali pěší, kdo by chtěli vypravit se aspoň pro mrtvoly mužů. Neboť nyní bylo jisto, že jsou muži na Hostýně mrtvi. Ale bylo marně hledáno.

Nyní teprv bylo požádáno za přispění Brno.

Snad bylo neštěstím, že byl právě v Brně přítomen kapitán Jesen. Bystrý, energický, v boji se zločinem zkušený. Lákala ho možnost uplatnit se v případě, jenž tak byl znám a tolik vážný. Jesen naléhal na zakročení proti příšerám, jež natropily tolik zla a způsobily tolik postrachu.

„Nyní nelze váhati!“ byl jeho náhled. „Překročena byla míra, kterou možno snést. Ve dvou dnech a tolik obětí! Nebezpečný ovšem podnik bude. Ale to je právě důkazem, že zlo, jež máme mezi sebou, musí býti odstraněno. Postup ovšem musí býti opatrnější. Ale

nejde přece o pekelnou moc a sílu, nad kterou by se nemohlo zvítězit našimi prostředky.“

Rozpakovali se v Brně. Ještě více rozpaků měl Habr. Jednání se vleklo dlouho a rozhodnutí bylo oddalováno vážnými událostmi, jež šly rychle za sebou. Zmizení doktora Bukova, dětský mor na Capri, neklid, působený hlavně Klejtkem, a pak útok žlutých na Evropu, zle se vyplativší Číně, revoluce v Evropě, tak nerozumně vyvolaná.

Až když tyto strasti přešly, Evropa se octla za ochranou amerických baterií a nastalo trochu uklidnění, obnoveno bylo jednání o Jesenově návrhu. Bylo mnoho obav, když věc byla rozbírána, mnozí doporučovali oddálení věci. Ale konečně přec Jesen dostal svolení. Ale sám president Habr velmi důtklivě pronášel varování doporučuje co nejmožnější opatrnost. Hlavně zdůrazňoval, aby šetřilo se životy a aby se lidé nevysazovali nebezpečí bez nejvyšší nutnosti.

Jesen rozradostněn slíbil a jak mohl, dal se do připrav. Měl volnou ruku, aby použil všech sil a prostředků, jež uzná za vhodné. Jako obezřetný vůdce vsedl nejdříve do svého aeroplánu a vydal se obhlédnout si místo, o které tu šlo. Pozorně prohlédl celý kraj, zpovzdálí obletěl několikrát Hostýn, maje mapu před sebou.

Pak se vrátil do Brna, sedl v tichu ke stolu a sestrojoval osnovu svého podniku proti tajemným držitelům hostýnského vrchu. Uvažoval velmi opatrně, hleděl si uvědomiti všechny možnosti a s nimi počítati. Pak teprve, když vše měl dobře promyšleno, zavolal si podřízené velitele a probral s nimi dopodrobna postup útoku.

Jesen nevnucoval svoje návrhy, předkládal je k uvážení. Radili se, namítali, nebo schvalovali, přišli místy s poznámkami velmi cennými. A vše bylo

zváženo, co bylo vhodné, použito. Dohodli se o tom, co by bylo třeba dělati, každý jednotlivec měl svůj úkol přidělený, byl si také vědom, co má učiniti, kdyby věc se rozvíjela tak či onak.

Potom se rozešli ke svým lidem, stejným způsobem jim všechno vyložili, na všechno je připravili. Brno vřelo večer přípravami a vypadalo vskutku jako před válečnou výpravou.

V té době už byl rozruch ve dvoře pod Bedlinou. Marek dostal rozkaz, telefonem, aby všichni obyvatelé dvora opustili dvůr, jak den se setmí. Měli se dostavit na silnici, jdoucí k Holešovu, vsednouti tam do připravených již strojů a odletět do Brna.

„Proč do Brna?“ divil se Marek. „Stačilo by přec do Holešova.“

„Nařízení praví do Brna,“ řekl krátce Jesen. „Ostatně je těch, kdo budou v Holešově, v případě nějakého nebezpečí více než dost.“

„A kdyby tady chtěl někdo zůstat?“ ptal se Marek.

„Já bych na příklad –“

„Život občana nepatří jemu, pane Marku! Odejděte všichni.“

Odešli. A cestou již snad rozuměli Jesenovi, když zjistili, že hned za nimi do bedlinského dvora tiše, bez hluku vyjíždí řada děl. Nemohli věděti o dalším. O všem věděl stejně pouze Jesen. Ale jisto je, že bylo živo celou noc a na všech stranách hory Hostýna, temná noc však skryla všechny tyto přípravy.

Ani jasné ráno – byl krásný den s počátku září – neukazovalo výsledku. Bylo všude ticho, nikde se nic nehnulo. Slunce vycházelo v mlhách nad Javorníkem, prorazilo, zvolna stoupalo. V okolních místech nikdo kromě bedlinského dvora nebyl uvědomen o podniku, vše šlo tak, jak mělo, aby neprobudila se pozornost nevítaných hostí hostýnských.

Tu udeřila půlosmá na nové věži v Bystřici. Rázem zasvištělo se všech stran ve vzduchu, tlupy aeroplánů zdvihly se a vzepjaly se proti hostýnskému vrcholu, obklopily jej a uzavřely, ve dvou kruzích stály kolem něho, několik jich krylo vrch. Současně se vynořila pěchota, jež se všech stran se byla v noci vyšplhala po úbočí hory a pod vrcholem se mistrně skryla. A z bedlinského dvora s rachotem se vyřítila děla, tryskem vyjela na vrchol Bedliny a zamířila svoje ústí na Hostýn.

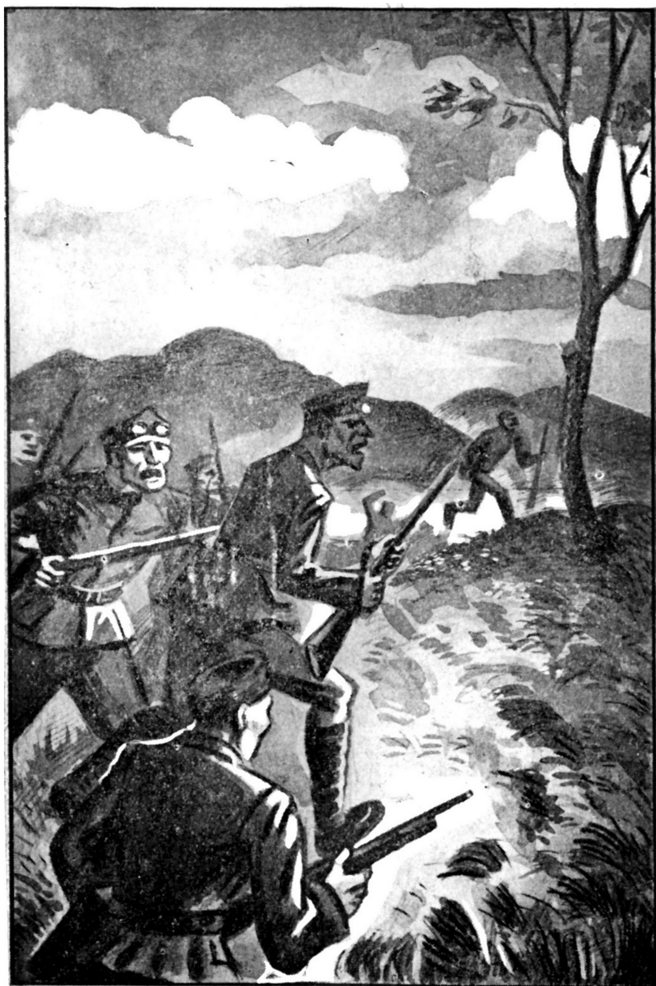
Chtěl Jesen chytiti obludy živé? Proto aeroplány nad Hostýnem nevrhaly granátů? Byly by to mohly učiniti v první chvíli překvapení. Snad by byl pak býval konec jiný. Vytýkalo se to aspoň Jesenovi – potom.

Okamžiky nejbližší – již pozdě!

Křik se ozval na Hostýně. Řady pěchoty se vrhly vpřed – ale několik jen kroků hnaly –

Cosi přeletělo útočící řadu podél – jakoby ji smetl obrovitým ostřím – klesla v proudech krve. S hrůzou zarazí se další řada – padá – rozdrcena. –

Dívají se hrůzou šíleni na hrozné jatky – tu cos divě houkne – vzduchem proletí – za strašlivého rachotu se ryje hrozná brázda svahem hory – sviští těla, balvany i mraky lítající, točící se země.

Řady pěchoty se vrhly vpřed . . . (Str. 442.)

Houklo cosi v levo – v pravo – hrozné brázdy za dunění drtí horu, drtí útočníky – Táhlý hukot nad horou – sem – tam – sem – na atomy rozletí se aeroplány nad východem, nad západem, na atomy, za hukotu, jenž se zdá až do nebes se vzdalovati – tříští se v prach aeroplány nad horou. –

Hučí vzduch a vrch se chvěje – duní obloha a zdaleka sem hřímá ozvěna.

Bystřice se chvěje, Holešov – davy vybíhají, v němé hrůze hledí k vrcholu Hostýna, jenž zahalen je temným oblakem, jenž v obrovitých nálevkách se rozletuje do daleka nad hlavami měst.

Zaduní děla na Bedlině, zapraskají nad vrcholem granáty.

Snad šílený vztek zchvátil hostýnské příšery – Vyrazil divě paprsek z dýmu – bedlinský dvůr se mění v prach.

Vybuchl vrchol hory k Bystřici – přeletěl – obrovský otvor se zarývá do strání za městem.

Hostýnská hora Se přemění v peklo, na všechny strany se chrlí z ní zkáza, kácí se smeteny do černých oblaků vrcholy hor. Tma padá na Hostýn i kraj –

A ve tmě pronikne rudý žár ohňů.

Divokou vichřicí smýknut byl daleko stroj, z východu náhodou letěl v tu stranu. Toče se v šíleném orkánu zahlédl ve stroji sedící muž, jak cosi přejelo rychlostí blesku:

Zelená světla se mihla k východu.

LXXIII.

Na divukrásném pobřeží floridském hýří podzim měkkou svojí, snivou lepostí. Ale podzim roku čtyřtisícího čtvrtého od narození Krista a tři roky po vzkříšení slunce a k tomu na Floridě? Je podzimem? Modré nebe dýchá teplem, modré moře zpívá štěstím, vlahý větřík kouzlem líbá, čarovnou je hudbou ševel ptačích písní, pohádková vůně květných sadů.

Je nízká palma, nízký každý strom i keř, ale všechno svěže zelené a bujně mladé. Avšak moře stejně velebně se k nekonečnu šíří, rozlévá své sivé zátoky,

valí táhlé vlny k bílým pobřežím, by zlíbaly je sněžnou pěnou.

Je ráj na světě. Je ráj.

Tam na břehu bílá vila. Kolem zeleň svěží zahrady, po východní straně měkký písek břehu sousedí a spojuje se s čistou, mělkou vodou.

„Hú! Hú! Ta je! Vééliká.“

„Utec, Ralku! Poběž ke mně!“

„Honem, už je blízko, pojď sem!“ zvoní úzkostlivý matčin hlas.

„Nic se neboj! Postav se jí!“ ozval se však druhý, mužský, jarý hlas.

„Neuteku! Hú! Jen pojď!“

„Ralku!“ volá znovu paní Inka.

Ale klouče stojí, tváří vzdorně proti moři.

Velká vlna přiběhla, zatopila nožky buclaté – stoupla po pás – stříkla přes hlavu –

„Pro Bůh! Ralku!“ běží mladá matka k vodě.

Ale vlna zase couvla, zacloumala dítětem a strhla je o krok s sebou –

„Nic se neboj! Drž se!“ volá zase otec. „Vidíš, utíká! A pohroz na ni!“

„Ty – ty! Ošklivá!“ hrozí capart malou pěstičkou.

„Utopíš nám kluka!“ zlobí se paní Inka na muže.

„Ale kde pak, ten se neutopí! A jen ať si zvyká! Pusť tam také tyhle!“

Zaslechl to Ralek, hned byl pro to.

„Mamičko, dej mi sem Adušku a Evánka! Je to teplé, podívej se! Zkus to!“

Chytil matku za ruku a přitáhl ji k vodě. Velká vlna šplýchla, několik krůpějí spadlo Ince na punčošku.

„Ralku, vždyť jsem obuta!“ brání se kloučeti. „A děti spí!“

„Tak se zuj! A pojď! Aspoň ty!“

„Nemohu –,“ odpírá matka.

Ale Ralek nechal matky, běží vzhůru po břehu.

„Dědoušku! Dědoušku!“ volá zdaleka.

„Ralku! Ralku!“ odpovídá starý Graham stařeckým, však štěstím se chvějícím hlasem.

„Ty se půjdeš koupat, dědečku, viď! Pojď!“ prosilo klouče, chytajíc se děda za kalhoty.

„Máš tu mámu, tátu, tamhle Adu, Ralku!“ ukazoval Graham dítěti.

„Tatíček zas nemá kdy a mamička je obutá. A Ada jen spí!“ vypočetl malý mudrc všechny závady.

„Já přijdu,“ konejšil jej Graham, způsobem, jenž asi obvyklým byl také v ráji a potrvá do skonání světa.

„Přijdeš! Ale kdy?“ naléhal Ralek.

„Až tohle přečtu tatíčkovi a mamičce. Ty zatím jdi a udělej si rybníček z písku. Ale nechoď do vody!“ varoval děd vnouče.

„Je mokrá!“ zasmál se otec.

„Tatínek má pravdu,“ stavěla se dcera po bok otci.

„Tatínek a pan ředitel Molker mají vždycky pravdu,“ usmál se Rall vesele na svoji ženu. Pohlédl na ni mile, vsunul ruku pod její ramínko a přitiskl ji k své hrudi.

Přivinula se k němu, vysoká a stejně štíhlá jako tehdy, kdy jim pan president Ralmont poutal ruce na Astře nad Novým Washingtonem. Opětovné mateřství jí neměnilo, mohlo-li, jen přikrášlilo půvab mladé sličné ženy.

Otec Graham podíval se na ně zrakem, který vlhnul radostí. Měl k ní příčinu. Več nedoufal a čeho by si byl tak přál, splnila mu hvězda, kterou tolik lidí nazývalo hroznou hvězdou Manoninou. Jako by byli zapomněli dobrodiní, které tato hvězda světu přinesla, že vzkřísila slunce, vyvolala lidstvo z krytů, z jeho zemních děr, dala je zas světlu, teplu, vonícímu vzduchu a objetí vánků.

Graham zapomínal méně snadno. Nebýt hvězdy Manoniny, kde by nyní byla Inka? Někde ve výšinách

na Astře. Kde by byl Rall, kde jejich děti? A kdy asi by je spatřil starý děd? Děd, jehož léta jsou již vypočtena, jehož úkol naplněn?

Ale přišla hvězda, zemí otřásla, – dík velikému Nekolovi, – změnila i její dosavadní běh. A slunce změnilo svou dráhu, kletba, která vyháněla jeho děti ze země a z lidské společnosti, byla sňata s nich. Volna, šťastna vrátila se Inka se svým mužem na zemi a k toužícímu otci.

Rozhlédl se. A jako by zrak jeho přeletěl přes Alleghany, k velkým jezerům, přes rozlehlou oblast Mississippi, otce vod, ke Skalným horám a za ně až k Pacifiku. Viděl vzkvétající starou vlast, zemi otců, zemi zaslíbenou, na čas ztracenou a nyní zase nalezenou, osvěženou, znovu mladou. Viděl statisíce, miliony lidí, krví jemu blízkých, viděl domy, dvorce, města – Všude pilné ruce, činné mozky, národ pracovitý, ženoucí se žitím vpřed a výš!

Obrátil se k východu. Za vlnami širého a bouřlivého Atlantiku jiná země, krásná, hory velebné se k modru nebes tyčí nad úrodné, žírné roviny, protkávané mohutnými veletoky. Ale divný neklid zmítá touto zemí, jejím lidem, nekonečné bouře táhnou nad nešťastnou Evropou.

Proč zanevřel osud na tu krásnou zemi? A je trestem snad za neustálé viny, že zas nad východním obzorem se zdvíhá, hrozí žlutý mrak? Co z něho zas vzejde? Jak hroznému nebezpečí unikl lid Evropy před krátkým časem! Útok zlosynný, jenž nemá v lidstvu příkladu, pokus o zničení milionů dětských životů! Mohl vůbec lidský mozek vymysliti tuto myšlenku? Bylo lidské srdce, kterým tato myšlenka prošla a které se nevzbouřilo, nezakřiklo mozek, když už mozek byl tak šílený? A Evropu zachránila pouze včasná pomoc amerických baterií, za přispění i Astry.

Jak snadno však mohl tento osud také stihnout zemi Grahamovu, vždyť je jisto, stojí-li teď žlutým v cestě bílá Evropa, bude jim stát brzy v cestě bílá Amerika. A co by se stalo, kdyby žlutí obrátili pozornost svou na východ, sem k Americe?

Graham mimovolně se ohlédl po kučeravé hlavičce malého Ralka, který svědomitě robil si rybníček na pokraji břehu, sedě při tom ve vodě, ohlédl se po vozíčku, na němž spala malá Aduška a malý Evan. A s nimi viděl všechny miliony malých hlaviček, upřímných a štěstím rozzářených očí dětských celé velké Ameriky.

Při posledním útoku Bůh ochránil Evropu. Snad ochrání také americké děti! Nyní zkáza zuří v zemi, která chtěla zkázu sít, v jejich nivách usadil se strašný nepřítel a její děti vybíjí. Spravedlnost! Avšak – spravedlnost, když statisíce dětí ve smrtelných křečích zmírá? Jsou to také lidské děti! A srdce lidské lituje i zvíře, zhyne-li, či trpí.

Co je vůbec život? Co je tato záhada? Nepatří K té otázce i hrozný případ hostýnský? Jak úžasné příhody se staly na tom místě. Jaké neštěstí zas stihlo Evropu? A co se bude díti dále, vždyť, co bylo, je jen zřejmě počátek!

Státní tajemník Graham si hluboce vzdychl. A teprve nyní postřehl, že na něho v udivení patří oba mladí lidé, jeho dcera Inka i její muž.

„Tatínek má zase velkou starost,“ řekla Inka vážně, když se otec vytrhl ze zamyšlení.

„Nemá-li ji pan státní tajemník,“ podotkl manžel Inčin.

„Ani tatínek a ani státní tajemník,“ odvětil otec Graham, „velkou starost má však člověk Graham –“

„Zase vážné zprávy?“ tázala se Inka v obavách.

„Velmi vážné," přikývl. „Ale před tím zprávu radostnější," pravil. „Zde vám oznamuje Mac, že vás přijedou sem navštíviti –"

„S Addou?" zaradovala se paní Inka.

„S Addou i s oběma dětmi," potvrdil otec Graham.

„To je dobře! To zde budeme mít veselo!" zatleskala Inka ručkami.

„Jsem velmi rád, že přijedou," přidával se mladší Alnor. „Mac si aspoň trochu odpočine. Namáhal se zase úžasně –"

„Ale píše, že už bude hotov se svým úkolem."

„A elektrická hradba bude v činnosti?"

„V nejbližších dnech započne se se zkoušením prvních stanic na východě."

„Ovšem, západ jest již hotov," podotýkal Rall, „tam započali."

„Ano. Potom přišel jih. Macovi se hodila cesta k sopkám –"

„Pro doktora Bukova?" ptala se Inka.

„Ano, jak jsme byli spolu –," pravil Rall.

„A přijeli později než Evropa –," usmála se paní Inka.

„Evropa se vskutku činí, totiž její vůdcové," podotkl Rall s uznáním. „Ale, mlč, Inuško, zítra nebo pozítří zde budeš už mít nový letoun podle vzoru „Smršti" –"

„Se stejnou rychlostí?" dychtivě se ptala Inka.

„Týž stroj," řekl Rall. „Jsou to úžasné výkony!"

„Však bude Evropa potřebovat, aby napjala své všechny síly," řekl Graham vážně. „A my s ní," dodal ještě vážněji.

„To je zpráva druhá, že?" chápala paní Inka.

„Ano. Z Evropy," hovořil Graham. „Pamatujete se na zprávy o záhadných světlech hostýnských?"

„O zelených světlech?"

„Ano."

„Pamatujeme se, milý otče, také na zelená světla, která s námi hnána byla vzduchem ke Špilberku při přechodu Manoniny hvězdy,“ řekla nyní paní Inka velmi vážně.

„A jste přesvědčeni, že jsou to táž světla?“

„Určité jde o týž zjev,“ promluvil Rall rozhodně, zatím co jeho žena pouze pokrčila rameny.

„Byla to výprava jako naše,“ řekla paní Inka, „byla ovšem odjinud.“

„Nyní po objevu Inuščině, kdo je vlastně naše Nova, není o tom pochyby,“ dodal Rall.

„O tomhle si tedy brzy povíte,“ odpověděl Graham. „Evropa svolává poradu vědeckých pracovníků o té věci do Říma. Zde je pozvání. Myslím, že Rall s panem ředitelem Molkerem by měli jet.“

„Pan ředitel sice churaví –,“ podotkl Rall.

„Už zase?“ zeptal se Graham.

„Dnes ulehl, má zase lehkou horečku,“ pravila paní Inka.

„Často takto churaví, nevyplatilo se mu, myslím, ono podívání na sopku na Nově,“ mínil otec Graham.

„Jistě je to od té doby,“ řekla Inka, „uznává sám, že pyká za svou neposlušnost.“

„Ale netrvá mu nemoc nikdy dlouho, vypotí se a běhá zase,“ pravil Rall. „Teď z cesty do Evropy s panem presidentem Habrem přivezl jsem pana ředitele veselého, svěžího. A byla to cesta! Stála za to!“

„Bože, jaké nebezpečí jste prožili!“ otřásla se paní Inka při vzpomínce.

„Stálo to za to,“ zvážněl i Rall, „ale dopadlo vše dobře –“

„Evropu jste zachránili,“ řekl Graham pohnutě.

„Jen trochu,“ zasmál se Rall. „Hlavní je, že jsme zůstali celí. A uvidíte, že pojedeme zase do Evropy vesele.“

„Kdy bude schůze v Římě?“ tázala se žena Rallova.

„Porady hvězdářů započnou sedmnáctého září,“ oznamoval Graham. „A téhož dne bude schůze zastupitelstva Spojených evropských států, která zvolí presidenta pro další tři roky.“

„Což, to je věc jasná, zvolí pana presidenta Habra,“ řekla paní Inka.

„Vzpírá se, přál by si oddechu,“ děl Graham, „ale doba je příliš vážná, nepustí ho. Věc bude asi pevně projednána již ve schůzi státní rady, která bude v Praze patnáctého září –“

„Nedělí nás tedy mnoho dní od vážných rozhodnutí,“ poznamenal Rall. „A od chvíle velmi významné.“

„Jaké pak?“ ptala se paní Inka.

„Při schůzi hvězdářů v Římě má býti poprvé použito obrovského dalekohledu Azettiova na Vatikáně,“ vysvětloval Rall. „Prý bude do schůze hotov.“

„Je to prý skvělé dílo,“ s uznáním podotkla paní Alnorová.

„Zajisté,“ souhlasil její choť. „A Azetti si slibuje, že pomocí něho bude rázem rozluštěno, co se děje na Nově. Poznáme snad konečně, co to je na Rovníkovém vrchu.“

„A co znamenají otvory na povrchu Novy,“ dodávala paní Inka.

„Bude-li tím ovšem také pomoženo světu, není ještě řečeno,“ podotkl Graham vážně, „neboť podle toho, co se dálo včera v střední Evropě na vrchu Hostýně, má lidstvo proti sobě hrozná nebezpečí. To je druhá moje zpráva, s kterou jsem k vám nyní přišel.“

„Co se tam vlastně stalo?“ tázali se současně Rall s Inkou.

„Pamatujete se, že zelená světla po nějakou dobu se držela na Hostýně na Moravě a že nepůsobila

nějakých škod. Ale potom, zdá se, okusila lidské krve –“

„Nedošla-li jim zásoba jejich potravin,“ podotkla paní Inka.

„To by bylo možné!“ zvolal Graham. „Možná, že máš pravdu! Ale ať již z jakékoli příčiny, zelená světla počala zabíjet lidi. Asi pro svou výživu, neboť zabití vždy byli nalezeni úplně bez krve.“

„Hrozné!“ otřásla se Inka.

„Tentokrát však došlo k pohromě z příčiny jiné. Zelené světlo uzmulo ve dvoře pod Hostýnem zrcadlo –“?

„Což je velmi významné!“ pozastavil se Rall.

„A jasné,“ souhlasil Graham. „Ale zrcadlo chtěl chránit malý hošík, byl však tvorem, zase neviditelným, uchvácen.“

„A unesen?“ zděsila se paní Inka.

„Zachránil ho muž jakýsi, ale ten byl zabit, žena jedna těžce poraněna.“

„Hrůza!“ řekla paní Inka.

„Hrůza pravá teprv přijde!“ odpověděl Graham. „Byla totiž vypravena na zničení světel výprava, jež skvěle vyzbrojena a připravena padla na vrch, na němž světla sídlila.“

„A zničila je?“

„Zelená světla za příšerných zjevů rozdrtila výpravu. Lidi pobila, letadla hračkou v celých masách srážela, ale strašnou silou rozervala hlubokými rýhami i boky hory, smetla části měst, od hory vzdálených a města zapálila –“

„Úžasné!“ zvolal Rall.

„Děsné!“ řekla paní Inka.

„A bylo jich prý sedm – pravím – sedm – proti tisícům a nejmocnějším naším zbraním!“

„A odpravili nějakou tu příšeru?“ tázal se Rall.

„Ani jednu! Všech sedm uniklo – prý kamsi na východ,“ odvětil Graham. „Zde máte zprávy,“ dodával.

„Vidíš, Ralle, došlo na to, co jsme říkali nedávno o vojsku Hannibalovu!“ připomněla paní Inka.

„Došlo,“ odpověděl Rall, „jenže tentokrát jsme Hannibalem my.“

LXXIV.

„Není tedy vůbec pomoci?“

„Není, mocný Šanwangu!“ odvětil Ssi-wen truchlivě.

„Co říká tvůj lékař, Junkaišek? Je znamenitý odborník.

„Moudrý Junkaišek? Potřásá šedou hlavou, říkaje: Ne, teď ne, ubohý Ssi-wene! Teď jí nepomůže nikdo. A kdyby pomohl, nic by nepomohl. Při pohledu na krůvek svých dětí zešílí ti znovu. Až někdy, po letech, až zahojí se v duši rány, kterých nedovede nikdo hojiti, jen čas. Potom snad velký otřes – snad –“

„Ty děti kdyby z hrobu vstaly –!“ doložil krutě. Krutý Junkaišek!“

„A co dělá ubohá tvá Sien-li?“ tázal se Šanwang.

„Má ubohá Sien-li!“ vyprávěl Ssi-wen. „Je malá, snad menší, nežli byla, a je bílá – Do neznáma kamsi dívají se její oči, divně klidné. A jak ráno vstane, obléká se rychle, chvátá: „Musím ke svým dětem! Honem! Usnuly mi tamhle pod smokvoní. Honem, honem!“ – A pak chvátá, usedá si pod strom na lavičku u hrobu a zpívá:

„Děti, děti, moje děti,
sladké moje děti –!“ –

„– to jest její píseň. A – mocný Šanwangu – jsi moudrý muž a bohaté máš srdce, ale nedovedeš zdaleka si představiti bolest, jakou cítí muž, když slyší, jak šílená jeho žena zpívá nad hrobem svých a jeho dětí! A – když ty děti – zabil!“

Ssi-wen schýlil hlavu do dlaní a srdcelomný pláč jím zachvěl.

„Ubohý Ssi-wene!“ vzdychl pohnut president.

„A když k ní přijdeš?“ ptal se dále.

„Zastaví mne, ruku napřáhne mi do cesty a šeptá: Nechoď dále! Nechoď! Vzbudil bys je –“

„Nepoznává v tobě muže?“

„Nepoznává nikoho, nedbá ničeho a nevzpomíná. Nemá vůbec pro nic smyslu, pouze pro své děti, které usnuly.“

„Ubohá Sien-li!“

„Nestará se o jídlo, nestará se o spaní. Musíme ji večer odvést, jde však pouze se slibem, že zase druhého dne přijde. „Musím,“ šeptá, „musím je tu hlídat, vzbudil by mi je tu někdo.“

„A co jiní lékaři,“ tázal se Šanwang, „nebral jsi nikoho na radu?“

„Volal jsem jich, volal!“ mávl Ssi-wen beznadějně rukou. „Avšak nikdo nepomohl, nikdo neporadil, nedal naděje. „Měly jí být také asi čtyři roky,“ řekl jeden, „byla by šla s nimi.“

„Jeden z lékařů,“ hovořil Ssi-wen dále, „byl z mých druhů, z nejbližších, a já ho na kolenou prosil, aby uzdravil mou ženu, mou drahou Sien-li – „Blázne!“ osopil se na mne. „Dvě děti jí zabili a její duše žalem přemožena, usnula – chtěl bys ji budit?“

„Lékaři jsou někdy krutí,“ pokyvoval Šanwang hlavou.

„Ale v tomhle mají pravdu,“ schýlil Ssi-wen hlavu, „vskutku, k čemu by se probudila? K nevýslovné

bolesti a žalu nad takovou ztrátou. Jest jí lépe tak, v mlze, která všechno zakrývá, i bolest.“

„Mnohokrát jsem v posledních dnech slyšel tato slova, která hrozně padala v mou duši, a přece byla útěchou: Takhle kdyby mohly zešíleti všechny nespočetné tisíce matek, které v těchto dnech ztratily své děti! Jak by byly šťastny!“

„A ještě někdo řekl: Sien-li je z matek nejšťastnější!“

„Ale já?“ zaštkal Ssi-wen bolestně. „Jsem z otců nejbídnější!“

„Nevíš, jak mně je,“ hovořil dále, stále prudčeji, „když slyším proklínání, které nyní naší zemí otřásá. Na mne padá, na mne, mocný Šanwangu!“

„Také na mne, Ssi-wene,“ pochýlil Šanwang hlavu. „A snad bychom mohli říci také my, co říkají lidé o tvé ženě, o svém třetím druhu: Šťastný Mienthu!“

„Ano, padl při svém šíleném pokusu, shodil břímě se své duše.“

„Zbýváme jen my,“ hovořil Šanwang, „a –,“ zarazil se, „Čaosite.“

„Čaosite musí zemřít!“ řekl Ssi-wen temně, opatrně se rozhlížeje.

Šanwang pokrčil jen rameny. „Ztratil se, přinesl zprávu o záhubě Mienthově a od té chvíle jsem ho nespatřil.“

„Najdu jej, mně neunikne,“ poznamenal Ssi-wen.

„Buď, Ssi-wene, moudrý!“ napomínal president. „Vidíš, že je trest –“

„Vidím, jest! Však také bude!“ zahrozil Ssi-wen plana nenávistí. „Běda Evropě! A Azettimu! Azettimu běda!“

„Evropa je zachráněna,“ odmítal Šanwang. „Pokvete – a my budeme mřít.“

„Nikdy!“ napřímil se Ssi-wen. „Tomu dovedu již zabrániti,“ křikl hrozebně. „Nebudeme trpět sami, tento mor k nim ještě dostaneme.“

„Jsou ohrazeni elektrickou závorou,“ upozornil Šanwang.

„Ani ta jich nezachrání. V hlavě mé již se rodí myšlenky, jak překonat i tuto překážku. A překonám ji, dostanu se skrz jejich závoru, a přepravím zhoubu přes ni.“

Skoro s hrůzou hleděl Šanwang na Ssi-wena. Po chvilce však řekl významně:

„Jsi veliký v ničení, ba, hrozný, Ssi-wene! Ale nyní je snad úkol bližší, důležitější. Je třeba zachraňovat, udržovat vlastní lid – Pracuješ o léku proti hrozné chorobě?“ zeptal se přímo.

„Pracuji, vše možné dělám,“ odpovídal Ssi-wen náhle poklesly. „Nejím, nespím, hledám, badám –,“ vykládal.

„A výsledek?“

„Je to strašná věc,“ řekl Ssi-wen místo odpovědi.

„Ale musí se to zdařit!“ pozdvihl se rychle. „Udělám vše možné, úspěch musí přijíti!“

„Kdybys uznával za nutné, přiber k sobě pracovníky, vyber nejschopnější lidi, ať za tvého vedení se pokoušejí –!“

„Vše učiním!“ sliboval Ssi-wen horlivě. „Budu pracovati, a když ty budeš vůdcem –“

„Nebudu jím, Ssi-wene!“

„Jsi presidentem žlutých lidí, Šanwangu!“

„Již nejsem, Ssi-wene!“ odvětil Šanwang klidně.

„Cože? Co se stalo?“ žasl Ssi-wen.

„Ohlásil jsem, že se zříkám úřadu –“

„Proč? Jaký důvod?“

„Nemohu přece odejíti z této oblasti!“

„Toť pravda!“ zarazil se Ssi-wen. „Tvoje rodina –?“

„I s dítětem nejmladší mé dcerky je daleko odtud, u jižního moře. Bohudíky, v bezpečí! A kdyby snad nebezpečí se blížilo až k nim, poradil jsem jim již, aby prchli, na ostrovy, nebo do Afriky.“

„Nemohou být ohroženi! Udržíme zhoubu zde – příkopy jsou vykopány, napuštěny vodou –“

Šanwang pokrčil však rameny a řekl: „Uvidíme! A doufejme!“

„Mocný Šanwangu,“ vracel se však Ssi-wen, „uvážil jsi dobře svoje rozhodnutí o vzdání se úřadu? Hleď, vždyť i když bude zvolen nový president, nebude moci zase sem, do těchto uzavřených končin země!“

„Vím a uvážil jsem to, však moje rozhodnutí je nezvratné.“

„Ale pak má ještě jiný důvod?“ nadhodil Ssi-wen nejistě.

„Má, Ssi-wene!“ přiznal se Šanwang tichým hlasem. „Výčitky svědomí –“

„Ano,“ dodal, „já chápal povážlivost našich kroků, nedůvěřoval jsem konci, mojí povinností bylo zabrániti tomu, co se stalo. Neučinil jsem tak, i mne opojila touha, aby žlutý člověk byl na světě sám a aby ovládl zeměkouli.“

„Byl to chybný krok, Ssi-wene! A za chybu je nutno pykat!“ dodal Šanwang přísně. „Proto přišel trest – A je otázka, zda trest je u konce –“

„Ovládneme to. A udržíme –,“ pravil Ssi-wen nadějně.

Tu však se rozlétly dveře. Kdosi vběhl dovnitř, volal rozrušen:

„Rychle! Rychle! Zkáza na dvou místech přeskočila příkop –“

LXXV.

„Děti, děti, moje děti,
moje milé děti,
vším jste mi, mé drahé děti,
Děti, děti, drahé děti –“

„Sien-li! Má ženo milá!“
„Nechoď sem! Ne – Vzbudil bys je –“
„Spí, Sien-li?“ zavzlyká Ssi-wen.
„Spí. Jdi!“

„Děti moje, zlaté děti,
drahé moje děti –“

A Sien-li zpívá –

„Bozi! Věční bozi!“ bolestně Ssi-wen vzdychá.

Ještě se obrací po ženě. Bleďoučká, útlounká, ubohá – nad růvkem se nachyluje, objímá jej, zpívá – Sien-li bílá, nešťastná.

Se sklopenou hlavou, se zmučeným srdcem stoupá Ssi-wen po svahu Zeleného vrchu. Ocitá se na vrcholu, rozhlédne se po širokém kraji. Ale zachvěje jím hrůza, hroby vidí drobné, hrobečky – a u každého je Sien-li – tisíce, tisícové zlomených, zkroucených Sien-li – matek nešťastných.

A tam – hle – sloup kouře vstává, černý – hranice a na ní –!

A co to? Teď otřásla se země, dělový výstřel! Kde zase zoufalé davy se šíleně vrhají proti závoře a nasazují život, marně, proti dělům?

„Bozi! Co se bude díti?“ sténá Ssi-wen a svírá si hlavu třesoucími se dlaněmi.

Vskočí do budovy na Zeleném vrchu, otřese se. Vždyť zde – ano, zde –!

Ale vstříc mu přichází urostlý, svalnatý muž, doktor Junkaišek.

„Pane,“ praví, „zde je seznam pracovníků, které zatím navrhuji. Bude ovšem třeba rozšířiti stavbu, místo nestačí. A práce bude, myslím, dlouhá –“

„Učiní se vše,“ odpovídá Ssi-wen, prohlížeje seznam. „Vystaví se, čeho bude třeba, opatří se přístroje. S navrženými souhlasím,“ vrací seznam Junkaišekovi, „zavolejte všechny!“

Lékař se uklonil, odešel. Ssi-wen přejel rukou horké čelo. Chlad mu lahodil. Dlouhými kroky přešel několikrát pracovnou. Pak se zastavil u okna, podíval se z něho. Bílý domek mu probleskl zelení zahrady na severním svahu Zeleného vrchu.

Odskočil skoro od okna, odešel k oknu na protější straně pracovny. Tam výhled k jihu do daleka, avšak – tam! Černý sloup kouře se němě k nebesům zdvíhá, hrozivě –

Chvěje se usedá Ssi-wen u svého stolu, dlaněmi zakryje oči. Hned však je odkryje – jaké to vidiny noří se ze tmy?

„Sien-li! Nešťastná!“ zavzlyká.

„Děti! Moje děti!“ úpí.

Stín padl na okna, velký. Zděšeně Ssi-wen vyskočil.

„Co?“ vzkřikne. „Ten černý dým – sem přišel – za mnou?“

Přiskočil k oknu. Vidí, jak mohutný aeroplán přistává na rovné ploše letiště. Jeho bok se otvírá, z letadla vyskočí štíhlý, mladý muž.

„Generál Tankin!“ zahučel Ssi-wen, snaže se nabýti klidu. A již otevřeny dveře, pevným krokem vchází generál.

„Buď vítán, generále!“ kyne mu Ssi-wen. „Přicházíš jistě v příčině vážné –“

„Ano, pane,“ odpovídá generál. „Je mrtev Šanwang –“

„Věční bozi!“ vzkřikne Ssi-wen. „Šanwang že je mrtev?“

„Je mrtev, pane!“

„A co – jak?“ koktá Ssi-wen.

„Lékaři oznámili, že skončil mrtvicí. Ale nebyla to mrtvice – Otrávil se –“

„Otrávil!“ zaúpěl Ssi-wen.

„Zde dopis od něho pro tebe,“ vyňal Tankin ze zaňadří obálku.

„Dopis!“ vzchopil se Ssi-wen. „Šanwangu! Velký, mocný Šanwangu!“ zaplakal otvíraje obálku.

„Opustím tě,“ ukláněl se generál.

„Ne!“ odmítl Ssi-wen. A dodal pevně: „Zůstaň!“

Tankin se uklonil, ustoupil však o maličko zpět.

A Ssi-wen četl poslední vzkaz presidenta žlutých lidí:

„Milý Ssi-wene! Víš, že jsem chtěl žít, pracovat a bojovat po tvém boku. Odpusť, nemohu! Nelze žíti s tak těžkou ranou v srdci, když je člověk tak stár a sláb. Prchám, a nejvíce před tím, co přijde. Zůstáváš sám z nás Tří. Jsi nejsilnějším a byl jsi nejsilnější. A jsi jediný z nás, který může něco vykonat. Zapřísahám tě: Zůstaň! A bojuj! A bohové ať ti dají sílu a vítězství! A našemu lidu vykoupení! Tvůj Šanwang.“

„Sám!“ zavzlykl Ssi-wen a ukryl obličej do dlaní.

„Sám!“ vzdychl zdvíhaje hlavu.

„Tedy – sám!“ povstal, proniknut pevným odhodláním.

„Ano,“ pravil nyní generál Tankin, „sám a vládcem Číny.“

„Vládcem?“ užasl Ssi-wen. „Rozhodne přece lid –“

„Lid? Zoufalý a skoro šílený?“ namítl Tankin. „Lid ztratil rozvahu a musí se vést rukou neochvějnou, silnou. Ty ji máš.“

„Ale země je teď rozdělena,“ upozornil Ssi-wen.

„Ano, na část uzavřenou a část volnou. Volná část ať se zařídí podle svého, ty se ujmi části zavřené.

Poroste ti," dodal trpce, „budeš brzy míti Čínu celou –"

Ssi-wen v hrůze sevřel znovu hlavu rukama. „Takhle? Bozi!" zasténal.

„To je věc budoucnosti," upozornil Tankin klidně, „starejme se o přítomnost! Řekni, přijmeš?"

„A proč já?" zeptal se Ssi-wen.

Tankin se usmál: „Jsi jediný, kdo by mohl vládnouti v této době."

„Ty jsi rázný muž," ukázal Ssi-wen, „postav se sám v čelo!"

„Ne, pane! Země, zachvácená morem, musí míti v čele lékaře. Jde o boj s nemocí, ne pouze se šíleným lidem. A ten je hlavní. A pak – jsi z Rady tří – nezapomeň!"

„A ty, generále?"

„Mám vojsko v rukách a jsem ti s ním k službám. V přesvědčení, že tak nejlépe prospěji vlasti. Jen neváhej a přijmi!"

A generál Tankin napřáhl pravici k Ssi-wenovi.

„Přijímám!" stiskl mu Ssi-wen ruku.

„Díky, vládče!" uklonil se generál Tankin a odešel.

A jen se za ním dveře zavřely, hle, vchází Čaosite.

„Čaosite!" zvolal Ssi-wen skoro radostně. Ale duší projela mu horká vlna nenávisti. Konečně měl v rukou muže, který mohl mu být nebezpečným.

„Čaosite!" zvolal Ssi-wen znovu. „Kde jsi byl tak dlouho?"

„Nutná práce, pane!" odpovídal Čaosite.

„Nutná? Jaká?"

„Krýti svoje záda," odpověděl Čaosite směle.

„Aj!" žasl Ssi-wen. „Máš je snad za ohrožená?"

„Bez pochyby, pane!"

„Čím pak?"

„Mluvme přímo," řekl Čaosite, „tebou!"

„Mnou?" vyskočil Ssi-wen. „Proč pak?"

„Příliš mnoho vím,“ odpověděl Čaosite drze.

„A zapomněl jsi to zatím?“ ptal se Ssi-wen hrozivě.

„Nezapomněl. Ne!“ vysmíval se Čaosite. „Ale učinil jsem opatření –“

„Jaká opatření?“

„Jen několik závětí jsem napsal, pro případ, že by se něco se mnou stalo. A v těch závětech –“

„A kdyby je někdo otevřel?“ vykřikl Ssi-wen.

„Závěť je v Číně svatá!“ odpověděl Čaosite. „Můžeš býti bez obavy, dokud –“

„Oh, ty! Bídníku!“ zasyčel Ssi-wen.

„Jen klid! Však my se shodneme!“ ušklíbal se Čaosite, obraceje se k odchodu. „Budu míti rozum,“ dodával, „a ty – jej mít musíš!“

„Bídáku! Bídný!“ rozzuřil se Ssi-wen.

Ale Čaosite už zmizel.

LXXVI.

„Mamičko! Zlatá moje mamičko!“ plakala a smála se zároveň malá Violka. „Jak jsem ráda, že jsi zase venku!“

„Však poprvé, mé milé dítě!“ skláněla se ubledlá, vyhublá Elisa ke svému děvčátku a položila mu láskyplně ruce okolo krčku.

„Teď již budeš zdráva,“ hovořilo dítě. „Budeš chodit na sluníčko, dosud pěkně hřeje, zčervenáš mi zase, mamičko má milá!“

„Dítě moje!“ přivinula Elisa k sobě Violku.

„A veselejší musíš mi být, maminečko!“ domlouvá dítě. „Vždyť zase bude dobře.“

Elisa pohladila vlásky dítěte. „Budu, dítě, budu,“ slibovala s chabým úsměvem.

„Tak, zde ještě tenhle plášť,“ přicházela Tonička a přehodila Elise přes ramena a záda šat, jejž přinesla.

„A jen na sluníčko!“ hovořila. „Všechno půjde, teď už máme vyhráno.“

„Vždyť nebylo tak zle,“ namítla Elisa s úsměvem.

„Ne, nebylo,“ povolovala Tonička. „Nebylo snad nebezpečí, ale zeslábla jsi hodně, Elisko, budeš se musit šetřit. Jen hezky poslouchat!“ dodala veseleji, hledíc přítelkyni povzbuditi.

„Vše půjde,“ slibovala Elisa, „když budete vy se mnou, má dceruška,“ pohladila Violku, a laskavě se na ni usmála, „a ty, milá Toničko!“

„Neodloučíme se, už je rozhodnuto,“ vykládala Tonička. „Půjdeme se strýčkem Pemzou, my i vy, jak bylo řečeno.“

„Souhlasí tvůj manžel?“ tázala se Elisa.

„Docela,“ tvrdila Tonička. „A nový dvorec pod Ďumbierem se mu velmi líbí, krajina je prý rozkošná, zdravá. A velice úrodná. Budeme tam spokojeni, Eliso!“

„A strýček Marek se vrátí na Bedlinu?“ zeptala se Elisa.

„Nedá jinou. Vrátí se tam. Však se tam včera vydal, byl tam, prohlédnout si dvůr, s čím by se mělo začít nejdříve.“

„Jest již zase zpátky?“ tázala se Elisa skoro polohlasně.

„Ano, před chvílí se vrátil.“

„A co říkal, jak to tam vypadá?“

„Hotová poušť! vykládal. Náš dvůr je v sutinách a Bedlina je skoro pryč.“

„Bedlina?“ užasla Elisa.

„Ano, celý vršek kopce byl sražen a vyplnil lom, jde nyní od Hostýna povlovný svah až k bývalému dvorci.“

„A Holešov?“

„Byl hodně pobořen, i Bystřice. Ale tam se všude staví. Proto strýček Marek chce se také dáti do práce,

chce, aby se ještě před letošní zimou upravily aspoň byty ve dvoře, hospodářské budovy pak na jaře.“

„A hlavně chce sít!“, usmála se Tonička. „Sázet, sít, to jest jeho touha. Nevydržel by prý nyní bez venkova, říká, uvykl prý příliš na něho.“

„A na Bedlinu se těší,“ pokračovala. „Vše prý si tam oddychlo, jako by se bylo znovu narodilo.“

„A kam zmizely, ty –?“ ptala se Elisa.

„Ty příšery?“ otřásla se Tonička. „Nikdo neví. Vykládá se, že je někdo viděl prchat někam k východu. Ale jistě byly také vystrašeny a nezastavily se hned tak.“

„Jak úžasná síla!“ hrozila se Elisa.

„Nesmírná!“ potvrdila Tonička. „A nikdo neví, co to bylo, kde se vzalo. Ale jen když je to pryč!“ obracela veseleji, vidouc, jak se bledé líce Elisino ještě více stáhlo.

„Byl strýček Marek také v Holešově?“ zeptala se Elisa náhle.

„Byl.“

„A viděl – jeho hrob?“

„Ano, Elisko, byl na Márově hrobě. Hřbitov je neporušen –“

„Podíváme se tam, než odjedeme na Slovensko?“ prosila Elisa otázkou.

„Podíváme, Elisko! Zajedeme tam všichni, říkal již Fráňa. Prožili jsme tam tři léta, mnoho zakusili, dobrého i zlého.“

„Dva z nás tam zůstali na věky, tak různí, Toničko,“ zaslzela Elisa, „Klejtek a Mára –“

„Elisko, je dobře nezapomínat,“ napomínala Toničku přítelkyni, „ale stále vzpomínat jen dobrého.“

„Mamičko, ty nesmíš plakat, maminečko!“ zaprosila Violka. „Hleď, musila bych plakat s tebou, mamičko zlatá!“

Elisa přivinula dítě do náručí a líbajíc je vzlykala: „Ne, dceruško, nebudu už plakat. Vždyť mám tebe, tebe!“

„Tak, uklidněte se, i vyplačte se trochu, uleví se srdci,“ hovořila vlídně Tonička, „a pak zase zjasnit líčka, podívat se do sluníčka! Všechno přejde, Elisko má, přebolí.“

Ovinula ještě úže Elisina ramena pláštěm a pohladivši ji vlídně, odcházela. Vyšla ke vchodu do zahrady, k ulici, na které vřel rušný život nově se rozvíjejícího brněnského předměstí. Šla se podívati po dětech, které sem někam vyběhly s dětmi Markovými.

Stanula ve vchodu, rozhlížela se kolem. A tu si všimla muže, který tu již déle přecházel a zřejmě se zvláštní zvědavostí nahlížel plotem do zahrady. Uvědomila si nyní, že tohoto muže zde už jednou spatřila.

Ohlížela se tedy po dětech, ale nenápadně stranou pozorovala neznámého muže. A viděla, že pozornost jeho platí Elise, jež seděla dále v zahradě a objímala Violku a laskala se s ní.

A již se volně blížil k Toničce, jež dívala se zase někam do ulice. Uviděla však v tom děti, vracely se smějíce se a vesele hovoříce, malý Stanka mezi nimi.

Tu se muž u nich zastavil.

„To je boží nadělení!“ řekl vlídně, ukazuje na děti. „To jsou všechny vaše?“ smál se.

„Ne, jen tohle malé,“ odpovídala vlídně, čekajíc se skrytou zvědavostí, proč muž navázal s ní rozhovor.

„Právě, právě!“ usmíval se neznámý. „Na tyhle jste ještě příliš mladá,“ lichotil.

„Možná,“ řekla se smíchem a dělala, jako by chtěla s dětmi odejíti.

A tu se muž ukvapil.

„A tamhle to děvčátko, to není vaše?“ ukázal na Violku.

Pohleděla na skupinku Elisy a Violky. A náhoda, snad větřík se na okamžik utišil, snad promluvila Violka hlasitěji – ale zřejmě dolétlo až k vchodu slůvko:

„Mami –“

„Slyšíte,“ ukázala Tonička. „Tam má maminku.“

„Ale zdá se mi, že někdo říkal té mamince, slečno,“ nadhodil muž.

„Možná,“ pokrčila Tonička klidně rameny.

„Dostala ji za svobodna,“ zasmála se najednou.

„Ah, tak!“ rozesmál se muž. Ale přece váhal.

„Pozor! Nejnovější číslo Pozoru!“ rozlehlo se hned za rohem volání. A na ulici se objevil hoch, jenž v ruce nesl náruč novin.

„Nejnovější zprávy Pozoru!“ vykřikoval hoch. „Překvapující obrat v holešovské vraždě!“

„V holešovské vraždě? Obrat? Co to je?“ trhl sebou neznámý muž u vchodu do zahrady a hnal se k prodavači novin.

„Státní žalobce Nobl propuštěn byl ze služby. Kodela byl –“ , „Prosím! Jeden Pozor,“ vydával prodavač neznámému číslo novin.

„Kodela!“ divila se i Tonička a šla si také koupiti časopis s touto zprávou.

Ale neznámý muž stál již na okraji chodníku, zabrán do novin a přelétaje dychtivě jejich řádky. Jen několik jich přečetl a zaklel:

„Hrome! To je pěkné!“

„Eh, budu mlčet o tom,“ obracel se vzrušen k odchodu, „tohle se dozvědí Allrighton a Clarck jistě a vždy příliš brzy. A zatraceně mne pochválí! Jako bych mohl –“

Odešel velmi rozmrzen, ani se již neohlédnuv.

LXXVII.

„Přestáli jsme, přátelé, hroznou dobu. Ohroženi byli jednotlivci, ale ohrožen byl také všechen náš lid evropský. Pohroma, jež stihla před několika měsíci krásný ostrov Capri, měla zavaliti celou Evropu. Ukázalo se, jak hrozný to byl úklad, jak zločinný. Jen díky bystrozraku mnohých z vás a přízni Prozřetelnosti se podařilo odvrátiti zhoubu od Evropy.

Je trpké vzpomínati, co se při tom dělo doma v Evropě, když s nasazením životů naše branné síly hájily východní hranice. Dokonce proti opětovanému útoku, bezohledně, beze studu za dne podnikaného. A stejně trapné je, že Evropa se neubránila svou vlastní silou. Pouze okolnosti, že se americké baterie dostavily včas, lze děkovati za záchranu.“

„Otřáslo to také naším lidem,“ poznamenal k tomu Sibirjak. „Další, podrobnější zprávy o útoku žlutých i o zasažení amerických baterií působily mocně. Bylo pozorovati velký obrat v továrnách, což ostatně ukazuje výsledek.“

„Ubylo také obliby Klejtkovy,“ poznamenal inženýr Graham. „Neboť, ač se snažil zastříti svou chybu, většina přec pochopila prázdnost povyku, jejž vedl.“

„A zanedlouho zapomenou na vše, Klejtek bude zase jejich svatým a kam pokyne, tam půjdou,“ upozornil hořce doktor Bukov.

„Je třeba s tím počítati,“ kývl Habr vážně. „Ostatně, již počítáme se vším. Zatím vidíme, že skutečně se zrychlil postup prací. Za několik dní již bude možno vyslat první naše baterie, aby posílily americkou závoru, dnes chránící Evropu. A brzy, doufám, budeme míti tolik vlastních strojů, aby Amerika mohla svoje baterie vzíti zpět. Chce z nich utvořiti druhou, slabší ovšem hradbu okolo své země.“

„Mluvilo se kdysi, že by chvíle osazení prvních vlastních baterií měla býti slavností,“ upozornil Bukov.

„Byly takové úmysly," odvětil Habr, „ale sami tvůrcové hradby navrhují, aby bylo upuštěno od všech oslav. Mohl by nám říci pan inženýr Graham svoje mínění."

„Opakuji pouze, co jsem prohlásil již panu presidentovi," děl Graham. „Postavení závory je přiznáním, že máme nepřítele. Nebýti ho, nebudeme stavět závory. Máme-li však nepřítele, je tu stav válečný. Snad zakrytý, zatím. Ale válka tu jest, nebo brzy bude. A válka je vždycky dobou hrůz a dobou utrpení lidu. Má se tedy slavit její počátek?"

„Nelze, nežli souhlasiti," prohlásil inženýr Sibirjak'. „Nehledě k tomu, přiznejme si, že přichází naše elektrická uzávěra pozdě. Musili nám zřídit předtím hradbu Američané. Bez nich bychom nyní žili v moři slz a odsouzení k zkáze, k vyhynutí. Není tedy zrovna příčin k hrdosti a k radosti."

„Pravda, nutno souhlasiti," řekl doktor Bukov.

„Bude vskutku lépe," končil Habr tento rozhovor, „když v tichu vypravíme baterie hotové na jejich místo. Můžeme být rádi, že jsou hotové a naše, důvodu však není pro obzvláštní jásot."

„A ostatně, není ještě konec našich útrap, tušíme to. Hrozí východ, bude hrozit dál. Ale máme vedle toho strašné nebezpečí ve svém středu, síly divné, neznámé, však hrozné. O zelených světlech není sebe menší zprávy od pohromy hostýnské. Ale víme, že unikla všechna, cítíme, že neunikla daleko. Budeme mít ještě s nimi práci, velmi těžkou."

„Ale hrozí nám snad také nebesa a stále více rozšiřuje se podezření, že naše Nova je sousedem velmi nebezpečným a že se to brzy ukáže," upozornil doktor Bukov.

„Chmurné vyhlídky!" povzdychl Habr.

„Doba velmi vážná,“ ujímal se Graham slova. „A je nemyslitelno, pane presidente, abyste teď skládal vládní otěže a dal je do rukou jiného.“

„Prefekt Longine souhlasil s mou prosbou,“ pravil Habr, „aby převzal presidentský úřad ve Spojených státech evropských. A Longine je znamenitý člověk.“

„Promiňte nám, pane presidente, jest jen jeden Habr v Evropě,“ promluvil doktor Bukov vřele.

„A Longine sám požádal nás, abychom vás přemluvili, byste v této vážné době neodpíral vésti vládu dále. Dokládá, že zjistil nezvratně, že s tímto přáním, s touto prosbou přijdou také zástupcové států ostatních. Nebude možno jinak, pane presidente!“ mluvil Sibirjak.

„Těšil jsem se tolik na klid,“ vzdychl Habr.

„Zasloužil byste ho,“ pravil Graham, „budete však musit vésti lidstvo k vítězství. Amerika s vámi půjde do krajnosti,“ upozornil ještě. „A bude jí potřeba.“

„Do kongresu Spojených evropských států máme ještě několik dní,“ obracel Bukov hovor k jiné věci. „A jsou zatím věci u nás, snad –“

„Pravda,“ řekl Habr. „Jsme nyní jistě v době aspoň chvilkového oddechu. V něm by bylo možno podívati se i po věcech, jež dosud musily ustupovati před velkými událostmi celkového významu. Bude třeba, udělati pořádek i doma.“

„Mluvíte nám z duše, pane presidente!“ zvolal Sibirjak.

Doktor Bukov pokrčil jen rameny a mlčel.

„Nežli zasedneme k evropskému kongresu,“ pokračoval Habr, „byl bych rád, aby se sešel kruh nás zde z Brna a Prahy a vyřídil věc, kterou máme v tuto chvíli jistě všichni na mysli. Jde o tajemnou činnost podzemní, která delší dobu zasahuje do poměrů našich, do soudnictví hlavně, ale která sáhla i po

lidech významných, když se postavili této práci do cesty.“

„Dříve bylo pouze podezření, že se provádějí zločiny, ale v době poslední se staly věci, které jsou již nepochybným zločinem,“ prohlásil inženýr Sibirjak.

„A činitelé, o které tu jde, jsou tady, v Praze,“ končil president.

„Bude tedy možno vyříditi tyto věci zde a bez váhání.“

„Žádám vás tedy, přátelé, abyste dnes o patnácté hodině se sešli u mne v malé síni poradní. Pana doktora Bukova prosím, aby s sebou laskavě přivedl svoji choť, sestru Svata Nekoly.“

„A, smíme-li poprositi, pane presidente,“ dotázal se Sibirjak, „kdo bude pozván mimo nás?“

„Pozván bude doktor Allrighton,“ odvětil Habr.

„Dovolíte-li mi prosbu, pane presidente,“ řekl na to Sibirjak, „prosím, aby byl též pozván Allrightonův pomocník pan Clarck –“

„Bude pozván,“ ochotně prohlásil Habr, „učiním hned opatření.“

„Na shledanou tedy o patnácté hodině,“ pokynul president Habr svým přátelům, když odcházeli.

LXXVIII.

„Ach, Frohene, druhu milý! Jak jsem rád, že přicházíš!“ uvítal Bolek přítele, jenž vstoupil do chudého jejich pokojíku.

„Co se děje, Bolku? Jsi tak vzrušen!“

„Nevím, mám-li jásat, smát se, výskat, nebo sednouti zde, hlavu složit do dlaní a štkát, plakat, plakat!“

„Ty jsi zvěděl něco o dcerušce,“ uhodl Frohen.

„Dnes ráno, jen jsi odešel do práce, když Clarck přišel k doktoru Allrightonovi. Podával mu zprávu –“

„A co jsi zvěděl, Bolku, mluv!“ naléhal Frohen, sám nyní rozčilený.

„Zde jsou poznámky,“ ukázal Bolek, „ovšem zase jen myšlenky Allrightonovy. Ale postačí –“

„Měli stopu nějakou!“ vzkřikl Frohen, dívaje se do poznámek Bolkových.

„Ano, a zachytil ji nejbystřejší z jejich slídičů.“

„Meier?“ ptal se Frohen.

„Ano. Šlo o dítě, které z Prahy dostalo se po přechodu Manoniny hvězdy, Meier si byl jist –“

„A nebyla to ona!“ vzkřikl Frohen. „Hle, zde –,“ ukazoval v Bolkových poznámkách:

„Zase stopa mylná?“ – „To říká Allrighton patrně Clarckovi.“

„Ano,“ potvrdil Bolek.

„Co úsilí vynaloženo –“

„Když se Meierovi nezdařilo – a prohledal –“

„Ať už nechá – je to úplně zbytečná námaha –“

„Ach, Bolku!“ jásal Frohen. „Z tohohle se můžeš pouze radovati!“

„Jistě, Frohene, zde mám potvrzeno, že Jolky nenašli –“

„Ano, nejvíce tě hryzlo podezření, že ji dostali do spárů, že ji zabili. A to se nestalo.“

„Ano, Frohene, to je pravda, nesporně,“ hovořil Bolek. „Ale víš, co z této zprávy také plyne?“

„Nu?“

„Že Jolky nenajdu ani já,“ povzdychl Bolek.

„To bych takhle neřekl,“ zakroutil Frohen hlavou.

„Představ si, příteli, jak má Allrighton zařízenou pátrací soustavu po celé Evropě, má nejschopnější síly, nehledí na náklad, když jeho lidé nenašli mé dcerky, jak ji najdu já?“

„A proto, Frohene, jsem zdrcen touto zprávou, která by přec měla býti pro mne radostnou, proto zoufám, protože z ní vidím, že již není mojí sladké, dcerky, mojí Jolky.“

„Bolku,“ položil Frohen pravici na druhovo rameno, „nevíš, jak se mýlíš! A já usvědčím tě tvými slovy, tvými myšlenkami.“

„Ne, neodmítej!“ pokračoval Frohen. „A vzpomeň si, co jsi říkal nedávno, proč jsme nenašli v domě Dermattově Strucksova předpisu, ač, jak tvrdíš, skutečně tam jest.“

„Jest,“ řekl Bolek mimovolně.

„Vidíš,“ navazoval na to Frohen vážně, „a my jsme ho nenašli, protože jsme ho najít nemohli. Nemělo to, Bolku, být, nepatří do našich rukou tato velká moc. A proto, že bychom jí zneužili. A tak je to, Bolku, s Jolkou.“

„Ach, kéž bys měl pravdu, Frohene!“ povzdychl Bolek.

„Mám ji. A jsem pevně přesvědčen a neříkám ti tato slova jen snad proto, abych tě konejšil. Tvoje dcerka nezhynula při pohromě Prahy za přechodu Manoniny hvězdy. To je jisto z toho, že oba její pěstouni byli nalezeni mrtvi, ale tělo dcerky tvé se nenašlo. Kdyby byla bývala v té chvíli s nimi, byla by se tulila k nim v té hrůze a byla by s nimi zahynula.“

„Takto však je jisto, že se od nich oddělila dříve, Kam se poděla, je otázka. Ale sotva se dostala daleko, a říkali jsme si už spolu, v oné části Prahy ohně nebylo a voda se tam nedostala. Také těla všech pohřešovaných v té čtvrti se vskutku našla, to jsme zjistili. Tělo Jolky se nenašlo.“

„A vskutku myslíš, že ještě žije?“ povstával Bolek rozčilen.

„Vskutku myslím, Bolku, věřím,“ tvrdil Frohen.

„A že jí tito dravci nenašli?“

„Bolku, opakuji, nestane se, co se státi nemá.“

„Musily by se dít zázraky!“ povzdychl Bolek.

„A dějí se, Bolku, věř! Znáš starou, krásnou báji, jak Prozřetelnost zachránila dobrého člověka, když byl nespravedlivě pronásledován. Stačil k tomu pavouček, jenž natáhl vlákno přes cestu za jeho patami, pronásledovatel myslil, že tou cestou nikdo nešel. Vidíš, stačí maličkost, aby člověk ušel velké pohromě.“

„Bože, kéž bys měl pravdu, milý příteli!“ povzbuzen Bolek odvětil.

„Máš pravdu,“ dodal, „vždycky jsem si v duši říkal, že je nemožno, že Bůh nedopustí, aby moje dítě uchvátili tito lidé.“

„Vidíš, měl jsi pravdu.“

„Ovšem, ale hledal jsem ji také já,“ namítl nyní Bolek, „otec hledal svoje dítě – a marně jsem hledal –“

„I na to je, druhu, odpověď,“ přesvědčivě Frohen odpovídal. „Pravda, hledal jsi, já hledal s tebou. Ale kdo to hledal? Dva psanci, pronásledovaní, skrývající se, o bezpečnost se třesoucí, když se odvážili vyjíti na denní světlo. Jak jsme my ji mohli najít?“

„Pravda,“ musil Bolek přiznati.

„A pak,“ pokračoval Frohen, „představ si dokonce, že bys byl dcerku našel. Nedomyslils, k čemu mohlo dojíti? Jak bys ji byl ukryl? Měl bys ji u sebe? To by byl zázrak, aby jí nenašli! A svěřil bys ji zase cizím lidem, chápeš, že každá tvoje návštěva u ní by byla jejím ohrožením?“

„Ne, Bolku, kdo tyhle věci řídí, dobře ji řídí. Štěstím bylo, že jsi dcerky dosud nenašel. Až bude jinak s námi, nebo s tebou, až bude zlomena moc těchto šelem, které o nás ukládají, potom přijde k tomu doba. Pak budeš moci v klidu pátrati po stopách svého dítěte, a až je najdeš, budeš je moci beze strachu přivinouti ve svou náruč.“

„Ale,“ končil Frohen, „to je první: Překonati Allrightona a jeho Clarcka! Jen najít prostředek –“

„Nuže, Frohene!“ vyskočil Bolek. „Ten prostředek je zde!“

„V tomhle?“ ukázal Frohen na svazeček listů, které Bolek vyňal ze záňadří a položil na stůl.

„Podařilo se ti zachytiti konec?“ dychtivě se tázal Frohen.

„Ano, právě před chvílí,“ radostně vykládal Bolek. „Než přišel k Allrightonovi Clarck, vzal doktor zase do ruky své zápisky. Dočetl je, zde je obsah! Teď je můj!“

„Je všechno, jak jsme tušili?“ zajásal Frohen.

„Jest. Buda blázen byl jeho bratr.“

„Ale potom –!“ vzkřikl Frohen.

„Oh, počkej!“ přerušil jej Bolek, nasazuje si na hlavu čelenku Robova přístroje.

„Myslím, že ještě něco zvíme,“ řekl.

LXXIX.

V pracovně doktora Allrightona v jeho bytě pod Strahovem zazvonil telefon. Dr. Allrighton se chopil sluchátek. A skoro se zachvěl, když slyšel, že ho volá sám president Habr.

„Je třeba pojednati o důležitých událostech z doby poslední,“ hovořil Habr, „i prosím vás, abyste mne laskavě navštívil dnes odpoledne, o patnácté hodině.“

„Dostavím se velmi rád, pane presidente,“ odpovídá dr. Allrighton ochotně.

„A bude vhodno, pane doktore,“ dál mluvil Habr „když vezmete s sebou také pana Clarcka.“

„Ano, přijde se mnou, pane presidente!“ mluvil dr. Allrighton.

„Děkuji vám tedy a těším se na shledanou,“ končil Habr rozhovor.

Vzrušen odkládal dr. Allrighton sluchátka.

„Tedy k panu presidentovi! Dnes o patnácté hodině! A Clarck má jíti s sebou!“ hovořil sám k sobě Allrighton a počal nepokojně přecházeti místností.

„Půjde, myslím, do tuha!“ uvažoval znepokojen. „Clarck překročil zřejmě míru napadením Bukova. To byl kousek šílený! A učinil to – aspoň tak, jak to provedl – proti mojí vůli. Ovšem, musím státi za ním, budu také. To snad jest jediné z našich věcí, co bude těžko obhájit.“

„Kodela, ovšem!“ vzpomínal. „Ale zde právo budeme míti na své straně, neboť Kodela byl špatný člověk, násilný a byl vskutku vrah. Pravda, také jsem toho nechtěl, byl by se mi dobře hodil právě ke studiu, ale Clarck je divoch.“

„Vůbec, vymyká se mi z rukou. Jsem snad na něho sláb?“

„Ovšem,“ uvažoval dále, „těžko je mi, stavět se mu na odpor. Sám jsem ho získal pro takové činy, doufal jsem, že zúčastní se naší práce stát, že se bude přičiňovat o očistu lidu. Nestalo se, jdeme proti státu, stavíme se proti Habroví. Já se hleděl přizpůsobit, Clarck jde naší cestou dál –“

„Ale nesmí jíti takto, beze mne!“ vzchopil se Allrighton. „Nezmůžeme proudu, proti celku naše síla slabá, třeba byla sebe silnější. Clarck se musí přizpůsobit. Vyžádám si od něho dnes slib, až půjdeme ze schůzky u presidenta Habra. Musí mi vydat i zprávy Addisonovy, jichž jsem nespatřil již delší dobu. Zde je něco –“

„Á já zase budu hleděti vymoci na Habroví větší volnost naší činnosti, jejíž účel přec je pouze ku prospěchu celku. Uspokojíme i Clarcka – jsem nyní rád, že zve nás pan president k sobě. Vyčistí se vzduch a dorozumíme se, na všechny strany bude lépe –“

Bolek odkládal čelenku a vyskočil. „Vím toho dost, co potřebuji!“ zvolal. „Nyní do práce!“

Krátce vypověděl Frohenovi, co byl právě zvěděl.

„A ty bys chtěl jíti tam?“ zhrozil se Frohen.

„Ano, Frohene, chtěl! A také půjdu!“ prohlásil Bolek s radostným úsměvem.

„Mlč, hochu!“ dodával. „Naše utrpení blíží se už konci, mé i tvé. I mé milé dcerky, jestliže ještě –“

„Počítáš, že zvítězíš nad doktorem Allrightonem?“ podivil se Frohen.

„Počítám,“ s úsměvem praví Bolek.

„Tímhle?“ ukázal Frohen na svazeček na stole.

„Ano. Přečtu pouze tento úryvek románu – velmi pěkného!“

„Jsem žádostiv i já,“ řekl Frohen. „Ale tohle může stačit.“

„Jistě!“ řekl Bolek. Nebylo víc třeba, rozuměli si.

„Počítáš však také s úkladností Clarckovou?“ tázal se Frohen ještě.

„Ano! Ano! Počítám. Pro toho mám tuto věc,“ řekl a ukázal na malý, černý přístroj, který stál již na stole.

„Také po Robovi?“ otázal se Frohen.

„Také. Jako všechno. Ale velmi cenná věc!“

„Ukaž, co dělá!“ žádal Frohen.

Bolek se zasmál. „Příteli, to nejde. Jest vedle náš příznivec Allrighton, byl by velmi překvapen. A rád bych mu tohle překvapení ponechal na odpoledne. Ty zůstaneš zde?“ tázal se Bolek Frohena, stroje se k odchodu.

„Nyní ano. Odcházíš?“

„Na kratičko! Přijdu brzy.“

Odešel a v malé chvíli slyšela Jela, žena Bukovova, v telefonu slova:

„Dnes je odpoledne schůze u pana presidenta Habra, na níž dr. Allrighton se bude zodpovídat ze svých zločinů. Přítel, který oznámil vám unesení chotě

vašeho a který později vám sdělil, kde byl vysazen, prosí, abyste mu zjednala přístup do schůze. Vystoupí v ní s důkazy o činnosti doktora Allrightona, které nejsou známy nikomu, než jemu.“

Jela překvapena odpovídala do telefonu:

„Nevím dosud nic o svolávané schůzi, manžel můj se dosud z návštěvy u pana presidenta nevrátil. Čekám jej každou chvíli. Jak se vrátí, projednám s ním věc a pokusím se vyhověti přání vašemu. Zavolejte za hodinu znovu. Zatím za vše, co jste pro nás učinil, přijměte náš dík!“

Z telefonu znělo:

„Proti zlobě pomáhal vám člověk, stejnou zlobou ohrožený. Hlásil se vám jako psanec, který chrání psance, Vyprosí si od vás, doufá, že po dnešním odpoledni, ochranu pro tvory, kteří proti nikomu se neprovinili, ale přec byli a jsou krutě ohrožováni.“

„Každé utrpení lidské bolí moje srdce, tím víc, čím je nespravedlivější. Proti křivdě chránila bych každého, což vás, který zachránil mi muže! Počítejte s každou pomocí!“

„Díky! Tisíceré díky!“ zajásalo z telefonu.

LXXX.

Doktor Bukov se nerozpakoval ani okamžik, jak slyšel po svém příchodu Jelinu zprávu.

„Onen dobrý člověk, který ti poskytl tehdy zprávy? Nemůže být nepřítelem! A že proti Allrightonovi? Tím poctivější člověk! Vyhovíme. Zařiďme, jak si přál.“

„Že mluvil o pronásledování? Asi někdo z lidí Personových. Neznal jsem jich téměř, nebo málokoho. Dr. Allrighton je ovšem znal. Něco mi, pamatuji se,

říkal také pan president Habr. Ale ať je kdokoli, za to, co učinil pro mne, zaslouží si ochrany.“

„Bude telefonovati asi za hodinu,“ upozorňovala Jela.

„Dobře, pojď hned se mnou, podíváme se, jak dalo by se všechno zařídit!“

Bydlili, když byli v Praze, na nábřeží, zcela blízko u vládního domu. Za kratičko byli u něho. „Hle, to jsou okna místnosti, kde konají se porady u pana presidenta. Vedou do postranní, tiché ulice.“

„Tady, co je balkon před nimi?“ ukázala Jela na okna v prvním poschodí, jež vedla vskutku na otevřený balkónek.“

„Přízemí je zvýšené, je to vysoko,“ řekl Bukov starostlivě.

„Ale s řádným žebříkem to půjde. A je teplo, budou jistě dveře otevřeny. Zařídíme, aby se tu prováděly opravy, hle, elektrické vedení jde rovnou vedle balkonu.“

„Ano, tohle bude nejsnadnější,“ souhlasil hned doktor Bukov. „Zařídím zde, čeho třeba, ty jdi teď laskavě do našeho bytu a dej neznámému odpověď. Já promluvím zatím také s panem presidentem, bez vědomí jeho nerad bych cos podobného dělal.“

„Dobře! Jistě bude souhlasiti. Ale naznač pouze panu presidentovi, že by se svědek rád dostavil, a neoznamuj, jak tam přijde. Jak znám pana presidenta, nebude se dále ptát.“

Stalo se. A odpoledne přesně o patnácté hodině vstoupil president Habr do místnosti, kde byl očekáván svými přáteli. Jen se s nimi pozdravil a byli uváděni dr. Allrighton a Clarck, čekající v jedné z místností.

Než však někdo z přítomných v místnosti mohl pronést slovo ku pozdravu přicházejících, ozval se místností ostrý hlas:

„Vrahové!“

Otřásli se všichni. V rozpacích se díval Habr, zaraženi byli jeho přátelé. Dr. Allrighton a Clarck stanuli. Jako přimrazeni zkrušujícím přivítáním.

Ale dr. Allrighton se ihned vzchopil.

„Nevím, kdo pronesl slovo, jež jsme všichni slyšeli!“ vybuchl příkře. „Ale urážku tu odmítáme. Vrahem je, kdo zabil někoho –“

„Anebo zabíti chtěl!“ vykročil doktor Bukov proti Allrightonovi.

„Ani zabíjet jsme nechtěli!“ odmítal dr. Allrighton.

„S jakým úmyslem jsem tedy já byl unesen a vysazen na ostrov těsné vedle rozzuřených sopek, na němž bylo jasně vidět, že se potápí?“

„To byste se musil tázat toho, kdo vás na ten ostrov vysadil!“ odpověděl příkře dr. Allrighton.

„Ptám se tedy pomocníka vašeho, pana Clarcka!“ obrátil se dr. Bukov na Clarcka.

„Já nikoho nikam nevysadil!“ ostře odpověděl Clarck.

„Ani nenařídil vysaditi?“ ptal se nyní Bukov.

„Ne –,“ řekl nyní Clarck, však zřejmě nejistě.

„Chachachachacha!“ zaznělo posměšně místností – však z přítomných se nikdo nesmál –

„Vidíte!“ vykřikl dr. Bukov. „Snad jediná odpověď!“

„Já však – s lháři nejednám!“ obrátil se zády ke Clarckovi.

Všichni se dívali na doktora Allrightona. Stál tu bledý, plný těžkých rozpaků, se zrakem nejistě těkajícím.

Tu započal inženýr Sibirjak. Nebylo již možno jinak, jednání již hnalo se tou cestou.

„Kdo dal v Brně zabít z obžaloby propuštěného Kodelu?“

„A kde jsou, pane doktore, ti, kteří po příznivém ukončení soudu beze stopy zmizeli?“ dodával inženýr Graham.

„Se všemi se jednalo dle spravedlnosti!“ zvolal rozechvěný Allrighton.

„Kodela byl vinen –“

„Nebyl!“ ozval se zase neznámý hlas.

„Zabil člověka! A spoludruha!“ vzkřikl Allrighton.

„Nezabil!“ zaznělo zase, ještě silněji.

„V tom počkám na důkaz!“ zasmál se zlobně doktor Allrighton. „Ale ať již u Kodely nebo u ostatních, vždy šlo o tvory škodné lidské společnosti, zatížené rodově, vlastním zločinem –“

„A co má se státi s tvorem zatíženým rodově, obtíženým vlastním zločinem?“ ozval se náhle skoro uprostřed místnosti tajuplný hlas, tentokráte hrozebný. Otázka, jím byla pronesena tak důrazně, že dr. Allrighton jí neodolal a hned odpověděl:

„Má být vyťat z lidské společnosti. Odstraněn, jak býlí ze záhonu, jak nákaza ve stádě –“

„Nuže! Začněte s doktorem Allrightonem!“ zahřměl hlas.

„Já –!“ zděsil se dr. Allrighton. „Dokažte –!“ jektal zuby v náhlém zděšení.

„Dokáži zápisky vašich vzpomínek!“ zní hrozný hlas.

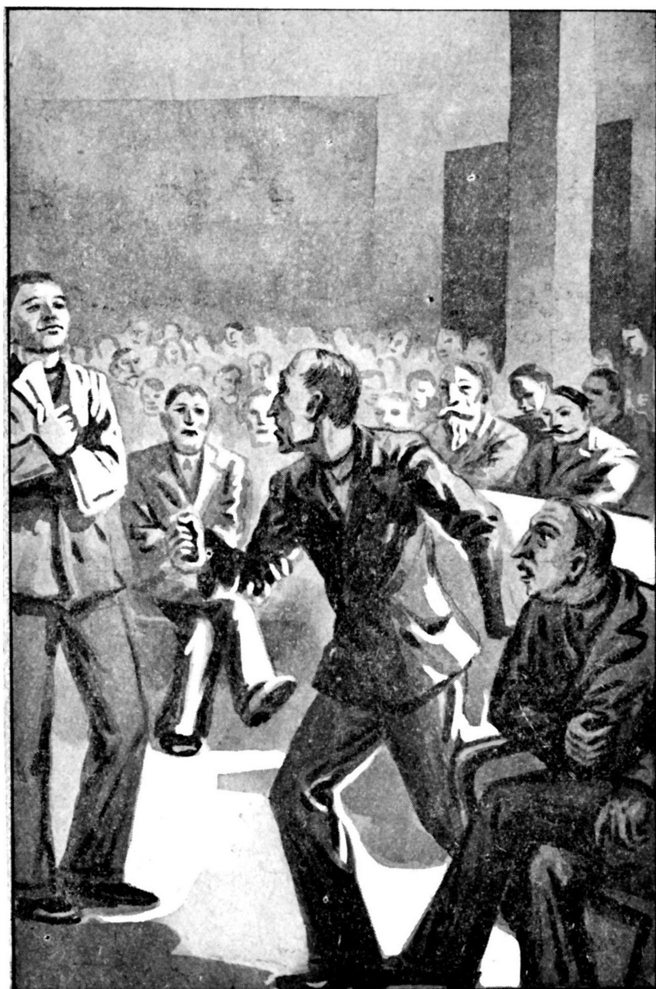
„Mé – zápisky!“ vzkřikl doktor zděšeně. „Ne – nemám jich – zde!“

„Zde tedy jsou!“ ozvalo se.

A uprostřed místnosti se k úžasu všech najednou zjevil člověk a držel v ruce svitek papíru.

„Bože!“ vzkřikl doktor Allrighton. „Moje zápisky!“

„Ukradl jste je!“ vzkřikl náhle, vrhaje se proti neznámému muži.

„Ukradl jste jej“, vzkřikl náhle. **(Str. 482.)**

„Bolek!“ vzkřikl náhle, chytaje se za hlavu. Teprve teď v rozrušení svém jej poznal.

„Ano, Bolek,“ odpověděl trpce muž. „Bolek, jehož přes odpuštění, prohlášené panem presidentem Habrem, štvete jako zvíře čtvrtý rok, jemuž s jeho druhem nepřáli jste chvíli klidu, jehož dcerku malou hledali jste celou Evropou. Bolek, jemuž nastrojili jste

úklady v Praze před třemi roky, Bolek, který vás ušetřil před půlrokem na Báních, za to, že jste ho chtěl zabít skříženými paprsky na kopcích zlíchovských –“

„Paprsky? Na kopcích zlíchovských – já?“ děsil se dr. Allrighton.

„Pak tedy – možné je to, vidím – váš pan Clarck,“ ukázal Bolek na Clarcka.

„Co divných věcí, pane doktore Allrightone!“ ozval se president Habr.

„Uslyšíte podivnější z tohoto spisku!“ ušklíbl se Bolek.

„Ne!“ vzkřikl nyní Clarck. „Nedovolte! Nedopustíte číst věci, které patří vám –“

„Toto patří mně!“ pověděl Bolek klidně, tiskna zápisky k prsoum.

„Uzmul jste je!“ křičel Clarck.

„Neuzmul!“ dí zase Bolek.

Ale dr. Allrighton se obrátil ke Clarckovi:

„Ne, Clarcku, není možné! Mám své klíče zde.“ A Bolkovi pravil:

„Jak jste přišel k této věci? Co je v ní?“

„Je v ní, co ve vašich zápiskách, které jste napsal před třemi lety před koncem vlády Personovy. A psal jsem to v posledních dnech – vy jste seděl ve své pracovně a zápisky své četl, já seděl za vaší zdí ve svém bytě, za pomoci přístroje, který kdysi sestrojil inženýr Rob, jsem četl vaše myšlenky –“

„Četl moje myšlenky!“ vykřikl doktor Allrighton.

„Ano – a zároveň psal na papír.“

Doktor Allrighton se zhroutil.

„Pane doktore!“ mluvil však Bolek k němu hlasem důrazným. „Jako čestný člověk máte nyní povinnost, dát přečíst svoje zápisky! Vy osoboval jste si právo soudit, konat spravedlnost, odstraňovat všechno zkažené a škodlivé, nyní máte sám se podrobiti soudu, máte ukázat svou minulost! To je vaše povinnost!“

„Pane doktore, bez vaší vůle nedopustím –,“ pravil president Habr.

„Ano!“ vzkřikl však náhle Allrighton.

„Ano! Chci to! Přeji si sám toho!“ volal vzníceně.

„Pane doktore!“ Varovně se k němu blížil Clarck.

„Ne – řekl pravdu! Třeba pokání! Já za pokání jsem to psal. Osud chtěl, by moje myšlenky se nezadržely v mé hlavě – To je znamení – ať zvědí je i druzí!“

„Souhlasíte tedy s přečtením?“ zeptal se president Habr.

„Ano – souhlasím.“

„Před všemi, kdož jsou zde?“

„Ano.“

Clarck se obrátil a vyšel ze dveří.

A Bolek počal čísti.

LXXXI.

Jest osud? Osud mocný, silný, nezdolný, jenž pouty železnými neúprosně svírá člověka, řídí jeho cesty a nezadržitelně vede do neštěstí? Jest osud? Či jsou jen chyby člověka, z povahy jeho plynoucí a hříčkou náhody se řídící, a jejich následky a za ně trest?

Kdo může říci? Rozhodnouti? Já, když uvažuji o životě nás dvou, mne a nešťastného mého bratra, sám jsem na vahách. A přece by se naše příhody mohly vzíti za příklad, z něhož možno poznati, co je neštěstí a jak divně někdy člověk padá do něho.

Konečně jsem jej našel. Probloudiv půl světa dostihuji jeho, ubohého pomatence, který světem bloudí a vidinu honí, pronásleduje mne, jenž ho hledá. A když jej potkávám, za hrozných těchto poměrů, kdy Evropa se svíjí pod nohami ničemného člověka, deptaná patou dobrodruha a smečkou jeho nohsledů, když stavím se nešťastníku čelem vstříc a pravím:

„Udeř, udeř zas a lépe, nežli tehdy, bratře ubohý!“ – tu zadívá se cize na mne, kdesi za mnou bloudí jeho oči – Nepoznává mne a hledí na mne bez účasti, bez vší nenávisti. Ale jeho rty pronesou slovo, moje jméno:

„But –,“ zní z nich.

A otřásám se v duši, vím, to slovo kdysi říkal s nenávistí, s kletbou hnal se za mnou, se zlobou vraždy v očích šílených – A léta minula, ubohý bratr probloudil svět a osudem snad veden přišel sem, do srdce Evropy. Stejně šílený a stejně stále stíhající nepřítele, bratra, mne. Ale pouze jeho ústa opakují svoje věčné: But – But – a duch již neví, co to jméno znamená, a oči nepoznají jeho nositele.

Kdo je všeho toho vinen? Já? On? Či ona – ubohá? Nebo snad osud? Kdo je příčinou jeho šílenství? Zdědil snad po našem otci sklon k té hrozné chorobě, či snad pouze já jsem ji vyvolal a uvrhl ho do neštěstí?

Vzpomínám a obrazy z minulosti táhnou mojí duší. Pamatuji vyprávění rodičů, jak z Evropy přišli do Ameriky za velké bouře v Evropě. Pamatuji sám na pěkný život u nás v malém Kentu u jižního moře v Nové Americe. Šťastnou rodinu jsme oživovali dva syni, dvojčata, tak podobná si navzájem, že i matka rozeznávala nás pouze podle účesu, jejž schválně každému z nás upravovala jinak.

Ale nevyšlo z mé mysli, že při této divné shodě měl jsem zvláštní výhodu naproti bratru, že jsem vždy byl oblíbenější u všech okolo – „Booth má štěstí,“ říkával vždy trpce můj bratr Willy, „věru nevím, proč.“ Vskutku, míval jsem vždy dojem, že matčin úsměv na mne je to něco sladší, nežli její úsměv na bratra, slovo otcovo že ke mně bývá vřelejší. Divno, z toho zase vzniklo u mne přesvědčení, že je bratr horší mne a méně cenný, že si nezaslouží ani toho, čeho se mu dostává.

Pozoroval to vše také Willy, zlobilo ho to i rmoutilo. Záviděl mi, oplácel, jak mohl. Rostla s námi tato hořkost, zůstávalo napjetí i v letech pozdějších. Vždy jsem míval dojem, že jsme s Willym k sobě nepřilnuli, ač jsme byli bratři a tak sobě podobni. Ovšem jenom zevně, naše povahy se lišily a bratr byl vždycky uzavřenější a drsnější, ke mně často příkrý.

Ale osud s námi tvrdě hrál už od mládí. Došlo k tragickému skonu naší matky při vyjížďce na Severní Horu, nesmírný žal otcův přešel v šílenství. Smrt ukončila utrpení jeho v několika měsících, my zůstali sami. Ujala se nás sestra otcova, rostli jsme v rodině Clarckově s mladším bratrancem.

Tvrdá doba, která přišla, její podrobnosti, všechno splývá v šedou změť, v sirou, neútěšnou mlhu. Vzpomínám si jen matně na boj o uplatnění, zápas, který jsme později vedli odděleni s bratrem, každý sám. Neztratili jsme se, uplatnili oba dobře, o vyšinutí však, nelze jinak říci, mluviti se mohlo u mne.

Vzpomínám té doby, bylo mi as pětadvacet let, kdy byly mi již svěřovány velké úkoly a řešil jsem je se zdarem. Moji práci provázel vždy úspěch, život zahrnoval mne již uznáním a otvírala se mi skvělá dráha do budoucna. „Booth Right může světu připraviti překvapení,“ říkalo se o mně, „Booth Right něco dokáže.“

Byl jsem považován všemi za šťastného, mnozí záviděli mi mé úspěchy. Ale nedalo se mluviti o štěstí, cítil jsem, že k němu něco chybí. Byl jsem sám, ve chvatu práce neměl jsem kdy najíti si duši milou, přivinout ji k hrudi, navždy ji k sobě připoutat.

Ale věřil, jsem, že krása života jest ještě přede mnou, že na mne čeká. Těšil jsem se, že mé štěstí ještě přijde. Ale osud strojil mi již léčku, zlomyslně si mnul ruce a neúkrotně se smál. A přišel jeho čas, a dříve, nežli jsem se nadál.

Byl jsem tehdy v Delaware, bratr v Denveru. Proč nás osud zlomyslný svedl? Proč nás vedl v neštěstí? Začátkem června toho roku obdržel jsem rozkaz, abych nastoupil hned službu v hlavním městě, v Novém Washingtonu. Bylo to zřejmě vyznamenání a krok na cestě výše.

Přece však jsem nerad Delaware opouštěl, tím spíše, že jsem musil nechat nedodělanou důležitou práci v blízkém městě New Angelos, zvlášť mně svěřenou. Ale zbytí nebylo, dne prvního června nastoupil jsem v hlavním městě a to na významném místě.

A tak brzy na to přišel den, nešťastný den, a přece tak krásný. Vzpomínám naň stále, věčně budu vzpomínat. A přece byl počátkem všeho! A stále, ku podivu, nejvíce mým nitrem ryje otázka, co mne tehdy hnalo na moře? Jaký divný stesk to plnil moji duši, jaká nevýslovná touha, bolest podivná? Nemůže přec na tom záležeti, ale moje mysl stále se tím zabývá – co mne tehdy přinutilo k plavbě po velikém moři na maličké loďce, k plavbě, z které tolik vyplynulo?

Oh, vím, cítím, je v této mé otázce touha, dokázati prsty sudby v tom, co přišlo. Ale chci být zcela nepokrytým, upřímným, a proto si hledím jasně uvědomiti i toto – že prst osudu chci najíti. Ovšem – byl v tom? Nelze říci jinak – byl! Avšak – nepřispěl jsem také já? –

Ne, nechci svou vinu zastírati, nebo zmenšovati. Přiznávám se k ní a přiznati se musím. Sobě nechci lháti. Vždyť, proč toto píši? Ve chvíli, kdy pod nohama Evropy se třese země, kdy se všechno strojí k výbuchu, kdy zkáza hrozí – odkud zevšad? Z duší lidí, přeplněných nenávistí, touhou po pomstě za nespočetné útisky a křivdy, za hlad, dětí umírání, utrpení, slzy, krev – A z rozhněvaných nebes, jež prý

posílají hroznou hvězdu, aby otřásla tou hříšnou zemí, pohrozila zánikem a zkázou –

Ano, právě proto píši toto! Ve chvílích, kdy vše je před vzplanutím, já, jenž povzbuzuji toto vzplanutí. Přestrojen za svého bratra pomatence, jehož konečně jsem dostihl zde v Praze a jenž s kletbou na rtech proti bratrovi se odvésti dal bratrem jako ovce pokorná –

Nyní cítím hrůzu toho, co se tehdy stalo, před lety.

Vím, že velká byla vina má, ale cítím, že neštěstí nás všech převýšilo tuto vinu. A ve chvíli, kdy tak mocně zasahuji v dění světa, kdy Ameriku připravuji k útoku na evropského samovládce, Persona, a tuše jeho nástrahy, jež klade poslednímu členu rodu Nekolova, připravuji jeho záchranu – Vím, Erica Svansenová není živa, Antra, sestra Langhenova, Erice tak podobná, se propůjčuje, ke hře, ošklivé a nečestné – Nuže, vím, že nasazuji sebe. Příliš dobře vím, že nebezpečí bude hrozit i mně. Je Person nebezpečný, ale ještě nebezpečnější je oddaný mu, geniální, oklamaný Personem a zneužitý Rob – I není mi tajno, že i já se musím připraviti na vše. A v tomto postavení, kdy je temná budoucnost, chtěl bych míti jasno za sebou: Vyjasněno vše a vyrovnáno, pokud ovšem možno, aspoň přiznáním –

Proto píši toto. Je to zpověď, vyznání. Nepokryté, plně upřímné. Právě proto, že chce býti pokáním, je třeba, uvědomiti si plně všechno, co se stalo, a ujasniti svoji zodpovědnost. Nelze jinak hledat úlevy, nelze doufat v odpuštění –

Ano, navracím se k svému vzpomínání. A přec musím na počátku něho říci, že tu si hrál osud! Proč jsem se při odchodu z nového úřadu v Novém Washingtonu dne 3. července vrátil do své úřadovny, kterou jsem již byl opustil? Aby mi byl doručen dopis od mého bratra z Denveru, jenž psal mi ještě do Delaware? A z Delaware poslali jej za mnou –

Kletý dopis! Tisíckráte kletý.

Psal mi bratr Willy, že odjíždí do Nového Washingtonu, buď hned, či v nejbližších dnech. Že mi ještě pošle určitější zprávu, zatím však že chce mi oznámiti, že mne pozve na svou brzkou svatbu. A to na svatbu s nejkrásnější a nejhodnější dívkou z celé Ameriky, milou, něžnou, skvostem mezí ženami. Jmenuje se Nioma.

A dál šel dlouhý dopis, pro mne od Willyho tolik nezvyklý. Nioma v něm stále byla, Nioma a Willyho štěstí. Nioma a zase Nioma. Jak je krásná! Jak je roztomilá! Veselá, a při tom milá, jemná! Není ženy nad Niomu krásnější. Nioma je nejkrásnější na světě.

„Mám ji rád," psal Willy, „až k smrti rád. Zdá se mi, že nepříčetně ji mám rád."

„Ale nedivil by ses, kdybys ji jen spatřil. Je skvost mezi ženami, je poklad nad poklady –"

„Poklad!" vzkřiklo ve mně. „Willy našel poklad!"

„A já?" ozvalo se v hloubi mého já?

„A já?" opakoval jsem rozechvěn.

Nač bych líčil temné myšlenky, jež honily se mojí hlavou, po přečtení dopisu, na bouři, která táhla mojí duší. Nevyzpytatelné nitro člověka! Třeba všechno bys měl, po čem jsi jen toužit mohl, neznámý květ zableskne ti na skalině, v bažinách, ty jdeš a hrdlo nasadíš – Král závidí něžný kvítek v okně dřevařovy chaty. Nevzpomene při tom nekonečných květných záhonů svých pyšných zahrad.

A já po zprávě o štěstí bratrově? Vím a vyznávám se, tady byla vina má. A vzešlo z ní všechno. Ze závisti, která otrávila moji duši a z které se musím do své smrti káti.

Smačkal jsem snad v ruce dopis Willyho. Zachmuřen jsem vyšel, jako bych byl ztratil tím, že druhý, bratr, nalezl. Ničím náhle nebylo vše, co mi život byl nakladl do klína. Nevzpomněl jsem ani

krásných žen, jež jsem potkal v životě, z nichž jsem nejkrásnější mohl míti, kdybych jen byl chtěl. Ale závist zahryzla se do mé duše, stín hodila na ni, kámen do srdce.

„Nioma! Nioma!“ zazvonilo v mojí duši nejsvůdnějším hlasem.

„Nioma! Nioma!“ hořklo v duši mé.

A šel trapný večer, trpká noc, ač město bylo plno ruchu a příprav na největší americký svátek, den 4. července, den svobody.

Těžké, trapné ráno s duší prázdnou, a přece tak obtížnou, tím hůře, že všude kolem zřel jsem veselí a jásot slavnostní.

Měl jsem psáti bratru, blahopřát mu, cítil jsem to. Měl jsem se ptát, kdy přijede do hlavního města. „Píše, že mi pošle další zprávu,“ stačilo mi k výmluvě.

Měl jsem umluveno s několika novými druhy z úřadu, že podnikneme výlet do okolí hlavního města. Nedovedl jsem si však nyní představiti, že bych měl jeti s veselými druhy, smáti se a žertovati. Nedostavil jsem se na místo schůzky, znechucen jsem zůstal doma. Vyčkal jsem, až pravděpodobně druhové odjeli, ale pak jsem musil ven, dusil jsem se mezi svými stěnami. A jako něčím štvaný, pobíhal jsem rušným městem, až jsem přišel k nábřeží. A tu pojala mne touha, tam se vydat, na ty vlny, sám a v nebezpečí. A již plul jsem v malé loďce, plul jsem dál a dál, svévolně spoléhaje na letní klid moře. Ale duch můj netišil se širou dálkou, klidnou velebností moře. Závist žhnula v duši, pálila ji, drásala.

„Nioma! Nioma!“ ozývalo se mi kdesi stále, posmívalo.

„Štěstí! Štěstí je cíl člověka a účel. Willy našel – já?“

A dál jsem bloudil po vlnách a nenalézal klidu, ulehčení.

Bylo proto stejně pusto v mojí duši, když jsem v samý večer namířil si zpátky se svou malou loďkou k nízkým světlům přístavu. Tma padala k vlnám, město v zadu zahalila mlha, dohasl i růžový lesk na vrcholu Hory Severní. Vesloval jsem zvolna, ale vítr vál mi vhod, rychle rostla světla přístavní a zdvíhala se nad hladinu moře.

A již jsem byl blízko u břehu, když se vzadu za mnou ozval hukot a hned zahoukala lodní siréna. Ohlédnu se, velký parník hnal se ku přístavu. Poznal jsem jej, povzdálí mne minul odpoledne. Lusita se jmenoval a vezl na ostrov Lincoln, na hřbitov, návštěvníky, kteří o velikém svátku chtěli vzpomenout svých drahých zesnulých.

A zase siréna, teď znovu houká, řičí – Jsem Lusitě v cestě. Zasmál jsem se, co by na tom bylo, kdyby mne zde potopil ten lodní kolos – snad by nikdo nezaplakal pro mne. Jistě by se nezrosilo žádné dívčí oko.

Jako na posměch a na vzdor, abych ukázal všem, také osudu, že mi život není ničím, opřel jsem se mocně o vesla, a hnal jsem loďku v cestu Lusitě. Znovu zahučela siréna, ale parník vyhýbal se již a nemohl jsem doraziti k jeho přídi. Ale již mne zachvátila táhlá brázda, kterou vyhodila prudce se ženoucí příď, a loďka moje poskočila divoce a zakymácela se.

Slyším pokřik z lodi, dál se ženu k ní. Velká vlna smýkne mojí lodičkou, to záď Lusity míjí. A v tom výkřik – vzhlednu k lodi – žasnu. Mihla se mi postať dívky, krásné, úchvatné – Její ručky vztahují se ke mně – její oči! Jaký jejich lesk – ale jaký strach v nich o mne! Cosi teple milého v nich, známého, tak –

Jen se mihl nebeský ten krásný zjev, loď se stáčí k přístavišti. Mne však cosi uchvátilo. Napnu síly, ženu svůj člun divě za ní, za ní –

Přirazil jsem k břehu, výstupiště velkých lodí opodál vře a hlučí davem, jenž se hrne z Lusity. Rozběhnu se tam – ale tu již vstříc mi běží dívčí postavička, útlá, ztepilá, – její oči poznávám, dosud v nich ten strach –

Ke mně spěchá po ztemnělém nábřeží. Bože, ve svém vzrušení vrhá se mi v náruč –

Přitisknu ji k sobě, bez rozmyslu ji tisknu na svou hruď.

„Bože, co jste dělal?“ vzlyká třesouc se v mém náručí. „A že jste byl tady, na moři, a tak nebezpečně daleko?“ dodává.

„Nevím, táhlo mne tam něco. Měl jsem odjeti z města, ale nedovedl jsem se odpoutati. I vyjel jsem si, vracel jsem se,“ odpovídám, zmaten, štěstím opojen. „A dostal jsem se do cesty Lusitě, na které jste jela vy.“

„Kdyby se byl člunek zvrátil –,“ praví a zachvěje se v mojí náručí.

„Jsem výborný plavec,“ usmívám se.

„Ale byl jste v proudech, tam prý někde končí sluje ze Severní Hory, voda kolotá a nikdo nevyvázl, kdo se octl v ní,“ vysvětluje mi svůj strach.

„Ach, i kdybych zhynul,“ pravím vzníceně, „stálo by to za váš pohled, kterým jste se na mne podívala.“

„Tolik jsem se o vás bála,“ dí a ještě úže přitulí se ke mně.

Jihlo v srdci mém, svět kolem mne se točil, ale jasněl, srdce v prsou jásalo a bilo divoce.

„Jak jste dobrá, milá! Jak jste krásná! Vy –,“ vinu ji k sobě vzrušeně. A neodolám, stisknu její sličnou hlavinku a hledám její rty.

Podlehla kouzlu milostného objetí, v mé náručí spočívá, sama mne líbá, líbá – Ale pak se vyvíjí, však sune ručku svoji pod mé rameno.

„Pojďte,“ praví, „půjdeme tím směrem, zadem –“

Dávám se jí vésti, zabočuje v levo od přístavu, po nábřeží jdeme, k sobě přituleni, chvějíce se štěstím. A dívka hovoří a hovoří, sladce šveholí a stále vypráví, jak viděla zdaleka loďku, jak se všichni divili, že se někdo v takové kocábce odvažuje na moře. A jak se lekla, když mne uviděla ve zmítající se loďce, mezi velikými vlnami. Přicházíme zatím k ztemnělému sadu, jdem podél jeho zdi. Tu dveře zahradní a u nich místo temnější, obejmu ji, znovu tisknu k sobě.

Ale krok se ozve na ulici, kdesi opodál, přibližuje se. Vytrhla se, pokročila k dvířkám.

„Otevru je, rychle, pojďte!“

„Tudy?“ žasnu.

„To je přece naše zahrada!“ zasměje se tichým, něžným smíchem.

Jako ve snu kráčím za ní.

„Jsme tu u besídky,“ ozývá se její chvějící se hlas.

Zavřela dveře, obrací se ke mně. Ve tmě vidím její sladké lesknoucí se oči. Přižehnu ji k sobě, divoce se přissaji na její rty. Oddaně se ke mně přitiskne.

Vlny žhavé touhy zachvátí mne. Obejmu ji pevně, pozdvihnu lehce jako pírko. Několika skoky ocitám se v besídce.

„Ne, milý, ne!“ prosí, když moje chvějící se ruce lačně po ní sáhly.

„Drahá, sladká!“ prosím.

Zmlkla, a sama mne strhla k sobě.

„Vždyť stejně budu tvá,“ zašeptala ještě, „viď!“

„Budeš, má! Má!“ odpovídal jsem jí v šíleném štěstí.

LXXXII.

„Milá! Drahá! Sladká!“ hovořil jsem k ní, štěstím opojen, když jsem jí tiskl ručku naposledy u zahradních dvířek. „Kdy tě zas takhle uvidím?“

„Budeš zítra v městě?“ tázala se šeptem.

„Budu. Budu,“ odpovídám horlivě.

„Přijď tedy večer zase sem, po deváté,“ hovořila, líbajíc mne na rozloučenou vlahými rty. „Ale –,“ odmlčela se, „tohle tajemství si necháme pro sebe, viď, milý! Nikdo nesmí zvědět –,“ šeptala mi v rozpacích.

„Bože, dítě!“ zasypávám ji horoucími polibky. „Jak jen budeš chtít, vše –,“ slibuji, poznovu ji líbaje a nemoha se od ní odloučiti.

„Na shledanou! Zítra! Milý –!“ zašeptala ještě, zavírajíc za mnou dvířka zahrady.

Odcházel jsem, zvolna, snaže se aspoň zachytiti zvuk kročejů jejích za zahradní zdí. Dozněly však ihned, jen slabý šelest stromů, ovívaných teplým letním vánkem, tiše nad zdí zpíval. A ve ztemnělém domě, který rýsoval se podál, uzavíraje zahradu, se světla zaleskla v i oknech, jejích, Bože, jejích!

Ale obrátil jsem kroky, chtěl jsem vyhověti přání jejímu, abych nebyl tady pozorován. Odcházel jsem. Ale mimovolně ruka přejíždí přes čelo – Sním? Táhly to opojné vidiny mou hlavou? Anebo je život opravdu tak plný krás?

Byl splněn kouzelný sen duše mé, jenž hluboko v ní dávno dřímal. Jsem jak snivý hoch, jemuž konečně se podařilo dostihnouti pohádkovou duhu, která před ním prchala tak dlouho – ženu jsem našel, která uchvátila duši mou.

Štěstí! Život! Láska! Jak láska život krášlí, jak jej činí plným, bohatým! Jinak svítí slunce, je-li člověk šťasten. Jinak voní květ a vánek je sladší, všechno je na světě milejší, bližší. Cosi tklivého zní v duši, divně měkce chvěje se tvé nitro, v hlavě opojné sny, marnivé, a v srdci jas –

Jak jsem tehdy, kouzelného toho večera, se dostal do svého nového bytu pod Severní Horou? Jak jsem

prosnil noc a jak jsem vítal nový, krásný den? První den nového života, života s ní a pro ni!

Pohádka začala. Čarovná pohádka. Nebeská říše otevřela svoji skvělou náruč, objala jí oslněnou, rozechvěnou duši, okřídlenou horkým vznětem směle vznesla v záři slunce k štěstí –

Ach, přes dvacet let přešlo od té doby. Nesčíslněkráte jsem se vrátil ve svém přemítání k této době, tisíckráte jsem ji prožil znovu v krutých vzpomínkách – a přece nerozumím dosud, co se tehdy se mnou dělo a proč vše to bylo. I to, co přišlo ještě téhož dne.

Přešlo rozechvěné ráno, slunce zahořelo na poledni. Končila má práce, kynul Volný odpolední čas. Vše chvíle, které dělily mne od čarovných okamžiků, kdy jsem měl zas v náruč sevřít bytost drahou, milovanou, svoji vílu pohádkovou, andělskou –

Srdce chví se touhou, steskem. Nedočkavou nadějí i teplým díkem za dar nekonečné ceny, nebeský – Prsa dmou se, hlava kolotá – A duch se vzpíná, touží vzlétnout, vysoko se povznést, nad oblaky, k slunci – s výšin píseň zapět jásavou a hrdou, vítěznou –

„K nebi! K nebi vzhůru! Výš a výše!“ – hlasitě jsem volal, když jsem ve svém aeru prudce hnal se nad město. Širý, nekonečný prostor opájel a ve svou nesmírnost vše strhovalo – majestátní Hora Severní se svými bělostnými srázy, sněhovými pláněmi – a moře modré, nekonečné – a obloha nad ním, hluboká jak azurová tůně beze dna –

Výš a výš jsem stoupal, nižila se Hora Severní a propadal se pod ní Nový Washington a širé pláně Nové Ameriky, byl jsem sám a sám až u nebe – a v nebi –

A tu zvolalo cos jemně v duši: Matko!

Na bratra jsem vzpomněl, jen však letmo. Poprvé snad od včerejška –

Ale zdola svítí v slunci sněžné pláně Hory Severní – tam má matka naposledy vydechla. A nyní – co to? Volá mne snad? Či snad varuje mne její hlas?

Hle, mizí téměř Nový Washington a moře splývá s oblohou – jsem v nekonečnu sám – a hlava klesá – Teď si všímám, srdce divě buší, divná malátnost je zchvacuje – vystoupil jsem příliš vysoko –

Hnul jsem pákou, zvolna počíná stroj klesati. Ale okolo mne cosi víří, mlha jakási své clony rozestírá – moře nevidět, ni nebe velikého nad ním –

Stroj však klesá dál, však mlha houstne – houstne – Ztemněla najednou – snad noc se blíží –

Jak dlouho trvaly tyto mé mdloby? Nevěděl jsem, ale přece se mi zdálo, že čas plyne, slunce po obloze pluje, klesá.

Však – hle – světlo! Světlo!

A co tuto? Mohutná stěna tu – stoupá – nahoru se šine –

Protírám oči, to srázy Severní Hory – a můj stroj pomalu se snáší na půlnoční svahy hory. Nyní se pohyb zastavuje, spodek aera spočinul již na sněhu.

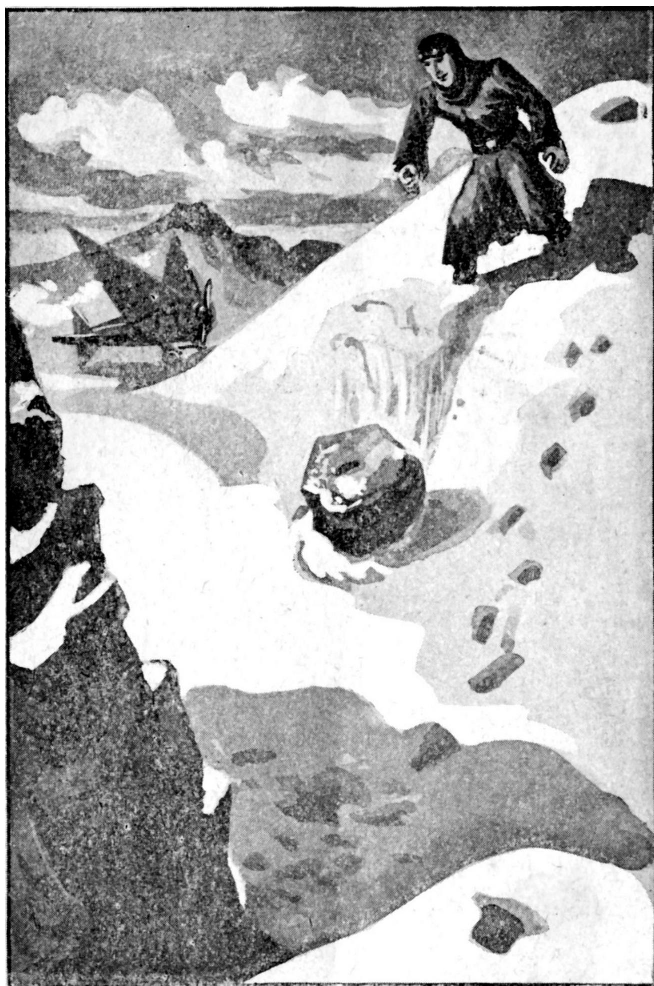
Vyskočil jsem z letadla a vidím, že jsem přistál v mírném úvalu, nad nímž na polední straně se příkře zdvihá strmá skalní stěna. Všude sníh a sníh – však – ne – he – tuto!

Klopýtám sněhem k místu stěny opodál, zde, ku podivu, černá stěna skály zeje mezi čistou, sněhobílou zástěrou, jež kryje dokola vše ostatní.

Sáhnu na kamennou stěnu, aj, nechladí! Zdvihnu kámen, ležící u paty stěny, prudce buším do ní. Opravdu, zní dutě! Co to tady je? A co mne nutí, tak podivně nutí, abych hleděl dostati se dovnitř, do dutiny? Neboť nesporně je prázdno za tou stěnou, co však bude za ní?

Opět a opět pokouším se rozraziti přehradu, nezdá se mi silná, ale marné moje úsilí. Bezradně jsem se

rozhlížel. A hle, veliký balvan tamto, vratce stojí na prudkém svahu právě proti mému místu. V okamžiku jsem byl u balvanu, mocně jsem se opřel o něho – a povolil. S rachotem se skácel, vrazil do stěny, zní praskot, balvan zastaven, ale vedle něho průlom – vchod do vnitra.

Balvan s rachotem se skácel. **(Str. 510.)**

Spěšně, divně rozrušen, se deru skulinou. Jsem v polotemnu, ale co to tuhle září? Rozsvěcuji svoji svítilničku, hle, tu na stěnách, tu na zemi na hromadě bohatství je, nesmírné tu bohatství. Plno velkých kamenů tu leží, po stěnách se leskne třpytných diamantů, skvostů, kterých v této velikosti člověk dosud nedovedl vyrobit, a patrně již nikdy nevyrobí.

A mně padl tento poklad do rukou! Proč právě mně? Chce hrát si osud, někam míří? Ale ať, zde moc je, neslýchaná moc tu leží u mých nohou. Dobře ukryta, hle, doupě diamantů otevřeno chladne, mráz pokrývá obnažené nyní stěny. Vyšel jsem, jen kámen postačil a clona sněhu, nad mým místem visící a otřesená rázem mého balvanu, se kácí a lehkou, snadno odstranitelnou vrstvou sněhu zasypává vchod, vchod k mému štěstí.

Opravdu, k štěstí? V této chvíli, kdy jiný, ještě cennější poklad mi osud nečekaně vtiskl do náručí? Chce mne zasypati svými dary? Chce mne takto zahrnouti svojí přízní?

Teď jsem vzpomněl svého bratra. Pokladem se chlubil, který mu dal osud v jeho dívce. Ale mně? Mně přál více, mnohem více! Zvítězil jsem nad svým bratrem, zase budu výš.

Setmělo se. Ohlédnu se po svém stroji, leží na něm stín. Večer nastává. Tak dlouho jsem stoupal k nebi, nebo tak pomalu klesal se mnou můj stroj, když jsem omdlel v nekonečných výšinách? A chlad se hlásí, ač jsem dobře přistrojen.

„Zpátky!“ rozhodl jsem. „A k ní! K ní! K mé drahé, sladké dívce!“

Vstoupím do letadla, stroj se vznese. Jako orel oblétne sráz Hory Severní – hle – Nový Washington tu leží v záplavě posledních červánků, a moře za ním, temné na východě, odkud vstává noc. Mířím k svému přístavišti, na němž zahořely žlutorudé lampy, ale zrak

můj otáčí se k moři, k pobřeží a zelený sad hledá, s jeho besídkou – a s ní – s ní –!

Maličko, a budu u ní! Přivinu ji k sobě, zase zlíbám horké její rty v zeleném, vonném loubí, kde včera šerem letní noci voněly růže a svítily nám sněžné květy jasmínu, jichž vzpomínám až teď.

A vskutku přišla noc, hned, jak jsem přistál se svým letadlem, a potvrdila, že jsem nesnil včera, že prožívám skutečnost, tak kouzelnou ovšem, že jsou stínem proti ní i nejkrásnější sny. Má dívka čekala na mne u zahradních dvířek, vítaly mne její bílé lokty, její nedočkavé, horké, sladké rty. Tichá besídka nás zase jala ve svou náruč, skryla květy naše štěstí omamné.

Lásko, ty jsi štěstím! Tak šíleným, že obavy až chvátí rozechvěnou duši. Štěstí, vrcholné a nekonečné, nejvyšší, jež může život dát. Není divu, že v něm duše kolotá.

Opojeni jsme se loučili a omámeni. Nemohouc se nasytiti mého objímání a mých polibků, něžně tulila se ke mně. Oddaná a překonána blahem, šeptala mi v náručí:

„Není to hřích, viď! Vždyť přece budu tvou!“

Dítě, sladké dítě! Nepoznalos dosud života, až teď sklonila ses v moji náruč, s darem nejkrásnějším, nejněžnějším, který žena může dát – tvoje srdce chví se blahem, mou jsi, mou!

A budeš mou – ó, štěstí, štěstí!

„Mládí! Mládí!“ chví se na mých rtech, když oči moje líbají ty řádky. Srdce dosud jihne touto vzpomínkou.

„Miluji tě nade své žití, nade všecko. Do smrti chci být jen tvojí, ty jsi světlem mého života. S tebou poznala jsem radost, štěstí, nejvyšší – chci do skonání ti být vděčná za vše, za ty chvilky tady nejvíce –“ blouznila v horoucím roznícení na mých ňadrech.

„Děťátko mé, milé, drahé!“ odpovídám, zasypávaje polibky její horké, vlhké rty a vina ji k sobě šíleně. A v nesčíslnu pocelů a v nesmírnu štěstí se utopila další naše slova, naše myšlenky.

V tom však zasvítilo světlo od domu, hlas jakýsi se ozval.

„Milý, s Bohem!“ vyvinula se mi z náručí. „Na shledanou!“ tiskla mi pevně obě ruce.

„Tady? Zítra?“ ptám se rychle.

„Ano, zítra zde!“ odpovídá nakvap. „S Bohem!“ vtiskla ještě mezi dveřmi horký polibek na moje rty.

A pozítří! Milý –“ vydechla slastně. Ale nemohla už dopovědět. Blížily se kroky od domu, musila zavříti dvířka.

Odcházel jsem zmámen láskou, štěstím opojen. „Je tohle Nový Washington?“ letělo teple mojí hlavou. „Je tamhle onen mocný štít, jasem luny oblitý a vysoko k nebi strmící, je Hora Severní? Nebo jsem v čarovné říši, v kouzelné pohádce?“

Ach, láska je vždycky pohádkou! A zázraky se dějí v ní! Vždyť včera jsem poprvé potkal svoji dívku – a čím je mi vším to štíhlé, temnooké děvče dnes! Život bych dal za ni, krev vycedil do poslední krůpěje, muka pekelná bych s úsměvem a klidem snesl pro ni. Ne, nemohl bych býti bez ní, smrt by byla květným luhem proti poušti, kterou by byl život bez ní.

A zítra ji zase uvidím! A zase bude má!

A pozítří –

Co mínila těmi slovy? Nedopověděla jich. Ach, pozítří mne vezme za ruku a řekne: „Pojď, můj milý, ať nás vidí spolu, ať jim povíme, že svoji jsme a svoji budeme!“

To myslila, duše moje drahá, milá.

Došel jsem domů jako ve snu, pln sladkých vzpomínek a něžných nadějí. Ale dlouho po návratu

stál jsem u okna a hleděl po ztemnělém nebi, na němž bílý měsíc plul a měkce líbal oblaka.

Konečně však přece jsem se strojil k spánku.

Ale náhle bylo zaklepáno na mé dveře. Otvírám, a zřízenec z mého úřadu mi podá rozkaz, který pro mne přišel do úřadu s večerem. Znepokojen otvírám obálku a čtu:

„Inženýr Booth Right ať dostaví se zítra ráno k provedení důležité práce do New Angeles. Nutný pobyt do večera.“

Divný neklid otřásl mnou po přečtení rozkazu, hleděl jsem však zakrýti jej před zřízencem. Když se vzdálil, přetřel jsem si čelo dlaněmi. Hleděl jsem se vzmužiti, vždyť tuhle výzvu jsem čekal! A mám býti v New Angeles jen do večera, proč mi náhle připadá, jako by se cosi kladlo v moji cestu, jako by stín padal na mé štěstí?

Ovšem, nebudu zde v Novém Washingtonu do chvíle smluvené schůzky. Mám-li býti na západě Ameriky do večera, nebudu zde před desátou noční hodinou.

Vzchopil jsem se, bylo třeba jednati. Uchopil jsem list a napsal zprávu pro svou milou dívku. Musil jsem psáti jen letmo a přesvědčil jsem se, jak je srdce lidské bohaté a jak chudá lidská řeč, jak citu nepostačí.

Ale vypsal jsem přec vše a prosil drahou dívku za odpuštění i za politování, že ji budu moci spatřiti až později, po svém návratu. Připojil jsem tisíc pozdravů a něžných proseb, připomínek, slibů, dopis uzavřel a ještě v noci donesl jej do zahrady milenčiny.

Na stůl jsem jej položil v besídce nám oběma tak drahé, horoucně jej zulíbav, aby aspoň tento pozdrav dříve došel k sladké milence. Naposledy podívav se na dům, v kterém ona sladce snila, jistě sotva vědouc o mém stesku, vzdálil jsem se cestou, kterou jsem byl přišel, přes zeď zahrady, a odebral se k spánku.

Ráno druhého dne zastavil úřední letoun na plošině mého domu dřív, než jsem se probudil. V několika minutách již odnášel mne na západ, mohl jsem jen teskný pohled poslati tam, k pobřeží, kde u veliké zahrady se tulil bílý dům.

LXXXIII.

Byla pro mne dlouhou doba několika hodin, po které mne můj úřední úkol zdržel na západě Ameriky. Nepočítal jsem minut, vteřiny jsem čítal, jež mne dělí od mé drahé dívky, od polibků jejích teplých rtů a jejích vřelých objetí. Snažil jsem se urychliti jednání, ale stále jasněji jsem viděl, že se vskutku zdržím v New Angeles do večera.

Stalo se. A ač jsem vpadl do svého aera ihned, jak mi bylo možno, bylo přece sedm hodin večer, když jsem s větrem o závod se pustil k místu, jehož moje srdce vlastně neopustilo, k Novému Washingtonu. Bylo tedy jisto, že uvidím hlavní město až k desáté noční hodině.

Ale přece hnal jsem stroj svůj divým letem, ovšem, nikdy neletěl mi stroj tak zvolna, jako touto cestou, která se mi zdála nekonečnou. Vždy jsem býval pyšný na velikost americké vlasti, hrdě přehlížel jsem její lány, zdůrazňuje si sám u sebe, že je to půda, která s vypjetím všech sil a prací mnoha pokolení byla moři urvána anebo nad mořem uměle umístěna. Ale tehdy při návratu ze západu, spěchaje k své milé dívce, byl bych skoro klnul velikosti drahé země.

Neboť ač jsem hnal stroj nejmožnější rychlostí, přec ubíhaly vteřiny a minuty a já, zrak stále na hodinách, shledával jsem stále bezpečněji, co jsem ovšem od počátku věděl, že doletím pozdě k schůzce s mojí drahou dívkou. Již rudla za mnou obloha a slunce do

vln topilo se na západě, šeřilo se, ale kdež byl Nový Washington!

Brzy na východě zdvíhala se noc a padla na kraj, míjela již devátá, ale marně moje oči snažily se zahlédnouti na východě mohutný štít Hory Severní.

A v tuto chvíli – cítil jsem to – moje dívka přišla k naší besídce a otevřela vrátka ve zdi zahradní – snad rozepjala náruč – marně –

Co si bude mysliti? A jaké obavy, strachy zachvátí jí dušinku?

Popohnal jsem ještě stroj při těchto myšlenkách. Byl to let šílený, ale zase plynou dlouhé minuty a marně roznícené oči hledí zachytiti záblesk světel z touženého města.

Již se blíží desátá – již dávno odešla má dívka, jistě rozechvěna, znepokojena a smutna. Bude prázdno v zahradě, až přijdu k ní. Či vskutku počká – bude tam? Bude ještě čekati? – Tak dlouho?

Konečně, hle, na východě zásvit bledé záře, sílí, šíří se a stoupá, stoupá – již světla hoří v daleku a rozestupují se, blíží, letí proti mně. Konečně je tady, Nový Washington!

Přistál jsem ve čtverci žlutěrudých lamp, vyskočil z letounu a prochvěn žhavou, něžnou touhou spěl jsem kvapem k domu na pobřeží moře, k jeho zahradě a známým dvířkám zahradním. Udýchán jsem stanul u nich, vztáhl ruku k nim.

Otevrou se samy? Vztáhnou se mi vstříc dvě bílé paže, jež mne silně sevřou, strhnou na mladistvou, pevnou, chvějící se hruď, k nedočkavým horkým rtům?

Ale – dveře zavřeny.

Nečekala. A přec jsem jí psal, že přijdu později. Proč nečekala?

Či snad nemohla?

Naslouchal jsem chvíli. Bylo ticho, jen stromy ševelí, a moře za zahradou zpívá. Zaťukal jsem lehce na dveře, a zase čekám. Čekám, nic se ani nepohne.

Snad jsou dveře jen lehce přivřeny. Beru za ně – nepovolí. Opírám se o ně, zalomcuji jimi, více, prudčeji. A – nepovolí. Ustávám v překotném počínání, stojím chvíli tiše, naslouchám. V zahradě nic se nehýbá, vlahá noc leží na ní, jen tu a tam se pohne usínající list stromu. A za zahradou tiše, zádumčivě moře noci kolébavku zpívá.

Chvíli tak stojím, v srdci led a v duši chvění, strach. Pak se vzchopím, ruce vzepnu ke zdi zahradní, opru se a vyhoupnu na zeď. Přede mnou stmělá zahrada, koruny stromů, temné. Stín leží pod stromy i na besídce, která stranou nepohnuta promítá svou střechu na nejasnou, matnou plochu oblohy. Je všude ticho, jen za zahradou silněji teď, ale stejně zádumčivě moře noci kolébavku zpívá.

Ale proč jsou stíny na pěšinách, na cestách dnes temnější a hlubší? Ohlédnu se, aj, dům září světly. A koruny bližších domu, vyšších stromů svítí matně stranou k domu obrácenou záře odleskem. „Co se děje v domě?“ ptám se užaslý. Podivný chlad silněji mi srdce sevře, zastudí v něm mrazem.

A já náhle se zdi seskakuji do zahrady, běžím po pěšině, matně bílé, vpadám do besídky. Na stole, hle, šerem svítí bílý list, jistě odpověď mé nevěsty – ano, nevěsty a mé, vždy a navždy mojí, ženy milé – toť odpověď na list, který jsem jí tuto zanechal. Vrhl jsem se na dopis, uchvátil jej – jistě je v něm – „přijď,“ či „přijdu já“ – lačně po ní, ale také třeba pouze po slovíčku od ní, obracím zář příruční své svítilničky na list – Nový bledý úžas – a chlad, podivný, a hrozný, mrazí ve všech údech.

Toť můj dopis, který jsem zde nechal pro ni včera, před svým odjezdem. Je na místě, kam jsem jej před čtyřiadvaceti hodinami položil.

Nebyla zde tedy po celou tu dobu. Ale proč? Jak je to možno? Co dělala? Je nemocna snad, nemohla sem jít? Ale že by neměla u sebe věrné duše, kterou by sem byla vypravila? Vždyť musila předpokládat, když nepřijde, že budu tady čekat na ni, teskně po ní toužit!

Ale osvětlení domu! Vždyť dříve dům sotva bylo viděti! A dnes – co to znamená? Zkusil jsem se přiblížiti k domu, ale ucouvl jsem, přišed v dosah světel. Cosi hnalo mne zpět, děsilo –

Zase jsem stanul u zahradních dveří. Srdce v prsou bouří, listí tiše šelestí kdes vysoko a tamo dále moře zpívá. Již ne kolébavku noci – proč se mi zdá, že to píseň smrti, píseň pohřební mým nadějím a snům?

Cosi mne žene, pudí pryč. Přelézám zeď, zas nerozhodně stanu. Mám jíti k domu, směle vejít – mám přec k tomu právo – ptát se po ní, zavolat ji? A říci jí, jak jsem po ní tesknil, toužil, jak jsem spěchal k ní –?

Hle, světla v domě zhasínají. Zahrada se halí v stín. Je pozdě.

Ano, pozdě. Odcházím postranní uličkou, těžkým krokem, malátně se vracím k svému bytu. Sklíčen klesám u stolu, tu vidím dopis na něm. Ruka bratrova!

Dychtivě jej otvírám a čtu:

„– píši Ti z Denveru, snad Tě stihne tento dopis v Delaware – – Slavím svatbu se svou drahou Niomou – v Novém Washingtonu u jejích příbuzných – ve středu – Moje štěstí nebylo by úplné, kdyby Tebe na mé svatbě nebylo – I má sladká Nioma Tě zve a touží Tě poznati – Určitě přijeď – budu bydleti u známého v 16. třídě v čísle 20. –“

Vzchopil jsem se, ač noc pokročila, vyběhl jsem, abych bratra vyhledal. Ztichlým městem jsem spěchal k nedaleké 16. třídě, podivně vzrušen, rozechvěn. Ale

jen v hloubi duše se mi ozývalo: Zas je šťastnější než já! Našel jsem dům, ve kterém se bratr ubytoval, byl ovšem již zavřen. Zazvonil jsem, objevil se domovník. A s úžasem se na mne zadíval.

„Pan Willy Right?“ odpovídal na mou otázku. „Před chvílí přišel, ale,“ váhal, „vy –?“

„Jsem Booth Right, jeho bratr,“ odpovídám s úsměvem.

„Jak jste si úžasně podobni!“ vysvětloval domovník svůj údiv.

„Jsme blíženci,“ zasmál jsem se, vcházeje do domu, a spěchaje k bytu, jak mi jej udal domovník. V malé chvíli jsem stál před bratrem.

Překvapen mne vítal, strojil se už k spánku, nedoufal už, že bych přišel včas. Uvítal mne proto vřele, rozhovořil se a vyprávěl:

„Přivezl jsem drahou Niomu sem k její tetě v sobotu a vrátil jsem se do Denveru. Odtud jsem ti psal, nevěděl jsem ovšem, že jsi tady v hlavním městě.“

„Jen když jsem tvůj dopis obdržel!“, zamlouval jsem svoji nedbalost, že jsem bratru nedal zprávy o svém přeložení z Delaware.

„Dnes jsem přijel sem,“ pokračoval Willy, „a večer jsem navštívil svou sladkou Niomu. Ale, neměl jsem to dělat –,“ dodal rozpačitě.

„Proč pak?“ žasnu. „Přece –“

„Oh, což o Niomu!“ mávl šťastně rukou. „Má mne ráda, nesmírně – Ale její teta –“

„Je podivná?“ ptám se.

„Mají divný zvyk v rodině,“ vysvětloval Willy. „Ženich u nich nemá plné tři dny před svatbou se vidět s nevěstou –“

„Proč pak?“ divil jsem se.

„Nevím,“ krčil bratr nevrle rameny, „prý to znamená neštěstí –“

„A ty ses neovládl a šel jsi tam dnes večer," chápal jsem nyní.

„Ano," pravil. „Nu, už se stalo," mávl zase rukou.

„Tak se stalo," konejším ho, „co pak na tom? Proto budete šťastni!"

„Kéž by!" vzdychl. Ale jeho hlas se náhle zastřel, cosi stísněného zavanulo z jeho slov. Zřejmě něco vážnějšího skličovalo jeho duši.

Nepřemohl jsem se. „Netrápí tě ještě něco jiného?" zeptal jsem se.

„Ah, ne!" zarazil se. „Ale, to víš," odpovídal váhavě, „zdálo se mi něco – já nevím, snad je to tuhle!" vstal a ukázal si na hlavu. Vzpomněl jsem si, míval často obavy v tom směru a stále si připamatovával osud otcův, neblahý.

I těšil jsem ho, rozhovořil jsem se o své cestě, abych rozptýlil jeho myšlenky. Uvažoval jsem sám při tom u sebe, zda mám se mu zmínit také o svém štěstí. Byl však nyní zřejmě zamlklý, a cítil jsem, že vyprávění o mém neskonalém štěstí by jen ještě více zakalilo jeho náladu.

Loučil jsem se tedy brzy s ním, když bylo umluveno, že hned zrána zastaví se u mne a že spolu pojedeme k jeho nevěstě.

„Nioma je poklad!" rozjasnil se bratrův pohled. „Tak milá a krásná, dobrá, není druhé, ani zdaleka jí podobné."

„Poklad!" zasmálo se v hloubi mojí duše radostně. „Já mám dva. A poklad tvůj čím může býti proti mému, proti mojí víle zahradní, milence sladké, ženě mé?"

LXXXIV.

Odcházel jsem pozdě v noci z bytu bratrova. Pomalu jsem kráčel ulicemi, dávno ztichlými. A bylo

podivně v mé duši. Hovor s bratrem trochu zaplašoval neklid, jenž mne zchvátil při nešťastném příjezdu. Neopouštěly mne sice chmurné myšlenky, co to znamenalo, že má dívka nečekala na mne, že nepřišla ani pro můj dopis do besídky. Ale bylo nutno obrátiti pozornost svou k věcem bratrovým a zapomínat strastí svých.

Ale zmínka Willyho, že ani jeho štěstí není úplné, a dokonce den před jeho svatbou, rozjasnila moji náladu. „Zakalí se každé nebe,“ zdálo se mi asi, „rozjasní se zase,“ blesklo jasněji. A rozehřála vzpomínka na drahou dívku, porovnání její krasy s Niomou. „Čím může být tvoje nevěsta proti mé čarovné milence?“ byl bych s chutí řekl bratrovi.

Avšak v nočním tichu ulic padla zase na mne tíseň. Šel jsem sám, jen se svými myšlenkami, v duši nořila se upomínka na bolestné chvíle, jež jsem prožil před maličkem v tiché, prázdné zahradě.

„Přec je bratr šťastnější!“ bodlo mne u srdce. „Tak, či onak, zítra nazve přede všemi svoji dívku svou, ženou milou, zcela jemu oddanou. A já?“

„Vždy byl Willy šťastnější!“ hlodalo v mé duši. „Od malička, ve všem. Ač jsem já vždy v mnohém vynikal, Willy přišel skoro k témuž co já skoro bez práce a bez zásluhy.“

„Štěstí! Vždy měl více štěstí!“ s trpkostí jsem uvažoval ještě, když jsem uléhal. A i ve snech zápasil jsem s bratrem. Několikrát jsem se probudil, vždy stísněn, k ránu otřásly mnou divé vidiny, jichž dějištěm byl půlnoční svah Hory Severní. Hájil jsem vchod k svému pokladu a Willy na mne dotíral, chtěje sám vniknouti dovnitř hory. Prudce jsem jej odrazil a tu Willy opřel se o balvan, který strměl naproti na svahu, a svalil jej proti mně. S rachotem se kámen řítil na mne, vykřikl jsem hrůzou, probudil se –

Otřel jsem zpocené čelo a zhluboka vydychl. Měl jsem prsa sevřená a srdce divě bilo. Rozhalil jsem šat, abych uvolnil hrudi. Podívám se na hodinky, byl nejvyšší čas. Vyskočil jsem, rychle jsem se oblékal.

Tak započal den, nejhroznější z mého života. Nikdy nezapomenu jeho hrůz!

„Středa a sedmý den šestého měsíce a rok je sudý, 3980!“ smál se bratr, přicházeje pro mne. „Snad to bude dobré!“ zatěšil se sám. Vlna štěstí zřejmě zaplašila všechny jeho chmury z duše jeho, pocit štěstí převládl.

„Nejšťastnější den mého života!“ vzdychl, když jsme sedali do vozu. Ubožák!

Ovšem, tohle slovo píši teď. Ale tehdy? V té chvíli?

„Proč on?“ zasyklo zdola v duši mé. „Proč on je šťasten, když já –!“

Ale již jsme se točili ulicemi, řady domů ubíhaly. A skoro znenadání jsme zastavili. Vystoupili jsme na nábřeží před domem slavnostního vzezření, před ním vozy, lidé, ruch. Divně otřesen jdu s bratrem, přestupuji práh – vítají nás, ale s úžasem se po nás dívají. Není ovšem divu, naše velká podobnost je věc, jež musí překvapiti.

Již jsme prošli přední částí domu. „Slečna nevěsta vás očekává ve své komnatě,“ dí kdosi. A již se nám otvírají dveře –

„Nioma! Nioma nám kráčí vstříc!“ volá bratr radostně a vchází přede mnou.

„Milý!“ ozvalo se něhyplným hlasem a bratrova nevěsta spočívá v snoubencově náruči. Divné vzrušen uzavírám dveře za námi. Obracím se, slyším slova bratrova:

„Zde můj bratr,“ zahovořil, „a tu je má sladká Nioma –“

Zdvihla hlavu, napřahuje rámě ke mně – „Velký Bože!“ vykřikl jsem.

„Oh – Bože!“ zaúpěla Nioma a vytřeštěným zrakem patří po nás. Její oči těkají s jednoho na druhého, bledost smrtelná jí padá na líce. Bratr, vztáhl ruku po ní, chtěl ji zachytiti, aby neklesla.

„Běda!“ zalkala a odskočila jako hadem uštknutá.

„Niomo!“ vzkřikl bratr zoufale.

„Vy! Vy!“ zaúpěl jsem já.

Poznal jsem v Niomě svou drahou dívku z Lusity a svoji sladkou milou ze zahradní besídky –

A Nioma, smrtelně bledá, třesouc se hrůzou a němá zděšením tu stála mezi námi –

Rázem pochopila vše, svůj děsný omyl z Lusity, jímž připoutala k sobě i druhého z bratří, nerozeznavši nás při úžasné naší podobnosti. Chápala, jak strašnou shodou okolností neblahých se stýkala jak se svým ženichem před veřejností, tak i tajně se mnou, žhavým milencem.

Chápal jsem i já, bratr přivezl Niomu do Nového Washingtonu a dle přání tety vskutku zase odjel. Já jsem se setkal s Niomou v neděli večer, myslila, že jsem její ženich a že jsem se nedovedl od ní odloučiti. Proto mne vedla do zahrady, setkala se se mnou také v pondělí večer v ní. V úterý už nepřišla, když bratr se objevil večer v rodině, proto jsem svůj dopis našel nedotknutý v besídce.

Vše jsem v mžiku uvážil a již letělo mi hlavou velké odhodlání – zapřít, že Niomu znám, vysvětlit vše jako omyl, nerušiti štěstí bratrova. Ale pohleděl jsem na Niomu – jak úchvatně byla krásná i teď, v okamžiku zoufalství! A tělem prochvěly mi upomínky na rozkoš, již dávalo mi toto krásné tělo v besídce, tam, o večerech letních nocí –

Všechno se vzepřelo v mé duši – Ji že bych měl ztratit! Nikdy!

„A čím je bratr proti mně?“ napadlo mi náhle. „Bohat jsem a moc je v rukou mých. A i ta žena je přec

mou – proč dal ji v moje ruce, proč jí neuchvátil, neovládl? Slaboch – ať jde s cesty!“

Jako šílený jsem skočil k dívce.

„Má jsi, má!“ vzkřiknu v žáru vášně. „Mou jsi byla večer o národním svátku, mou jsi byla večer na to –“

Ohlédl jsem se, vskutku, oknem viděti je na sad, a tam v rohu besídka je zelená –

„Tamhle, vidíš –,“ volám šíleně, „tam jsem tiskl tebe k sobě, celou, tam jsem rval tvůj šat a drásal tvoje ňadra – tam jsi řekla, že chceš býti mou –“

„Bože, Bože!“ zasténala nešťastná.

„Oh, ty!“ vzkřikl náhle bratr. „Okradl’s mne o ni, oloupil – ty!“

Skočil po mně, pěstí udeřil. Vyhnul jsem se, vzepjal a oběma pěstmi zasadil jsem ránu – skácel se k nohám Niomy, jež křečovitě lkajíc zakrývala oči rukama.

Strhl jsem ji ruce dolů, uchopil ji, k sobě přitiskl. Bránila se, silou nadlidskou se vytrhla z mých rukou, šíleně vzlykajíc. Uskočila ke dveřím, za nimiž již se ozýval hluk poplachu. Vrhl jsem se za ní, když tu strašná rána dopadla mi na zad hlavy.

Káceje se, viděl jsem, jak Nioma prchá ze dveří a za ní jak se potácí můj bratr. Procitl jsem zase v několika, okamžicích, křik jsem slyšel ze zahrady – zahlédl jsem, jak Nioma prchá sadem a za ní, však příliš pomalu á příliš vzadu, klopýtá můj bratr.

Omdlel jsem zas.

Procitl jsem pozdě. Avšak příliš brzy, abych zvěděl, konec slavnostního dne. Nioma zmizela. Nikdo nevěděl však, jak. Ale na růžovém keři u besídky našli útržek z bělostných jejích šatů svatebních a její stopy zjistili na vlhkém písku na pobřeží moře –

Bratr Willy? V horečce se zmítal, šílil. Ve dne v noci musil býti hlídán, musili ho mocí držet na loži. Hledal mne a jeho ústa stále divě vyrážela moje jméno:

„Booth! Booth!“

Když ho přecházela horečka, doufali lékaři, že se uklidní. Ale brzy bylo jisto, že jeho rozum zůstal zatemněn. Willy zůstal šíleným.

Ale dále hledal mne, aby se pomstil. Prchl jednou v nestřeženém okamžiku z domu. A brzy ho viděli, jak klusal ulicí a hnal se k mému bytu, stále polohlasně k sobě pokřikuje:

„But! But!“

Opustil jsem, uzdraviv se, Ameriku na radu svých přátel. Ale Willy dále běhal, dál mne hledal. A tu někdo v dobrém úmyslu mu řekl, že jsem odjel z Ameriky, že však nikdo neví, kam.

A tu ztratil se i Willy z Ameriky. Šel mne pronásledovat do světa.

A já? S dvojnásobnou ranou v srdci dál jsem vlekl život. Bez ní, bez Niomy, bez snu svého mládí, který tak kratičce zableskl a tak hrozně skončil. V usilovné práci snažil jsem se najít zapomnění. Vynikl jsem, ctí jsem pokryl nové jméno Allrighton, které jsem přijal, abych i tak přetrhl styk s minulostí.

Ale šel jsem při své práci úmyslně po všech světadílech, na nichž bydlí bílí lidé. Chtěl jsem najít šíleného bratra. Marně jsem ho hledal plných dvacet let. Až tady, v Praze, jsme se našli. Našli, ale nepoznali, Willy nepoznal mne již.

A co já tu učinil? Byl to zločin, že jsem použil své podobnosti se šíleným bratrem, že jsem vystupoval jako Buda blázen, abych mohl pracovati proti Personovi?

Nemohl jsem počítati, že by někdo vztáhl ruku na šílence. Šílení vždy byli považováni za lidi boží, nikdo se jich nedotkl. Jen Person a biřici jeho, Kolmen – Dopisuji tyto svoje vzpomínky již v době, kdy se podařilo zachránění Svata Nekoly, za které, žel, svůj život položila Antra. Odpykala těžce podnik, ve který se uvázala, který však se zhnusil i jí samé.

Nebyla však obětí jedinou. Má práce, kterou bořím půdu pod nohama všemocného Persona, se daří, postupuje také dobře jednání o zakročení Ameriky. Person tuší nebezpečí, počíná i poznávati jeho zdroj. A ubohý můj bratr, můj ubohý Buda blázen, podlehl již jeho pomstě. Padl ranou, jež patřila mně.

Uvažuji nyní o všem, o celém našem životě. Nemohu si zapírati, chtěj či nechtěj zničil jsem před dvaceti léty štěstí bratrovo. A nyní jsem vinen také jeho smrtí. Čím vše toto bylo způsobeno? Byl jsem vůbec jeho osudem? A všechno, co se stalo, byl jen osud, mocná sudba, proti které není odvolání, není zniku?

Či je všechno dáno člověkem? A skladbou jeho těla, dědičnou? Zdědili jsme, já i Willy, po svém otci vlastnosti a sklony, které u mne vedly k vyšinutí, u Willyho k ztroskotání?

Ale je-li tomu tak, pak lidstvo nemůže dál žíti tak, jak žije. Pak je třeba velké očisty a nápravy. Je třeba vypleniti z lidstva zlo a lidstvo ozdraviti. Bez milosti, bez ohledu zasáhnouti.

Kdo dá k tomu podnět? Až přejde velké zuření, jež nastává, pak bude vhodný čas. Kdo se k činu odhodlá?

Já?

Já!

LXXXV.

Za tíživého ticha, jež drásalo duši, dočítal Bolek obsah Allrightonových zápisků. Dr. Allrighton seděl zdrcen v křesle, hlavu přitisknutou v dlaních. Ostatní rozechvěni němě naslouchali.

I Clarck, jenž se brzy po počátku zvenku vrátil.

Bolek dočítal.

„To jest obsah zápisků doktora Allrightona,“ řekl. „Je zde ještě dodatek.“

„Ne – přestaňte!“ zvolal Američan úzkostlivě.

„To dejte jen panu presidentu Habrovi!“ prosil Bolka. Bolek uposlechl, předal celý spisek Habrovi.

„Nuže,“ pravil na to, „to jest osud muže, který vzešel z otce šílence a jemuž bratr zešílel, muže, který skutečnými schopnostmi se potom skvěle vyšinul a opravdu mnoho konal dobrého. Ale padl při tom život jeho bratra, jehož šíleného dostihl zde v Praze.

Avšak tento muž se nato chopil myšlenky, že je třeba očistiti lidstvo od zla. Nezačal však se sebou, obrátil se na jiné. Štval mne s druhem Frohenem, usiloval odstraniti moji malou dcerku, nevinnou – Vzal si dále za úkol, býti dohlížitelem nad spravedlností, odstraňoval lidi, o nichž věřil, že se dopustili zločinu.“

„Doktor Allrighton a jeho bratranec Clarck –,“ počínal dále Bolek.

„Clarck že je bratrancem doktora Allrightona?“ žasl inženýr Sibirjak.

„Jest. Vím to z jeho myšlenek. Ostatně pan doktor vám to potvrdí.“

„Je tomu tak, pane doktore?“ tázal se Sibirjak.

„Jest,“ přikývl Allrighton. „Pravda, tajili jsme to, chovali se jako –“

„Tedy – stejný rod,“ prohodil Bolek trpce, „vědomě zatajovaný!“

„Nuže, tito dva lidé se pokusili usmrtiti mne a mého druha na zlíchovských kopcích.“

„Nevěděl jsem o tom –,“ řekl doktor Allrighton temně.

„– oni unesli i pana doktora Bukova a vysadili smrti na ostrově, jenž se potápěl do mořských vln –“

„I to jsem zvěděl později – a jinak,“ řekl doktor Allrighton víc pro sebe.

„To jsou jejich činy. Suďte, zdali měli k tomu právo podle toho, co jste právě slyšeli!“

„Právo!“ povstal doktor Allrighton. „Zdali jsem měl právo, neboť o mne tu jde nyní. Dopustil jsem, aby byly čteny moje zápisky, chtěl jsem, abyste se přesvědčili, je-li zločin nějaký v mém životě.“

„Neštěstí mne krutě stihalo, ale zločinu v mém žití nenajdete. Byl jsem člověk –“

„Ale byl jsem z rodu, na který si sedla kletba. Já na sobě cítil nejlíp tíhu prokletí. A teď, když znáte můj osud, teď snad chápete, jak dospěl jsem já k myšlence, že nesmí tvorové mně podobní dál síti svoje neštěstí, že se nesmí rozmnožovat roď, do jehož žil zaneslo zlo svoji jedovatou nákazu –“

„Nyní chápete snad, že já měl v první řadě právo a i povinnost, na podkladě svého pozorování, svých zkušeností, vésti lidstvo novou cestou k jeho očištění, k jeho mravní obrodě –“

„Nikdy se nic neobrodí zločinem,“ namítl přísně doktor Bukov.

„Co já jsem podnikal, to nebyl zločin! Konal jsem jen spravedlnost. A jak pravím, svoji povinnost.“

„Vražda není spravedlností,“ trval doktor Bukov na svém.

„Nikoho jsem nevraždil!“ ohradil se doktor Allrighton.

„Kde jsou všichni, kdo zmizeli beze stopy po příznivém rozsudku?“ tázal se dr. Bukov.

„Jsou všichni skryti na ostrovech Pramenů, živi a bezpečni, v Tichém oceáně. Dobře se jim daří, jsou jen předmětem pozorování, jimiž dr. Addison má prokázati správnost mojí teorie, že se mravní méněcennost dá prokázat krevním rozborem.“

„Nedostal jste ovšem ještě zprávy Addisonovy,“ pronesl Bolek zlomyslně. „Několikrát jste je žádal od

bratrance Clarcka, ale nedostal. Já mám podezření, že je má –“

Podíval se na Clarcka. Ale skoro couvl o krok při pohledu tom. Záští žhoucí, krutě nesmiřitelné hořelo v očích Clarckových, jež přímo chtěly drtit Bolka nenávistným žárem.

Ale jeho pozornost zas upoutal dr. Allrighton.

„Nikoho jsem tedy nezabil,“ mluvil, nabývaje rovnováhy, „cíle moje byly čestné –“

„A co Kodela?“ tázal se Bolek.

„Kodela –?“ zarazil se zřejmě dr. Allrighton.

Ale vyskočil Clarck.

„Kodelu jsem já odpravil!“ zvolal s prudkou zlobou. „Byl vrah, nezasloužil soucitu –“

„Kodela nebyl vrahem,“ odpověděl klidně Bolek.

„Byl!“ vzkřikl Clarck. „Dokažte opak!“

„Dokáži, dnes snadno. Než jsem vstoupil na žebřík, po němž jsem sem dospěl, roznášeli po ulicích dnešní odpolední noviny.“

„Nové zprávy v této věci?“ vyskočil dr. Bukov. „Sledovali jsme příběh z Brna velmi pozorně,“ dodal.

„Pamatujete se tedy, že Masták psal před svou smrtí dopis provoznímu úřadu. Dal jej ženě, by jej dala na poštu, ale žena tak neučinila a před soudem odepřela říci, kam se dopis poděl.“

„Nyní se našel?“ naléhal dr. Bukov.

„Ano.“

„Kde byl vlastně?“

„Žena Mastákova šla s ním na poradu k bývalému milenci, byl soudcem v jejich městě. Zatím však byl přeložen do Brna. Zvěděvši to v předsíni kanceláře, roztrhala dopis, o němž myslila, že je pouze udáním na nynějšího milého, na Kodelu. A hodila jej do koše.“

„Proč však to neřekla u soudu?“

„Protože její milý byl zrovna jejím žalobcem. Čekala od něho mírný postup při soudě a proto ho nechtěla

zatahovat do věci. Zklamavši se ve své naději, urazila veřejně před soudem žalobce a byla odsouzena k vězení. Tam se roznemohla. Nyní teprve se uzdravila, pověděla všechno obhájci.“

„A dopis se našel?“

„Čirou náhodou byl mezi odhozenými papíry –“

„A v něm stálo?“

„Masták oznamuje, že si vezme život, aby ušel stíhání pro nepořádky ve službě. Zde je výtisk novin,“ podával list Bukovu.

„Úžasné!“ divili se všichni. A všichni pohlédli na Clarcka a na doktora Allrightona. Doktor zdrcen svěsil hlavu. Ale Clarck jí vzdorně pohodil.

„Nebyl tedy vrahem Kodela!“ dodával Bolek. „Ale tady je vrah – Clarck!“

„Pro Kodelu nejsem vrahem!“ ušklíbl se Clarck jizlivě. „Byl ničema i když nebyl vrahem. Ač to ani tímhle není dokázáno,“ ukázal na noviny.

„Ale –“ a Clarck se náhle vzchopil –

„Nejsem vrahem ani pro Frohena, který v této chvíli padl –“

„Bože!“ vzkřikl Bolek zoufale. „Já prozradil náš byt!“

Vzpomněl si na svoje slova o sousedství svého bytu s bytem Allrightonovým –

„Pomsta!“ vzkřikl.

„Ano! Pomsta!“ vzkřikl divě Clarck.

„Po něm! Hoši!“ vzkřikl poznovu.

A se dvou stran se bez ohledu na rozhořčení a křik ostatních přítomných vyhrnuli lidé proti Bolkovi.

„Zde!“ ukázal na Bolka Clarck. „Zde!“ křičel.

Kdos namířil –

A – vše zmizelo –

President Habr, do duše vzrušen – hledí – jsou nad zahradou – vysoko – tam na druhé straně řada domů – modro nebes nad nimi –

A dole – podivná, beztvárná černá změť –

„Stůjte všichni na svých místech!“ ozval se hlas Bolkův od okna. „Každý pohyb –!“

„Tam! Za ním!“ hned na to Clarckův hlas.

Šupot a dupot na balkoně, u dveří –

Hrůza běží všem přítomným po těle v té chvíli, kdy kolem nich pustá nicota – a tam snad zápas na život a na smrt.

„Bolku!“ vzkřikne Bukov a bez ohledu na nebezpečí se hledí dostat k balkonu.

„Pomozme mu!“ volá Graham.

„Rychle!“ spěchá Sibirjak.

Ale narazili na stůl, na sebe –

„Pomoc! Pomoc!“ Ozve se v tom srdcelomný výkřik Clarckův z balkonu.

„Pro Boha! Bolku! Světlo!“ zvolá Jela.

Ráz – vše zase zde –

Zděšení druzi – převržené židle –

Vrhají se k balkonu –

Tam Bolek už pod balkonem na žebříku –

Ale tamhle! –

Clarck tam visí na zábradlí, zoufale se drže okraje –

Žena se za Bolkem, přeskočil daleko od žebříku – náhodou se zachytil –

Běží k němu – už –

Ruce Clarckovy povolily – spadl –

Temný dopad – bez výkřiku –

Výstřel – –

Někdo střelil po Bolkovi.

Kmit – vše zase pryč – zase kolem zahrada a domy, nebe nad hlavou –

„Bolku! Bolku!“ křičí Graham pronikavě.

„Bolku – tuhle věc! Ten zázrak –!“

LXXXVI.

Zdrcen klesl dr. Allrighton na křeslo v pracovně Habrově. Pohleděl na Habra, který mu podával Bolkův rukopis.

„Ne, pane presidente, prosím, abyste jej četl. Prosím, abyste dovětek četl hned. Chci, abyste viděl plně do mé duše, byste viděl propast v ní – Přeji si toho, čtěte!“

Habr povzdychl a sednuv proti Allrightonovi počal čísti dovětek z Bolkova rukopisu.

„Prchly měsíce a léta,“ četl. „A přec nerozptyluje se hrozná mlha, která padla v život můj. Těžká záhada je přede mnou – já marně léta usiloval, rozluštit ji, dojít výsledku.

Nioma! Nioma!

Co se s ní stalo?

Její stopy, když po rozdrcení vysněného štěstí v strašném bolu prchala, prý vedly k moři.

Ale dříve se zastavila u besídky! U besídky, ve které jsme spolu prožívali chvíle závratného štěstí – Proč tam zamířila? Komu patřily v té chvíli její myšlenky?

Bože, což nebyl jsem to já? Nedávala na jevo, i v této chvíli smrtelného odhodlání, že jsem já byl, jehož milovala, se mnou že se loučí, pro mne že ji srdce bolí?

Jen vědět, Bože, komu patřila poslední její myšlenka, ke komu z nás vzletěl její poslední vzdech! V mé duši, v hloubi, tam, co myšlenky se rodí, ale také umírají, tam cos teple šeptá: Tebe milovala, na tebe jen vzpomínala.

Ach, duše člověka, ty nevyzpytatelná hlubino, jaks uboze mělká! Na to nyní myslím, tím se zabývá má hlava, na koho ubohá vzpomínala naposled! A přece jiná obava se léta v duši vrývá, bolí v ní a pálí – hřeje naděje.

Však – mámení šílené – což je to možné? –

A přec –

Naše moře vždycky vydávalo těla těch, jichž duše pohltilo. V našem moři mrtví netleli na čistých mořských dnech –

Ale krásné tělo mé ubohé Niomy na břehu moře nikdy nalezeno nebylo –

Co se stalo s Niomou?

Je dokonce, velký Bože, živa?

Avšak ne, je nemožno! Kdyby byla živa, musila by v jejích prsou láska znovu vzplát, musila by ke mně, do mé náruče! Léty umírají strasti, hynou bolesti, jen láska, opravdová láska, nevadne a nezhasíná –

Nemůže být živa, nepřišla-li. Mrtva je již – aspoň duchem.

Ale nezůstala tehdy živa? Nevytrhla ji náhoda, šťastná, z objetí mořských vln? Snad šílenou – zapomněvší na vše –

Avšak – tato hrůza svírá srdce železnými kleštěmi – Nioma přec byla mou – Mojí byla, celá, duší, tělem má! A byla mladá, zdravá – se šílenou láskou vinula se v mojí náruči –

Žila-li dále – což nemusilo zůstat víc než pouhá upomínka na květ? A stalo-li se tak – ó, Bože – kde je moje dítě? – Jaký jeho osud – s matkou šílenou – či bez matky –?

Je prokletí, jež těžce padá na duši. Je prokletí, jež duši na prach drtí – Tomu jsem já propadl? Bože, za jakou pak vinu?

Ale každý zločin dojde vykoupení, každá skvrna s lety vyvane. Na mé duší věčně bude lpíti minulosti děs a bude hady vzpomínek mé skráně věnčit?

Bože, velký Bože! Tvoje spravedlnost –?

Do duše pohnut Habr dočetl. Povstal a s očima zvlhlýma soucitně stiskl ruku Allrightonovu. Vkročil však doktor Bukov.

„Všechno je marno – je mrtev," pravil pohnutě.

„Mrtev? Clarck je mrtev?" vzkřikl Allrighton.

„Ano – padl na hlavu – je rozdrcena –," řekl lékař.

„Ale lépe je pro něho tak. Frohen byl skutečně zabit –"

Oběma rukama přikryl si slzící oči ubohý dr. Allrighton.

President Habr k němu přikročil:

„Pobloudil nešťastný Clarck, sešel s cesty, musil přijíti pád do propasti."

„Má myšlenka! Má myšlenka!" povzdychl dr. Allrighton. –

„Nebyla špatná, jak se snad zdálo," pravil mu Habr. „Ale je nutno si vybrati schůdnější cestu k jejímu plnění. Ne násilím, ne zabitím, rozumným výběrem, pravda, omezením lidských práv, pokud je snesitelno –"

„Vše vyžaduje let," ukázal dr. Allrighton.

„Právě," řekl vážně Habr. „Trpělivost musí být a musí se nechat volnost vývoji. Nepovede k cíli překotnost ni ukvapený chvat. Je třeba soustavná práce –"

„Hleďte!" pokračoval Habr. „Radil jsem vám před lety, když byla odmítnuta vaše myšlenka: Zřiďte velkou osadu, vyberte si její členy podle svojí vůle, na základě svých pokusů. Vezměte si mladé lidi z Evropy i z Ameriky, kteří budou odpovídat Vašim požadavkům, dejte jim žít za podmínek vhodných, v náležitém prostředí a pozorujte, studujte vliv dědičnosti i stálost duševních, zejména mravních vlastností.

Byl by to přece vděčný úkol pro vědce, i zajímavý. Posloužíte vědě, prospějete lidstvu, najdete zas smysl života. Najdete v té práci vnitřní spokojenost, nejcennější dar pro duši člověka.

Slovensko je krásná země, dosavad je poloprázdná. Najdete tam krásné místo, vhodné pro osadu vaši, vám

prostředky nescházejí, abyste vše mohl vybaviti podle svého přání.

Zapomeňte posledních tří roků, zapomeňte také doby dřívější. My jsme si vás vždy vážili pro zásluhy vaše, vždyť vy jste nám zachránil a vrátil Svata Nekolu, umožnil jste, aby mohl vykonati dílo vykupitele.

A bylo jen zlým snem, co táhlo poslední tři léta nad vámi. Většinou byl bratranec váš zdrojem toho, co tížilo stejně vás i nás. Litujeme jeho skonu, ale hledejte v něm dílo Prozřetelnosti. Kde byly viny, jsou jeho smrtí odčiněny –“

„I v mojí duši mnohá výčitka,“ přiznal se smutně Allrighton.

„Pak hledejte vykoupení v činnosti, jak jsem naznačil!“ poradil vlídně Habr. „Ostatně je vaší hlavní vinou, že jste příliš důvěřoval.“

„Snad –,“ kývl hlavou dr. Allrighton.

„Byl vaším bratrancem,“ ujal se slova dr. Bukov, „ale přece, nezazlívejte mi – dal jste se jím příliš ovládat!“

„I to mělo svoji příčinu.“

Neptali se po ní, ale dr. Allrighton se přiznal sám:

„Věděl, co vy nyní víte o mně –“

„Sám vám všechno nepověděl,“ řekl dr. Bukov. „Ostatně snad uvidíte sám, zde jsou listiny, jež našli u Clarcka. Nepřehlížel jsem jich,“ dodal, podávaje doktorovi hrstku papíru, „ale cosi naznačoval Bolek.“

Američan po nich sáhl. A hned vybíral z nich dopis s písmem doktora Addisona. A již četl:

„– výsledky jsou značně různé – neodpovídají – jsem skoro zmaten –“

Tvář doktora Allrightona zesmutněla ještě víc. Uschoval papíry a řekl:

„Prosím, doveďte mne k němu! Byl můj bratranec –“

LXXXV.

V těžkém smutku vlekly se chvíle Azettiovy, když navrátil se s Capri. Nežil ani první chvíle, byl to tupý stav, kdy hluboký stesk po ztracených drahých osobách se znovu rozplápolal při vstoupení do domova. Zde žil s nimi, léta tady ztrávil. Rušno tady bylo, teď je mrtvo, prázdno.

Marně se ohlížel, nebylo jich tady. Ovšem, spí na ostrůvku Capri, vždyť Azetti zde má obraz jejich hrobu, v němž dřímají s matkou. Zde, na srdci jej tiskne, jediné, co po nich zbylo.

Povšiml si, že je v bytu mnoho změněno. Porozuměl, že tu bylo odstraněno všechno, co mu mohlo připomenout ženu a ztracené děti. Rozhněval se, Ninu volal. Ale přišla s paní Ferriovou, která se vrátila na čas do Říma, by povzbudila zdrceného zetě.

„Ano,“ řekla, „změnily jsme tady mnohé. Také spoustu dopisů, jež přišla v této době na adresu vaši, dala Nina v bedně na půdu. Až přejde čas, snese vám ji.“

Azetti, ač mírně, pozastavil se, že zmizelo tu mnohé, co by byl rád tady měl. Ale paní Ferriová pokynula Nině, aby šla něco obstarati, a pak teprve odpovídala Azettimu. Že změna v bytu je Ninin nápad a že musila jej schváliti. Nina že to myslí dobře, že je věrný tvor a spolehlivý. Až odjede Ferriová, aby Azetti ponechal Nině volnost v těchto věcech, žena se svým pudem že zařídí mnohdy věci velmi vhodně.

„Obraz dětí jsme vám tady ponechaly,“ řekla Ferriová pohnutě, ale pevně. „Dejte si zde k němu obraz jejich hrobu, a zavřete tuto kapitolu života. Nelze dělati nic jiného.“

„Ale obraz Miřin –?“ ptal se Azetti. Ale užasl, jak jeho slova pobouřila paní Ferriovou.

„Je zde obraz hrobu, v kterém odpočívá, to postačí,“ promluvila prudce, tvrdě. „Obraz dětí k němu, ano, ty to zaslouží. Její však sem nepatří!“

„Ne,“ odpírala rozhodně, když Azetti se chtěl ujmouti Miry. „Vy nejlépe víte,“ hovořila, „že jsem jí vše odpouštěla. Omlouvala jsem ji nerozmýšleni mládí. Ale co se dělo později, ne, odpustit nelze. Mateřství nechodí samo. Přináší vždy velké zušlechtění ženě, učiní z ní bytost jinou, lepší. Matka, je-li vskutku matkou, je napřed a hlavně matkou, a teprve dlouho potom ženou.“

„Toho nebylo však u Miry, a Mira vydala své děti svému milenci a vrahu,“ dodala hořce, dusíc slzy.

„Odpykala smrtí vinu svou,“ chtěl Azetti Miru omlouvati.

„Zasloužila ji. A zasloužila víc!“ byla krutá odpověď.

„Dnes již nepůjdete na hvězdárnu?“ obrátila paní Ferriová náhle rozhovor.

„Ne, nemám síly,“ odmítal Azetti mdle.

Ale tu se otevřely dveře, vešla Nina.

„Svačina je na stole,“ řekla s měkkou prosbou. Azetti nemohl odmítnouti.

„Po jídle si vyjdeme na Campo Verano,“ hovořila paní Ferriová při stole.

„A až odjedu,“ radila vlídně, „berte k sobě k stolu Ninu. Nebuďte vždy sám a hovořte s ní! Je nadané děvče, sčetlé, a vám bude veseleji. –“

Odešli pak s paní Ferriovou na hřbitov, tak smutně známý Azettimu. A na něm viděl Azetti i mohylu, na které se neskvělo již jméno Gangolovo. Jeho písmena byla vytlučena, římský lid sám obstaral zde vyhlazení jména, které bylo prokletým.

Rozechvěn se vracel Azetti. Ale cítil, proč ho vedla paní Ferriová sem. Viděl v duchu Miru, jak tu

klekávala, jak ho oplakávala a za něho se modlila. Za Gangolu, jenž byl živ! A pak se takhle Miře odměnil!

Azetti chápal, že paní Ferriová dusí v srdci matku. Že chce Azettimu ulehčiti zapomenutí na Miru, aby, pokud může, odčinila vinu rodiny. Stiskl vřele ruku paní Ferriové, když se zase octli doma.

„Z hvězdárny se ptali, kdy uvidí pana ředitele,“ hlásila jim Nina.

„Zítra,“ řekla na to paní Ferriová, jako by věc byla samozřejmá.

„Večer bychom rády ztrávily s vámi,“ oznamovala hned Azettimu. A skutečně s Ninou neopouštěly Azettiho po celý večer, hovořily, zabavovaly, jak mohly, Azettiho v první večer jeho přítomnosti v jeho opuštěném bytě.

Azetti vděčně přijímal jejich snahu, ale když se octl před ulehnutím ve svém pokoji a obklopilo ho smutné mlčení, uchopil obraz svých dětí a smutně se na něho zadíval. Na celý jejich život vzpomínal od malička je viděl, provázel je v duchu při všech jejich radostech i žalostech.

Slzy se mu vyronily na líce a vzlyk se vydral ze stísněných prsou: „Děti, moje děti!“ Chopil obraz dětí, zlíbal jej a zkropil slzami.

Ale tu se ozval hovor na chodbě. Paní Ferriová vyšla s Ninou, stanuly u otevřeného okna a dívajíce se do teplé hvězdné noci tiše spolu hovořily. Azetti jim porozuměl. Byly u něho i v tuto chvíli, chtěly rozplašiti chmury, které v této chvíli musily mu dolehnouti na duši.

Usínal s pocitem vděčnosti v srdci. A druhý den, spánkem osvěžen, se vydal na hvězdárnu.

LXXXVI.

Na hvězdárně uvítali Azettiho s nelíčenou, vřelou radostí. Zvláště Corti, přidělený z palermské hvězdárny k jeho zastoupení, tiskl mu ruku s upřímným přátelstvím.

„Dělali jsme tady, co jsme mohli," hlásil, „doufám, že nás pochválíte."

„Jak jste pokročili?" ptal se Azetti.

„Docela dle vašeho rozvrhu," radostně mu Corti odpovídal, „jsme skoro hotovi. „Do schůze hvězdářů, jež má býti tady v Římě, bude teleskop váš zcela připraven. Je to skvělé dílo, pane řediteli, můžete být na ně pyšným. A budeme jistě všichni překvapeni jeho výkonností, bude zřejmě ohromná."

Vcházeli do mocné stavby se širokou kupolí. Opravdu, zde bylo dostavěno, pracovalo se jen o nejmenších podrobnostech, k celku ovšem nezbytných.

„Vskutku jste se přičinili," chválil Azetti. „Zasloužíte mého díku."

„Postupovali jsme podle vašich nákresů a rozpočtů, nelze tedy mluviti o naší zásluze," odmítal Corti díky Azettiho.

„Postupovali jste velkolepě, toho nelze popříti," trval Azetti na své chvále. „Nevím, zda bych sám byl dodržel své rozpočty. A vy jste to udělali."

„Jenom firma jenská nás trochu zklamala," oznamoval Corti trochu rozpačitě. „Okuláry dodá nám až osmnáctého září, tedy den po zahájení porad našich hvězdářů. Ale nemůžeme za to, opravdu."

„Příteli, to vím. A nic to neznamená," těšil Azetti Cortiho, „podíváme se na Novu o den později. Však sotva uvidíme něco, z čeho bychom mohli míti radost."

„Však vám musím podati zprávu o příhodě, která nás tu velmi rozrušila," zvážněl náhle Corti.

„Stalo se něco?" zarazil se Azetti.

„Posoudíte sám, zda věc má význam," krčil Corti rameny. „Nedaleko odtud, na jižním svahu vatikánského návrší, vystavěl letos velmi pěknou vilu Alvari –"

„Pane řediteli!" volali najednou na Azettiho. „Přijel pan prefekt Bertini."

„Pan prefekt!" radoval se Azetti a přerušiv rozhovor s Cortim spěchal vstříc tak milému a váženému hosti.

Dlouho spolu hovořili, i Bertini zřejmě hleděl Azettiho potěšiti, rozptýliti. Procházeli celou stavbu, Azetti vše vysvětloval, Corti pomáhal. Bertini se dlouho zdržel na hvězdárně a odcházel, vyslovuje své největší uznání.

Ale Corti nebyl již po ruce při odchodu prefektově, byv odvolán k nějaké práci. Azetti se tedy vrátil, vyprovodiv Bertiniho, nejprve do nové kupole, pak vyhledal svoji starou pracovnu. Známá místa utišovala ho, třeba připomínala mu dobu nedávnou, a práce zase lákala.

Avšak najednou jej volal telefon a paní Ferriová prosila, aby přišel co nejdříve domů. Poslechl. A jako nový úder působila na něho zpráva o odhalení, které toho dne učinil doktor Bukov se svou ženou na Capri. Dr. Norbert telefonoval hned cestou Bertinimu, ten pak upozornil opatrně paní Ferriovou, aby připravila Azettiho na hrozné sdělení. Řím byl pak přesně zpraven o všem, od doktora Norberta, když přijel, lidu ovšem nemohlo být vyloženo nebezpečí v celém rozsahu. Ale kvapný přesun všech bitevních lodí na východní frontu způsobil nepokoje a brzy zasáhla i akce Klejtkova.

Azetti však a paní Ferriová zvěděli podrobnosti od doktora Norberta, jenž navštívil Azettiho po příjezdu do Říma. Tak jim byla dána zpráva, kdo byl Gangola a jakou jeho obětí se stala Mira i se svými dětmi, jak

však i v hodině smrti neztratila rozvahu a lásku k svým a vyryla svou zprávu do podstavce pohovky.

Byla pohnuta i paní Ferriová, Azetti se hořce rozplakal.

„Smazala svou vinu,“ pravil k paní Ferriové.

„Učinila pokus o to,“ obrátila však paní Ferriová, „zjasní to sic její památku. Ale její hrozný zločin proti vlastním dětem nic nesmyje, nikdy!“ vzkřikla vášnivě.

„Byl by našel jiný předmět pro svou zkoušku,“ mínil Azetti.

„Jistě,“ připouštěla paní Ferriová, „předmět pro svůj pokus musil žlutý lotr mít. Ale Mira zavinila, že tím předmětem se stala ona, Ferriová, žena Azettiho! A jejich dvě děti!“

A když doktor Norbert spěchal k další práci, přišla náhle paní Ferriová k Azettimu. Podala mu obraz, podíval se na něho. – byla to Gangolova podobizna, kterou viděl v pokojíku Miřině.

„Toto jsme našly s Ninou v Miřiných věcech,“ řekla příkře, „vezměte to k sobě!“

S nenávistí se podíval na posměšně seškleben ou Gangolovu tvář. Hnus jím prochvěl, i nenávist k Miře, že pro takového zlosyna – A v nitru se divil paní Ferriové, že mu dává sama tento obraz. Ale pochopil hned, zase viděl její touhu, ulehčiti Azettimu stesk po Miře, třeba takto –

„Spálíme to,“ řekl, bera podobiznu a povstávaje.

„Ne,“ zadržela ho paní Ferriová, „mohlo by to být jednou třeba, schovejte to, dobře!“ A ukázala na Azettiův psací stůl. Azetti jej mimovolně otevřel, spatřil tam známé Gangolovy dopisy, jeden z nich stále pomačkaný. Beze slova přiložil Gangolův obraz k nim.

„Tak!“ pochválila paní Ferriová. „Někdy nás ovane dech minulosti, buď jedem bolesti, anebo vůní vzpomínek, obojí může býti lékem ve vhodné chvíli.“

„Nyní však," doložila, „kříž přes všechno. A k přítomnosti! Poskytuje příliš mnoho starostí, nežli aby bylo možno zabývati se též něčím jiným. Volal vás dnes už po dvakrát pan Corti, ve věci prý velmi vážné."

Azetti se vzchopil, spěchal k telefonu. Volal hvězdárnu a Cortiho. A za chvíli slyšel rozechvěná slova Cortiho:

„Nerozumíme tomu, pane řediteli! A je to již podruhé. Chtěl jsem vás dnes o tom zpravit na hvězdárně, ale nedostali jsme se k tomu. Na jižním svahu Vatikánu stojí nová vila Alvariho. Na střeše je neveliký poklop skleněný, otáčivý, aby bylo možno říditi jej podle směru větru. Je tedy možno jeho otevřením a otočením dáti jeho desce jakýkoli směr –"

„Rozumím," odpovídal Azetti, „co dále?"

„Zjistili dnes zase, že se tento poklop pohyboval, zcela sám, nikoho nebylo u něho. Ale deska zřejmě se otočila a pak sem tam zavírala, otvírala –"

„A slunce svítilo," řekl Azetti vzrušen.

„Ano," hlásil Corti.

„A Nova je na obloze," dodal Azetti skoro sám k sobě.

Vyhlédl oknem – velký, bledý kotouč Novy stojí na nebi.

LXXXVII.

Slavnostní bylo zasedání evropského kongresu. Za účasti zástupců evropských států započalo v Římě jednání, jež mělo stanoviti směrnice pro další život Evropy na další řadu let. Započalo vřelou vzpomínkou na Svata Nekolu a muže, kteří společně s ním lidstvo zdvihli z bídy v lepší život, osvobodili je tím, že slunce obrodili, vzkřísili. Vzpomenuto bylo utrpení

nedávných, vyslovena víra v šťastný další rozvoj člověka.

Pak teprve bylo přikročeno k jednání. Bylo jisto, že i jeho průběh bude důstojný a plodný, již z ruchu před zahájením, z rozhovorů jednotlivých zástupců musilo býti patrno, že nemůže dojíti na kongresu k rozporům a že postup práce bude klidný. Vskutku všichni přicházeli s více méně stejným míněním.

„Prováděti změny příliš překotné, je nezodpovědné a není možno žádati, by rozumný člověk dával k tomu souhlas,“ řekl vůdce delegace německé.

„Uplynula příliš krátká doba naší hospodářské soustavy, aby někdo dobře mohl říci, zda se osvědčila, čili nic,“ pravil varšavský Leonciewicz. „Budeme se k změnám těžko odhodlávati i po třech letech.“

Proto, když zahájil president Habr jednání kongresu, šlo všechno hladce, bez obtíží. Mluvili zástupci států slovanských, mluvili Románi i Anglosasové. Celkem z jejich řečí hovořila spokojenost nad přítomným stavem Evropy a vyzírala důvěra, naděje v budoucnost.

Bylo dotčeno všech vážných událostí doby poslední. Velký rozruch způsobily přesné zprávy, které podal na vyzvání presidentovo doktor Bukov o úkladu Gangolově, k němuž Graham vylíčil, jak pokoušela se Evropa bránit proti čínským úkladům. Zmínil se i Habr o povstání, vyvolaném Klejtkem, zprávy o všem byly vzaty na vědomí.

Další rozruch vyvolala zmínka o zuření dětské epidemie v Číně. Hned na to podané zprávy o zřízení elektrické závory kol Evropy byly uvítány přímo nadšeně; slibovalť si od ní všichni, že uchrání Evropu od zhoubné nákazy.

Nebylo mluveno při této příležitosti o případu Allrightonově. Habr sám promluvil předem s vlivnými

členy zastupitelstva, co bylo nutno, pověděl jim a vymínil si, aby nebyla věc přetřásána veřejně.

Ovšem bylo prohlášeno souručenství Evropy a Ameriky a bouřlivým nadšením byl provázen telegram presidenta Ameriky Ralmonta, jenž nepokrytě zaručoval Evropě veškerou pomoc v boji za volnost a za bezpečí bílé rasy v Evropě.

Po této části jednání se přešlo k poradám hospodářským. Byly zevrubné, byl osvětlen stav Evropy v této věci po všech stránkách. Byly předloženy přehledy, jak žijí jednotlivé vrstvy občanstva, dále bylo ukázáno, jaký výsledek měla jednotlivá opatření, schválená před třemi léty.

Bylo v zastupitelstvu několik přívrženců Klejtkových. Sám Klejtek nebyl ještě před třemi roky zvolen, tehdy ještě jeho pověst tolik nepronikla. Ale ani ti, kdo přišli snad s úmyslem přísně posuzovat, hledat chyby, vytýkat, nemohli nalézti mnoho, co by mohli namítati.

Sám president Habr byl skoro překvapen, když po velmi krátké rozpravě byl podán návrh, aby nebylo nic měněno na hospodářských zákonech, aby vzhledem k tomu, že jsou v platnosti jen po tři léta, byly prodlouženy beze změny na další tři roky.

Habr jako předsedající se tázal, hlásí-li se někdo o slovo, nepřihlásil se však nikdo. Musil tedy dáti o návrhu hlasovati, vskutku návrh přijat převelikou většinou. Několik rukou se ovšem nepozdvihlo, ale nebylo jich mnoho.

Ještě něco málo věcí bylo vyřízeno, pořad byl již vyčerpán. Tu se Habr ujal slova sám. A byl krátký jeho výklad:

Před třemi lety byl zvolen presidentem Spojených států evropských. Poctěn důvěrou všech se ujal úřadu, za těžkých dob, plně podporován zastupitelstvem i radou, řídil osud Evropy. Co bylo vykonáno, bylo

vyloženo. Jako president má za povinnost poděkovat všem, kdo v této době obětavě svoje síly věnovali veřejnosti a jí prokázali cenné služby.

Nyní musí býti provedena volba presidenta nového. Podle ústavy je vyloučeno, aby někdo mohl býti presidentem dvakrát po sobě. Byl sice podán do dnešního zasedání návrh, podepsaný všemi členy zastupitelstva, by ústava byla pozměněna v tomto bodu. Habr nemůže však doporučovati něco takového, ze zásadních důvodu je nutno býti proti tomu.

Habr děkuje za takto projevenou důvěru. Váží si jí, je mu odměnou za vykonanou práci. Ale ani kdyby neměl jiných důvodů, přec nemohl by vésti úřad presidentský dále. Je opravdu znaven, potřebuje odpočinku. Bude vždycky pohotově, bude-li třeba jeho pomoci a práce, nevymyká se žádnému úkolu, potřeboval by však odpočinku, aby nabyl nových sil.

Není také třeba, aby jeden muž byl po tak dlouhou dobu v čele. Evropa má, bohudíky, dosti znamenitých mužů, kteří rozmyslem svým povedou ji další cestou. Navrhuje proto president, aby zastupitelstvo Spojených států buď hned navrhlo si kandidáta stolce presidentského, anebo aby zvolilo si návrhovou komisi.

Tolik Habr. Důstojné ticho provázelo celé jednání, všichni jeho účastníci byli předem dohodnuti o svém postupu a svorni. Přihlásil se podle ujednání Leonciewicz a prohlašuje, že má právo činit prohlášení za celé zastupitelstvo.

V opravdovém pohnutí se zdvíhá celý kongres a Leonciewicz vzpomíná minulého období a velké práce presidenta Habra za nejtěžších dob, jakými kdy lidstvo šlo. Děkuje Habroví jménem států, jménem lidu, jménem zastupitelstva.

Pokračuje dále připomíná, jakou lítost u všech vyvolala zpráva, že se Habr hodlá vzdáliti se svého

vůdčího místa. Všichni uznávají, že po práci nadlidské má Habr nárok na okamžik klidu. Pravdou také jest, že Evropa má mnoho znamenitých lidí. Jisto však je, že má Habra pouze jednoho!

Shromáždění propuká tu v jásot, nadšeny potlesk hřmí nad ním.

A Leonciewicz za souhlasu všech dál praví:

„Co pak dále nejvíc padá na váhu: Evropa má těžkou dobu za sebou, ale ještě těžším dobám kráčí vstříc. Nesmíme si zatajovat vážnou skutečnost. S Čínou hrozí strašný boj, tím hroznější, že půjde o protivníka, jenž brzy bude šílit zoufalstvím. S východu nám hrozí nebezpečí, jehož dosahu teď nelze ani vystihnouti. Stačí říci: Dnes svět žlutý stojí proti bílému a půjde o boj do zničení!“

„Jest však další nepřítel. Této chvíle nedaleko odtud na hvězdárně Vatikánské zasedá sbor předních vědců Evropy i Ameriky, aby na základě prací minulých tří let nám podali svůj názor o tělese, které nahradilo bývalý náš měsíc na nebi.“

„Nechci předbíhati výroku vědecké komise, ale zdá se, že i tady řekneme si přímo: I zde bude státi proti světu svět, proti naší zemi Nova se svou kulturou, jež může býti naší starší o statisíce let a v poměru tom také vyspělejší.“

„Jaké doby tedy přicházejí na nás! Jak strašlivá nebezpečí hrozí! Z toho důvodu je nutno, aby v čele naší vlády stál muž nejlepší a nejschopnější. Z toho důvodu je nutno, aby presidentem našich Států zůstal dosavadní president, pan Habr!“

Bouře souhlasu hřmí dvoranou –

„Prchněte! Pryč!“

„Vše ihned pryč!“ zalehl uděšený pokřik zvenku.

Rozlétly se dveře, objevují se v nich lidé, vyděšení –

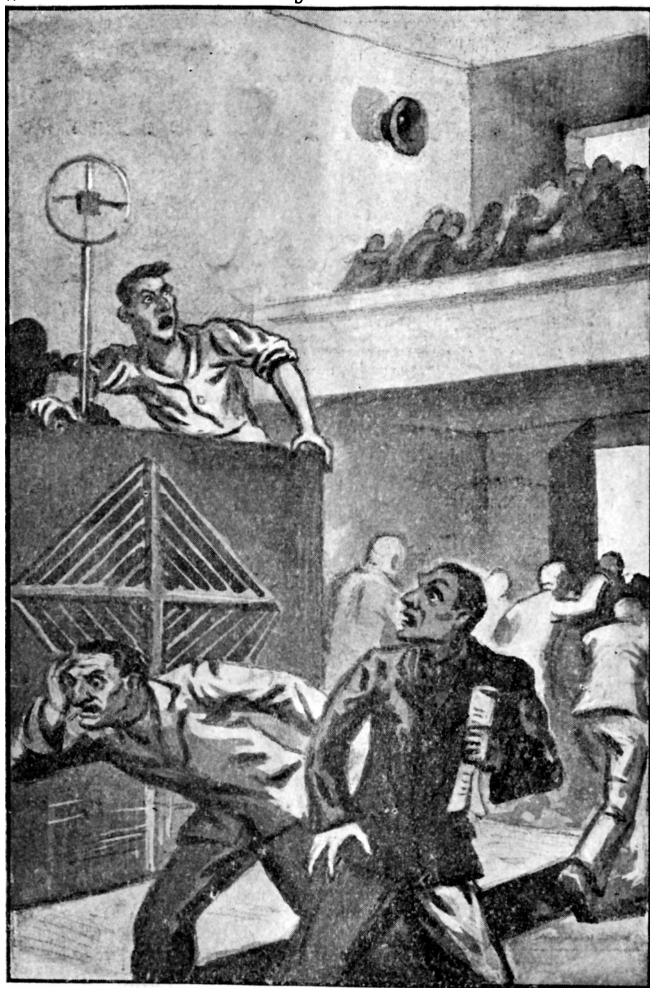
A již ozývá se úder zvonu, poplašný.

Zdáli řičí siréna, teď druhá, třetí – zblízka houká, ječí, hřmí. –

Trnou všichni, ohromeni úžasem.

A tu vyskakuje na řečniště muž a křičí:

„Zachraňte se! Pryč!“

„Zachraňte se! Pryč!“ (Str. 539.)

„Na Řím padá obrovitá střela z Novy –“

LXXXVIII.

„Tím bychom tedy měli zhruba první část své porady ukončenu," pravil Molker v poradě hvězdářů na vatikánské hvězdárně. Započali stejně s evropským kongresem a bylo ujednáno, že třetího dne kongresu se uspořádá schůze společná, při níž bude přednesen výsledek porad učenců, aby kongres zaujal své stanovisko k nim. Neboť bylo již jasno, že jsou velmi vážné věcí, o nichž bude třeba pojednati s americkou vládou a pak zároveň s ní započíti práci. Práci na ochranu lidstva a jeho budoucnosti.

„Souhlasíme tedy všichni v tom," shrnoval Molker výsledky první části porady, „aby Nova zatím byla ponechána stranou. Bude o ní dále jednáno. Pokud jde o zeměkouli samu, je výsledek našich prací celkem přesný, pokud ovšem k tomu stačí doba jen tří let."

„Země," pravil, „zvláštních pohrom neutrpěla při přechodu Manoniny hvězdy. Změnily se ovšem někde zeměpisné poměry, kleslo pobřeží, či naopak vystoupilo, vnořily se do vln menší ostrovy a podobně. Týká se to hlavně střední části moře Středozemního, kde zvláště utrpěla východní část Sicílie, vlivem katastrofy Etny."

„Jinak země jako celek poškozena nebyla. Ovšem značně změnilo se její položení ve světovém prostoru. Od slunce je stejně vzdálena, ač ji Manonina hvězda oddálila od slunce, když se k ní blížila, o to ji zas k slunci přiblížila po svém přeletu. Ale k velmi vážné změně došlo tím, že se změnil sklon osy naší zeměkoule. Zavinil to Person neblahým svým objevením na Špilberku. Svat Nekola musil zapnouti své baterie předčasně a plnou silou, aby strhl Manoninu hvězdu s její dráhy dřív, než Person zakročí. Tím se ovšem také zrychlil oběh zeměkoule kolem

slunce a její otáčení okolo své osy, protože baterie působily jen před přechodem hvězdy a ne také po něm, kdy by se byla tato urychlení vyrovnala.

Nyní tedy máme obratníky posunuty na 30. stupně, slunce dochází až na ně. Všechny změny, které z toho plynou, jsou již celkem dobře známy. Pravda je, že země v mnohých částech změnila svou tvářnost, ale jinak nejsou tyto změny takového rázu, aby zhoršovaly nebo aspoň znepříjemňovaly trvání lidstva. Člověk přizpůsobuje se velmi rychle a přehlíží menší obtíže, zvláště když si uvědomí, jakým štěstím pro člověka se stal počin Nekolův.

Zvýšila se ovšem, jak již bylo naznačeno, otáčivá rychlost zeměkoule kol své osy a rychlost oběhu zeměkoule kolem slunce. Zkrátka, máme kratší den a kratší rok. Dříve oběhla země okolo slunce a vrátila se do stejné polohy k němu za 365 dní, 5 hodin, 48 minut a skoro 46 vteřin, nyní obíhá v době rovné starým 355 dnům.

Jsou však kratší také dny, poněvadž se urychlilo otáčení země, a to tak, že země otočí se nyní 360krát za nynější jeden rok. Může tedy býti náš kalendář hodně jednoduchý a jest jistě správný návrh, na zkoušku již navedený, abychom měli 12 měsíců po 30 dnech a v každém měsíci pět týdnů po 6 dnech. Vypustí se pátek, každý měsíc začne nedělí, týden nebude přesahovati z měsíce do měsíce a dny týdne budou míti v každém měsíci vždy stejná data.“

„To tedy by byly věci celkem jednoduché a lehce řešitelné. Snad se něco bude musiti později pozměniti po delším a přesnějším pozorování. Ale změna provede se bez obtíží a ve vhodný čas. Nyní však je třeba se obrátiti k otázkám, s jichž rozluštěním může býti spojeno i bytí naší země a celého lidstva. Jde o otázku, je-li nebezpečím pro nás nový souputník naší země, náhrada za starou naši lunu.“

„Je třeba se konečně podívati pravdě v tvář,“ hovořil ředitel Molker dále. „Přiznám se, že jsem to byl já, kdo se jí velmi dlouho vzpíral. Zde přítel Rall a snad ještě více jeho žena, paní Inka, mi přicházeli stále s důkazy, vždy jinými a stále více převědčujícími, ale já jsem nechtěl povoliti. Uváděli jste pak i vy ostatní výsledky svých pozorování, ale já se přesvědčiti nedal.“

„Jsem si vědom, byla to stařecká umíněnost –“

„Ale, pane řediteli!“ zakročil Rall s mírným úsměvem.

„Řekli jsme, že půjdeme dnes po pravdě, tak jen pravdu,“ bránil se Molker, „byla to tedy vskutku umíněnost, ale došla také konce. A nyní já sám si vyžaduji slova, abych první pronesl část důkazů, jež mají potvrditi společné už naše přesvědčení o podstatě hrozné družky naší země, Novy Inky, a o všem, co patrně s ní souvisí.“

„Ostatně je postup tento správný také proto, že my s Rallem a jeho učenou chotí, asistentkou naší Astry, první jsme se potkali s Novou, my že jsme ji také křtili jménem, kterého si nezaslouží, roztomilým jménem Nova Inka.“

„Ale abychom šli řádným pořadem. V osudnou noc 10. ledna 4001, jak je vám všem známo, pozorovali jsme přechod Manoniny hvězdy s naší Astrou. V okamžiku, kdy Svat Nekola zapjal na Špilberku Grahamovy obrovité baterie, které měly změnit dráhu hvězdy před tisíci lety francouzským hvězdářem Bertrandem nazvané jménem Nova Geminorum Manon, v tom okamžiku byla silou baterií zachycena také naše Astra.

Hnali jsme se tedy vířícími mraky divým letem k Brnu, marné byly snahy o záchranu, zvláště když nám stroje selhaly. A tu v okamžiku nejvyššího nebezpečí, ve chvíli hrůzy spatřili jsme náhle v žáru mraků, že se

nedaleko od nás stejným směrem s námi pohybuje několik zelenavých světel.

Světla byla patrná i v této výhni, byla tedy jistě velmi silná. Ale zmizela nám brzy v bouři živlů. Kolik jich bylo, nemohli jsme přesně zjistiti, ale Rall i paní Inka tvrdí, že jich bylo sedm.

Zdůrazniti třeba, že jsme při pekelné této jízdě ke Špilberku neviděli, že by zelená světla se na něčem vezla. Žádné letadlo, stroj, či něco podobného, ale také žádné tělo, zahlédli jsme světla, jakoby letící prostorem.

Je třeba dodati, že Špilberk vzletěl k Manonině hvězdě před námi, že však jeho baterie zachytily nás, i když jsme přeletěli Brno, takže naše Astra zakroužila vpravo, k severu, a odtud dále vpravo, letíc dále rovněž směrem k jihovýchodu.“

„Tím by zatím, myslím,“ končil Molker, „mohla býti moje zpráva uzavřena. Pan ředitel Lermont ať nám nyní poví, co je známo o zelených světlech z jeho okrsku!“

„Také soudím, že je nyní nutno pojednati o zelených světlech,“ ujímal se Lermont slova. „Potom přejdeme a pozorování povrchu Novy a konečně Novy samé. Připojíme k tomu, co jsme shledali, také něco, čeho postrádáme a čemu se divíme, totiž podivnému mlčení Marta v době poslední.

Nejprve však k zeleným světlům. Byla pozorována na kopci Bedlině pod Hostýnem, na severovýchod od Brna. Obyvatelé dvora pod Bedlinou setkali se vůbec s podivnými zjevy, hlavně na Bedlině samé. V stěně lomu, která svítí do daleka proti západu, děti ze dvora našly otvor, vyplněný látkou, podobnou sklu. Pak viděly lítati zemi okolo otvoru, nikoho však na stěně neviděly. Ale brzy na to zjistily, že otvor jest již prázdný.

Správce dvora Marek se synovcem našli pak pod stěnou lomu kus podivné tyče, neviditelné, velmi lehké, ale úžasně pevné. Látka tato byla mnohokráte zkoušena, avšak nenašlo se její složení a přesvědčení je, že tato látka není z naší planety.

Zároveň však byly na stěně lomu bezpečně zjištěny stopy mohutného nárazu, který přišel od severozápadu a na několika sobě blízkých místech stěnu lomu porušil.

Ale přišel brzy případ nešťastného Klejtka, dobře známý všem. Klejtek byl usmrcen zelenými světly, mezi která vpadl na Bedlinu, ale s Bedliny byl vržen silou přímo úžasnou do lomu, a to neviditelným tvorem, který jeho tělo nesl, sám letě ve vzduchu.

„Že zelená světla mohou lítati, již předtím zjistil správce Marek, vypraviv se v noci opatrně na Bedlinu," dodal ředitel Lermont.

„Následuje nyní první příhoda se zrcadlem. Z bedlinského dvora bylo odneseno velké zrcadlo. Jak ho bylo použito, prozradila náhoda, když byl zachycen odražený sluneční paprsek, vržený směrem k Nově. A to z Hostýna, kam zelená světla se přestěhovala z Bedliny.

Brzy na to bylo zjištěno, že zelená světla pouštějí se daleko od Hostýna. Došlo k událostem, ze kterých je možno odvoditi velmi vážné důsledky. Na příklad zelené světlo bylo, nikým nepozorováno, přítomno v Brně po schůzi zastupitelského sboru Evropy. Vyrazilo však ven na počátku bouře, jež se právě dostavila, takže bylo všemi shlédnuto.

Připojme hned k tomu, že dle zprávy pana ředitele Azettiho bylo viděno i tady v Římě a to právě na stavbě nového velkého dalekohledu, jímž doufáme odhaliti tajemství záhadné Novy.

Hrůznou zkušeností ovšem je, že zelená světla v době posledních dvou let se vrhají na lidi a ubíjejí je.

Jejich kořistí se stali také jiní živočichové, ale lidí padlo jim za oběť nejvíce.

Tím se staly tyto zjevy přímo postrachem. Lidé žádali, by byli osvobozeni od nebezpečí, které hrozilo jim s této strany. Ale váhalo se se zakročením, a jak se před nedávnem ukázalo, váhalo se oprávněně.

K zakročení ovšem dojíti musilo. Urychlila je druhá příhoda se zrcadlem. Není tomu dávno, přišla si zelená světla zas do bedlinského dvora pro zrcadlo. Nyní víme, proč, že první zrcadlo patrně jim rozbil blesk, jenž udeřil do vrcholu Hostýna. Druhá loupež zrcadla však dopadla neblaze a stála život jednoho z obyvatelů dvora pod Bedlinou.

A závěr našich zkušeností se zelenými světly je také znám až příliš dobře. Katastrofa hostýnská před několika týdny světem přímo otřásla a ukázala, jak nesmírnou mocí vládnou tvorové, nazvaní zelenými světly.

O jaké to tvory jde, je ze všeho zcela jasno. Ostatně o tom od počátku již svědčila divná shoda světla těchto tvorů s barvou Novy, nového našeho měsíce.“

„O Nově samé podle rozvrhu má promluviti náš americký přítel pan Rall Alnor,“ končil svoji zprávu Lermont. „Prosím, by se ujal slova. Podotýkám však, že se ke konci všech zpráv chci přihlásiti s oznámením okolnosti, která, jak jsem pozoroval z předběžných rozhovorů, bude pro ostatní spolupracovníky velkým překvapením.“

„Jde o výsledek vašich pozorování Novy?“ tázal se Molker dychtivě.

„Ano,“ potvrzoval Lermont, „jde o práce, které jsme provedli na strahovské hvězdárně v Praze s asistentem, panem doktorem Krásou.“

„Napínáte nás až příliš,“ durdil se Molker, „ale máte pravdu, ať je pořad zachován. Ralle, hovoř, ale krátce!“

„A nezačínej slovy: Moje žena!“ dodal ještě škádlivě.

„Ne moje žena,“ začal Rall, ale zarazil ho propuknuvší smích přátel.

„Vždyť jsem to věděl,“ mávl Molker s žertovnou beznadějností rukou.

„– ale pan ředitel Molker,“ mluvil Rall dále s úsměvem, nedávaje se však vyrušiti, „první zjistil mnoho na povrchu Novy, co se zdálo velmi podezřelým. Ale pan ředitel Molker dlouho nedůvěřoval sám svým pozorováním, jež ovšem byla překvapující.

Konečně však přiznal i tak opatrný vědec, jako je náš zasloužilý pan ředitel Molker, že je Nova zcela jiným tělesem, než býval náš starý měsíc, tichý, klidný, mrtvý.

Na Nově jest zřejmě život. Tím je vysloveno ostatně, že má Nova také vhodné podmínky pro udržení života, totiž vzduch a vodu při přiměřené teplotě. Jaký ovšem tento život jest, je nejisto a bude věcí další práce, rozluštiti tuto otázku. Obrovský dalekohled pana Azettiho, k němuž dostaneme zítra čočku očnici, je z prvních kroků této dráhy.

Ale jisto je, že na Nově jsou podivné útvary kruhové, které, jak se zdá, jsou vchody dovnitř Novy. Jsou-li vchody, ovšem vedou do něčeho, zdá se tedy, že je vnitřek Novy dutý a že v těchto vnitřních prostorách, chráněných proti venkovskému mrazu, mohly se držeti lidské bytosti v době, kdy Nova byla v méně teplém prostředí. S touto domněnkou by souhlasilo, že je váha Novy velmi malá, bylo by pak také vysvětlitelno, že otvory tyto se značně rozšiřovaly, když Nova uvázla u naší země, kde ji zaplavuje teplo vzkříšeného slunce.

Jsou však na Nově i jiné útvary, jež nesporně svědčí o činnosti tvorů rozumných, zvláště nutno je uvésti

stavbu na tak zvaném Rovníkovém vrchu. To je zřejmě dílo umělé.

Toto vše je prokázáno a ještě určitěji bude dotvrzeno jediným pohledem na Novu. Třesu se proto nedočkavostí, až zítra poprvé se podíváme novým zdejším teleskopem na Novu. Rovníkový vrch je právě na straně Novy, k naší zemi obrácené, bude tedy možno o mnohém se přesvědčiti.

Snad se nám rozjasní také v otázce, ve které jsme dosud odkázáni pouze na domněnky. Jde tu o záhadné odmlčení Marta, planety, s níž měli jsme poslední dobou skoro stále spojení. Mars nám kdysi ukazoval do souhvězdí Blíženců, a přišla potom odtud Manonina hvězda. Mars nám oznamoval pravidelně počet našich dnů, jež uběhnou, než Manonina hvězda přijde. Pak promluvil Mars ještě jednou, ve výročí přechodu Manoniny hvězdy byla na povrchu jeho spatřena světla, která zřejmě byla děkováním zemi, zachránkyni Marta. Paprsek světelný pak ukázal směrem k Nově, zřejmě varoval. Od té doby však je ticho na Martu a temno.

Snad sem patří něco, co jsme zjistili u nás v Americe. Že se totiž magnetka zachvěla několikrát zvláštním způsobem, a to vždycky v době, kdy byl Rovníkový vrch na Nově obrácen proti Martu.“

„To je ovšem zatím pouhý náznak. Dohady se mohou dělati, ale jsou jen dohady,“ pokračoval Rall. „Mnohem důležitější je objev, k němuž mířili již dříve přátelé v Praze, ale který právě v době poslední učinila –“ podíval se na Molkera.

„– asistentka naší státní hvězdárny paní Alnorová.“

„Žena pana Ralla Alnora!“ nezdržel se Molker.

„Což jste řekl vy, ne já!“ usmál se Rall a pokračoval: „Všeobecné bylo původně přesvědčení, že Nova je průvodce Manoniny hvězdy, který při přechodu této hvězdy zadržela země, protože se dostal

za svého letu za zemi. Země byla mezi Manoninou hvězdou a její družicí a tím se stalo, prý, že země rušila přitažlivost Manoniny hvězdy, její družici na její dráze zdržela, takže Manonina hvězda uletěla družici své k slunci.

Když však povstávaly nové domněnky o podstatě Novy, přišlo se na věci vskutku zajímavé. První, že rozložené světlo Novy v spektroskopu bylo nápadně podobno vidmu, jaké mělo naše slunce dříve, nežli na ně padla Manonina hvězda. Tedy Nova hlásila se spíše k starému našemu slunci nežli k Manonině hvězdě.

Dále však se od ní lišila i v tom, že Manonina hvězda působila mocnou silou magnetickou, u Novy však toho nelze zjistiti. To vše vedlo k tomu, že se nevěřilo, že Novu s sebou přivedla hvězda Manonina z dálek vesmíru. A pátráním dalším tato domněnka se zcela potvrdila.

Zcela nesporně je zjištěno, že Nova Inka totožná je s devátým měsícem Jupiterovým. Máte v rukou obrazy, jež ukazují devátý Jupiterův měsíc při výbuchu jeho sopky před pěti lety a Novy Inky, ve stejném měřítku ji zobrazující se sopečným kouřem na témž místě.“

„Objev důležitosti nesmírné!“ promluvil nyní Azetti vážně.

„Zajisté,“ souhlasil Rall. „Neboť vysvětluje jednoduše možnost života na Nově. Vždycky bylo mínění, že osmý a devátý Jupiterův měsíc kdysi byly samostatné planety, které k sobě strhl Jupiter. Ale i kdyby to byly pouhé měsíce, jsou to přece jen tělesa z naší sluneční soustavy. A že na té život jest, to víme.

Sluší pouze dodati, že patrně Manonina hvězda, která na své cestě k slunci řítila se velmi blízko Jupitera, zachytila jeho poslední měsíc a donesla jej s sebou k zemi. Zde se náhodou dostal do sousedství naší země a byl její silou zachycen a upoután,“ končil Rall Alnor svůj přednes.

„A závěr všeho," ujal se Molker, „můžeme stručně vyjádřiti takto:

„Náš nový měsíc Nova Inka je bývalý měsíc Jupiterův dle vzdálenosti od Jupitera kdysi devátý. Je to nebeské těleso, mající všechny podmínky pro udržení života, dokonce se zdá, že v starém, méně teplém prostředí se její obyvatelstvo uchovávalo ve vnitřku tohoto tělesa, kde bylo proti mrazu chráněno, také vnitřním ohněm, který v tělese tom dřímal.

Zdá se ovšem, že na Nově byl život daleko dříve, nežli na zemi. Vidíme to podle toho, že její tvorstvo je mnohem vyspělejší nežli my. Tvorstvo toto totiž známe, aspoň zčásti. Neboť zelená světla – to jsou tvorové z Novy, můžeme je zváti Neony, slovem řeckým, které je zde příhodnější než latinský tvar od jména Nova.

Sedm Neonů, jež viděli jsme nejprve my z Astry, byla asi vědecká výprava z Novy, podobná nám na Astře. Byla zachycena silou baterií Špilberku i se svým letadlem, zhotoveným z podivné látky, jež byla pak nalezena v lomu na Bedlině.

Špilberk vzletěl i před letadlem Neonů, ale strhl je ještě zpět, tak že jejich stroj zakroužil a hnal se zpátky jako Astra, směrem k jihovýchodu. Při tom narazil stroj tento na stěnu lomu na Bedlině a rozbil se. Stěna proto měla stopy nárazu, kus tyče se našel pod stěnou, kus byl vražen do stěny, kde viděly jej děti ze dvora. Ale Neoni, kteří se uchýlili na Bedlinu, uviděli děti u otvoru a tyč z něho vyňali. Děti viděly ovšem jen, jak lítala kolem kamení, nikoho však jinak nespatřily.

Zdůrazniti při tom dlužno, jací tvorové jsou Neonové, jak pevní. Neboť vydržeti tento náraz, to již něco znamená. A zde jej vydrželo všech sedm. Poraněni snad byli, aspoň někteří, proto správce bedlinského dvora při své noční výpravě na Bedlinu slyšel jejich nářek.

Další činnost Neonů již známe. Víme, že jsou neviditelní pro lidský zrak, že mají jedno oko, které v strachu nebo hněvu plane zelenavým svitem. Mají schopnost létati a sílu mají obrovskou. Tělesně se zdá, že vůbec jsou těžko zranitelní.

Překvapují jejich duševní schopnosti. Zajímají se o jednání lidí, dorozumívají se s Novou. Znají tajemství rozkladu atomů a zdá se, bohužel, že se karta obrátila: Lidstvo ztratilo Strucksův předpis, který by byl nyní proti Neonům jedinou zbraní, ale Neoni jej mají.

Co dovedou, ukázali právě na Hostýně. Nejskvělejší lidská moc se rozletěla jako chmýří před jich dechnutím. A bylo jich sedm. Nova pravděpodobně je hustě obydlena tvory těmi, nelze ani domysliti, jak by pochodila země, kdyby se jich více dostalo k nám a postavilo proti lidstvu.“

„A že by se postavili proti němu, jest již nesporno. Neoni jsou nepřáteli lidstva. A Nova je svět, jenž stojí hrozivě proti světu našemu.“

„A jenž –,“ dodal vážně Lermont.

„– jenž se zemi úmyslně blíží –“

LXXXIX.

Úžas všemi zachvěl při Lermontových slovech.

„Nova, že se blíží zemi?“ vzkřikl Molker.

„A úmyslně?“ žasl Rall.

„Nepřenesl bych tvrzení tak závažné,“ odpovídal Lermont, „kdybych neměl pro ně vážných důkazů. Avšak pozorování, která jsme prováděli na strahovské naší hvězdárně v Praze s mým asistentem doktorem Krásou, prokázala věc tu nesporně.“

„Nejprve bych uvedl vám na paměť,“ pokračoval Lermont, „jak jsme před nedávnem se dohadovali o velikosti zdánlivého průměru naší Novy. Docházeli

jsme k různým výsledkům. Ovšem jsme si vysvětlovali tuto neshodu nepřesností pozorování, s kterou bylo možno počítati v našich poměrech. Vždyť naše přístroje byly po hrozných otřesech země za přechodu Manoniny hvězdy všecky vážně poškozeny, opravy se vlekly a nebylo vždy jisto, zda i opravené přístroje jsou zcela spolehlivé.

Nápadné však bylo, že při každém pozdějším měření nám vycházela větší hodnota pro průměr Novy. Podrobili jsme tedy novému šetření všechny výpočty dosavadní a zjistili jsme, že byly správné. Průměr Novy vskutku nebyl stejný, ale, jak již naznačeno, rostl.“

„A dodejme, roste. Jde ovšem o hodnotu zcela nepatrnou, ale přírůstek tu vskutku jest.“

„Přihlíželi jste k nestejné vzdálenosti Novy od země?“ tázal se Molker, ale hned ho skoro zamrzelo, že se ptal.

„Ovšem,“ usmál se Lermont. „Ač je dráha Novy kolem slunce velmi blízká kružnici, přesná kružnice to není. Nova obíhá kol naší země v elipse, je tedy v jedné části dráhy k zemi blíž, v druhé zase dále od země. K tomu ovšem bylo přihlíženo.“

„Samozřejmě!“ mávl Molker rukou, pobízeje k přechodu k dalšími! výkladu.

„Ovšem,“ pokračoval tedy Lermont, „zvětšuje-li se zdánlivý průměr Novy, ježto Nova sama neroste, je jisto, že se průměr zvětšuje proto, že se Nova k naší zemi blíží.“

„Ale pak musí Nova urychlovati svůj běh!“ zvolal Azetti. „A vskutku jsem měl dojem – Ale nevěřil jsem svým počtům –“

„Tedy, jisto jest,“ hovořil Lermont, „že Nova musí zvyšovati svoji rychlost, s kterou obíhá kol země, chce-li se zemi přiblížiti. Na Novu, jež se pohybuje volně v prostoru okolo země, působí síly dvě: Přitažlivá sila

země, kolem níž se Nova pohybuje, a ta síla přitahuje Novu do středu, k zemi, a síla odstředivá, jež Novu pudí od středu, od země. Ty dvě síly musí býti v rovnováze.“

„Blíží-li se Nova k zemi, přitažlivá síla země roste, musí se tedy zvýšiti rychlost Novina oběhu, aby se zvětšila odstředivá síla a vyrovnala větší síle přitažlivé.“

„To je samozřejmé,“ řekl Molker, „zjistili jste však, že se Nova pohybuje kolem země rychleji?“

„Ano,“ potvrdil Lermont. „Pravidelně poslední dvě léta měříme s doktorem Krásou doby, v nichž střed Novy projde pražskými poledníkem. Nuže,“ posunul před druhy list papíru se záznamy, „zde jsou vyznačeny doby přechodů těch po týdnech. Vidíte z nich jasně, že Nova zrychluje svůj pohyb.“

„To je nesporné,“ pokrčil Rall rameny, nahlédnuv do záznamů.

„Ale jaký by to mělo účel!“ zvolal Molker. „Ovšem,“ dodával hned sám, „na to by nám mohla odpověděti zelená světla. Na nich vidíme –“

„Ale jak by tohle bylo možné?“ ptal se Azetti. „Jak by toho docílili?“

„Nevíme,“ odvětil Lermont, „pouze hádáme. Představujeme si, že Nova má k použití sílu nesmírnou – viděli jsme to ostatně na Hostýně, a tam šlo jen o několik Neonů, od Novy a jejich vyspělých zařízení odtržených – zdá se vskutku, že používají energie, získané rozpadem atomů.“

„Stroje asi mají dvojí,“ pokračoval, „jedny přitahují Novu k zemi, je otázka, nesouvisí-li s tím zvláštní stavba na Rovníkovém vrchu –“

„Nám se v Americe zdálo, že má tato stavba jiný účel,“ poznamenal Rall.

„Možná,“ připouštěl ochotně Lermont, „snad má nějaký vztah k odmlčení Martovu –“

„Také myslíte?“ překvapen zvolal Rall.

„Vše jenom dohady, zatím,“ usmál se Lermont. A hned hovořil dále. „Někde tedy na Nově jsou stroje, které Novu přibližují k zemi, vedle nich však jiné, které urychlují pohyb Novy kolem země.“

„Nemůže být jinak,“ povoloval Molker. „Není-li tu ovšem nějaká neznámá příčina, mimo Novu i naši zemi.“

„Právě,“ navazoval na ta slova Azetti. „Řekl jste, pane řediteli, že se Nova k zemi přibližuje úmyslně, máte také pro tohle tvrzení důkaz nějaký?“

„Mám,“ odpověděl klidně Lermont, „opatřili jsme si jej s doktorem Krásou. Uvažovali jsme, je-li pravdou, že se Nova přitahuje k zemi, pak současně přitahuje také zemi k sobě. Pak musí býti toto působení Novy cítiti na každé částce zemské hmoty. Na příklad kilogram látky na povrchu země musí se stát lehčím v okamžiku, kdy počne Nova přitahovati zemi k sobě. Neboť přitahuje k sobě také tento kilogram.“

„To je jisté,“ prohodil Rall.

„Nuže, pozorovali jsme váhu kilogramu, hmoty, zavěšené na velmi citlivém péru, velmi jemný hrot, spojený s váženou hmotou, psal na pohybující se proužek papíru – zde máte, přátelé, zvětšený onen proužek s čarou, označující, zda váha hmoty se měnila.“

„Vskutku!“ žasli, prohlížejíce proužek. „Na některých místech zřejmě čára stoupla, čili, váha tělesa se zmenšila.“

„Ale potom,“ zvolal Molker, „musila by se měnit i poloha země! Vždyť přitahují-li se dvě hmoty v prostoru k sobě, blíží se obě k sobě navzájem, více ovšem hmota menší.“

„Ovšem,“ odpovídal Lermont. „Ale Nova obíhá kol naší země. Je-li mezi zemí a sluncem, přitahovala by zemi k slunci, je-li za zemí, táhne zemi od slunce. Je-li

před zemí na její dráze, urychluje pohyb země, je-li za ní, zvolňuje jej. Zde je plná volnost vyrovnati toto působení.“

„Ale to vše vyžaduje vyšetření!“ zvolal Molker. „Zde nás čeká velký úkol, přátelé!“

„A ještě větší,“ vážně dodal Lermont, „jak znemožniti toto působení Novy, zabrániti, aby toto strašné těleso se přiblížilo naší zemi.“

„Azettiho dalekohled!“ zvolal Rall. „Bude výbornou pomůckou! Uvidíme, co se děje na povrchu Novy, najdeme si místa, kde jsou stroje umístěny. A pak přijdou k slovu technici –“

„Mít Strucksovu látku!“ vzdychl Molker.

„Pomůžeme si i bez ní!“ zvolal zase Rall. „Zhotovíme děla, střely – jen až dalekohled Azettiho bude v práci!“

„Zítra, téhle doby,“ pousmál se Azetti, však stále teskně zasmušilý, „zítra dodá Jena hlavní okulár. A potom – Nova stojí nyní, skoro při západu slunce, právě v našem poledníku, hleďte,“ ukazoval otevřeným oknem, „jest ji dobře viděti i teď – budeme hned moci začíti.“

Jen však dořekl, hle, nad Vatikánem se mihl štíhlý stroj a přistával na plošině vedle hvězdárny.

„Stroj z Jeny!“ vzkřikl Azetti. „Jsou tedy již tady, o den dříve!“

„Vzhůru!“ zvolal Rall nadšeně. „Na hvězdárnu!“

A tu – co to bylo?

Zdálo se jim, jako by něco bylo nad nimi přeletělo se slabým zasyčením proletělo oknem ven –

XC.

S podivnými city vstupovali věhlasní učenci do nové, vysoké kupole hvězdárny. Chvěla jimi dychtivost, jak osvědčí se mohutný stroj Azettiův, kterým poprvé se měli podívati do prostorů hvězdných. Zvláště ovšem musilo je zajímati, co uvidí tímto strojem na povrchu Novy.

Ale srdce jejich dosud podivně se třásla, leknutím, jež u všech vyvolal tak náhlý výjev, jenž se udál na konci jejich porady. Neviděli nic, ale zdálo se všem stejně, cítili to, že tu s nimi něco bylo a že kvapem se to mihlo ven. Při zprávě, že přišel z Jeny okulár pro Azettiův dalekohled. O den dříve, než se čekalo.

I Azetti kráčel rozrušen. A mimovolně se mu v mysl vtíralo, co mu hlásil Corti, jeho spoludruh, po návratu jeho z Capri. O pohybu skleněného okna na střeše nové vily Alvariovy.

Tu však již Azettimu vstoupil v cestu úředník závodů jenských, ohlašuje radostně, že dílny ukončily práci o den dříve a že tedy spěchal, aby mohl ještě toho dne odevzdati Azettimu aspoň jeden objednaný okulár, a to právě největší.

Azetti poděkoval vřele úředníku a pokročil k teleskopu. Přejal od průvodce úředníkova, jenž již stál u dalekohledu, skřínku a otevřev ji, vyňal krásně pracovanou, lesknoucí se čočku.

Ohlížel se po Cortim, aby mu pomohl. A tu již spěchal z vedlejší místnosti. Ale Azetti žasl. Corti byl bled. Chvěl se. A pozdraviv se s ostatními počal pomáhati Azettimu, ale při tom rychle polohlasem oznamoval:

„Promiňte, že jsem se zdržel, pane řediteli! Ale volal telefon –“

„Alvari?“ vyhrkl uděšen Azetti.

„Ano,“ odpovídal Corti. „Skleněný poklop na střeše vily je v pohybu –“

„A nikdo u něho!“

„Nikdo!“

Chvíli oba mlčeli, zatáčejíce okulár. Pak najednou se Azetti rozhodl.

„Přátelé!“ promluvil. „Je nutno vám cosi říci.“

„Slyšeli jste dnes, že osobně jsem tady, v této stavbě, spatřil kdysi zelené světlo. Zdá se pak, že zůstalo zde stále. Byl zde v Římě zjištěn zcela před nedávném divný zjev, pohyb skleněné desky na střeše nového jednoho domu, pohyb nevysvětlitelný, ježto u desky nikoho viděti nebylo. Ale slunce při tom svítilo a Nova byla na obloze.“

„Dnes při naší poradě,“ hovořil dále, „nebyli jsme sami. To jste všichni cítili, A tajemný tvor vyletěl z naší porady při zprávě o nenadálém přivezení okuláru k tomuto dalekohledu.“

„Jenž má odhaliti lidstvu tajemství Novy,“ dodal Lermont.

„Ano,“ řekl Azetti. „Tedy, přátelé, a nyní se nám oznamuje, že se právě v této chvíli zase pohybuje ona deska na střeše domu, o němž jsem se zmínil. Takže –“ nedomluvil.

„– můžeme čekati překvapení,“ dopověděl za něho Lermont.

„Co nám udělají?“ krčil Molker klidně rameny. „Mohou nás jen zabít.“

„Ty, Ralle –,“ obrátil se k mladému příteli.

„Až se na ně podívám, pane řediteli!“ usmíval se Rall stejně klidně.

„Prosím tedy,“ – okulár byl natočen – „pan ředitel Molker je nejstarší –,“ pokynul Molkerovi.

„Dobře,“ přikročil Molker k dalekohledu, „ač bych měl být naposled. Podívám se na to brzy zblízka.“

„Musíte si nařídit okulár na své oko,“ upozornil Azetti.

„Hned to bude, hned,“ sedal si Molker a točil již při tom nedočkavě okulárem.

„Ach!“ vzkřikl najednou. „Vidím kraje, řeky – Rovníková hora! Světlo jest ještě slabé, ale viděti je dobře. Úžasné!“

„Pane kolego!“ povstával a přepouštěl místo Lermontovi jako nejstaršímu z ostatních.

Ale jen Lermont dosedl a pohnul strojem, vzkřikl:

„Přátelé – já vidím město,“ pohnul pákou, „druhé – třetí –“

„Přátelé!“ odklonil se od okuláru, přímo uděšen. „Pohlédněte! Tam je město na městu!“ A dívaje se znovu, opakoval vzrušen:

„Přátelé – v této části je Nova přeplněna – ale –“ zarazil se. „Co je toto?“

Povstal rychle, žádal Azettiho: „Pohlédněte proti Rovníkovému vrchu!“

„Pan Alnor!“ pokynul Azetti s úsměvem.

„Já si prohlédnu ty díry, pane řediteli!“ musil žertovati Rall i v této chvíli. A usednuv, zvolal stejně vzrušen jako Lermont:

„Úžasné! Vždyť to je mraveniště domů! A otvory!“ vzkřikl náhle. „Pane řediteli! Honem! Zde nahoře nad velkým městem, které zrovna máme uprostřed!“

„Ano,“ nahlédl Molker. „Zřejmě obrovská kotlina a vstup do vnitra Novy. Paní Inka – ale!“ trhl sebou náhle zděšen. „Co je tohle? Zakrývá to Rovníkový vrch! Pane Azetti!“

Azetti rychle sedl k dalekohledu.

„Město, město, města –,“ mluvil také rozrušen –, „na Rovníkovém vrchu, co to? Jako bašta – Ale tady?“ vzkřikl – „Stranou od Rovníkového vrchu – posunuje se to!“

„Přátelé!“ vzkřikl. „To je nad Novou! A na jednom místě, zatím co Nova postupuje. – Zvětšuje se to!“

„A blíží!“ vzkřikl náhle.

„Přátelé!“ vyskočil. „Pane Alnore! Vy máte nejlepší zrak – rychle! Co to je?“

Rychle usedl Rall k dalekohledu.
„Ach!“ vzkřikl ihned. „Jak to roste!“
„Střela!“ vyskočil hned.
„Obrovská střela letí na nás z Novy!“ volal.
Lermont ihned skočil na jeho místo.
„Střela!“ vzkřikl. „Blíží se! Pryč!“
„Poplach!“ volal Rall.
„Varujte Řím! Pryč!“
Corti beze slova stiskl knoflík na stěně.
„Počítali jsme s tím,“ řekl klidně.
A již zvenku ozýval se hluk. Zaryčely sirény. A ozvaly se zvony.
Divým úprkem se hnalo všechno pryč, od Vatikánu.
Prchali i naši přátelé. Zůstal pouze Azetti, Corti, podívav se do dalekohledu, skočil ke dveřím.
„Stroj je tady,“ ukazoval.
„Dobře!“ řekl Azetti.
A zatím co v šíleném kvapu vše opouštělo nebezpečnou končinu, Azetti sedl k dalekohledu.
Díval se na Novu a hledal na jejím povrchu.
Ale zřejmě marně hledal, zklamán zíral na Novin obraz a pozoroval kraj za krajem.
„Už je vidět prostým okem! Pryč!“ zavolal Corti.
„Zakrývá již skoro Novu,“ odpověděl Azetti a skočil ke Cortimu.
Vpadli do letadla, to se hnulo a jako blesk se hnalo k východu.
Azetti se podíval nahoru. Veliká temná koule visela nad Římem, rostla.
„Tohle jsem přece nečekal,“ prohodil Azetti.
„A jak rychle letí! Hrozné!“ křičel Corti.
Azetti pohleděl dolů. Viděl, jak vše prchá a jak okolí Vatikánu pustne.
„Hle!“ ukázal Corti, obraceje se od volantu. „Už je v ovzduší!“
Vskutku, koule roste, slabě žhne.

A najednou –
Mihla se přímo s nebes k zemi –
Jen žhavý pruh se ukázal, dolů vždy širší –
A z hvězdárny vatikánské vyletěly trosky –
Teď sloup prachu vstává –
Svist vzduchu – rachot –
Ráz pohodil letadlem –
Začala válka.
Světů.